

INSTITUT
KURDE
DE PARIS

Bulletin de liaison et d'information

N°24

MARS 1987

Ce bulletin paraît en français, allemand, anglais, kurde, italien, espagnol et turc.

Prix au numéro : (France) 25 FF, (Etranger) 30 FF
Abonnement annuel (12 numéros) : (France) 200 FF, (Etranger) 250 FF

Périodique mensuel
Directeur de la publication : Mohamad HASSAN

numéro de la Commission Paritaire : 659 15 A.S.
ISSN 0761 1285

INSTITUT KURDE - 106, rue Lafayette - 75010 PARIS - FRANCE
tél : (1) 48 24 64 64

BONNE ANNEE ! Le 21 mars est, depuis la nuit des temps, le Jour de l'An kurde. De Stockholm à Sydney, et de Californie en Kirghizie, tous les Kurdes de la diaspora, ainsi bien sûr que ceux du Kurdistan, célèbrent cet événement traditionnel, appelé NEWROZ, le "jour nouveau" en kurde. Bon Newroz à nos lecteurs !

SOMMAIRE

- REUNION DE SOLIDARITE AVEC L'INSTITUT A LA FONDATION DANIELLE MITTERRAND
  - NOUVELLE INTERVENTION DE L'AVIATION TURQUE AU KURDISTAN IRAKIEN
  - 8000 DISPARUS KURDES EN IRAK
  - L'IDEOLOGIE OFFICIELLE TURQUE MISE EN QUESTION : LA QUESTION KURDE OUVERTEMENT DEBATTUE DANS LA PRESSE
  - DANS LA PRESSE KURDE
  - LA REVUE DE PRESSE, EN BREF
  - PUBLICATIONS EN VENTE
-

REUNION DE SOLIDARITE AVEC L'INSTITUT A LA FONDATION DANIELLE MITTERRAND

A l'occasion du 4e anniversaire de l'ouverture de l'Institut kurde et de la campagne de solidarité lancée pour la pérennisation de son action de sauvegarde de la culture kurde, la Fondation France-Libertés de Madame Danielle Mitterrand a, le jeudi 26 mars, organisé à son siège parisien une réunion de solidarité. Celle-ci a commencé à 18h30 avec l'arrivée de Madame Mitterrand qui a prononcé un mot de bienvenue aux nombreuses personnalités françaises et kurdes dont certaines étaient spécialement venues de l'étranger (Grande Bretagne, Suède, RFA). Ensuite M. Raphaël Doueb, secrétaire général de la Fondation, a fait l'historique des relations privilégiées des associations de Madame Mitterrand avec l'Institut au cours des quatre dernières années et lancé un appel aux amis de la Fondation (qui regroupe maintenant l'ensemble des activités de solidarité et de défense des droits de l'homme menées sous le haut patronage de Madame Mitterrand) pour qu'ils contribuent activement à la souscription en vue de l'achat de l'immeuble de l'Institut et aident celui-ci à assurer la pérennité de son action.

A son tour, Kendal Nezan a pris la parole pour exprimer à Madame Mitterrand la profonde gratitude de la communauté kurde pour la bienveillance et la solidarité qu'elle n'a cessé de témoigner à l'Institut. Après avoir décrit les principales activités de l'Institut, l'importance qu'elles revêtent pour les Kurdes de la diaspora comme du Kurdistan et les difficultés résultant de la suppression, en 1986, de certaines subventions gouvernementales françaises, notre président a conclu en ces termes son intervention : "Il y a huit siècles, au moment où croisades, guerres de religion et intolérance déchiraient une bonne partie de la planète, les Kurdes ont su, en la personne de leur prince Saladin, donner au monde un message de tolérance et incarner quelques valeurs chevaleresques. Aujourd'hui encore, bien qu'ils vivent dans une indicible souffrance, bien qu'ils soient, avec les Noirs de l'Afrique du Sud, probablement l'une des populations les plus opprimées de la terre, ils continuent de vivre, de lutter pour leur liberté en adhérant pour l'essentiel à ces valeurs, en observant ce code d'honneur qui rejette les actions pouvant entraîner la mort de civils, les prises d'otages ou le terrorisme publicitaire pour faire parler d'eux. Ils restent convaincus que la noble et juste cause de la liberté n'a pas besoin de moyens injustes pour triompher. Et comme on parle finalement peu d'eux, ils ont fini par croire qu'"*hormis la montagne ils n'ont point d'amis*". Or votre présence ici ce soir, Madame la Présidente, Mesdames et Messieurs, montre que même si les Etats continuent de demeurer sourds à ce qui ne sert ni ne nuit à leurs intérêts immédiats et ne manifestent guère de sympathie envers la cause kurde, celle-ci a des amis nombreux et de haute qualité. Notre ambition est d'agir avec ces amis pour que la lueur d'espoir qui éclaire les Kurdes dans leur longue nuit rayonne à partir de cette ville des lumières, de ce berceau universel des droits de l'homme".

Cette soirée amicale s'est poursuivie avec un cocktail offert par la Fondation et un dîner au restaurant kurde parisien Dilan.

Au lendemain de cette action de solidarité la Fondation a ouvert un **compte spécial au nom de l'Institut pour recueillir des dons. Ceux-ci sont déductibles des impôts à hauteur de 5% des revenus imposables pour les particuliers et de 2 % pour les entreprises.** Vous pouvez les adresser soit à l'Institut qui vous adressera dans les meilleurs délais un reçu servant de pièce justificative pour votre déclaration annuelle de revenus, soit à la Fondation Danielle Mitterrand, 161, Boulevard Haussmann, 75008 Paris, avec la mention "Institut kurde".

NOUVELLE INTERVENTION DE L'AVIATION TURQUE AU KURDISTAN IRAKIEN

Le 4 mars une trentaine d'avions militaires turcs ont de nouveau franchi la frontière irakienne pour procéder à des bombardements massifs de villages kurdes dont certains sont situés à 70 km. à l'intérieur du territoire irakien. Menées sous le prétexte de représailles contre les "menées subversives kurdes" ces vastes et meurtrières opérations militaires ont principalement touché la population civile kurde déjà très éprouvée par les conséquences du conflit irako-iranien. Sur les 170 victimes dénombrées, dont la plupart ont succombé à leurs brûlures au napalm, on ne relèverait, d'après les sources kurdes d'Irak, aucun peshmerga (guerillero). Aucun journaliste ni représentant des organisations humanitaires internationales n'ont pu obtenir des autorités d'Ankara ou de Bagdad l'autorisation de se rendre sur place.

Ces interventions à répétition et la concentration des deux-tiers des forces armées turques dans les provinces kurdes sont sans commune mesure avec le "péril terroriste et séparatiste" que représenteraient les actions des groupes armés kurdes. Celles-ci, d'après les statistiques officielles turques ont, en l'espace de deux ans et demi, fait 134 victimes dans les rangs des forces de sécurité turques dont les effectifs s'élèvent à plus de

800 000 hommes. Les médias pro-gouvernementaux turcs mettent systématiquement en relief ces coups de main des "bandits", "terroristes" et "traîtres". Tout se passe, observent de nombreux observateurs étrangers et locaux de la vie politique turque, comme si les généraux turcs voulaient progressivement préparer l'opinion publique turque et internationale à une annexion du "wilayet de Mossoul" (le Kurdistan irakien) en cas de défaite de Bagdad dans le conflit du Golfe, réalisant ainsi l'un des objectifs stratégiques de la République turque depuis les années 1920 (Voir à ce sujet les initiatives secrètes de la diplomatie turque au cours de la Seconde guerre mondiale relatées, documents d'archives à l'appui, dans l'ouvrage américain *Evasive Neutral*). Une telle annexion, actuellement ouvertement débattue dans la presse turque, pourrait, le moment venu, être justifiée au nom du "maintien de l'ordre" et de la "défense des intérêts vitaux de la Turquie" et serait probablement sinon bien accueillie, du moins tolérée comme un moindre mal par l'opinion publique occidentale. Rappelons que grâce à une "stratégie de la tension" menée de 1977 à 1980 au grand jour et en toute impunité par des milices et des groupes armés identifiés par la presse, connus de la police, mais protégés et manipulés par les centres dits de "contre-guérilla" relevant de la seule autorité de l'état-major général de l'armée, celle-ci a pu intervenir le 12 septembre 1980 "en tant que sauveur de la nation", imposer sa constitution et ses modèles politiques anti-démocratiques à la société, jeter en prison des dizaines de milliers de démocrates s'opposant à cette mainmise militariste.

A l'exception de l'Iran, de la Syrie et de la Lybie, aucun gouvernement ni de l'Est, ni de l'Ouest, ni du Tiers-Monde n'a officiellement protesté contre les bombardements au napalm des civils kurdes par l'aviation turque. Cependant la presse a, dans l'ensemble, témoigné de la sympathie aux Kurdes (Voir plus loin la revue de la presse), plusieurs partis politiques européens, dont le Parti socialiste français et le PCF ont condamné cette intervention tandis qu'un porte-parole du Département d'Etat déclarait au quotidien turc Milliyet que "l'administration Reagan tout en n'ayant rien contre le peuple kurde comprenait les raisons pour lesquelles la Turquie était intervenue et ne s'opposait pas à cette intervention" (Cf. p.72). A l'Est, la Sovietskaja Rossia (troisième quotidien soviétique après la Pravda et les Izvestia) a comparé la répression anti-kurde de l'actuel gouvernement turc au génocide des Arméniens perpétré pendant la Première Guerre mondiale par le gouvernement jeune-turc. Commentaires similaires des journaux bulgares (Cf. notamment les Nouvelles de Sofia, p.29) et grecs. A l'Ouest, le 9 mars, un groupe de députés du Parlement européen a déposé une motion "condamnant les attaques meurtrières des forces armées turques contre les communautés kurdes d'Irak" et affirmant que "la législation par laquelle le gouvernement turc cherche à légaliser ses actes d'agression est contraire à la loi internationale". Elle demande au gouvernement turc de "mettre fin aux mesures répressives contre les communautés kurdes en Turquie" et d'"ouvrir un dialogue authentique et de bonne foi avec les Kurdes de Turquie" (Cf. p.32 le texte intégral de cette motion).

8000 DISPARUS KURDES EN IRAK

La Fédération internationale des Droits de l'Homme, organisme humanitaire regroupant 36 Lignes nationales, accrédité à l'O.N.U. et à l'UNESCO, vient d'alerter l'opinion publique internationale sur le sort des 8000 Kurdes d'Irak disparus depuis juillet 1983. Dans un communiqué rendu public à Paris le 10 mars, la FIDH indique que *le 30 juillet 1983 les forces armées irakiennes ont encerclé les camps de Oushtapa et de Diyana et ont capturé tous les hommes entre 12 et 80 ans, même les malades, aveugles ou handicapés. On les a fait transférer à Bagdad en disant qu'ils étaient des prisonniers pris à Hadj Omran (localité kurde où l'armée irakienne avait, le 22 juillet 1983, essuyé une lourde défaite devant les troupes iraniennes soutenues par les peshmergas du Parti démocratique du*

Kurdistan d'Irak), et, plus tard dans les régions chiites de Najaf et Karbala pour démontrer que les Kurdes combattaient avec l'Iran. Après cela ils étaient internés près de la frontière jordanienne. Tous ces détenus étaient des Kurdes Barzani (originaires comme le général Barzani, leader du mouvement national kurde d'Irak jusqu'à sa mort en 1979, de la région de Barzan et appartenant à sa tribu) Ces civils sans défense vivaient depuis 1978 dans des "villages modernes" (hameaux stratégiques mis en place par Bagdad pour regrouper les paysans kurdes des zones frontalières hostiles au gouvernement central) construits à 3 km de la ville d'Arbil et placés en permanence sous la surveillance des forces gouvernementales. Depuis cette date (juillet 1983), ajoute le communiqué de la FIDH, on perd les traces des 8 000 Kurdes. Nombre d'observateurs pensent qu'ils ont été purement et simplement assassinés. C'est en tout cas la conclusion que l'on peut tirer d'une récente déclaration de Saddam Hussein à la télévision irakienne : "Quelques Barzani vivant encore sur le sol de l'Irak ont collaboré avec Massoud (président du PDK d'Irak) et les Iraniens. Je vous le dis clairement, ils sont partis pour l'enfer". En septembre 1983, les autorités de Bagdad avaient publiquement exécuté trois des fils de feu le général Barzani ainsi que son cousin Sheikh Othman. Elles veulent, par une logique d'un autre âge, exterminer les Barzani jusqu'au dernier. Pas uniquement les Barzani d'ailleurs - tous les parents proches ou éloignés des opposants et résistants kurdes (Cf. bulletin n° 23 sur le massacre des enfants kurdes). La guerre fournit toujours un bon alibi pour l'extermination des minorités, des ethnies, des peuples dont on ne peut pas se débarrasser ouvertement en temps de paix. Cible du feu croisé de l'aviation turque et de l'artillerie iranienne, victime des rafles et des meurtres collectifs perpétrés par son propre gouvernement la population civile kurde d'Irak n'a pas fini de payer un lourd tribut au conflit irako-iranien.

L'IDEOLOGIE OFFICIELLE TURQUE MISE EN QUESTION : LA QUESTION KURDE OUVERTEMENT DEBATTUE DANS LA PRESSE

A la suite d'une déclaration du général Necdet URUG, chef de l'état-major général de l'armée turque, comparant les "événements du Sud-Est" (lire le Kurdistan) aux problèmes corse en France, basque en Espagne et irlandais en Grande Bretagne et indiquant qu'il serait vain d'espérer de régler à brève échéance un tel problème, un hebdomadaire libéral d'Istanbul *YeniGündem*, croyant à un changement d'attitude des responsables militaires et politiques turcs vis-à-vis de la question kurde, a pris le risque d'organiser dans ses colonnes un "débat sur la question kurde", en enfreignant ainsi publiquement plusieurs dispositions du code pénal turc en vigueur qui interdit strictement les mots "kurde" et "Kurdistan" et condamne à des peines de prison pouvant aller jusqu'à 15 ans ceux qui parlent de l'existence d'un peuple kurde en Turquie. Outre les leaders et porte-parole des partis politiques turcs représentés au Parlement, un général du corps d'armée, Nevzat Bölügiray, chef de la coordination de l'état de siège à l'état-major de l'armée turque jusqu'à sa retraite en août 1983, un colonel de gendarmerie à la retraite, Yilmaz Erkekoglu qui a servi de longues années au Kurdistan et l'ancien préfet de Mardin Ergun Gökdeniz, actuellement haut responsable des Services secrets turcs (MIT), ont accepté de participer à ce débat insolite, sans précédent dans l'histoire de la République turque (Dans les années 1960-1970 certaines publications de l'extrême-gauche avaient parlé de la question kurde mais jamais celle-ci n'avait été publiquement abordée ni par les grands partis ni par les responsables politiques et militaires du pays). Unique intervenant kurde dans ce débat, le président de l'Institut avait accepté l'invitation de l'hebdomadaire turc à condition que ses propos ne soient pas censurés ni modifiés, condition que cette publication a très courageusement respectée et qui lui a valu d'être saisie par la Cour de sûreté de l'Etat. Cependant cette saisie n'est intervenue que 5 jours après la parution de l'hebdomadaire, à un moment où son tirage était déjà épuisé. Etant donné l'importance de cet événement pour l'opinion publique

turque et kurde nous publions dans ce numéro du bulletin de larges extraits des points de vue exprimés par les principaux participants au débat.

Le général de corps d'armée Nevzat Bölüğüray (ex-commandant de l'état de siège des provinces à forte population kurde d'Adana-Maras-Adiyaman-Gaziantep-Hatay-Mersin, chef de la coordination de l'état de siège à l'état-major de l'armée turque jusqu'à sa retraite en août 1983), à la question "Est-ce que les événements du Sud-Est ont été à ce jour correctement diagnostiqués ? Comment les définiriez-vous ?" répond comme suit : "Le problème n'est pas celui de trois ou cinq cents bandits. Il est beaucoup plus vaste et concerne toute la région. Je crois que ce serait une approche plus rationnelle que de s'interroger non seulement sur l'existence des terroristes séparatistes mais sur les facteurs qui les engendrent. Ces facteurs comprennent les problèmes économiques, sociaux, culturels et administratifs accumulés pendant des siècles de négligence (...) En vérité ces problèmes sont depuis des années discutés en détail dans les plus hautes sphères civiles et militaires de l'Etat, mais ces délibérations sont restées derrière les portes closes et dans les dossiers d'archives. Le fait de feindre d'ignorer ou de dissimuler les problèmes ne les fait pas disparaître pour autant. Jusqu'à ce jour la question a été considérée d'une manière abstraite, en mettant en avant son aspect de banditisme. Or le problème fondamental réside dans les facteurs que j'ai évoqués. Si nous considérons cette affaire uniquement comme une chasse aux bandits il sera impossible d'arriver quelque part. Une telle approche ne peut que nous conduire vers des solutions militaires, or celles-ci ne peuvent à elles seules régler le problème". Après avoir évoqué la force des "organisations séparatistes qui disposent d'une structure hiérarchique, de services de renseignement, de camps d'entraînement, de systèmes d'éducation spécifiques, d'unités armées, de soutiens logistiques, de vastes ramifications à l'étranger, de soutiens politiques, qui mènent une action planifiée, programmée et consciente et qui ont incontestablement des prolongements à l'intérieur du pays puisque des milliers de terroristes séparatistes peuplent nos prisons", le général propose deux séries de mesures pour régler la question kurde : "Le premier groupe comprend des mesures à caractère social, économique, culturel, etc... et une administration moderne. Ces mesures ne peuvent être mises en oeuvre que par l'Etat, grâce à un vaste plan et des programmes à court, moyen et long terme. Les mesures envisagées à ce jour peuvent facilement fournir matière à un livre et il y a beaucoup à dire à ce sujet. On sait en particulier qu'au cours des 30 dernières années d'innombrables études et rapports ont été présentés aux autorités responsables et garnissent aujourd'hui les dossiers d'archives. Le GAP (Projet de développement de l'Anatolie du Sud-Est) regroupe une part importante de ces mesures mais je ne crois pas du tout qu'il puisse jamais à lui seul suffire (à régler le problème). On pourrait créer un ministère spécial se consacrant en permanence au règlement accéléré des problèmes de l'Anatolie de l'Est et du Sud-Est (NDLR. Ces deux régions administratives forment l'essentiel du Kurdistan de Turquie). Il faudrait exercer des représailles contre les voisins soutenant les organisations séparatistes. Les unités d'habitation situées près de la frontière doivent être regroupées. Face à la propagande des organisations séparatistes l'Etat doit mener une contre-propagande intense. Il faut créer dans cette région, à tous les échelons, une force publique impartiale, moderne, juste et efficace. Le peuple de la région doit être éduqué conformément aux principes du kémalisme. Il faut chercher avec les autres Etats voisins la possibilité de s'entendre sur des mesures (applicables) au-delà des frontières, etc.(...) Dans le deuxième groupe figurent des mesures de sécurité (...) Les ressources de la Turquie ne sont pas suffisantes pour concentrer ses forces de sécurité dans la région. En conclusion, je dirais que malgré toutes ces mesures les événements ne seront pas stoppés, ils se poursuivront ne serait-ce que de façon intermittente. La Turquie, en particulier le peuple de cette région, sera obligée de vivre pour une longue période avec la terreur et de s'habituer à considérer celle-ci comme une partie intégrante de la vie quotidienne". Interrogé enfin sur l'éventualité d'un engagement actif des organisations kurdes des autres pays contre la

Turquie à la suite de l'intervention de l'aviation turque au Kurdistan irakien, le général Bölügiray ne dissimule pas ses inquiétudes: "Si elles s'unissent notre travail sera bien plus difficile. D'ailleurs les choses évoluent dans cette direction. Qu'elles soient nationalistes, marxistes ou partisans d'un régime théocratique (NDLR : tous les partis kurdes sont laïcs, aucun d'entre eux ne demande un régime théocratique) les organisations séparatistes ont finalement pour objectif la création d'un Etat kurde indépendant sur les territoires de quatre Etats. Comme l'Irak est (l'Etat) le plus faible de la région elles se sont concentrées là-bas. Plus tard, lorsqu'elles en auront fini avec l'Irak, ce sera le tour de la Turquie. Cela est très clair et l'Iran aussi bien que la Syrie se serviront de cet atout. S'ils étaient dotés de sagesse ils comprendraient que ce problème est aussi le leur. Mais ils persistent dans leur opinion erronée. Et cela constitue naturellement un danger pour l'avenir..."

Pour **M.Ergun Gökdeniz** (ancien préfet de la province kurde de Mardin, haut responsable des services secrets turcs) "l'Iran promet aux Kurdes la création d'un Etat kurde en territoire irakien, après la fin de la guerre. D'ailleurs ces derniers temps le front de la guerre évolue vers la région de Hadj Omran qui est depuis l'époque de Mustafa Barzani la capitale de facto des Kurdes d'Irak. La promesse iranienne est un moindre mal pour les Kurdes. Quant à l'Occident, il ne souhaite pas la victoire de l'Iran. Mais la création dans les zones pétrolifères d'un Etat kurde faible, téléguidé, peut servir les intérêts des compagnies pétrolières occidentales. Et cela convient également à la stratégie d'atomisation poursuivie par Israël dans la région". Interrogé sur les "récentes opérations turques" au Kurdistan irakien, M. Gökdeniz déclare tout de go qu'il "ne croit pas à l'efficacité des interventions aériennes". En 1973-75, ajoute-t-il, "j'avais suivi des opérations similaires des MIG irakiens contre les positions de Barzani. Au moment où les avions lâchaient leurs bombes je pouvais observer aux jumelles que les peshmergas assis sur le seuil de leurs cavernes sirotaient tranquillement leur thé ! (...) La Turquie ne doit pas craindre des actions hostiles des forces de Barzani, car celles-ci seront pendant longtemps occupées à réaliser en Irak leur objectif qui est de créer le noyau d'un Etat kurde (...). Quant aux organisations kurdes de Turquie, elles espèrent par leur agitation faire parler de la question kurde sur la scène internationale, sinon elles ne pensent obtenir aucun résultat concret à court terme."

Le colonel **Yilmaz Erkekoglu** définit la question en ces termes : "Qu'on le veuille ou non, il y a des gens qui prétendent être d'une autre origine ethnique, qui pensent dans le cadre du concept de nation, qui s'efforcent de créer sur certains territoires d'Anatolie un Etat ayant son propre drapeau. Cela généralement s'appelle guerre d'indépendance. C'est en tout cas la guerre que le PKK (Parti des travailleurs du Kurdistan) veut mener. En analysant la situation nous devons la considérer à la fois de notre point de vue et de celui du PKK. Pour mener sa guerre ce dernier a besoin d'un soutien à l'intérieur et l'appui d'un Etat voisin. D'après des informations qui nous parviennent ces deux conditions sont remplies. De ce point de vue ce que les militaires appellent la "région d'opération Soleil" (NDLR. Nom officiel donné à l'ensemble des opérations répressives de l'armée turque au Kurdistan) est en fait une guerre irrégulière. Or pour combattre les rebelles, c'est à dire la guérilla, il faut disposer de forces distinctes de l'armée régulière classique". A la question de savoir si la Turquie a eu des relations avec des organisations kurdes autres que le PKK, le colonel répond : "Avant l'émergence du PKK, Barzani menait en Irak un combat pour la création d'un Kurdistan indépendant. On pensait que s'il réussissait et fondait un Etat kurde il allait s'unir avec les Kurdes de Turquie et d'Iran pour élargir ses frontières nationales. Pour cette raison l'Irak, l'Iran et la Turquie, qui en tant que parties contractantes du pacte du CENTO étaient des Etats amis, avaient élaboré des plans pour anéantir au moyen d'une opération commune l'Etat kurde en cours de fondation. De ce fait l'établissement des contacts avec ces organisations était incompatible avec l'honneur de l'Etat turc". Homme de terrain et d'expérience le colonel de gendarmerie n'est pas

partisan d'une opération militaire turque pour annexer le "wilayet de Mossoul" (Le Kurdistan irakien) : "Alors que nous n'arrivons même pas à bout des quelques membres d'une bande séparatiste comment pourrions-nous nous abriter dans une région qui est depuis des années le bastion de Talabani et de Barzani? Pas de problème pour y aller et s'emparer de ce territoire, mais bien comment s'y abriter ? C'est une zone vitale pour les deux organisations (NDLR. l'Union patriotique du Kurdistan de Talabani et le Parti démocratique du Kurdistan d'Irak de Barzani). Tout d'abord du point de vue de la logique il serait erroné d'aller s'enfermer dans des problèmes nouveaux. Ensuite, si les super-puissances ont un plan de partage, je ne suis pas sûr qu'ils laissent Mossoul et Kirkouk à la Turquie". Interrogé sur l'efficacité militaire des opérations aériennes, il fait observer qu'après chaque opération " les sources diverses avancent des chiffres divergents et contradictoires. Certains milieux mettant en relief les victimes civiles parlent d'un génocide. D'autres tentent de minimiser le nombre de morts pour donner l'impression que l'opération a été un échec. En vérité grâce aux caméras de bord qui filment les bombardements et leurs conséquences on peut avoir une estimation précise des dégâts. Mais je suis sceptique quant à l'opportunité de la publication par le gouvernement de ces résultats. Car je ne trouve pas opportun de proclamer que nous avons tué tant d'hommes, tant d'animaux et détruit tant de véhicules. Nos appareils sont efficaces, nos pilotes très doués, mais la région des opérations est très difficile. Une région étrangère, sans l'appui terrestre; voilà pourquoi je n'arrive pas à accepter qu'une telle opération puisse occasionner beaucoup de dégâts. Outre l'absence d'appui terrestre, on sait que le PKK est une organisation mobile et il devient évident que les dégâts ne sauraient être considérables. Mais sur le plan psychologique l'intervention aérienne est un succès complet. Elle a satisfait les vœux de l'homme de l'Anatolie qui attendait que la puissante Turquie fasse quelque chose".

L'ancien premier ministre turc, actuellement "leader naturel" du Parti de la gauche démocratique (DSP) officiellement dirigé par sa femme, Monsieur **Bülent Ecevit** se livre lui depuis Oslo, où il assistait aux obsèques d'un ministre social-démocrate norvégien, à un brillant exercice d'esquive et de sophisme : "En vérité en Turquie les gens ne font pas de distinction entre Turcs et Kurdes. Il n'est d'ailleurs pas facile de les distinguer. Car pendant les six siècles d'empire ottoman la population de la Turquie s'est dans une large mesure mélangée (NDLR : Avant les déportations massives des Kurdes dans les années 1920-1930 le pourcentage de Kurdes expatriés vivant hors du Kurdistan, dans les provinces turques, était inférieur à 5% de la population kurde administrée par la Turquie, résidant donc massivement sur la terre habitée depuis la nuit des temps par ses ancêtres). De ce point de vue on peut comparer la nation turque à la nation américaine (NDLR. Pour soutenir sa comparaison pour le moins audacieuse M. Ecevit aurait dû préciser si des citoyens américains d'origine hispanique, allemande ou polonaise sont à l'heure actuelle en prison pour avoir écrit, chanté ou publié dans leur langue, s'ils sont, à l'instar des sujets kurdes de la Turquie, torturés à mort, passés par les armes ou condamnés à l'exil pour avoir pacifiquement revendiqué des droits culturels élémentaires pour leur communauté). Durant l'ère républicaine le qualificatif "turc" ne désigne pas une race ou un groupe ethnique mais une nation. Par ailleurs, nos citoyens qu'on appelle Kurdes ou qui se considèrent comme Kurdes jouissent pleinement de tous les droits. Par exemple à chaque période, des citoyens que du point de vue ethnique on dit ou on pourrait dire Kurdes ont pu, sans discrimination aucune, occuper des postes de responsabilité au Parlement, au gouvernement, dans la direction des partis politiques, dans la haute hiérarchie militaire (NDLR. La tradition turco-ottomane a effectivement toujours récompensé les janissaires plus royalistes que le roi et des Kurdes reniant leurs origines, leur peuple, se montrant des nationalistes turcs zélés ont pu accéder à de hautes responsabilités mais dès que l'un d'eux a légèrement dévié des canons du nationalisme turc en se risquant à parler kurde dans sa province ou en se disant kurde il a été congédié et embastillé comme un malpropre. Un ministre de M. Ecevit, M. Serafettin

Elçi a passé 3 ans en prison et a été déchu de ses droits civiques pour s'être un jour, en public, dit d'origine kurde. I. Tatlıses, le "roi de la variété turque" passe actuellement devant la Cour de sûreté de l'Etat et il est passible de 5 ans de prison pour avoir chanté deux chansons kurdes lors d'une tournée en Suède. Les Kurdes n'ont même pas le droit de créer leur propre club sportif, une troupe folklorique ou un ensemble de musique traditionnelle. A part cela, à l'en croire M. Ecevit, ils jouissent pleinement de tous leurs droits!). Si, comme le suggèrent certains pays étrangers sans connaître les réalités de la Turquie, on accordait aux Kurdes un statut de minorité ils ne bénéficieraient pas d'autant d'égalité des droits (...). Ce problème (kurde) procède de la structure sociale (féodale) de la région et des facteurs extérieurs (...). Le Moyen Orient est une région très importante pour des raisons stratégiques et à cause de ses richesses pétrolières. Certains Etats non régionaux s'efforcent d'assurer leur domination sur cette région. Le moyen facile et bon marché de la domination est de "diviser pour régner". Il s'agit là d'une règle éternelle du colonialisme (NDLR. M. Ecevit ne précise toutefois pas si c'est en vertu de cette "règle éternelle" que le peuple kurde a été divisé entre quatre Etats au lendemain de la Première guerre mondiale). C'est parce qu'on veut l'appliquer au Moyen Orient que les problèmes ethniques sont attisés ou créés de toutes pièces. Naturellement c'est la Turquie qui souffre de cette situation".

Pour **M. Ergenekon**, ancien diplomate, secrétaire général du Parti de la voie juste (DYP) dont le "chef naturel" est M. Demirel, premier ministre de droite d'avant le coup d'Etat militaire du 12 septembre 1980, "les événements de l'Anatolie de l'Est et du Sud-Est ne peuvent être qualifiés que de barbarie... (NDLR : Les événements ainsi qualifiés par M. Ergenekon ne sont ni les méfaits de dix années d'état de siège, de ratissages et de rafles dans les provinces kurdes, ni la mise à mort par la torture de 149 personnes dans les prisons militaires turques où des milliers d'autres prisonniers d'opinion ont été esquintés, handicapés à vie par la torture, ni même les bombardements au napalm des civils kurdes irakiens sans défense, mais des actions sporadiques des groupes armés kurdes). La barbarie est la barbarie ! Que personne n'y cherche des causes! S'il y a des gens qui parlent de différences dans les niveaux de développement économique, eh bien ça n'existe pas que là-bas. L'Ouest de la Turquie est aussi inégalement développé. Puis ça n'existe pas que chez nous, en Italie aussi il y a de grandes différences de développement entre le Nord et le Sud. Avancer des justifications économiques pourrait signifier chercher des prétextes à la barbarie. Avancer des différences ethniques ne rime à rien non plus. La République de Turquie est l'unique minimum commun des citoyens qui lui sont fidèles. Je ne veux pas dire que nous n'avons pas de citoyens parlant le kurde, se considérant comme Kurdes. Cela se peut et ce sont des faits. Des faits résultant de l'histoire. Mais le minimum commun qui doit être préservé, c'est la République de Turquie".

Le secrétaire général du Parti la Mère-Patrie (ANAP) du premier ministre actuel M. Özal appelle "chaque Turc, qu'il soit d'opposition ou partisan du pouvoir, à soutenir le gouvernement (...). Notre pays est situé à un endroit stratégiquement très important. Le fait qu'il soit un pont entre l'Europe et l'Asie et se trouve sur la route qui descend vers le Moyen Orient lui confère une valeur particulière. De nos jours les pays sont ébranlés sans subir de guerre, par des agitations internes, et finissent par perdre leur indépendance. Des pays gouvernés par des régimes démocratiques ont été minés de l'intérieur, grâce à l'utilisation de leurs propres citoyens et ont perdu leur indépendance. On veut pousser notre pays vers les conflits des puissances au Moyen Orient et pour ce faire on veut saper notre unité intérieure. Des militants armés avec l'aide des puissances étrangères veulent créer l'impression que la terreur a recommencé (chez nous). Il faut savoir clairement que ces actions de terreur s'en prennent à l'unité de notre pays et de notre nation et visent à créer un Etat séparé dans nos régions de l'Est et du Sud-Est". A la question "que prévoit le gouvernement, que doit-il faire selon vous ?", M. Ergenekon

répond : "En raison des particularités géographiques de la région certaines des opérations menées peuvent parfois ne pas donner certains des résultats escomptés. Comme vous le savez nous avons demandé un débat spécial de la Grande Assemblée nationale sur ce sujet. Parce qu'il s'agit d'une cause nationale. Dans une cause nationale toute la nation, sans distinction de pouvoir et d'opposition, doit, avec toutes les institutions, assumer sa responsabilité (...). Il y a des mesures à court et à moyen terme à prendre. Par exemple comme mesures à court terme nous avons mis en place le système de "protecteurs de village" (milices paysannes à la solde du gouvernement), mis sur pied des unités d'intervention professionnelles spéciales, prolongé l'état de siège dans ces provinces, renforcé en tout les forces de sécurité et de gendarmerie. En outre, depuis qu'il est au pouvoir, notre parti a classé ces provinces zones prioritaires de développement et y a canalisé en 1984 26% des investissements publics, en 1985 29% et en 1986 30% (...). Nous attachons par ailleurs une grande importance aux investissements d'infra-structure de base (routes, eau potable, électricité, postes et télécommunications), d'éducation et de santé".

Unique intervenant kurde du débat, notre président a d'abord décrit à l'intention du public turc les principales activités et réalisations de l'Institut, ses programmes de recherche et de publication, puis il a répondu aux questions d'actualité de *YeniGündem*.

- Question : Au cours des derniers mois la question kurde est devenue très actuelle en Turquie. La première raison en est qu'en liaison avec les développements du conflit Irak-Iran la thèse que la Turquie pourrait occuper la région de Kirkouk est avancée. Voulez-vous nous résumer vos points de vue et réflexions à ce sujet?

- K. Nezen : Je crois qu'il serait utile de rappeler à ce sujet les faits historiques. En 1925 la Société des Nations avait dépêché au Wilayet de Mossoul une mission dirigée par le comte Teleki, ancien Premier ministre hongrois, aux fins de connaître sur place les desiderata de la population de ce territoire. Au terme de trois mois d'enquête sur le terrain la mission avait, le 16 juillet, présenté un rapport concluant que "s'il fallait tenir compte de l'argument ethnique il conviendrait de créer un Etat kurde pour les Kurdes qui forment les 7/8 de la population du wilayet de Mossoul". Malgré cela, la Grande Bretagne avait fait valoir qu'un Etat irakien privé du pétrole de Mossoul et de ses ressources agricoles ne serait nullement viable et obtenu de la Société des Nations l'annexion à l'Irak de ce territoire. Ce faisant elle avait promis qu'elle reconnaîtrait aux Kurdes de Mossoul le droit de s'auto-gouverner, engagement qu'elle n'honora évidemment pas. Les dirigeants kurdes ne sont pas les seuls à croire qu'en cas d'effondrement de l'Etat irakien à la suite d'une défaite dans le conflit du Golfe, la Turquie tentera d'occuper cette province, certains milieux diplomatiques occidentaux envisagent également une telle éventualité. D'après les archives diplomatiques la Turquie a eu une telle tentation tout au long de la Seconde guerre mondiale. Cependant accorder une quelconque légitimité historique ou avancer le prétexte de la protection de vos "congénères" turcomanes qui constituent une toute petite minorité ne convaincra personne. Et dans le monde actuel une occupation fondée sur la seule force brute n'est guère durable. Même des pays dotés de ressources économiques considérables et de technologies militaires avancées comme les Etats-Unis, la Grande Bretagne et la France ont dû après un certain temps se retirer des territoires qu'ils occupaient. Si la Turquie se laisse prendre par l'attrait du pétrole de Kirkouk et annexe cette province elle aura à affronter la résistance des 4 millions de Kurdes d'Irak ayant une solide expérience de la guerre et de la guérilla.

- Question : Comme vous le savez un autre sujet débattu par l'opinion publique de la Turquie est la question des "protecteurs de village" et des actions armées contre ces "protecteurs" attribuées au PKK. Que pensez-vous des conséquences de cette politique de "protecteurs de village" compte tenu de la structure socio-culturelle de la région?

- K. Nezan : "les protecteurs de villages", l'évacuation des populations habitant les zones frontalières et leur installation dans des "villages de regroupement" (NDLR. Equivalent turc des célèbres hameaux stratégiques de la guerre du Viet Nam), l'intense guerre idéologique visant le peuple de la région sont en fait autant de variantes turques de la stratégie de "contre insurrection" élaborée par les experts de la CIA. Ces méthodes ont pu réussir en Amérique Latine dans la répression des guerillas privées de soutien populaire mais comme on le sait elles se sont avérées inefficaces au Viet Nam et en Algérie contre les mouvements bénéficiant d'une large assise populaire.

La politique de "protecteurs de village" est appliquée dans les secteurs particulièrement arriérés aux plans social et culturel de la région qui dans le langage officiel est appelée Anatolie de l'Est et du Sud-Est; les structures tribales ne s'y sont pas encore complètement désagrégées et des hostilités parfois séculaires y opposent des clans et des familles. On peut s'attendre à ce que l'un des adversaires devienne "protecteur de village" et s'attribue ainsi l'appui de l'Etat, puis use de cet appui pour éliminer ses rivaux ou ennemis en les dénonçant sans preuves ou pour les liquider physiquement en prétendant qu'ils collaboraient avec des "terroristes". Ceux qui nourrissent une inimitié traditionnelle envers ces "protecteurs" se mettront bon gré mal gré à la recherche d'autres soutiens et pourront finir par se retrouver dans le camp opposé à l'Etat. Cette politique de "protecteurs de village" pourrait au fil du temps susciter des affrontements d'envergure, engendrer une polarisation croissante voire même une guerre civile.

- Question : Toujours au cours des dernières semaines certains journaux ont publié des déclarations dignes d'intérêt des responsables de l'Etat turc. Des opinions du genre "la question de l'Est est au fond une question ethno-culturelle" qui diffèrent de la position officielle affichée jusqu'ici par l'Etat turc ont été exprimées. Peut-on les interpréter comme des préparatifs significatifs d'un changement de politique ?

- K. Nezan : Il y a un joli proverbe turc qui dit que l'on ne peut enduire de boue le soleil. Aujourd'hui tous les principaux Etats savent qu'il y a un fait kurde en Turquie. La diplomatie turque est confrontée à ce problème au Parlement européen, au Conseil de l'Europe, dans les enceintes internationales et elle s'aperçoit combien il est difficile, y compris auprès de ses alliés les plus proches, de s'efforcer de défendre les droits des Turcs de Chypre et de Bulgarie tout en niant l'existence en Turquie de millions de Kurdes ayant leur propre langue, leur propre histoire, leur propre personnalité ethnique et culturelle. Le fait que les dirigeants de la République turque, malgré tant de souffrances endurées, tant de larmes et de sang versés, n'aient pu reconnaître cette réalité de leur pays qu'à la suite des actions violentes qui se sont développées ces dernières années montre combien il est difficile de se libérer de la scolastique établie (NDLR. L'idéologie kémaliste). Faire semblant de ne pas voir les réalités, s'acharner, en suivant une logique "alla turca", à résoudre des problèmes sociaux complexes, multiformes et multidimensionnels, par la répression, par des mesures administratives et militaires, ne peut que retarder la solution de ces problèmes et les rendre plus graves et inextricables encore. La Turquie veut adhérer au Marché Commun. Elle aspire à devenir un membre civilisé et respectable de la famille européenne. Pour cela elle doit, à l'instar des autres pays européens, se libérer des idéologies et des structures mentales des années 1930 et avoir le courage d'ouvrir une page nouvelle et véritablement démocratique de son histoire, une démocratie respectueuse de l'ensemble des libertés et des droits de l'homme. Elle doit prendre des mesures appropriées pour mettre hors d'état de nuire les dinosaures politiques qui s'opposent à une telle évolution. Après 40 années de franquisme l'Espagne a pu instaurer une démocratie authentique, pluraliste, garantissant une liberté d'opinion totale, reconnaissant une large autonomie régionale aux peuples basque et catalan qui ont leur propre langue et culture. Ce n'est qu'au terme de cette évolution qu'elle a pu intégrer la Communauté européenne et gagner une respectabilité internationale. Il n'y a aucune raison pour que la Turquie ne réussisse pas une telle évolution. Il serait même possible de trouver une solution civilisée, dans le cadre des

frontières de la République de Turquie, à la question kurde, considérée comme fondamentale et insoluble. Des pays occidentaux comme la Grande Bretagne, le Canada, la Suisse et l'Espagne et des pays socialistes comme la Yougoslavie, l'URSS et la Tchécoslovaquie montrent que des peuples possédant des langues et des cultures différentes peuvent bien vivre à l'intérieur des frontières d'un même Etat dans le respect de leurs droits et de leur personnalité. Par exemple consulté à plusieurs reprises par référendum le peuple québécois, dans sa majorité, s'est toujours prononcé en faveur d'un statut d'autonomie à l'intérieur du Canada de préférence à un Etat québécois indépendant. L'Inde qui n'a pourtant pas bonne presse en Turquie reconnaît aux peuples bengali et tamoul le droit d'avoir leur propre Etat autonome au sein de l'Union indienne. Même les voisins de la Turquie, l'Iran et l'Irak, qui sont pourtant fort loin d'être des modèles de démocratie reconnaissent à leurs Kurdes certains droits culturels. Je dois dire, avec regret, que les sultans ottomans ont, dans ce domaine, agi avec davantage de lucidité et de tolérance. On n'a pas besoin d'être grand devin pour prédire que la poursuite de la politique actuelle conduira, même en absence de toute incitation étrangère, à des explosions incontrôlables.

- Question : Certains avancent que le Projet de développement de l'Anatolie du Sud-Est (GAP) sera un pas et un instrument très important pour le règlement de la "question kurde". Qu'en pensez-vous ?

- K. Nezan : Il s'agit là d'une approche typiquement réductionniste et économiste qui veut réduire les faits sociaux à leur seule dimension économique. C'est un fait que par rapport aux autres régions de Turquie "l'Anatolie de l'Est et du Sud-Est" a accumulé un retard économique considérable. Cependant la prospérité matérielle, le développement économique ne sauront, à eux seuls, suffire à régler un problème qui a bien d'autres dimensions. En outre, actuellement, beaucoup de spécialistes du développement sont d'avis qu'un développement économique à grand renfort de construction de barrages et d'usines ne pourrait être durable s'il n'est pas accompagné de développement culturel. Pour que le projet GAP réussisse il faudrait prendre en considération les réalités culturelles de la région. Afin que l'on ne se berce pas vainement d'illusions à ce sujet et que l'on ne retarde pas la recherche des solutions réalistes aux problèmes qui se posent je crois utile de rappeler l'exemple espagnol. Dans ce pays les régions où les courants autonomistes sont les plus puissants sont les régions de Catalogne et d'Euskadi qui, sur le plan économique, sont les provinces les plus développées de l'Espagne. En Irak dans la région habitée par des Kurdes, riche en pétrole et en production agricole, le revenu par tête d'habitant est supérieur à celui des habitants des parties arabes du pays.

- Question : En tant qu'Institut Kurde avez-vous un message que vous souhaiteriez transmettre par l'intermédiaire de *Yeni Gündem* à l'opinion publique de la Turquie ?

- K. Nezan : Oui. Si le cadre légal vous le permet nous voudrions communiquer ce message: Les libertés de presse étant très restreintes en Turquie les informations que vous recevez sont généralement unilatérales. Vous êtes soumis à une intense pression de l'idéologie officielle. Il faudrait néanmoins agir avec bon sens. Aucun peuple ne dira "Ma langue est pauvre, ma culture est arriérée, je vais y renoncer et adopter une autre culture". De même que le peuple turc ne voudra pas être anglicisé, de même le peuple kurde en dépit de toutes les contraintes et pressions défendra sa personnalité et sa culture. C'est ce qu'il y a de plus légitime au monde. Et cela ne constitue pas une "trahison", pas plus que cela n'entraîne pas forcément une modification des frontières. Une union dans la paix, fondée sur le respect mutuel et l'égalité en droits est possible. Si l'on ne parvient pas à trouver une telle solution pacifique et civilisée alors éclatera tôt ou tard une guerre de cent ans contraire aux intérêts véritables de nos deux peuples. Et un tel conflit renforcera des deux côtés les secteurs militaristes et fanatiques, ruïnera le potentiel et les ressources des deux peuples. Empêcher une telle évolution est du devoir de chaque intellectuel, de chaque famille de pensée, de tout homme ou institution responsable.

DANS LA PRESSE KURDE

KHABAT, bulletin en anglais de l'Organisation des étudiants kurdes en Asie, édité à Karachi, publie dans son numéro de mars une longue analyse de la situation au Kurdistan irakien depuis les accords d'Alger (NDLR. Pacte hostile au mouvement kurde conclu en mars 1975 à Alger entre le chah d'Iran et le vice-président irakien Saddam Hussein sous l'égide du gouvernement algérien), un éditorial sur "l'agression turque au Kurdistan" et un article présentant au public pakistanais la vie et les films du cinéaste kurde Yilmaz Güney.

KIB. KURDISCHES INFORMATIONS BLATT 1090 WIEN, Währingerstr. 59, Autriche, publie dans son numéro 8, en allemand, daté du 28.3.87, un éditorial sur "les bombardements terroristes" de l'armée turque au Kurdistan irakien, une étude de K. Aran sur l'histoire des insurrections kurdes, une lettre adressée par le Centre culturel et d'information kurde de Vienne au Chancelier Vranitzky sur le sort des Kurdes de Turquie, un article sur les rapports turco-américains, ainsi que des informations sur les activités de la communauté kurde d'Autriche.

KURDISTAN PRESS, Box 7080, 172 07 SUNDBYBERG, Suède, bi-mensuel d'information, édité en kurde et en turc, publie dans son numéro 14, daté du 25.3.87, un article sur les agissements de la contre-guerilla turque en Europe, une interview du député cyprite Iliadis, se prononçant pour un Kurdistan indépendant et démocratique, le point de vue Y. Baca sur la tentative turque de rayer de la carte une ville (Dersim) du Kurdistan du nord, un dossier sur les massacres des Kurdes de Dersim en 1937-38, des pages littéraires, ainsi que des informations sur la vie de la communauté kurde en Europe.

ROSINBIRI NWE, (Le nouvel Intellectuel), revue littéraire trimestrielle kurde publiée à Bagdad, publie dans son numéro 113, 280 pages, daté de mars 87, une étude de Rojbeyanî sur le Sheikh Mahmoud (leader anti-britannique kurde des années 1920), un article de R. Hilmî sur l'histoire de la langue kurde, un texte de R. Rêzan sur le poète Cegerxwîn et la revue Hawar, une recherche de Bimar sur la rime dans la poésie kurde ancienne, ainsi que des nouvelles, des poèmes, des recueils de folklore, une rubrique philosophique, etc.

SVENSK-KURDISK JOURNAL, Box 615, 191 26 SOLLENTUNA, Suède, périodique en suédois, publie dans son numéro 8, daté de mars 87, une interview de la kurdologue française Joyce Blau, un entretien avec Idriss Barzani, leader du PDK irakien, récemment décédé, une interview de A.R. Ghassemlou, secrétaire général du PDK d'Iran, un document sur le journal "The Kurdistan Missionary" édité par les missionnaires américains au Kurdistan, au début du siècle, des nouvelles, des poèmes, ainsi qu'une rubrique de publications récentes.

SERXWEBUN (Indépendance), périodique en langue turque du PKK, imprimé en R.F.A., publie dans son numéro 11, daté de mars 87, un long éditorial sur "l'offensive de Newroz 87 du Front de libération du Kurdistan (animé par le PKK)", un article analysant "l'attitude de la presse bourgeoise turque à l'égard du mouvement kurde", un point de vue sur les thèses "social-chauvines, révisionnistes-négationnistes et en décomposition de la gauche turque" et "nos tâches", et une rubrique sur la lutte de libération nationale du Kurdistan dans la presse mondiale.

TEKOSER (Le Militant), 4, rue Bonneels, 1030 BRUXELLES, Belgique, périodique bilingue kurde-turc, édité par l'Union des Travailleurs et des Etudiants du Kurdistan en Belgique, publie dans son numéro 35, 28 pages, daté de mars 87, un éditorial intitulé "La Turquie a de nouveau agressé le Kurdistan d'Irak", le texte de la Conférence de Presse de Têkoşer au Parlement européen, un extrait de la Grammaire Kurde de Bedir Khan et

Lescot, un texte de N. Zaza sur la candidature de la Turquie à la CEE, un article de Xorsîd sur le dialecte goranî, une étude de Torî sur l'art chez les Kurdes, les Urartu, enfin des informations sur les activités de l'Association.

REVUE DE PRESSE (Jusqu'à fin mars 1987)

KURDISTAN : UNE CULTURE EN PERIL ; le problème de la minorité kurde est aujourd'hui particulièrement dramatique dans la république turque (La Vie protestante, 20.2).

TURBULENTES FESTIVITES POUR LE NOUVEL AN KURDE, à Berlin (Volksblatt 22.3)

UNE EXPOSITION Du PEINTRE KURDE HASIM SAYDAN à Berlin (Spandau 28.1, Wahrheit 5.2)

LES DIFFICULTES RENCONTREES A L'ECOLE par deux jeunes Kurdes réfugiés en Suède - **LES KURDES SANS LANGUE** : Imaginez un peu si on vous interdisait de parler le suédois en Suède ! (Sundsvalls Tidning 28.3)

KURDISTAN : UNE TERRE ENSANGLANTEE, étude sur les différents Kurdistan par la section italienne de l'Association des étudiants du Kurdistan à l'étranger, Turin (TM1 Nov. Déc. 1986)

UN ARTICLE DE LA PRESIDENTE DE L'ASSOCIATION DES FEMMES KURDES EN SUEDE, sur la campagne anti-kurde déclenchée par le chef de la police suédoise (Norskeflammen 27.2)

LA FILIERE KURDE (connection), les récents événements en Irak, Iran et Turquie servent de réflexion à l'auteur de cet article sur l'auto-détermination des Kurdes depuis la désintégration de l'empire ottoman (The Jerusalem Post, 10.12.86)

L'OPPRESSION DES KURDES EN TURQUIE (Narodna Armia, quotidien de l'armée bulgare, 17.11.86)

LES PARADOXES DE LA POLITIQUE TURQUE ET LA PERSECUTION DES KURDES (Atetchestven Front, quotidien du Front patriotique bulgare, 10.12.86)

GRAVE DETERIORATION DE LA SITUATION AU KURDISTAN (Les Echos, 9.2)

LES CHRETIENS DU KURDISTAN : REPERCUSSIONS des événements politiques (Esprit et Vie, 12.2)

UN KURDE ET UN ALLEMAND ENLEVES dans le Kurdistan irakien (Alsace, 21.2)

MISSION HUMANITAIRE AU KURDISTAN : témoignage d'une jeune laborantine de Libourne (France) qui vient de passer 2 mois avec les Peshmergas iraniens (Indépendant, 22/23.2)

DES PAYSANS KURDES INNOCENTS BOMBARDES par l'aviation turque dans le nord de l'Irak, déportation des villageois (Info-Turk, bulletin mensuel belge, Février 1987)

70 A 150 ENFANTS ET ADOLESCENTS KURDES EXECUTES EN IRAK EN JANVIER. - LES KURDES OCCUPENT LA CATHEDRALE DE COLOGNE - ENLEVEMENT D'UN INGENIEUR ALLEMAND DE CHEZ KRUPP, par le P.U.K., au nord de l'Irak (Die Tageszeitung, 14 et 27.2)

"KERBALA 7", NOUVELLE OFFENSIVE IRANIENNE AU KURDISTAN IRAKIEN, en soutien aux maquisards kurdes pro-iraniens - IMPORTANTES TROUPES TURQUES à LA FRONTIERE IRAKIENNE et bombardements contre des objectifs kurdes - L'IRAN PREOCCUPE par les raids de l'aviation turque au nord de l'Irak - L'AVIATION TURQUE BOMBARDE DES OBJECTIFS KURDES EN IRAK - LES TURCS ATTAQUENT LES KURDES D'IRAK - IRAK : RAID TURC CONTRE LES KURDES (AFP, 4/ 5.3, Quotidien de Paris, Le Matin de Paris, Libre Belgique, le Figaro 5.3)

LE KURDISTAN IRAKIEN ENTRE LES FEUX TURC ET IRANIEN - L'AVIATION A BOMBARDE DES OBJECTIFS KURDES EN TERRITOIRE IRAKIEN - NOUVELLE OFFENSIVE IRANIENNE DANS LE KURDISTAN IRAKIEN - LES KURDES, ETERNELS PERDANTS - RAID TURC EN IRAK : 200 victimes - LES KURDES DANS L'ETAU - LES TURCS A LA POURSUITE DES KURDES AUX MARCHES DU GOLFE - ANKARA REJETTE LES CRITIQUES DE TEHERAN après son raid sur l'Irak (Libération, Le Monde 5 et 6.3, La Montagne 5.3, AFP, La Gazette de Lausanne, La Croix 6.3)

DEPORTATION DE POPULATIONS, nouvelle opération d'extermination au Kurdistan de Turquie et d'Irak, bombardement au napalm des villages kurdes (L'Humanité, 6.3)

LE PS "PROTESTE VIGOUREUSEMENT" (AFP 6.3)

LE REVEIL DE L'IRREDENTISME TURC (LE MONDE 9.3)

OCCUPATION DES BUREAUX DE "L'ALSACE", DES LOCAUX DE LA TURKISH AIRLINES à BRUXELLES pour dénoncer les récents bombardements au Kurdistan (Alsace, Est Républicain 8.3, AFP 9.3)

NOUVELLES TENSION AUX FRONTIERES Turquie/Syrie et Turquie/Irak - LES RELATIONS TURCO-SYRIENNES MALADES DU KURDISTAN - KURDES : ANKARA MET EN GARDE LA SYRIE - LA TURQUIE INQUIETE SES VOISINS (AFP 9.3, Le Monde, Quotidien de Paris, Libération, Le Figaro, l'Humanité, Alsace 10.3)

UN "MEDECIN DU MONDE", venant de Normandie (France), témoigne après la création d'un hôpital militaire de campagne dans un massif montagneux au nord de l'Irak (Ouest France, 10.3)

DISPARITION DE 8 000 KURDES depuis juillet 1983 selon un rapport du Comité (Droit de l'Homme, 10.3)

LA TURQUIE FACE AU SYNDROME KURDE ; les nouvelles alliances, à l'ombre de l'Iran, des partis indépendantistes kurdes basés en Syrie et en Irak inquiètent Ankara (Libération, 11.3)

LOURDES PERTES infligées aux forces de Bagdad par les combattants du PDK irakien, a annoncé Radio-Téhéran (AFP, 10.3)

LES VOIX DES VICTIMES : rencontre à Strasbourg entre Irakiens, Iraniens, Turcs et Kurdes pour exiger l'arrêt immédiat de la guerre du Golfe (L'Humanité, 12.3)

PROLONGATION DE LA LOI MARTIALE dans 4 provinces à majorité kurde à l'est de la Turquie (AFP, 12.3)

LA NEUTRALITE D'ANKARA EN QUESTION : la Turquie frappe les Kurdes (Tribune de l'Economie, 13.3)

IRAK-IRAN : LE PRETEXTE KURDE. Téhéran craint d'abord l'alliance entre Bagdad et la Turquie pour combattre cette minorité (L'Express, 13.3)

LES KURDES, UN PEUPLE OUBLIE . Après FR3 à Strasbourg, des Kurdes occupent la permanence du PS à Paris (Alsace, Libération 13.3)

EMOTION parmi les travailleurs Kurdes du bassin houiller de Lorraine à l'annonce du bombardement de villages dans le Kurdistan irakien (Le Républicain Lorrain, 13.3)

MAJORITE PARLEMENTAIRE AU DANEMARK SOLIDAIRE des grévistes kurdes (grève de la faim en signe de protestation contre la répression du régime d'Ankara contre le peuple kurde) AFP, 13.3)

OCCUPATION PACIFIQUE du journal pour protester contre les bombardements (Journal du Centre, 14.3)

RUEE VERS L'OUEST DES MONTAGNARDS TURCS ou les déplacements de populations organisés par le gouvernement en vue de disperser les habitants de 203 villages de la région de Tunceli (Le Monde, 14.3)

ON EXTERMINE TOUT UN PEUPLE, au Kurdistan turc (Nouvelles de Sofia, 18.3)

LA TURQUIE MINIMISE SON ACTION CONTRE LES KURDES d'Irak (La Gazette de Lausanne, 16.3)

5 REBELLES INDEPENDANTISTES KURDES TUES par l'armée turque dans la province de Hakkari, des armes ont été saisies, annonce le commandement de l'armée (AFP, 18.3)

PRIORITE AU DEVELOPPEMENT, LA QUESTION KURDE SE POSE AUSSI EN DES TERMES ECONOMIQUES : faute du développement des infrastructures indispensables, les Kurdes, contraints à l'exode rural et à l'émigration, se rassemblent dans les périphéries des grandes villes turques ou représentent une part importante de l'émigration (Tribune de l'Economie, 21.3)

L'OTAGE OUEST-ALLEMAND LIBERE EN IRAK (AFP, 26.3)

VA-T-ON TURQUISER LA C.E.E. ? La Turquie peut-elle décemment se prétendre "pays démocratique" ? par N. Zaza, écrivain (Arc-En-Ciel, 1er trimestre 1987)

DANS L'ENQUETE SUR LE MEURTRE D'O. PALME, l'ennemi pourrait être la Suède elle-même (New York Times Magazine/International Herald Tribune, 6.3)

UNE CENTAINE DE TUES ET UNE CENTAINE DE BLESSES par les attaques aériennes turques en Irak (Financial Times, 5.3, Herald Tribune 6.3)

MOTION POUR UNE RESOLUTION, à la suite des attaques par les forces armées turques sur les communautés kurdes d'Irak (European Parliament, 9.3, Document B2-57/87)

LE DERNIER TESTAMENT DE BARZANI : une interview d'Idris Barzani à Téhéran peu de temps avant sa mort (The Middle East, mars 1987)

LES TROUPES TURQUES A LA POURSUITE DE MAQUISARDS KURDES, le long de la frontière turco-syrienne (Financial Times, 9.3)

INCURSION MILITAIRE TURQUE CONTRE LES KURDES D'IRAK (Taz 5.3)

PREOCCUPATION AU SUJET DES DROITS DE L'HOMME au Kurdistan irakien (Salzburger Nachrichten 5.3)

L'AVIATION TURQUE ATTAQUE LES SEPARATISTES KURDES EN IRAK. Satisfaction et critique voilées à Istanbul. La Turquie, membre de l'OTAN, est déchirée par de nombreux conflits (Der Tagesspiegel 6.3)

LES TROUPES IRANIENNES DECLENCHENT UNE OFFENSIVE EN IRAK DU NORD et incursion aérienne turque au nord de l'Irak. (Frankfurter Allgemeine 7.3)

LES SEPARATISTES KURDES TUENT DES VILLAGEOIS TURCS (Der Tagesspiegel 10.3)

A MUNICH, UN MORT DANS DES AFFRONTMENTS INTER-KURDES (Die Tageszeitung 9.3)

9 MILLIONS DE KURDES EN RESIDENCE FORCEE (Kurier 15.3)

LA SYRIE AIDE LA TURQUIE CONTRE LES AGISSEMENTS DES KURDES (Der Tagesspiegel 13.3)

GUERILLA CONTRE LES PAYSANS. La lutte anti-kurde de la Turquie suscite des conflits avec l'Iran et la Syrie. (Salzburger Nachrichten 19.3)

RECRUESCENCE DE LA GUERRE AU KURDISTAN, un peuple en lutte pour son identité nationale (L'Unita, 7.3)

LES BOMBES TURQUES ET LA QUESTION KURDE (L'espresso, 22.3)

LA MONTAGNE MINEE, LA GUERRE SILENCIEUSE DE 4 PAYS contre un peuple divisé - EN IRAN, DU SHAH A KHOMEINY, une guerre sans trêve (Il Manifesto, 19.3)

ATTAKES AERIENNES TURQUES contre la guérilla kurde au nord de l'Irak - LA TURQUIE RENFORCE SES FRONTIERES AVEC LA SYRIE ET L'IRAK (Mon. avui, journal catalan, 5 et 10.3)

14 PRISONNIERS POLITIQUES KURDES TUES EN TURQUIE (Théssaloniki, quotidien grec, 24.2)

TALABANI DEMANDE AUX TURCS LA LIBERATION DE 2000 PRISONNIERS POLITIQUES KURDES en échange de l'ingénieur turc enlevé en Irak par son mouvement (Eleftherotipia, quotidien grec, 25.2)

IRAK DECLARE : NOUS CONTINUERONS LA GUERRE CONTRE LES KURDES AVEC L'AIDE DE LA TURQUIE (Eleftherotipia, quotidien grec, 7.3)

LA TURQUIE AGRESSE MAINTENANT LES KURDES D'IRAK. ET EVREN DEPORTE 50 000 KURDES DE TURQUIE (I AVGI, quotidien grec, 5.3 et 6.3)

KADHAFI ACCUSE LA TURQUIE. Celle-ci est déboutée par le Parlement européen (Théssaloniki, quotidien grec, 6.3)

LES KURDES BRULES AVEC DU NAPALM (Théssaloniki et Eleftherotipia, quotidiens grecs, 6.3)

LE DRAPEAU AMERICAIN BRULE APR DES KURDES A ATHENES et celui de l'OTAN jeté à la mer (I PROTI, quotidien grec, 11.3)

QUI SE CACHE DERRIERE LES SEPARATISTES KURDES ? (Milliyet 7.3)

SELON LA B.B.C., l'intervention turque est "un essai", avant l'occupation de Kirkouk (Hürriyet 7.3). Le monde entier parle de l'intervention turque (Tercüman 7.3)

LES TURCS CONTINUENT leurs attaques contre les Kurdes. Il s'agit d'une tentative de génocide. (I Protî, journal grec, 7.3).

A PROPOS DE LA VIOLENCE ARMEE. Il n'est pas toujours bon de répondre à la violence par la violence. - DECEPTION POUR LES EUROPEENS venus pour assister au procès de Mehdi Zana : celui-ci est condamné à une lourde peine. "Si cela continue ainsi, la Turquie ne sera plus prise en considération" déclare le vice-président du groupe socialiste au Parlement européen. (Yeni Gündem 1-7.3).

EN ATTENTE D'UNE NOUVELLE INTERVENTION. Les cibles à frapper en Irak sont repérées. En Turquie, les opérations militaires se poursuivent. (Cumhuriyet 1 et 2.3)

MAUVAISES CONDITIONS ATMOSPHERIQUES : la neige et le brouillard protègent "les traîtres" (Tercüman 2.3).

LE MUR DU "GAP" (projet économique pour l'Est) contre le séparatisme, constitue une aide pour les opérations militaires - NOUVELLES AFFIRMATIONS IRANIENNES : Les Turcs se prépareraient à occuper Kirkouk et Mossoul - TIRS CONTRE 2 AVIONS TURCS, de l'autre côté de la frontière irakienne (Hürriyet 3.3).

LA POPULATION D'UN VILLAGE DESHABILLEE ET BASTONNEE sur la place publique - OPERATIONS MILITAIRES A Ankara, on est inquiet. (Cumhuriyet 3.3)

NOUS NE POURRONS RESOUDRE LA QUESTION KURDE avec des opérations militaires. Celles-ci continuent cependant - DES MILITANTS DU PKK réfugiés chez les Talabanistes. (Milliyet 4.3)

RUDE JOURNEE à la frontière irakienne. Les opérations continuent. (Cumhuriyet 4.3)

RECRUESCENCE DES ACTIVITES DU PKK en mars (Tercüman 4.3).

LES TRAITRES ENCERCLES par nos forces militaires - Un ordre de Barzani : "Tirez à vue sur les membres du PKK" - L'AVIATION TURQUE A BOMBARDE LES CAMPS DES SEPARATISTES EN IRAK. Réactions des hommes politiques turcs (Cumhuriyet, Hürriyet 5.3).

30 AVIONS ONT LACHE DES BOMBES sur les camps terroristes en Irak. Une bonne leçon pour le PKK : 100 terroristes tués. (Milliyet 6.3)

FIN DE L'OPERATION EN IRAK. Les Kurdes d'Irak aussi ont pris part à l'offensive Kərbala. Barzani : "Nous nous vengerons". (Cumhuriyet, Milliyet 7.3 - Tercüman 8.3)

LES TRAITRES CHERCHENT A ATTIRER L'ATTENTION SUR EUX, suite à l'intervention. (Tercüman 8.3)

1000 NOUVEAUX SOLDATS viennent se joindre aux commandos spéciaux, déjà forts de 1317 hommes (Hürriyet 8.3).

OFFENSIVE DIPLOMATIQUE CONTRE LA TURQUIE. Un nouveau projet de résolution au Parlement Européen - LE FRONT DE LIBERATION DU KURDISTAN : "Nous continuerons la lutte". (Milliyet 8.3).

ENQUETE A TUNCELI. "Oui" à la déportation ! Selon le rapport présenté par le S.H.P. (principal parti d'opposition), la population ne peut répondre différemment, face à la répression. (Cumhuriyet 9 et 10.3)

LE SANG COULE, lors de la fête de Newroz (Hürriyet 9.3)

NOUVELLES DISPOSITIONS CONTRE LES TERRORISTES (Cumhuriyet 8.3)

NOUVEAU MASSACRE DU PKK : 8 morts, dont 6 enfants (Cumhuriyet 9.3)

ATHENES, siège de manifestations du PKK (Tercüman 9.3).

LA FRONTIERE SYRIENNE est aussi une région sensible. Avertissement du Ministre de l'Intérieur à la Syrie, après l'attaque meurtrière du PKK - DOUCHE FROIDE : Téhéran a annulé toutes les visites programmées à Ankara. (Cumhuriyet 10.3)

OCCUPATION du bureau d'Air-Turc, à Bruxelles, par des Kurdes (Hürriyet 10.3)

DES "TANKS VOLANTS" contre les bandits : les nouveaux hélicoptères sont désormais opérationnels (Hürriyet 10.3)

UN "ETAT" KURDE N'EST PAS A L'ORDRE DU JOUR DES DISCUSSIONS entre les super-puissances (Milliyet 10.3).

PKK, BARZANI, TALABANI main dans la main. Les traîtres ont conclu une alliance ! (Hürriyet 11.3).

PAS DE REPOS POUR LES TRAITRES. Le PKK multiplie attaques armées à l'intérieur, occupations de locaux à l'extérieur. (Tercüman 11.3).

REUNION AU SOMMET à propos du Sud-Est (Cumhuriyet 11.3)

PAS DE CUBAINS DANS LES CAMPS DU PKK (Hürriyet 12.3).

WASHINGTON SOUTIENT L'INTERVENTION EN IRAK - IL S'AGIT D'UNE GUERRE NON DECLAREE - PROTESTATION DE SEPARATISTES kurdes en Europe : le drapeau turc brûlé (Milliyet 12.3).

LES MANIFESTATIONS DE PROTESTATION S'ETENDENT EN EUROPE - ALLIANCE NATIONALE contre les séparatistes (Tercüman 12.3).

LES 2 VISAGES DE L'IRAN : tandis que notre Ambassadeur déclare qu'il n'existe pas de problèmes entre les deux pays, Radio Téhéran attaque violemment la Turquie. (Milliyet 12.3)

AFFRONTEMENTS ENTRE LES BANDITS ET LES FORCES DE SECURITE. Une militante tuée. 200 nouveaux protecteurs de village ont reçu des armes. (Tercüman 12.3).

CE QUE L'ETAT A GAGNE grâce à la réforme agraire réalisée à Urfa. (Cumhuriyet 13.3).

UNE DECLARATION de Lord Plumb, président du Parlement Européen : La Turquie a le droit d'intervenir à Kirkouk - L'ANCIEN PREMIER MINISTRE TURC, DEMIREL : "C'est le rôle du pouvoir de prévenir les événements du Sud-Est (Hürriyet 13.3). Séance à huis clos à l'Assemblée Nationale à propos de ces événements (Milliyet 13.3)

DAMAS EST PRET A COOPERER contre les camps du PKK, affirme l'Ambassadeur de Syrie (Tercüman 14.3).

SELON LE S.H.P. : l'objectif du gouvernement est la destruction de Tunceli (Cumhuriyet 14.3)

LES CONDAMNATIONS A MORT à l'ordre du jour de l'Assemblée. Selon le Premier Ministre Ozal, celle-ci devrait les confirmer, car il s'agit principalement de membres du PKK (Cumhuriyet 14.3).

ETAT DE SIEGE prolongé dans 4 villes du sud-est, décide le Conseil des Ministres (Milliyet 13.3).

UN ESPION DU PKK ARRETE à Istanbul - SELON DES DIPLOMATES ETRANGERS, le PKK ne constitue pas un danger (Milliyet 14.3).

LA QUESTION KURDE A L'ORDRE DU JOUR : abandon de la politique de l'autruche dans le Sud-Est. Le point de vue des leaders politiques de Turquie, ainsi qu'une interview de Kendal Nezan, président de l'Institut Kurde de Paris. (Yeni Gündem 15/21.3.87).

A PROPOS DES DEPLACEMENTS DE POPULATION à Tunceli : "Soit vous partez dans la montagne, et vous devenez un rebelle, soit vous évacuez le village" - La terreur d'état généralisée : arrestations, démolitions, massacres se succèdent, sans raison, sans jugement - DEMIREL et la question de l'Est : l'unité dans la diversité, cela signifie la liberté, l'égalité, la fraternité, la démocratie ! - UNE LETTRE DE BARZANI écrite en 1968 à Demirel, pour lui demander une aide matérielle et morale (2000'e Dogru 14/21.3.87).

SELON ECEVIT, la répression à l'est ne peut qu'augmenter le danger (Nokta 8.3)

ECEVIT reçu comme un Premier Ministre en Norvège. "On ne peut dire que les Kurdes n'existent pas, affirme-t-il, mais au delà des différences ethniques, il y a une nation turque." (Nokta 22.3).

SELON LE MINISTRE DE L'INTERIEUR, bon nombre de bandits ont été tués. Le sang des nôtres est lavé. (Hürriyet 16.3).

ALARME AVANT LA FETE DE NEWROZ : Le PKK a annoncé qu'il enverrait des unités-suicide (Milliyet 15.3).

UNE INTERESSANTE PROPOSITION D'UN DEPUTE ALLEMAND : la Turquie peut occuper Kirkouk et Mossoul. Leur chute aux mains des Iraniens serait dramatique. Une intervention turque n'aurait que des avantages, et ne pourrait qu'être approuvée par les Américains (Milliyet 16.3)

MADRID : les traîtres distribuent des tracts (Hürriyet 18.3)

RIXES EN HOLLANDE : les séparatistes s'entre-déchirent (Tercüman 17.3).

3 "PROTECTEURS" DE VILLAGE condamnés à un an de prison pour l'enlèvement d'une jeune fille (Cumhuriyet 20.3).

LE BUT DES SEPARATISTES : c'est la sécession de 18 départements (Milliyet 20.3).

TOUT COMME LA FRANCE, LA GRANDE BRETAGNE, L'ESPAGNE, la Turquie n'échappera pas au terrorisme, affirme Ecevit (Hürriyet 20.3).

DOUBLE COUP PORTE AU PKK : 9 séparatistes tués (Milliyet 20.3).

LES AUTOCHTONES FACE AUX DEPORTES : les transferts de population ne sont pas sans poser des problèmes (Milliyet 20.3).

INONU (leader du S.H.P.) : Nous voulons savoir ce qui a été dit lors de la séance à huis clos (Milliyet 20.3).

LANGUES OU "PATOIS" ? - SOLUTION TOURISTIQUE A LA QUESTION KURDE. (Yeni Gundem 22/28.3.87)

UNE MISE EN GARDE A L'ADRESSE D'ATHENES ET DE TEHERAN, à propos des bases séparatistes (Tercüman 21.3)

SAISIE DES REVUES "YENI GUNDEM" ET "ZEMIN", à la suite de la publication d'articles sur les Kurdes (Cumhuriyet 21.3, Kibine Dogru 22/28.3, Yeni Gundem 22/28.3.87).

LE LEADER DE D.Y.P. (Parti de la Juste Voie, opposition) réclame moins de violence à l'égard de la population kurde du Sud-Est. "Ne pratiquons pas la terreur". (Milliyet 21.3)

LE TERRORISTE TUE était un champion de tir au pistolet - EN VISITE A COPENHAGUE, le maire d'Istanbul est interpellé sur la question kurde. (Hürriyet 22.3).

LES DOSSIERS DES 21 CONDAMNES A MORT en attente devant la Commission de la Justice de l'Assemblée Nationale (Tercüman 22.3).

3 TERRORISTES ARRETES : ils voulaient faire sauter les complexes sidérurgiques. (Hürriyet 22.3)

INSOLENCE ALLEMANDE : la chaîne de télévision ZDF fait de la propagande kurde dans une émission consacrée à la Turquie (Tercüman 22.3, Hürriyet 23.3).

VOILA NOS VOISINS : Sofia donne une voiture au PKK, Athènes leur offre un bureau (Tercüman 22.3)

3 SEPARATISTES TUES A MARDIN (Tercüman 23.3)

UN SOLDAT MARTYR à Sirnak où les affrontements durent depuis 3 jours. (Cumhuriyet 23.3, Tercüman 24.3)

LE FAMEUX PALAIS (KURDE) "KASRI KANCO" sous surveillance (Milliyet 24.3)

DES AVIONS SANS PILOTE pour assurer la protection de nos frontières contre les bandits (Hürriyet 24.3)

CAMPAGNE DES SEPARATISTES en Europe (Cumhuriyet 25.3)

LE GARDE DU CORPS D'APO (leader du PKK) tué à Sirnak - LA ROUTE DE LA SOIE CONTROLEE, 3 heures durant, par les Kurdes de Barzani (Milliyet 25.3).

QUI EST HUSEYIN YILDIRIM (avocat porte-parole du PKK) ? (Milliyet 25.3)

SELON LE MINISTRE D'ETAT SYRIEN : La Syrie ne protège en aucune manière le PKK (Hürriyet 26.3)

AFFRONTEMENTS PKK/KOMKAR (Cumhuriyet 27.3)

LES MARXISTES CYPRIOTES GRECS nourrissent les séparatistes (Tercüman 27.3)

36 ANS DE PRISON INFLIGES A MARASLI, pour ses publications (2000'e Dogru 29.3)

UN ANCIEN AVOCAT DU PKK trouvé mort - L'INGENIEUR TURC ENLEVE par les Kurdes a été libéré. (Cumhuriyet 27.3)

PUBLICATIONS EN VENTE

L'Institut Kurde diffuse des livres, disques, cassettes et cartes postales. Vous en trouverez la liste ci-dessous. Pour vous les procurer, envoyez le bon de commande, avec votre règlement par chèque, CCP ou mandat. Aucun envoi ne peut être fait contre remboursement.

LIVRES

EN FRANÇAIS

LES KURDES ET LE KURDISTAN, ouvrage collectif	40 F
ANTHOLOGIE DE LA POESIE POPULAIRE KURDE, Gérard Chailend	40 F
MEMOIRE DU KURDISTAN, Joyce Blau	60 F
MANUEL DE KURDE, Joyce Blau	80 F
GRAMMAIRE KURDE, Djeladet Bédîr Khan et Roger Leacot	140 F
IMAGES DU KURDISTAN DE TURQUIE, Şuayip Adlığ	40 F
PERSECUTION DU PEUPLE KURDE EN SYRIE, I.S. Yanîy	20 F
LA REYOLTE DE L'AGRI DAGH, Ihsan Nuri Pasha	60 F

EN ALLEMAND

EN TURC

KURDISCHE VOLKSDICHTUNG, Thomas Bois	20 F
SALPA, Yılmaz Güney	28 F
SOBA, PENCERE CAMI YE İKİ EKMEK İSTİYORUZ, Yılmaz Güney	50 F
UNESCO'YA MEKTUP, İsmail Beşikçi	20 F
TÜRK TARİH TEZİ YE KÜRT SORUNU, İsmail Beşikçi	60 F
SANCI, Orhan Kotan	20 F
GENERALLER YARGILANMALIDIR, Şerefettin Kaya	20 F
ŞİYAN'IN SEYDASI, Mehmet Bakaî	30 F
KÜRT MİLLİYETÇİLİĞİ ve Dr. ABDULLAH CEYDET, Malmîsenîj	30 F
KÜRTLERDE SANAT, Nergîze Torî	20 F
KÜRT'ÜN TÜRK'ÜSÜ	50 F
BÜYÜK ANAYURT SAYAŞINDA KÜRTLER (1941-1945), H.M. Çotoev	30 F
KÜRT ULUSAL HAREKETLERİ YE ERMENİ KÜRT İLİŞKİLERİ, Gero Seşunyan	100 F
L'HISTOIRE DES KURDES ET DU KURDISTAN, Mehemed Emîn Zekî	120 F

EN ARABE

REVUES

APPEL DU KURDISTAN, N° 3 et 4	15 F
THE KURDISH OBSERYER	10 F

DISQUES

ŞİYAN PERYER, The Kurdish Troubadour	70 F
GULİSTAN, My Heart is in Kurdistan	70 F

CASSETTES

ŞİYAN PERYER, Ji bo zarokên Kurdistan N° 1 et 2	35 F
GULİSTAN	35 F
NİZAMETTİN ARIÇ, N° 4 et 5	35 F
BARAN, N° 2	35 F
KURŞUN NEYLESİN TÜRKÜYE, collectif	35 F
STRANÊN ME DOSTIN, Melike & Şivan	35 F
TEMO, Chants du Kurdistan	35 F
CIWAN, N° 3 (éd: Institut Kurde)	35 F
LEYLANEN KURDÎ (éd: Institut Kurde)	35 F
CHANTS POPULAIRES KURDES N° 5,6,7 et 8 (éd: Institut Kurde)	35 F

CARTES

POSTALES

Noir et blanc	2 F
Couleur	3 F

AFFICHES

HOMMAGE A YILMAZ GÜNEY	10 F
------------------------	------

PUBLICATIONS DE L'INSTITUT

HEYI, revue littéraire, en kurde, n° 2, 3,4 et 5	50 F
STUDIA KURDICA, revue d'études, n° 1 (arabe et persan)	40 F
n° 2 (arabe), n° 3 (turc), n° 4 (persan)	30 F
BULLETIN DE LIAISON ET D'INFORMATION, (tous les numéros)	25 F

il manifesto

TELEGRAMME DE BREST

Liberation

LE SOIR

Fédération
Internationale
des Droits
de l'Homme

La Republique des Pyrenées

Midi
Midi Pyrénées

LE MATIN
DE PARIS

Народна **КВАТНА**

DIE BRÜCKE

LYON MATIN

Le Monde

Die Grüner

LE FIGARO

SEMAINE PROVENCE

REVUE DE PRESSE
BERHEVOKA ÇAPÈ
RIVISTA STAMPA
THE PRESS REVIEW
BASIN DERLEMESİ
DENTRO DE LA PRENSA
PRESSEREVUE

LA CROIX
THE TIMES
LA GAZETTE
DE LAUSANNE

THE GUARDIAN
vie culturelle

L'EXPRESS

SYDNEY MORNING
HERALD

Cumhuriyet

LE MONDE
diplomatique

Le Parisien

CROIRE

Hürriyet

africaine
asiatique

L'Humanité

Télérama

FINANCIAL TIMES

LA VIE PROTESTANTE 20.2.1987

LE MONDE ■ DANS

TOUS CES PRISONNIERS

Kurdistan: une culture en péril

Préserver et cultiver ses racines, n'est-ce pas l'un des soucis fondamentaux de toute communauté humaine qui ne veut pas disparaître? En Suisse, par exemple, des efforts considérables sont entrepris pour sauvegarder la langue et la culture romanches, et des sommes importantes – même si on peut les trouver insuffisantes – sont consacrées à cette fin. Tant il est vrai que c'est au travers de sa culture et de sa langue qu'un peuple exprime son identité la plus profonde, richesse propre qui, à son tour, enrichit la communauté plus large du pays.

Nombreux sont les Etats qui l'ont compris et qui, au-delà d'un folklore de pacotille, favorisent les diverses cultures enracinées sur leur sol, parfois bien avant l'existence des frontières politiques actuelles. D'autres, au contraire, craignent et cherchent à juguler tout ce qui pourrait sortir de la norme. C'est le cas notamment en Turquie où, après avoir éliminé la culture arménienne au début de ce siècle, on tente de faire subir le même sort à celle des Kurdes.

Ceux-ci revendiquent une région qui s'étend du sud-est de la

Turquie aux confins de l'Arménie soviétique (avec les villes de Malatya, Mardin et Erzeroum) et, au sud, le long du bassin moyen du Tigre, sur les territoires de l'Iraq et de l'Iran.

Le problème de la minorité kurde est aujourd'hui particulièrement dramatique dans la république turque. Malgré les promesses gouvernementales, peu d'investissements ont été faits pour développer les provinces. Mais surtout, l'identité de l'ethnie kurde n'est pas reconnue. Dans les écoles, l'enseignement se donne exclusivement en turc, et toute personne surprise en train de parler kurde à l'école ou dans des bureaux risque d'être dénoncée. Le gouvernement pratique une politique de «turquisation» qui va de la répression à l'encontre des mouvements de jeunesse et des intellectuels, aux deportations de personnes dans des régions linguistiques turques. Le nombre des prisonniers d'opinion est particulièrement élevé au Kurdistan. La plupart des procès sont très longs et les peines lourdes. Nombreux sont les cas de torture, et les conditions de détention défilent l'imagination

Le chef de la rébellion kurde d'Irak entouré de maquisards
Doc. Encyclopaedia Universalis

Mehdi Zana, ancien maire kurde de Diyarbakir, a été arrêté en septembre 1980. Accusé de faire partie du Parti socialiste kurde (interdit), il a été condamné au bout de trois ans à 24 ans de prison, auxquels s'est ajoutée une peine de sept ans, parce qu'il avait crié un slogan lors de la proclamation du jugement. Mehdi Zana est détenu depuis plus de six ans à la prison tristement célèbre de Diyarbakir: à la suite des tortures et mauvais traitements subis, il est devenu sourd d'une oreille et souffre d'un déplacement de vertèbres.

Si vous désirez intervenir en faveur de ce détenu, vous pouvez écrire, en termes courtois, à S.E. Monsieur Ozdemir Yigit, Ambassadeur de Turquie, (Lombachweg 33, 3006 Berne), pour qu'il transmette votre requête

aux autorités de son pays: que M. Mehdi Zana soit libéré en raison de son état de santé, et compte tenu du fait que 91 de ses co-accusés ont été relâchés sous caution. Rappelons que la Turquie a ratifié en 1954 la Convention de sauvegarde des Droits de l'homme et des libertés fondamentales du Conseil de l'Europe, organisme dont ce pays est membre.

Claire C. CENTLIVRES

DOLKSBLATT 22.3.1987

Kurdische Speisen vom Feinsten gab es am Buffet (Foto: tok)

„Vielvölkergemisch“

Turbulentes Fest zum kurdischen Jahresbeginn

Gar nicht mehr zu halten waren am Freitagabend die Besucher des schon traditionellen „Newroz“-Festes in der Neustadt. Der Saal bebte, die Stimmung überschlug sich, getanzt wurde, was das Zeug hielt. Der Anlaß: Die Kurden feierten ihr Neujahrsfest. Für sie begann das Jahr 2599. Und

viele Neustädter der verschiedensten Nationalitäten feierten mit.

Das Fest – das auch andere Völker des Nahen Ostens feiern – erinnert der Sage nach an den Sturz des blutigen Tyrannen Dabak durch das kurdische Volk vor mehr als zweieinhalb Jahrtausenden. Heute

ist es für die Kurden auch ein Symbol ihrer nationalen Selbstbehauptung – zumal es in der Türkei, wo die meisten Kurden leben, seit dem Militärputsch nicht mehr gefeiert werden darf. Die größten Newroz-Festlichkeiten finden deshalb fern der Heimat statt. Was also am Freitagabend im Paul-Schneider-Haus der Neustadt so ausgelassen über die Bühne ging, war eines der größten „Newroz“-Feste überhaupt, allerdings aus organisatorischen Gründen um einen Tag vorverlegt. Denn begonnen hat das neue Jahr eigentlich erst gestern.

Auch wenn man sich von Seiten der Senatsausländerbeauftragten nicht dazu durchringen konnte, die große Fete der Neustadtgruppe zu unterstützen – der Bezirk Spandau sprang dann noch in die Bresche – Newroz '87 war ein voller Erfolg.

Gleich am Eingang des überfüllten Saals bot sich dem Gast eine wahre Schlemmerlandschaft kurdischer und türkischer Spezialitäten. Das Angebot reichte von der traditionellen süßen Neujahrspeise Asu-

re aus Samenkörnern bis zur delikaten Kuttelsuppe Iskembe corbasi, von pikanten Weinblattrollchen bis zu Speisen aus der Türkei wie Börek-Gebäck und Lahmacun-Pizzas.

Und wer nach so viel Leckerien nicht mehr selbst tanzen wollte, konnte Tänze der unterschiedlichsten Herkunft bewundern. Die Senorentanzgruppe Hakkafelde, eigentlich sonst eher auf weniger temperamentvolle Feste abonniert, beugerte das Vielvölkergemisch im Saal ebenso wie die orientalistisch bunt gewandeten Mädchen des „Hünün“-Frauentreffpunkts mit ihren kurdischen Tänzen, die Gruppe aus dem „Treffpunkt“ und die Tanzgruppe der Volkshochschule. Für die richtigen Klänge sorgte die griechische Gruppe des To Spiti, Neustädter Jugendliebe und die Gruppe Komma Asti.

Wenn es die Illusion eines friedlichen nachbarschaftlichen Miteinanders und Austauschs überhaupt gibt – im Paul-Schneider-Haus war sie gestern einen Abend lang Realität, denn vom Kleinkind bis zur Oma, alle feierten „Newroz“.

tok

SPANDAU

28.1.1987

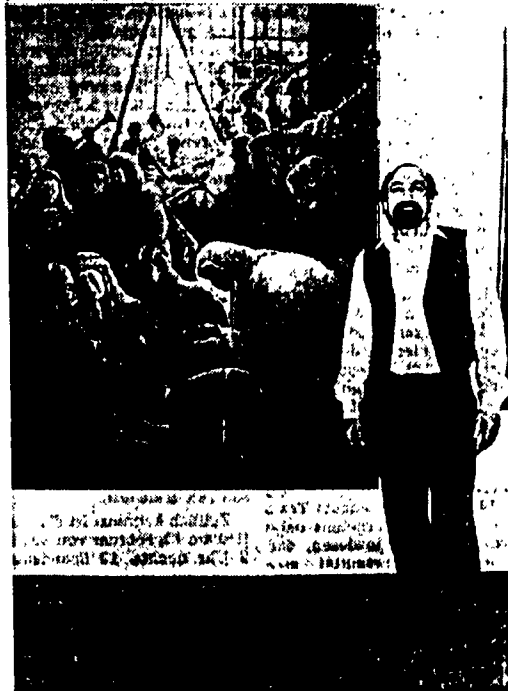
Das Joch eines Volkes in Tempera

Kurdischer Künstler malte die Unterdrückung seiner Landsleute

„Wir schweigen drinnen, wie eine Kugel im Gewehrlauf schweigt.“ Das Wort des türkischen Dichters Nazim Hikmet begleitet das Werk Hasim Saydans wie ein ohnmächtiger Schrei. Engagiert macht der jetzt im Kulturhaus vorgestellte kurdische Maler die Unterdrückung seiner Landsleute im Osten Anadolens zum Thema. Kurdistan ist ein Begriff, den das offizielle Ankara heute noch ebenso verbietet wie es die Sprache eines der ältesten Kulturvölker leugnet.

Mit flächigen Pinselstrichen versteht es Hasim Saydan unverwechselbar, das Joch des 22 Millionen zählenden Volkes in Tempera auf die Leinwand zu bannen. Trauer, Leid, Folter, Tod und die gequälte Kreatur schlechthin ziehen sich wie ein roter Faden durch sein rastloses Schaffen. Schlagstock schwingende Militärs vor wehrlos darniederliegenden Menschen tauchen ebenso aus der Masse auf wie der kafkaeske Alptraum von einzelnen, die einem übermächtigen Justizapparat bedingungslos ausgeliefert sind.

Ein nicht alltäglicher Realismus, der da in expressiver Manier auf die politische Situation der türkischen Kurden aufmerksam machen will. Still-

Hasim Saydan vor einem seiner Werke im Kulturhaus.

(Foto: Wack)

stisch in der Tradition von Lewis Corinth möchte der Meisterschüler ähnlich wie Otto Dix unverhüllt der Wirklichkeit entsprechen. Käthe Kollwitz gilt ihm dabei mit ihrem sozialkritischen Engagement als integriertes Vorbild, während die angsterfüllten, vom Schmerz verzerrten Gesichter an die düsteren Menschenbilder Edvard Munchs erinnern.

Nur selten kommt sein ungestümes Aufbegehren einmal in den stilleren Lithographien und Zeichnungen zur Ruhe.

Stacheldraht auf Gefängnismauern umrahmt selbst das Porträt seiner Eltern. Die vehemente Anklage bleibt nicht ohne persönlichen Hintergrund. Hasim Saydans Bruder fristet, zum Tode verurteilt, sein Dasein hinter Gittern. Amnesty International bewahrte den politischen Häftling bislang vor einer Vollstreckung des Urteils.

Aber nicht die mangelnden politischen und gesellschaftlichen Entfaltungsmöglichkeiten in seiner Heimat ließen ihn 1977 nach Berlin ziehen. Vielmehr konnten seine Eltern die Kosten für ein Studium in Istanbul nicht aufbringen. Nach einer erfolgreichen Aufnahmeprüfung studierte Hasim Saydan dann an der Hochschule der Künste von 1978

bis 1985 Malerei und Graphik. Seinen Unterhalt verdiente er während dieser Zeit als Mitarbeiter bei einem kunstpädagogischen Projekt der Arbeiterwohlfahrt. Zunächst widmete sich der an westeuropäischer Kunst orientierte Maler in erster Linie einfühlsamen Natur- und Landschaftsdarstellungen. Erst durch die verstärkten politischen Verfolgungen nach dem Militärputsch 1980 traten die von der grandiosen Bergwelt Kurdistans inspirierten Motive eher in den Hintergrund.

Im Rahmen dieser Ausstellung zeigt Gabriele Gräwe am 6. Februar um 19 Uhr Dias aus Kurdistan. In einem Dokumentarfilm werden „Die Kurden“ am 13. Februar gegen 19 Uhr vorgestellt, und am 14. Februar findet um 20 Uhr ein kurdisches Fest mit Folklore statt. Die Exposition ist noch bis zum 15. Februar donnerstags und freitags von 16 bis 18.30 Uhr sowie sonntags und sonntags von 11 bis 15 Uhr geöffnet. WOLFGANG WACK

SPANDAU

5.2.1987

Darstellung der Bedrohung in verdichteter Bildsprache

Ausstellung Hasim Saydan in der Galerie Transit

Der Weg nach Spandau ist nicht so weit, wie mancher glauben mag. Die Fahrt mit der U-Bahn bis zum Rathaus Spandau lohnt sich, um die Bilder des kurdischen Malers Hasim Saydan in der Galerie im Kulturhaus Spandau kennenzulernen, über die Problematik der Kurden informiert zu werden, aber auch Musik und Folklore zu erleben. Hasim Saydan, 1953 in Türkisch-Kurdistan geboren, verließ seine Heimat wegen seines Wunsches, Maler zu werden. Seit 1977 lebt er in unserer Stadt, studierte von 1979-85 Malerei und Graphik bei Prof. Bergmann an der Hochschule der Künste und arbeitete während dieser Zeit bei der Arbeiterwohlfahrt mit deutschen und ausländischen Jugendlichen. Somit hat er nie den konkreten Bezug zu den widersprüchlichen Bedingungen des alltäglichen Lebens dieser Großstadt verloren.

Der Militärputsch in der Türkei im September 1980 brachte der Familie Saydan Verfolgung und Leid. Seit 1981 befindet sich sein zum Tode verurteilter Bruder im Gefängnis. In Saydans Bildern kommen der Schmerz, die Betroffenheit und das leidenschaftliche Engagement für menschlichere Zustände in seiner Heimat zum Ausdruck, sie zeigen aber auch die Lebensfreude seines Volkes. Trommler, Tänzer, Musiker sind in farbigem, schwungvollen Strichen oder

in expressiven Schwarzweiß-Lithos festgehalten.

Überwiegend jedoch gelten seine Darstellungen den Zuständen in seiner Heimat. Vielfach variiert er, mit dem Tod als Trommler an die Tradition der Totentänzer anknüpfend, die Thematik „Ein Volk wird unterdrückt“. Seine intensive und verdichtete Bildsprache bevorzugt Rot-Töne und als Gegensatz da-

zu alle Abstufungen von Blau-Schwarz-Tönen als Ausdruck der Bedrohung. Die Anonymität der Militärmacht stellt er in grau-blauen Farben dar, als geballte Düsternis von metallisch glänzenden Helmen, Schattenformationen, Folterer, die für tägliches Leid und täglichen Tod sorgen. Die Dynamik der Bilder ergibt sich aus dem Gegensatz von Tod, Klage und Widerstand und teilt sich dem Betrachter als tiefe, schmerzliche, aber auch zuversichtliche Kraft mit.

Erschütternd ist sein Bild „Der Verschwundene“, dessen sparsame Gestaltung das Grauen des Mordens vermittelt. Das mit Eitempera und Samt gemalte Bild zeigt das Auffinden eines Toten durch zwei Frauen, die dunkel in den Horizont ragen, eine fast mit der kargen Landschaft verwachsene Totenklage. Das ausdrucksstärkste, berührendste Bild aber ist „Die Gefängnisse

der Türkei“. Wie geronnenes Blut wirkende rostrote Farbtöne und das verwischte Halbdunkel zeigen in vier Stockwerken fast schemenhaft und bedrückend still die Atmosphäre der Qual und Gewalt. Hasim Saydans Bilder sind Botschaften seines Volkes. Er ist ein Mensch, der sich seiner Verantwortung

als Künstler bewußt ist.

Iris BILLAUDELLE

Hasim Saydan - Kurdischer Maler, Galerie Transit im Kulturhaus Spandau, Breite Straße 71a (am Rathaus Spandau), geöffnet bis zum 15. Februar 1987, do und fr 16-18 30 Uhr, sa und so 11-15 Uhr.

Hasim Saydans Lithographien spiegeln oft die Lebensfreude seines Volkes wider
DW-Regre

SUNDSVALLS TIDNING

Lördagen den 28 mars 1987

Två språk för Jotiar och Nebez från Irak

Svenska i skolan Kurdiska hemma

När man ser Jotiar och Nebez spela fotboll utanför huset, ser de ut som vilka svenska killar som helst. Ingen kan tänka sig att de för lite mer än sex år flydde med sin mamma från Irak till Sverige. De fick gå i fyra dagar och bo hos kurdiska bönder innan de kom över gränsen till Iran och sedan kunde fly vidare till Sverige.

Då hade de äntligen hört från sin pappa som varit försvunnen i fem år. Tidigare hade de trott att han fanns hos gerillan i bergen i Irak, men visste inte var. Vad de inte visste var att han tvingats fly till Sverige. Brevet hade inte kommit fram.

Trivs i Sverige

- Vi trivs bra här i Sverige. Men visst skulle vi vilja flytta tillbaka till ett fritt Kurdistan. Men när och om det sker vet vi inte, säger Jotiar och Nebez.

- Att vara kurd betraktas som ett brott i Irak, säger pojknarnas pappa Ibrahim.

Trots svårigheterna har familjen ändå kunnat hålla det kurdiska språket och sederna levande. I andra länder, som i ex-Turkiet, är det svårare.

- Det finns dumma människor överallt. De är inte dumma för att de är kurder, irakier, turkar, zi-

genare eller kommer från någon annanstans. Det finns dumma svenskar också.

Men det var ganska jobbigt att vara kurd när det stod mycket om kurdiska terrorister i de svenska tidningarna efter mordet på Olof Palme, även om familjen Kurban inte rådde ut för någon fiendskap. Efter så många år i Sverige har de väldigt många svenska vänner.

Sjunde klass

Nebez går i sjunde klass i Söråker. Han är den ende kurden på skolan men det tycker han inte gör något. Han har många kompisar bland sina svenska klasskamrater. Han har aldrig blivit retad för att han är invandrare. Jotiar, som går i sjätte klass i Mellbergs skola har också många kamrater.

Efter skolan spelar de fotboll och leker med kompisar. Ibland får de hjälpa till i familjens hönseri, där flera tusen hönor värper ägg på löpande band. Båda är idrottsintresserade, gillar fotboll, landhockey, pingis och skidåkning.

Svenska är inte så svårt att lära sig. Det är nästan svårare att komma ihåg kurdiskan. Ännu har ingen av dem hemspråksundervisning. Men eftersom de talar kurdiska hemma kan

de komma ihåg sitt hemspråk.

Jotiar, som bara var sex år när han kom till Sverige, minns inte så mycket från sitt hemland. Han kan prata kurdiska men han kan inte skriva eller läsa kurdisk text.

Nebez började i skolan i Bagdad som är Iraks huvudstad. Då fick han lära sig arabiska, för han fick inte prata kurdiska i skolan.

- Jag kommer inte ihåg så mycket från skolan. Jag minns att vi hade morgonmöte då vi sjöng.

Farmor dog

För ett år sedan dog pojknarnas farmor i Irak. Men de fick inte veta något. Släktingarna vågade inte skicka några brev. Först ett år efter dödsfallet fick familjen Kurban veta det. Pappa Ibrahim blir arg bara han tänker på hur det är.

- Hur kan ett land hindra mig att träffa min mor innan hon dör? Hur kan någon vara så hemsk mot en annan människa? Jag fick inte vara med när min mamma begravdes.

- Vi tycker om Sverige, här kan vi tänka oss att bo resten av våra liv. Men visst längtar vi tillbaka till Kurdistan, vårt hemland. Där finns våra kusiner och andra släktingar. Men vi vet inte om vi någonsin kan flytta tillbaka.

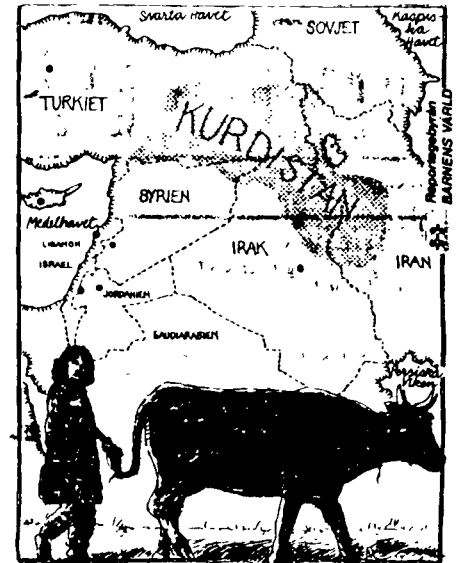
Hemma hos familjen Kurban i Ås, nära Ljustorp, är det inte svenska som talas. Här talar 13-åriga Jotiar och 14-åriga Nebez kurdiska med sin mamma och pappa. De äter kurdisk mat och håller på kurdiska seder. Men de försöker också vara svenskar. I skolan pratar de svenska med sina kompisar och äter den vanliga svenska skolmaten.

□ Så här ser den traditionella kurdiska mansdräkten ut. Den är väldigt praktisk i de kurdiska bergstrakterna, förklarar Nebez.

Förra veckan skrev Barntidningen om det iranska nyåret som också är det kurdiska nyåret och den kurdiska nationaldagen på samma gång.

Då fick du träffa familjen Haydari från iranska Kurdistan. I dag handlar Barntidningen om två andra kurdiska familjer. Men de kommer inte från Iran utan från Irak och Turkiet.

DETTA ÄR KURDISTAN

Det kan vara svårt för en svensk att förstå varför människor kan tvingas fly från sitt hemland och flytta till ett främmande land på andra sidan jordklotet.

Här i Sverige har vi haft fred i många år. Visst händer det hemska saker här med, tänk bara på mordet på Olof Palme. Men vi behöver inte vara rädda för att polisen ska knacka på och skjuta ihjäl mamma och pappa eller ta dom till fängelset utan att säga vad de är anklagade för. Men sådana saker händer i väldigt många länder på vår jord.

Ett folk som är speciellt drabbat av krig och våld är kurderna. Efter första världskriget delades Kurdistan i fyra delar mellan Turkiet, Irak, Iran och Syrien. I alla dessa delar förföljs kurderna. I de irakiska och iranska delarna pågår ett befrielsekrig. Samtidigt pågår ett krig mellan Iran och Irak, som också drabbar kurderna. Därför kommer det många kurdiska flyktingar till Sverige.

Sammanlagt finns det omkring 20 miljoner kurder i Kurdistan. Majoriteten bor i den turkiska delen.

□ I den irakiska delen av Kurdistan lever tre miljoner kurder. Eftersom de själva vill bestämma över sitt land och sina liv kämpar de i ett gerillakrig. Bilden visar några av soldaterna i den kurdiska gerillan, några av dem är väldigt unga.

Om du vill skriva eller ringa till Barntidningen så är vårt telefonnummer 060/19 70 00 och vår adress: Barntidningen, Sundsvalls Tidning, 851 72 Sundsvall. Redaktör är Christina Busck.

Mehtap och Serap kommer från Turkiet

Kurder utan eget språk

Foto: SÖREN WALLDIN

Tänk dig att tvingas gå i en skola i Sverige där du måste tala ett främmande språk, du får inte ens tala svenska på rasterna. Du får inte heller fira svenska högtider eller ha svenska kläder på dig. Då kan du hamna i fångelse. Det låter kanske väldigt konstigt för oss men det har 12-åriga Mehtap och 10-åriga Serap Batur från Turkiet varit med om.

Liksom Jotjar och Nebez Kurban från Irak är de här flickorna kurder, men de fick inte lära sig kurdiska i Turkiet. Där är regeringen ännu strängare mot kurder än i Irak. — Varje morgon måste alla i skolan, antingen de var kurder eller turkar, läsa en vers där de förklarar att de är stolta över att vara turkar och berödda att dö för att skydda Turkiet, berättar Mehtap, som är tolv år gammal.

Fångelse — Det är hemskt. I Turkiet kan du dömas till åtta års fängelse om du säger att du är kurd. Ingen får vara det, i Turkiet skall alla vara turkar och tala turkiska. Därför får barnen i skolan inte heller veta att det finns ett folk i Turkiet som kallar sig kurder, säger pappa Zeki, som arbetade som lärare. Han var också tvungen att läsa den där versen. Men i hemlighet träffade han andra kurder och ordnade demonstrationer mot regeringen. Till slut tvingades han fly till Sverige.

Långtar tillbaka Mehtap gillade inte skolan i Turkiet. Där fick lärarna själva råka de illa ut ibland. — Men jag långtar ändå tillbaka till Turkiet. I Istanbul, där vi bodde innan vi flyttade till Sverige har jag jättemånga kurdiska och turkiska kamrater, berättar hon. Och så var det varmt och skönt där. Inte kallt som här. Mehtap och Serap skriver brev till sina kompisar. Det är jätteroligt när de får svar från dem. När pappa Zeki varit i Sundsvall i åtta månader ordnade han så att familjen kunde komma till honom.

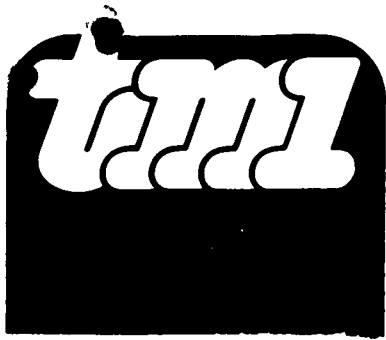
□ Känner du igen boken som Serap och Mehtap Batur läser? Javisst, det är "Raska på, Alfons Åberg. Men på turkiska heter den Cabuk ol, Alfons Åberg.

svårt språk att lära sig. Hemma pratar vi bara turkiska, säger Serap. Ännu har Serap och Mehtap inte hunnit få så många kompisar. De kan nämligen svenska flickor eller pojkar. Men kanske om ett tag, när det inte är så svårt att komma ihåg de svenska orden, vågar de ta kontakt med andra.

När skolan är slut för dagen gillar de att läsa böcker på svenska eller turkiska och te.kna. Åka skridskor är ett annat nöje, det hade de inte provat på i Turkiet. Mehtap drömmer om ka...

att en gång bli konstnär på riktigt. Serap har bestämt sig för att bli hårfrisörka i både Sverige och Turkiet.

Då skall hon också läsa många olika språk: svenska, kurdiska, engelska, tyska, japanska...

Kurdistan: una terra insanguinata

a cura di Hasti * e Franco Falchi

Novembre - Dicembre 1986

Il Kurdistan ha subito sin dai tempi più remoti dell'impero Ottomano i più feroci massacri della storia. Verso il 1514 assistiamo ai primi tentativi di inserimenti dei turchi nelle vicende del Kurdistan. I principi kurdi si ribelleranno a questi tentativi di ingerenza esterna da parte dell'Impero Ottomano. Ma agendo divisi ed a volte in contrasto fra di loro non furono mai una forza efficace nel difendere la propria autonomia, sintanto che verso la fine del 1500 i turchi si annessero buona parte del Kurdistan, che verrà trasformato in un vasto campo di battaglia tra i kurdi che tenteranno di difendere la loro libertà ed indipendenza e gli ottomani che tenteranno di espandere il loro impero. Dopo le travagliate vicissitudini della storia ed in particolare dopo la prima guerra mondiale che vedrà la sconfitta della Turchia ma non la nascita di un Kurdistan autonomo come si era ipotizzato in un primo tempo nell'ambito di una moderna Turchia. Questo progetto resterà sulla carta e la storia dei kurdi si frammenterà in quella dei singoli stati (Iran, Irak, Turchia, Siria, URSS).

Il Kurdistan Irakeno

Sono oltre quattro milioni e cinquecentomila i kurdi che vivono su di una terra ricca di petrolio ed altri giacimenti minerali ma privi di ogni diritto fondamentale (libertà di espressione, di sviluppare una propria cultura, ecc.).

Secondo il trattato di Sevrès avrebbe dovuto sorgere uno stato kurdo posto sotto il protettorato britannico, ma poiché questo disegno contrastava con gli interessi delle altre potenze vincitrici non venne realizzato. Nel 1920 nei territori kurdi si accende, sotto la guida di Sheik Mahmud una rivolta mirante ad ottenere l'indipendenza barbaramente stroncata dagli inglesi con bombardamenti indiscriminati anche su centri civili come ad esempio a Sulaymania. A questo punto la guerriglia non si spegne del tutto ma si sposta sulle montagne, dove si costituisce il CPDK (Partito Democratico del Kurdistan). Qui emerge la figura di un leggendario capo tribù locale Mustafa Mullah al Barzani impegnato nella lotta per l'indipendenza del suo paese sin dal 1934, che ricevera i gradi di generale dell'armata rossa, ma terminerà i suoi giorni al servizio dello Scia di Persia e degli interessi americani perdendo via via il prestigio che si era guadagnato con le lotte precedenti.

Nel frattempo si liberano vaste zone del territorio kurdo sino a quando nel 1970 il nuovo regime irakeno non propone una tregua per discutere certe forme di ampia autonomia. Nel 1974 dopo quattro anni di sterili trattative i partigiani kurdi (Peshmarga) che erano più di 40.000, bene armati ed addestrati ed appoggiati dallo Scia di Persia sembravano decisi a dare battaglia campale al regime irakeno per conquistare l'agognata indipendenza che ora pareva a portata di mano. Ma un accordo siglato ad Algeri tra Persia ed Irak nel 1975 pose fine a questo sogno, Barzani cedendo alle imposizioni dello Scia rinviò « sine die » la battaglia finale per l'indipendenza e si bruciò il suo già vacillante prestigio tra le masse.

I kurdi di fronte a questo ennesimo tradimento rientrarono nelle città, ma trovarono le case occupate dagli arabi, i beni sequestrati ed odiati e malvisti dal governo irakeno.

Il fenomeno dell'arabizzazione delle città kurde, in particolare Kirkuk inizia con gli anni '60

con il tentativo di stabilizzare una maggioranza araba nei ricchi territori petroliferi. Iniziativa che comportò la deportazione più o meno forzata di oltre 40.000 famiglie kurde nelle aride zone del sud, dove venivano anche inviate le famiglie kurde che scendevano dalle montagne deluse dal tradimento di Barzani.

Il 26 luglio 1976 Saddam Hussein presidente dell'Irak elaborò un nuovo programma attuato metodicamente sino allo scoppio della guerra con l'Iran e poi proseguito in tono minore. In esecuzione di questo progetto lungo una fascia lunga 20 Km su di un'area grande tre volte il Libano sono stati distrutti tutti i villaggi, fatte esplodere e murate con il cemento tutte le sorgenti, bruciata con agenti chimici ogni traccia di vegetazione in particolare le foreste. I deportati sono stati dispersi in piccoli gruppi nei villaggi arabi o raccolti in gran numero in « villaggi strategici », in pratica campi di concentramento sorvegliati da apposite forze speciali. Nel 1976 nasce un fronte Progressista e Democratico (Unione Patriottica del Kurdistan) U.P.K. che è costituita da organizzazioni operaie, marxisti-leninisti e socialisti. Altro gruppo è quello capeggiato dai figli di Barzani, il P.D.K. che gode dell'appoggio dell'Iran di Komeini con scarso seguito e che rischia di commettere gli stessi errori dell'anziano genitore. Nella resistenza militano anche altre forze arabe ed irakene unite nell'intento di dare all'Irak un reale governo democratico e rispettoso delle minoranze nazionali.

Dopo il fallimento delle trattative per l'autonomia tra l'U.P.K. ed il governo Irakeno la repressione contro i kurdi si è fatta più aspra. Nella sola città di Sulaymania nel novembre 1985 circa mille ragazzi con età compresa tra i 10 ed i 14 anni sono stati tratti in arresto perché sospetti di simpatizzare per la resistenza ed alcuni di essi sono morti sotto le torture.

Le scuole dove sino al 1978 si insegnava il kurdo sono state chiuse o sostituita questa lingua con l'arabo mentre negli uffici pubblici vi è il divieto di parlare il kurdo.

La guerra tra Iran ed Irak aggiunge altri orrori alla popolazione kurda in quanto gli attacchi iraniani avvengono per la maggior parte in regioni del Kurdistan ed i bombardamenti avvengono in modo indiscriminato. Anche aerei irakeni di ritorno dai bombardamenti su città dell'Iran hanno sganciato il loro residuo carico di morte su villaggi e città kurde, ma malgrado ciò il popolo kurdo resta fiducioso in un avvenire migliore.

Il Kurdistan iraniano

Attualmente sono circa quattro milioni i kurdi che vivono nel Kurdistan iraniano. Sin dai tempi dell'impero persiano « quando vi è stata la prima divisione » i kurdi hanno cercato di opporsi al regime che tentava di denazionalizzarli. Dopo l'infausto trattato di Sevrès del 1920 assistiamo alle prime proteste organizzate razionalmente dai kurdi. Non più quelle tribali, frazionate negli interessi feudali dei singoli capi tribù ma quelle più ideologizzate.

Nel marzo 1946 vede la luce il Partito Democratico del Kurdistan che porta avanti istanze progressiste e quasi contemporaneamente si costituisce un primo governo kurdo con premier Qazi Muhamad nel nord del paese grazie anche alla presenza militare sovietica che occupa parte della Persia a seguito degli eventi bellici dell'ultimo conflitto mondiale. Il piccolo stato, conosciuto come repubblica kurda di Mahabad non sopravviverà al ritiro delle truppe sovietiche ed il 17 dicembre del 1946 le armate dello Scia Pahlevi rovescieranno il governo kurdo, ne arresteranno il presidente, il mullah Qazi Muhamad che verrà impiccato come tutti gli altri membri del governo. Il Partito Democratico del Kurdistan opererà alla macchia e nella clandestinità vedrà pure la luce un altro movimento, la Lega dei lavoratori del Kurdistan di ispirazione marxista-leninista. Questi due partiti uniti in un patto di unità d'azione daranno e danno vita assieme ad altri movimenti di opposizione al regime, prima dello Scia ed ora degli Haia-tollah a tutta la lotta per una democratizzazione dell'Iran.

Il 1978 sarà un anno terribile per l'Iran, il potere autocratico dello Scia si stava sciogliendo come neve al sole, l'Haia-tollah Komeini attraverso la sue cassette registrate chiedeva a gran voce « un union sacree » di tutte le forze sane della nazione, promettendo a tutti libertà, democrazia e l'autodeterminazione dei popoli dell'impero. Ma quattro giorni dopo la sua presa del potere aerei dell'aviazione Komeinista bombardavano le città ed i villaggi kurdi seminando morte e distruzione. Si calcola che nel solo 1979 oltre 30.000 kurdi siano stati uccisi dal nuovo terrorismo dell'Haia-tollah e radio Teheran nei suoi proclami rese noto il parere di Komeini: « I kurdi devono morire perché sono contrari all'Islam e sono degli infedeli ».

Oggi la lotta dei kurdi è molto vivace, controllano il 70% del loro territorio con scuole, ospedali ed un esercito di 12.000 « peshmarga »

1983 giovani kurdi massacrati nel nord dell'Islam

(Foto Akar)

* Membro dell'A.K.S.A., Associazione degli studenti del Kurdistan all'estero, sezione Italia - Torino

(partigiani). Anche qui come in Irak aerei che tornano da bombardare le città irakene scaricano le loro bombe superflue su questi territori liberati. Si pensa che il numero degli armati impegnati per far fronte alla sollevazione kurda sia pari a quello impegnato contro le frontiere dell'Irak.

Nel 1985 nonostante le profonde divisioni esistenti si è venuto ad un accordo anti-kurdo tra Iran, Irak e Turchia per permettere al potente esercito turco di intervenire anche oltre frontiera in funzione antikurda, in effetti alcuni raids sono già stati compiuti massacrando poi i prigionieri.

Attualmente è stato siglato un patto tra tutte le organizzazioni kurde che è quello di portare al di sopra delle frontiere che oggi li dividono un aiuto sostanziale ed una difesa alle popolazioni inermi. In effetti piccoli gruppi di partigiani provenienti dalla Turchia, dall'Iran, dall'Irak e dalla Siria operano in questo vasto territorio. « Il Territorio del Kurdistan è unico, non vi è differenza tra quello iraniano, irakeno o turco ed anche siriano » ha commentato un partigiano « si combatte per una cosa sola, libertà ed indipendenza per il Kurdistan e per la pace nel Medio Oriente ».

Kurdistan turco

E la parte più grande del Kurdistan dove vivono più di 11 milioni di kurdi. Un territorio dove molti occidentali avrebbero avuto il desiderio di viaggiare ma del tutto chiuso per il rigido controllo posto dall'esercito, in quanto considerato « zona militare » con il trattato di Losanna del 1923 la maggior parte del Kurdistan che avrebbe dovuto costituirsi in stato autonomo secondo il trattato di Sevrès viene assegnata alla Turchia. Kemal Ataturk vieta immediatamente l'insegnamento della lingua kurda e scioglie tutte le associazioni. È incominciato per i kurdi un periodo di persecuzioni, deportazioni, massacri. L'ideale panturanico di un grande stato che avrebbe dovuto unire la Turchia con altri popoli della stessa origine del Tura, (Azerbaigian, Uzbekistan, Turkmenistan, ecc.) doveva comportare l'eliminazione dei popoli diversi. Dopo il genocidio degli Armeni ed il masacro dei kurdi una legge del 1932 sancisce la deportazione e la dispersione dei kurdi lontani

La scuola nel Kurdistan iraniano

no dal loro territorio, successivamente ogni resistenza armata contro la brutalità del regime viene soppressa con stragi di civili. L'affermare di essere kurdo, il pronunciare la parola Kurdistan, il farsi sentire parlare kurdo costituiscono tuttora e per chiunque, non solo per i kurdi reato di separatismo.

Dopo le repressioni feroci dei movimenti politici, sindacali e culturali degli anni 70 e la costituzione di speciali reparti anti kurdi addestrati al più spietato razzismo dal « golpe » dell'80 il Kurdistan è nuovamente posto in stato d'assedio. Vi sono stanziati i due terzi dell'efficiatissimo esercito turco, si compiono rastrellamenti ed arresti di massa. Nel 1981 è iniziata l'evacuazione dei villaggi più remoti, ai confini tra Irak, Iran e Siria per spezzare i contatti tra i kurdi attraverso le frontiere. Nel 1981 a Strasburgo il rappresentante turco Turan Guner affermò parlando ad un giorna-

DATI STATISTICI

Stima della popolazione kurda e percentuale in rapporto alla popolazione totale.

Turchia	10.000.000	(24%)
Iran	6.000.000	(16%)
Irak	3.000.000	(27%)
Siria	800.000	(9%)
URSS	350.000	(0,2%)
Totale	20.150.000	

Superficie del Kurdistan: circa 400.000 Kmq. Lingua: kurdo branca iraniana delle lingue indo-europee.

Religione: 95% islamici (sunniti). Altitudine media: circa 1500 m.s.l. Risorse minerarie: carbone, ferro, rame, ma in particolare petrolio.

Cronologia

21 marzo 612 a.C. - nascita mitica del popolo kurdo.

1514 - A Tehaldyran, Selim I°, sultano ottomano batte i persiani con l'aiuto dei principi kurdi ed estende i suoi domini sull'Armenia e sul Kurdistan.

10.8.1920 - Trattato di Sévres tra le potenze vincitrici del primo conflitto mondiale e la Turchia (alleata delle potenze centrali). Prevedeva la nascita di uno stato armeno e l'autonomia del Kurdistan.

24.7.1923 - Trattato di Losanna firmato tra le potenze vincitrici la Grecia e la Turchia kemalista. Abroga il trattato di Sévres e riconosce la sovranità della Turchia sull'Armenia e sul nord del Kurdistan. Il popolo kurdo viene diviso in cinque stati.

1925 - Il Kurdistan Turco è dichiarato « zona militare vietata agli stranieri ».

8.7.1937 - Patto di Saadabad tra Turchia, Iran ed Afghanistan. L'articolo 7 prevede un

coordinamento della lotta contro la sovversione, in particolare contro i kurdi.

1938 - L'ultimo bastione della resistenza kurda, Dersin, cade nel Kurdistan turco.

1943-1945 - Rivolta kurda in Irak sotto la guida di Mustafà Barzani.

13.1.1946 - A seguito dell'occupazione dell'Iran da parte delle truppe inglesi e sovietiche durante la seconda guerra mondiale nasce la Repubblica Kurda di Mahabad. Essa avrà vita breve, un anno, ma segnerà profondamente il movimento nazionalista kurdo: l'indipendenza non è più un sogno.

22.10.1951 - La Turchia aderisce al Patto Atlantico (NATO).

14.7.1958 - Colpo di stato in Irak del gen. Kassem che proclama la repubblica. Per la prima volta i comunisti vengono associati al potere.

23.7.1958 - Costituzione provvisoria in Irak: « Lo Stato irakeno fa parte integrante della nazione araba (art.2). Gli arabi ed i kurdi sono associati nella nazione, la Costituzione garantisce loro i diritti nazionali in seno all'entità irakena (art.3).

9.9.1961 - 11.3.1979 - Guerra nel Kurdistan Irakeno

Autunno 1965 - autorizzazione agli stranieri di inoltrarsi nel Kurdistan Turco.

11.3.1974 - Concessione di una forma di autonomia per i kurdi irakeni che viene respinta. Inizio di una nuova rivolta.

6.3.1975 - Accordo di Algeri tra Irak e Iran per il contenzioso sulla frontiera che viene fissata in mezzo al Chatt El Arab e non sulla riva destra (iraniana). In cambio l'Iran concede di abbandonare il sostegno ai kurdi irakeni. L'insurrezione così si estingue.

22.9.1980 - Invasione delle truppe irakene nell'Iran di Komeini. Denuncia del trattato di Algeri. Inizio della guerra in corso tra Iran e Irak.

gnato per l'insinuazione che in Turchia esistano dei kurdi.

L'occupazione massiccia dell'esercito in territorio kurdo fa temere seriamente, nell'eventualità di una rivolta che si giunga ad una « soluzione finale » del problema kurdo in Turchia. Le organizzazioni clandestine kurde in Turchia sono circa una decina, quasi tutte di tendenze marxiste. Le più importanti sono il Partito dei Lavoratori del Kurdistan (P.K.K.) ed il Partito Socialista del Kurdistan di Turchia.

Inizialmente i kurdi si limitavano a rivendicare il riconoscimento dell'identità etnica e dei diritti culturali ma dalla fine degli anni 60 a causa dell'intollerabile sfruttamento e della durissima repressione aspirano all'indipendenza prospettando anche l'eventualità di una federazione con un'ipotetica Turchia democratica.

Nel novembre del 1984 sei organizzazioni kurde e turche hanno fondato una federazione della « Unita delle sinistre di Turchia e del Kurdistan » con l'obiettivo di abbattere il regime turco e democratizzare il paese. Tra gli obiettivi: abolire la durissima oppressione che grava sul popolo kurdo, avviare un processo di autodeterminazione, ottenere la riforma agraria, spezzare il ruolo di gendarme che ha assunto la Turchia militarizzata nei confronti dei movimenti di liberazione del medio-oriente ed in particolare del movimento kurdo.

Sono in continuo aumento le esecuzioni e le torture nelle carceri turche situate nel Kurdistan in cui sono ammassati con il semplice sospetto di « separatismo » vecchi, donne, bambini di ogni età. Continua l'evacuazione forzata dei villaggi di confine, sia in attuazione alle disposizioni prese nei riguardi del popolo kurdo sia per motivi strategici cioè di ampliare le basi Nato verso il sud dello schieramento atlantico e per gli usi della « Rapid Development Force » degli USA stanziata nel Kurdistan Turco.

Le ultime notizie parlano di una situazione drammatica per il feroce comportamento del regime in quanto le speciali unità dell'esercito usate in funzione anti-kurda hanno ordine di sparare a vista su ogni individuo sospetto

lista « Se Germania Federale, Francia ed Inghilterra chiudessero un occhio per noi non sarebbe un problema sterminare milioni di kurdi ». Le elezioni « libere » del novembre 1983 oltre a non aver soppresso lo stato d'assedio in Turchia (la legge marziale è in vigore in 17 delle 20 provincie kurde) non hanno neppure mostrato il benché minimo segno di inversione di tendenza nei confronti del problema kurdo.

Il governo si è mostrato indifferente nei confronti dei kurdi accusati di separatismo in sciopero della fame contro la pratica sistematica e feroce della tortura e di ogni possibile forma di umiliazione attuata nell'infernale carcere di Diyarbakir (5.000 detenuti quasi tutti kurdi). Tra il settembre 1983 ed il marzo 1984 sono morti una cinquantina di detenuti per lo sciopero della fame ed alle proteste di alcune ambasciate europee e di organizzazioni umanitarie l'ambasciatore turco a Londra rispose indi-

Kurdistan s...no

Si trova nel Nord della Siria la parte sud ovest del Kurdistan. In questa parte del territorio non vi è una lotta armata attualmente in corso e neppure in precedenza, dato che i kurdi sono una minoranza all'interno del paese. Circa un milione di kurdi vivono su questo lembo di terra. Essi offrono un valido entroterra strategico, un « santuario » ai loro fratelli iraniani ed irakeni in particolare.

Le organizzazioni politiche dei kurdi sono cinque. Tra le più attive: il Partito Kurdo della sinistra, e rivendicano i diritti civili e culturali lottando contro il completamento del programma governativo detto « cintura araba » che consiste nel sostituire le popolazioni kurde di confine con Iran, Irak e Turchia con altre di origine araba.

Molti di essi risultano senza cittadinanza e quindi impossibilitati a svolgere lavori regolari, a frequentare le scuole, a svolgere attività sociali e lavori statali in quanto il governo siriano li considera come degli immigrati dagli stati confinanti, il loro numero lo si può far ascendere ad oltre 120.000. I kurdi chiedono il diritto allo studio in lingua madre a parlare in pubblico la loro lingua e ad avere i loro rappresentanti eletti in tutte le istanze della società. Il regime siriano ha sempre tenuto le regioni kurde in una condizione di sottosviluppo e di miseria senza affrontarne i problemi. Le notizie che si hanno sono pochissime per ciò che riguarda l'organizzazione politica dei kurdi il loro territorio è strettamente controllato dall'esercito come in Turchia.

Kurdistan sovietico

I kurdi nell'Unione Sovietica sono circa 600.000 e vivono nella repubblica di Armenia e dell'Azerbaigian e la loro situazione è decisamente migliore che altrove.

Partecipano al Parlamento con loro rappresentanti come pure nei consigli cittadini e delle altre istanze. Nelle scuole viene insegnato il kurdo e nelle edicole si trovano giornali e riviste, praticamente hanno tutti i diritti degli altri cittadini e non risulta che vi siano discriminazioni di sorta o dissensi come nel caso degli ebrei. Secondo gli storici questi kurdi sono emigrati dalla Turchia in epoche passate e si sono stabiliti come d'altronde hanno fatto in Libano dove vivono 100.000 kurdi ed in Giordania 5.000 conservando le loro tradizioni e la lingua.

Il governo dei Soviet sin dal 1918 non si è mai opposto alle richieste dei kurdi riguardanti i loro diritti, anzi ha cercato di far sì che la loro situazione migliorasse nei confronti delle altre popolazioni kurde soggette alla Turchia, all'Iran ed all'Irak permettendo a volte che molti kurdi della Turchia si stabilissero nel Kurdistan sovietico.

Ledande kurd i Sverige
Holmørs kampanj riktar sig mot vår kamp

STOCKHOLM (NFI)
Det finns inget Kurdistan, och det finns inga kurder. Åtminstone inte enligt svenskt officiellt språkbruk.

Ändå bor det ca 8 000 kurder i Sverige idag och nästan 20 miljoner i det som är det egentliga Kurdistan.

Där förs sedan många år en hård och blodig befrielsekamp. Det är mot den Hans Holmørs kampanj riktar sig.

Idag uppfattas alla kurder som terrorister, trots att Holmér inte gripit någon skyldig till mordet på Olof Palme, än mindre bevisat att denne någon är kurd, konstaterar Novin Harsan, en av kurdernas talesmän i Sverige, ordförande i den kurdiska kvinnoföreningen.

ASSIMILERAS

De drygt 20 miljonerna kurder finns idag huvudsakligen i fyra länder: i Turkiet finns tio miljoner, Iran (ca sex miljoner), Irak (ca fyra miljoner) och Syrien. Det finns ett antal kurder också i Sovjetunionen, där de - enligt boken "Om kurder" (Alar Kuutmann, Statens Invandrarverk, 1983) - "otvivelaktigt har...en starkare ställning...än i Turkiet, Syrien, Irak eller Iran".

- De fyra ländernas gemensamma mål är att assimileras kurderna för att de så småningom skall försvinna helt, säger Novin Harsan. Det är

EHMADÉ XANI (1650-1706)

SEMPRE IN RIVOLTA E SEMPRE DIVISI

Perché i kurdi sono rimasti disarmati?
Per quale ragione essi sono stati sottomessi?

Rifletti! Dalle terre degli arabi a quelle dei georgiani
I kurdi si ergono come bastioni di una cittadella

I « rumi » ed i persiani hanno occupato le loro terre
Ed i kurdi li circondano dai quattro lati.

I due avversari hanno fatto del popolo kurdo
un bersaglio per la freccia del destino

Il « wadi rum » e l'Oceano dei Tagiki
quando si solleveranno si uniranno e si scontreranno

I kurdi sono lordi di sangue
Essi sono divisi come da un fossato.

Generosità, magnanimità, nobiltà
Autorità, ardore, coraggio

Questo è il contrassegno del popolo kurdo
Essi si appoggiano sulla spada e sulla forza del diritto

La loro fierezza e la loro nobiltà
fanno sì che essi rifiutino il debito della riconoscenza

Ed è per questo che sono sempre divisi
Sempre in rivolta, sempre in disaccordo.

rumi = così venivano chiamati dagli arabi e bizantini, lett. romani.

wadi rum = lett. mare di romani. Ossia il mare Mediterraneo che all'epoca delle prime conquiste arabe era dominato da Bisanzio.

(da: « Le Monde diplomatique ». Traduzione di Franco Fanfani)

Estratto da Memoirs di Ehmade Xani, il più grande poeta del periodo classico

NFI.

27.2.1987

Ingen kurd hade intressat av att mörda Olof Palme. Han var kurdernas vän, konstaterar Novin Harsan, talesman för kurderna i Sverige. Kartan: Det glest streckade området är en minimiuppskattning över Kurdistans utbredning. Det tätt streckade en maximiuppskattning.

också deras mål att misstänkliggöra den kurdiska befrielse-rörelsen och minska den sympati kurdiska flyktingar i Sverige fått.

UTLÄMNADE

Trots att kurderna de facto är ett folk, har de ingen nationell representation i Sverige. De är helt utlämnade till sig själva, och har därför flera gånger tvingats be SÄPO utreda övergrepp mot kurdiska flyktingar i Sverige av människor som på ett eller annat sätt vill skada den kurdiska rörelsen.

- Men SÄPO har inte gjort mycket, konstaterar Novin Harsan och räknar upp flera exempel på utredningar som nu ligger i träda, medan SÄPO ägnar sin verksamhet åt att yt-

terligare smutskasta kurdernas befrielsekamp.

● Vad hände med utredningen om den diplomat från Irak som drog en skarpladdad pistol mot demonstranter från Irak och Kurdistan?

● Vad hände med utredningen om styckmordet på den avhoppade irakiske agenten i början av 1985?

● Mordet på en irakisk kurd i Solna sommaren 1985?

● Mordet på det nygifta kurdiska paret i Eskilstuna förra sommaren?

● Flera andra övergrepp mot kurder i Sverige?

Svar på alla frågor: Ingen-ting!

- Nu känner vi oss utlämnade här i Sverige, anser Novin Harsan. Det ska "kurdsåret" i jakten på Olof Palmes mördare har gjort alla kurder till

lagligt villebråd och avsevärt försvärat vår kamp. Det är ett brott mot de traditioner som Sverige alltid stått för och som uttalades bl a av Olof Palme.

PALMES STÖD

Kurdernas kamp är en rättvis kamp. Kurdistan är ett rikt land. Här finns olja och naturgas samt flera olika mineraler: Järn, krom, bly, zink, kol, koppar och till och med guld och silver. Rikedomarna har naturligtvis gjort området attraktivt för olika ockupationsmakter och förtryckare.

Den första delningen av kurdernas land genomfördes 1639, då perser och ottomaner delade upp landet emellan sig. På 1800-talet inleddes en lång rad misslyckade upprorsförsök mot ockupanterna, och 1918 när både de ottomanska

(Turkiet) och persiska (Iran) rikena var mycket svaga och den nybildade Sovjetunionen förklarade sig villigt att inte göra anspråk på de områden av Kurdistan som Tsar-Ryssland lagt under sig, hade kurderna kanske den hittills största chansen att slå sig fria. Medvetenheten saknades dock hos de kurdiska ledarna.

I de fyra statsbildningar där kurderna huvudsakligen finns idag, inleddes förtrycket - av varierande grad i de olika länderna - mot dem snabbt. Särskilt brutalt utvecklades förtrycket mot kurderna i Turkiet. Det är också i Turkiet, men även i Irak, motståndskampen varit, och är, särskilt stark.

Till det skall Flamman återkomma.

KALLE SVENSSON

RECENT UNREST in Iraq, Turkey and Iran has again drawn attention to the Kurdish issue. This latest demonstration of Kurdish national vigour is part of a struggle for national rights that has continued since before World War I. The longevity and intensity of the Kurdish campaign, its geopolitical implications for the Middle East, and the ideological and ethical issues it engenders raise questions of consequence for Israel.

In an age that has transformed the world into a global village, it is ironic that a nation of 14 to 18 million can be as little known as the Kurds. Descended from the Medes, the Kurds are an ancient part of the Middle East mosaic. Their language is Kurdish, a tongue closer to Persian than to Arabic but distinct from both. They have from time immemorial resided on a large stretch of mountainous terrain extending from eastern Anatolia in today's Turkey, eastward across the Mosul region of Iraq and into the Kurdistan and Azerbaïdhan provinces of Iran (they are not to be confused with the Azerbaïdhanis, a large Turkish minority residing in adjacent parts of Iran). Additionally, several hundreds of thousands of Kurds inhabit the Jazirah districts of northern Syria, and remnants of a Kurdish exile community also reside in Soviet Azerbaïdhan.

In addition to the Kurds there are, of course, other submerged Middle Eastern nationalities: Armenians, Azerbaïdhanis, Baluch, Berbers, Copts, Dhofaris, Nubians, Somalis, African Sudanese, Turcomans and others. What makes the Kurds so noteworthy, though, is their level of national consciousness, internal organization, paramilitary prowess and dedication. While their contemporary overlords have attempted to conceal the Kurds' very existence, the vigour of the Kurdish national movement - on the battlefield and off - make them far from a marginal phenomenon in the region.

THE KURDS have been battling for national self-determination since the disintegration of the Ottoman Empire. Insofar as the Ottoman Turks were a Moslem elite, the Kurds, as a mainly Islamic people (including both Sunnis and Shi'ites, although there are Christians (Chaldeans) among them, as well) fared no better or worse under the Sublime Porte than other vanquished Moslems. But, with the dismantling of the Turkish Empire and its division into colonial possessions and states, the Kurds began to intensively prosecute demands for autonomy.

The draconian measures adopted by Ataturk in the building of modern Turkey sparked off the first contemporary Kurdish rebellion. Under the feudal Ottomans, the Kurdish language and tradition were tolerated in rural areas. Ataturk, however, suppressed all minority ethnic identification and was intent on crushing the Kurds as a distinct community, as he had the Armenians.

The Kurds of Turkey today are officially nonexistent - there are only "Mountain Turks who have forgotten their mother tongue." Assertion of Kurdish identity in present-day Turkey is an offence punishable by

The Kurdish connection

Yosef Gotti

imprisonment. Despite a small though inextinguishable Kurdish underground, the Turks now have their boot firmly on the throat of their Kurdish minority. Underdevelopment is deep and endemic and human rights violations legion in Turkish Kurdistan today.

Beginning in the 1930s, the centre of Kurdish nationalism shifted eastward, to Iraq and Iran. In forming Iraq, the British fused the primarily Arab Baghdad province with the largely Kurdish Mosul and Persian Basra regions. This hodgepodge of a state immediately fell under extremist Arab domination, remaining so until today. The more than 20 coups d'etat that have taken place in that country have pitted one pan-Arab elite against another - with a Kurdish revolt often serving as the catalyst for the upheaval. Since the 1930s the Kurds have posed the single most difficult encumbrance to the stability of Iraq's regimes. It is not just the political and military dimensions - the Kurds' refusal to submit to Arab domination - which so concern Baghdad. The petroleum reserves that constitute a cornerstone of the Iraq economy lie beneath Mosul, Kirkuk and Sulaymaniyah, demographically Kurdish regions.

OIL, then, partially explains the frenzied, frequently genocidal wars that the Iraqi Arabs have launched against the Kurds. Baghdad, especially under the Ba'athists, did not spare napalm or defoliation, and committed many atrocities against civilians in its five wars against the *peshmergas*, the fighting arm of the Kurdish national movement. While there have been cessations of hostilities and even treaties, the occasional rapprochements between Baghdad and the Kurds under its control have rarely lasted more than a few years at a time.

Iranian Kurds never fared well not even during the Pahlavi administrations, and they have suffered miserably since launching an ill-fated rebellion in 1979. Still, the time-honoured Levantine dictum that the "enemy of my enemy is my friend" periodically prompted Teheran to exploit the Kurdish issue as a useful tool in its imbroglios with Baghdad. Such cynicism was in force during the mid-Seventies when the Iranians turned a blind eye toward the establishment by the Iraqi Kurdish resistance of refugee camps, supply routes and guerrilla staging grounds in Iranian Kurdistan.

The passive assistance provided by the Iranians during the mid-Seventies paved the way to a near victory by the Iraqi Kurds over Baghdad. Attempts to subdue the *peshmergas* became an especially bloody endeavour, the Kurds fought fiercely, often brilliantly and frequently tied up large numbers of Iraqi regulars and armaments - despite being severely outnumbered and poorly armed. After yet another perihelion by Baghdad in 1975, the Kurds launched an all-out campaign to win autonomy. Under the leadership of the legendary Kurdish leader Mullah Mustafa Barzani, the Kurds quite nearly brought the Iraqis to their knees at the culmination of a highly successful guerrilla war - only to have the Shah suddenly cut off all aid to them at the most critical moment. In the first two weeks of March 1975, as a result of a peace agreement signed between Teheran and Baghdad, impending victory was stolen from the Iraqi Kurds.

Concurrently, Israel's assistance to the Kurdish national liberation movement came to an abrupt close

ISRAELI aid to the Barzani-led Kurdish resistance was always covert due to political realities confronting both parties. Nonetheless, the relationship between Israel and the Kurdish movement was important to both groups and continued for the better part of 10 years. Israeli experts worked in Iranian Kurdistan with the Iraqi Kurds at the height of the Ba'athist offensive against the Kurds. Some of what transpired at that time has been revealed elsewhere. Other elements remain classified, though it is known that Israeli expertise, supplies, and possibly military material were provided to the Iraqi Kurds.

Mullah Mustafa Barzani visited Israel at least once. He was touched by the reception he received from Iraqi Kurdish Jews who remained close to him even after resettling in Israel. Toward the end of his life, Barzani said that he felt like a Soviet Jew, a prisoner of forces that refused him his very identity. He died during one of the many exiles he suffered during his life, this time in Washington four years after the signing of the Iraqi-Iranian concordat that had betrayed his people. Many of his supporters in his Washington years were Jews.

Jews, particularly Israelis and Kurds share a common experience: a history of dogged commitment to their heritage and communal identity, centuries of persecution and exile, and the unenviable position of trying to survive in a Middle East where radical elites have the upper hand. Aside from these more existential similarities, recent history has bound the Jews and Kurds together. There is the episode of Israeli assistance to the Kurdish national movement. There is also the little-known but highly relevant fact that Kurds assisted in the evacuation of imperilled Middle East-

ern Jews to Israel in recent decades. In addition to the fundamental justice of the Kurdish cause, the Kurdish dimension of the Middle East is of considerable strategic interest to Israel. The greatest threat to Israel currently comes from the northeast, from Syria, and to a lesser extent from Iraq and Iran, as well. The underlying war between the latter two states notwithstanding, both the Iraqis and Iranians are devoted members of the Rejectionist Front. This is no coincidence - the Iraqi Ba'athists have always been among the most exclusivist of pan-Arabists, while the Iranian Islamic Revolution has demonstrated its antipathy to all non-Shi'ite, non-Persian elements in its society. Both regimes are totalitarian in their outlook and in their view of the Middle East, the exercise of self-determination by submerged nationalities - be they Jews, Kurds, or other minority groups - is anathema to them. The Syrians play a similar game and Turkey, while touting modern democratic values has demonstrated a high and ruthless authoritarianism against its Armenian and Kurdish communities.

SIGNIFICANTLY, if one looks beneath the facade of "homogenous" Turkey, "unitary" Iran and "pan-Arab" Iraq and Syria, one is struck by how important a phenomenon Kurdish nationhood is as far as the Middle East is concerned. Millions of Kurds live in a contiguous territory known throughout history as Kurdistan. When the short-lived Kurdish Peoples' Republic of Mchabad was established in 1946, justice was briefly done to this beleaguered people. Even after being robbed of that meagre and transitory remedy to their plight, Kurdish nationalism has not died. Its frequent if inconsistent manifestations - ambushes in eastern Anatolia, revolts led by Barzani's sons in Mosul, sharp battles between Kurdish irregulars and Khomeini's troops in the mountains of western Iran - continue to express the relentless devotion of this people to its communal identity.

Occasional guerrilla forays are not the only sign of Kurdish vibrancy. The Kurds are said to be masters of large swaths of Kurdistan, the Iraqi and Iranian militaries are unable to maintain control over much of the rural Kurdish hinterland. A network of Kurdish schools, hospitals and other civilian institutions have been removed to form veritable states within states in some parts of contemporary Kurdistan.

Against this backdrop, Israeli policy-makers should reconsider the Kurdish issue, especially in view of the current strategic characteristics of the Middle East. True, some elements of the Kurdish national movement have become hostile to Israel in the past decade. Still, there is a community of interest between the Kurds and Israel. Further, aside from the strategic matters there are questions of principle which make a compelling case for renewing contacts between Israel and the Kurds.

The writer is the author of Self-Determination in the Middle East and works in the field of Third World development.

Политиката на хемалистите по националния въпрос се характеризира с непрекъснат и активен стремеж за асимилация на кюрдите в Турция. Провежда се по всевъзможни начини и с различни средства.

Едно от средствата за асимилация на кюрдите е разселването от родните им места и пренаселването им в различни райони, където турците са мнозинство.

През юни 1927 г. Мелджисът приема закон № 1097, по силата на който 1480 кюрдски семейства от районите на Урфа и Баязид са разселени в Западна Турция.

Освен това според издадената през 1927 г. специална инструкция „за пълномощията на Генералната инспекция за източните вилаети“ вилаетите Елязиг, Урфа, Битлис, Хакиари, Сирт и Днарбакър били обявени за специална зона.

През юни 1934 г. в Турция е издаден закон № 2510 за задължително потурчване на всички граждани чрез заличаване етническата самобитност на кюрдите.

Освен това според издадената през 1927 г. специална инструкция „за пълномощията на Генералната инспекция за източните вилаети“ вилаетите Елязиг, Урфа, Битлис, Хакиари, Сирт и Днарбакър били обявени за специална зона.

женето и заселването в тях е забранено. Това са районите на Турски Курдистан. Законът предвижда заселването на кюрдите на новото им местожителство да се извършва на групи, които да не превишават 10 на сто от местното турско население в района, където ги заселват.

В резултат на тази политика по официални турски статистически данни, отнасящи се към 23 октомври 1955 г., в Турция са разселени общо 310 604 души.

Съгласно закон № 1402 от май 1971 г. командването на извънредното положение „може да изселва от своя район лица, които извършват престъпления срещу обществената сигурност, държавните органи, обществената строй...“

Много кюрди обаче са разселени във вилаети, които в икономическо отношение не се различават от кюрдските райони. Такива вилаети са Бурдур, Невшехир, Кастамону, Ушак и др.

РАЗСЕЛВАНЕТО НА КЮРДИТЕ В ТУРЦИЯ

8886 кюрди, с които се цели да се деарбизира този район, който през 1939 г. бе откъснат от Сирия и присъединен към Турция.

Разселването на кюрдите продължава и след Втората световна война, включително и в наши дни, без да има кюрдски въстания, които турските власти да използват като повод.

По данни от статистически годишник за 1964/65 г., издаден от Държавния статистически институт при Министерския съвет на Турция, в 18-те вилаета, които се населяват предимно от кюрди, през 1960 г. са арестувани и дадени под съд общо 66 469 души, които са 26 298 души повече от тези през 1959 г.

Съгласно закон № 1402 от май 1971 г. командването на извънредното положение „може да изселва от своя район лица, които извършват престъпления срещу обществената сигурност, държавните органи, обществената строй...“

Съгласно закон № 1402 от май 1971 г. командването на извънредното положение „може да изселва от своя район лица, които извършват престъпления срещу обществената сигурност, държавните органи, обществената строй...“

кюрдски език и песенето на кюрдски песни.

По силата на същия закон се създават военни съдилища на извънредното положение „С прекратяването на извънредното положение обаче съдилищата на извънредното положение не претърпяват своята дейност.“

Иселяването продължава и през 80-те години. През последните години то се съпровожда и с антиякумания действия от страна на турските власти, които забравят на кюрдското население да се запазва в храни за повече от една седмица.

През 80-те години турското правителство засели кюрди в т. нар. „Севернокипърска турска република“, която освен от Турция не е призната от друга държава.

Независимо от разселванията и другите насилини, на които кюрдите в Турция са подложени, те не могат да бъдат асимилирани.

Най-много кюрди са изселени от вилаетите Ерзерум (51 485 души) и Еразиджан (47 426 души).

По данни от същия официален турски източник през периода 1940—1945 г. население на някои от вилаетите, които са заселени предимно от кюрди, е намаляло както следва:

Мардин — с 18 098, Газиантеп — с 16 848, Сирт — с 12 895, Муш — с 8 760, Днарбакър — с 7 372, Тонджели — с 1 933, Хакиари — с 1 322 души.

В същото време в Турски Курдистан бяха заселени турски семейства от балканските държави: от България — 3490, от Румъния — 2003, от Югославия — 776, и от Гърция — 953.

Независимо от разселванията и другите насилини, на които кюрдите в Турция са подложени, те не могат да бъдат асимилирани.

и афганци, докарани от Пакистан. С това се цели декюрдизация на този район.

Според Европейския комитет за защита на бежанците и емигрантите през 1985 г. хилили „съмнителни“ кюрдски семейства са интернирани в западните райони на Турция.

По данни, поместени в комуникация № А25—017 в Комитета за Курдистан, в Европа през 1985 г. турските власти са заселили 50 кюрдски села.

Всичко това показва, че разселването е постоянен метод в политиката на Турция за асимилация на кюрдския народ.

РАДОН КРЪСТЕВ

ОТЕЧЕСТВЕН ФРОНТ

10 декември 1986 г.

Парадокс или нещо по-сериозно

СПЕЦИАЛНО ЗА В. ОТЕЧЕСТВЕН ФРОНТ

АНКАРА

Управляващите кръгове в Анкара се опитват да дават своеобразни урочи

Геноцидът в края на XIX в. и през 1915 г. срещу армените в Османската империя продължава да възбужда обществеността.

В резултат на това „армените насилствено имаха приятели сред кюрдите, които в трудни години ги спасяваха от турците. Така е било по време на арменските кланета в края на XIX в. Така е и сега, по време на изселванията на армените. Не едък път са им поикавали кюрди, които са укриявали арменци от насилията.“

написана от арменец, в които се казваше: „Ние (кюрдите) искаме да живеем самостоятелно и автономно и молим да ни гарантирате живота и имуществото.“

„За кюрдите в Турция по-рано беше прието да се говори като за разбойници... Но нали, откровено казано, турците ги насилваха един срещу други, а също и срещу арменците и да се прави извод за изключителната ненавист между кюрдите и арменците — ще бъде неправилно.“

След освобождениата Руско-турската война (1877 — 1878 г.) „националното съзнание у арменците се засилило... Стремежът се да „подвиги националното движение — на арменците, турските власти започнали все по-силно да насилват кюрдите срещу арменците.“

По време на Първата световна война „турските войници се движеха на Западна Армения и Курдистан като във вражеска страна. Добитък и храната реквизираха. Населението глухо поттеше, тъй като получаваше за реквизираното обезценени пари, които не напълно покриваха цените на получените вещи.“

правителството винаги гледа на това през пръсти — за него била изгодна враждата между арменци и кюрди.“

„През годините на Първата световна война стотици хиляди арменци станаха жертва на зверства, организиран от управляващите кръгове на тогавашна Турция.“

„Кланетата се извършваха по определен шаблон. Населението от градовете замекнаха в пустешите места, най-често в отдалечени дефилета, и там го избиваха или обриваха на гладна смърт.“

„Минавайки през Битлис, аз слягах отслабен от станалите там кланета. Както ми разказваха местните жители, уличите и къщите, където живеят арменци, църквите и манастирите, били издръстени с трупове; жени лежали убиты, след като били изнасилвани; търкаляни се обгорени трупове — казваха очевидци.“

реп, ръка. В дефилето над Битлис лежах планини от трупове. На шията ми няколко имаше въжеще с метални накрайници, като че ли преди това мичките са продавали жертвата. Това беше каскална ца, безпримерно избивана на народа.“

„спасилите своя живот арменци при постъпването в армените премаля исляма“ или по-точно казано, насилствено били помохамеданчвани.

„Написаното от акад. Гордлевски по безспорен начин доказва, че геноцидът над арменците в Османската империя е извършен не от кюрдите, а от турците. След военния преврат през 1980 г. режимът в Анкара осъществява политика на геноцид.“

„Правилно впечатление е обаче, че същите тези кръгове, които извършваха (и вършат) масови престъпления, се опитват да играят ролята на учители по нравственост и да дават своеобразни урочи по шията на човешките приятели.“

РАДОН КРЪСТЕВ

LES ECHOS

9.2.1987

● Turquie : kurdes

Huit villageois turcs, dont six enfants, ont été tués et deux autres blessés, dans la soirée de samedi lors de l'attaque par un commando kurde du village de Acikoyol, dans la province de Mardin, frontalière avec la Syrie, et toujours soumise à la loi martiale. En outre, l'agence iranienne IRNA a affirmé hier que les combattants du Parti démocratique du Kurdistan irakien ont attaqué le 3 mars dernier une base militaire dans le nord de l'Irak, mettant hors de combat « un nombre important » de soldats irakiens.

Depuis quelques jours, on note une grave détérioration de la situation au Kurdistan (à cheval sur la Turquie, l'Iran et l'Irak), la Turquie ayant notamment exercé son droit de poursuite en Irak, tandis que l'Iran soutient les Kurdes anti-irakiens et critique vivement l'attitude d'Ankara.

ESPRIT & VIE 12.2.1987

CHRETIENS DU KURDISTAN

Le Kurdistan est une vaste région qui s'étend sur la Syrie, l'Irak, l'Iran, la Turquie et l'URSS. Les chrétiens qui y vivent depuis des siècles (prévalent les rites syrien et chaldéen, certains sont rattachés à Rome, d'autres des cultes des vénérables Eglises de confession monophysite ou nestorienne. Catholiques et non catholiques vivent côte à côte au milieu des tribus kurdes de religion musulmane et de confession sunnite.

Toutes ces collectivités ont subi et subissent encore les répercussions des événements politiques, des révoltes autochtones, des manipulations des grandes puissances et des résultats des massacres qui ont régulièrement sévi depuis la fin du XIXe siècle.

Ces chrétiens sont habituellement connus sous le terme générique de « Souryanis » (CEROC Centre d'Etudes et de Recherches de l'Orient Chrétien, nov et déc 1985 ; revue Assomption, 1985 ; La Croix, 11 juin 1985 ; Oss rom, 5 janv 1986 ; Liberation, 29 oct 1986). Certains sont des catholiques orientaux, d'autres sont connus sous les dénominations de Syriens orthodoxes et d'Assyro-Chaldéens et pratiquent respectivement les rites syrien et chaldéen. Des collectivités sont encore sur les lieux mais la plupart des « Souryanis » émigrent régulièrement vers les deux Amériques, l'Australie, le Liban et l'Europe occidentale, où ils sont évalués à 40 000, notamment en Suède, aux Pays-Bas et en Belgique. Leur présence ne cesse de soulever des difficultés d'établissement, pastorale et intégration.

De leur côté, les Kurdes, qui sont musulmans, émigrent en Europe où ils se mêlent à la masse des immigrés musulmans : on en compte environ 40 000 en France et 400 000 en Europe occidentale (Le Monde Diplomatique, oct. 1986).

ALSACE

21.2.1987

Un Turc et un Allemand enlevés dans le Kurdistan irakien

Deux ingénieurs, un Allemand de l'ouest et un Turc, ont été enlevés il y a 5 jours dans le Kurdistan irakien par l'Union patriotique kurde, (UPK), a-t-on appris hier.

Salon l'UPK, l'ingénieur turc serait M. Atalay Hukn, 41 ans, originaire d'Istanbul. Il travaillait pour la compagnie turque Enka, spécialisée dans les travaux publics.

L'ingénieur allemand, qui s'appellerait Manfred Burn, est âgé de 31 ans.

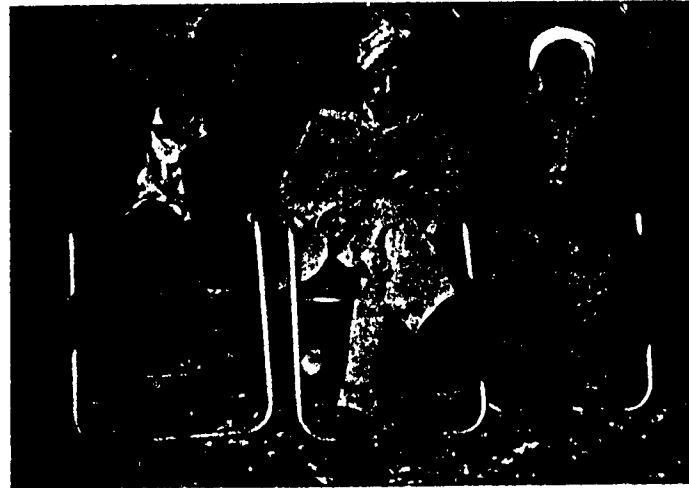
L'UPK exige de la Turquie la libération de 200 prisonniers politiques kurdes et turcs avant de libérer l'ingénieur turc.

De l'Allemagne fédérale le mouvement exige qu'un diplomate ouest-allemand en poste à Téhéran ou à Bagdad se rende dans « les zones libérées du Kurdistan-irakien », avant de relâcher l'ingénieur allemand. Dans l'un et l'autre cas, aucun délai n'est fixé par l'UPK.

INDEPENDANT

22.2.1987

Mission humanitaire au Kurdistan

UNE jeune Française, Catherine Meurant, laborantine en Aquitaine, a passé 2 mois avec les Kurdes iraniens, les « Pesh-Merga » en rébellion contre le régime de Khomeiny qui leur refuse l'autonomie. Deux mois durant lesquels elle n'a pas chômé à l'hôpital du camp de « Dachtéo », dans le cadre des missions humanitaires qu'Aide-médicale internationale entretient régulièrement avec le PDKI, le Parti démocratique du Kurdistan irakien réfugié à la frontière de l'Irak.

Pour la photo de famille, Catherine Meurant (à gauche) pose avec leur leader et secrétaire général (au centre), le « docteur » Abdul Rahman Ghassemlou, et ses valeureux guerriers que sont les « Pesh-Mergas ».

Un voyage au Kurdistan, mais aussi une « autre façon de partir », où l'on devient un peu plus acteur des choses que l'on traverse.

L'autre façon de partir

"Partir pour soigner, pour former, pour aider, dans un monde où l'absurdité de la violence et de la guerre éclate à chaque instant"... une autre façon de partir qui a séduit et convaincu Catherine Meurant, laborantine de profession à Libourne, et qui à force de triturer des tubes à essais a attrapé le virus de l'inextinguible bougeotte. Un penchant naturel et inné, qui n'a fait que se concrétiser au contact des précipitations chimiques, journalières et répétitives.

Des côtes fleuris du Saint-Emilion aux montagnes rugueuses du camp de "Dachtéo" dans le Nord irakien, cette Bergéroise au profil de Sud-Américaine bon teint, a suivi la filière des missions humanitaires. C'est avec Aide médicale internationale (une petite sœur de Médecins sans frontières) qu'elle a poinçonné son billet pour le Kurdistan. Un Kurdistan qui l'intéressait à plus d'un titre, et qu'elle s'empresse de choisir quand une mission fut disponible, répondant à son besoin urgent de prendre le large.

De ces montagnes de rébellion, elle a ramené un souvenir ému et chaleureux, pouvant simplement se résumer, le jour où sa mission s'est achevée, par les larmes de "Mouloud", ce jeune Kurde iranien qu'elle a formé à l'analyse médicale.

Petite carte postale de l'émotion pour grand voyage au cœur d'une des plus vieilles civilisations du monde.

Inutile de chercher le Kurdistan sur la carte. Vous ne le trouverez pas. Le Kurdistan est une nation sans frontières, une entité mouvante à cheval sur les cinq Etats que sont l'Iran, l'Irak, la Syrie, la Turquie, et la Russie.

Le Kurdistan n'est pas un pays, c'est un royaume épris d'un très vieux rêve d'unité et d'harmonie, comme le parfum d'une réminiscence antique où le mot magique de la Perse résonne encore dans la bouche de ces indispensables poètes de la transmission orale.

Un vieux rêve que l'on pourrait qualifier plus prosaïquement d'indépendance. Fort probablement une belle utopie pour ce royaume coincé là, dans un endroit des plus stratégiques, qu'il est convenu d'appeler "un point chaud du globe". Une poudre saupoudrée de pétrole et d'effervescence islamique en pleine métastase. Les Russes à deux pas, le conflit irako-iranien, et les Américains qui comptent les points dans les jumelles de leurs pétroliers.

Un royaume éclaté par l'histoire, avec ses minorités en lutte dans les différents pays où les Kurdes revendiquent leur identité commune. Ce qui ne va pas sans antagonisme, division ou querelle fratricide, à l'exemple des partis kurdes irakiens, l'U.P.K. et le P.D.K., qui n'ont pas choisi les mêmes alliances dans le conflit Iran-Irak. Une évidence qui contraint provisoirement aux oubliettes ce vieux rêve d'indépendance dont le général Barzani, une illustre figure de la résistance kurde dans les années 30 et 40, fut le grand cristallisateur de ces minorités, qui pour l'heure, s'accrochent à leur manière, de leur désir d'autonomie, d'autodétermination ou de conciliation avec les régimes en place.

Pour sa part, le P.D.K.I., le Parti démocratique du Kurdistan irakien, chez qui Catherine Meurant s'est rendue avec Aide médicale internationale, mène une guérilla sans merci contre les Pasderans, (les gardiens de la révolution) et l'armée de Khomeiny, qui leur a refusé l'autonomie, bien que les Kurdes aient contribué à aider l'Imam à renverser le shah.

Notre laborantine de choc a vécu deux mois avec ces étonnants guerriers que sont les "Pesh-Mergas" (ceux qui vont au-devant de la mort). Elle y a même rencontré leur leader et secrétaire général, le "docteur" Ghassemlou, qui ne désespère pas d'un renversement de tendance ou d'un changement en Iran dans les mois ou les années à venir.

Un optimisme qui, par nature, est le propre de la lutte.

II. - Des résistants, pas des terroristes

NOUS avons publié hier la première partie du témoignage de Catherine Meurant, une laborantine de Libourne, qui a effectué une mission humanitaire au Kurdistan irakien dans le cadre de l'association "Aide médicale internationale". Voici la suite de son aventure chez les Kurdes, un peuple écartelé entre cinq pays, l'Irak, l'Irak, la Syrie, la Turquie et l'U.R.S.S., et qui lutte depuis des années pour sauvegarder son identité.

SUR la route de Kirkuk (la route du pétrole irakien), il n'est pas rare d'avoir à refiler 3 ou 4 balles d'un chargeur de gros calibre comme monnaie d'échange dans l'un des nombreux postes de contrôle militaire "Money-money" comme dit le chauffeur kurde en souriant. Petit bakchich (mot d'origine persane ne pouvant pas mieux cadrer) du droit de passage indispensable argument pour huiler les systèmes de passe-passe en zone critique. Sans parler de la durée d'un tampon à apposer sur la laissez-passer le thé (servi à toutes heures) aidant à faire passer le temps au cas où vous avez une tête qui ne revient pas au chef de la police locale.

Arrivée la veille à Bagdad (Irak) par avion Catherine Meurant, en mission humanitaire pour le Kurdistan (Voir L'Indépendant) n'est pas descendue au Georges V du cru. En guise de Mille et une nuits, sa première nuit se fera dans un dortoir du P D K I (Parti démocratique du Kurdistan irakien) pas mal de monde dans la carée et les mille et une variations de l'expectoration pour la petite musique de nuit. Qu'importe, notre laborantine n'est pas venue là pour le confort. Le lendemain en compagnie de deux camarades de la même mission, le radiologue François Daumerie et l'infirmière Sabine Randon, ils traverseront 400 km de désert. Kirkuk, Sulaimania, Qalidiza les montagnes du Nord passeront un dernier bastion de l'artillerie irakienne et arriveront enfin à leur port d'attache non loin de la frontière avec l'Irak le camp de "Dachtéo". C'est là que se tient l'hôpital que contrôle Aide médicale internationale chez les Kurdes irakiens du P D K I, réfugiés sur le sol irakien.

Outre leur savoir et leur pratique ces bénévoles n'arrivent pas les mains vides mais avec un important stock de matériel et de médicaments. Sans oublier une bonne dose de courage pour s'aventurer dans une contrée où les balles perdues ne sont pas rares. Pour preuve les Zatchs (traduisez les ânes), ces mercenaires kurdes payés par l'Irak pour garder les crêtes de la frontière. Mais aussi à quelques encablures du camp les vestiges d'un village, rasé et bombardé il y a 2 ans par l'armée irakienne.

Un village kurde qui s'appelait Dachtéo

Forgés par la montagne

"On en opère un la veille le jour d'après il se promène avec les autres". Ce qui a beaucoup frappé Catherine Meurant, c'est le pouvoir de résistance des "Pesh Merga", ces maquisards du P D K I. Des guerriers redoutables qui n'ont qu'un allié, la montagne. Leur élément, leur raison d'être, leur patrie sauvage, aride et rocheuse où ils crapahutent comme des chamois, la Kalachnikov en bandoulière

● Catherine Meurant. Les Kurdes me prenaient pour une Iranienne" (Photo Jacques Lahousse)

Une montagne qui a forgé leur caractère, qui les a endurcis sans pour autant faire d'eux des êtres renfermés et torturés. Bien au contraire, l'humour et le rire sont l'un de leurs constants. Même parmi les grands blessés de cet hôpital où sont rapatriés ceux qui ont trinqué dans les coups durs de la guérilla.

A l'exemple de "Mouloud" qui apprendra (rapidement) les bases de bactériologie et de hématologie avec Catherine Meurant, les Kurdes sont avides de connaissance et de culture puisque notre laborantine a dû se transformer, à ses heures perdues et à la demande générale, en professeur de français.

Des caractères farouches, volubiles, qui peuvent s'emporter vite, mais qui savent aussi s'amuser, faire la fête, danser et chanter. Et au besoin boire du whisky car chez eux et bien qu'appartenant à la grande famille de l'Islam (ils sont musulmans sunnites) l'alcool n'est pas prosaïque. La femme, les bras nus, sans tchador et avec même parfois le fustil, y est nettement mieux considérée que chez les intégristes fanatiques. Quasiment à l'égal de l'homme. Ajoutez-y de surcroît qu'ils ne respectent pas les heures de prière, voire même ne prient pas du tout. Et qu'ils n'hésitent pas (en réaction ou provocation) à se tailler une petite tranche de saucisson (de porc) si l'occasion se présente.

Autant de blasphèmes lancés à la barbe de Khomény et de ses pasdaran (Gardiens de la révolution) contre lesquels ils sont en rébellion.

Une indépendance de caractère indissociable de leur revendication souveraine qu'est l'autonomie. Une lutte intégrale qui n'intéresse ni les Russes ni les Américains de par le manque d'enjeu qu'elle véhicule. Il n'y a pas de pétrole dans les montagnes kurdes et si les maquisards du P D K I suivent une formation poussée à la guérilla de terrain, ils restent avant tout des guerriers et s'opposent par là même aux prises d'otages et à l'esprit du terrorisme. Cette soi-disant force de frappe du tiers monde, ils nous sentent même cette conscience jusqu'à observer dans leurs propres rangs une attention toute particulière

au dérapage fanatisant ou illuminé basant leur cohésion et leur solidarité sur la simple vertu d'un équilibre mental devant rester la clef de leur sang-froid et de leur détermination. Une passion réfléchie de leur lutte pour la sauvegarde de leur identité et leur culture. Pas une folie incontrôlée au service d'une rédemption aveugle et sanglante. Beaucoup de facteurs qui expliquent facilement que les feux de l'actualité sont rarement braqués sur eux. Sans compter que cette guérilla en lutte pour sa propre cause sert indirectement celle de l'Irak qui profite là, en zone nord du conflit avec l'Irak d'un rideau défensif à moindre frais.

Les Kurdes du P D K I ne sont pas dupes, mais rien de toute façon n'entamera la conviction qui les anime, même s'ils doivent composer avec la conjoncture.

A l'image de leurs montagnes millénaires, une patience inébranlable, quels que soient dans l'avenir les nombreux coups de boutoir que le quotidien de la guerre leur réserve.

Une détermination qui leur a valu cette appellation de "Pesh Merga", ceux qui vont au-devant de la mort.

Des médecins "aux pieds nus"

"Il vaut mieux enseigner les techniques de pêche que donner du poisson". Un adage qui peut résumer la philosophie d'Aide médicale internationale, une médecine bénévole au service des hommes, qui apporte néanmoins un peu de poisson en plus de la technique qu'elle prodigue dans des missions aux quatre coins du monde.

Assurer une autonomie médicale, c'est la démarche à long terme que l'association humanitaire entreprend parallèlement à celle des soins immédiats à apporter dans les endroits où il lui est possible de travailler souvent clandestinement, sans discrimination raciale, politique ou religieuse. Mais aussi éviter les pièges du business humanitaire qui déflöre parfois les motivations réelles et l'éthique même de ce type d'aide médicale.

"La manière d'aider est aussi importante que l'aide elle-même". Une réflexion frappée du meilleur bon sens, rappelant qu'on n'arrive pas avec sa science infuse dans un pays où existe déjà une médecine traditionnelle, quels qu'en soient les défauts ou les limites.

Aide médicale internationale est depuis 5 ans au Kurdistan. Elle n'y est pas seule dans ce domaine puisque Médecins du monde sont installés dans une région voisine, le Daltar où se tient le Q G du P D K I du "docteur" Ghassemloju.

Un hôpital sort de terre

D'abord itinérante allant de village en village, Aide médicale internationale a trouvé son pied-à-terre à Dachtéo, voici 4 ans.

Au début des conditions d'hygiène empiriques pour parer au plus pressé, baraquements de fortune, toits de tôle en pleine fournaise et mouches dans le bloc opératoire.

Puis peu à peu, avec l'aide des Pesh-Merga, l'hôpital s'est construit en dur, mieux structuré, salubre avec une vingtaine de lits, salle de consultations, service radiologie, kinésithérapie et salle d'opération. On y a même branché l'eau courante sur les sources de la montagne et un groupe électrogène pour l'alimenter.

Catherine Meurant est venue porter sa pierre à l'édifice, puisque son séjour a permis de créer un service d'analyses médicales qui faisait défaut à l'établissement.

Une lacune : la chirurgie

Un suivi de missions allant de un à quatre mois selon les disciplines médicales permet d'assurer une formation continue de volontaires kurdes qui, outre les notions de secourisme, ont assimilé les bases de médecine, kinésithérapie, radio ou analyse, leur permettant d'avoir une relative autonomie en cas de détournement de certaines missions.

Seul gros problème, la chirurgie. Un manque de bénévoles compétents conjugué à la difficulté d'une formation délicate et spécialisée. La guerre, elle, n'attend pas et reste une bonne cliente pour les tables d'opération.

Estropiés éborgnés, amputés, Catherine Meurant en a vu plus d'un qui ont laissé ce douloureux tribut au combat dans lequel ils se sont engagés. Un idéal parfois cher payé, mais au bout duquel il y a l'espoir de cette reconnaissance, comme l'accomplissement d'un rêve que chaque Kurde fleurit dans son jardin secret.

Un rêve souvent perturbé par les éclairs des balles traçantes.

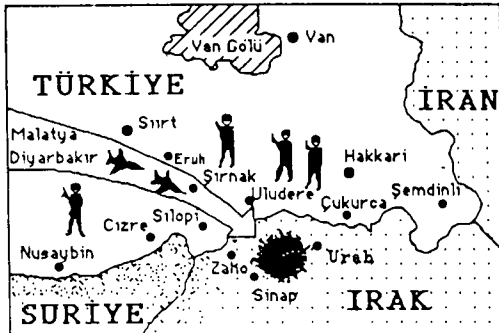
Jacques LAHOUSSE

Aide médicale internationale est une association à but non lucratif. Petit budget mais grands résultats. Missions en Afghanistan, Pakistan, Iranie, Colombie, Erythrie, Haïti, Kurdistan, Salvador. Vous pouvez envoyer vos dons au siège de l'AM I 119 rue des Amandiers 75020 Paris, tél (1) 46 36 66 10

● Une salle de blessés dans l'hôpital de Dachtéo contrôlé par Aide médicale internationale (Photo Catherine Meurant)

DERNIERE HEURE

L'AVIATION TURQUE A BOMBARDE DES PAYSANS KURDES INNOCENTS

Le 4 mars 1987 Les avions turcs ont attaqué trois villages dans le nord de l'Irak. Le gouvernement d'Ankara prétend qu'ils seraient des bases de guérilla kurde. Les agences de presse internationales rapportent que 100 personnes au moins ont été tuées pendant l'opération. Le Ministre d'état turc Hasan Celal Güzel a dit que le raid aérien de 30 minutes a été conduit avec l'accord du gouvernement irakien pour "hot pursuit" (poursuite de prétexte) des "rebelles" par les forces turques. Il a ajouté que les 30 avions avaient bombardé des camps, des planques et des cachettes dans la zone de Sirt, Era et Alans.

Cependant, un porte parole du mouvement de guérilla (ERNK), dirigé par le Parti Ouvrier du Kurdistan (PKK), a déclaré que leurs combattants menaient une lutte à l'intérieur du territoire de la République de Turquie et qu'il n'y avait aucun "peshmerga" (combattant) dans la région en question. "Ceux qui ont été tués par l'usage des bombes au napalm ne sont pas nos combattants, mais uniquement des paysans innocents," a-t-il dit.

Les attaques de la guérilla kurde et le raid aérien turc représentent un sursaut pas dans l'escalade de la guerre "non-déclarée" entre l'Armée turque et l'ERNK. Les guérillas se livrent à des attaques éclair contre les garnisons et les établissements militaires turcs près de la frontière.

Une barrière électrifiée, flanquée de tours d'observation et de champs de mine, s'étend tout le long de la frontière. Mais dans les hautes montagnes entre la Turquie et l'Irak il est presque impossible de maintenir une frontière étanche. Pendant les 6 derniers mois,

J..

L'AVIATION TURQUE A BOMBARDE DES PAYSANS KURDES INNOCENTS

(Continued from page 1)

tandis que la guerre irako-iranienne a connu une escalade dans le sud, il y a eu une forte concentration des forces turques près de la frontière dans le nord. Des centaines de chars Leopard de construction ouest-allemande et de chars de combat américains M47 et M48 se sont déplacés par rail vers les bases situées à Sirt et Tatvan dans la région kurde.

Les dirigeants turcs disent que 134 membres de leurs forces de sécurité ont été tués depuis août 1984, quand l'ERNK a entamé sa campagne en vue d'obtenir l'autonomie pour les Kurdes du Kurdistan de Turquie, estimés à 12 millions. Par contre, d'après les mêmes dirigeants, l'ERNK a perdu 242 combattants, et 211 civils ont également perdu la vie.

Selon le *Financial Times* du 5 mars 1987, "les attaques ont mis en brèche l'affirmation selon laquelle le contrôle militaire turc sur la région était trop fort pour pouvoir même être défié."

Pendant les deux dernières années le gouvernement turc a étendu la politique d'armer des "protecteurs des villages" (korucu) qui sont payés pour poursuivre les "séparatistes" kurdes.

Les combattants de l'ERNK ont lancé une campagne particulière contre ces gens qui collaborent avec les autorités turques. Récemment, les peshmergas ont effectué des raids, les 21 et 24 février, dans les provinces de Sirt et Hakkari, sur les maisons de deux "protecteurs" et ont tué 16 personnes au total, et en ont blessé 13.

Le 20 février, un ingénieur turc travaillant à une construction dans le nord de l'Irak a été kidnappé. Le gouvernement turc affirme que c'était un acte des "séparatistes" kurdes et essaie de justifier l'attaque aérienne en la présentant comme une riposte à ces actions kurdes.

Néanmoins, il ne paraît pas logique de rassembler deux tiers des effectifs des forces armées turques dans cette région pour écraser une poignée de peshmergas kurdes. Beaucoup d'observateurs s'inquiètent que tous ces préparatifs, en fait, peuvent être destinés à l'occupation des régions pétrolières de Mossoul et Kirkûk par l'Armée turque. (Voir "Scénario", *Info-Türk*, Octobre 1986)

Déportation des villageois kurdes

Une nouvelle mesure répressive à l'encontre du peuple kurde a été dévoilée par le quotidien *Cumhuriyet* du 15 février 1987. La déportation des 50 000 villageois de Tunceli (Dersim) vers les provinces occidentales de Turquie. Prétexant leur fournir des terres à cultiver dans les provinces d'Antalya, Mersin, Mugla et Izmir.

Dersim a été le centre de nombreux soulèvements kurdes au cours de l'histoire de la République et des milliers de paysans kurdes ont été massacrés par l'Armée turque. Depuis le dernier coup d'état militaire, les pratiques les plus répressives ont été menées dans cette province. Même après la fondation du gouvernement civil en 1984, le gouverneur de la province a renvoyé toute les fonctionnaires d'origine kurde, en déclarant que tous étaient en liaison avec des organisations clandestines kurdes.

Condamnation des Kurdes

La Cour militaire de cassation a ratifié le 24 février 1987, un emprisonnement de 15 ans prononcé auparavant par un tribunal militaire contre M. Mehdi Zana, ancien maire de Diyarbakir.

Zana, âgé de 47 ans, a été emprisonné juste après le coup d'état militaire de 1980 et torturé pendant 32 jours. En mai 1981, Zana a été jugé par une cour militaire à Diyarbakir avec 90 autres inculpés accusés d'avoir été membres du Parti Socialiste du Kurdistan de Turquie (TKSP). En octobre 1983, il a été condamné à 15 ans d'emprisonnement.

En mai 1984 il a été condamné à une nouvelle peine de prison de 7 ans et 8 mois par le tribunal militaire pour avoir crié "Vive la lutte démocratique du peuple kurde" lors de l'annonce de sa sentence en 1983.

Une mission de la Fédération Internationale des Droits de l'Homme était présente à la cour militaire de cassation pendant l'annonce de la ratification.

Le 19 février la même cour suprême a ratifié les condamnations à mort de 9 militants du PKK.

Le nombre de peines capitales à ratifier par le parlement se monte ainsi à 141.

Autres condamnations

Le 5 février, à Diyarbakir, un militant du PKK est condamné à 8 ans de prison par une cour militaire.

Le 13 février, toujours à Diyarbakir, 4 procès différents contre des militants du PKK et Rizgan se soldent par la condamnation de quatre personnes à 40 ans de prison au total.

Le 19 février à Eskisehir un tribunal militaire condamne deux membres de Dev Yol à la peine capitale, et un autre à la prison à vie.

Le 29 février à Istanbul deux membres du Rizgan ont été condamnés par le tribunal militaire à la prison à vie et 27 autres à des peines de prison allant jusqu'à 24 ans.

Procès d'un chanteur populaire pour des ballades kurdes

Le 24 février le chanteur populaire Ibrahim Tatlisca a été inculpé par le procureur de la République pour avoir chanté deux ballades kurdes à une soirée culturelle organisée en Suède. Passible à une peine de prison pouvant aller jusqu'à 5 ans pour "propagande séparatiste", il sera jugé par la Cour de Suprême de l'Etat à Istanbul.

DIE TAGESZEITUNG

14.2.1987

Kinder hingerichtet

70 bis 150 kurdische Kinder und Jugendliche wurden im Januar im Irak exekutiert

Berlin (taz) — In der zweiten Januarwoche sind zwischen 70 und 150 kurdische Kinder und Jugendliche im Irak hingerichtet worden. Das berichtet die „Gesellschaft für bedrohte Völker“ in Göttingen unter Berufung auf gewöhnlich zuverlässige kurdische Quellen. Alle Hingerichteten stammten aus der kurdischen Provinz Sulaimaniyeh.

Dort waren seit Oktober 1985 dreihundert Kinder und Jugendliche festgenommen worden, meist Angehörige von kurdischen Kriegsdienstverweigerern und Deserteuren. Es sei zu befürchten, daß das Regime Saddam Husseins sie als Geiseln festhalte und mit den Hinrichtungen

gen eine abschreckende Wirkung erzielen wolle, heißt es in einer Presseerklärung vom Freitag.

Die Menschenrechtsorganisation verfügt über eine Liste mit 29 namentlich genannten Hingerichteten, von denen vierzehn minderjährig seien. Allen Leichen, die den Familien nach der Zahlung einer Gebühr für die Hinrichtung ausgehängt wurden, seien die Augen entfernt worden. Die Gruppe der 29 Opfer zähle zu denen, die im Oktober 1985 nach Demonstrationen festgenommen worden waren. Seither hätten ihre Familien nichts mehr von ihnen gehört.

bs

DIE TAGESZEITUNG

27.2.1987

Entführter Deutscher ist wohltauf

Bonn (dpa) — Der im Irak von einer Kurdenorganisation verschleppte Krupp-Monteur Manfred Berens (26) ist nach in Bonn vorliegenden Informationen wohltauf. Seine Entführung von der „Patriotischen Union Kurdistan“ (PUK) bestehen nicht mehr auf ihrer Forderung, daß ein deutscher Diplomat in das „befreite kurdische Gebiet“ im Nordostirak kommen soll.

27.2.1987

Kurden besetzen Kölner Dom

in (ap) — Etwa 50 Kurden haben am Mittwoch mittag den Kölner Dom vorübergehend besetzt, um mit Spruchbändern und Transparenten gegen die Verfolgung ihrer Landsleute in der Türkei zu demonstrieren.

La nouvelle offensive iranienne dans le Kurdistan irakien

TEHERAN, 4 mars (AFP) - L'Iran a déclenché dans mercredi matin une nouvelle offensive, baptisée "Kerbala 7", dans le Kurdistan irakien, en soutien aux meouissards kurdes pro-iraniens, et ce à moins de 24 heures de la fin de la trêve de 15 jours dans la "guerre des villes" qui fut décrétée unilatéralement par Bagdad et accélérée par Téhéran.

Cette nouvelle offensive, après celles de "Kerbala 5", lancée le 8 janvier contre le sud irakien, et "Kerbala 6", le 14 janvier, au centre, a pour objectif de "créer les facilités nécessaires pour la poursuite des combats", entrepris par les pechmegas kurdes, a précisé la radio iranienne. L'armée régulière iranienne, engagée dans cette opération, a pris le contrôle de 50 km² et de deux "hauteurs stratégiques dans la région montagneuse de Haj Daman, entre les villes irakiennes de Rawanduz et iranienne de Piranchehr. De nombreux soldats irakiens ont été neutralisés, et 130 faits prisonniers, a ajouté la radio.

L'union patriotique kurde, dirigée par Jalal Talebani, avait lancé le 23 février deux actions d'importance contre les villes de Rawanduz et de Duana, dans le Kurdistan irakien, rappelle-t-on. Ces opérations avaient été présentées comme étant la "deuxième phase" de l'offensive "Fath 4", lancée le 11 février contre les installations radars de la ville de Arbil, à 60 km au sud ouest de Rawanduz.

"Par ailleurs, l'Iran a justifié mercredi la poursuite des combats sur le front sud par les attaques irakiennes contre ses pétroliers dans le Golfe, lesquelles "provoquent le caractère agressif" de Bagdad quels que soient les trêves ou les plans de paix.

L'offensive "Kerbala 5", rappelle-t-on, avait été déclarée terminée le 26 février, les troupes iraniennes ayant réussi à "briser la machine de guerre irakienne", selon les explications officielles. Cependant, depuis cette date, l'Iran affirme avoir conquis de nouvelles positions irakiennes sur le front, dont la plus récente lors de la nuit de mardi à mercredi, s'était soldée par la neutralisation de 2.500 soldats irakiens, selon les communiqués militaires.

Néanmoins, la "guerre des villes" à laquelle se livrent depuis début janvier les deux belligérants n'a pas repris.

A Téhéran, certains diplomates ont attribué ce fait comme le résultat d'une double pression soviétique et syrienne sur l'Iran. Le 14 février, le chef de la diplomatie iranienne, M. Ali Akbar Velayati, a fait le voyage de Moscou où ses interlocuteurs lui auraient réaffirmé le soutien soviétique à Bagdad. Les responsables soviétiques, selon les mêmes sources, auraient également menacé d'autoriser l'Irak à faire usage de fusées "SS-12", d'une portée de 900 km, donnant dès lors à la "guerre des villes" une dimension nouvelle.

Jusqu'à présent, rappelle-t-on, l'Irak n'a utilisé que son aviation, essentiellement composée d'appareils soviétiques et accessoirement français, contrairement à l'Iran qui a tiré plusieurs missiles "Scud" sur Bagdad, d'une portée de 200 km.

TEHERAN - A. Damas, le 24 février, M. Velayati aurait notamment entendu le Président syrien Hafez al Assad exprimer son inquiétude de voir tomber la ville de Bassorah, risquant de susciter un "réflexe de solidarité arabe", face à une "conquête perse", croient savoir certains diplomates à Téhéran.

Tous s'accordent à penser que "la guerre des villes" n'est pas l'élément déterminant dans l'arrêt ou non de la guerre des fronts, les opinions publiques iraniennes ou irakiennes ne pouvant peser de façon significative sur les décisions de leurs gouvernements respectifs.

En Iran, un vaste mouvement de défense passive a été lancé par les autorités pour la construction d'abris, le conseil des ministres ayant décidé mercredi de prendre à sa charge la reconstruction des maisons détruites pour faits de guerre.

Turquie-Irak

Importantes troupes turques à la frontière irakienne

ANKARA, 4 mars (AFP) - D'importantes forces turques restent massées à la frontière avec l'Irak, le long de laquelle elles ont intensifié leurs opérations sans la franchir, a déclaré mercredi à Ankara le ministre turc de la Défense, M. Zeki Yavuzturk.

Dans un communiqué diffusé après un raid de l'aviation turque contre des installations de rebelles indépendantistes kurdes en Irak, M. Yavuzturk a affirmé que "les neuf objectifs" de l'aviation turque en territoire irakien avaient été détruits lors de ce raid, auquel ont participé trente avions.

L'opération, a-t-il ajouté, était initialement prévue pour mercredi dernier, à la suite de l'attaque par un commando kurde d'un village turc proche de la frontière. Elle avait dû être reportée en raison d'abondantes chutes de neige sur le sud-est de la Turquie, a-t-il dit.

Le porte-parole du gouvernement turc, M. Hasan Celal Guzel, avait indiqué auparavant que les objectifs visés étaient situés à proximité des villes de Sirat, Era et Aramish, au nord-ouest de l'Irak.

Turquie-Irak lead

Bombardements turcs en territoire irakien contre des objectifs kurdes

ANKARA, 4 mars (AFP) - Trente avions militaires turcs ont effectué mercredi des bombardements en territoire irakien, a annoncé un porte-parole du gouvernement turc, M. Hasan Celal Guzel. Selon M. Guzel, les avions ont pilonné des dépôts d'armes et des camps relevant des séparatistes kurdes (PKK, Parti des Travailleurs Kurdes).

M. Guzel a précisé que les bombardements de mercredi avaient visé des positions indépendantistes kurdes près des villes irakiennes de Sirat, Era et Aramish, proches de la frontière turque. Les avions ont réintégré leurs bases a-t-il ajouté.

L'armée turque avait entrepris à la fin de la semaine dernière une vaste opération de ratissage dans le sud-est de la Turquie, une semaine après l'attaque d'un village par un commando de rebelles indépendantistes kurdes qui avait fait fait 14 morts, et après l'enlèvement d'un ingénieur turc en Irak. L'attaque des rebelles du PKK avait eu lieu contre le village de Tasheden, à 5 km de la frontière avec l'Irak. Neuf personnes avaient par ailleurs été blessées lors de ce raid.

Le 15 février, M. Atilla Celliker, ingénieur turc travaillant pour une compagnie de travaux publics en Irak avait été enlevé, ainsi qu'un ingénieur allemand de l'Ouest, par les séparatistes kurdes. Leur enlèvement avait été revendiqué par l'Union Patriotique Kurde (UPK), qui exigeait de la Turquie la libération de 200 prisonniers politiques kurdes et turcs en échange de sa remise en liberté. En ce qui concerne l'ingénieur allemand, l'UPK demandait qu'un diplomate allemand de l'ouest se rendit au Kurdistan.

La Turquie et l'Irak ont signé le 14 octobre 1984 à Bagdad un accord accordant un droit de "recoursite à chaud" aux forces de chacun des deux pays sur le territoire du voisin "en cas de nécessité impérieuse, sur une profondeur de cinq kilomètres et pour une durée maximale de trois jours". Cette intervention de l'armée turque en Irak est la troisième depuis 1983. En Aout 1986, l'aviation kurde avait effectué un raid dans le Kurdistan irakien.

Turquie-Irak-doc
Les Kurdes (encadré)

PARIS, 4 mars (AFP) - Le bombardement par l'aviation militaire turque d'objectifs kurdes en territoire irakien mercredi, relance l'offensive contre les rebelles indépendantistes de l'Est de la Turquie.

Cette opération, qui est la troisième du genre, intervient dans le cadre d'un accord turco-irakien signé le 14 octobre 1984 à Bagdad. Il permet aux troupes des deux pays d'exercer un droit de "poursuite à chaud" sur le territoire du voisin. La dernière opération similaire a fait en août dernier, selon les autorités turques, entre 150 et 200 tués parmi les rebelles kurdes. Estimés à huit millions de personnes en Turquie, les Kurdes sont également présents en Iran (six millions), en Irak (trois millions) et en Syrie (six cent mille). Leur présence dans les massifs montagneux bordant les quatre pays remonte, selon leurs propres historiens, au deuxième millénaire avant notre ère.

Indo-européens venus de Russie méridionale, les Kurdes sont en majorité sunnites. Ils possèdent leur propre langue et leurs propres coutumes. Après l'effondrement de l'empire ottoman à la fin de la première guerre mondiale, la création d'un Etat kurde fut envisagée, mais ne vit pas le jour. En Turquie, où selon la propagande officielle "ne vivent que des Turcs", les Kurdes n'ont pas le droit de parler et d'écrire leur langue et ne jouissent d'aucun statut particulier, y compris dans le domaine culturel. Ils vivent dans les cinq provinces montagneuses de l'Anatolie orientale où l'Etat de siège demeure en vigueur (alors qu'il est levé dans le reste du pays). La direction de la rébellion est conduite par le Parti des travailleurs kurdes (PKK - interdit), de tendance marxiste-léniniste.

Alors que l'armée turque n'hésite pas à utiliser du napalm pour bombarder les zones où se trouvent les rebelles, la guérilla kurde conduit des opérations destinées à terroriser les populations civiles pour les gagner à sa cause. Il y a quelques semaines un village turc était attaqué par un commando de rebelles indépendantistes faisant quatorze morts tandis qu'un ingénieur turc était enlevé en Irak par un commando kurde.

Iran-Turquie

L'Iran "préoccupé" par les raids de l'aviation turque au nord de l'Irak

TEHERAN, 4 mars (AFP) - L'Iran se déclare "préoccupé" par les raids de l'aviation turque contre le nord de l'Irak et accuse Bagdad d'avoir laissé "violier" son territoire, a indiqué dans la soirée un porte-parole du ministère iranien des Affaires étrangères.

"Les problèmes internes de la Turquie ne peuvent servir de prétextes pour entrer dans un pays voisin et adresser des innocents (...)" qui luttent contre le régime de Bagdad". Ces raids sont "regrettables", a poursuivi ce porte-parole tout en soulignant que l'Iran avait plusieurs fois rappelé à la Turquie "la nécessité de respecter l'intégralité territoriale de l'Irak". De plus, a-t-il dit, ces raids "montrent la faiblesse et l'instabilité du régime irakien (...)" qui pour continuer son agression contre l'Iran permet la violation de son territoire.

L'aviation turque, rappelle-t-on, a bombardé plusieurs positions tenues par des maquisards kurdes du PKK (marxiste-léniniste) au nord de l'Irak, dans une région qui est depuis 1961 le "fief" des rebelles indépendantistes kurdes du "parti démocratique kurde d'Irak", des frères Barzani soutenus par l'Iran. Ankara et Bagdad sont liés par un accord du 14 octobre 84 autorisant un droit de poursuite en territoire voisin, n'excédant pas trois jours et cinq km de profondeur.

L'Iran, rappelle-t-on, a lancé dans la nuit de mardi à mercredi une nouvelle offensive, baptisée "Kerbala 7", dans le Kurdistan irakien, à l'est de la ville de Rawanduz, en soutien aux maquisards kurdes en lutte contre Bagdad.

ANKARA, 5 mars (AFP) - La Turquie a réaffirmé, en faisant bombarder par son aviation des installations kurdes en Irak, mercredi, son intransigeance dans sa lutte contre les indépendantistes kurdes et sa détermination à riposter systématiquement à chaque coup de main des rebelles, soulignant les observateurs à Ankara.

Aucun bilan n'a encore été communiqué à la suite de ce raid durant lequel neuf objectifs séparatistes ont été détruits, selon le ministre turc de la Défense Zeki Yavuzturk.

Cette opération est officiellement la troisième de l'armée turque en territoire irakien depuis mai 1983. Ankara et Bagdad ont signé en octobre de l'année suivante un accord donnant aux forces des deux pays un droit mutuel de "poursuite à chaud" sur le territoire du voisin.

Selon des sources informées, l'armée turque a en réalité franchi, par voie aérienne ou terrestre, une dizaine de fois la frontière irakienne longue de 330 km pour attaquer les rebelles kurdes dans leurs sanctuaires des montagnes d'Irak.

Le raid de mercredi avait été organisé en représailles à une attaque, le 22 février, d'un village turc proche de la frontière par un commando kurde. Quatorze civils avaient été tués, tous parents de deux "protecteurs de villages", milice armée par les autorités et forte de quelque 6.000 hommes dans toute l'Anatolie orientale.

- Le bombardement de l'aviation turque, a-t-on indiqué de source autorisée, est aussi une réponse aux revendications d'un groupe indépendantiste kurde qui détient en otage un ingénieur turc enlevé le 15 février en Irak et qui réclame la libération de deux cents prisonniers kurdes de Turquie.

Soutenu par une écrasante majorité de l'opinion publique traditionnelle ultra-nationaliste, le gouvernement de droite du premier ministre Turgut Ozal, qui ne reconnaît qu'une dimension économique - le sous-développement - à la question kurde, entend donc intensifier la lutte contre la rébellion.

Animée essentiellement par le Parti des Travailleurs du Kurdistan (PKK - marxiste-léniniste), celle-ci compte, selon des sources concordantes, environ deux mille combattants.

La population kurde de Turquie est estimée à quelque neuf millions de personnes (six à quinze millions, selon les estimations). Elle vit essentiellement dans les provinces d'Anatolie Orientale, en majorité soumises au régime de la loi martiale, depuis près de dix ans, et frontalières de la Syrie, de l'Irak, de l'Iran et de l'URSS. Musulmans sunnites comme 99 pour cent de la population globale de la Turquie (52 millions), les kurdes ne jouissent d'aucun statut particulier - comme c'est le cas en Irak - et se voient nier le droit de parler et d'écrire leur langue.

Gouvernement réprimé après le coup d'Etat militaire de septembre 1980 à Ankara, la rébellion après avoir été étouffée pendant quatre ans avait connu un nouveau souffle en août 1984, date de la reprise des combats.

Depuis, quelque six cents personnes (militaires et policiers turcs, civils et rebelles) ont été tués, selon les bilans officiels. Le nombre des victimes est sensiblement plus élevé, selon d'autres sources.

Soutenue essentiellement par la Syrie, où réside le chef du PKK Abdullah Acalan, la rébellion, qui ne bénéficie plus depuis 1985 de l'assistance des mouvements Kurdes d'Irak, profite toutefois toujours de sa bonne connaissance des montagnes sauvages et souvent ennetées qui séparent la Turquie de ses voisins pour s'y réfugier et attaquer les convois de l'armée turque.

La formidable pression des troupes turques (plus de 150.000 militaires et policiers dans le sud-est du pays), qui ont renforcé leur dispositif, notamment le long de la frontière syrienne, a ainsi amené les rebelles à multiplier les actions terroristes depuis plus de six mois contre les populations civiles (rapts, meurtres, représailles...) notamment auprès des familles des "protecteurs de villages", qui sont généralement kurdes.

L'opposition, notamment de gauche, a ainsi dénoncé la création de cette milice dont la présence multiplierait les violences.

Conseillée par des spécialistes de la lutte anti-guérilla de certains de ses alliés de l'OTAN, l'armée turque a de son côté franchi de nouveaux degrés dans la répression en bombardant au napalm certaines zones rebelles, a-t-on appris de sources informées.

L'aviation turque bombarde des objectifs kurdes en Irak

L'aviation turque a effectué hier matin un raid de représailles contre des rebelles indépendantistes kurdes en Irak, après l'attaque d'un village turc, il y a dix jours, et dans le cadre d'un accord turco-irakien d'octobre 1984, donnant le droit de poursuite aux forces de chacun des deux pays sur le territoire du voisin.

● Trente avions, dont le type n'a pas été précisé, ont participé à cette opération qui a duré une demi-heure environ, a précisé le porte-parole du gouvernement turc, Hasan Celal Guzel. Les appareils avaient décollé des bases de Diyarbakir et de Batman, à quelque 200 km au nord-ouest de la frontière. Selon M. Guzel, ils ont pilonné des « dépôts de matériels et de munitions, des camps et des abris de séparatistes » près des villes de Sirat, Era et Aramish, au nord de l'Irak.

Selon M. Guzel, les autorités de Bagdad avaient été informées du raid, organisé à la suite de l'attaque du village turc de Tashdelen (province de Hakkari, frontalière de l'Irak, au sud-est de la Turquie), le 22 février. Quatorze civils, dont neuf femmes et enfants, avaient été tués,

selon Ankara, par un commando kurde. Des unités antiterroristes de l'armée turque ont été hélicoptérées dans la région turque frontalière de l'Irak à la suite du raid aérien, a précisé M. Guzel, sans indiquer si ces troupes avaient franchi la frontière. Une opération de ratissage, à laquelle participent des dizaines de milliers d'hommes, se poursuit depuis dix jours en Anatolie orientale, essentiellement le long de la frontière irakienne. L'impressionnant dispositif militaire et policier (plus de 150 000 hommes) déjà en place a été sensiblement renforcé avec la multiplication des barrages et des points de contrôle autour des villes et villages et le long de la frontière, a-t-on appris de sources autorisées.

Poursuite à chaud

Le raid de l'armée turque en Irak est le troisième depuis mai 1983. L'aviation turque avait notamment bombardé des positions kurdes le 15 août dernier, au lendemain de l'attaque d'un convoi de gendarmerie turque dans la province de Hakkari. Une centaine de rebelles kurdes avaient été tués, selon des sources turques autorisées.

L'accord de 1984 prévoit notamment que la poursuite « à chaud en cas de nécessité impérieuse » par les forces de chaque pays sur le territoire du voisin ne peut être engagée que sur « une profondeur de cinq kilomètres et pour une durée maximale de trois jours ». Selon les premiers éléments d'information fournis par le gouvernement turc, il semble que les avions turcs ont sensiblement dépassé cette limite lors du raid de mercredi.

Très sévèrement réprimée après le coup d'Etat militaire de 1980 à Ankara, la rébellion kurde (quelque 2 000 hommes — tendance marxiste-léniniste) a repris les armes il y a deux ans et demi. Selon Ankara, près de six cents personnes (militaires et policiers turcs, civils et rebelles) ont été tués depuis la reprise des combats, en août 1984. Le bilan est sensiblement plus élevé, selon des sources bien informées. L'armée turque qui, depuis dix ans, maintient la loi martiale dans les provinces d'Anatolie orientale, bombarde désormais au napalm les zones où se trouvent les rebelles. Elle a considérablement renforcé son dispositif le long des frontières et constitué une milice de « protecteurs de villages », forte de 6 000 hommes, qui doit être prochainement renforcée.

Les Turcs attaquent les Kurdes d'Irak

Ankara semble décidé à utiliser les grands moyens contre les indépendantistes

L'aviation turque a effectué mercredi matin un raid de représailles contre des rebelles indépendantistes kurdes en Irak après l'attaque, il y a dix jours, d'un village turc et dans le cadre d'un accord turco-irakien d'octobre 1984 qui donne le droit de poursuite aux forces de chacun des deux pays sur le territoire du voisin. Trente avions, dont le type n'a pas été précisé, ont participé à cette opération qui a duré une demi-heure environ. Ils ont pilonné des « dépôts de matériels et de munitions, des camps et des abris de séparatistes », selon un porte-parole turc.

Les autorités de Bagdad avaient été informées du raid, organisé à la suite de l'attaque du village turc de Tashdelen (province de Hakkari, frontalière de l'Irak, au sud-est de la Turquie), le 22 février. Quatorze civils, dont neuf femmes et enfants, avaient été tués, selon Ankara, par un commando kurde.

RATISSAGE. Des unités antiterroristes de l'armée turque ont été hélicoptérées dans la région turque frontalière de l'Irak, à la suite du raid aérien, a précisé le porte-parole sans indiquer si ces troupes avaient franchi la frontière. Une opération de ratissage, à laquelle participent des dizaines de milliers d'hommes, se poursuit depuis dix jours en Anatolie orientale, essentiellement le long de la frontière irakienne. L'impressionnant dispositif militaire et policier (plus de 150 000 hommes) déjà en place a été sensiblement renforcé avec la multiplication des barrages et des points de contrôle autour des villes et villages et le long de la frontière.

Le raid de l'armée turque en Irak est le troisième depuis mai 1983. L'aviation turque avait

notamment bombardé des positions kurdes le 15 août dernier, au lendemain de l'attaque d'un convoi de gendarmerie turque dans la province de Hakkari. Une centaine de rebelles kurdes avaient été tués, selon des sources turques autorisées.

AU-DELA ? L'accord de 1984 prévoit notamment que la poursuite « à chaud en cas de nécessité impérieuse » par les forces de chaque pays sur le territoire du voisin ne peut être engagée que sur « une profondeur de cinq kilomètres et pour une durée maximale de trois jours ». Selon les premiers éléments d'information fournis par le gouvernement turc, il semble que les avions turcs ont sensiblement dépassé cette limite lors du raid de mercredi.

Très sévèrement réprimée après le coup d'Etat militaire de 1980 à Ankara, la rébellion kurde (quelque 2 000 hommes — tendance marxiste-léniniste) a repris les armes, il y a deux ans et demi. Selon Ankara, près de six cents personnes (militaires et policiers turcs, civils et rebelles) ont été tués depuis la reprise des combats, en août 1984. Le bilan est sensiblement plus élevé, selon des sources bien informées.

L'armée turque qui, depuis dix ans, maintient la loi martiale dans les provinces d'Anatolie orientale, bombarde désormais au napalm les zones où se trouvent les rebelles. Elle a considérablement renforcé son dispositif le long des frontières et constitué une milice de « protecteurs de villages », forte de 6 000 hommes, qui doit être prochainement renforcée.

En Turquie où, selon la propagande officielle, « ne vivent que des Turcs », les Kurdes n'ont pas le droit de parler et d'écrire leur langue et ne jouissent d'aucun statut particulier, y compris dans le domaine culturel.

LE MATIN DE PARIS

5.3.1987

■ IRAN. A moins de vingt-quatre heures de la fin de la trêve de quinze jours dans la guerre des villes, l'Iran a déclenché hier une nouvelle offensive au nord-ouest de l'Irak, baptisée « Kerbala 7 », selon la radio iranienne. Cette opération doit permettre le contrôle de

la région de Rawanduz, dans le Kurdistan irakien, afin « de créer les facilités nécessaires pour la poursuite des combats entrepris par les forces kurdes pro-iraniennes, au nord de l'Irak ». Cette offensive correspond à l'ouverture d'un troisième front en moins de deux mois.

Le Monde

5.3.1987

TURQUIE

La rumeur d'Erzurum

ERZURUM

de notre envoyé spécial

Une semaine durant, le même spectacle : dans le bizzard, quatre files d'hommes, debout depuis 2 heures du matin, encadrés par des policiers, bloquent la circulation dans le centre d'Erzurum. Ils ne convergent pas vers un des rassemblements nationalistes ou intégristes qui ont assuré, avant 1980, la réputation politique de la grande ville d'Anatolie orientale, mais vers l'agence pour l'emploi : ils sont candidats à un départ... pour l'Union soviétique.

L'un d'eux nous fait participer au mirage : « 9 millions de livres turques [75 000 francs français] d'avance, 2 millions de livres par mois », soit trente fois le SMIC. Dans une région qui compte 80 % de chômeurs à qui les pays européens n'offrent plus les débouchés de jadis, on ne s'est pas interrogé longtemps sur le bien-fondé de la rumeur : pour certains, il s'agit du contrat d'acheminement de gaz naturel d'URSS en Turquie signé l'an dernier, pour d'autres de l'annonce, pour le moins prématurée, par un grand quotidien, de l'ouverture dans la région de Moscou de chantiers de construction employant dix mille travailleurs turcs.

Dans les hôtels, envahis par les villageois, les caritides se renforcent. Pourquoi ces queues à Erzurum seulement ? « C'est sûrement parce qu'on habite dans des régions froides, on résiste mieux au climat de l'URSS. » La déclaration du ministre du travail affirmant qu'un tel accord n'existe pas ? « Justement, il ne nous aurait pas laissé geler pendant dix jours s'il n'y avait rien. » Le libraire du coin, dont la boutique est devenue inaccessible, a demandé le transfert au stade municipal de l'agence pour l'emploi. Il reste sceptique, pas seulement parce que la délégation de la chambre de commerce locale n'a pas ramené l'an dernier de sa visite de bon voisinage l'élevage de zibelines demandé en échange d'exportation de fruits secs.

Un aîné et pieux vieillard à barbe et calot qui attend dans la queue se pose moins la question de la cohabitation : « Là-bas ou ailleurs, de toute façon, c'est tous des communistes. » Et les employés de l'agence, débordés après cinq mille inscriptions, n'essayent même plus de raisonner les candidats : « Nous, on inscrit ceux qui veulent. Peut-être un jour on aura quelque chose pour eux... en Arabie saoudite. »

M. F.

LE FIGARO

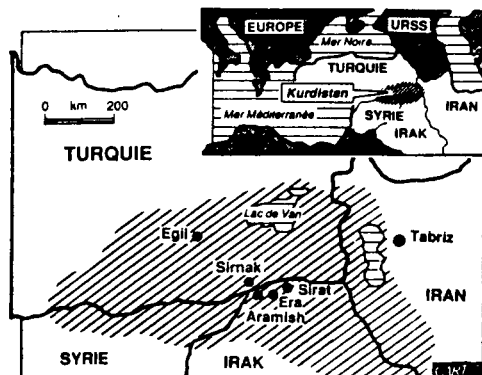
5.3.1987

Irak : raid turc contre les Kurdes

Ankara (A.F.P.-A.P.-Reuter). — Trente avions militaires turcs ont effectué hier matin un raid de représailles contre des rebelles indépendantistes kurdes en territoire irakien. Le 22 février dernier, le village turc de Tashdelen (province de Hakkari, à la frontière de l'Irak) avait été attaqué. Quatorze civils, dont neuf femmes et enfants, avaient été tués par un commando kurde.

L'intervention d'hier a eu lieu en vertu de l'accord que la Turquie et l'Irak ont signé à Bagdad le 14 octobre 1984 et qui donne un droit de « poursuite à chaud » par les forces de chacun des deux pays sur le territoire du voisin « en cas de nécessité impérieuse, sur une profondeur de cinq kilomètres et pour une durée maximale de trois jours ».

Cette intervention turque en Irak est la troisième depuis 1983. En août 1986, l'aviation turque avait bombardé des positions kurdes au lendemain de l'attaque d'un convoi de gendarmerie turque dans la province de Hakkari. Une centaine de rebelles kurdes avaient alors été tués.

Les points noirs représentent les villages attaqués par l'avion turc.

Hier, selon les informations données par le porte-parole du gouvernement turc, Hasan Celal Guzel, les appareils ont décollé des bases de Diyarbakir et de Batman, à quelque 200 km au nord-ouest de la frontière. Ils ont pilonné des « dépôts de matériels

et de munitions, des camps et des abris de séparatistes » près des villes de Sirat, Era et Aramish, au nord de l'Irak.

Les autorités de Bagdad, a indiqué M. Guzel, avaient été informées du raid.

Le Kurdistan irakien entre les feux turc et iranien

Simultanément, la Turquie et l'Iran ont lancé une offensive sur les camps kurdes du nord-ouest de l'Irak. Ces opérations militaires répondaient aux dernières attaques des séparatistes kurdes.

La Turquie et l'Iran ont lancé simultanément une offensive militaire mercredi dans le Kurdistan irakien : l'aviation turque a effectué un raid hier matin contre les rebelles kurdes en représailles à une attaque des séparatistes, il y a dix jours, dans un village d'Anatolie orientale. Quatorze civils avaient été tués par un commando, selon Ankara.

Trente appareils ont participé à cette opération qui a duré une demi-heure. Les avions turcs ont pinné des « dépôts de matériels et de munitions, des camps et des abris des séparatistes », dans cette région du nord de l'Irak, a indiqué le porte-parole du gouvernement. Aucun bilan des victimes n'a été

fourni. La Turquie a pu mener un tel raid quelques kilomètres à l'intérieur du territoire irakien en vertu d'un accord signé entre les deux pays en 1984 permettant la poursuite « à chaud en cas de nécessité impérieuse » par les forces turques et irakiennes. Une telle offensive ne peut, selon l'accord, excéder une durée de plus de trois jours et n'être menée sur plus de cinq kilomètres.

Il semble cependant que les avions turcs aient sensiblement dépassé cette limite. Les autorités irakiennes avaient été prévenues par Ankara du raid de mercredi. C'est le troisième raid de l'armée turque en Irak depuis mai 1981. La dernière opération, menée en août dernier, avait fait entre 150 et 200

tués dans les rangs des séparatistes.

Estimés à huit millions de personnes en Turquie, les Kurdes qui habitent également en Iran, en Irak et en Syrie, sont en guerre ouverte avec le gouvernement turc qui leur refuse le droit de parler et d'écrire leur langue. La rébellion est conduite en Turquie par le Parti des travailleurs kurdes (PKK), d'obédience marxiste-léniniste.

Des unités anti-terroristes de l'armée turque ont été hélicoptérées dans la région frontalière de l'Irak à la suite de ce raid. Une opération de rattachage, à laquelle participent plus de dizaines de milliers d'hommes se poursuit par ailleurs depuis une dizaine de jours en Anatolie orientale, où sont stationnés 150 000 policiers et militaires. L'armée turque qui maintient depuis dix ans la

loi martiale dans ces provinces, bombarde désormais au napalm les zones tenues par les rebelles kurdes.

L'Iran a, de son côté, déclenché dans la nuit de mardi à mercredi une nouvelle offensive baptisée « Kerbala-7 », dans le Kurdistan irakien, au nord-ouest de ce pays. Cette opération menée par l'armée de terre, a permis la « prise de hauteurs stratégiques » dans la région frontalière de Haj Roman, non loin de la ville de Rawanduz, a indiqué Radio Téhéran. Cette nouvelle opération a commencé à moins de 24 heures de la fin de la trêve de 15 jours dans la « guerre des villes », décidée unilatéralement le 18 février par Bagdad et acceptée par Téhéran. L'objectif de cette offensive, est, selon la radio, de « créer les facilités nécessaires pour la

poursuite des combats entrepris par les forces kurdes pro-iraniennes au nord de l'Irak ».

Cette troisième offensive iranienne contre l'Irak en moins de deux mois, engage l'Armée de terre régulière, déjà impliquée dans l'opération « Kerbala-6 » depuis le 14 janvier, 250 kilomètres plus au sud, près de la ville de Sumar, ajoute la radio. Cette région avait été le théâtre de l'offensive iranienne « *Aurore-2* » en juillet 1983, dont l'objectif avait été notamment de couper l'accès de la frontière, dans cette région montagneuse, aux « *contre-révolutionnaires iraniens* », selon les communiqués de l'époque. D'après l'AFP

Le Monde 5.3.1987

TURQUIE

L'aviation a bombardé des objectifs kurdes en territoire irakien

ISTANBUL
de notre correspondant

Trente avions turcs ont bombardé, mercredi 4 mars au matin, des « camps, dépôts et abris du PKK » (le Parti des travailleurs du Kurdistan), situés en territoire irakien, ont annoncé les autorités turques. On s'attendait depuis plusieurs jours à une telle opération qui rappelle celle effectuée le 15 août 1986 en trois endroits du territoire irakien. Cette dernière s'est soldée par la mort d'« une centaine de séparatistes », selon la presse turque, « deux cents civils », selon les organisations kurdes. Elle avait provoqué une controverse du Parti populiste social-démocrate (SHP) sur la constitutionnalité d'une telle action.

Début septembre, une loi a légalisé les interventions au-delà de la frontière, visant à « mettre hors d'action ou s'emparer des auteurs » d'un attentat, après concertation avec le pays voisin intéressé. L'accord signé à Bagdad le 14 octobre 1984 prévoyait que le droit de poursuite peut s'exercer en cas de nécessité impérieuse sur une profondeur de 5 kilomètres et pour une durée maximale de trois jours.

L'ancien premier ministre, M. Ecevit, avait mis en garde, il y a quelques jours, contre une telle opération militaire qui risquait, selon lui, d'impliquer la Turquie dans les conflits moyen-orientaux.

D'autre part, la politique menée en matière de sécurité dans les provinces de l'Etat fait l'objet de vives critiques.

Le massacre de quatorze personnes, dont neuf femmes et enfants, le 23 février dans la province de Hakkari, a porté à trente-quatre morts et vingt-neuf blessés dans la population civile le bilan des opérations attribuées au Parti des travailleurs du Kurdistan (PKK), depuis le début de l'année. Il a aussi déclenché dans la presse et dans les

milieux politiques turcs une vague de critiques contre l'institution des « protecteurs de villages », nouvelle cible du PKK.

Des « protecteurs » contestés

La création par le gouvernement de M. Ozal, en avril 1985, de milices armées, chargées de défendre les villages contre la reprise des actions armées du PKK à partir d'août 1984, renouait avec une tradition régionale aussi ancienne à la périphérie de l'Etat que celle des « brigands », terme par lequel sont désignés ici les indépendantistes. En échange d'un salaire attractif dans une région de chômage endémique, les protecteurs deviennent les agents de renseignement et les auxiliaires des forces armées régulières. Les critiques font valoir que leur nomination, laissée dans la pratique aux chefs de village, a réactivé le jeu traditionnel des clientèles, chefs de

tribus rivales et gros propriétaires offrant leur soutien en échange de relations privilégiées avec le pouvoir. Armés, les protecteurs ne tardèrent pas à se rendre coupables de diverses exactions dénoncées par la presse, parfois même la plus proche du pouvoir, allant du vol de bétail et de l'enlèvement d'une jeune fille à des sévices corporels, et, dans un village, à l'assassinat sous la torture à en croire le représentant local du Parti social-démocrate.

Pour un député local du Parti de la mère patrie (ANAP, au pouvoir), le déséquilibre créé par le réarmement d'une partie de la population, après le ramassage général des armes qui a suivi le coup d'Etat de 1980, risque de rejeter vers les sécessionnistes des familles en quête d'une protection que l'Etat semble ne plus leur garantir. Les craintes des dirigeants de l'opposition, droite et gauche réunies, de voir « se rallumer le cycle des vendettas », élément important des affiliations régionales, ont été confirmées par

LA MONTAGNE 5.3.1987

Nouvelle offensive iranienne dans le Kurdistan irakien

THEHERAN - L'Iran a déclenché hier matin, une nouvelle offensive baptisée « Kerbala 7 », dans le Kurdistan irakien, en soutien aux maquisards kurdes pro-iraniens, et ce à moins de 24 heures de la fin de la trêve de quinze jours dans la « guerre des villes » qui fut décrétée unilatéralement par Bagdad et acceptée par Téhéran.

Cette nouvelle offensive, après celle de « Kerbala 5 », lancée le 8 janvier contre le sud irakien, et « Kerbala 6 », le 14 janvier, au centre, a pour objectif de « créer les facilités nécessaires pour la poursuite des combats » entrepris par les pechmergas kurdes, a précisé la radio iranienne. L'armée régulière iranienne, engagée dans cette opération, a pris le contrôle de 50 km² et de deux « hauteurs stratégiques dans la région montagneuse de Haj Omran, entre les villes irakiennes de Rawanduz et iraniennes de Piranchahr. De nombreux soldats irakiens ont été neutralisés et cent trente fait prisonniers », a ajouté la radio.

L'Union patriotique kurde, dirigée par Jalal Talebani, avait lancé le 23 février deux actions d'importance contre les villes de Rawanduz et de Dyana, dans le Kurdistan irakien, rappelle-t-on. Ces opérations avaient été présentées comme étant la « deuxième phase » de l'offensive « Fath 4 », lancée le 11 février contre les installations de la ville d'Arbil, à 60 km au sud-ouest de Rawanduz.

Par ailleurs, l'Iran a justifié, hier, la poursuite des combats sur le front sud par les attaques irakiennes contre ses pétroliers dans le Golfe, lesquelles « prouvent le caractère agressif » de Bagdad quels que soient les trêves ou les plans de paix.

L'offensive « Kerbala 5 », rappelle-t-on, avait été déclarée terminée le 26 février, les troupes iraniennes ayant réussi à « briser la machine de guerre irakienne », selon les explications officielles. Cependant, depuis cette date, l'Iran affirme avoir conquis de nouvelles positions irakiennes sur ce front, dont la plus récente lors de la nuit de mardi à mercredi, s'était soldée par la neutralisation de 2 500 soldats irakiens, selon les communiqués militaires.

Néanmoins, la « guerre des villes » à laquelle se livrent depuis début janvier les deux belligérants n'a pas repris.

A Téhéran, certains diplomates ont attribué ce fait comme le résultat d'une double pression soviétique et syrienne sur l'Iran. Le 14 février, le chef de la diplomatie iranienne, M. Ali Akbar Velayati, a fait le voyage de Moscou

où ses interlocuteurs lui auraient réaffirmé le soutien soviétique à Bagdad. Les responsables soviétiques, selon les mêmes sources, auraient également menacé d'autoriser l'Irak à faire usage des fusées SS-12, d'une portée de 900 km, donnant dès lors à la « guerre des villes » une dimension nouvelle.

Jusqu'à présent, rappelle-t-on, l'Irak n'a utilisé que son aviation, essentiellement composée d'appareils soviétiques et accessoirement français, contrairement à l'Iran qui a tiré plusieurs missiles Scud sur Bagdad, d'une portée de 200 km.

Contre des indépendantistes kurdes

ANKARA - L'aviation turque a effectué, hier matin, un raid de représailles contre des rebelles indépendantistes kurdes en Irak, après l'attaque d'un village turc il y a dix jours et dans le cadre d'un accord turco-irakien d'octobre 1984, donnant le droit de poursuite aux forces de chacun des deux pays sur le territoire du voisin.

Trente avions ont participé à cette opération qui a duré une demi-heure environ et a débuté vers 6 heures G.M.T. (7 heures en France), a précisé le porte-parole du gouvernement turc, Hasan Celal Guzel.

Les appareils ont pinné des « dépôts de matériels et de munitions, des camps et des abris de séparatistes », près des villes de Sirat, Era et Aramish, au nord de l'Irak.

Selon M. Guzel, les autorités de Bagdad avaient été informées du raid, organisé à la suite de l'attaque du village turc de Tashdelen (province de Hakkari, frontalière de l'Irak, au sud-est de la Turquie), le 22 février. Quatorze civils, dont neuf femmes et enfants, avaient été tués, selon Ankara, par un commando kurde.

Des unités antiterroristes de l'armée turque ont été hélicoptérées dans la région turque frontalière de l'Irak à la suite du raid aérien, a précisé M. Guzel, sans indiquer si ces troupes avaient franchi la frontière.

Une opération de rattachage, à laquelle participent des dizaines de milliers d'hommes, se poursuit depuis dix jours en Anatolie orientale, essentiellement le long de la frontière iranienne.

les événements des deux derniers mois : le PKK s'attaque, en effet, désormais à tous les proches des protecteurs qu'il a mis en garde depuis deux ans contre le danger d'une collaboration avec le pouvoir. Malgré l'unanimité de l'opposition sur la nécessité de rendre entièrement aux forces régulières de l'Etat les fonctions de défense, le gouvernement a annoncé son intention d'augmenter le nombre de ces protecteurs de villages.

MICHEL FARRÈRE.

L'Iran se déclare « préoccupé » par le raid
de l'aviation turque contre des positions kurdes en Irak

« Hors la montagne, les Kurdes n'ont pas d'amis. » Nul doute que cette communauté verra dans le raid aérien que vient d'effectuer l'armée turque en territoire irakien et l'énorme opération de ratissage qui se poursuit depuis dix jours en Anatolie orientale une nouvelle confirmation de ce proverbe.

Cette opération militaire a le soutien d'une grande partie de l'opinion turque, dont le nationalisme ne tolère aucune visée indépendantiste et qui a quelques bonnes raisons de condamner sans appel toute réurgence du terrorisme, en l'occurrence celui du Parti des travailleurs du Kurdistan (PKK).

Il n'en reste pas moins, comme le font valoir les éléments modérés de la communauté kurde, que les opérations de commando du PKK servent de prétexte à des représailles qui s'exercent aussi contre une population civile innocente et que l'on ne peut indéfiniment réduire la question kurde à un problème seulement militaire ni même seulement économique. Plus de cent cinquante mille policiers et militaires sont massés dans les provinces du sud-est, encore soumises à la loi martiale et où, selon la propagande officielle d'Ankara, « ne vivent que des Turcs ». Neuf millions de personnes y sont ainsi privées de leur culture, du droit de parler et d'écrire leur langue.

Si la défense de l'intégrité nationale fait l'objet d'un consensus dans l'opinion turque, les partis de gauche n'en critiquent pas moins la politique menée par l'actuel gouvernement dans les régions de l'est. Ils dénoncent en particulier comme néfaste la création d'une milice armée, les « protecteurs de village », qui, sous couvert de maintien de l'ordre dans ces régions, révèle les luttes tribales et a un effet provocateur sur les groupes rebelles armés.

D'autre part, les possibles répercussions extérieures du raid de mercredi suscitent de nombreuses inquiétudes. Outre que de telles opérations raniment dans certains milieux turcs des thèses irrédentistes concernant le nord de l'Irak, on craint qu'elles ne finissent par mettre en péril la politique de neutralité d'Ankara dans la région et n'impliquent la Turquie dans les conflits moyen-orientaux auxquels elle veut rester étrangère.

Parce qu'elle vise aussi les Kurdes irakiens (ils seraient de six à sept millions), l'opération d'Ankara a suscité un vif mécontentement à Téhéran. La plupart des formations kurdes irakiennes ont en effet obtenu le soutien de l'Iran, leur lutte contre le régime de Bagdad obligeant ce dernier à concentrer sur le « front kurde » des troupes qui lui seraient précieuses pour assurer la défense de Bassorah, la grande ville du sud du pays.

Aussi n'est-ce sans doute pas un hasard si les Iraniens ont annoncé qu'ils avaient lancé dans la nuit du 3 au 4 mars une offensive dans le Kurdistan irakien, baptisée Kerbala 7 : on ne saurait plus clairement mettre en garde Bagdad et Ankara.

De l'autre côté de la frontière, six à sept millions de Kurdes iraniens luttent aussi pour obtenir un minimum d'autonomie interne que la République islamique leur refuse obstinément. Leurs organisations ont cherché et obtenu le soutien du régime irakien, trop heureux de pouvoir rendre la pareille à Téhéran. Le drame des Kurdes, c'est qu'ils ne peuvent, à terme, qu'être les perdants de ces alliances orotées, même si elles ont pour eux un intérêt tactique immédiat. Car il est bien évident qu'une éventuelle normalisation des rapports internationaux dans la région se retournerait, encore une fois, contre eux.

La Turquie a réaffirmé, en faisant bombarder par trente avions militaires des installations kurdes en Irak, mercredi 4 mars, son intransigeance dans sa lutte contre les indépendantistes kurdes. Aucun bilan officiel n'a encore été communiqué à la suite de ce raid durant lequel « neuf objectifs séparatistes » ont été détruits. L'agence de presse Hurriyet faisait état, mercredi, d'une centaine de morts.

Cette opération est officiellement la troisième de l'armée turque en territoire irakien depuis mai 1983. Ankara et Bagdad ont signé en octobre de l'année suivante un accord donnant aux forces des deux pays un droit mutuel de « poursuite à chaud » sur le territoire du voisin. Selon des sources informées, l'armée turque a, en réalité, franchi, par voie aérienne ou terrestre, une dizaine de fois la frontière irakienne, longue de 330 kilomètres, pour attaquer les rebelles kurdes dans leurs sanc-

tuaires des montagnes d'Irak. D'autre part, une opération de ratissage à laquelle participent des dizaines de milliers d'hommes se poursuit depuis dix jours en Anatolie orientale.

Le raid de mercredi avait été organisé en représailles à une attaque, le 22 février, d'un village turc proche de la frontière par un commando du PKK, le Parti des travailleurs du Kurdistan. Quatorze civils avaient été tués, tous parents de deux « protecteurs de villages », milice armée par les autorités et forte de quelque six mille hommes dans toute l'Anatolie orientale.

L'Iran s'est déclaré « préoccupé » par les raids de l'aviation turque et a accusé Bagdad d'avoir laissé « violer » son territoire, a indiqué dans la soirée un porte-parole du ministère iranien des affaires étrangères.

« Les problèmes internes de la Turquie ne peuvent servir de prétextes pour entrer dans

un pays voisin et aggraver des innocents (...) qui luttent contre le régime de Bagdad. » Ces raids sont « regrettables », a poursuivi ce porte-parole ; de plus, a-t-il dit, ces raids « montrent la faiblesse et l'instabilité du régime irakien (...) qui, pour continuer son agression contre l'Iran, permet la violation de son territoire ».

Une nouvelle offensive, baptisée « Kerbala-7 », a été déclenchée le 4 mars au nord-ouest du front, à la hauteur de la bourgade frontalière irakienne de Haj-Omran, entre les villes irakiennes de Rawanduz et iranienne de Piranchar, a annoncé mercredi après-midi Radio-Téhéran. L'objectif de cette opération, selon la radio, est de « créer les facilités nécessaires pour la poursuite des combats entrepris par les forces kurdes pro-iraniennes, au nord de l'Irak ».

PKK : le recours aux méthodes terroristes

ISTANBUL

de notre correspondant

Le Parti des travailleurs du Kurdistan (PKK) a été fondé en 1978 par Abdullah Odjlan, l'un des nombreux étudiants émigrés de l'est du pays dans les grandes villes de l'ouest, et pour qui la recherche d'une solution aux graves problèmes économiques et culturels du Kurdistan passait par l'affirmation nationale kurde. L'objectif proclamé est la création, par la lutte armée, d'un Etat du Kurdistan marxiste-léniniste indépendant.

Après le repli du PKK en Syrie, consécutif au coup d'Etat du 12 septembre 1980, la première opération de l'armée turque en territoire irakien, en 1983, assure au PKK la solidarité du Parti démocratique du Kurdistan-Irak de Masoud Barzani (qui lui sera retirée en 1985) et lui permet de compenser, par l'ouverture de camps dans le nord de l'Irak, la perte des possibilités offertes jusqu'en 1982 par l'OLP au Liban. L'annonce, le 15 août 1984, de la création d'une organisation militaire, l'Unité de libération du Kurdistan (HRK), coïncide avec la

reprise des opérations sur le terrain. L'élimination physique des opposants à Odjlan et les méthodes terroristes utilisées pour s'assurer la collaboration de la population, valent à l'organisation, qualifiée d'« agent provocateur », d'être mise au ban d'autres organisations kurdes et d'organisations de gauche. Aucune d'entre elles n'a rejoint le Front de libération nationale du Kurdistan (ERNK) fondé en mars 1985 à l'initiative du PKK et actif auprès de l'opinion européenne.

Des opérations énergiques de ratissage ont été lancées par l'armée turque à partir de l'été 1985 dans les

villages du Sud-Est, toujours soumis à l'état de siège. Face à cette offensive et aux bombardements des refuges du PKK, le mouvement a multiplié les actes d'intimidation qui ont culminé dans l'assassinat des « protecteurs de villages » et de leurs familles (Le Monde du 5 mars).

Les effectifs du PKK sont estimés à 2 000 personnes et, de 1984 à ce jour, le bilan officiel des 433 actions qui lui sont attribuées, s'élève à 133 morts parmi les forces de l'ordre et 211 dans la population civile ; 242 militants auraient été tués et 531 arrêtés.

MICHEL FARRÈRE.

La Gazette de
Lausanne 6.3.1987

QUESTION KURDE

Raid turc en Irak :
200 victimes

Ankara, 5 (AFP). - La Turquie a réaffirmé, en faisant bombarder par son aviation des installations kurdes en Irak, mercredi, son intransigeance dans sa lutte contre les indépendantistes kurdes et sa détermination à riposter systématiquement à chaque coup de main des rebelles, soulignent les observateurs à Ankara.

Une centaine de rebelles indépendantistes kurdes ont été tués et une centaine d'autres blessés, a rapporté jeudi la presse turque. Ce bilan n'a toutefois pas été confirmé par les autorités d'Ankara. Le raid a été organisé en représailles à une attaque, le 22 février, d'un village turc proche de la frontière par un commando kurde. Quatorze civils avaient été tués, tous parents de deux « protecteurs de villages », milice armée par les autorités et forte de quelque 6 000 hommes dans l'Anatolie orientale.

Cette opération est officiellement la troisième de l'armée turque en territoire irakien depuis mai 1983. Ankara et Bagdad ont signé en octobre 1984 un accord donnant aux forces des deux pays un droit mutuel de « poursuite à chaud » sur le territoire du voisin.

Une dizaine d'incursions

Selon des sources informées, l'armée turque a, en réalité, franchi, par voie aérienne ou terrestre, une dizaine de fois la frontière irakienne de 330 km pour attaquer les rebelles kurdes dans leurs sanctuaires des montagnes d'Irak.

Le bombardement de l'aviation turque, a-t-on indiqué de source autopsée, est aussi une réponse aux revendications d'un groupe indépendantiste kurde qui détient en otage un ingénieur turc enlevé le 15 février en Irak et qui réclame la libération de 200 prisonniers kurdes en Turquie.

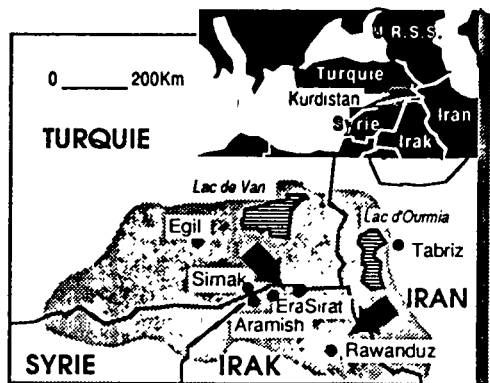
Soutenu par une écrasante majorité de l'opinion publique traditionnellement ultra-nationaliste, le gouvernement de droite du premier ministre Turgut Ozal, qui ne reconnaît qu'une dimension économique - le sous-développement - à la question kurde, entend intensifier la lutte contre la rébellion.

Animée essentiellement par le Parti des travailleurs du Kurdistan (PKK, marxiste-léniniste), celle-ci compte, selon des sources concordantes, environ 2 000 combattants.

LA CROIX

6.3.1987

Les Kurdes dans l'état

Pour la troisième fois en quatre ans, la Turquie a effectué un raid, mercredi 4 mars, contre des installations kurdes en Irak. Aucun bilan n'a été communiqué à la suite des bombardements qui, selon un communiqué d'Ankara, ont détruit neuf objectifs séparatistes kurdes.

La Turquie et l'Irak ont signé en octobre 1984 un accord donnant aux forces des deux pays un droit mutuel de « poursuite à chaud » sur le territoire du voisin. Selon des sources informées, l'armée turque aurait déjà franchi des dizaines de fois la frontière - par voie terrestre ou aérienne - pour attaquer les rebelles kurdes (musulmans sunnites de religion et marxistes-léninistes d'idéologie) dans leur sanctuaire des montagnes d'Irak.

Le raid de mercredi est une riposte à une attaque, le 22 février dernier, d'un village turc par un commando kurde. 14 civils avaient été tués. Quelques heures avant le raid turc, l'Irak également a, de son côté, déclenché une nouvelle offensive dans le Kurdistan irakien. Cette attaque (baptisée « Kerbala 7 ») à la hauteur de la bourgade frontalière irakienne de Hal Omran a pour objectif de « créer les facilités nécessaires pour la poursuite des combats entrepris par les Kurdes pro-iraniens au nord de l'Irak ». C'est la troisième offensive de l'Irak contre l'Irak en deux mois.

Les Turcs à la poursuite des Kurdes aux marches du Golfe

L'offensive militaire menée contre les maquisards kurdes dans le nord de l'Irak pourrait être le prélude à une implication croissante de l'armée turque dans le conflit Iran-Irak. Les Kurdes soupçonnent Ankara d'avoir des visées territoriales sur la région de Kirkouk.

La Turquie est-elle entrée dans un engrenage qui pourrait la conduire à une implication croissante dans le conflit du Golfe? Simple opération de « police » visant à réduire les maquisards purs et durs du PKK (Parti des Travailleurs Kurdes, marxistes-léninistes), selon les autorités d'Ankara, l'offensive militaire menée par l'armée turque dans le Nord de l'Irak en début de semaine pourrait mener à une redistribution des cartes dans cette zone montagneuse stratégiquement sensible. Aucun bilan n'a encore été fourni par Ankara, mais le ministre turc de la Défense, Zeki Yavuzturk a déclaré que « neuf objectifs séparatistes » ont déjà été détruits par l'aviation turque mercredi.

La presse turque a fait état d'informations plus précises: des troupes turques seraient entrées en territoire irakien mercredi matin en trois points distincts et deux colonnes seraient parvenues, l'une dans la région de Sinah et l'autre dans celle d'Ingara, selon le quotidien *Hurriyet* (conservateur). Pour mener cette opération qui se préparait depuis un mois, les troupes impliquées auraient reçu des armes modernes de provenance américaine. L'opération a été appuyée par des raids de l'aviation.

Cette offensive turque qui intervient au moment où l'Iran a lancé, dans la nuit de mardi à mercredi, une nouvelle offensive nommée « Kerbala 7 » dans le Kurdistan irakien, semble contrecarrer les plans des dirigeants de Téhéran. Evitant de heurter de front la Turquie, ceux-ci se sont déclarés « préoccupés » par les raids « regrettables » de l'armée turque, qui selon les officiels de la République islamique illustrent une fois de plus la faiblesse du régime irakien: Saddam Hussein, accusé par les offensives iraniennes, serait contraint de laisser « violer » son territoire par son puissant voisin militaire du Nord. Les Iraniens ajoutent: « Les problèmes internes de la Turquie ne peuvent servir de prétexte pour entrer dans un pays voisin et agresser des

À la frontière irakienne, offensive de l'armée turque contre la guérilla kurde

innocents qui luttent contre le régime de Bagdad.

La Turquie est officiellement neutre dans le conflit qui oppose l'Iran et l'Irak. Elle entretient même des relations commerciales et diplomatiques très étroites avec les deux belligérants, et a su profiter de la guerre pour devenir un partenaire commercial indispensable pour les deux Etats. Ceux-ci livrent à la Turquie des quantités importantes de pétrole en échange de produits alimentaires; en outre, des firmes turques du bâtiment et des travaux publics se sont implantées en Irak comme en Iran à la faveur de la guerre.

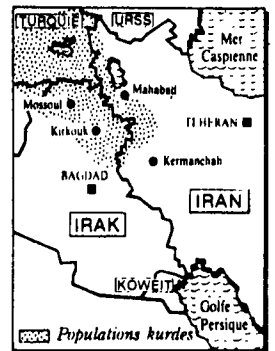
Mais Ankara est également confrontée au problème kurde. Etat centralisateur, voire « jacobin », depuis l'installation de la République par Mustafa Kemal, la Turquie dénie toute identité culturelle et linguistique aux huit millions de ses ressortissants d'ori-

gine kurde, qui sont pourtant majoritaires dans les provinces de l'Est. Après le coup d'Etat de septembre 1980 à Ankara, les militants séparatistes du PKK (le principal groupe organisé des Kurdes de Turquie) se sont repliés non loin de la frontière, dans la zone montagneuse du nord de l'Irak. Soutenus par la Syrie et jusqu'en 1985 par le parti démocratique du Kurdistan d'Irak de Massoud Barzani (allié à l'Iran contre Saddam Hussein, et qui contrôle les zones montagneuses du Kurdistan irakien entre la Syrie et l'Iran), les militants du BKK lancent régulièrement des opérations de commando en territoire turc depuis quatre ans.

La recrudescence de la guérilla kurde sur le territoire turc a conduit à une première offensive de l'armée turque en territoire irakien, en mai 1983, avec l'accord de Bagdad. En octobre 1984, Ankara et Bagdad ont d'ailleurs signé

un accord donnant aux forces armées des deux pays un droit mutuel de « poursuite à chaud » sur le territoire du voisin. L'accord n'a bénéficié qu'à la Turquie, qui exerce ce droit de poursuite officiellement pour la troisième fois contre les maquisards kurdes; l'armée turque aurait en réalité déjà procédé à une dizaine d'opérations de ce type, avec des commandos infiltrés ou au moyen de raids aériens. Ankara dispose d'ailleurs de 150 000 hommes massés en permanence dans l'Est de la Turquie, et a renforcé son dispositif de troupes aéroportées sur les bases de l'Est.

L'intervention actuelle semble dépasser en ampleur les opérations précédentes. La presse turque fait état de nouvelles concentrations de troupes dans le Sud-Est du pays, près de la frontière irakienne, mais aussi syrienne. Ces bruits de bottes relancent dans les milieux kurdes les spéculations autour du « scénario Kirkouk ». Cette

ville du nord de l'Irak, à 150 kilomètres de la frontière turque, est au cœur d'une riche région pétrolière, et constitue le départ le plus occidental qui conduit à Iskenderun sur la Méditerranée turque. Celui-ci (un million de barils/jour, doublement prévu en mai 1987) est une artère vitale à la fois pour l'Irak et la Turquie. En outre, la région abrite une population importante

d'origine turque. Région promise à la Turquie lors du traité de Lausanne, elle avait été néanmoins incluse dans la zone sous mandat anglais.

Les voisins de la Turquie soupçonnent Ankara de n'avoir jamais abandonné totalement son option « irredentiste ». Dans le contexte de la guerre du Golfe et d'une possible victoire de l'Iran, la Turquie pourrait mettre cette région sous contrôle militaire, ajoute-t-on dans les milieux kurdes. Néanmoins, vue d'Ankara, cette option semble particulièrement « aventuriste ». Sans parler des risques de conflagration avec l'Iran, elle supposerait pour le moins que les Etats-Unis donnent leur feu vert à la Turquie, qui est par ailleurs membre de l'Otan.

Diego SOLANAS

Agence France Presse

Turquie-Kurdes

Ankara rejette les critiques de Teheran après le raid de l'aviation turque en Irak

ANKARA, 6 mars (AFP) - La Turquie a rejeté vendredi les critiques émises par l'Iran après le bombardement, mercredi, par l'aviation turque de positions de rebelles indépendantistes kurdes en Irak.

Dans un communiqué, le ministre turc des affaires étrangères a dénoncé, sans citer l'Iran, « les interprétations délibérément erronées » du raid « contre des terroristes en territoire irakien ».

« La Turquie respecte l'intégrité territoriale de ses voisins. Ce raid visait des séparatistes basés en Irak qui avaient massacré des citoyens turcs innocents », le 22 février dans un village proche de la frontière irakienne. Quatorze civils avaient été tués par un commando appartenant, selon les autorités d'Ankara, au parti des travailleurs du Kurdistan (PKK-principale organisation indépendantiste de Turquie).

« Certains milieux ont voulu montrer que cette opération n'était qu'un prétexte pour la Turquie pour pénétrer en Irak alors qu'il s'agissait d'un problème intérieur turc », a ajouté le ministre des affaires étrangères.

L'aviation turque bombarde au napalm des villages kurdes

DEPORTATION DE POPULATIONS

Le régime d'Ankara déclenche une nouvelle opération d'extermination au Kurdistan de Turquie et d'Irak

UNE centaine de victimes, neuf villages kurdes détruits : tel est le bilan officiel (selon Ankara) de la dernière incursion de l'aviation turque contre le Kurdistan irakien, mercredi dernier. Trente appareils ont participé aux opérations de bombardement, et certaines sources dites « bien informées » citées par l'AFP font état de l'utilisation de napalm...

Cette opération est officiellement la troisième lancée par Ankara depuis 1983 (la dixième selon la résistance), en vertu d'un pacte d'assistance mutuelle signé entre les deux pays (Irak et Turquie) pour mener en commun la lutte contre leurs communautés kurdes respectives de part et d'autre de la frontière, les Kurdes (peuple éclaté dont le territoire est partagé entre l'Irak, l'Iran, la Turquie et la Syrie) mènent depuis des années une lutte armée pour la reconnaissance de leurs droits nationaux.

Le prétexte de l'agression de mercredi est classique : poursuivre en Irak des « rebelles », auteurs d'une attaque menée dans un village du Kurdistan de Turquie qui a fait 14 morts parmi les « protecteurs » du village. Les « protecteurs » sont en réalité des « collabos » payés par Ankara pour faire la police dans les villages du Kurdistan, dénoncer

les habitants qui sympathisent avec les indépendantistes et participer à la répression.

Celle-ci a pris ces derniers temps une allure si massive que tout le Kurdistan est devenu un vaste camp de concentration où tout le monde est épié, soupçonné, puni au moindre faux pas. Les effectifs de l'armée et de la police ont été considérablement renforcés : on cite le chiffre de 150 000 soldats stationnés dans cette seule région, de 1 000 nouveaux postes de gendarmerie créés. Des « brigades de frappe » ont même été spécialement formées aux États-Unis à la lutte antiguérilla.

La dictature d'Ankara a également recours, pour venir à bout de ce qu'elle appelle le « séparatisme kurde », aux déportations massives, qui ont fait fin février les gros titres de la presse turque. Le 15 février, le journal « Cumuriyet » annonçait sur toute sa une : « l'ordre d'émigration a été donné à 234 villages de la province de Tunceli ». Selon le quotidien, 50 000 personnes, soit la moitié de la population de la province, sont concernées. C'est la déportation la plus massive qu'ait connue le Kurdistan ces derniers temps. Jusqu'ici, les autorités turques s'étaient limitées à vider quelques villages frontaliers de l'Irak et de la

Syrie.

Le 17 février, « Cumuriyet » annonçait que d'autres villes et villages étaient menacés d'émigration forcée. Bien que la cause kurde n'ait guère de défenseurs en Turquie, certains partis d'opposition commencent à s'émouvoir de telles pratiques et ont demandé des explications au gouvernement. La revue « Yeni Gunduz » se demandait le 22 février si on n'en était pas revenu à l'époque de l'empire ottoman, qui avait entrepris de liquider le problème kurde par la déportation et le massacre. L'incursion de mercredi en Irak intervient au moment où, de son côté, l'Iran lance une nouvelle offensive, baptisée « Kerbala 7 », dans cette même région du Kurdistan irakien.

On commence à se demander si les articles publiés il y a quelques semaines par la presse turque et selon lesquels Ankara s'apprêterait à prendre le contrôle de cette région, riche en pétrole, pour qu'elle ne tombe pas aux mains de Téhéran — cela avec le feu vert de Washington — ne correspondent pas à une réalité. Le journal de droite « Tercuman » estime d'ailleurs que les vols au-dessus de l'Irak « constituent un avertissement à l'égard de l'Iran ». Téhéran a protesté dès mercredi

contre les raids de l'aviation turque, estimant qu'Ankara utilisait ses problèmes internes comme « prétexte pour entrer dans un pays voisin ».

Il ne faut pas perdre de vue que non seulement la Turquie n'a jamais admis l'existence du peuple kurde, mais qu'elle ne cesse de le nier sous le nom de « Histoire », la région du Kurdistan d'Irak où se trouvent les gisements de pétrole de Mossoul et de Kirkuk. Et Ankara a montré, en envahissant le nord de Chypre, qu'elle n'hésite pas à utiliser la force pour défendre ses intérêts et ceux, stratégiques, du « monde libre » dont elle fait, dit-on à Washington comme à Paris, partie intégrante.

Françoise Germain-Robin

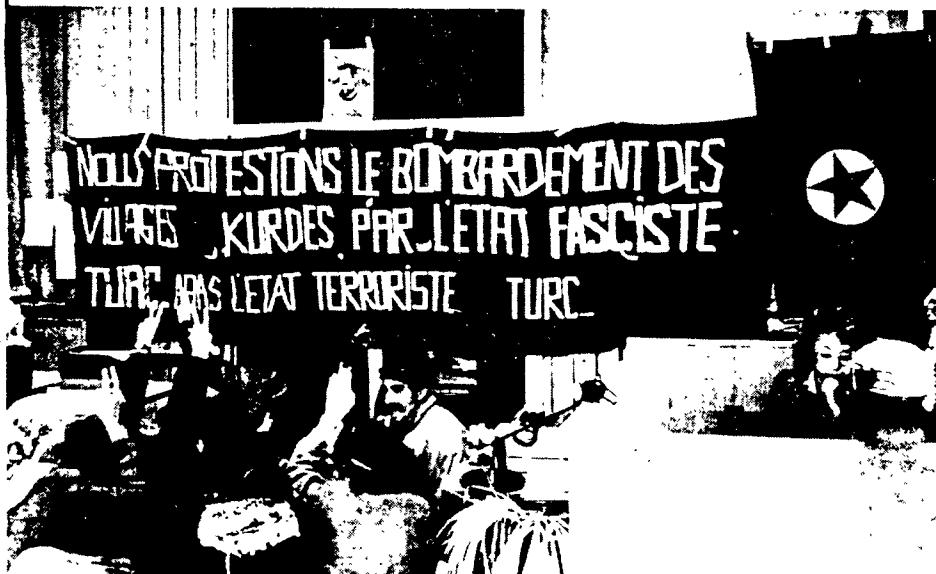
Pourchassé et massacre en Turquie et en Irak, le peuple kurde est également victime de la guerre et de la répression en Iran : sur notre photo, la population de Sannaadaj pleure ses morts après un raid irakien. (Photo AFP)

ALSACE

8.3.1987

Strasbourg

Occupation des bureaux de «L'Alsace»

Le secrétariat du bureau strasbourgeois de «L'Alsace» occupé par les Kurdes hier matin. (Photo «L'Alsace» - M. A.)

Une vingtaine de Kurdes (hommes, femmes et enfants), ont investi pacifiquement hier les bureaux strasbourgeois de notre journal. Les manifestants se sont installés dans le local ouvert au public où ils ont déployé leurs banderoles et leur drapeau.

Sympathisants du Front national de libération du Kurdistan, région située aux confins de la Turquie, de l'URSS, de l'Irak et de l'Iran, les manifestants souhaitent ainsi dénoncer de façon spectaculaire des récents bombardements entrepris

par l'armée turque au Kurdistan. «Au nom du peuple kurde, nous vous appelons, vous les démocrates et les progressistes, à être plus sensibles à ces problèmes et à protester contre ce massacre odieux», déclare le tract qui a été distribué aux journalistes au cours de cette occupation. Les manifestants se sont retirés sans incidents en fin de matinée après plus d'une heure de présence.

Au même moment, le bureau mulhousien de Radio-France-Alsace était l'objet d'une occupation similaire.

EST REPUBLICAIN

8.3.1987

Des réfugiés kurdes occupent « L'Alsace »

STRASBOURG. — Une vingtaine de sympathisants du Front national de libération du Kurdistan occupé dans le calme depuis samedi matin, à Strasbourg, les locaux de la rédaction détachée du journal « L'Alsace » (dont le siège est à Mulhouse). Une occupation similaire s'est également déroulée sans incident à « Radio-Alsace » à Mulhouse.

Les sympathisants du « Front national de libération du Kurdistan » (ERNK) indiquent dans un tract que le 2 mars « l'armée fasciste turque a fait pleuvoir des tonnes de bombes sur des dizaines de villages kurdes au nord et au sud, par air et par terre, massacrant ainsi des centaines de femmes, des hommes ou enfants tous innocents ». Ils appellent également « les démocrates et les progressistes à protester contre ce massacre odieux ».

La communauté kurde à Strasbourg est composée environ de 300 familles, dont certaines sont installées depuis plusieurs années.

PS-Kurdes

Le PS "protéste vigoureusement" contre le bombardement du Kurdistan

PARIS, 6 mars (AFP) - Le parti socialiste a protesté "vigoureusement" vendredi contre le bombardement mercredi d'objectifs kurdes en territoire irakien, qui, "sous le prétexte de lutter contre les groupes nationalistes kurdes, a fait des dizaines de victimes parmi la population civile". Dans un communiqué, M. Louis Le Penec, secrétaire national du PS aux relations internationales, souligne que "le problème national kurde ne peut aucunement se régler par la violence et la répression", ajoutant: "une telle intervention comporte le risque grave de provoquer l'extension des conflits dans cette région du monde". Usant d'un droit de poursuite, l'aviation turque a bombardé mercredi des localités kurdes en Irak.

Le Monde

9.3.1987

TURQUIE : après le raid aérien contre les Kurdes

Le réveil de l'irrédundantisme turc

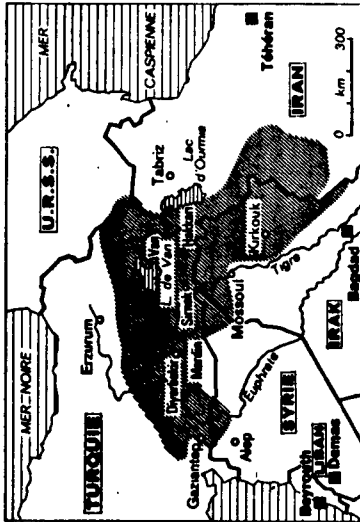
ISTANBUL de notre correspondant

« Sommes-nous revenus à l'équilibre ? » Les coups de téléphone de bonsoir au quotidien Cumhuriyet, le jour de l'opération aérienne turque contre les bases du PKK en Irak, manifestaient une inquiétude diffuse qui peut influencer sur les relations de la Turquie avec ses voisins. A deux reprises depuis le raid de l'été dernier, lors de sabotage des installations pétrolières de Kirkouk (dont dépend un tiers de l'approvisionnement pétrolier de la Turquie), puis, fin janvier, lors de l'offensive irannaise contre Basorah, la presse s'est interrogée sur l'éventualité d'une intervention turque pour empêcher la chute de la région de Kirkouk et de Mossoul, dans le nord de l'Irak, entre les mains de l'Iran ou de ses alliés Kurdes irakiens.

La justification en sens l'écritures dans la région d'une population turcophone limitée à un million de personnes, mais que le raid de l'été dernier, 1979 par lequel le dernier Parlement ottoman définitivement les régions à dériver des occupations étrangères consécutives à la défaite de 1918.

Le piège moyen-oriental

L'accord de 1926 entre la Turquie, l'Irak et l'Angleterre sur l'appartenance à l'Irak de la région du nord-est de la Turquie a influencé les militaires en retraite ou d'anciens diplomates proches des milieux occidentaux. d'avancé que ce soit l'Irak avait droit de se retirer, un député du Parti de la Mère Patrie (ANAP) du Parlement turc, a déposé au sein de l'Assemblée du Conseil de l'Europe a ainsi récemment déclaré que « la Turquie devrait reprendre ses droits au cas où la région changerait de mains ». Un ancien ambassadeur propose un

En exprimant leurs craintes d'être entraînés dans le piège moyen-oriental, l'ancien premier ministre, M. Ecevit, et l'ancien ministre des affaires étrangères de M. Demirel ne pensent sans doute pas à ces spéculations rarement prises au sérieux. Ils peuvent toutefois craindre que sans entrer dans l'engrenage par la grande porte, interventionniste, la Turquie y périsse malgré elle par la porte étroite du renouvellement des raids sur fond de rumeurs irreductibles.

MICHEL FARRÈRE.

● Sabotage. - Quarante-deux tracteurs ont été incendiés, dans la nuit de mercredi 4 à jeudi 5 mars, dans une ferme d'Etat de la région d'Urf (sud-est du pays, à proximité de la frontière syrienne), causant des dégâts évalués à 2 milliards de livres turques (16 millions de francs). Le sabotage aurait été revendiqué par le Parti des travailleurs du Kurdistan (PKK), une note retrouvée sur les lieux affirmant que « le massacre perpétré par le Turque contre le peuple kurde en Irak ne restera pas impuni ».

AGENCE FRANCE PRESSE

Turquie-Kurdes-Syrie
Attaque d'un village turc par des Kurdes: Ankara convoque l'ambassadeur de Syrie

ANKARA, 8 mars (AFP) - L'ambassadeur de Syrie en Turquie, M. Abdulaziz Refai, a été convoqué dimanche au ministère turc des Affaires étrangères à la suite de l'attaque d'un village du sud de la Turquie, à la frontière syrienne, par des Kurdes, a-t-on appris de source officielle.

Seul un communiqué du ministère, Ankara demande à la Syrie de "mieux contrôler" ses régions frontalières avec la Turquie afin de prévenir de tels incidents.

Huit personnes, dont six enfants, avaient été tués samedi soir par des rebelles kurdes, dans le village d'Aciyol situé dans la province de Mardin. Vendredi, les rebelles avaient incendié 35 tracteurs appartenant à une coopérative de la même région.

AGENCE FRANCE PRESSE

Belgique-Kurdes

Des militants kurdes ont occupé les locaux de la Turkish Airlines à Bruxelles

BRUXELLES, 9 mars (AFP) - Des militants Kurdes ont occupé lundi pacifiquement pendant quelques heures les locaux de la Turkish Airlines à Bruxelles, pour manifester contre les récents bombardements turcs au Kurdistan irakien.

La police a relevé l'identité des 25 manifestants, dont quatre enfants et quatre femmes, qui ont déclaré appartenir à la communauté kurde de Belgique forte de quelque 5.000 personnes.

Les manifestants qui avaient investi les locaux de la compagnie aérienne en fin de matinée et l'ont quitté pacifiquement en début d'après-midi ont remis aux journalistes un communiqué dénonçant l'attitude des autorités turques au Kurdistan et signé par la "représentation européenne du Front de libération nationale du Kurdistan".

"Nous voulons que l'Etat belge proteste auprès de l'Etat Turc contre les déportations et les massacres de notre peuple", a déclaré une militante à l'AFP. "C'est la troisième fois en quatre ans que l'armée turque bombarde avec du napalm le Kurdistan d'Irak", a-t-elle ajouté.

Cinq employés de la Turkish Airlines étaient présents dans les locaux mais n'ont pas eu de contact avec les manifestants, car ils travaillaient derrière des vitres blindées.

AGENCE FRANCE PRESSE

Nouvelle Tension aux frontières de la Turquie avec la Syrie et l'Irak
par Pierre LANFRANCHI

ANKARA, 9 mars (AFP) - D'importantes opérations militaires se déroulent dans le sud-est de la Turquie, notamment le long des frontières syrienne et irakienne, après des attaques d'indépendantistes kurdes qui ont fait 22 morts parmi les civils, a-t-on appris de sources autorisées lundi à Ankara.

Dans cette région, où se trouvent les cinq provinces turques (sur 67) toujours soumises à la loi martiale, de nouveaux renforts en particulier d'unités anti-terroristes de la gendarmerie continuent d'arriver pour renforcer les 150.000 hommes déjà déployés près de la Syrie, de l'Irak et de l'Iran.

Selon les autorités d'Ankara, ces trois pays abritent des camps et des centres d'entraînement de commandos kurdes qui viennent effectuer des coups de main en Turquie.

L'ambassadeur de Syrie en Turquie, Abdulaziz Refai, a ainsi été convoqué dimanche au ministère turc des Affaires étrangères à la suite de l'attaque du village de Acikvol, à 11 km de la frontière, où huit civils, dont six enfants, ont été tués samedi soir.

Le gouvernement turc a une nouvelle fois mis en demeure la Syrie d'appliquer "des mesures appropriées pour empêcher le franchissement de la frontière", selon un communiqué du ministère des Affaires étrangères.

- En vertu d'un accord bilatéral donnant un droit de "poursuite à chaud" aux forces des deux pays, l'aviation turque avait bombardé, mercredi dernier, des positions d'indépendantistes kurdes en Irak, après l'attaque le 22 février d'un village proche de la frontière irakienne où 14 civils ont été tués.

Un tel accord n'existe pas avec la Syrie avec laquelle Ankara entretient des relations constamment tendues.

"S'il le faut, la Turquie n'hésitera pas à frapper les zones tenues par les rebelles si les pays où ils se trouvent ne contrôlent pas leurs activités", a déclaré le ministre turc de l'Intérieur Yildirim Akbulut sans citer nommément la Syrie ni l'Iran.

La Turquie a sensiblement renforcé depuis deux ans son dispositif le long des 877 km de frontière qu'elle partage avec la Syrie. Mais alors que ses frontières avec l'Irak et l'Iran sont en zones montagneuses, celle avec la Syrie traverse une région plate facilitant l'infiltration des commandos kurdes.

Officiellement, quelque 600 personnes (militaires et policiers turcs, civils et rebelles) ont été tués depuis la reprise de la lutte armée des kurdes contre Ankara en août 1984. Le bilan serait en fait de l'ordre de plusieurs milliers de morts, selon des sources autorisées.

L'hypothèse d'un raid de représailles en Syrie, bien qu'évoquée, voire même préconisée dans certains journaux turcs de lundi, est toutefois écartée, a-t-on indiqué dans les milieux autorisés.

Ankara a plusieurs contentieux avec Damas: construction de barrages sur l'Euphrate qui obligeraient la Syrie à dépendre de la Turquie pour son irrigation; litige territorial sur la province turque du Hatay (sud) revendiquée par Damas; affaires de terrorisme...

Cependant le gouvernement de droite du premier ministre Turgut Ozal comme l'état-major des armées turques sont très soucieux d'éviter une implication de la Turquie dans les conflits du Moyen Orient.

Le Monde

10.3.1987

TURQUIE

Raid de représailles kurde à proximité de la frontière syrienne

ISTANBUL
de notre correspondant

Huit morts, six femmes et deux enfants : pour la quatrième fois en moins de deux mois, les informations télévisées se sont ouvertes sur les images des corps mitraillés des familles de « protecteurs de village », les miliciens qui luttent contre les séparatistes kurdes. Cette dernière opération, perpétrée dans la nuit de samedi 7 à dimanche 8 mars, dans la province de Mardin, dans le sud-est du pays (frontière syrienne), est une réponse au raid de l'aviation turque sur les bases du Parti des travailleurs du Kurdistan (PKK) en Irak, mercredi 4 mars.

Le ministre de l'intérieur, qui s'est rendu sur les lieux, a déclaré : « L'opinion internationale doit savoir que ces bandits seront implacablement punis ». Les partis politiques ont condamné l'attaque dans les termes les plus sévères, tout en estimant insuffisante l'action gouvernementale. Le Parti populaire social-démocrate (SHP) a lancé un appel pour un « débat parlementaire sur les problèmes de fond de l'Est et du Sud-Est ». Le Parti de la Justice Voie (droite populiste) a, pour sa part, qualifié d'« incohérent » la

politique du gouvernement et appelé à des représailles économiques contre les pays accusés d'abriter les terroristes.

C'est la seconde opération en quelques jours, qui se déroule à proximité immédiate de la frontière syrienne, après le sabotage de quarante-deux tracteurs dans la province d'Urfa, le lendemain du raid turc (le Monde daté 8-9 mars).

Convoqué dimanche au ministère des affaires étrangères, l'ambassadeur de Syrie à Ankara a reçu une mise en garde contre la tolérance dont jouissent les auteurs des attentats. Malgré un récent apaisement, les relations turco-syriennes restent tendues en raison du contentieux territorial sur la province du Hatay (le Sandjag d'Alexandrette rattaché à la Turquie en 1939) et surtout des projets turcs d'aménagement du haut cours de l'Euphrate. Impliquée dans l'assassinat à Ankara d'un diplomate jordanien en juillet 1985, la Syrie s'était récemment défendue d'avoir trempé dans différents projets de sabotage en Turquie.

Le projet de coopération entre les deux pays pour la sécurité des frontières n'est toujours pas signé. De plus, il est connu que M. Abdullah Odjlan, chef du PKK, réside en Syrie.

MICHEL FARRÈRE.

QUOTIDIEN DE PARIS

10.3.1987

Les relations turco-syriennes malades du Kurdistan

● D'importantes opérations militaires se déroulent dans le sud-est de la Turquie, notamment le long des frontières syrienne et irakienne, après des attaques d'indépendantistes kurdes qui ont fait 22 morts parmi les civils, a-t-on appris de sources autorisées hier à Ankara. Dans cette région, où se trouvent les cinq provinces turques (sur 67) toujours soumises à la loi martiale, de nouveaux renforts en particulier d'unités antiterroristes de la gendarmerie continuent d'arriver pour renforcer les 150.000 hommes déjà déployés près de la Syrie, de l'Irak et de l'Iran. Selon les autorités d'Ankara, ces trois pays abritent des camps et des centres d'entraînement de commandos kurdes qui viennent effectuer des coups de main en Turquie. L'ambassadeur de Syrie en Turquie, Abdulaziz Refai, a ainsi été convoqué dimanche au ministère turc des Affaires étrangères à la suite de l'attaque du village de Acikvol, à 11 km de la frontière, où huit civils, dont six enfants, ont été tués samedi soir.

Le gouvernement turc a une nouvelle fois mis en demeure la Syrie d'appliquer « des mesures appro-

priées pour empêcher le franchissement de la frontière », selon un communiqué du ministère des Affaires étrangères.

En vertu d'un accord bilatéral donnant un droit de « poursuite à chaud » aux forces des deux pays, l'aviation turque avait bombardé, mercredi dernier, des positions d'indépendantistes kurdes en Irak, après l'attaque le 22 février d'un village proche de la frontière irakienne où 14 civils ont été tués.

Un tel accord n'existe pas avec la Syrie avec laquelle Ankara entretient des relations constamment tendues.

« S'il le faut, la Turquie n'hésitera pas à frapper les zones tenues par les rebelles si les pays où ils se trouvent ne contrôlent pas leurs activités », a déclaré le ministre turc de l'Intérieur Yildirim Akbulut sans citer nommément la Syrie ni l'Iran.

La Turquie a sensiblement renforcé depuis deux ans son dispositif le long des 877 km de frontière qu'elle partage avec la Syrie. Mais alors que ses frontières avec l'Irak et l'Iran sont en zones montagneuses, celle avec la Syrie traverse une région plate facilitant l'infiltration des commandos kurdes.

Kurdes : Ankara met en garde la Syrie

A la suite de l'attaque d'un village turc à la frontière syrienne, l'ambassadeur de Syrie a été convoqué au ministère des Affaires étrangères.

La Turquie semble décidée à mettre au pas ses provinces kurdes, au risque d'une crise avec la Syrie. Elle a dépeché des renforts dans l'est et le sud-est du pays (le long des frontières avec la Syrie, l'Irak et l'Iran, où 150 000 hommes sont déjà stationnés) et prépare d'importantes opérations militaires pour répliquer aux attaques des indépendantistes kurdes qui ont fait 42 morts depuis le début de l'année.

Samedi soir, huit personnes (dont cinq enfants) ont été tuées au cours de l'attaque du village de Acikyoil, à 11 km de la frontière syrienne, par les indépendantistes. Ces derniers s'en prennent aux chefs et aux « protecteurs » des villages, apparemment pour déstabiliser le pouvoir kurde local.

« L'opinion internationale doit savoir que ces bandits seront impitoyablement punis » a déclaré le ministre turc de l'Intérieur, alors que la télévision montrait les images des victimes criblées de balles.

Moins de 24 heures plus tard, l'ambassadeur syrien à Ankara, Abdelaziz Rifai, était convoqué au ministère des Affaires étrangères, qui a mis en demeure Damas de prendre « des mesures appropriées pour empêcher la franchis-

Acikyoil à 11 km de la frontière syrienne où huit civils, dont six enfants, ont été tués samedi.

sement de la frontière ». Dimanche soir, le ministre de l'Intérieur a évoqué pour la première fois la possibilité de « frapper les zones tenues par les rebelles si les pays où ils se trouvent ne contrôlent pas leurs activités ». Bien qu'elle ne soit pas nommée, la Syrie est

de toute évidence l'objet de cette menace.

Une telle « opération de représailles » a été lancée mercredi dernier contre la guérilla kurde, mais en Irak. En vertu d'un accord bilatéral donnant un droit de « poursuite à chaud » aux forces des deux pays, trente avions

turcs ont participé à un raid contre les indépendantistes responsables, selon Ankara, d'une attaque lancée le 22 février dernier contre un village frontalier où 14 civils ont été tués.

Un tel accord n'existe pas avec la Syrie, car les sujets de désaccord entre les deux pays sont nombreux :

construction de barrages sur l'Euphrate qui obligerait la Syrie à dépendre de la Turquie pour son irrigation ; litige territorial vieux de 50 ans sur la province turque de Hatay, revendiquée par Damas ; affaires de terrorisme, etc... En outre, l'un des principaux leaders de la guérilla, Abdallah Ocalan, chef du Parti des travailleurs du Kurdistan (PKK) résiderait dans la capitale syrienne. Hier, les officiels turcs ont cependant minimisé la crise actuelle, précisant que la Syrie n'était pas tenue pour responsable de l'attaque contre le village d'Acikyoil.

En 1920, le traité de Sévres avait prévu la création d'un Kurdistan indépendant, pour punir la Turquie de s'être rangée aux côtés de l'Allemagne au cours de la Première Guerre mondiale. L'idée en avait été abandonnée lors de la signature du Traité de Lausanne, en 1923. Depuis, repartis entre la Syrie, l'Irak, l'Iran et la Turquie - les Kurdes tentent de profiter des multiples convulsions du Moyen-Orient pour faire progresser leur combat en faveur d'un Kurdistan indépendant.

En août 1984, la lutte armée a repris contre le régime d'Ankara. Et la Turquie a sensiblement renforcé son dispositif le long des 877 km de frontières qu'elle partage avec la Syrie. Officiellement, quelque 600 personnes ont été tuées depuis deux ans. Le bilan serait en fait de l'ordre de plusieurs milliers de victimes selon les milieux militaires. Aujourd'hui, en réagissant vivement comme elle le fait, la Turquie essaye de briser, au risque de se laisser entraîner dans les conflits de la région, une agitation qui pourrait s'étendre à ses huit millions de sujets turcs (AFP, Reuter)

LE FIGARO

Kurdistan : la Turquie inquiète ses voisins

Les raids de l'aviation turque contre les rebelles kurdes en Irak, les menaces contre ceux de Syrie compliquent les relations d'Ankara avec Téhéran et Damas.

La nouvelle poussée de fièvre au Kurdistan complique et risque de compromettre les relations de la Turquie avec au moins deux de ses trois voisins orientaux : la Syrie et l'Iran.

Plus audacieuse et plus impitoyable que jamais, les résistants kurdes viennent, à deux reprises en moins de quinze jours, d'attaquer deux villages turcs. Dans le premier, proche de l'Irak, ils ont tué quatorze civils. Dans le second, Acikyoil, voisin de la Syrie, ils ont abattu outre le chef de village, la famille d'un milicien. L'aviation turque a réagi au premier coup de main en bombardant des positions du « PKK » (parti marxiste des travailleurs du Kurdistan) en territoire irakien. Bilan officiel : une centaine de morts. Ankara avait « mis le paquet » : trente chasseurs bombardiers.

Bagdad n'a pas protesté. Et pour cause. Un accord conclu le 14 octobre 1984 autorise l'armée turque à pénétrer en territoire irakien, sur une profondeur maximale de cinq kilomètres et pour une durée maximale de trois jours, quand elle poursuit des rebelles kurdes. Ni Téhéran ni Damas, qui ont également des minorités kurdes, n'ont accordé de tels passe-droits à l'armée turque, la plus puissante de la région.

Les Iraniens sont très irrités. En guerre contre Saddam Hussein, ils accusent en fait Ankara d'aider Bagdad en « cassant du Kurde ». Un porte-parole iranien décrivait les victimes des bombardements comme des « innocents qui luttent contre le régime de Bagdad ». La Turquie se défend, plus ou moins bien, en affirmant que ses opérations « n'ont pas été dirigées contre des groupes kurdes irakiens ». A suivre.

Le ton monte aussi entre Ankara et Damas. Le village d'Acikyoil, où les rebelles kurdes viennent d'assassiner huit civils turcs, est situé dans la province frontalière de Mardin. Accrochée à une falaise, cette bourgade qui compte autant d'églises que de mosquées, domine l'immense plaine syrienne. Le ministre turc de l'Intérieur, M. Akbulut y a laissé planer la menace d'une intervention armée. « S'il le faut, a-t-il dit, la Turquie n'hésitera pas à frapper les zones tenues par les rebelles si les pays où ils se trouvent ne contrôlent pas leurs activités ». Menaces en l'air ? Peut-être. Mais les Syriens n'ont jamais pris à la légère leur voisin du nord.

Les eaux de l'Euphrate

Les relations entre les deux pays n'ont jamais été chaleureuses. Ancienne possession ottomane, la Syrie en veut toujours à la République turque d'avoir, avec la « bénédiction » de la France, occupé le Sandjak d'Alexandrette (région d'Iskenderun).

Deux dossiers épineux dominent aujourd'hui les rapports syro-turcs : les Kurdes et l'Euphrate. Abdullah Ocalan (dit « Apo »), le fondateur de P.K.K., vit en Syrie. Le mouvement a bénéficié d'un soutien financier et politique de Damas. Un excellent connaisseur de la Syrie ajoute : « Les Kurdes y disposaient de camps d'entraînement il y a deux ou trois ans ». La visite officielle du premier ministre syrien à Ankara l'an dernier, la première depuis l'indépendance de la Syrie, avait détendu le climat. Un diplomate turc déclarait alors : « Les Syriens n'ont plus l'intention de tolérer sur leur territoire des éléments néfastes ». L'attaque d'Acikyoil remet tout en question.

Le différend sur l'exploitation de l'Euphrate n'arrangera pas les choses. Damas redoute que les

barrages prévus par les Turcs, le barrage Attaturk en particulier, ne privent la Syrie d'une eau précieuse. Ankara s'est efforcé de convaincre son voisin qu'il « n'utiliserait pas l'Euphrate à des fins politiques ». Mais le climat a changé.

La guerre avec l'Iran doit être bien dure pour que Bagdad permette aux Turcs, ici encore les anciens maîtres, de pénétrer sur son territoire. Officiellement, Ankara a renoncé à ses prétentions sur la région (pétrolière) de Mossoul. Mais un spécialiste de la Turquie remarque : « Je ne serais pas étonné de voir une telle revendication réapparaître ».

On n'en est pas là. Pourtant, il faut bien reconnaître que la résistance kurde continue de poser un double défi à la Turquie.

● Sur le plan militaire d'abord : 600 morts (officiellement), 150 000 soldats concentrés dans le Sud-Est, encore cinq provinces soumises à la loi martiale.

● Sur le plan diplomatique ensuite. Dans la région, mais aussi en Occident. A l'heure où la Turquie refait son entrée dans les institutions européennes, cette « sale petite guerre » fait mal dans le décor. C'est bien ce qu'on compris les militants kurdes qui ont occupé le bureau des lignes turques hier à Bruxelles.

Claude LORIEUX.

L'Humanité

OPERATION ANTI-KURDE EN TURQUIE

Les militaires turcs ont engagé de nouvelles opérations militaires contre les indépendantistes kurdes, après les bombardements de mercredi dernier qui avaient touché neuf villages en Irak. Aucune précision n'a été donnée sur la nature de ces « opérations ». Or, si seulement qu'elles se déroulent le long des frontières irakiennes et syriennes, et que d'importants renforts ont été envoyés dans ces régions. Des déclarations menaçantes ont été faites lundi par le ministre turc de l'Intérieur. « S'il le faut, a-t-il dit, la Turquie n'hésitera pas à frapper les zones tenues par les rebelles si les pays où ils se trouvent ne contrôlent pas leur activité ».

Une menace adressée à la Syrie dont l'ambassadeur à Ankara a été convoqué dimanche au ministère des Affaires étrangères à la suite d'une attaque menée la veille contre un village proche de la frontière syrienne.

ALSACE**10.3.1987****Turquie-Kurdes**

Tension aux frontières

D'importantes opérations militaires se déroulent dans le sud-est de la Turquie, notamment le long des frontières syrienne et irakienne, après des attaques d'indépendantistes kurdes qui ont fait 22 morts a-t-on appris de sources autorisées hier à Ankara.

Dans cette région, où se trouvent les cinq provinces turques (sur 67) toujours soumises à la loi martiale, de nouveaux renforts en particulier d'unités anti-terroristes de la gendarmerie continuent d'arriver pour

renforcer les 150.000 hommes déjà déployés près de la Syrie, de l'Irak et de l'Iran.

Selon les autorités d'Ankara, ces trois pays abritent des camps et des centres d'entraînement de commandos kurdes qui viennent effectuer des coups de main en Turquie. L'hypothèse d'un raid de représailles en Syrie, envisagée voire préconisée par certains journaux, est toutefois écartée par les autorités.

DROIT DE L'HOMME**10.3.1987****DISPARITION DE 8000 KURDES D'IRAK DEPUIS JUILLET 1983**

(Rapport du Comité de Recherche des 8000 Kurdes disparus).

Plus de trois ans ont passé depuis le drame du camp de OUSTAPHA dans l'indifférence de l'opinion publique et l'impuissance des Kurdes à le faire connaître.

A la suite des accords d'Alger, début 1976, entre le Chah d'Iran et Saddam Hussein, les autorités irakiennes ont commencé "d'évacuer" des populations kurdes, surtout des kurdes Barzani vers le Sud de l'Irak où ils sont restés jusqu'en 1978.

A cette date ils ont été concentrés dans des "villages modernes", en réalité des camps de réfugiés. Les Kurdes Barzani se sont ainsi retrouvés dans le camp de OUSTAPHA, à 3 km au sud de ARBIL, divisé en deux par une route nationale. Ils étaient étroitement surveillés mais pas mécontents car ils se rapprochaient ainsi du KURDISTAN. Le Gouvernement Irakien finançait la construction d'une maison par famille. Toutefois le retour dans leurs villages d'origine leur était interdit. Les Kurdes de ces camps vivaient des travaux de construction et des routes aussi, pour une minorité, du petit commerce. Ceci jusqu'au déclenchement de la guerre IRAK IRAN en 1980.

Le 22 Juillet 1983, l'Iran a infligé une lourde défaite à l'Irak en occupant HADJ OMRAN dans le Kurdistan Irakien. Saddam Hussein a déclaré que la responsabilité de la défaite incombait au P.D.K. (Parti Démocratique Kurde) et à IDRIS et MASOUD BARZANI. Pour se venger, Saddam Hussein s'est retourné contre les Kurdes vivant sous sa "protection".

Le 30 Juillet 1983, les forces armées irakiennes ont encerclé les camps de Oushtapa et de Diyana et ont capturé tous les hommes entre 12 et 80 ans, même les malades, aveugles ou handicapés. On les a fait traverser BAGDAD en disant qu'ils étaient des prisonniers pris à HADJ OMRAN et, plus tard, dans les régions chiïtes de NAJAF et KARBALA pour démontrer que les Kurdes combattaient avec l'Iran. Après cela ils étaient internés près de la frontière jordanienne. Tous ces détenus étaient des Kurdes Barzani.

En Septembre 1983, les Irakiens ont exécuté trois fils du leader kurde Mustapha BARZANI, ainsi que son cousin Sheikh Ottmann, responsable des pourparlers avec les autorités irakiennes.

Depuis cette date, on perd les traces des 8.000 Kurdes. A la Télévision, Saddam Hussein disait : " Quelques gens de BERZANI vivent sur le sol de l'Irak, ils ont collaboré avec MASOUD et les Iraniens. Je vous dis clairement, ils sont partis pour l'enfer".

ouest france**10.3.1987**

Un « Médecin du monde » témoigne

Depuis toujours proie de multiples convoitises, aujourd'hui déchiré par cinq frontières, le Kurdistan lutte pour son autonomie. Les montagnards kurdes rebelles depuis cinq ans à l'actuel régime iranien, doivent maintenant faire face à l'hostilité ouverte de la Turquie. Un jeune médecin normand, dans le cadre d'une mission « Médecins du monde », a récemment créé un hôpital militaire de campagne, dans le massif montagneux du nord de l'Irak, à l'intention des rebelles kurdes côtoyant longuement les Peshmergas et autres Moudjahiddins, exilés de Turquie et d'Iran

Parmi les montagnards rebelles, quelques réfugiés turcs et cette Iranienne opposante au régime de Khomeiny.

« J'ai découvert un peuple de montagnards fiers et courageux, assez proches des Afghans dans leur détresse et leur résolution ». Antoine Bereni, jeune médecin normand, ne s'était jamais rendu au Kurdistan avant cette mission humanitaire en Irak pour le compte de « Médecins du monde », en compagnie d'un kinésithérapeute « Je ne connaissais des Kurdes que leurs démolés avec le régime turc, au travers des films de Yilmaz Güney ». Le cinéaste récemment disparu, auteur de « Yol », « Le troupeau », « Le mur », réfugié en France, y a créé en compagnie d'autres intellectuels exilés de Turquie l'Institut kurde de Paris.

« Médecins du monde, qui intervient régulièrement en Irak, nous a envoyés dans les montagnes du nord, tout près de l'Irak et de la Turquie, entre Kirkuk et Souleymaniah ». Là, pendant plus d'un mois, les deux Français partagent la vie d'un commando du PDKI (Parti démocrate du Kurdistan iranien) qui, avec l'appui de l'Irak, lutte contre le régime de l'ayatollah Khomeiny. « Nous devions au départ former des secouristes militaires. Mais très vite, devant l'étendue de leurs besoins, nous avons été amenés à créer un véritable hôpital de campagne. A notre arrivée, c'était le préhistoire : des combattants blessés dont les fractures avaient été bricolées avec du fil de fer... »

Pendant plus d'un mois, les deux Français partagent la vie du commando de Peshmergas, les accompagnant même parfois dans de petites incursions sur le territoire iranien. « Parmi les Kurdes, quelques Turcs ré-

fugiés, et même une Iranienne évadée, qui avait été torturée par ses compatriotes ». Les deux Français partagent également les frayeurs des montagnards : « Les Turcs font régulièrement des incursions en Irak pour tenter d'éliminer leurs opposants kurdes ». Ils sont même amenés à rencontrer les dirigeants de la rébellion, dont le Dr Gassemlou, chef du PDKI « Un intellectuel brillant qui a fait toutes ses études supérieures en France. Les Kurdes ne bénéficient guère que de l'appui de la France et de la Grande-Bretagne. Quant à leurs armes, j'ai pu constater qu'elles sont récupérées sur l'adversaire, au cours des conflits ».

Entre la « guerre sainte » qu'a décrétée contre eux l'ayatollah Khomeiny, et la volonté tenace du régime turc d'éliminer toute velléité d'indépendance, les Kurdes sont un peu à l'étroit « Ils ne se font guère d'illusions : leurs alliés d'aujourd'hui se retourneront demain contre eux ! Et leurs divisions internes, en une myriade de groupuscules, ne facilitera rien... ».

Recueilli par
Christophe VIOLETTE.

Pétrole et génocide

La chaîne montagneuse du Kurdistan est partagée entre cinq pays : Turquie, Irak et Iran principalement, mais aussi Syrie et URSS. Comme l'Arménie toute proche, le Kurdistan avait obtenu en principe un statut d'autonomie après la défaite de l'empire ottoman à la fin de la Grande guerre. Mais la Turquie moderne se construira sur l'élimination physique des Arméniens (environ un million de morts entre 1915 et 1917) et l'asservissement des Kurdes.

En 1945, la reconnaissance d'un Kurdistan indépendant est à nouveau à l'ordre du jour. Mais la haine stavique des Turcs pour les Kurdes, et surtout le gigantesque champ pétrolier caché sous les montagnes kurdes (la totalité de la production turque et syrienne, la quasi-totalité de la production irakienne), font qu'un Kurdistan libre et indépendant est l'idée la moins partagée qui soit au Moyen-Orient...

La Turquie Libération

face au syndrome kurde

11.3.1987

Les nouvelles alliances, à l'ombre de l'Iran, des partis indépendantistes kurdes basés en Syrie et en Irak inquiètent Ankara, qui se trouve inexorablement mêlée aux conflits moyen-orientaux.

A Acişiyol, le père d'une des victimes de l'attaque kurde de samedi

Menace voilée de l'Iran, « condamnation » de la Libye de Kadhafi, tension croissante avec la Syrie, manifestation de Kurdes en Europe: si la Turquie a longtemps cherché à se tenir à l'écart de l'imbroglie moyen-oriental, il semble que le dernier raid de l'armée turque contre les Kurdes du PKK en Irak a fait entrer ce pays charnière dans la zone des tempêtes.

Cela ne fait sans doute que commencer. Selon la presse turque l'armée aurait mené la semaine dernière une opération « préventive »: les « Peshmergas » (« les combattants ») Kurdes de Massoud Barzani, de Djelal Talabani et du PKK préparaient une attaque conjointe d'envergure contre des objectifs en territoire turc. L'opération aurait dû s'engager le 21 mars, date du Newroz, le Nouvel an persan (et kurde).

Les guérilleros kurdes projetaient notamment de plastiquer un rémoteur de la télévision turque qui vient d'être installé à Siopi, non loin des frontières syrienne, irakienne et iranienne. Des ouvrages d'art du barrage Atatürk sur le cours du Tigre, inaugurés récemment, auraient été également visés.

L'armée turque maintient ses troupes en alerte dans les régions du Sud-Est et de l'Est anatolien, où l'état de siège est toujours en vigueur depuis 1978. Les militaires turcs paraissent

redouter dans l'immédiat de nouvelles infiltrations de commandos du PKK à partir de la Syrie, après l'opération de samedi à Acişiyol, à onze kilomètres de la frontière syrienne.

Sur cette frontière pourtant, les Turcs disposent de peu de moyens d'intervention efficace. Aucun obstacle naturel dans cette plaine de la Mésopotamie Nord n'a jamais arrêté les contrebandiers et les bandits d'honneur décrits par le cinéaste Yilmaz Güney dans son film « *Elegie* » ou dans certains passages de « *Yol* ». Selon la presse turque, les militants du PKK, soutenus par la Syrie, disposent de bases d'entraînement à quelques kilomètres des premiers villages en territoire turc. En outre, si la Turquie poursuivait les militants kurdes du PKK de l'autre côté de la frontière, elle courrait le risque d'une confrontation avec l'armée syrienne qui est puissamment armée par les Soviétiques. Malgré les nombreux sujets de contentieux entre les deux pays, l'état-major et le gouvernement turcs y regarderaient à deux fois, alors qu'ils ont déjà les yeux rivés sur leurs frontières avec l'Irak et l'Iran.

Depuis des décennies la Turquie traite à l'intérieur de ses frontières la question kurde au moyen de la répression. Elle est aujourd'hui confrontée à un ressurgissement de ce mouvement. Dans le Nord de l'Irak, les deux principaux mouvements kurdes armés, le Parti démocratique du Kurdistan d'Irak (PDKI) de Massoud Barzani et

l'Union patriotique du Kurdistan (UPK) de Djelal Talabani, longtemps rivaux, ont signé un pacte d'amitié il y a un mois. Opposés au régime de Saddam Hussein, ces deux mouvements, semble-t-il rejoins par le PKK, se retrouvent - par intérêt et nécessité - dans la mouvance iranienne.

Inquiets de l'affaiblissement de l'Irak dans le conflit du golfe, Ankara envisage avec un certain effroi la possibilité de création d'un Kurdistan « autonome » sous tutelle iranienne, en cas d'effondrement du régime de Saddam Hussein. Le « péril » kurde serait alors à la fois aux portes de son territoire et en son sein, avec les risques de contagion que l'on peut supposer.

Diego SOLANAS

AGENCE FRANCE PRESSE

Iran-Irak-Kurdes

Nouvelles attaques kurdes contre les forces irakiennes, selon Téhéran

PARIS, 10 mars (AFP) - Les combattants du Parti démocratique du Kurdistan irakien (PDK) des frères Barzani ont infligé de lourdes pertes aux forces de Bagdad, lors d'une série d'opérations de guérilla menées dimanche dernier dans le nord de l'Irak, a annoncé mardi Radio-Téhéran captée à Paris.

Selon un communiqué des Gardiens de la révolution, les opposants kurdes irakiens ont attaqué dimanche dernier la ville de Dihok, dans le nord de l'Irak, tuant ou blessant un nombre "élevé" de soldats et de membres des services de sécurité irakiens et infligeant d'importants dégâts, notamment à des bâtiments militaires et gouvernementaux.

Le même jour, les peshmergas du PDK se sont emparés pendant plusieurs heures de la localité de Kani Masi, dans la région de Dihok, tuant ou blessant une cinquantaine de soldats irakiens avant de regagner leurs bases, ajoute-t-on de même source.

Les combattants du PDK ont également pris temporairement le contrôle d'une importante station de radar proche de Mossoul, après des combats violents avec les forces de Bagdad qui ont laissé plus d'une vingtaine de prisonniers, indique encore le texte cité par Radio-Téhéran.

D'autre part, une trentaine de sympathisants du Front national de libération du Kurdistan a manifesté dans le calme mardi durant toute l'après-midi devant le Palais de l'Europe à Strasbourg pour appeler "les démocrates à être plus sensibles" au "massacre des Kurdes par l'Etat colonialiste turc".

Kurdes-manif

Manifestation de kurdes à Paris contre les bombardements turcs du Kurdistan irakien

PARIS, 10 mars (AFP) - Une douzaine de kurdes se sont enchaînés mardi matin dans le hall de l'immeuble abritant le Conseil Economique et Social, place d'Iéna, à Paris (16e), afin de protester contre les récents bombardements de l'aviation turque contre des villages du Kurdistan irakien, a-t-on appris de sources concordantes.

La police est intervenue pour "libérer" les manifestants qui ont été emmenés pour vérification d'identité.

Les bombardements effectués mercredi dernier par l'aviation turque sur le Kurdistan irakien auraient fait une centaine de morts parmi les maquisards kurdes, selon la presse turque, et des dizaines de victimes parmi la population civile selon des responsables kurdes.

Des mouvements de protestation contre ces bombardements ont été menés ces derniers jours par des groupes de kurdes en Belgique, en RFA et au Danemark.

LES VOIX DES VICTIMES

Les représentants du Parti Toudeh d'Iran, du PC d'Irak, du Parti démocratique du Kurdistan d'Irak, du PC de Turquie et des Fedayin du peuple d'Iran exigent l'arrêt immédiat de la guerre du Golfe

De notre envoyée spéciale.

DES Irakiens, des Iraniens, des Turcs et des Kurdes, unissant leur voix pour exiger le cessez-le-feu entre l'Irak et l'Iran, la négociation et la paix, mais aussi le respect du droit à l'autodétermination du peuple kurde, cela paraît, à première vue, après plus de six ans de carnage et de haine, un rêve impossible, une véritable utopie. C'est pourtant ce qui s'est passé mercredi matin à Strasbourg, dans l'enceinte de l'Assemblée européenne. Un événement considérable.

Etaient présents des représentants du Parti Toudeh d'Iran, du PC irakien, du PC de Turquie, du Parti démocratique du Kurdistan d'Irak et des Fedayin du peuple d'Iran. A l'invitation du groupe communiste et apparentés, ils étaient venus témoigner des terribles souffrances imposées à leurs peuples respectifs par les responsables de cette guerre, dénoncer ceux qui font tout pour la prolonger, mais aussi et surtout soutenir l'appel international lancé à l'initiative des communistes d'Europe pour un arrêt immédiat des combats. Un appel qui, devait préciser Robert Chambeyron, a déjà reçu le soutien de nombreux groupes et personnalités : les communistes français et apparentés, italiens, grecs, portugais, espagnols, mais aussi les Verts, les travaillistes, le groupe de Rassemblement démocratique européen. L'Association française de solidarité

La mort dans les marécages sur le front dans le sud de l'Irak. (Photo Sygma.)

avec le peuple d'Iran et le Comité français contre la répression en Irak ont également apporté leur soutien à cette initiative, qui revêtait un caractère d'actualité brûlante avec les menaces devenues plus précises ces derniers jours

de voir un troisième pays — la Turquie — s'immiscer dans le conflit, sous prétexte de lutter contre l'« indépendantisme » kurde. Une manifestation avait d'ailleurs été organisée mercredi matin, devant le palais de l'Europe à Stras-

bourg, par l'Union des travailleurs de Turquie et l'Association des émigrés, pour réclamer le retrait des troupes d'Ankara du Kurdistan turc et l'arrêt des bombardements et de la répression. Prenant la parole, les organisations

présentes ont toutes, en termes divers, dénoncé la guerre comme une machination de l'impérialisme contre leurs peuples et insisté sur la nécessité d'y mettre fin et de cesser immédiatement toute livraison d'armes à l'Irak et à l'Iran.

Insistant sur le million de morts qu'a déjà connus cette guerre (dont 700.000 Iraniens), le Parti Toudeh a dénoncé la responsabilité des Etats-Unis, accusant la CIA d'avoir tout fait pour provoquer le conflit, puis pour le prolonger. Le représentant du PC irakien a démontré à son tour que seuls les Etats-Unis, Israël et les marchands de canons à travers le monde tiraient profit de la prolongation du carnage. Celui du Parti démocratique du Kurdistan d'Irak a accusé le régime de Saddam Hussein d'utiliser cette guerre, qui « a déjà dévoté des milliers de vies et détruit les bases de l'économie nationale », pour se livrer à des déportations massives de populations kurdes vers le sud du pays.

Le Parti communiste de Turquie a dénoncé, lui aussi, les vistes des Etats-Unis qui, complices du gouvernement d'Ankara, sont en train de préparer une entrée des troupes turques en Irak. Il a demandé au Parlement européen de faire pression sur le gouvernement turc, pour qu'il retire ses troupes du Kurdistan, respecte le droit à l'autodétermination du peuple kurde et mette fin à ses menaces contre les pays voisins.

Les Fedayin du peuple d'Iran ont, à leur tour, appelé à un cessez-le-feu immédiat et au retrait de toutes les armées sur les frontières internationales. Il faut, a dit leur représentant, que toutes les forces éprises de paix se rassemblent pour faire pression, afin que cesse toute fourniture d'armes aux deux pays en guerre.

Françoise Germaine-Robin

LIBERATION 12.3.1987

Strasbourg, village kurde à l'écoute de la Turquie

C'est le tarif habituel. Une visite aux médias dès que la tension monte au Kurdistan, un cocktail Molotov contre le consulat de Turquie lors des condamnations à mort ou des exécutions. Les observateurs strasbourgeois n'ont été qu'à moitié surpris par l'occupation, samedi dernier, des locaux de la rédaction strasbourgeoise du quotidien régional l'Alsace. C'était en fait le dernier média important de Strasbourg à n'avoir pas eu droit à une telle visite au cours des derniers mois.

« Le bureau de la BBC, c'est où ? »

« Il n'y a pas de bureau de la BBC à Strasbourg. » Le militant kurde n'y croit qu'à moitié. Avec une poignée de compatriotes flanqués de leurs femmes et d'une volée d'enfants, souvent très jeunes, il vient de faire irruption dans les locaux de l'Alsace. « On n'est pas méchant, on est des Kurdes », annonce d'emblée celui qui apparaît comme le responsable du groupe. Son premier souci ne vise d'ailleurs pas le journal qu'il occupe mais tous les autres médias de la place. Sur un petit papier, au creux de sa main, il a noté les numéros de téléphone des rédactions à prévenir. « Frans Press », FR3, pour lequel il a un numéro erroné et les Dernières Nouvelles d'Alsace, le principal journal de la ville. « Vous connaissez ce que fait l'Etat fasciste turc au Kurdis-

tan ? Il vient de bombarder des dizaines de villages avec des avions. Il y a des centaines de morts, des femmes, des enfants. Pourquoi la presse française n'en parle pas ? » Le journaliste qui assure « l'accueil » des occupants n'a pas grand-chose à répondre à cela, ignorant tout des derniers événements au Kurdistan. « Et vous, comment le savez-vous ? », se borne-t-il à demander. « Par les informations de la BBC, tous les jours, le matin et le soir. »

Vivant depuis une bonne dizaine d'années en Alsace, ces Kurdes occupent régulièrement les rédactions de la presse régionale mais s'informent à Londres. L'an passé, ils ont ainsi investi le 24 mai FR3-Alsace puis, le 18 août, les Dernières Nouvelles d'Alsace. Entre-temps, en juillet 86, on les suspecte fortement d'être les responsables du cocktail Molotov balancé de nuit dans le consulat de Turquie et de l'incendie de la voiture du conciergé. Pour le

reste, leur présence à Strasbourg est difficilement détectable. Ils seraient, d'après eux, trois cents à quatre cents, femmes et enfants compris. Difficile pourtant de les distinguer de la masse de plus de douze mille immigrés turcs. Comme eux, ils ont des papiers turcs, parlent souvent le turc et ont des patronymes turcs.

Ce qui ne les empêche pas d'être une minorité coupée du reste de l'immigration turque

AGENCE FRANCE PRESSE

Turquie-armée

Prolongation de la loi martiale dans quatre provinces à majorité kurde

ANKARA, 12 mars (AFP) - La loi martiale restera en vigueur pour au moins quatre mois supplémentaires dans quatre provinces de l'est de la Turquie à population en majorité kurde, a décidé, jeudi à Ankara, le parlement turc.

Le Parlement a entériné une décision du conseil de sécurité nationale (CSN) du 27 février prévoyant le maintien de ce dispositif -- qui confère à l'armée des pouvoirs discrétionnaires -- dans les provinces de Mardin (frontière syrienne), Hakkari (frontière irakienne), Diyarbakir et Siirt (sud-est), à compter du 19 mars.

L'état de siège avait été imposé dès 1978 dans ces régions où l'armée turque combat toujours les rebelles indépendantistes kurdes. Imposé dans tout le pays (67 provinces) après le coup d'état militaire de 1980, il a été levé progressivement depuis.

Le Parlement a confirmé la décision du CSN de lever l'état de siège dans la province de Van (est), à la frontière iranienne, à compter du 19 mars. Cette province ne retournera toutefois pas immédiatement à une administration civile ordinaire. Elle sera soumise pour au moins quatre mois à l'état d'urgence. Ce dispositif confère aux gouverneurs civils des pouvoirs aussi étendus que ceux de l'armée sous la loi martiale mais dont l'exécution est confiée à la police.

Leur seule présence visible est l'AOPK (Association des ouvriers patronnés du Kurdistan), créée en 1983 et qui ne serait qu'une émanation du PKK, le Parti communiste kurde. Un parti dont l'influence ne s'étend pas au-delà d'un noyau d'une cinquantaine de personnes à Strasbourg. Pourtant, lors des défilés du 1er Mai, grâce à des renforts de Moselle ou de RFA, ils sont environ deux cents à défilé en trois temps. Devant, les enfants dont le nez dépasse à peine des banderoles qu'ils tiennent puis, dix pas derrière, le groupe des femmes, le visage étroitement serré dans un fichu et enfin, fermant la marche, les hommes, moustache virile et pancartes au vent. Ils

manifestent entre eux, sans se mêler aux autres organisations de gauche turques, qui leur vouent d'ailleurs une méfiance sérieuse. Au point qu'entre partis communistes, supposés frères, on n'hésite pas à faire appel à la police française pour se protéger, comme l'a fait il y a deux ans environ, l'Association culturelle des ouvriers de Turquie en France, qui craignait qu'une de ses soirées ne soit la cible d'une attaque des Kurdes.

« Le monsieur a faim », a décrété, parlant du journaliste présent, le responsable du groupe, pour donner le signal du départ. Avec mille précautions, ils ont remballé leurs banderoles accrochées aux murs, en ôtant leurs chaussu-

res avant de grimper sur une chaise les décrocher, afin de ne pas salir. Tous les hommes se sont confondus en mille remerciements et poignées de main envers ce journaliste « qui est un homme humain et qui les comprend ». Et le groupe a disparu au coin de la rue en attendant qu'un prochain coup de fièvre aux confins de l'Irak, de l'Irak, de l'URSS et de la Turquie ne déclenche à Strasbourg une nouvelle occupation symbolique.

Michel SOUSSE

La Turquie frappe les Kurdes

La neutralité d'Ankara en question

par Claude Delmas

DEPUIS plusieurs semaines, les accrochages entre l'armée turque et des groupes armés du PKK — le « Parti des Travailleurs Kurdes » qui se flatte d'être marxiste-léniniste — se sont multipliés et amplifiés de chaque côté de la frontière turco-irakienne, au point qu'ils posent la question d'un risque d'implication de la Turquie dans le conflit irano-irakien. Dans le même temps, des commandos kurdes venus de Syrie ayant assassiné des Turcs, les rapports se sont tendus entre Ankara et Damas.

Les Kurdes s'efforcent de profiter de la crise globale du Proche-Orient pour reprendre leur combat en faveur d'un Kurdistan indépendant, un combat qui, fondé sur la volonté d'une ethnie d'arriver à l'existence politique, prend une dimension internationale en raison du conflit irano-irakien et du caractère pro-soviétique du PKK.

L'opération aéro-terrestre menée le 5 mars par les forces turques en territoire irakien était légale. Ankara et Bagdad ayant, en octobre 1984, signé un accord aux termes duquel chacun des deux

pays a un « droit de poursuite » sur le territoire de l'autre, ce qui signifie que les guérilleros kurdes ne peuvent pas disposer d'un sanctuaire.

Depuis qu'en 1980 le gouvernement turc a décidé de ne pas se soumettre à la volonté de groupes subversifs ou séparatistes, les chefs opérationnels du PKK se sont repliés dans les montagnes du nord de l'Irak, d'où ils lancent des opérations en Turquie, leur chef politique, Abdullah Odjelan, étant installé à Damas.

Du flanc est du mont Ararat au golfe d'Iskanderun et au cœur de l'Irak, le Kurdistan s'étend sur 420.000 km² (les trois quarts de la France) et regroupe 22 millions d'âmes, dont 13 en Turquie sur 230.000 km². D'où viennent-ils ? Sont-ils les Karkouks dont Xénophon parlait 400 ans av. J.-C. ? Nul ne peut l'affirmer.

L'essentiel est aujourd'hui que cette ethnie sunnite devient un élément du conflit proche-oriental.

Après avoir subi les vicissitudes des luttes entre l'empire ottoman et les Perses, les Kurdes furent profondément déçus au lendemain de la Première Guerre mondiale. Alors que le traité de Sèvres du 10 août 1920, signé par les alliés et le gouvernement turc, prévoyait pour eux une autonomie locale, Mustafa Kemal — Atatürk — soucieux de l'unité de la Turquie, imposa d'autres vues par le traité de Lausanne du 24 juillet 1923 : il ne fut plus question d'une « région kurde », et le Kurdistan fut partagé en fonction, surtout, de la rivalité franco-britannique et des richesses pétrolières ; c'est ainsi que la région de Mossoul fut attribuée à l'Irak.

De déception en déception

Un nouvel espoir naquit à la fin de la Seconde Guerre mondiale, avec la création d'une « République autonome d'Azerbaïdjan » à Tabriz avec le concours actif du PC

Tudeh, et, au Kurdistan, de la « République populaire de Mahabad », elle aussi sous influence soviétique. Sous la pression des Etats-Unis et de la Grande-Bretagne, l'URSS dut retirer ses troupes : la « République de Tabriz » s'effondra le 14 décembre 1945, celle de Mahabad le lendemain. L'URSS dut alors renoncer momentanément à ses visées sur le golfe Persique, mais elle ne cessa pas de soutenir le parti Tudeh.

Depuis la révolution irakienne du 14 juillet 1958, qui vit la fin de la monarchie hachémite incarnée par le jeune roi Fayçal, les Kurdes sont allés de déception en déception. C'est ainsi, par exemple, que le 10 février 1964 un accord entre Bagdad et les guérilleros kurdes reconnut les « droits nationaux kurdes » mais, en même temps, rejeta tout droit à l'autonomie. En 1966, le gouvernement turc dut organiser des unités antiguerilla pour lutter contre les groupes armés kurdes.

Depuis 1975, le problème a été occulté par la guerre civile libanaise, par les ondes de choc de la révolution khomeyniste et par le conflit irano-irakien. Mais il ne fut pas réglé pour autant. Les Kurdes s'associèrent à la révolution khomeyniste en espérant que, au-delà de l'opposition entre leur sunnisme et le chiisme, leurs revendications seraient prises en compte. Ils élurent des « conseils révolutionnaires », créèrent des « milices populaires », mais Khomeyni rejeta leurs prétentions autonomistes, reprenant à son compte le « non » du chah.

En quoi les opérations turques ont-elles, dans ce contexte historique, une importance particulière ? Elles ont été légales, puisque prévues par le traité d'octobre 1984. La Turquie, qui a maîtrisé le terrorisme, ne veut pas que, au nom des aspirations autonomistes des Kurdes, son territoire devienne un champ de bataille et que la contagion gagne ceux de ses citoyens qui appartiennent à l'ethnie kurde. Toute concession en matière de régionalisation serait un encouragement pour le PKK, pro-soviétique.

Visant les kurdes irakiens, ces opérations ont provoqué un vif mécontentement à Téhéran. Le gouvernement irakien a pu alléger les forces qui combattaient sur le « front kurde » et renforcer ses dispositifs dans la région de Bassorah. Officiellement neutre dans le conflit irano-irakien, la Turquie a apporté une aide indirecte à l'Irak.

La Syrie est, elle aussi, concernée. Elle n'a pas accepté que, en 1939, le Sandjaq d'Alexandrette (aujourd'hui Iskanderun) soit rattaché à la Turquie. Elle s'inquiète des projets d'aménagement du haut cours de l'Euphrate, qui pourrait affecter ses ressources en eau. Elle accepte la présence (et même l'entraînement) de commandos kurdes. Refusant que le territoire syrien soit une base arrière pour ces commandos, la Turquie a menacé de « frapper », alors que Hafez el-Assad ne peut pas, à la fois, être engagé au Liban et sur les 877 km de sa frontière nord.

Il est difficile de préciser dans quelle mesure le PKK est directement manipulé par l'URSS, et dans quelle mesure il peut parler au nom des Kurdes.

L'essentiel est que ses activités contraignent la Turquie à des opérations militaires qui peuvent l'impliquer dans le conflit irano-irakien, alors qu'elle doit déjà faire face à la présence militaire soviétique sur sa frontière nord-est et à son antagonisme avec la Grèce en mer Egée.

Claude Delmas

L'EXPRESS

GUERRE DU GOLFE

Irak-Iran : le prétexte kurde

Les Kurdes posent des problèmes aux deux belligérants. Téhéran craint d'abord l'alliance entre Bagdad et la Turquie pour combattre cette minorité.

Le 22 février. A Tasdelen, un petit village du Kurdistan de Turquie, des séparatistes kurdes exécutent des « collabos » : 14 morts, 9 blessés, pour la plupart des femmes et des enfants. Ensuite, le commando se réfugie 5 kilomètres plus loin, en Irak.

4 mars. A 8 heures du matin, 30 avions turcs entrent à leur tour en Irak. Ils bombardent des « positions indépendantistes kurdes » près des villes de Sirat, d'Era et d'Aramish. Bilan : une centaine de morts, et au moins autant de blessés. Violation de la frontière irakienne ? Oui et non. En fait, Bagdad a donné son feu vert. Logique. Par un accord du 14 octobre 1984, l'Irak et la Turquie se sont accordés un droit de poursuite réciproque sur le territoire de l'autre, sur 5 kilomètres de profondeur, et pendant trois jours au plus.

► L'Irak, parce qu'il n'a plus les moyens militaires — guerre du Golfe oblige — de faire la police dans ses montagnes du Nord, peuplées en majorité de Kurdes.

► La Turquie, parce qu'elle s'efforce sans succès de venir à bout de la guérilla, déclenchée le 15 août 1984, par le Parti des travailleurs du Kurdistan (P.k.k.), un groupuscule marxiste-léniniste, créé en 1978, qui prône la création d'un grand Kurdistan unifié.

De ce droit de suite, seule la Turquie a fait usage. En mai 1983, en août 1986 et le mercredi 4 mars. Trois fois en quatre ans. Un scénario bien réglé. Seulement voilà : cette fois-ci, les risques d'une telle opération sont plus élevés.

L'Iran, en effet, ressent toute coopération turco-irakienne comme une ingérence dans le conflit qui l'oppose à Bagdad. Et pour cause : les Kurdes d'Irak, touchés par les bombes d'Ankara, sont ses alliés. En novembre dernier, Téhéran a réussi à convaincre les deux formations rivales, le Parti démocratique du Kurdistan d'Irak des Barzani et l'Union patriotique de Djelal Talabani, de former une coalition. Et de se battre aux côtés de ses troupes.

Pas étonnant que l'Iran se soit déclaré « préoccupé » par le raid turc contre les Kurdes irakiens. Celui-ci tombait d'autant plus mal que Téhéran avait lancé, quelques heures plus tôt, une opération Kerbala 7 destinée justement à donner un bol d'oxygène aux « forces kurdo-irakiennes ».

Risque de dérapage ? Officiellement, les relations turco-iraniennes sont bonnes. Ankara affiche une prudente neutralité dans le conflit du Golfe. En outre, l'Iran est le deuxième client de la Turquie, devant l'Irak. Il n'empêche que Téhéran a lancé un avertissement à Ankara.

« Les problèmes internes de la Turquie ne peuvent servir de prétexte pour entrer dans un pays voisin et... agresser des innocents qui luttent contre le régime de Bagdad. »

Tout comme la Turquie soupçonne l'Iran de vouloir exporter sa révolution chez elle, Téhéran se méfie des arrière-pensées turques sur les installations pétrolières de Kirkouk et de Mossoul, situées toutes deux au Kurdistan d'Irak. Des voix s'élèvent en effet en Turquie pour « suggérer » une opération militaire dans cette région en cas de menace irakienne — ou kurde — sur le pipe-line turco-irakien, qui assure 45 % de l'approvisionnement pétrolier de la Turquie.

Mais le ministre de la Défense, Zeki Yavuzturk, rétorque : « Nous interviendrons aussi peu que possible, afin de ne pas être entraînés dans la guerre du Golfe. » D'autres vont même jusqu'à rêver d'annexion. Comme Ihsan Dogramaci, le patron des universités, qui tonne : « Kirkouk est turc ». Cette région dont la Turquie a été dépossédée en 1926 n'abrite-t-elle pas 1 million de Turcs ?

Faut-il prendre Kirkouk en cas de démembrement de l'Irak ? s'interroge, quant à elle, la presse turque depuis le début de l'offensive irakienne Kerbala 5, le 8 janvier, autour de Bassora. Rumeurs infondées ? Nostalgies d'une minorité ? Pendant la Seconde Guerre mondiale, Ankara avait déjà réclamé, sans succès, Mossoul et Kirkouk à l'Allemagne, puis à la Grande-Bretagne, comme prix de l'éventuelle entrée en guerre de la Turquie.

D'où l'inquiétude de Téhéran. Malgré les nombreux démentis des autorités turques.

HELENE DA COSTA ■

Combattants kurdes irakiens.

Le Kurdistan — 20 millions d'habitants environ — est situé sur une zone stratégique gorgée de pétrole, à cheval sur cinq pays : la Turquie (de 8 à 10 millions de Kurdes), l'Iran (6 millions), l'Irak (3 millions), la Syrie (1 million) et l'U.R.S.S. (quelques dizaines de milliers).

Les Kurdes, un peuple oublié

Des Kurdes ont occupé la semaine dernière les bureaux de notre journal à Strasbourg, d'autres, le lendemain, les locaux d'une compagnie aérienne à Bruxelles. Par ces manifestations pacifiques, les Kurdes entendent interpeller le monde sur leur sort. Peuple homogène sur un territoire géographiquement défini, ils n'ont aucun Etat et vivent dans cinq pays. Depuis des années, les Kurdes luttent pour qu'on reconnaisse leur spécificité. Et en Turquie pour que l'on ne nie pas leur existence. En effet, pour Ankara, il n'y a que des Turcs en Turquie.

Un dossier établi par François BÉCET

Peuple vieux de 3.000 ans, les Kurdes sont les descendants des Mèdes et leur langue appartient au groupe iranien de la famille indo-européenne. Au nombre de 16 à 17 millions et principalement musulmans, ils vivent en Turquie (8 à 9 millions), en Iran (4 millions), en Irak (3,5 millions), en Syrie (800 000), en URSS (270 000) et aussi au Liban (60 000). Au croisement de trois grands courants culturels, arabe, turc et persan, les Kurdes forment un peuple oublié qui rêve toujours d'une patrie.

Dès le début du 19e siècle, les Kurdes se dressèrent contre l'empire ottoman où vivait la majorité d'entre eux, les autres étant sous domination perse. Les deux empires durent même s'unir pour mater la révolte de 1877-1878. Au cours de la première guerre mondiale, les Kurdes, malgré Istanbul, se rallièrent aux Anglais et, à la fin du conflit, crurent que leur rêve allait se réaliser. En effet, l'article 62 du traité de Sévres prévoyait l'autonomie locale pour la région où domine l'élément kurde. Mais il y avait du pétrole à Mossoul et en Mésopotamie et l'on oublia les intérêts des Kurdes. Lors de la conférence de Lausanne en novembre 1922 on ne parla plus que des droits nationaux des Kurdes en Turquie et on les répartit dans les cinq pays dont on traça les frontières. En 1945 une République kurde connue avec le soutien de l'URSS une existence éphémère en Iran. Depuis lors ce sont par les armes que les Kurdes cherchent à acquiescer des droits.

● Turquie

Jamais la Turquie ne respecta ses engagements en faveur des Kurdes et dès 1924 Mustafa Kemal fit interdire la langue kurde. Des rébellions éclatèrent et la répression fut terrible : environ 200 000 paysans tués. Après d'autres révoltes, tout ce qui était kurde fut interdit et des populations déplacées de force. De 1950 au coup d'Etat militaire de 1971 les Kurdes retrouvèrent quelques droits mais aujourd'hui et surtout depuis le coup d'Etat de 1980 la répression, la torture et la mort régnaient à nouveau. Les régions où vivent les Kurdes sont militarisées à

l'extrême. Officiellement, les Kurdes n'existent pas. Il n'y a que des Turcs ou des « bandits » turcs. La situation est bloquée et pour les autorités, il n'y a qu'un moyen de faire face : la force.

Depuis 1983 la guérilla séparatiste a repris menée principalement par le PKK parti des travailleurs kurdes, dont les combattants trouvent refuge dans la zone montagneuse du nord de l'Irak. Régulièrement les commandos lancent des opérations en Turquie contre l'armée ou contre les « collaborateurs » des villages kurdes proches de la frontière.

La recrudescence de la guérilla a poussé la Turquie à conduire une offensive en Irak en mai 1983. Et en octobre 1984 Ankara et Bagdad ont signé un accord donnant aux forces armées des deux pays un droit de « poursuite à chaud ». C'est en vertu de cet accord qu'au début du mois, l'armée turque est à nouveau entrée en Irak où elle a détruit selon les autorités « neufs objectifs séparatistes ». Des renforts viennent d'arriver dans l'Est de la Turquie où sont déjà basés 150 000 hommes. Depuis 4 ans la guerre a fait officiellement 600 morts mais le chiffre réel serait de 2 000.

● Irak

Les Kurdes d'Irak, divisés souvent par des rivalités des questions de personnes, ont toujours eu des relations complexes avec les autorités de Bagdad. En 1970 au terme de dix années de guerre (60 000 morts) ils ont signé un accord avec le gouvernement qui reconnaissait le caractère binational de l'Irak (arabo-kurde) et accordait des droits importants politiques, culturels et économiques aux Kurdes.

Ménée par Barzani, qui rêvait d'indépendance, la guerre reprit en 1974 avec le soutien de l'Iran. Mais sous la pression des Etats arabes l'Irak et l'Iran réglèrent leur contentieux frontalier à Alger le 15 mars 1975 et le Chah cessa d'aider les Kurdes. Les combats cessèrent et Barzani s'exila en Iran puis aux Etats-Unis où il mourut en 1979.

Après sa mort, le Parti démocratique

kurde (PDK) éclata et l'on compte aujourd'hui 6 partis kurdes.

Aujourd'hui les périodes de calmes et de combats alternent. La guérilla contre le gouvernement de Bagdad est aidée par l'Iran. Mardi, Radio Téhéran a annoncé que les combattants du PDK (des fils de Barzani) venaient d'infliger de lourdes pertes à l'armée irakienne.

● Iran

Les Kurdes d'Iran rêvent toujours de l'éphémère République de Mahabad et ce sont eux qui subissaient le moins les attaques du gouvernement central. Mais tout a changé avec l'arrivée de Khomeiny qui dès les printemps 1979 a lancé des offensives pour conquérir et réduire le bastion kurde. Les Kurdes eux, veulent renverser le régime de Khomeiny. La guerre dirigée par le PKDI, parti démocrate kurde iranien, a déjà fait des milliers de morts et le leader du PKDI se plaint souvent de l'indifférence des gouvernements étrangers à l'égard de sa lutte.

● Syrie

Les Kurdes de Syrie n'ont jamais eu de problèmes particuliers sauf lors de la montée du nationalisme arabe en

1958. Les persécutions durèrent neuf ans mais de nature politique elles n'entraînèrent aucune rébellion sanglante.

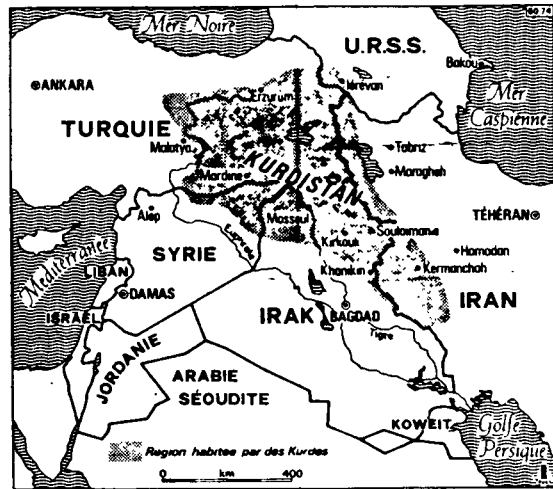
● Droits et autonomie

Aucun Etat n'est indulgent à l'égard du séparatisme mais en Turquie existe une volonté très nette de liquider le nationalisme kurde. La Turquie, qui s'estime réduite au minimum depuis la dissolution de l'empire ottoman, ne veut absolument rien céder aux Kurdes.

Par ses actions actuelles la Turquie inquiète ses voisins et la Syrie qui n'entretient pas de très bonnes relations avec Ankara redoute que les forces armées turques ne se lancent à la chasse aux Kurdes sur son territoire. Les Kurdes auraient des camps d'entraînement en Syrie et le fondateur du PKK, Abdallah Öcalan vit à Damas.

Les Iraniens sont aussi irrités par l'attitude de la Turquie. Ils l'accusent d'attaquer Bagdad contre l'Iran en attaquant les Kurdes « qui luttent contre le régime d'Husseini ».

Aujourd'hui la création d'un Kurdistan indépendant relève sans doute de l'utopie. Mais les Kurdes devraient en Turquie, Iran et Irak, bénéficier de droits réels et d'une certaine autonomie. La paix est à ce prix.

Après FR3 à Strasbourg, des Kurdes occupent la permanence du PS à Paris

Cela commence par l'arrivée de trente-cinq adultes kurdes et quinze de leurs enfants au 10, rue Solferino. Il est dix heures et la permanence du Parti socialiste s'éveille à peine. Monique Bartholoméus, assistante aux Droits de l'homme, les a d'ailleurs « repérés dans le métro » et « a eu un pressentiment ». Elle se souvient immédiatement du « coup du 18 août », où les mêmes membres en exil du parti des ouvriers patriotes du Kurdistan (APOK), étaient venus protester contre le manque de réactions occidentales aux « répressions de l'Etat fasciste turc ». Les mêmes ou du moins leurs alter ego parisiens qui, à Strasbourg, ont investi hier les locaux de FR3. Ils reviennent aujourd'hui au PS

car « un parti démocratique devrait nous comprendre ». Nonobstant des caméras encore tout ensommeillées, la troupe de manifestants investit l'intérieur de l'hôtel particulier. Un planton récalcitrant reçoit un coup de tête et se retrouve à l'hôpital. Les négociations peuvent commencer. Finalement, Jean Poperey accepte de recevoir au bout d'une demi-heure, trois délégués. Les autres quittent les lieux en retour, et déploient leurs banderoles sur le trottoir, face aux Renseignements généraux.

Affichettes et slogans font allusion aux récents bombardements turcs sur le Kurdistan, mais aussi au « remembrement » qui consiste à déporter les habitants des villages kurdes vers le

nord du pays et les grandes villes « Quand ce n'est pas pour préparer de véritables camps de prisonniers » affirme Youssouf, dernier gnef contre la Turquie : huit condamnations à mort récentes. Aux cris de « Vigi Serok Apo » (Vive notre leader Apo), les cinquante attendent une demi-heure leurs délégués. Les voici. On leur a assuré que le PS allait protester. Jean Poperey pousse la délicatesse jusqu'à les raccompagner sur le perron. P.L.

PS : La journée des Kurdes ne s'est pas arrêtée là. Vers 16h30, le même groupe a investi l'Office du tourisme turc, avenue des Champs-Élysées. La police est rapidement intervenue et a procédé aux vérifications d'identité des manifestants. Sans incident.

Bombardement de villages par l'aviation turque :

Emotion parmi les Kurdes du bassin

FREYMING-MERLEBACH — Le bombardement, la semaine dernière (voir notre édition du jeudi 5 mars), de villages situés dans le Kurdistan irakien par l'aviation turque a provoqué une vive émotion dans la petite communauté kurde du bassin houiller.

Annoncé par Ankara comme un raid de représailles à l'encontre de la guérilla kurde, qui aurait attaqué un village turc, l'opération aurait fait « plus de 200 victimes », selon la presse turque, qui précise que « les villages ont été complètement rasés ». Les travailleurs kurdes du bassin houiller, solidaires du Front national du Kurdistan, soulignent par contre que les villages étaient exclusivement peuplés de femmes, d'enfants, et de vieillards, et que l'opération entre dans le cadre d'une stratégie « d'élimination totale » du peuple kurde par le « régime fasciste et colonialiste » actuellement au pouvoir à Ankara, compare au « régime nazi ».

Entité ethnique à part entière, le Kurdistan est actuellement réparti sur les territoires de plusieurs pays différents : la Turquie, l'Irak, l'Iran, la Syrie et l'Azerbaïdjan (URSS). Pour contraindre plus efficacement les mouvements de guérilla kurdes, la Turquie et l'Irak ont conclu en 84 un accord autorisant chacun des deux pays à intervenir sur le territoire du voisin.

AGENCE FRANCE PRESSE

Une majorité parlementaire soutient la grève de la faim de Kurdes à Copenhague

COPENHAGUE, 13 Mars (AFP) - Une majorité parlementaire au Danemark composée de 4 partis de gauche (sociaux-démocrates, socialistes populistes, socialistes de gauche et radicaux) s'est déclarée solidaire des grévistes kurdes qui font la grève de la faim depuis une semaine devant le siège du Parlement à Copenhague en signe de protestation contre la répression du régime d'Ankara contre le peuple kurde.

Dans deux déclarations communes, les politiciens danois condamnent les récents bombardements de l'aviation turque contre les villages kurdes en Irak. "Nous estimons que la culture kurde doit être sauvegardée", ont-ils déclaré.

Accusations kurdes contre la Turquie

ATHENES - Le Parti socialiste du Kurdistan turc (PSKT) a accusé vendredi Ankara de mener une politique de "terrorisme hitlérien" à l'égard de la population kurde, et une politique "agressive et expansionniste" contre la Bulgarie, Chypre, la Grèce et la Syrie.

Dans une conférence de presse tenue à Athènes, deux responsables de ce parti qui ont tenu à garder l'anonymat, ont indiqué que les Kurdes de Turquie n'avaient depuis 1980 "aucun droit" et qu'il seraient contraints d'émigrer de leur propre pays.

A la suite d'une mesure remontant à février dernier, ont-ils expliqué, le gouvernement turc entend "déporter" quelque 50.000 Kurdes, les habitants de 100 villages de la province de Tunceli et de 250 villages de la province d'Erzincan (à l'est de la Turquie) vers les provinces de l'ouest et du sud-ouest, notamment vers Mersine, Antalya, Izmir et Mugla.

Après avoir condamné le récent raid aérien turc contre le Kurdistan irakien, les deux cadres du PSTK, ont estimé que la Turquie était "le gendarme de l'impérialisme au Moyen-Orient".

LA CROIX

17.3.1987

Les Iraniens occupent une zone montagneuse du Kurdistan irakien

Au cours d'une visite le 20 mars sur le front nord de l'Irak, un groupe de journalistes étrangers a pu constater que les troupes régulières iraniennes occupent une zone montagneuse à l'intérieur du territoire irakien. A la suite de l'offensive Kerbala 7 lancée le 4 mars dernier, une division de l'armée régulière iranienne a réussi à s'emparer des monts Gerdman situés à une centaine de kilomètres de Kirkouk, centre pétrolier irakien dans le Kurdistan. Par ailleurs, l'Irak aurait installé deux bases de missiles sol-sol de fabrication chinoise dans le détroit d'Ormuz, renforçant ainsi sa capacité à menacer la navigation pétrolière dans le Golfe.

Le Monde

14.3.1987

Les déplacements de population organisés par le gouvernement

La ruée vers l'Ouest des montagnards turcs

Le projet de déplacement de la population de villages désertés vers les régions fertiles de l'Ouest a suscité de vives réactions dans la presse turque et dans les milieux de l'immigration. On a parlé d'« émigration forcée », voire de « déportations de masse », qui auraient visé à disperser les habitants de deux cent trois villages de la seule province, minoritaire et contestataire, de Tunceli, dans l'est du pays.

TUNCELI
de notre envoyé spécial

On pense à Yol, de Yilmaz Güney, à ce village coupé du monde, où le froid meurtrier évite au mari l'obligation de tuer sa femme à l'honneur perdu. Les hommes sont occupés, dans l'aveuglante blancheur de la campagne et du ciel, à balayer la neige des toits en escalier de leur maison. « Ils attendent, et comme chez les villageois du roman, leur imagination grossit les incertitudes du départ », dit le chanteur Sulfu Livanelli, chanteur des luttes progressistes longtemps interdit après le coup d'Etat.

Il est devenu metteur en scène et achève le tournage du roman de Yashar Kemal, *Terre de fer, ciel de cuivre*, au village de Pinarlikaya, à 2500 mètres d'altitude, dans la province orientale d'Erzincan. C'est un endroit qu'on atteint difficilement en Land Rover, en empruntant, avant un torrent qui s'appelle déjà l'Euphrate, une piste de 10 kilomètres « ouverte, à l'occasion du tournage, pour la première fois en hiver depuis vingt-trois ans ». Un matin de février, le Mukhtar, le chef de village, a communiqué aux villageois la nouvelle venue d'Ankara : « Des terres cultivables vont être aménagées et distribuées dans les riches provinces de l'Ouest, Antalya, Izmir... Les candidats au départ doivent s'inscrire et préciser leur choix. »

Pour ces jeunes chômeurs rencontrés le long de la route, ces hommes qui travaillent plus de la moitié de l'année à 1500 kilomètres de chez eux comme ciriers de chaussures, porteurs, ouvriers du bâtiment dans les fies au large d'Istanbul, l'émigration n'a pas attendu une initiative gouvernementale, et celle-ci n'a nullement besoin du recours à la force.

Sur deux cent cinquante familles, le village n'en compte plus que cinquante, et la soif de départ a grandi depuis qu'avec l'installation de l'électricité, il y a deux ans, la télévision diffuse les images d'un éden méditerranéen où les hivers ne durent pas huit mois et où les villages aux terres fertiles sont proches d'un dispensaire ou d'une école secondaire. Bien sûr, on ne fait pas confiance au gouvernement pour le dédommagement, et les patriarches entendent bien que leurs fils émigrés soient comptés comme chefs de famille à part entière lors de la distribution. Mais pour la grande majorité, l'essentiel, « c'est d'être délivré d'ici ».

Tout le monde n'est pas candidat pourtant : Mustafa Aga, cravate et gilet impeccables, ne voit aucune raison d'abandonner ses 1000 dunums de terre (100 hectares) ni la maison au chapiteau de bois sculpté que son ancêtre, « le Seigneur des roses », a fait construire au milieu du siècle dernier, d'autant plus que ses proches possèdent les terres des villages voisins. Les moins nantis du village, en conflit cadastral permanent avec le hobercau, seraient, quant à eux, ravis qu'avec le retour au domaine public de ces « terres usurpées après le départ des Arméniens » un terme soit mis à la richesse des descendants de « seigneurs de la montagne ».

Ces paysans, partisans de l'Etat à tout crin, électeurs socialistes, gardent encore le souvenir des exactions commises par les « brigands » comme Barzani, jusqu'à l'écrasement des mouvements insurrectionnels connus sous le terme de « révolte kurde », en 1942.

C'est peu dire que l'on ne se définit pas ici comme Kurde, même si de l'autre versant de la montagne, comme dans les capitales européennes, le terme est couramment utilisé pour désigner les habitants de la région. Accroché dans chaque maison, le portrait d'un barbu au sabre à deux lames et au regard fier, celui d'Ali, le gendre du Prophète, rappelle qu'on est chez les alevi, une secte non conformiste et bétérodoxe, rattachée au chiisme et dépositaire des plus anciennes traditions de culture populaire turque.

Une turbulente région de minoritaires

Le zaza, une des langues ira-

niennes comme le kurde et le persan, est appelé « alévite » par ses usagers conscients de ce qui fait leur identité, un peu comme si des Cévenols disaient parler parpaillot. L'usage s'en perd chez les jeunes générations, les parents désiraient enseigner aux enfants « à parler comme il faut », entendez le turc, seule langue nationale du pays.

Les Kurdes du Sud-Est ? On les voit d'ici avant tout comme des chafis, les adeptes d'une des quatre écoles de droit de l'islam sunnite (orthodoxe), et d'anciennes questions de transubstantiation expliquent qu'on en parle parfois comme d'« ennemis ».

enchevêtrement de défilés abrupts. Malgré le coup d'Etat du 12 septembre 1980, des opérations sporadiques continuent dans cette région consciente d'être délaissée par les pouvoirs publics, ancien fief de l'« Armée de libération des travailleurs de Turquie ». Elles ont pour résultat essentiel de placer les habitants de cette province en état d'urgence entre les pressions conjuguées des terroristes en mal d'approvisionnement et des militaires en mal de terroristes, et par là d'augmenter le désir du départ, « même chez ceux qui n'ont pas reçu le questionnaire », au dire d'un cafetier.

Pas un cinéma à Tunceli, dans la ville qui a la réputation du plus fort taux de bacheliers du pays. Poussés à l'émigration par l'absence d'industrie, les « Toundjeliotes » voient leur particularisme renforcé par la suspension dans laquelle les place, auprès de l'administration et des employeurs, leur réputation de « rouges ».

Rien de séparatiste, pourtant, dans ce particularisme : on se souvient des files de volontaires lors de l'intervention à Chypre en 1974. Sur la vitre arrière des camions, l'image de ce gros insecte volant frappé des signes F. 16 (le premier avion de guerre produit par les Américains en Turquie) voisine avec le portrait d'Ali.

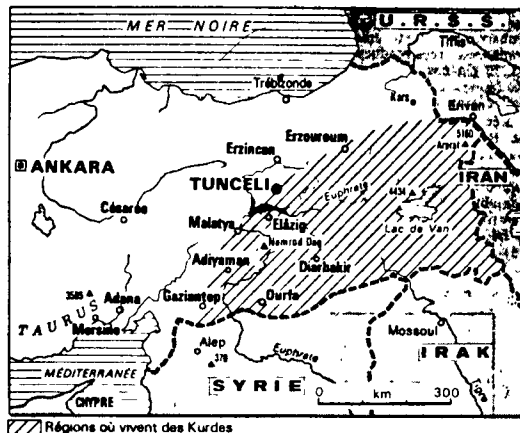
La montée récente de l'intégrisme

Tout atteste, que chez ces minoritaires de l'islam, l'attachement à l'Etat laïc d'Atatürk a été encore renforcé par la montée récente de l'intégrisme. De l'ancien gouverneur, qui vient d'être muté, on dit qu'il aurait mieux fait de construire des usines plutôt que des mosquées où les alevi ne vont pas. Paradoxalement, des jeunes, visiblement de gauche, font aujourd'hui l'éloge du président Evren, l'auteur du coup d'Etat de 1980, parce que, entre autres mesures répressives, il a mis fin aux opérations armées contre les alevi.

A Ovacik, à deux heures de piste du centre, on entre dans les cafés par des galeries creusées dans 3 mètres de neige. Dans ce haut lieu de la grande révolte de 1938, suivie de l'exil forcé jusqu'en 1947 de ses habitants, les joueurs de cartes rassemblés autour du maire social-démocrate sont formels : « Tous sont pour le départ, sauf les commerçants qui perdraient leurs clients et les notables leurs électeurs. Mais il faut davantage de clarté de la part du gouvernement. » Les chiffres publiés lundi par le quotidien *Cumhuriyet* (gauche) confirment ce désir massif de départ : 78 382 volontaires sur les 91 000 interrogés dans la province, ce qui risque de rendre insuffisants les 137 000 hectares bonifiés au sud.

Quant au résultat politique de l'opération, un auto-stoppeur précise : « Si c'est nos idées qu'on veut disperser, on les retrouvera dans les soixante-six autres provinces. »

MICHEL FARRERE.

En annonçant l'initiative gouvernementale sous le titre d'« émigration forcée à Tunceli » (prononcez Toundjeli), un hebdomadaire de gauche a réveillé la méfiance latente à l'égard des mesures de déplacement de populations dans une turbulente région de minoritaires, où ils sont la règle, pour des raisons économiques et surtout politiques, depuis le seizième siècle. La mesure, basée sur un article de la Constitution prévoyant l'évacuation et le reboisement des « villages de forêt qui ne peuvent accéder au développement économique », concerne pourtant

cinquante-deux provinces sur les soixante-sept du pays, et le questionnaire est arrivé dans quatre cent cinquante villages de la province de Bursa et dans d'autres provinces à l'ouest du pays, peu suspectes de tendances séparatistes ou révolutionnaires. Présentée comme limitée à Tunceli, la « province aux trois gendarmes par habitant », selon la presse de gauche, l'opération devenait politique.

Aux abords du bourg de Pulmur, en venant d'Erzincan, on comprend que les forces du pouvoir central aient, de tout temps, eu du mal à déloger les insurgés basés dans cet

18.3.1987

Cinq rebelles indépendantistes kurdes tués

HAKKARI - Cinq rebelles indépendantistes kurdes ont été tués, mercredi, lors d'une opération de l'armée turque dans la province de Hakkari, frontalière de l'Irak (sud-est de la Turquie), a annoncé le commandement de la septième armée.

Selon le commandement, les rebelles appartenaient à un groupe de terroristes qui a perpétré le 22 février dernier une attaque dans le village de Tasdelen dans la même région faisant quatorze morts, dont neuf femmes et enfants.

Un lance-roquettes, cinq fusils d'assaut, plusieurs grenades et des munitions ont été saisis, indique-t-on de même source.

TRIBUNE DE L'ECONOMIE

21.3.1987

La Turquie et les Kurdes

Priorité au développement

par Diego Solanas

Le dernier raid de l'armée turque au nord de l'Irak contre les maquisards kurdes du PKK (parti des travailleurs kurdes, marxiste léniniste) illustre l'une des constantes de la politique d'Ankara à l'égard du mouvement kurde : la répression. En Turquie (comme en Irak ou en Syrie d'ailleurs), le problème kurde est indissociablement culturel, linguistique, politique et de plus en plus militaire. Mais la question kurde se pose également en des termes économiques. Les régions de l'est de la Turquie (le terme d'Ankara restent les plus déshéritées du pays. Les terres montagneuses ou semi-désertiques sont pauvres en l'absence de moyens d'irrigation adéquats. L'industrialisation a encore peu touché ces régions. L'est kurde s'est trouvé enclavé, à la suite de l'établissement des frontières dans les années 20 mais aussi faute du développement des infrastructures indispensables.

Les Kurdes, contrairement à l'exode rural et à l'émigration intérieure, se rassemblent de plus en plus dans les périphéries des grandes villes turques de l'Ouest où ils constituent une grande partie du prolétariat et du sous-prolétariat. Ils représentent également une part importante (plus de 25 %) de l'émigration turque en Allemagne fédérale.

Dans les années 70, le Premier ministre social-démocrate Bülent Ecevit avait mis en œuvre un programme de développement des provinces de l'Est électrification, grands travaux hydro-électriques, infrastructures routières, prospection pétrolière, etc. L'idée, propre aux kémalistes de gauche, était que la solution de la question kurde passe avant tout par le développement économique, semble avoir été réactivée par l'actuel gouvernement conservateur de Turgut Ozal. Ce dernier estime qu'au-delà de la nécessaire modernisation économique du pays, la Turquie doit devenir un « pont » entre l'Europe et le Moyen-Orient.

Diego Solanas

assurera la production d'énergie hydro-électrique mais aussi l'irrigation de la plaine de la Mésopotamie du Nord. Les plantations turques ont prévu la mise en valeur de ces terres pour la production de primeurs, de coton et même de riz, destinés à l'exportation vers les marchés du Moyen-Orient à proximité immédiate.

Mais ce barrage, qui sera alors le quatrième du monde, constitue un sujet de contentieux permanent avec la Syrie qui doit réviser à la baisse le développement de son complexe de Taqba sur le cours moyen de l'Euphrate. Avec l'Irak, les discordes au sujet du partage des eaux semblent moins d'abord parce que l'Irak, empiète depuis sept ans dans son conflit avec l'Iran, a renoncé à des grands projets d'aménagement hydro-électriques ensuite parce que les Turcs n'ont pas prévu de grand complexe sur le Tigre. Il n'en reste pas moins que ces grands projets ont été mis en œuvre sans concertation entre Etats et que la Turquie s'est taillé la part du lion à la faveur de son propre développement économique. Mais aussi en raison de l'improvisance de ses voisins.

Quant aux principaux intéressés, les Kurdes, il n'est pas sûr qu'ils assistent passivement à la mise en valeur des ressources de leurs régions. Le développement économique pourrait aussi relancer la question kurde en Turquie en des termes neufs.

AGENCE FRANCE PRESSE

Iran-Irak

Nouvelle attaque kurde et iranienne à Arbil, selon Téhéran

TEHERAN, 23 mars (AFP) - Les installations radars de la ville de Arbil, dans le Kurdistan irakien, ont de nouveau été attaquées par des maquisards kurdes et des « gardiens de la révolution » iraniens, a annoncé lundi Radio-Téhéran.

Cette attaque, présentée comme la « Jème phase » de l'opération « Fath 4 », déclenchée le 11 février, a eu lieu dans la nuit de dimanche à lundi, précise la radio. Etaient une nouvelle fois visées les installations radars du mont Kourak, dominant la ville de Arbil, selon la radio.

Celles-ci avaient été la cible, le 11 février, des combattants de l'Union patriotique kurde, dirigée par Jala Talebani, associés aux gardiens de la révolution. Selon les communiqués militaires de l'époque, ces radars servaient au guidage des avions irakiens en mission de bombardement dans l'ouest iranien.

Un technicien ouest-allemand enlevé par des Kurdes libéré en Irak

BONN, 26 mars (AFP) - Un technicien ouest-allemand, Manfred Berens, enlevé le 13 février dernier en Irak par des rebelles kurdes, a été libéré sain et sauf, a-t-on annoncé jeudi de source sûre à Bonn.

M. Berens avait été enlevé en même temps qu'un Turc par un commando armé sur un chantier de la firme Krupp, près de la ville de Souleimanieh, au nord de l'Irak. La femme et les deux enfants de M. Berens qui se trouvaient avec lui, n'avaient pas été emmenés.

M. Berens, a-t-on précisé de même source, se trouve de nouveau sur le site du chantier. Le sort de son compagnon de détention n'est pas connu.

ARC-EN-CIEL

Le trimestre 1987

VA-T-ON TURQUISER LA C.E.E. ?

La Turquie s'évertue à se faire passer pour un pays démocratique car elle aspire à adhérer à la C.E.E. ainsi que l'ont fait récemment l'Espagne, le Portugal et la Grèce. Mais une question se pose : la Turquie peut-elle déceintement se prétendre « pays démocratique » ?

L'Etat turc actuel, fondé en 1923 par Mustafa Kemal, s'inspire, dans ses grandes lignes, de l'idéologie élaborée par ce dernier et nommée kémalisme. Celle-ci se fonde sur plusieurs thèses supérieures de la race turque (la langue turque serait, par exemple la source de toutes les langues, selon la théorie de la « langue soignée »). Les Turcs habitent depuis toujours le Moyen Orient et auraient créé les plus vieilles civilisations telles que les Hittites et la Sumérienne. La Turquie n'est habitée que par des Turcs et ceux qui prétendent le contraire doivent être turquisés par tous les moyens, allant du génocide culturel au génocide physique.

En conséquence, les Kurdes (aujourd'hui environ 15 millions dans ce pays) ne constitueraient pas une entité nationale distincte. Ils seraient de la même origine, rapportée par le journal

turc Hürriyet du 20 juin 1986. « On nous a fait avaler les excréments pendant deux heures. Mon compagnon de cellule, Bedri Tan, est mort sous la torture. Pour oublier cette horreur, je me suis fait arracher toutes les dents ».

L'auteur de ces lignes s'appelle : Fezal Cemiloglu. Il est président de la Chambre de commerce et de l'industrie de Diyarbakir. Une telle abjection, perpétrée en 1986, un tel mépris de la dignité humaine, émanant d'un pays « européen » (c'est-à-dire, en principe, civilisé) se passe, je crois, de tout commentaire.

Alors, je repose la question : la Turquie peut-elle déceintement prétendre à adhérer à la C.E.E. ?

Noureddine ZAZA écrivain

PS - Amnesty International signale le cas d'un journaliste turc, Mehmet Yeles, arrêté pour avoir dénoncé la torture subie par huit détenus. Il fut forcé de manger les pages qui relatent ces faits « Ils m'ont enfoncé le journal dans la bouche et m'ont ôté de l'avaloir ».

6.3.1987

In Palme Murder Inquiry, Some Swedes Feel That the Enemy Could Be Sweden Itself

This article is excerpted from *The New York Times Magazine*

By Richard Reeves

New York Times Service

EARLY on the morning of Jan. 20, 200 Swedish policemen surrounded a number of houses in Stockholm and rounded up 20 men. "Three of those arrested," the police announced, "have been informed of the suspicion of being accessories to the murder of Olof Palme."

The arrests climaxed an 11-month, \$6 million effort by a 300-member task force investigating the killing of the man who had dominated his country's politics for 20 years. Prime Minister Palme had led his Social Democrats to victory in three elections and was the most important Swede in the world. But he had also led the party to its only two defeats in 56 years and, because he was a political animal who honed his courtship to wound, he was hated by many of his countrymen.

Ten hours after the early morning arrests, the head of the investigation, Stockholm's police commissioner, Hans Holmér, and the chief prosecutor Claes Zeme appeared together before 250 reporters from 12 countries, and announced to their stunned audiences that the suspects had been released for lack of evidence. After that press conference, I walked from police headquarters around the corner to Mr. Zeme's office.

"Do you know who killed Olof Palme?" I asked.

"We haven't the faintest idea," he answered.

"Do you know what kind of person did it?"

"No."

"Do you know where he came from?"

"No."

"Do you know why he did it?"

"No."

"The answer to all those questions is

"No."

Weeks later, as the first anniversary of the murder approached, the answers were still

"No."

The only change was the removal of Mr. Holmér as chief of the task force.

The details of Mr. Palme's assassination remain fresh in the memories of Sweden's 8.3 million people. At 11:21 on the night of Feb. 28, 1986, a gunman stepped out of the shadows onto Sveavägen, a busy street in central Stockholm, fired two shots, then escaped.

In the year since then, Sweden has been

troubled by the murder it can neither forget

nor solve. As Swedes continue to come each day

to lay roses on the site where Mr. Palme fell,

half the country's law enforcement establish-

ment is accusing the other half of arrogant

bungling. The assassination and its fumbling

quarreling aftermath has shattered the pros-

perous little nation's self-image as a land of

peace and decency, reason and competence.

THE truth may be far worse than the

Swedes themselves know now—or will ever

know. If some top officials succeed in an

attempt to block certain lines of inves-

igation, a month-long inquiry by this reporter

involving more than 100 interviews in Sweden

and four other countries, produced strong evi-

dence that the police and prosecutors may have

been restrained and perhaps misled by their

own government, particularly the Foreign Min-

istry.

While the police were chasing rightist pain-

killer, and a violent little gang of Kurdish

Communists, some Swedish officials—including cabinet members—were coming to a more dangerous conclusion: that Mr. Palme died because of his clumsy involvement as a mediator in the Iran-Iraq war at the same time that Swedish arms makers were illegally shipping weapons to one side, Iran.

The complicated and secret weapons dealings in many ways paralleled the American transactions with Iran, and have raised the same kinds of questions about who in government knew what, and when. Regardless of who knew in Sweden, secret service agencies of other countries have offered the Swedish government information indicating that Mr. Palme's murder might be traced to his decision to block arms deliveries to Iran after illegal sales of surface-to-air missiles, howitzers and gunpowder became public in late 1985.

Beyond that, some members of the cabinet have concluded that the subsequent death of a second Swedish official—recorded as an accident by the police—was probably a murder linked to the Palme investigation and the same arms transactions.

That official was the Foreign Ministry officer responsible for approving all materiel exports, a former admiral named Carl-Fredrik Almqvist, who fell or was pushed in front of a subway train in Stockholm's Central Station on Jan. 15—six days before he was to testify before a special prosecutor investigating the illegal arms shipments.

Many Swedes do not want to know the truth about what happened—for them it is over. The truth seems to be no thirst for or need of revenge. Prime Minister Ingvar Carlsson, an unobtrusive party and government functionary his whole adult life, has united most of the country—or so claimed it. According to one poll, the Social Democrats have gone up 10 points in popularity since Mr. Palme's death.

"Neither are the friends of Mr. Palme driven by a desire for revenge or vindication. His story is over," said Dieter Strand, a popular newspaper columnist and author of a biography of Mr. Palme. I heard similar lines elsewhere: "I could never be quoted on this, but I hope they never find the murderer," said a friend in the current government. "It would trivialize Olof's life, vulgarize it. He would have to share history with a crazed assassin."

Then there is the powerful group, few and highly placed, including some in the Foreign Ministry and members of the current cabinet, who do not believe the assassin was crazy at all. Such people would not speak for the record, but a half-dozen in top positions expressed the belief—and the fear—that the truth might destroy confidence in both the government and the Social Democratic Party. They believe that Mr. Palme—and Mr. Almqvist, too—were murdered because of Sweden's official and unofficial, well-meaning and profit-seeking, meddling in the Gulf war.

The Foreign Ministry, acting officially, stood between the police and any investigation that might have international implications. When approached by the police about information from foreign intelligence sources on an Iranian connection, the Foreign Ministry responded, "That is not plausible to this office." When other foreign sources pointed to Iraq, the police inquiry was limited to a search of hotel records

In the days after the death of Prime Minister Olof Palme, Swedes lined up at the site of the assassination to pay homage.

to determine whether anyone holding an Iraqi passport had registered during the week before the murder.

But Sweden is also a country that maintains its high standard of living—per capita income is 2.5 percent higher than in the United States through foreign trade. Arms sales are part of that prosperity. Weapons may account for 3 percent or more of Sweden's annual exports of about \$45 billion, which is more than a third of its gross national product. The government has been known to look the other way on weapons sales, liberally granting export permits that certified that materiel was not headed for war zones.

Singapore was the favored shipping point for

Bofors equipment, especially its highly regard-

ed RBS-70 surface-to-air anti-aircraft missile

system. From that port, the RBS-70s were sent

on to—among other places—Iran, being

transshipped a second time from Dubai or

Bahrain.

Then someone inside Bofors blew the whis-

per, disclosing information on the deals to peace

groups on the left wing of Mr. Palme's Social

Democrats. Details began to leak out about a

series of shipments from October 1984 to May

1985, apparently all headed toward Iran.

The Iraqis, of course, had protested the sales when they became public. They were also enraged by a program that the Swedes considered an act of humanitarian neutrality. Iranian war wounded were being treated in Swedish hospitals for what the Iraqis said were the effects of poison-gas attacks launched by Iraq.

The arms investigation continued after Mr. Palme's assassination and eventually centered on the inspector of war materiel, Mr. Almqvist. His testimony was scheduled for Jan. 21. He was working on it Jan. 15. His death that day was big news—the police initially said there were witnesses who had seen a man with his hands on Mr. Almqvist's chest—but only one newspaper bothered to speculate on its possible connection with Mr. Palme's killing.

The next day the police announced that witnesses—there were at least two—who said that Mr. Almqvist was pushed in front of the train were "mistaken." The case was closed. Mr. Almqvist's name disappeared from the press.

BUT it did not disappear from cabinet concerns. Ministers were relieved by the police finding, but many did not believe it. The "murder"—and that was the word used by ministers—was discussed by the cabinet. The concern there was that it was part of a continuing threat to the nation that must be resolved. Not solved, but resolved.

A political assassination is, after all, a political event, a circumstance to be managed by politicians. One of those men, sitting in his office in Rosenbad, the seat of Sweden's government, looked out over Stockholm one recent morning and put it this way: "We know at this point that there is less than a 10-percent chance to solve the murder. That is not our problem. Our problem is what the people of Sweden believe happened and how they deal with that."

That leader does not know who pulled the trigger that ended Mr. Palme's life. I could find no one who does. What I did find in Rosenbad, and in other government offices, was national leadership determined to protect Sweden's critical international relationships and trade, as well as the standing of the government with its own people. Politically, solving yesterday's murder might not be worth the trouble it would cause today. "All we want now is for this to be over with, one way or another," said the man in Rosenbad. "We must get it behind us."

Copyright 1987 Richard Reeves

Police Commissioner Resigns

A Stockholm police spokesman said Thursday that Mr. Holmér, who led the hunt for the killer of Mr. Palme, has resigned as the city's police chief. Reuters reported from Stockholm.

Mr. Holmér, who was removed from the

Palme case last month after persistent disagree-

ments with prosecutors, handed his resignation

to Mr. Carlsson. The spokesman said that the

resignation was accepted and that Mr. Holmér

would give his reasons later.

Mr. Holmér resigned shortly before he was to

testify before a special parliamentary commit-

tee investigating the murder inquiry.

Earlier witnesses, including Attorney Gener-

al Magnus Spoberg, were highly critical of Mr.

Holmér's role and the way the government

supported him earlier in the inquiry.

European Communities

EUROPEAN PARLIAMENT

WORKING DOCUMENTS

English Edition

1987-88

9 MARCH 1987

SERIES B

DOCUMENT B2-57/87

MOTION FOR A RESOLUTION

tabled by Mr VANDEMEULEBROUCKE, Mr ULBURGHIS, Mr KOLOKOTRONIS, Mr TZOUNIS, Mr AVGERINOS, Mr GAZIS, Mr LAMBRIAS, Mr EPHREMIDIS, Mr ADAMOY, Mr ALAVANOS, Mr CHRISTODOULOU, Mrs GIANNAKOU-KOUTSIKOU, Mr GERONTOPOULOS, Mr SARIDAKIS, Mr PAPOUTSIS, Mr GLINNE, Mrs FONTAINE, Mr PANNELLA, Mr WURTZ, Mr FILINIS, Mr CHAMBEIRON, Mr ROMEOS, Mr STAVROU and Mr ANASTASSOPOULOS

with request for inclusion in the debate on topical and urgent subjects of major importance pursuant to Rule 48 of the Rules of Procedure

on the attacks by Turkish armed forces on Kurdish communities in Iraq

WG(VS1)9177E

PE 112.884
Or. Fr.

A Series Reports B Series Motions for Resolutions C Series Questions Written Questions D Series Documents E Series Other Instruments and Communications

B 2-57/87

EN

The European Parliament,

- A. outraged by the recent attacks by Turkish armed forces on the Kurdish communities in Iraq,
- B. appraised of the extremely high number of victims,
- C. whereas the situation in the regions of the Turkish Republic inhabited by Kurds has deteriorated,
- D. aware of the Turkish Government's repressive measures against the Kurdish people,
- E. mindful of the fate of another race that inhabited the territories currently belonging to the Turkish Republic,
- F. alarmed at a recent Turkish law which authorizes Turkey to make incursions into foreign territory on various grounds,
  1. Condemns the murderous attacks by Turkish armed forces on the Kurdish communities in Iraq;
  2. Calls on the Turkish Government to desist from such operations in future;
  3. Believes that Turkey should compensate the families of the victims;
  4. Calls for an end to repressive measures against the Kurdish communities in Turkey;
  5. Urges the Turkish Government to open a genuine dialogue with the Kurds in good faith;
  6. Affirms that the legislation through which Turkey seeks to legalize acts of aggression is contrary to international law;
  7. Instructs its President to forward this resolution to the Council, the Commission, the Foreign Ministers meeting in political cooperation, the Governments of the Member States and the Turkish Government.

FINANCIAL TIMES

5.3.1987

Turkish jets strike Kurdish targets in Iraq

By David Barchard in Ankara

ANKARA (AFP) — Turkish air force jets yesterday morning struck at targets in Iraq in a significant escalation of a long-running campaign against Kurdish nationalist insurgents. Unofficial reports said at least 100 people were killed in the strike which was apparently in retaliation for a bomb attack by Kurdish rebels two weeks ago in which 18 died.

Major troop movements have been reported along the Iraq-Turkey border for the past few days and command posts have been flown in from other parts of the country.

The semi-official Anadolu news agency announced yesterday that its jets were poised on the frontier.

The attack yesterday was the third in four years on Kurds in northern Iraq with what appears to have been Baghdad's approval.

The international ramifications of the problem are particularly worrying for Turkey. Iran backs one section of the Kurdish movement in Syria, at least until recently, actively supported the Kurdish movement, but seems to have struck a bargain recently with Ankara to withdraw that backing.

Iraq, Turkey's closest friend in the region, is sapped by seven years of war and the central government is unable to maintain control.

Kurdish militant groups from Turkey withdrew to towns in Iraq four or five years ago. In these centres and countless hideouts that the PKK (Workers' party of Kurdistan) has launched attacks on gendarme posts and the homes of village guards in the past two and a half years.

At least 586 people, including terrorist guerrillas, have died in these attacks, which raise the question of how many more lives Turkey will have to devote to pacifying the area.

The attacks have dented the assumption that Turkey's military hold on the area was too strong even to challenge. In addition, the rebels have established the PKK as the main Kurdish politi-

cal force. One thing is certain, Turkey is committed to a unitary system of government and by a long tradition, centralisation.

Until recently, it appeared that an overwhelming majority of the rebel forces were Kurds. But now speakers of other languages are joining the ranks.

The rebels have been victorious in their efforts to set up a government in the north of Iraq.

The rebels have been victorious in their efforts to set up a government in the north of Iraq.

The rebels have been victorious in their efforts to set up a government in the north of Iraq.

The rebels have been victorious in their efforts to set up a government in the north of Iraq.

The rebels have been victorious in their efforts to set up a government in the north of Iraq.

The rebels have been victorious in their efforts to set up a government in the north of Iraq.

The rebels have been victorious in their efforts to set up a government in the north of Iraq.

The rebels have been victorious in their efforts to set up a government in the north of Iraq.

The rebels have been victorious in their efforts to set up a government in the north of Iraq.

The rebels have been victorious in their efforts to set up a government in the north of Iraq.

The rebels have been victorious in their efforts to set up a government in the north of Iraq.

The rebels have been victorious in their efforts to set up a government in the north of Iraq.

The rebels have been victorious in their efforts to set up a government in the north of Iraq.

The rebels have been victorious in their efforts to set up a government in the north of Iraq.

The rebels have been victorious in their efforts to set up a government in the north of Iraq.

The rebels have been victorious in their efforts to set up a government in the north of Iraq.

The rebels have been victorious in their efforts to set up a government in the north of Iraq.

The rebels have been victorious in their efforts to set up a government in the north of Iraq.

The rebels have been victorious in their efforts to set up a government in the north of Iraq.

The rebels have been victorious in their efforts to set up a government in the north of Iraq.

The rebels have been victorious in their efforts to set up a government in the north of Iraq.

The rebels have been victorious in their efforts to set up a government in the north of Iraq.

The rebels have been victorious in their efforts to set up a government in the north of Iraq.

The rebels have been victorious in their efforts to set up a government in the north of Iraq.

INTERNATIONAL

HERALD TRIBUNE

6.3.1987

Turkey Strikes Rebel Kurds in Iraq

ANKARA (AFP) — Turkish air force jets yesterday morning struck at targets in Iraq in a significant escalation of a long-running campaign against Kurdish nationalist insurgents. Unofficial reports said at least 100 people were killed in the strike which was apparently in retaliation for a bomb attack by Kurdish rebels two weeks ago in which 18 died.

Major troop movements have been reported along the Iraq-Turkey border for the past few days and command posts have been flown in from other parts of the country.

MONITOR • Iraqi opposition

Barzani's last testament

Kurdish leader Idris Barzani died suddenly at the end of January. He took over the leadership of the Kurdistan Democratic Party from his father, Mustafa Barzani, the veteran guerrilla leader of the 1960s and 1970s, and his final political act was to attend a conference in Tehran of Iraqi opposition groups. While he was there, Barzani gave his last interview to Chris Kutschera.

"When I hear directly and very clearly from President Khamenei that the Iranian leadership intends to leave the choice of a political system and political leadership to the Iraqi people themselves, how can I not be satisfied? These words are very important to the Iraqi opposition groups and will also make relations between Iran and Arab countries easier."

Idris Barzani could not have guessed that this comment on the Iraqi opposition conference, held in Tehran on 24-28 December, would be his last public political statement. Only a matter of days later, on 31 January, he died, aged 42, of a heart attack, during a session of the Kurdistan Democratic Party (KDP) held near Urmieh, in Western Azerbaijan, near the Iraqi border.

During an exclusive interview with *The Middle East*, Idris Barzani talked at some length about the Iraqi opposition conference and its achievements. Although all the Islamic organisations and Kurdish groups were represented, others were notable by their absence.

They included the Arab nationalists (Nassertes, Baathists) and the left (Iraqi Communist Party, Democratic Rally). Whatever their reasons for staying away it was clear to Idris Barzani that "their absence made it more difficult for us to defend the position that all Iraqi people want free elections to choose the regime which will follow Saddam Hussain's fall. If they had been there it would have been easier for us to defend our position."

There were other important absentees. Although Abdul Salam Jalloud, Libya's number two, and Farouk al-Shara, the Syrian foreign minister, had said they would attend, they did not show up. Idris Barzani did not deny that he was very surprised not to see them in Tehran but, he said, he hoped their absence was only temporary and they would attend the next conference.

The Kurdish question was one of the more hotly debated issues by the "committee on the political future of Iraq", chaired by Ali Mohammed Besharati, the Iranian deputy foreign minister, with Seyid Mohammed Baker al-Hakim, spokesman

for the Supreme Council for the Islamic Revolution in Iraq, as his deputy. It was a thorny issue since not all the Kurdish groups arrived with the same position. While the KDP is struggling for autonomy, Jela! Talabani's Popular Union of Kurdistan is asking for self-determination. Rassoul Marmand's Socialist Party of Kurdistan wants freedom for the Kurds, while Shaikh Mohammed Khaled Barzani considers himself a "hezbollah".

Clearly the Islamic groups are very sensitive about the use of the word "national" rights. For them, remarked Idris Barzani, it is a preparatory stage to independence. The Kurdish problem in Iran and Turkey is also part of the issue and, since "we Kurds are interested in improving our future relations with them we removed the word 'national'."

In the same way, the final resolution adopted by the conference does not mention the word "autonomy", for the same reasons,

admitted Idris Barzani. "If mutual confidence develops, then all the problems will disappear."

Asked if the Kurds had not been losing the battle of negotiations by making too many concessions, Idris Barzani denied this vehemently. "We are not repeating the concessions of the past... we are not accepting less than we are struggling for... but to make this conference successful, so that nobody blames the Kurds, we were prepared to accept general terms." And Seyid Mohammed Baker al-Hakim said in the committee: "I am going to guarantee to struggle for the rights of the Kurds as if I were a Kurd."

For Idris Barzani it was clear that the Middle East has reached a turning point. "We are facing a new situation", he said. "Before, we were dealing with nationalist groups, but now we are dealing with Islamic groups. It is a new situation for us, a new thing for the whole Middle East... we have to cope with it."

While his younger brother Massoud, aged 40 and KDP chairman since 1979, spent most of the time at the front, inside Iraq: Kurdistan, Idris was living at Karadj, near Teheran, dealing with the Iranian authorities. From now on Massoud will be left alone to take over Barzani's succession and to build on the success of the policy of close relations with the regime in Tehran. His task will be easier now that many other groups of the Iraqi opposition have followed the KDP's lead.

Mossoud Barzani: takes over the Barzani succession following the death of his brother Idris.

FINANCIAL TIMES

9.3.1987

Turkish troops pursue Kurdish attackers

BY DAVID BARCHARD IN ANKARA

A MAJOR operation was under way yesterday along the Turkish-Syrian frontier as troops searched for a group of Kurdish guerrillas who killed nine people on Sunday in an attack on two houses in the village of Acikyol, near Nusaybin.

The Turkish Minister of the Interior, Mr Yildirim Akbulut, personally directed operations from Ankara. He told Turkish reporters that the guerrillas would be "given the lesson they deserve."

The latest attack followed the pattern set by earlier ones in which a band of terrorists crossed the border by night and attacked the homes of village "trustees" with explosives and automatic weapons in an attempt to kill all the people inside them. Five of the eight who died were aged 16 or under.

It was assumed in Ankara that the latest raid was a response by Kurdish terrorist organisations to the airstrike which the Turkish airforce

carried out on Wednesday against Kurdish hideouts in Iraq.

However, unlike earlier raids, this one took place north of the Syrian border and in the Mesopotamian plain. Although Kurdish groups have been active in Syria, and the leader of the PPK (Workers' Party of Kurdistan), Mr Abdullah Ocalan, is believed to live in that country, previous attacks have mostly come from Iraqi or Iranian territory.

Turkey will certainly renew pressure on Syria to prevent Kurdish guerrilla operations from being launched upon its soil. The two countries appear to have concluded an agreement to this effect last year. The international attention attracted by the recent attacks must be particularly worrying for the Turkish government, as it raises the possibility that the Kurdish groups are beginning to seek — and respond to — publicity in the rest of the world.

Türkischer Militärüberfall auf Kurden im Irak

Luftangriffe gegen irakische Niederlassungen der Kurden / Rache für kurdischen Überfall vor zehn Tagen
Terrorabwehrinheiten der türkischen Armee im Grenzgebiet / Dritter türkischer Angriff seit 1983 auf kurdische Stellungen im Irak

Ankara (ap/taz) — Dreißig Flugzeuge der türkischen Luftwaffe haben am Mittwoch morgen mehrere Luftangriffe auf kurdische Siedlungen im Nordirak geflogen. Nach Aussagen von Regierungssprecher Hasan Celal Güzel wurden dabei Munitions- und Materiallager, Wohnlager und Ver-

stecke der 2. Kurdischen Arbeiterpartei (PKK) im Nordirak bombardiert. Sie kehrten unbeschädigt zu ihren Stützpunkten zurück.

1984 war zwischen dem Irak und der Türkei ein Abkommen abgeschlossen worden, das beiden Seiten gestattet, bei der Verfolgung kurdischer Guerillas bis zu

funf Kilometer in das Gebiet des jeweils anderen Staates vorzudringen. Laut Angaben aus informierter Quelle gingen die Vergeltungsschläge vom Mittwoch erheblich darüber hinaus.

Begründet wurde der Angriff mit einem Überfall auf das Dorf Tasdelen in der Nähe der iraki-

sehen Grenze. Am 22. Februar waren Männer in Soldatenuniform dort aufgetaucht, haben dem Lehrer, dem Dorfmitzler und den Dorfmitzler getötet, die zur Bekämpfung der kurdischen Guerilla dort eingesetzt wurden, und hatten danach mit den irakischen Waffen auf die Häuser der Dorfmitzler geschossen. Dabei waren 14 Personen getötet und weitere acht verletzt worden.

Nach den Angriffen sind Terrorabwehrinheiten der türkischen Armee in das Gebiet entsandt worden, sagte Güzel. Doch fügte er nicht hinzu, ob die türkischen Fallschirmjäger die Grenze überschritten. Seit zehn Tagen befinden sich mehrere zehntausend Mann bei einer Fahndungsoperation in Ost-Anatolien entlang der Grenze zum Irak im Einsatz. In der Grenzregion mit mehrheitlich kurdischer Bevölkerung sind an die 1.000 Soldaten und Polizisten stationiert.

Auch herrschte dort seit zehn Jahren Kriegszustand.

Der türkische Luftangriff auf irakischem Gebiet ist der dritte seit Mai 1983. Vom 26. März bis 2. Juni waren mit Zustimmung Bagdads 10.000 türkische Soldaten mit Luftunterstützung in die Kurdenregion des Irak eingedrungen. Im Jahr darauf wurde dann ein bilaterales Abkommen über ein beidseitiges beschränktes Interventionsrecht im Grenzgebiet geschlossen. Der zweite türkische Luftangriff auf kurdische Stellungen im Irak erfolgte am 15. August 1985 nach einem Rebellenaufstand auf einen türkischen Putschkonvoi in der Provinz Hakkari. Seit dem Wiederaufkommen der Rebelleneinheiten im August 1984 wurden laut Angaben der Regierung an die 600 Menschen (türkische Militärs und Polizisten sowie Zivilisten) und Rebelleneinheiten

SALZBURGER NACHRICHTEN

5.3.1987

Verstöße gegen Menschenrechte

Willkürliche Hinrichtungen vielerorts üblich

GENÈVE (Reuter). Die UN-Menschenrechtskommission beklagte in einem Montag-Abend-Veröffentlichung-Bericht, daß in allen Teilen der Welt Menschen willkürlich hingerichtet würden. Auch Massenhinrichtungen seien in vielen Ländern üblich.

In Liberia hätten die Streitkräfte nach einem fehlgeschlagenen Putsch 1986 etwa 600 Menschen getötet, ohne ihnen eine Gerichtsverhandlung zuzubilligen. Die meisten seien unerschuldige Zivilisten gewesen. Im Irak seien Ende 1985 etwa 200 Menschen

(vermutlich Kurden) hingerichtet worden. Viele seien nicht vor Gericht gestellt worden. Andere seien durch Folter gestorben. Im Iran seien 1985 und 1986 Hunderte Menschen hingerichtet, die Exekutionen meist von Gefängniswägern vorgenommen worden. Auch in Sri Lanka seien willkürliche Hinrichtungen vorgekommen. In Brasilien seien im ersten Halbjahr 1986 mindestens 125 Landarbeiter von organisierten Banden ermordet worden.

Luftangriff auf Kurden

ANKARA (Reuter, AFP). Die türkische Luftwaffe griff Mittwoch Lager der kurdischen Untergrundkämpfer im Nordwesten des Iraks an und tötete dabei rund 100 Rebellen. Ein Militärsprecher teilte mit, der Angriff habe sich gegen Rebellen gerichtet, die Ende Februar 14 Zivilisten in einem türkischen Grenzort getötet hätten. Die Aktion stehe in Einklang mit dem türkisch-irakischen Abkommen über die Verfolgung von Rebellen in der gemeinsamen Grenzregion. Die Kurden kämpfen für einen eigenen Staat.

5.3.1987

DER TAGESSPIEGEL

6.3.1987

Türkische Kampfflugzeuge griffen separatistische Kurden in Irak an

Berufung auf Vereinbarung mit Bagdad über derartige Operationen

Von unserem Korrespondenten B.G. Istanbul. Erstmals seit Juni vergangenen Jahres haben Kampfflugzeuge der türkischen Luftwaffe gestern früh wieder Stellungen der kurdischen Separatisten in Irak bombardiert. Regierungssprecher Güzel erklärte in Ankara, an den etwa 30-minütigen Luftangriffen gegen Sammellager und Waffenarsenale der „separatistischen Banditen“ auf irakischem Territorium hätten sich 30 Kampfflugzeuge beteiligt, die alle unversehrt zurückgekehrt seien. Güzel betonte, die Aktion, die sich auf Abkommen mit Irak über „grenzüberschreitende Operationen im Rahmen einer heißen Verfolgung“ gestützt habe, stehe im Einklang mit internationalem sowie nationalem Recht. Es sei auf keinen Fall das Ziel der Türkei, sich ins iranisch-irakische Kriegsgeschehen einzumischen oder unschuldige Zivilisten zu gefährden.

Der Regierungssprecher erwähnte den letzten Überfall der kurdischen Guerillas am 23. Februar auf ein Grenzdorf in der Provinz Hakkari, bei dem 14 Zivilisten, darunter neun Frauen und Kinder, ums Leben gekommen sind. In den vergangenen Tagen hatten erhebliche Truppenverstärkungen in der Region auf die

Vergeltungsaktion hingewiesen. Türkische Oppositionelle kritisierten in diesem Zusammenhang das System der Bürgerwehr und die Ausstattung von Zivilisten mit Waffen, die dadurch letztlich zum Ziel der terroristischen Aktionen würden. Bei jüngst Getöteten hatte es sich ausschließlich um sogenannte Dorfbeschützer und ihre Familienangehörigen gehandelt.

Insgesamt gab es seit Mitte August 1984, als kurdische Separatisten, die offensichtlich mit Unterstützung des linksextremistischen Untergrund operieren, erstmals eine Militärraunne in Hakkari überfallen hatten, 433 Aktionen der Guerillas. Dabei kamen 135 Angehörige der türkischen Sicherheitskräfte sowie 211 Zivilisten und Angehörige der „Dorfbeschützer“ ums Leben. Nach offiziellen Angaben wurden fast 250 Separatisten getötet und über 500 inhaftiert. Wieviele Tote es bei den Angriffen von gestern gegeben hat, blieb unklar. Im Juni vergangenen Jahres hatte es bei der letzten „grenzüberschreitenden Operation“ nach offiziellen Angaben rund 100 tote separatistische Banditen gegeben, die in ihren Verratsnestern überrascht worden sind.

Der türkische Bombenangriff: Genugtuung und verhaltene Kritik

Das NATO-Land im Schnittpunkt vielfältiger Konflikte

Von unserem Korrespondenten Istanbul, im März

Die „grenzüberschreitende Operation“ der türkischen Luftwaffe ist vorbei, die Öffentlichkeit in dem NATO-Staat atmet erleichtert auf: „Auge um Auge, Zahn um Zahn“, lautet die Devise gegen die vorwiegend vom Irak aus operierenden bewaffneten kurdischen Separatisten, die im Amtstürkisch „separatistische Banditen“ oder einfach „Terroristen“ heißen. Angesichts der Tatsache, daß in den vergangenen Monaten die Kurden und die mit ihnen verbündeten Linksextremisten immer weniger Rücksicht auf die südostanatolische Zivilbevölkerung genommen und sogar Frauen, Kinder und Greise bei ihren Überfällen massakriert haben, fällt es selbst neutralen Beobachtern schwer, eine andere Terminologie anzuwenden oder gar von einem „Freiheitskampf der Kurden“ zu sprechen.

Ob die dritte militärische Operation seit 1983 gelungen ist, bleibt offen; die Krankheit scheint jedenfalls noch längst nicht geheilt worden zu sein. Wie zuvor ist auch diesmal damit zu rechnen, daß die Bomben der 30 Kampfflugzeuge gegen kurdische Separatistenlager nur für eine vorübergehende Ruhe sorgen werden, bis die Separatisten noch blindwütiger als zuvor losziehen.

Schlimmer noch: Die Türkei steht vor der Gefahr, zwischen die Fronten sowohl im iranisch-irakischen Krieg als auch im nahöstlichen Machtkampf zu geraten. Die Iraner kritisieren die Türkei heftig wegen der Bekämpfung der von Teheran gegen Bagdad unterstützten Kurden.

Am Donnerstag herrschte Genugtuung bei allen Parteien und Zeitungen in der Türkei. Die Erfolgsmeldungen der Luftwaffe polierten den

Nationalstolz auf. Es gab aber auch innenpolitische Kritik. Erstens empfahlen die linken Sozialdemokraten „für die Zukunft“ eine wirksame Grenzsicherung und wirksame Sicherheitsmaßnahmen auf eigenem Territorium, anstatt auf Gebieten der Nachbarländer zu operieren — auch wenn diese mit einer „heißen Verfolgung“ im Rahmen des internationalen Rechts einverstanden sind. Zweitens wenden sich Oppositionelle gegen die „Bürgerwehr“ und fordern den Staat zum Schutz der Bürger auf, statt sie zur Zielscheibe zu machen. In den letzten Wochen galten die kurdischen Terroranschläge vor allem den vom Staat bewaffneten „Dorfwächtern“ und deren Familienangehörigen.

Dieser Kritik ist schon deshalb zuzustimmen, weil die Türkei äußerst empfindliche Grenzen hat. Anlaß zur Sorge geben die Gebietsansprüche Syriens, weltanschauliche Reibungen mit dem Iran, der brüchige Frieden im Westen, wo Griechenland und Bulgarien den Türken das Leben schwer machen, und nicht zuletzt die direkte Nachbarschaft zur Sowjetunion. Aber auch mit Irak, dessen nördliche Ölgebiete Kirkuk und Mossul die Türken nach dem Ersten Weltkrieg verloren, gibt es einen in den Hintergrund gedrängten Zank um die türkisch-sprachige Minderheit in dieser Region.

Alle diese Tatsachen gebieten Besonnenheit in Ankara, wo es sich herumgesprochen haben dürfte, daß die ganze Region einem Schachbrett gleicht, auf dem Staaten, Völker und Minderheiten hin- und hergeschoben werden. Zu vertrauen ist niemandem, auch die Amerikaner haben mit ihren Waffenlieferungen an Iran viel Kredit verspielt. Also ist die Kurdenproblematik der Türkei sicherer innerhalb der eigenen Grenzen zu bewältigen. Baha Güngör

Frankfurter Allgemeine

ZEITUNG FÜR DEUTSCHLAND

5.3.1987

Ankaras Antwort

wgl. Abermals hat die türkische Luftwaffe Unterschleufe kurdischer Guerillas in den Bergen des benachbarten Irak bombardiert. Der Beschluß dazu war bei einer Krisensitzung in der vorigen Woche gefaßt worden. Die Attacke ist offenbar Ankaras Antwort auf Überfälle kurdischer Organisationen, die in der letzten Zeit blutiger geworden sind. Im Osten Anatoliens, davor kann man die Augen nicht mehr verschließen, tobt ein Guerilla-Krieg, der auf Ankaras Politik in den nächsten Jahren Einfluß haben wird. Eine der Ursachen ist die harsche Ablehnung kurdischer Autonomieforderungen. In zwei Fragen ist das türkische Militär unnachgiebig:

bei der Wahrung des weltlichen Charakters der Republik und bei der Sicherung der nationalen Einheit und Geschlossenheit des Staates gegen Separatisten. Dies ist die von Ankara immer wieder bekräftigte Leitlinie seiner Politik. Hier wird es kein Nachgeben geben. Mit dem Irak sind solche Aktionen abgesprochen. Er hat schon deshalb nichts gegen die Bombardements, weil Bagdad gegenwärtig selbst wieder große Schwierigkeiten mit seinen Kurden hat. Die meisten Regionen des irakischen Kurdistan befinden sich im Aufstand, wobei die wichtigsten Kurdenführer auch noch auf der Seite des Ajatollah Chomeini stehen. So ist der Angriff der Turken aus der Sicht Saddam Husseins eine Entlastung.

Türkei dementiert: „Maßnahmen nur freiwillig!“ Zwangsumsiedlung für 9 Millionen Kurden?

Funkbild Reuters

Kurdenprotest mit Geiselnahme

Protest der Exilkurden gegen türkische Luftwaffenangriffe auch in Westeuropa: Am Freitag besetzten sie die Büros der türkischen Fluginie in der dänischen Hauptstadt Kopenhagen und nahmen Angestellte als Geiseln.

Die Konfrontation zwischen der Türkei und den rebellischen Kurden im Land steht vor einem neuen Höhepunkt: In der Hauptstadt Ankara gibt es angeblich einen Plan, rund neun Millionen Kurden im Grenzgebiet mit Syrien, dem Irak und dem Iran in die westliche Türkei zwangsweise umzusiedeln.

Der Kampf der Kurden gegen ihre Unterdrückung hatte sich in den 60er und 70er Jahren auf die Länder Iran und Irak beschränkt – in der Türkei hatten die Kurden überhaupt keine nationale Identität zugesprochen erhalten.

Immer häufiger werden nun aber auch Aufstände und Überfälle auf türkischem Boden, vor allem gegen Militäranlagen im Grenzgebiet zu Syrien und dem Irak im Vorjahr begann die türkische Luftwaffe mit dem Bombardement kurdischer Stützpunkte im Irak – im Einvernehmen mit der irakischen Regierung.

Anfang März gab es dann erste Berichte über Zwangsumsiedlungen der Kurden aus der Südost-Türkei in große türkische Städte. 234 Dörfer mit 50.000 Bewohnern sollten entleert und mit Türken aus dem

Schwarzmeerraum neu besiedelt werden.

Am Wochenende hieß es nun in Athen (das wegen seines Konflikts mit der Türkei eine besondere Sympathie für die Kurden zeigt), der türkische Plan sei in Wahrheit viel umfassender: 16.000 Dörfer sollten geräumt und fast 9,5 Millionen Kurden zum Verlassen ihrer Wohngebiete gezwungen werden.

Diese Nachricht wurde von der Türkei zwar dementiert, doch hieß es, die Regierung gewähre „Dorfbewohnern in Waldgebieten die Chance, sich in anderen, für den Ackerbau besser geeigneten Gegenden, anzusiedeln“. Die Kurden sind zuletzt auch zu einer wichtigen Trumpfkarte im Golfkrieg Irak-Iran geworden: mit Hilfe irakischer Kurden will der Iran die nordirakische Ölproduktion zerstören.

Syrien unterstützt Türkei beim Vorgehen gegen die Kurden

Ankara (Reuter). Syrien hat der Türkei nach Angaben aus Ankara Unterstützung beim Vorgehen gegen kurdische Aufständische zugesichert. Ein Sprecher des türkischen Außenministeriums sagte gestern, Syrien habe sich bereit erklärt, Maßnahmen gegen das Einsickern kurdischer Freischärler in die Türkei zu ergreifen. Die Regierung in Damaskus reagierte damit auf einen türkischen Appell.

Am vorigen Sonnabend hatten kurdische Rebellen, die möglicherweise aus Syrien kamen, acht Zivilisten im Südosten der Türkei getötet.

Kurden-Protest in Bonn

Bonn (AP). Eine Gruppe von etwa 50 Kurden hat gestern vor dem Haupteingang des Auswärtigen Amtes in Bonn gegen fortgesetzte Massaker an Kurden protestiert. Die Kurden blieben mit ihren Plakaten außerhalb des Geländes und behinderten auch nicht die Zufahrt zum Amt. Sie forderten unter anderem, einem Vertreter des Amtes ein Protestschreiben mit Einzelheiten ihrer Vorwürfe übergeben zu können.

Protest gegen Polizeianfrage an kurdischen Verein

Protest der AL hat jetzt ein Schreiben der Polizei an die „Vereinigung der Studenten Kurdistans im Ausland“ ausgelöst, in dem dieser Verein nach Namen und Anschriften seiner Berliner Mitglieder gefragt wird. Die Aufforderung stützt sich auf die Durchführungsverordnung zum Vereinsgesetz, die alle Ausländervereine, die sich politisch betätigen, zu dieser Auskunft verpflichtet. Bei der Polizei hieß es gestern ergänzend, kurdische Studenten würden nicht anders behandelt als andere ausländische Vereine mit politischen Zielen. Es handele sich um eine Routinemaßnahme.

Die AL sieht in der Aufforderung der Polizei dagegen einen „ungeheuerlichen Vorgang“. In der Presseerklärung wird die Befürchtung geäußert, die damit ermittelten Informationen könnten in die Hand türkischer Geheimdienste gelangen. Das Auskunftsersuchen des polizeilichen Staatsschutzes bedrohe die betroffenen Mitglieder des Vereins. (Tsp)

Guerillakrieg gegen die Dörfer

Kampf gegen Kurden bringt die Türkei in Konflikt mit Syrien und dem Iran

Von Birgit Cerha,
SN-Korrespondentin
in Nikosia

Die türkische Armee, die zweitgrößte innerhalb der NATO, steckt in einem schweren Dilemma. Trotz eines großen Aufgebots an Sicherheitstruppen im Südosten des Landes kann sie der wachsenden Gewalt kurdischer Guerillas nicht Einhalt gebieten, hat sie kaum eine Chance, den Krieg gegen die Separatisten zu gewinnen.

Der türkische Staat anerkennt die Kurden, die mindestens ein Fünftel der 50 Millionen-Bevölkerung ausmachen und auf einem Drittel der Landesfläche leben, als eigene ethnische Gruppe nicht. Offiziell gibt es in der Türkei keine Kurden, ist die kurdische Sprache verboten. Nach dem Militärputsch 1980 hatte die Armee die Guerilla-Gruppen weitgehend zerschlagen sowie deren Führer entweder ins Exil getrieben oder gemeinsam mit Tausenden jungen Extremisten verhaftet. Bis heute stehen einige der Kurdenprovinzen Südostanatoliens noch unter Kriegsrecht.

1984 aber begannen Guerillas von ihren Stützpunkten, vor allem im benachbarten Irak aus, erneut mit Gewaltaktionen. Ziel war lange die Armee und die staatliche Polizei. Doch nun haben die Kurden ihre Taktik geändert: Sie überfallen und ermorden zunehmend auch Zivilisten in Grenzdörfern. Östlich der Grenze zum Irak unterhält

die „Kurdische Arbeiterpartei“ (PKK), die für einen eigenen kurdischen Staat kämpft, Stützpunkte. Von dort aus dringen die Guerillas seit langem auf türkisches Gebiet vor. Wegen des wilden Hochgebirgsreliefs läßt sich die Grenze nicht kontrollieren. Hier ist die Armee den Rebellen haushoch unterlegen. Da die irakische Armee voll an der mehr als 1000 Kilometer langen Front zum Iran engagiert ist, kann sie die um Autonomie kämpfenden Kurden im Norden ihres Landes nicht mehr in Schach halten. Deshalb gestattete Bagdad den Türken 1984, Guerillas auch auf seinem Territorium zu verfolgen. Bisher tat Ankara dies dreimal.

Doch nun kamen die Guerillas offenbar aus Syrien. Mit Damaskus konnte sich die Türkei bisher nicht auf einen gemeinsamen Kampf gegen die Rebellen einigen. Im Gegenteil. Der Führer der marxistischen PKK, Abdullah Öcalan, unterhält sein Hauptquartier in Syrien, und auf syrischem Gebiet werden seit langem kurdische Guerillas ausgebildet.

Die türkisch-syrischen Beziehungen sind seit langem gespannt. Hauptstreitpunkt ist eine Serie von Dammprojekten, die die Türkei nun am Euphrat verwirklicht. Die Syrer befürchten, daß der für ihre Landwirtschaft und Energiegewinnung lebenswichtige Fluß künftig nicht mehr ausreichend Wasser führen werde. Zudem mißtraut Damaskus dem NATO-Staat schon aus ideologischen Gründen zutiefst. Deshalb hat Syrien

wohl auch nie seine Unterstützung der antitürkischen Guerillas eingestellt.

Die Zunahme der Gewaltakte im türkischen Kurdengebiet stellt die Armeeführung vor die harte Tatsache, daß sie in ihrer Guerilla-Strategie total gescheitert ist. In den vergangenen zwei Jahren kamen laut einer jüngst vom Innenministerium in Ankara veröffentlichten Statistik bei Zusammenstößen zwischen Rebellen und Sicherheitskräften 400 Menschen ums Leben, 180 davon Zivilisten.

Ankara hatte vor zwei Jahren begonnen, „Dorf-Beschützer“ aufzubauen, meist Dorfliste, denen man Waffen und Geld gab mit dem Auftrag, die Region von Guerillas zu „säubern“.

Doch diese Beauftragten (Korucu) mißbrauchten oft ihre Macht in einem Gebiet, in dem bis heute das Feudalsystem ohnedies noch nicht ausgemerzt ist. Viele zogen sich damit den Haß der Bevölkerung zu und sind nun das Hauptziel der Guerillas. Ankara hat nun begonnen, eine im Kampf gegen den Terrorismus ausgebildete Spezialtruppe nach Südostanatolien zu entsenden.

Je massiver sie gegen die Kurden vorgehen, desto mehr riskieren die Türken, daß sich radikale Staaten des Nahen Ostens gegen sie solidarisieren. Vor allem die Mullahs zum Feind zu haben, bereitet der türkischen Führung tiefes Unbehagen. Denn die Iraner haben schon mehrfach versucht, den wachsenden islamischen Fundamentalismus in der Türkei zu schüren.

Steinwürfe

In Berlin sind in der Nacht zum Sonntag einige Schaufensterscheiben von drei türkischen Reisebüros eingeschlagen worden. Die Täter warfen nach Angaben der Polizei jeweils Steine in die Scheiben der Reisebüros in der Müllerstraße in Wedding, in der Budapester Straße in Tiergarten und in der Kreuzbergstraße in Kreuzberg ein. Der polizeiliche Staatsschutz hat die Ermittlungen übernommen. Ob

die Anschläge im Zusammenhang mit einer Demonstration von Kurden vor dem türkischen Generalkonsulat in der Johann-Georg-Straße in Wilmerdorf stehen, konnte die Polizei noch nicht sagen. Am Sonnabend hatten etwa 60 Kurden gegen die politische Unterdrückung ihrer Landsleute in der Türkei demonstriert. Die Protestaktion war ohne Zwischenfälle verlaufen.

Nuove azioni di guerra nel Kurdistan

Massiccio rastrellamento delle forze turche nell'Anatolia orientale, i curdi iraniani respinti sulle montagne di confine dalle forze basciniste - Dalle promesse del trattato di Sèvres alla feroce repressione odierna

ANKARA — Il raid di trenta aerei turchi contro basi e villaggi curdi in territorio irakeno, mercoledì scorso, è stato il punto culminante di una gigantesca operazione di rastrellamento contro i guerriglieri indipendentisti in tutta l'Anatolia orientale. Si calcola che in questa regione la repressione anti-curda del governo di Ankara abbia mobilitato più di 150 mila poliziotti e soldati. Ma ne questo mastodontico apparato ne il diritto di inseguimento al di là del confine — recprocamente sancito da Turchia e Irak con l'accordo dell'ottobre 1964 — nessuno ad avere ragione della guerriglia. A 48 ore dal raid aereo, i combattenti curdi hanno attaccato un'azienda agricola a Ceylanpazir distruggendo 43 trattori e sfuggendo poi all'inseguimento delle forze di sicurezza turche.

Le notizie che giungono dal confine turco-irakeno ri-

chiamano ancora una volta l'attenzione dell'opinione pubblica sulla «guerra tacita» che si combatte fra le montagne del Kurdistan a fasi alterne e con solo brevi periodi di intervallo, da più di sessant'anni. E del 1962, infatti, la prima insurrezione curda in Turchia, seguita a ruota da quelle in Iran e in Irak, vale a dire nei tre paesi dove vive, a cavallo del confine, la maggior parte dei circa 18-20 milioni di curdi (alcune centinaia di migliaia si trovano anche in Siria e in Urug). Cinque anni prima il trattato di Sèvres fra gli alleati e il sultano Sultano di Istanbul aveva preannunciato la creazione di uno Stato curdo indipendente; ma dopo la caduta del Sultano e l'avvento della Repubblica di Kemal Atatürk, nel 1922, le aspirazioni nazionali curde si trovarono schiacciate fra la convergente pressione di un lato del nascente nazionalismo turco e arabo e dall'altro degli interessi delle potenze coloniali ad assicurarsi l'occupazione di una zona,

come quella abitata dai curdi, di importanza strategica e ricca (specie nel suo settore irakeno) di giacimenti petroliferi.

Fu così che uno dei popoli più antichi, nobili e fieri del Medio Oriente (di stirpe indo-europea e di lingua affine al persiano, i curdi hanno radici che risalgono a prima del secondo millennio avanti Cristo e hanno consegnato alla storia figure illustri come il Grande Salimino, che sbaragliò nove secoli fa i Crociati a Gerusalemme) si vide condannato, come gli armeni e oggi i palestinesi, alla condizione di popolo senza patria. A differenza degli armeni e dei palestinesi, tuttavia, i curdi sono rimasti ancorati alla loro terra, ed è lì che hanno combattuto per decenni, e combatteranno tuttora con accanimento, la difesa della loro identità nazionale.

Nel 1919, in territorio irakeno, i curdi ebbero anche un piccolo Stato indipen-

te, il primo e finora unico nella loro storia millenaria: la Repubblica di Mahabad. Fu però un esperimento effimero, schiacciato nel sangue dopo appena undici mesi dall'esercito dello scia. Unico altro caso di «autogoverno» curdo è quello della Regione autonoma di Erbil, nel Kurdistan irakeno, istituita nel 1974: un'autonomia però limitata e incompleta, tanto geograficamente (esclude la zona petrolifera di Kirkuk) quanto nella sostanza, che non ha impedito che con una parte almeno del movimento curdo irakeno riprendessero le ostilità, che durano tuttora. In Turchia poi i curdi non possono nemmeno chiamarsi tali, sono definiti «turchi delle montagne» e sottoposti ad una sistematica repressione.

Ancora in Irak, le speranze autonomistiche suscitate nel febbraio 1979 dalla caduta dello Scia sono evanescenti presto, e dall'agosto di quello stesso anno il regime integralista di Khomeini conduce contro i curdi una

feroce guerra di sterminio. Ed è a dir poco grottesco che il governo iraniano esprima oggi la sua «riprovazione» per l'attacco dell'aviazione turca contro i curdi irakeni (che Teheran pretende suoi «alleati» in quanto combattenti contro Baghdad), quando i combattenti curdi dell'Iran, guidati dal Partito democratico di Abdolrahman Ghassemlu, sono ristretti dalla massiccia pressione delle truppe khomeiniste in una stretta fascia di territorio montuoso a cavallo del confine fra Iran e Irak (ed ivi «collettori» da Baghdad perché combattano contro Teheran).

Dice un antico proverbio che «fuori della montagna, i curdi non hanno amici». Combattuto da almeno tre eserciti, è proprio sulle loro montagne che i curdi hanno trovato ancora una volta rifugio e raccolgono le loro forze per portare avanti la lotta.

Giancarlo Lannutti

TACCUINO INTERNAZIONALE

di Antonio Gambino

Le bombe dei turchi e la questione curda

Una delle più sconsolanti, ma anche più evidenti, realtà del mondo in cui viviamo, è che anche nelle disgrazie esistono dei più, e dei meno, fortunati. Vi sono, cioè popoli, e individui, che, coinvolti in una sciagura, riescono a richiamare su di loro l'attenzione dell'opinione pubblica mondiale: fino a trovarsi circondati — sia dal punto di vista concreto che da quello morale — da un vasto alone di comprensione e di solidarietà. Mentre ve ne sono altri la cui miseria viene ignorata, e in alcuni casi perfino disconosciuta. Vale a dire "rimossa": come un fastidioso, rispetto a problemi, e compiti, di maggior rilievo, o come una perturbazione della precedente "quiete".

Queste considerazioni si attagliano, con precisione, alla condizione dei curdi. Naturalmente non soltanto alla loro: perché la storia, e il quotidiano svolgimento delle vicende politiche, ci presentano molte altre situazioni dello stesso tipo: basti pensare, per quanto riguarda il passato, a quella degli armeni, e per quanto riguarda il presente, a quella dei combattenti per la libertà (contro l'oppressione indonesiana) della parte orientale dell'isola di Timor. Tutte vicende spietate: e rese tanto più tragiche dal fatto di restare ignorate. Rispetto alle quali quella curda (che in questi giorni ci è stata richiamata alla mente dalla decisione della Turchia di bombardare alcuni villaggi abitati da questa popolazione, situati al di là del confine con l'Irak) ha l'unica particolarità di essere, di gran lunga, la più antica.

Di una "nazione" curda — nel senso embrionale di questo termine — si parla già, infatti, nei secoli che confinano con la preistoria. E sempre più chiaramente questo popolo (collocato nelle regione montagnosa al confine attuale tra Turchia, Irak ed Iran, su un territorio di circa mezzo milione di chilometri quadrati) acquista dei caratteri propri: con una cultura, non solo non inferiore, ma per molti aspetti superiore, a quella dei paesi circostanti. Politicamente, la situazione è tuttavia esattamente opposta: sempre in lotta con i successivi invasori, i curdi perdono definitivamente la loro autonomia quando, alla metà del diciassettesimo secolo, vedono il loro territorio diviso tra la Persia e l'impero ottomano.

Il crollo, alla fine della prima guerra mondiale, di questo mastodontico Stato-mosaico, pone sul tappeto

una "questione curda". E, in effetti, le potenze vincitrici decidono in linea di massima, nella conferenza di Sèvres (del 1920), di dar vita a un Kurdistan. Un progetto che, tuttavia, a causa della caduta del Sultano e della decisa opposizione del nuovo governo di Ankara guidato da Kemal Atatürk, viene rapidamente accantonato. Comincia anzi, allora, uno dei periodi più tragici di questo popolo: stimolati dal pericolo corso, i dirigenti turchi decidono di trasferire in massa i curdi presenti sul loro territorio (circa il quaranta per cento di una popolazione globale che oggi viene calcolata tra i 15 ed i 20 milioni) verso l'Anatolia, provocando una serie di massacri le cui vittime si contano a centinaia di migliaia.

La fine della seconda guerra mondiale, la nascita delle Nazioni Unite, e la firma di una serie di dichiarazioni che stabiliscono la sacralità del principio di autodeterminazione dei popoli, non migliorano questo stato di cose. Anzi i tre principali paesi in cui è presente la popolazione curda, e in particolare l'Iran e l'Irak (dato che la Tunisia ha sempre pensato che l'unica politica valida nei confronti delle sue "minoranze nazionali" è la repressione e lo sterminio), si impegnano in una spregiudicata strategia di utilizzazione dei curdi come strumento dei loro tradizionali scontri. Così, per limitarci agli ultimi venti anni, è prima lo Scia ad appoggiare il movimento indipendentista guidato da Mustafà Barzani, per indebolire il governo di Baghdad. Poi sono gli iracheni che cercano di giocare la carta curda, nel momento in cui sperano di mettere in crisi il regime komeinista. Dileguatasi, però, questa illusione, sono proprio gli uomini di Saddam Hussein ad aver chiesto, nei giorni scorsi, l'intervento dei bombardieri turchi, per dare una lezione ai curdi "iracheni" (tra i quali, è necessario precisarlo, si è sviluppata, specie da qualche tempo, una corrente estremista, decisa a rispondere alle passate e presenti persecuzioni con atti di terrorismo spietati, e indiscriminati). E poiché in ogni situazione, anche la più tragica, non manca mai una componente di quello che i tedeschi chiamano «Galgenhumor», l'ironia del patibolo, ecco che ora sono i seguaci dello Ayatollah ad accusare, contemporaneamente Ankara e Baghdad, di uccidere i «curdi pro-iraniani»: come se una cosa simile potesse esistere.

La montagna minata

Curdi: la guerra silenziosa di 4 paesi contro un popolo diviso

Il 4 marzo scorso 30 aerei turchi hanno compiuto una incursione in territorio iracheno contro postazioni curde. Tre giorni dopo, i guerriglieri curdi del Partito dei lavoratori del Kurdistan (Pkk) hanno attaccato un villaggio turco a 11 km dai confini con la Siria. Questo riaccursi della tensione in una regione già gravida di conflitti, ha riproposto il problema irrisolto del popolo curdo con tutta la sua drammaticità e le sue ripercussioni al livello regionale.

di Saad Kiwan

Non estremo a colpire le zone controllate dai ribelli se i paesi in cui si trovano non si decidono a fermare le loro attività di sabotaggio. L'opinione pubblica internazionale deve sapere che questi banditi saranno severamente puniti. Con queste parole il ministro degli interni turco ha illustrato la decisione del suo governo di dare battaglia ai separatisti curdi. Il giorno successivo il governo di Ankara ha mandato dei rinforzi nella parte est e sud-est del paese. Lungo il confine con la Siria, l'Iraq e l'Iran dove si trovano già 15 mila uomini. Contemporaneamente l'ambasciatore siriano ad Ankara è stato convocato al ministero degli esteri turco per notificare al governo di Damasco la necessità di prendere delle misure adeguate per mettere fine alle infiltrazioni attraverso la frontiera.

Il raid aereo turco del 4 marzo scorso è l'ennesimo di una serie di operazioni militari turche iniziate nel lontano 1978. Legittimate successivamente da un accordo firmato, il 14 ottobre del '84 a Baghdad tra la Turchia e l'Iraq, che concede ad Ankara il diritto di inseguimento oltre frontiera su una profondità di 5 km e per una durata massima di cinque giorni. La creazione da parte del governo di Ozal, nel aprile dell'85, dei protettori dei villaggi, milizie armate con il compito di difendere i villaggi nell'est del paese, ha suscitato vive critiche da parte dei politici e della stampa turca in una regione ad alto tasso di disoccupazione. I protettori dei villaggi, con una paga allettante, sono diventati degli autonomisti e il loro

do tra la Turchia e la Gran Bretagna. Il sogno dei curdi per una autonomia svanisce quando Ataturk decide di fare della Turchia uno stato laico e centralizzato reprimendo le minoranze, mentre in Iraq il Feisal repulisti agli inglesi la zona montagnosa del Kurdistan per sfruttare le sue risorse petrolifere.

I curdi hanno comunque tentato per decenni, tra rivolte e ribellioni, di conquistare la loro autonomia in un triangolo che passa attraverso la Turchia, l'Iran e l'Iraq sfiorando da una parte l'Urss e dall'altra la Siria. La loro causa è stata sempre sacrificata sull'altare dei conflitti regionali e dagli interessi locali dei singoli paesi. Così Teheran aiutò militarmente i curdi che vivono all'interno del territorio iracheno e Baghdad fornì armi e assistenza ai curdi che rivendicano l'autonomia nel territorio iracheno.

Per oltre dieci anni, i curdi iracheni hanno condotto una dura battaglia contro la dura haacemita che aveva aderito all'alleanza militare Centrale, voluta dagli Stati Uniti, insieme all'Iran e la Turchia. Nel 1983, il generale Abdolkarim Kassem, di ambizioni progressiste, si impadronì del potere in Iraq e stabilì una intesa con i curdi iracheni favorendo la definizione delle frontiere del Kurdistan a un accordo

«diritto di inseguimento oltre le frontiere» non esiste però con la Siria la quale parecchi problemi la oppongono alla Turchia. La diga sull'Euprate che taglierebbe l'acqua per l'irrigazione alla Siria, vecchia dispute territoriali sulla provincia di Hatay, rivendicata dal governo di Damasco. In più, il leader dello stesso Partito dei lavoratori del Kurdistan (Pkk), Abdallah Odjalian facile cogliere o seguire certe realtà in mezzo al vespaio dell'attuale scena mediorientale.

Anche qui - come in Libano - ci imbattono in strane alleanze ed accordi incrociati. Valgano per tutti il fatto che nell'ottobre 1984 i governi della Turchia e dell'Iraq firmarono un accordo concedendosi reciprocamente il diritto di inseguimento al di là dei confini, contro insorgenti curdi.

Per capire la complessità della questione curda, bisogna dare uno sguardo alla storia. Dieci milioni di curdi si trovano oggi in Turchia, dove vengono chiamati «turchi della montagna». L'Iraq ne conta sette milioni, l'Iraq circa tre milioni, una parte minore vi è in Siria e nell'Iran. Il loro numero complessivo è stimato intorno ai venti milioni. La persecuzione più drammatica la subiscono oggi i curdi iracheni da parte dei governi no integrati di Khomeiny. E se nel conflitto Iran-Iraq, il governo di Baghdad combatte la sua guerra per raggiungere la fine la pace con Teheran, i curdi si battono invece per il rovesciamento del regime integralista iraniano.

La parte iraniana del Kurdistan copre un territorio di 125 mila chilometri quadrati e si estende dai monti Ararat fino a sud dei monti Zagros. Ai tempi dello Scia l'amministrazione iraniana ha diviso il territorio in tre province. Solo la provincia di Ararat, attorno alla città di Saranadaj, si chiamava Kurdistan. Il nord del territorio viene denominato Azar baigan dell'ovest, il territorio al sud ricco di giacimenti petroliferi, provincia di Ker manshan.

Guerriglieri curdi. (Foto di Ahmad Ra'af)

CURDI

Iran: da Reza Shah a Khomeiny, a guerra senza tregua

di Cornelia Ghased

La recente incursione aerea dell'aviazione turca contro villaggi curdi in territorio iracheno ha riportato il dramma pubblica occidentale. Certo non è facile cogliere o seguire certe realtà in mezzo al vespaio dell'attuale scena mediorientale. Anche qui - come in Libano - ci imbattono in strane alleanze ed accordi incrociati. Valgano per tutti il fatto che nell'ottobre 1984 i governi della Turchia e dell'Iraq firmarono un accordo concedendosi reciprocamente il diritto di inseguimento al di là dei confini, contro insorgenti curdi.

Per capire la complessità della questione curda, bisogna dare uno sguardo alla storia. Dieci milioni di curdi si trovano oggi in Turchia, dove vengono chiamati «turchi della montagna». L'Iraq ne conta sette milioni, l'Iraq circa tre milioni, una parte minore vi è in Siria e nell'Iran. Il loro numero complessivo è stimato intorno ai venti milioni. La persecuzione più drammatica la subiscono oggi i curdi iracheni da parte dei governi no integrati di Khomeiny. E se nel conflitto Iran-Iraq, il governo di Baghdad combatte la sua guerra per raggiungere la fine la pace con Teheran, i curdi si battono invece per il rovesciamento del regime integralista iraniano.

La parte iraniana del Kurdistan copre un territorio di 125 mila chilometri quadrati e si estende dai monti Ararat fino a sud dei monti Zagros. Ai tempi dello Scia l'amministrazione iraniana ha diviso il territorio in tre province. Solo la provincia di Ararat, attorno alla città di Saranadaj, si chiamava Kurdistan. Il nord del territorio viene denominato Azar baigan dell'ovest, il territorio al sud ricco di giacimenti petroliferi, provincia di Ker manshan.

La parte iraniana del Kurdistan copre un territorio di 125 mila chilometri quadrati e si estende dai monti Ararat fino a sud dei monti Zagros. Ai tempi dello Scia l'amministrazione iraniana ha diviso il territorio in tre province. Solo la provincia di Ararat, attorno alla città di Saranadaj, si chiamava Kurdistan. Il nord del territorio viene denominato Azar baigan dell'ovest, il territorio al sud ricco di giacimenti petroliferi, provincia di Ker manshan.

Sin dai tempi di Reza Shah i curdi dell'Iran hanno sempre manifestato la loro opposizione alla politica accentratrice imperiale con numerose rivolte locali. Nell'agosto del 1941 l'Iran fu occupato dalle forze alleate. La dittatura di Reza Shah venne sostituita da un governo debole che non poté controllare né il sud della zona occupata da forze americane e britanniche, né il nord che era sotto controllo sovietico. La zona centrale attorno alla città di Mahabad rimase libera e lì, sfruttando la situazione favorevole, nacque il primo movimento curdo con fini strettamente nazionalistici, sotto la guida di Ghazi Mohammad.

Più tardi, nell'agosto del 1945, Ghazi Mohammad fondò il Partito Democratico del Kurdistan in Iran (Pdki). Il 22 gennaio del 1946, sotto la direzione del Pdki fu instaurata la Repubblica di Mahabad, primo stato moderno nella storia del popolo curdo, con Ghazi Mohammad come presidente.

Uno stato dalla vita brevissima, appena undici mesi nel corso dei quali furono realizzate numerose rivendicazioni del popolo curdo (la lingua curda divenne lingua ufficiale per l'insegnamento e l'amministrazione). Le donne curde presero per la prima volta parte alla vita sociale e politica etc.). La Repubblica fu annientata dall'esercito dello Scia, con l'appoggio delle forze anglo-americane. Il suo presidente fu impiccato pubblicamente nella piazza di Mahabad, il 31 marzo del 1947.

Per trent'anni (1946-1978) il Pdki, perseguitato e represso, ha continuato la sua lotta nella clandestinità. Dopo la rivoluzione khomeinista del febbraio 1979, il Pdki controllava la totalità del territorio del Kurdistan d'Iran, il suo segretario generale, il colonnello Abdol-Rahman Ghassemlou veniva eletto membro dell'assemblea di esperti che avrebbero dovuto elaborare la

costituzione iraniana. Era l'unico deputato laico. Ma Khomeiny, che rifiutò il concetto di opposizione, il 19 agosto 1979 dichiarò la «Guerra Santa» contro il popolo curdo. I «shmarags» (guerriglieri curdi) che controllano ancora una volta le città e il campo curdo, resistono all'offensiva dell'esercito.

Per sei mesi i rappresentanti del governo e una delegazione curda condussero i negoziati con Teheran, senza alcun risultato. Le elezioni del primo parlamento repubblicano hanno luogo tra il finire del 1979 e gli inizi del 1980. Il governo bloccò le elezioni nel sud del Kurdistan. I candidati del Pdki sono eletti nella misura dell'80% in tutte le altre regioni del Kurdistan, ciò nonostante nessuno degli eletti verrà ammesso al Parlamento. Nel marzo del 1980, le truppe armate del governo attaccano ancora una volta i «shmarags». La guerra si scatena in tutto il territorio del Kurdistan.

Da allora, la guerra non è più cessata. Dal marzo del 1980 nei paesi e nelle città curde, 40.000 uomini, donne e bambini indifesi sono stati assassinati, 4.000 combattenti curdi sono morti per la patria. Le forze governative hanno perduto 35.000 uomini. Nonostante questo la lotta continua. 12.000 «shmarags» resistenti a 200.000 militari di Khomeiny, installati nelle 3.000 basi militari e 23 caserme disseminate nel territorio curdo. Le atrocità del regime iraniano (massacri di gruppo, arresti arbitrari, torture, esecuzioni, villaggi incendiati e rasi al suolo, deportazioni) hanno indotto tante famiglie a rifugiarsi nelle montagne dove sopravvivono precariamente sotto tendoni di nylon all'inverso freddo, che spesso arriva a 30 gradi di sotto zero. Il Pdki ha anche la responsabilità di circa 30.000 rifugiati civili.

Prima della celebrazione del suo IV congresso, nel febbraio 1980, il Pdki contava 45.000 membri. Con la sua parola d'ordine «democrazia per l'Iran e autonomia per il Kurdistan», si è guadagnato l'appoggio dei sette milioni di curdi d'Iran. Nonostante la sfavorevole condizione di paese in via di sviluppo, il Pdki rispetta e fa rispettare la democrazia, con vinto che la democrazia ed il pluralismo non sono incompatibili con la guerriglia.

«Rappresentante in Italia del Pdki, partito democratico curdo iraniano»

«Rappresentante in Italia del Pdki, partito democratico curdo iraniano»

Trenta avions bombardegen posicions dels independentistes del Kurdistan

Atac aeri turc contra la guerrilla kurda que opera al nord d'Iraq

ANKARA — Trenta avions militars turcs van efectuar ahir bombardejos en territori iraquí, segons va anunciar un portaveu del govern turc, Hasan Celal Güzel. Els avions van atacar dipòsits d'armes i camps de la guerrilla kurda on hi ha elements del PKK (Partit dels Treballadors Kurds, marxista-leninista). Aquesta organització lluita per la independència del Kurdistan turc i manté una guerra de guerrilles a la part oriental de Turquia, habitada majoritàriament pels kurds, a partir de les seves bases al Kurdistan iraquí, on està aliada amb el Partit Democràtic del Kurdistan iraquí.

L'exèrcit turc havia iniciat a finals de la setmana passada una àmplia operació de recerca al sud-est de Turquia, una setmana després que un escamot de guerrillers independentistes kurds ataquessin una població i mataessin catorze persones després del segrest d'un enginyer turc a l'Iraq. La població atacada pels guerrillers del PKK va ser Tasheden, que està situada a cinc quilòmetres de la frontera amb l'Iraq. Nou persones van ser ferides durant el combat, a més dels morts abans esmentats.

Segrest i exigències

El 15 de febrer Atilla Celikien, enginyer turc que treballava per una companyia pública a l'Iraq, va ser segrestat juntament amb un enginyer alemany per guerrillers independentistes kurds. El segrest va ser reivindicat per la Unió Patriòtica del Kurdistan (UPK), que exigeix a Turquia l'alliberament de dos-cents presoners polítics kurds i turcs a canvi de l'enginyer turc segrestat. A canvi de l'enginyer alemany, l'UPK demana que un diplomàtic de la RFA vagi al Kurdistan.

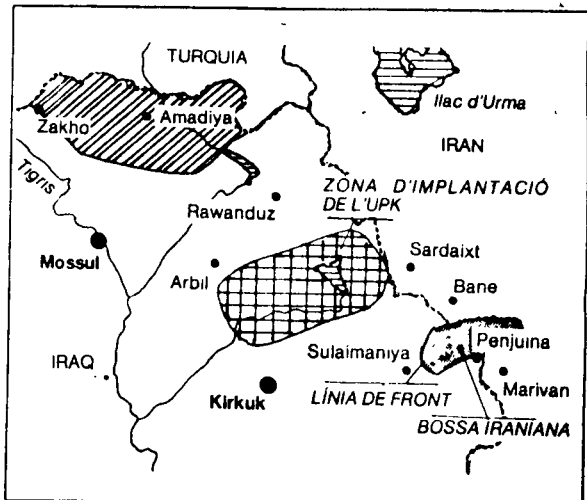
El bombardeig d'ahir va ser contra posicions de les guerrilles independentistes kurdes situades prop de les localitats iraquianes de Sirat, Era i Aramih, properes a la frontera turca.

D'altra banda, un important nombre de forces turques està concentrat a la frontera amb l'Iraq, al llarg de la qual han intensificat les seves

Concentració de tropes de Turquia prop de la frontera nord-iraquiana

operacions sense traspasar la, segons el ministre turc de Defensa, Zeki Yavuzturk. Segons el ministre «els nou objectius» de l'aviació turca en territori iraquí foren destruïts durant l'atac aeri. L'operació, va explicar, estava prevista des de dimarts passat, després de l'atac de la guerrilla kurda contra una població fronterera turca. Va ser ajornada a causa de les abundants nevades dels últims dies.

Precisament aquest dimarts l'Administració Reagan va defensar davant el Congrés les vendes d'armes nord-americanes a Turquia dient que aquest país és indispensable per a la missió de la sisena flota nord-americana a la Mediterrània en cas de conflicte. Les forces armades turques tenen necessitat urgent de modernitzar-se.

Duecs grans organitzacions politico-guerrilleres independentistes kurdes disputen des de fa anys el Kurdistan iraquí al règim de Bagdad. L'àrea marcada al cantó de la frontera amb Turquia està controlada per la guerrilla del Partit Democràtic del Kurdistan, on té les seves bases el PKK; i l'àrea marcada prop de la frontera amb l'Iran està sota control de la guerrilla de la Unió Patriòtica del Kurdistan, aliada d'Iran. Els iranians controlen l'àrea pròxima a la ciutat de Souleimaniya.

L'acord entre Bagdad i Ankara sobre «la persecució en calent»

PARÍS — El bombardeig turc sobre objectius kurds a l'Iraq, ahir, rellança l'ofensiva contra els independentistes kurds a l'est de Turquia. L'operació no és nova en la història, és la tercera, oficialment, des del 14 d'octubre del 1984. En efecte, no es tracta d'una violació de la frontera iraquiana per part de l'aviació turca sinó l'exercici d'una permissibilitat que el govern de Bagdad va concedir al d'Ankara el 14 d'octubre del 1984.

Segons l'acord entre Bagdad i Ankara, els exèrcits de Turquia i de l'Iraq poden intervenir, damunt del territori veí,

exercint el dret del que es qualifica de «seguiment en calent». No cal dir que, per regla general, l'objectiu a perseguir són kurds: bé els instal·lats a l'Iraq, que es refugien a Turquia, o a l'inrevés.

L'actual bombardeig turc en territori iraquí és la tercera operació a gran escala menada d'acord amb el tractat bilateral. L'última gran operació d'aquest gènere es va produir durant l'agost passat i, segons les autoritats turques, se saltà amb la mort d'uns cent cinquanta o dos-cents rebels kurds. No van dir, però, quin havia estat el saldo negatiu entre la població civil. La primera intervenció turca, de per-

secució de kurds a l'Iraq, fou el 1983, és a dir, abans de l'acord, l'acord se signà a partir d'aquest fet.

El problema del Kurdistan és aquest no solament pel que fa a la frontera entre l'Iraq i Turquia, sinó també a la frontera entre l'Iraq i l'Iran, dos Estats, d'altra banda, que desenvolupen una guerra ferotge, fa sis anys, en gran part en territori kurd. El Kurdistan es divideix entre l'URSS, Síria, Turquia, l'Iran i l'Iraq. Els de l'URSS són una minoria en relació amb els dels altres Estats. Síria té uns 600.000 kurds. A Turquia els kurds són uns vuit milions i hi són perseguides i discriminats, ja que oficialment no s'admet la seva existència com a poble ni se'ls reconeix cap mena de dret cultural.

A l'Iraq són tres milions i val a dir que tant Kirkuk com Mossul, importants centres petrolífers són ciutats kurdes.

Operacions militars contra els rebels kurds

Turquia reforça les fronteres amb Síria i l'Iraq

ANKARA — Importants operacions militars s'han desenvolupat al sud-est de Turquia, sobretot al llarg de les fronteres de Síria i l'Iraq, després dels atacs dels independentistes kurds, que la setmana passada van fer vint-i-dos morts entre la població civil.

En aquesta regió del sud-est de Turquia, on es troben les cinc províncies turques (sobre un total de seixanta-set) que continuen sotmeses a la llei marcial, nous contingents, sobretot d'unitats antiterroristes de la gendarmeria turca, continuen arribant per reforçar els 150.000 homes que ja estan desplegats prop de Síria, l'Iraq i l'Iran, països que, segons les autoritats d'Ankara, tenen camps i centres d'entrenament d'escamots kurds, des d'on duen a terme accions de represàlia contra Turquia.

Advertiment del govern turc

El fet polític més destacat dels darrers esdeveniments és, segons ha declarat el ministre turc de l'Interior, Yıldırım Akbulut, que «si cal, Turquia no dubtarà a atacar les zones controlades pels rebels si els països on es troben (Síria i l'Iran) no controlen llurs activitats». L'advertiment turc a Síria i l'Iran s'explica pel fet que aquests dos països, amb els quals Turquia manté relacions tenses, no tenen, com en el cas de l'Iraq, acord bilaterals que atorguin a les seves forces el dret de «persecució» als rebels que operen al seu interior.

Per aquest motiu, Turquia ha reforçat sensiblement, ja fa dos anys, el seu dispositiu de seguretat al llarg dels 877 quilòmetres de frontera que comparteix amb Síria. Però, mentre les seves fronteres amb l'Iraq i l'Iran estan en zones muntanyoses, la frontera amb Síria travessa una regió plana que facilita la infiltració dels escamots kurds. Oficialment, uns 600 persones (entre policies i militars turcs, civils i rebels) han resultat mortes des de la represa de la lluita armada dels kurds contra Ankara, l'agost de 1984. La hipòtesi

d'un atac aeri de represàlia a Síria ha estat evocada, i fins i tot preconitzada en certs diaris turcs d'ahir.

Turquia té diversos contenciosos amb Síria: la construcció de preses sobre el riu Eufrates, que obligarien Síria a dependre de Turquia en els seus regatges, així com el litigi territorial sobre la província turca d'Hatay (al sud) reivindicada per Damasc,

afers de terrorisme, etc.

A causa de la incursió dels rebels kurds, dissabte passat, a la província turca de Mardin, fronterera amb Síria, i que va ser causada de vuit civils morts, el ministre turc de l'Interior, l'esmentat Yıldırım Akbulut, es va desplaçar diumenge al lloc dels fets i va anunciar que s'estaven portant a terme dues operacions militars a la regió per mirar de trobar l'escamot kurd.

Vint-i-cinc manifestants kurds de Bèlgica protesten pels atacs aeris turcs

BRUSSEL·LES — Vint-i-cinc manifestants kurds, que van ocupar pacíficament ahir durant una hora i mitja els despatxos de la companyia aèria Turkish Airlines al centre de Brussel·les, van ser desallotjats al migdia i traslladats dins de furgonetes de la policia per ser identificats, sense que s'hi oposessin fermament.

Els kurds van cridar eslògans a favor del «Kurdistan lliure» i contra l'Estat turc. Entre ells hi havia quatre dones i quatre nens. Els manifestants van acceptar el control d'identitat a condició que se'ls permetés marxar lliurement: un responsable de la policia els va prometre que serien alliberats. Segons fonts de la policia, els kurds tenen papers d'identitat de l'Estat belga, on viu una comunitat d'uns cinc mil kurds.

Protesta pels atacs turcs

Els manifestants, que van donar a l'interior d'entrada les seves intencions pacífiques, volien protestar pels atacs que va fer l'aviació turca sobre el Kurdistan iraquí la setmana passada. Els ocupants no van causar danys a l'interior de les oficines de la companyia aèria, i no van tenir cap contacte verbal amb els cinc empleats de la companyia, aïllats del públic per vidres antiavalots.

Unes pancartes amb eslògans com ara «el Kurdistan serà un cementiri per a la força armada colonialista de l'Estat turc» o bé «la humanitat democràtica condemna les deportacions salvatges i els bombardejos al Kurdistan» van ser desplegades pels manifestants a la façana de l'edifici. «Volem que l'Estat belga protesti davant l'Estat turc per les deportacions

i les matances del nostre poble», va declarar una militant kurda. «És el tercer cop en quatre anys que l'exèrcit turc bombardeja amb napalm — gas tòxic — el Kurdistan iraquí», va afegir.

Els manifestants van lluirar als periodistes un comunicat firmat per la «representació europea del Front d'Alliberament Nacional del Kurdistan».

Enfrontaments entre kurds a la RFA

Deu kurds van ser detinguts ahir a Baviera, al sud de la RFA, després d'una batuda entre grups kurds rivals que va provocar la mort d'un d'ells i un ferit greu dissabte al vespre.

Amb motiu d'una festa organitzada per una associació de solidaritat amb els treballadors kurds, uns dos mil kurds es van reunir en un local de la ciutat per celebrar el nou any, i una vintena de kurds, armats amb porres, van interrompre la festa. Un home de vint-i-vuit anys va rebre dues ganivetes des de l'esquena, i un altre, identificat com a dels agressors, va morir a trets. La fiscalia encarregada de la investigació insinua que la causa d'este enfrontament podrien ser rivals de caràcter polític.

D'altra banda, cal recordar que tres integrants del PKK (Partit dels Treballadors del Kurdistan) van ser sospitosos d'haver dut a terme l'assassinat del primer ministre suec, Olof Palme, ara fa un any.

Η ΑΥΓΗ

5.3.1987

Η Τουρκία επιτέθηκε σε θέσεις Κούρδων στο Ιράκ

ΑΓΚΥΡΑ.— Αεροσκάφη της τουρκικής πολεμικής αεροπορίας βομβάρδισαν χτες το πρωί θέσεις των Κούρδων αυτονομιστών ανταρτών μέσα στο έδαφος του Ιράκ, ανακοίνωσε στην Άγκυρα ο εκπρόσωπος της τουρκικής κυβέρνησης, Τσελάλ Γκιουζέλ.

Σύμφωνα με τον Γκιουζέλ, στις αεροπορικές επιδρομές, που άρχισαν στις 8 π.μ. διήρκεσαν μισή ώρα, πήραν μέρος 30 αεροσκάφη, επιφορτισμένα με το βομβαρδισμό εκλεγμένων στόχων σε τρεις διαφορετικές περιοχές του Ιράκ, πέρα απ' τα νοτιοανατολικά σύνορα της Τουρκίας. Στόχος της επίθεσης, που ακολούθησε αντίκριμα για την εκτέλεση 14 Τούρκων χωρικών από Κούρδους αντάρτες, ήταν στρατόπεδα και αποθήκες πυρομαχικών

που χρησιμοποιούνται απ' το αυτονομιστικό «Εργατικό Κόμμα του Κουρδιστάν» (PKK), πρόσθεσε ο Γκιουζέλ.

Στο μεταξύ, η τουρκική εφημερίδα «Χουριέτ» γράφει στο χθεσινό της φύλλο ότι στρατιώτες των επικείμενων τουρκικών δυνάμεων καταδρομών εισέβαλαν επίσης στο έδαφος του Ιράκ, καταδιώκοντας αντάρτες του PKK. Στη συνοριακή τουρκική πόλη Σινράν εγκαταστάθηκε την Τρίτη πρόχειρο νοσοκομείο 100 κλινών, για την περίθαλψη των τραυματιών του τουρκικού στρατού, προσθέτει η εφημερίδα, τα δημοσιεύματα της οποίας δεν επιβεβαιώθηκαν από επίσημη πηγή.

Επισημαίνεται ότι ο Ιρακινός

πρεσβευτής στην Άγκυρα είχε δηλώσει σε δημοσιογράφους την περασμένη βδομάδα ότι μια τουρκική στρατιωτική επιχείρηση μέσα στο ιρακινό έδαφος είναι πιθανή, αν κάτι τέτοιο αποφασιστεί από τους τοπικούς διοικητές στις δύο πλευρές των συνόρων.

Η χθεσινή τουρκική επιδρομή στο Ιράκ είναι η τρίτη που σημειώνεται απ' το 1983. Στις 14 Οκτωβρίου 1984, η Τουρκία και το Ιράκ υπέγραψαν στη Βαγδάτη μια συμφωνία, σύμφωνα με την οποία οι στρατιωτικές δυνάμεις των δύο χωρών έχουν το δικαίωμα, σε περίπτωση επικρατικής ανάγκης, να εισέλθουν σε βάθος μέχρι 10 χιλιόμετρα μέσα στο έδαφος της άλλης χώρας και να παραμείνουν εκεί μέχρι και τρεις μέρες.

Σύμφωνα με επίσημα στοιχεία της τουρκικής κυβέρνησης, 719 άτομα έχουν σκοτωθεί απ' τον Αύγουστο του 1984, όταν άρχισε ο ένοπλος αγώνας του PKK κατά της Άγκυρας. Στα θύματα αυτά περιλαμβάνονται 133 στρατιωτικοί, 344 εκκλησιαστικοί και 242 αντάρτες, σύμφωνα με τα ίδια στοιχεία.

Αργά χτες το βράδυ, το τουρκικό ετήσιοεργατικό πρακτορείο «Χουριέτ» μετέδωσε ότι τουλάχιστον 100 Κούρδοι σκοτώθηκαν κι εκατοντάδες άλλοι τραυματίστηκαν κατά την επιδρομή.

Απ' την πλευρά του, ο Τούρκος υπουργός Άμυνας Ζακί Γαβούζ-τούρ, ανακοίνωσε ότι οι δυνάμεις της χώρας που παραμένουν συγκεντρωμένες στα σύνορα με το Ιράκ.

Κουρδιστάν και Βασόρα

Επίθεση εξαπέλυσε το Ιράν σε δυο μέτωπα

ΤΕΧΕΡΑΝ.— Δικλή επίθεση εξαπέλυσαν τα περσικά στρατεύματα στο ιρακινό Κουρδιστάν και στην περιοχή της Βασόρα, σημειώνοντας μεγάλες νίκες και προκαλώντας σημαντικές απώλειες στις δυνάμεις του Ιράκ, μετέδωσε χτες το επίσημο κρατικό ετήσιοεργατικό πρακτορείο «ΡΕΝΑ».

Μέχρι τις χτες το βράδυ, το Ι-

ράν είχε στείλει τους ισχυρούς άντρες του περσικού πρακτορείου. Σύμφωνα με το IRNA Κούρδοι αντάρτες υποστηρίχθηκαν από το Ιράν κατάβλεψαν ενδιάμεσα στρατιωτικές θέσεις κατά μήκος του αυτοκινητόδρομου Ερμπίλ - Κιρκούκ, στο Βόρειο Ιράκ. Παράλληλα, στο μέτωπο της Βασόρα, περίπου 1200 Ιρακίνοι στρατιώτες σκοτώθηκαν ή τραυματίστηκαν και 35 άλλοι πιάστηκαν αιχμάλωτοι, κατά τη διάρκεια ελονόχιας περσικής επίθεσης δυτικά της τεχνητής «Λίμνης των Υαδών».

Τέλος, στο βόρειο μέτωπο κοντά στο βουνό Χαζέ Ουράν, 150 χιλιόμετρα βόρεια του Κιρκούκ, τα περσικά στρατεύματα συνέχισαν για δεύτερη συνεχόμενη μέρα την προέλασή τους, συντρίβοντας δυο ιρακινές ενταξίσεις και σκοτώνοντας ή τραυματίζοντας τουλάχιστον 300 Ιρακίνοι στρατιώτες, προσθέτει το πρακτορείο.

6.3.1987

Το καθεστώς Εβρέν εκτόπισε πενήντα χιλιάδες Κούρδους

ΣΤΗΝ ΠΡΟΣΠΑΘΕΙΑ του να κατανίξει το αυτονομιστικό αντίρτικο των Κούρδων, το δικτατορικό καθεστώς της Τουρκίας καταφύγει στις γνωστές μεθόδους του αντι-ανταρτοπέλεως, διεξάγοντας κυριολεκτικά πόλεμο ενάντια σ' αλόκληρο τον πληθυσμό των νοτιοανατολικών επαρχιών του τουρκικού κράτους. Αυτό κατέγγειλε σε χθεσινή συνέντευξη Τύπου, που δόθηκε στην Αθήνα με την ευκαιρία της τελεταιας τουρκικής αεροπορικής επιδρομής, εναντίον εννιά κούρδικων χωριών μέσα στο έδαφος του Ιράκ, εκπρόσωπος του «Εργατικού Κόμματος του Κουρδιστάν» (PKK).

Σύμφωνα με τον ίδιο, ο τουρκικός στρατός έχει θέσει σε εφαρμογή ένα πρόγραμμα που περιλαμβάνει την εκκένωση χιλιάδων χωρικών της περιοχής απ' τους κατοίκους τους, που μεταφέρονται σε μεγάλα αστικά κέντρα όπως η Σμύρνη, το Μερσίν κι η Αντάλια. Σύμφωνα με την τουρκική εφημερίδα «Τζουμουριέτ», 50.000 άτομα απ' την περιοχή Τουντζέλ, έχουν υποχρεωθεί να μεταναστεύσουν, ενώ προβλέπεται επίσης η εκκένωση πόλεων όπως το Καρσι και το Ερζερούμ, πρόσθεσε ο εκπρόσωπος του PKK. Πρόκειται για μια «λευκή γενοκτονία», κατέληξε

«Αλλά μέσα που χρησιμοποιούνται απ' την Άγκυρα εναντίον των ανταρτών είναι η δημιουργία ενός ειδικού παραστρατιωτικού σώματος χωρικών, για να βοηθήσει τις επιχειρήσεις κατά του PKK, καθώς κι η ενεργοποίηση καλύτερων νομοθετικών διατάξεων για τους «μετανιωμένους» πρώην αντάρτες, με σκοπό την υπονόμευση του αντίρτικου εκ των έσω. Ωστόσο, κι αυτές οι μεθοδεύσεις του δικτατορικού καθεστώτος έχουν αποτύχει, καθώς ο πληθυσμός του Κουρδιστάν απομονώνει κι αποβάλλει τους συνεργάτες του τουρκικού στρατού, πρόσθεσε ο εκπρόσωπος του PKK.

Η επίθεση στο Ιράκ 100 Κούρδοι θύματα της τουρκικής επιδρομής

ΑΓΚΥΡΑ.— Εκατό Κούρδοι αυτονομιστές αντάρτες σκοτώθηκαν κι άλλοι εκατό τραυματίστηκαν κατά τη διάρκεια της χροστισινης τουρκικής αεροπορικής επιδρομής, εναντίον κούρδικων θέσεων στο έδαφος του Ιράκ, σύμφωνα με χθεσινά δημοσιεύματα εφημεριδών της Άγκυρας.

Απ' την πλευρά του, το τουρκι-

κό γενικό επιτελείο ανακοίνωσε ότι θα δώσει στη δημοσιότητα τον επίσημο απολογισμό της επίθεσης μονάχα αφού εμφανιστούν και μελετηθούν οι φωτογραφίες που τραβήχτηκαν εναντίον αεροσκάφους κατά τη διάρκεια του βομβαρδισμού.

Στο μεταξύ, χθεσινό δημοσίευμα τουρκικών εφημεριδών αναφέρει ότι τμήματα του τουρκικού στρατού διείσδυσαν επίσης στο έδαφος του Ιράκ για να καταδιώξουν αυτονομιστές αντάρτες του «Εργατικού Κόμματος του Κουρδιστάν» (PKK).

Επίσης, πρόκειται για την τρίτη επίθεση των τουρκικών ενόπλων δυνάμεων σε ιρακινό έδαφος από το Μάιο του 1983. Σύμφωνα, ωστόσο, με καλά πληροφορημένες πηγές, ο τουρκικός στρατός έχει στην πραγματικότητα διασχίσει, από αέρα ή έπδα, τουλάχιστον δέκα φορές τα ιρακινά σύνορα.

ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ

6.3.1987

6.3.1987

Για την γενοκτονία των Κουρδών

Στό Συμβούλιο της Εύρωπης θά καταγγελθεί η Τουρκία

ΒΙΕΝΝΗ, 7. (Τού ανταποκριτή μας Δημητρώου).—

Εάν η Τουρκία δεν θέλει να ξεναπεράσει στην πλήρη απομόνωση της απ' όλες τις άλλες χώρες της Εύρωπης τότε θά πρέπει να αλλάξει τις πρακτικές της, δήλωσε κατηγορηματικά χτες στο Βιέννη ο γενικός γραμματέας και αρμόδιος για διεθνή θέματα του σοσιαλιστικού «Κόμματος της Αυστρίας» Φρίτς Μόρς.

Ο κ. Μόρς δήλωσε χτες αντιπροσωπεύει Κούρδους της Τουρκίας οι οποίοι τον ενημέρωσαν για τη νέα κλιμάκωση των διωγμών από μέρους της Άγκυρας κατά των κούρδικων πληθυσμών.

Ο γενικός γραμματέας του σοσιαλιστικού κόμματος διαβεβαίωσε την αντιπροσωπεία πως το κόμμα του δεν πρόκειται να βεβηθεί κατά κανένα τρόπο τις θέσεις του Κόμματος

από μέρους της Τουρκίας, της ευρωπαϊκής σύμβασης ανθρώπινων δικαιωμάτων και της γενικής διακήρυξης των Ηνωμένων Εθνών για τα ανθρώπινα δικαιώματα.

Όπως υποστήριξε ο κ. Μόρς, θεμελιώδες τμήμα του Κόμματος θά φέρουν το θέμα των Κούρδων στην ημερήσια διάταξη του Συμβουλίου της Εύρωπης. Είναι απαραίτητο για τους Αυστριακούς σοσιαλιστές το ότι μία χώρα που θέλει να εμφανίζεται προς τα έξω σαν δημοκρατική επιδιώκει να εξασφαλίσει την ταυτότητα άλλων κληρονομήσει και μέλλεται προχωρεί στη φυσική εξόντωση του λαού αυτός.

Ο κ. Μόρς εξέφρασε ακόμη αποτροπή για τους νέους βομβαρδισμούς των κούρδικων χωριών από την τουρκική πολεμική αεροπορία οι οποίοι μαζί με τους προηγούμενους

έχουν προκαλέσει μέσα στους τελευταίους μήνες, όπως τόνισε ο κ. Μόρς, εκατοντάδες νεκρούς και τραυματίες.

Ο γενικός γραμματέας των Αυστριακών σοσιαλιστών καταδίκασε και την πολιτική της Άγκυρας για την όσση μετακίνηση κούρδικου πληθυσμού που ξεριζώνεται από τις θέσεις του.

Στο μεταξύ, συνεχίστηκε και χτες για τρίτη κατά σειρά ημέρα η άσκηση πείνας που πραγματοποιούν δεκάδες Κούρδοι πατριώτες στο κέντρο της Βιέννης κατά του, όπως τονίζεται, «αυτοσυνταγού φασιστικού καθεστώτος του δικτάτορα Καντίν Εβρέν».

Συμπαρατόσημα προς τους άσπεργους έχουν εκδηλώσει άρκετες αστρακικές πολιτικές οργανώσεις ενέσθε διάφορα σημεία της πρωτεύουσας διεξάγοντας καμπάνια ενημέρωσης για την κατάσταση του κούρδικού λαού στην Τουρκία.

Για τον βομβαρδισμό των Κουρδών

Ο Γκαντάφι καταγγέλλει την Τουρκία

ΚΑΪΡΟ, 7. (Ασ. Πρές).—

Η κυβέρνηση της Λιβύης κατηγορεί τις τελευταίες τουρκικές αεροπορικές επιδρομές κατά των Κούρδων ανταρτών και τις συνέχισε με τον πόλεμο που είναι εξοπλισμένοι οι Αμερικανοί κατά των Ινδιάνων το 18ο αιώνα. Η κυβέρνηση της Τρίπολης διαμαρτυρήθηκε επίσημα στην Τουρκία.

Το επίσημο λιβυκό πρακτορείο έδωσε στην «Τζάνα» μετέδωσε ότι ο Τούρκος πρεσβευτής στην Τρίπολη κλήθηκε στο υπουργείο Εξωτερικών όπου του εξηγήθηκε η «βουρσαοσκία» της Λιβύης και το Μουσουλμανικό Γκαντάφι για τις επιδρομές. Τ-

ύπαιργο εξωτερικών διαμαρτυρήθηκε επίσης στην προεστειτή έπαρση της επίθεσης είναι «ο Κούρδος επαναστάτης, οι πόλεμοι απ' τα χέρια τους. Παλλάς άλλες γυναίκες, παιδιά και ηλικιωμένοι αποστέλλουν άβουλα θύματα στην τήν επιχείρησάν».

Σε άλλο τηλεγράφημα του το πρακτορείο μετέδωσε ότι «το διεθνές κέντρο για την καταπολέμηση του λιπτελισμού του σοσιαλισμού, του ρατσισμού, της αντίδρασης και του φασισμού καταδίκασε την τουρκική επιθετικότητα και τον πόλεμο εξολόθρευσης σε έδαφος του κούρδικου έθνους».

«Αυτός ο επιθετικός ενέργειας συνεχίζει το πλάνηφραγμα, «επιτελούν μέρος και τμήμα της εισαχρής

φασιστικής πρακτικής των ΗΠΑ απ' χρησιμοποιούν το όργανό τους στην Τουρκία οι με προσάβεια να εξαλειφωθούν το κούρδικό έθνος με πρακτική ανάλογη με αυτήν που χρησιμοποιούνται εναντίον του Ινδιάνικου έθνους που έπεσε θύμα στα χέρια των ρατσιστών των ΗΠΑ». Τέλος απευθύνεται έκκληση προς «όλους τους διεθνείς οργανισμούς να αποκλισηθούν τον καλέδιο ρόλο της Τουρκίας και να ενισχύσουν τις κούρδικες προοδευτικές δυνάμεις». Το «Τζάνα» δεν δίνει πληροφορίες για τις λειτουργίες του κέντρου αυτού και τις σχέσεις του με τη Λιβύη, εξαιρέτως.

Καταγγέλλονται οι τουρκικές επιθεσεις

Με «Ναπάμ» και «Χημικά» βομβαρδίζουν τους Κούρδους

Με βόμβες ναπάμ και χημικά έδρα παρόμοια με αυτά που χρησιμοποιούν οι Αμερικανοί στο Βιετνάμ, βομβαρδίζουν τα τουρκικά φέροντες τις τουρκικές περιοχές, κατηγορούν με μύλο ο διοικητικός συμβούλιος του συλλόγου των Κούρδων φοιτητών που σπουδάζουν στην Ελλάδα στη διάρκεια συνέντευξης Τύπου μόλις τέσσερις μέρες μετά την εισβολή των 100 άρματων Κούρδων φοιτητών πορεία σταθερά προς Θεσσαλονίκη. Πρώτος βόμβος της Θεσσαλονίκης, φωνάζοντας «Εβρέν, χαϊνέμ, δολοφόν» και επί συνέχεια κατευθύνθηκαν έξι από τα αέρια προξενία όπου έκαιαν «ή τουρκικά σημαία σε ένδειξη διαμαρτυρίας για τους τουρκικούς βομβαρδισμούς που έχουν δημιουργήσει τις τελευταίες μέρες εκατοντάδες θύματα ανάμεσα στον άσπυρο πληθυσμό από κοινά χερσά.

Οι εκπαιδευτικοί των Κούρδων φοιτητών κατηγορούν ότι το φασιστικό καθεστώς της Αγκυρας έχει ξεκινήσει μια έκστρατη γονοκτονία σε βάρος του κούρδικου λαού, ενώ ακόμη ανέφεραν πως η Τουρκία έδρα λαβε στην περιοχή της άγγυς Ανατολίας το ρόλο του διεθνούς χημικού και στην περίπτωση του κούρδικου λαού εφαρμόζει μια πολιτική

Εκατοντάδες θύματα ανάμεσα στον άσπυρο πληθυσμό. - Εκστρατεία γονοκτονίας του κούρδικου λαού. - Πάνω από 30.000 Κούρδοι στις τουρκικές φυλακές. - Απαγορεύεται κάθε εθνική εκδήλωση καθώς ακόμη και η όμιλία στην κούρδικη γλώσσα

έκπατρισμού, κάτι ανάλογο με την εισβολή στην Κύπρο το 1974.

Δέν είναι άσχετο το γεγονός ότι το δικτατορικό καθεστώς Εβρέν προβάλλει την ίδια του παντουρκισμού διακηρύσσοντας σε όλους τους τόνους πως όπου ζει και ένας Τούρκος εκεί είναι Τουρκία, υπογράφοντας οι Κούρδοι άγνωστώς.

Όπως χαρακτηριστικά ανέφεραν, η κατάληψη του καθεστώτος Εβρέν στην περιοχή του Κουαδιστήν Άνκι ξεπεράσει κάθε όριο Αυτή τη στιγμή πάνω από 30.000 Κούρδοι πατριώτες σπάζουν στις τουρκικές φυλακές, ενώ οι καταδίκες Κούρδων σε θάνατο έχουν καταστήσει καθημερινό φαινόμενο.

Από την άλλη ένα κύμα διακρίσεων σε βάρος των Κούρδων νέων έχει εξαπλωθεί στις περιοχές του Κουαδιστήν, η εισβολή τους στα τουρκικά πανεπιστήμια για να σπουδάσουν έχει φτάσει στο ελάχιστο

όριο ενώ και οι λιγοστοί Κούρδοι που θα μπορούσαν να περάσουν στο πανεπιστήμια σε όλη τη διάρκεια των σπουδών τους περνούν από ένα συνεχές κοκκίνισμα από τις τουρκικές αρχές.

Την ίδια στιγμή διδάχεται θυμίζει στον κούρδικό λαό τα ήθη και τα έθιμά του, θρηνείται κάτω από άπειλη ή διωγμό και μόνο τη λέξη Κούρδος αν έφερει κανείς, συλλαβάνεται και φυλάσσεται με πονηρία μέχρι τρία χρόνια κάθειψη, σύμφωνα με ένα νόμο που έχει θεσπίσει το δικτατορικό καθεστώς της Τουρκίας.

Η όμιλία στην κούρδικη γλώσσα απαγορεύεται αυστηρά και δίκαια με θεοστυγία, φυλακισεις και εξορίες.

Όπως τόνισε χαρακτηριστικά ο πρόεδρος του συλλόγου των Κούρδων φοιτητών κ. Μ. Χερμάτ, κάθε εθνική εκδήλωση ή κουλτούρα του κούρδικου λαού απαγορεύεται αυ-

στηρά και διά ροπάλου, ενώ τα έθιμα στην κούρδικη γλώσσα που είχαν έθιμοι επί της Καμά Ατρεφίς, τώρα όχι μόνο απαγορεύονται αλλά και όσα έθιμα έρεθισαν κρυμμένα σε χέρια Κούρδων καταστρέφονται άμεσα στην πυρά και οι ίδιοι οι κάτοχοι τους συλλαβάνονται και κλείνονται στις φυλακές. Απαγορεύονται επίσης και έθιμα Τουρκών συγγενών που άναφέρουν έστω μια φορά τη λέξη Κούρδος.

Πάντως το σημαντικότερο στην έκπληξη γονοκτονίας σε βάρος του κούρδικου λαού, κάτι ανάλογο με την γονοκτονία των Αρμενίων, είναι οι συνεχεις έπιθέσεις στις περιοχές των κούρδικων χωριών που θρηνούνται στα τουρκικά σύνορα. Οι έπιθέσεις αυτές καθώς επίσης και οι βομβαρδισμοί από τα τουρκικά αεροπλάνα, γίνονται με έθση με «μυστική συμφωνία» που έχει υπογράψει το 1963 ανάμεσα στο καθεστώς Εβρέν και στο επίσης φασιστι-

κό καθεστώς του Σαντάμ Χουσεϊν στο Ιράκ. Με τη συμφωνία αυτή δίνονται ή δυνατότητα στα τουρκικά στρατεύματα να εισχωρούν μέσα στο Ιρακινό έδαφος όπου καταδιώκουν Κούρδους άγνωστώς.

Όπως υπογράμμουν οι Κούρδοι φοιτητές, πρόκειται για μια συμφωνία που έξυπνεται τα συμφέροντα του ιμπεριαλισμού στην περιοχή και συγγρόνως δημιουργεί άπειλη για όλα τα κράτη της άγγυς Ανατολής. Με τη συμφωνία αυτή το καθεστώς Σαντάμ Χουσεϊν που άνταρτωρίζει προβλήματα στην παλαιμική του σύρραξη με το Ιράν, δίνει τους Τουρκών στρατοκράτες να εδωστερεύουν το «πατριωτικό κούρδικό μέτωπο» που έδρα στο Ιράκ και στο έδαφος μπέχουν όλες οι προοδευτικές δυνάμεις του Ιρακινού λαού.

Όπως ακόμη έπωγράμμουν οι Κούρδοι άγνωστώς, οι έπιθέσεις που γίνονται τις τελευταίες μέρες από τα τουρκικά «φάντομ» αεροπλάνα από τα ερριζώσαν οι πύσσους των κούρδικων χωριών, με και πάνω τα θάματα είναι γυναικόμοια καθώς οι Κούρδοι άνδρες δέν μένουν ποτέ σε κατοικημένα τόσα με και έμερας αλλά συλλαβάνονται και το πιθανότερο είναι ότι θα δολοφονηθούν

στις φυλακές ή έδρα στο έκτελεστικό άσπασμα.

«Βομβαρδισμοί των «φάντομ» με βόμβες «Ναπάμ» Έκπλησαν κάθε προγόνους. Οι άρματοι των νεκρών που δίνονται από το καθεστώς Εβρέν είναι πολύ μικρά από την πραγματικότητα. Οι νεκροί είναι πολύ περισσότεροι, καθώς σκοτώνονται εκατοντάδες άσπυροι και έρεσώνονται από το χροστή δολοφονία χροιά με θάνατο και καταστροφή» κατηγορούν οι εκπαιδευτικοί των Κούρδων φοιτητών, άναγραμμίζοντας όμως πως η άπαρξηση αυτή γονοκτονίας από το τουρκικό φασιστικό καθεστώς δέν είναι θανάτων με κάμψη των άναγνόμενων κούρδικου λαού.

Οι Κούρδοι έχουν δημιουργήσει στην περιοχή του Κουαδιστήν «κρυφά σχολεία» όπου παλλές φορές έδρα και πάνω από την μέση των άρχων άσπασμα της Τουρκίας, θεδωσαν στα παιδιά τους της κούρδικης γλώσσας, ενώ την ίδια στιγμή κουλτούραν πρόδρομο χέρι με χέρι έθιμα, ημερησίως και περιοδικά στην κούρδικη γλώσσα.

Όπως έλεγαν χαρακτηριστικά οι Κούρδοι άγνωστώς «παρά την έκστρατη αυτή είναι άσπυρο ότι στο τέλος θα νικήσουμε, με και έχουμε όλα τα έθια με το μέρος μας».

Πρώτα να σημειωθεί πως ο κούρδικος λαός που έχει μια ιστορία πάνω από 3.000 χρόνια, πάντα χαρακτηρίζονταν για το άνυπότακτο του χαρακτήρα του καθώς έπίσης και για το άταρτητό άγνισμα του για την εθνική άπαιλευθέρωση και αούτοάθεση.

Άκόμα από τους αρχαιότερους χρόνους άναφέρονταν οι Κούρδοι, ενώ ο Ξενοφών στην Κύρου Ανάβαση χαρακτηρίζει τους Κούρδους σαν σκληρούς πολεμιστές και άνδρες πικς επί έξι μήνες οι Κούρδοι μαχητές είχαν καθήλωση τα στρατεύματα του Μεγάλου Αλεξάνδρου κατά την έκστρατηα τους.

Ανάλογη συνέντευξη έδωσαν στην Αθήνα οι εκπαιδευτικοί του Εργατικού Κόμματος των Κούρδων.

Στα μεταξύ άναγνισμα πέντες άρχηλουν από σήματα τα ποιά από προλόγια Κούρδοι και Τουρκών πρόσφυγες, ως έκδήλωση διαμαρτυρίας για τους συνεχεις βομβαρδισμούς άναγνισμα από την τουρκική άεροπορία στο Νότιο Κουαδιστήν.

24.2.1987

Κούρδοι σκότωσαν 14 πολιτοφύλακες και γυναικόπαιδα

Μεγάλη άναταραχή και συνεχεις έπιθέσεις άνταρτών.- Επιτροπή Δικαιωμάτων και νέες δίκες.-

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΗ, 23. (Άθην. Πρακ.)- Δεκατέσσερα άσπυρα σκότωθηκαν και έννεα

τραυματίστηκαν, μεταξύ των οποίων έξι πολύ σσοβαρά, σε έπιθεση που πραγματοποιήσαν Κούρδοι άνταρτές στο χω-

ριό Τσαντελέμ στη νοτιοανατολική Τουρκία.

Το ήμεπισημο πρακτορείο «Ανατολή» μετέδωσε ότι η έπιθεση πραγματοποιήθηκε εναντίον οπιτών μελών της ένοπλης πολιτικής «ακτής που έχει άσημοσφη για την άντιμετώπιση των Κούρδων άνταρτων.

Σύμφωνα με το πρακτορείο «Ανατολή», μεταξύ των θυμάτων άπαρουν γυναικες και παιδιά, ενώ οι δυνάμεις άσπασμα συνεχίζουν τις έρευνες για την άνακάλυψη των άνταρτων. Πρόκειται για τη δεύτερη έπιθεση μέσα σε μια έβδομάδα, έναντιον της ένοπλης πολιτοφυλακής.

Ο άντιπρόεδρος της τουρκικής κυβέρησης Ερντέν δήλωσε, ότι έχει άναγλωθεί μεγάλη έκπληξηση για τη σύλληψη των Κούρδων άνταρτων. Ο

ύπουργος των έκπτερικών Ακμπουλουτ δήλωσε ότι θα έπωκεφθεί την περιοχή για να μελετήσει έκτόπου την κατάσταση, ενώ ο γενικός διευθυντής άσπασμα ειπε πως «είναι σσφές ότι οι άνταρτες ήλθαν από το Ιράκ».

Ο Ερντέν που άντικαθιστά τον πρωθυπουργό Οζάλ, που θρηνείται στο Χιούστον του Τέξας, σε μετεγχειρητική άνάρρωση, ειπε ακόμη ότι σύμφωνα με τις πρώτες πληροφορίες, οι άνταρτες, φορώντας στολές Τουρκών άεωματικών μίχων στο χωριά και ζήτησαν από την πληθυσμό να συγκεντρωθεί στο σχολείο. Όταν ο δδωκαλος και η πολιτοφυλακή άντιλήφθηκαν ότι κάτι περίεργο συνέβαινε, οι άνταρτες άρχησαν να πυροβολούν και να ρήγουν χειροβομβίδες εναντίον των οπιτών των πολιτοφυλακών

Οι τελευταίες έπιθέσεις των Κούρδων άνταρτων φαίνεται ότι έχουν στόχο την πολιτοφυλακή που άσημοσφηθηκε πρόσφατα για να βοηθήσει το στρατό και τις ειδικές δυνάμεις στην άντιμετώπιση της κούρδικης άναταραχής. Τόν τελευταία μήνα 27 άτομα σκοτώθηκαν και 29 τραυματίστηκαν σε πέντε έχεμαρστές έπιθέσεις Κούρδων άνταρτων εναντίον της πολιτοφυλακής.

ΕΛΕΥΘΕΡΟΤΥΠΙΑ

6.3.1987

Με ναπάμ έκαιγαν τους Κούρδους

Αποδοκιμάζει την εισβολή το Ιράν

ΑΓΚΥΡΑ, 6.

ΒΟΜΒΕΣ ναπάμ χρησιμοποιήσε η τουρκική άεροπορία στον προχτεσινό βομβαρδισμό εναντίον Κούρδων σε Ιρακινό έδαφος, κατά τον οποίο σκοτώθηκαν πάνω από 100 Κούρδοι άνταρτες, όπως μετέδωσε χτες το γαλλικό πρακτορείο, επικαλούμενο καλά πληροφορημένες πηγές της Αγκυρας.

Σύμφωνα με τον χτεςινό τουρκικό Τύπο, τα 30 τουρκικά βομβαρδιστικά έριξαν 240 βόμβες εναντίον κούρδικων στρατοάδων, σκοτώνοντας 100 Κούρδους άνδρες και τραυματίζοντας άλλους τόσους. Υπεκλήθησαν για την έκπληξη ήταν ο αρχηγός της πολεμικής άεροπορίας πτεραςτής Τζαμίλ Τουζατί. Σήληως ελικόπτερον φωτογράφησαν τις βομβαρδισμένες περιοχές.

Πάντοτε κατά τον τουρκικό Τύπο, στο Ιρακινό έδαφος σφάλλαν από διάφορα σημεία Τουρκίας κομάντος και μονάδες της Γ Στρατιάς, για να έδωσαν τη χροιστική βοήθη στους δολοφόνους τρομοκράτες.

Το Ιράκ δέν ελέδωσε καμία άνακοίνωση

έως έκπληξης εναντίον κούρδικων στόχων στο Ιράκ.

Έπίσης, σύμφωνα με τον τουρκικό Τύπο, μέλη της κούρδικης οργάνωσης Ρ.Κ.Κ. εκτιθέσαν στο πρόγραμμα Κραλική και σκοτώσαν έναν υπαξιωματικό της γαροφυλακής.

Συγγρόνως, οξδιστη κριτική ακτήθηκε κατά της Τουρκίας για τις παραβιάσεις των συνδικαλιστικών ελευθεριών κατά τη χροισνή συνεδρίαση του διοικητικού συμβούλιου της Διεθνούς Οργάνωσης Εργασίας (ΔΟΕ) στη Βέρνη.

Μην καρμμένα ΕΟΚ

Ο πρόεδρος της εργατικής ομάδας στο διοικητικό συμβούλιο, ο Γερμανός Μουρ, τόνισε ότι η κυβέρηση της Τουρκίας δέν πρέπει να καρμμένα ότι θα γίνει μέλος της ΕΟΚ. Η Κοινωνία, ειπε χαρακτηριστικά, δέχτηκε στους κόλλους της δημοκρατικής κρήτης όπως η Ελλάδα, η Ισπανία, η Πορτογαλία, αλλά η τουρκική κυβέρηση πρέπει να άντιληφθεί ότι θα μείνει έξω από την ΕΟΚ όσο φέρεται έτσι στους εργαζόμενους και δέν άναθεωρεί την εργατική της νομοθεσία.

ση, ενώ το Ιράν άνακοίνωσε πως «απαρκολληθεί από κοντά τις εξελίξεις». Εκπρόσωπος του περιοικού υπουργείου Εξωτερικών δήλωσε στην Τεχεράνη ότι «δέν άσπασμα ορθή την άσπασμα της Τουρκίας να διεξάγει έκπληξησεις σε έδαφος ξένου κράτους για κάτι που συμ-

βαίνει μέσα στο έδαφος της άδωρας».

Όπως μετέδωσε χτες το πρακτορείο «Ανατολή» Κούρδοι άνταρτες άσημοσφησαν 40 κροιστή ο ένα κρατικό αγρόκτημα κοντά στην κόλη Τσαϊλανμινάρ της νοτιοανατολικής Τουρκίας, σε αντίκρουση για τις χροιστινές τουρκικές άεροπορι-

ΕΛΕΥΘΕΡΟΤΥΠΙΑ

Ειδήσεις - Κόσμος

Τετάρτη 26 Φεβρουαρίου 1987

Κούρδοι στις
μάχες με Πέρσες

ΑΓΚΥΡΑ, 26

ΕΠΙΔΡΟΜΗ στα Ιράν φαίνεται ότι αποζητά η Τουρκία σε αντίθεση για την επίθεση Κούρδων αυτονομιστών, κατά την οποία σκοτώθηκαν 14 Τούρκοι πολίτες και την απαγωγή από κούρδικη ομάδα ενός Τούρκου μηχανικού και ενός Διπλωμάτη.

Η πολιμική ατμόσφαιρα που δημιουργούν οι τουρκικές εφημερίδες αναφερόμενες στην προχθεσινή σύσκεψη κυβερνητικών αξιωματούχων και του αρχηγού των Ενόχλων Δυνάμεων υπό την προεδρία του στρατηγού Εβρέν εντάχθηκε με την ανάληψη της ευθύνης για την απαγωγή από την κούρδικη «ομάδα Ταλα-

«Αφήστε 200 Κούρδους για τον Τούρκο όμηρο»

κανί». Ο εκπρόσωπος της «ομάδας Ταλαμάνι», που έδωσε το όνομα Ριφατιμουζαμάν Αλί, σε τηλεφωνική επικοινωνία του με την τουρκική εφημερίδα «Σαμπά» ζήτησε «να αφηθεί ελεύθερος ο Κούρδος πρώην δημογράφος του Νταγχαμκίρ και 200 άλλοι Κούρδοι που κρατούνται σε φυλακές στα Δαρδανέλλια μεταξύ

των οποίων και ο Κούρδος συγγραφέας Ισμαήλ Μπεϊκασί». Ο εκπρόσωπος της «ομάδας Ταλαμάνι» υποστήριξε ακόμα ότι οι απαγωγές έγιναν για να υπογραμμιστεί η αντίθεση της οργάνωσης στη συνεργασία των τουρκικών και των γερμανικών εταιριών με το καθεστώς του Σανταμ Χουσεϊν. Ο Κούρδος εκπρόσωπος ανέ-

φερε ότι οι απαχθέντες είναι σε καλή κατάσταση. Σύμφωνα με δημοσιεύματα του τουρκικού Τύπου κατά την προχθεσινή συνάντηση του Εβρέν με τον αρχηγό του επιτελείου στρατηγού Ορούκ και τον ασκούντα πρωθυπουργικά καθήκοντα αντιπρόεδρο Ερνέμ, αποφασίσθηκε να γίνει ένα εκστρατεία κατά των Κούρδων αυτο-

νομιστών, στο πλαίσιο της Ιράν. Παρόμοια επιχειρήσεις κατά των Κούρδων είχε εξαπολύσει ο τουρκικός στρατός τον περασμένο Αύγουστο και το 1984. Εν τω μεταξύ στο στρατόκείο της Αγκυρας, όπου διεξάγεται με την κατηγορία της κατασκοπείας ένας Τούρκος και ένας Ιορδανός, υπάλληλος της πρεσβείας της χώρας του αποκάλυψε έγγραφο, νοσοκομείου, το οποίο αναφέρει ότι οι κατηγορούμενοι είχαν βασανισθεί κατά την ανάκριση. Ο Ιορδανός Αντνάν Αμερίν είχε καταγγείλει στο δικαστήριο ότι παραβιάστηκε την ενοχή του κατά την προανάκριση μετά το βασανισμό του επί 33 μέρες. Στο έγγραφο τονίζεται ότι ο Αντνάν είχε αμυχή σ' όλο του το σώμα.

ΑΠΡΟΣΒΑΣΙΑ & Η ΠΕΡΣΙΑ αναμένεται πως θα οι θέσεις της επηρεασμένης μερικής αντιπλοκής και συνεχώς να προεκταθούν στις ερπύδες περσικής του κεντρικού Κουρδιστάν. Παράλληλα, Κούρδοι αυτόπτες υποστηρικμένοι από τις περσικές δυνάμεις, κατέλαβαν ενόψει στρατιωτικής βάσης κατά μήκος της οδού Ερμλίμ - Κίρκουκ στο βόρειο Ιράν, μεταξύ του απόλυτου ισλαμικό πρακτορείο της Περσίας. Το Ιράν εξείλεσε, την Τρίτη το βράδυ τη νέα επίθεση «Καμπίλα - 7» στις χιονοκλυμένες βουνόκορφες του όρους Χαλ Ουράν, στα σύνορα με το βορειοανατολικό Ιράν. Το ισραηλινό πρακτορείο μετάβηθε ότι στα ισραηλινά στρατεύματα συνεχίζουν να προσελκύουν, κλιμακώνοντας την αντίσταση του εχθρού ολόκληρο και περισσότερο. Ένα χρόνο της 25ης μεραρίας του τρίτου αιώντος του ισραηλινού στρατού έχασε περισσότερο από το 70% των ανδρών του, στη διάρκεια ανεπιτυχούς πρόσβασης το ε-
RNL.

Ιράκ: Θα συνεχίσουμε με την Τουρκία κατά των Κούρδων

ΑΓΚΥΡΑ, 7.

Ο ΠΡΕΣΒΥΤΗΣ του Ιράκ στην Αγκυρα Αμπντάλ Ζαμπάρ, δήλωσε προχτές στην τουρκική πρωτεύουσα, ότι οι κυβερνήσεις της Τουρκίας και του Ιράκ θα συνεχίσουν τις κοινές επιδιώξεις τους εναντίον των Κούρδων αυτονομιστών, στις συνοριακές περιοχές των δυο χωρών, μετάδοις το πρακτορείο Νέα Κίνα. Ο Ιρακινός πρεσβύτερος αναφερόταν στην πρόσφατη επίθεση των τουρκικών αεροπλάνων εναντίον κούρδικων χωριών και βάρων κατά τη διάρκεια της οποίας, όπως αναφέρθηκε σκοτώθηκαν περισσότερα από 100 άτομα. Από τις δηλώσεις του Ιρακινού πρεσβύτερου, αλλά και από τη γράφημα του τουρκικού πρακτορείου «Ανατόλια» προκύπτει ότι μετά την πρόσφατη επίθεση των τουρκικών αεροπλάνων, ακολούθη-

σε κοινή στρατιωτική επιχείρηση τουρκικών και ιρακινών τμημάτων, εναντίον των θέσεων των Κούρδων αυτονομιστών στο βόρειο Ιράν. Το «Ανατόλια» μετάδοσε συγκεκριμένα ότι ο Τούρκος διοικητής της περιοχής πήγε χτες το πρωί με ελικόπτερο στο έδαφος του Ιράκ από όπου κοινού με τον Ιρακινό στρατιωτικό διοικητή, διέδινε τις στρατιωτικές επιχειρήσεις εναντίον των Κούρδων. Οι τουρκικές εφημερίδες που δημοσιεύουν λεπτομέρειες της επιδρομής της Τετάρτης γράφουν ότι προλήχσαν 100 Κούρδοι σκοτώθηκαν και άλλοι τόσο τραυματίστηκαν. Στην επιδρομή έλαβαν μέρος 30 τουρκικά αεροπλάνα που έφεραν συνολικά 240 βόμβες σε εντά σκευακινούμενος στόχους, με αποτέλεσμα να καταστραφούν κτίρια, στρατιωτικές εγκαταστάσεις και αποθήκες πολεμικού υλικού. Οι εφημερίδες αναφέρουν επίσης ότι οι Κούρδοι αντάρτες έκαναν προχτές, στις οποίες αναφέρονται πως η ενέργειά τους είναι σε αντίθεση της επιχείρησης στο Ιράκ. □ Στην Τεχεράνη ο ραδιοφωνικός σταθμός και το περσικό υπουργείο Εξωτερικών επέκριναν την τουρκική επιχείρηση στα εδάφη του Ιράκ και ανακοίνωσαν ότι η Περσία θέλει να σχηματίσει μια δύναμη από Κούρδους για να την χρησιμοποιήσει εναντίον του Ιράκ και της Τουρκίας. Οι Κούρδοι αποτελούν μια εθνική οντότητα που ζει στα σύνορα της Τουρκίας με το Ιράκ και την Περσία και διεξάγει αυτονομιστικούς αγώνες και στις τρεις χώρες. Την κοινή τουρκοιρακινή επιχείρηση εναντίον των Κούρδων καταδικάζει επίσημα και η Αιθίοπ, συγκρίνοντας την με τους πολέμους εναντίον των Ινδιάνων της Αμερικής. Μια ομάδα από 35 Κούρδους φυλάδες πραγματοποιεί καθημερινή συγκέντρωση διαμαρτυρίας στο ελληνικό υπουργείο Εξωτερικών στη Χάγη, σε ένδειξη διαμαρτυρίας για την τουρκική επιδρομή εναντίον των Κούρδων αυτονομιστών.

Κούρδοι: Η συνωμοσία ΣΙΑ, ΜΙΤ και ΣΑΠΟ

ΤΑ ΠΕΡΙ ενοχής των Κούρδων στη δολοφονία του Πάλεμ ήταν κατασκευάσμα των μυστικών υπηρεσιών ΣΙΑ, ΜΙΤ και ΣΑΠΟ (Αμερικής, Τουρκίας και Σουηδίας), δήλωσαν χτες κατηγορηματικά εκπρόσωποι του Εργατικού Κόμματος του Κουρδιστάν (9 μ.μ.) στην Αθήνα. Οι Κούρδοι, υποστηρίχθηκε στη συνέντευξη, έβλεπαν με συμπάθεια το Σουηδό Πρωθυπουργό και τις εφημερίδες πρωτοβουλίες και θέσεις του. Οι πρόσφατοι βομβαρδισμοί που έκανε η Τουρκία στους χωρούς όπου ζουν οι Κούρδοι και εδρεύει ο Απελευθερωτικός Κούρδικος Στρατός, επέφεραν τεραστίες ζημιές, δήλωσαν οι εκπρόσωποι του Εργατικού Κόμματος. Περισσότερο από 100 ήταν οι νεκροί και άλλοι τόσος οι τραυματίες, ενώ αναμένονται και νέες επιθέσεις. «Στόχος των Τούρκων είναι το Νότιο Κουρδιστάν και ειδικότερα οι πόλεις Μουσούλι και Κινέκ, που θεωρούνται κλειστές σε πετρέλαιο», είπαν οι εκπρόσωποι του PKK. Και ανέφεραν ακόμα ότι: — Από το 1983 ο Τούρκος κυνηγούσε τους Κούρδους επαναστάτες ως το εσωτερικό του Ιράκ. — Οι γαλιονιστές χυδός (Ιράκ και Ιράν) φοβούνται ότι οι επαναστατικές ιδέες και ο απελευθερωτικός αγώνας του Κουρδιστάν θα επηρεάσουν έδαφος και ανάμεσα στους συντρόφους τους των δυο αυτών γαλιονιστικών χωρών (Ιρακινό Κουρδιστάν και Ιραναίο Κουρδιστάν). — Οι Τούρκοι, επιδιώκοντας να καθυστερήσουν τις τουρκικές προχτές, κατασκευάσαν την «ενοχή» Κούρδων στη δολοφονία του Ούλαφ Πάλεμ και χρησιμοποιούν τη δολοφονία τους για να στρέψουν τη διεθνή Κοινή Γνώμη εναντίον του απελευθερωτικού αγώνα και των ιδεών των Κούρδων. — Οι Τούρκοι χρησιμοποιούν χιλιεπίδες ενοχών εναντίον των αγνωστών Κούρδων που συλλαμβάνονται, με αποτέλεσμα οι περισσότεροι να αφήνουν την τελευταία τους πνοή στη φυλακή του Νταγχαμκίρ. — Θύματα των περισσότερων τουρκικών επιθέσεων είναι γυναίκες, παιδιά και γέροι που ζουν στις πόλεις και τα χωριά. «Θα συνεχίσουμε τον αγώνα μας για την απελευθέρωση μας από τους Τούρκους μέχρι τέλους. Κανονικά εκκλήθη στην διεθνή Κοινή Γνώμη να έχει με συμπάθεια τον αγώνα μας. Δεν έχουμε να μοιρασούμε με κανένα «πίστα», τόνισαν οι εκπρόσωποι του PKK. Την επίθεση της τουρκικής αεροπορίας κατά των Κούρδων καταγγέλλουν, με ανακοινώσεις τους, το Κομμουνιστικό Κόμμα Τουρκίας - Ένωση και το Κομμουνιστικό Κόμμα Τουρκίας (Μαρξιστικό Λενινιστικό).
ΚΑΤ. ΚΟΛΕΤΣΗ

Η ΠΡΩΤΗ

Σάββατο 7 Μαρτίου 1987

«Η Τουρκία ξέρει να υπονομεύει...»

ΜΑΗΛΕΓΓΥΗ ΣΤΟΝ ΚΟΥΡΑΙΚΟ

Ο ΚΟΥΡΔΟΣ εκπρόσωπος αναφέρθηκε στον τρόπο με τον οποίο η τουρκική διπλωματία «κατακτά» τη διεθνή κοινή γνώμη, τονίζοντας τον τρόπο με τον οποίο οι Τούρκοι διοχετεύουν «νεύρτικες ειδήσεις». «Μ' αυτό τον τρόπο — είπε ο εκπρόσωπος — καταφέρνουν να έχουν πάντα στραμμένα τα βλέμματα επάνω τους όταν το χρειάζονται και να δρουν κίσιω από το φως της δημοσιότητας όταν το έχουν ανάγκη. Αυτό μου θυμίσε το παρόνο ενός Αμερικανού φίλου, που έλεγε ότι στην πατρίδα του, αμέσως μετά από κάθε επίθεση των Ισραηλινών στα στρατόπεδα των αιμάζων Παλαιστινίων, προβάλλεται από την τηλεόραση το «Ολοκαύτωμα», με αποτέλεσμα να χύνονται ποτάμια δάκρυα και να ξεχνιούνται αυτάματα οι μαζικές δολοφονίες του Σάμπρα και του Σατίλα. Κάτι ανάλογο συμβαίνει και τώρα με τους βομβαρδισμούς των αιμάζων Κουρδών και τις μαζικές δολοφονίες του νότιο Κουρδιστάν. Περιμένουμε με αγωνία να δούμε ποιος θα διαμαρτυρηθεί και σε ποιο εκτελεό. Για αποτελέσματα, καλύτερα ας μη μιλήσουμε...»

Αγώνας μέσα στο χιόνι

ΤΟ ΧΙΟΝΙ χιόνι και ο αγώνας, αγώνες! Χτες μπορεί να είχε παραλάβει η Αθήνα, αλλά οι Τούρκοι και Κούρδοι πολιτικοί πρόσφυγες αδελφοί, ύψισαν πάλι τη φωνή τους. «Καλούμε δημοκρατικούς όψεις να καταδικάσουν μαζί με τις δολοφονικές επιθέσεις στα εδάφη των Κουρδιστάν που εξειλέωσε η Τουρκία σε συνεργασία με το Ιράκ». Το νέο κείμενο συμπαράστασης στην πάλη τους, έφτασε από το Σάββατο στα Προσφυλίκια και θα ηχεί μέχρι και σήμερα, για να κερμαθεί το επόμενο στις 4 με πορεία στην τουρκική πρεσβεία.

BUGÜN

HAREKAT VE SONRASI

ZUN zamandır beklenen "sınır ötesi operasyon" nihayet dün gerçekleşti. Türk Silahlı Kuvvetleri, hazırlıklarını tamamladı ve önceden belirlenen planlar doğrultusunda, Irak topraklarına yuvalanan eskiyaya gereken derisi verdi. 30 savas uçağı sabah erken saatlerinde, Irak sınırını ötesindeki PKK kamplarını yerle bir ettiler.

Resmî açıklamaya göre, hareket tam bir başarı ile sonuçlandı ve uçaklar, hiçbir kayıp vermeden üstlerine geri dönmüş bulunuyorlar.

Bu hareket, günler öncüsinden bekleniyordu. Kana sınıması bölücü ceterlerin 22 Şubat günü Taşdelen köyünde giriştiği 9'u kadın ve çocuk olmak üzere 14 yurttaşımızın hayatına mal olan katliamdan sonra, güçler gene Türk - Irak sınırına çevrilmişti. Sınır dışı yuvalanan hainlerin ancak sınır ötesi hareketle cezalandırılabilirceği aşkta.

Devlet Bakanı ve Hükümet Sözcüsü Hasan Celal Güzel, operasyonun tamamlanmasından sonra düzenlediği basın toplantısında, hareketin, daha öncesi için planlanmış, elverişli; hava şartları ve gerekli değerlendirmelerin yapılması nedeniyle gerçekleştirildiğini açıkladı. Güzel'in de özetlediği gibi hareket:

- Militerlerarası hukuka ve iç hukuka aykırı olarak yapılmıştır.

- Irak - Irak savaşı ile ilgili yoktur; sivil halka değil, tamamen terörist eskiyaya yönelmiştir.

Terör yuvalarına karşı sınır ötesi hareket, Ağustos 1983'de yapılmıştı. 16 Ağustos 1986'da da kanun gücünde bir kararname çıkarılarak ikinci hareket gerçekleştirildi. O "Kanun gücündeki kararnama" daha sonra Meclis'ten geçerek kanunlaştı. Dünkü operasyon da o kanuna uygun olarak yapılmış bulunuyor.

Sınırlarımızın ötesindeki bölücü eskiya yataklarına indirilen bu son darbemin de, milletimizin tepkisine tercüman olduğuna bir şüphe yok. Bu ceterlerin, özellikle son sıralarda, besikteki çocukları da kapsayarak işledikleri toplu cinayetler, onlara layık olan karşılığın verilmesini bir zorunluluk haline getirmiştir.

Tebii, daha önce de belirttiğimiz gibi Güneydoğu bölgesinde musallat olan bu hainler şebekesinin kökünü kurutmaya, bu operasyon da yetmeyecektir. Sınırlarımız ötesindeki gelişmeler de, bölgemizi coğrafi yapısı da "var-kac" taktiğiyle saldıran eskiyanın işini kolaylaştırıyor. Ayrıca, bazen Doğu'dan, bazen Batı'dan gelen maddi ve manevi destekler de, onların bu faaliyetine yardımcı oluyor.

Bu gerçekler karşısında kısa bir vadede çözülemeyeceğini görmek zorunda olduğumuz sorunun, daha uzun vadeli ve daha geniş kapsamlı önlemlerini almaya da ihtimal etmemeliyiz.

Hep belirttiğimiz gibi, insanlarımız ve topraklarımızı yuvalan bu saldırılar, milli bütünlüğümüze kast ediyor. Milli bütünlüğe ilgili konular da, milli politikalar gerektirir. İhtidar, muhalefet ve gerek devleti, gerekse vatandaş kitlelerini temsil eden butun kurum ve kuruluşların, Hepsinin böyle bir politikanın olusmasına katkıda bulunabilecekleri bir ortamı hazırlamak da herkesten önce hükümete düşüyor...

Hürriyet 6.3.1987

Meclis'te eleştirir: "Hükümet olayları küçümsedi,"

Yapılmış, harekate katılan uçaklar salimen üstlerine dönmüşlerdir. Eskiya kamplarındaki havar tespiti çekilen hava fotoğrafları ve çeşitli kayıtlardan alınan bilgilerle değerlendirilecek... İNÖNÜNÜN GÖRÜŞÜ SHP Grubu adına söz alan Genel Başkan Erdal İnönü ise, münasip kasandayla karşı görüşlerini saldırılan karayükümlü kalımayacağına gösterdiğini belirtti ve "Silahlı Kuvvetlerimizle minnettarlığımızı ifade ederim. Türk vatanının bölünmez bir bütün olduğunu, gerektiğinde savaşa hazır bulunduğunu da belirtmek istediğim. Irak'taki operasyonun hedefine ulaşmasını diliyorum", dedi. İnönü, hükümetin bugüne kadar Güneydoğu olaylarını "sabit zabita olayı" gibi gördüğünü söyleyince, ANAP'lılar tepki gösterip, "Asla, asla", diye bağırdılar.

CİNDORUK'UN GÖRÜŞÜ

DYP Lideri Hüsamettin Cindoruk ise Silahlı Kuvvetlerin başarılı operasyonu dolayısıyla teşekkür ederek konuşmasına başladı. ANAP sıralarından "Hükümete teşekkür yok mu?", diye bağırlınca da, "Cumhuriyet hükümetlerinin bu konuda izlediği kararlı tutuma da teşekkür ederiz, karşılığın verdi Cindoruk, Ortadoğu'daki savaşın içine Türkiye'nin itilmemesi gerektiğini ifade ederek, sunları söyledi: "Bir de köy korucuları meselesi vardı. Ege köylerini güvenli hale getirmek için Doğu ve Güneydoğu köylerini de onlara korumalı. Köy korucuları uygulanması iç hukuka tartışılmaz. Sınırlarımız daha sağlıklı kontrol edilmeli, bu bölgeye sosyal ve ekonomik tedbirler götürülmeli. Meslece Başbakan'ın AB'de belirttiği gibi bu değil, devlet ve millet bütünlüğüne faydalıdır. Bugüne dekuz ya da hedefe 30 uçağımızla hava saldırısı

KÖSE M. Ali BİRAND

KÜRT AYIRIMCILARIN ARKASINDA KİMLER VAR?

DIŞARIDAN bakıldığında zaman, Kürt ayırımı gruplarının girişimleri ve askeri operasyonları, Türkiye'nin dışarıdan Ortadoğu sorunlarının içine girdiği izlenimini veriyor. Bir süre öncesine kadar, Batı Avrupa'nın "İğlil çevreleri" Kürt sorununu daha çok İran ve Irak çerçevesinde görüyorlardı. Sımdı, Türkiye de yapılan hesapların ışığında solumuysa bağlandı. Yakında, Avrupa parlamentolarında, uluslararası konferanslarda "Kürt sorunu" ile ilgili karar tasarıları, toplantılar, seminerler artacak. Buna da özellikle Türkiye'den ayrılmı Avrupa'ya gılmış olanlar öncülük edecekler. Zira, İran, Irak veya Suriye'de Kürtler, Batı Avrupalı kurumlara fazla ilgi kuramamışlardı. Türkiye'den gelenler bunu gerçekleştiriyor. O zaman da, bütün uluslararası Kürt sorununu başını Türkiye çabekcek ve ön planına Türkiye görünecek. Batı Avrupa da, bu konuya tamamen "inan hakları" açısından bakmaya hazırlanmış olduğunda, Kürt sorununuysa ilgili olarak destek vermeye hazırlanıyorlar. Bu işin bir yanını Bizli işini kaygılandırılan nokta, Güneydoğu'daki olayların "ayrılıklı grupların sürdürdüğüleri bir kampanyanın" boyutlarını aşmaya başladığını gösteren işaretlerin görülmesi. Bu konuya ilk defa Bülent Ecevit dikkat çekti. Gerçekten de, dikkat edilince Kürt girişimleri sık sık bölgelerini vuruyorlar. Maditken kendü yanlarına çekmeye çalışmaları gereken insanları öldürüyorlar. Gerilim savaşlarında hiç görülmeyen bir yaklaşımlar. Diğer ilginç nokta, ellerindeki silahlar ve kaynağın giderek iyileşmesi. Bollamaş. Burada sıralanması biraz güç diğer unsurlar da hesabına

Cumhuriyet 6.3.1987

Bir işkenze iddiası daha

ANKARA (anka) — SHP Diyarbakır Milletvekili Kadir Narin, Dicle ilçesine bağlı Kirkpınar köyünde ve köye bağlı mezarlarda yayan köylülere emniyet tim ekiplerince işkenze yapıldığı yolundaki iddiaları TBMM'ye getirdi. Narin Meclis Başkanlığı'na vardığı ve İçişleri Bakanı Yıldırım Akbulut tarafından yanıtlanmasını istediği önergede şu soruları yöneltti: Dicle ilçesi Kirkpınar köyünde köy halkının korudand ve işkenzenen dolayı köylüleri terk ettikleri ve halen köylerine dönemedikleri doğru mudur? Köy halkından kaç kişi işkenze görmüştür? İşkenze görenler hangi nedenlerle bu muameleye maruz bırakılmıştır? Suçları nedir? İşkenze yapanlar hakkında ne gibi bir işlem yapılmıştır?

7.3.1987 Hürriyet 6.3.1987

BBC World Service Genelkurmay'ın açıklaması

BBC: "Kerkük'e girme provası"

Sınır ötesi operasyon, için İngiliz radyosu BBC, Türkiye Kerkük ve Musul'a müdahale hazırlıyor yap yor. buna diğ güçlerin tepkilerini olucuyor... doğru-

DIŞ HABERLER SERVİSİ

TÜRK Hava Kuvvetleri'nin Irak'ın güneydoğusuna bir bölgeye saldırması, Iraklı milislerin bu bölgeye saldırması, Iraklı milislerin bu bölgeye saldırması, Iraklı milislerin bu bölgeye saldırması...

Bu arada Dışişleri Bakanlığı sözcüsü Yalın Ertep, seviz programında saygınlardan cesabında operasyonun kim iş birliğini toprak bütünlüğüne karşı bir hazırlık olduğunu görüşüyorlar. İngiltere başbakanı İTTE televizyonu önceki gece ula haber batımcı olarak verirken, çünkü

Tercüman 7.3.1987

Dünya, Türkiye'nin Irak harekâtını konuşuyor

Associated Press (AP) haber ajansı ve İngiliz BBC Radyosu da söz konusu harekâta haber bulutlenirken gümüş var verdiler. AP, Türkiye'nin çarşamba günü düzenlediği harekâta ayırdığı uçuşla vırpı yorum yapılmazken BBC'nin yorumunda "Bazı kaynaklar, Türkiye'nin, bu çeşit harekâtil uzun süredir tartışma konusu olan Kerkük ve Musul'u almaya hazırlık yaptığını" ileri sürüyorlar" denildi. BBC, söz konusu harekâttan dolaylı olarak Türkiye dışişleri bakanlığından deri sordu. Fransız haber ajansı (AFP), Ankara'daki görüşmelerle devamarak, Türkiye'nin Irak'taki bulutlerin "sığınaklarını bombalamakla buluculerle uzlaşmaya vanaçmaya" gittiğini ve sistemli olarak her darbeyle karşılık vermekte kararlı olduğunu bir kez daha istibladığı yorumunu yaptı. Harekâttan sonra ölü sayışı hakkında hiçbir rakam verilmişliği belirtilen ajans, 1983 Mayıs ayında Irak topraklarına resmi olarak üçüncü kez girdiğini, Ankara ve Bağdat'ın 1984 Ekim ayında silahlı kuvvetlere karşılık takip hakkı verilen bir anlaşma imzalandığını hatırlattı. Ajans, hareketin 22 Şubat'ta bir sınır kayıtlı bulunmuş ve 14 sivilin öldürülmesi misillile olarak gerçekleştirildiğini, ayrıca 15 Şubat'ta kaçırılan Türk mühendis rehne tutan bir grup bölücünün isteklerine cevap olduğunu belirtti.

Θα συνεχιστούν οι επιθέσεις κατά των Κούρδων

ΑΓΚΥΡΑ, 7. Από κοινού με το Ιράκ η χούντα του Εβρέν ισοπέδωσε με βόμβες και άλλα τα χωριά των Κούρδων στο ιρακινό Κουρδιστάν, καθώς μετά τις αεροπορικές επιδρομές ακολούθησε κοινή στρατιωτική επιχείρηση τουρκικών και ιρακινών στρατευμάτων εναντίον θέσεων ανταρτών κοντά στα σύνορα με την Τουρκία. Την ιρακινή συμμετοχή στην επιχείρηση γεννοκτονίας

των Κούρδων επιβεβαίωσε ο πρεσβευτής του Ιράκ στην Αγκυρα, Ταρίκ Αμιντάλ Ζακάρ λέγοντας ότι οι δύο κυβερνήσεις θα συνεχίσουν τις κοινές επιθέσεις εναντίον των Κούρδων ανταρτών.

Το τουρκικό κρατορείο «Ανετίλια» αποκάλυψε ότι ο Τούρκος διοικητής διέταξε μαζί με τον Ιρακινό ομόλογό του τις στρατιωτικές επιδρομές εναντίον των

Κούρδων. Στις επιχειρήσεις πήραν μέρος 30 τουρκικά αεροπλάνα και έφτασαν συνολικά 240 βόμβες σε εννιά κουρδικά χωριά.

Η Λιβύη διαμαρτυρήθηκε έντονα στην Αγκυρα για τις επιχειρήσεις εναντίον των Κούρδων, που τις παραποιεί με τις εκστρατείες γεννοκτονίας των Ινδιάνων τον 19ο αιώνα από τον αμερικανικό στρατό.

Επιχείρηση γεννοκτονίας κατά των Κούρδων

ΑΓΚΥΡΑ, 5. Σε μια επιχείρηση γεννοκτονίας των Κούρδων, η χούντα του Εβρέν με τις εντολές της Βαγδάτης, εξαπέλυσε χτες επίθεση εναντίον εννέα κουρδικών χωριών στο ιρακινό έδαφος, σκοτώνοντας εκατοντάδες άμαχους. Τριάντα τουρκικά πολεμικά αεροσκάφη βομβάρδισαν για περισσότερο από μισή ώρα τα χωριά Σιράτ, Ερά, Αράμης και άλλα γειτονικά τους, ισοπεδώνοντας τα και σκοτώνοντας περισσότερο από 100 άτομα. Άλλες πληροφορίες αναφέρουν ότι τα θύματα είναι πολύ περισσότερα.

Όπως γράφει η τουρκική εφημερίδα «Λουρμί», άνδρες των τουρκικών δυνάμεων καταβροχθίσαν με κλήρη εξάρτηση ενσωμάωσαν στο ιρακινό έδαφος από το τουρκικό χωριό Τέσναλεν, που απέχει πέντε χιλιόμετρα από το σύνορο. Η «Λουρμί» προσθέτει ότι στην κοπή Σιράτ, εγκαταστάθηκε πρόχειρο νοσοκομείο από τους Τούρκους στρατιώτες για τη νοσηλεία των θύματων της επίθεσης.

Η χρεσινή τουρκική επίθεση, η τρίτη από το 1983 σε ιρακινό έδαφος, έγινε σε αντίκρουση για την επίθεση προ δύο εβδομάδων Κούρδων αυτονομιστών σε τουρκικό χωριό, που είχε αποτέλεσμα να σκοτωθούν 14 Τούρκοι, καθώς επίσης και για την απαγωγή του Τούρκου μηχανικού Τζέλιγκερ, την ευθύνη της οποίας ανέλαβε η «Πατριωτική Ένωση Κούρδων».

Περισσότερα από 600 άτομα έχουν σκοτωθεί από τον Αύγουστο

του 1984, οπότε κλαμακόθηκαν ο αγώνας του Κούρδων ανταρτών για την αυτονομία τους. Την προσημένη εβδομάδα ο τουρκικός στρατός είχε πραγματοποιήσει άλλη μεγάλη εκκαθαριστική επιχείρηση στη ΝΑ Τουρκία και όπως δήλωσε χτες ο Τούρκος κυβερνητικός εκπρόσωπος «κάθε κουρδική επίθεση θα ακολουθείται από αντίκρουση και θα κροκαλεί τις αντιδράσεις μας».

Ο Ιρακινός πρεσβευτής στην Αγκυρα, δήλωσε σε δημοσιογράφους ότι η κυβέρνηση του Ιράκ θεωρείται κεντρική μια τουρκική επίθεση εναντίον των Κούρδων.

Η Τουρκία και το Ιράκ έχουν — στις 14 Οκτωβρίου του 1984 στη Βαγδάτη — συμφωνία που δίνει το δικαίωμα στις στρατιωτικές δυνάμεις και των δύο κυβερνήσεων να εισβάλουν χωρίς προειδοποίηση σε περιπτώσεις έκτακτης ανάγκης στο έδαφος της μιας ή της άλλης χώρας, δε βάθος πέντε χιλιομέτρων.

Η «Διεθνής Αμνηστία» καταγγέλλει εκτελέσεις παιδιών στο Ιράκ

ΒΑΓΛΑΤΗ, 27. Βασιανισμούς και εκτελέσεις συγγενών των αντικαθεστωτικών Ιρακινών καταγγέλλει, σε έκθεσή της, η «Διεθνής Αμνηστία». Η έκθεση αναφέρει ότι από 300 παιδιά αντιπάλων της ιρακινής κυβέρνησης επέζησαν ελάχιστα, που βασιανίζονται και εκτελούνται

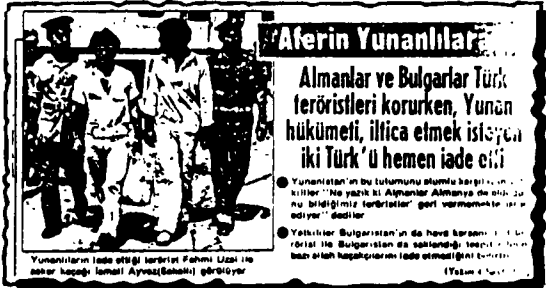
χωρίς δίκη. Η «Διεθνής Αμνηστία» έδωσε στη δημοσιότητα τα ονόματα 29 Ιρακινών, που εκτελέστηκαν τον περασμένο μήνα. Τα πτώματα παραδόθηκαν στις οικογένειές τους εκ πληρωμή και πολλά είχαν βγάλει μάτια και εμφανή σημάδια σκληρών βασανιστηρίων.

Χτες, ξέσπασαν νέες σφοδρές μάχες στο νότιο τομέα του μετώπου και, περικό στρατιωτικό ανακινωθέν αναφέρει ότι σκοτώθηκαν 2.000 Ιρακίνοί στρατιώτες. Ο Λευκός Οίκος με ανακοίνωσή του κατηγορεί την Τεχεράνη ότι αντιτίθεται στον τερματισμό του πολέμου και επαναλαμβάνει «την απόφαση των ΗΠΑ να διασφαλιστούν την ελεύθερη ναυσιπλοία στον Περσικό Κόλπο».

□ Στρατιωτική επιχείρηση εναντίον των Κούρδων ανταρτών μέσα στο Ιράκ σχεδιάζει η Τουρκία, σύμφωνα με δημοσιεύματα του δυτικού Τύπου. Πάντως, ο Τούρκος υπουργός άνευ χαρτοφυλακίου, Χασάν Τσελάλ Γκιουζέλ, διαβεβαίωσε ότι ο στρατός θα καταδιώκει τους Κούρδους μόνο μέσα στο τουρκικό έδαφος.

Πιζ - λαξ στον Εβρέν...

Η είδηση δημοσιεύτηκε στην τουρκική εφημερίδα «Γκιουνές» και έχει ως εξής: «Οι ελληνικές αρχές αρνούμενες να παραχωρήσουν πολιτικό άσυλο σε 4 Τούρκους που κέρασαν τα σύνορα, τους εξέδωσαν πίσω στην Τουρκία. Σύμφωνα με πληροφορίες αυτοί είναι ο 29χρονος Ισμαήλ Μικρουτσού, ο 25χρονος Ραμαζάν Μικόντιμιρ, ο 30χρονος Οσμάλ Κοτσιγιτί και ο 26χρονος Τζαβίτ Τοχάν, οι οποίοι μπήκαν από την περιοχή Καρά - Αγάς την περασμένη βδομάδα. Οι 4 Τούρκοι που συνελήφθησαν από ελληνική περιπόλο, ζήτησαν πολιτικό άσυλο, το οποίο τους αρνήθηκαν οι ελληνικές αρχές και τους επέστρεψαν στις αντίστοιχες τουρκικές». Τώρα που οι αρχές του Εβρέν ασχολούνται με το απαισιόλο έργο της «εθνικής αναμόρφωσης» των δυστυχών Τούρκων πολιτικών φυγάδων, μήπως η ελληνική κυβέρνηση μπορεί να εζηγήσει, γιατί τους παράδωσε στη μούλαχτά και πιζ-λαξ, στους δημίους τους. Ποιοι τάχα λότα

υκάρχουν και πρέπει να μείνουν μυστικοί. Το 1981 η κυβέρνηση Ράλλη είχε αελάσει εκδίωξης Τούρκους πολιτικούς πρόσφυγες, προκαλώντας θύελλα διαμαρτυριών. Μήπως η «ελλαγή» συνίσταται στο γεγονός ότι η θέση της διαμαρτυρίας πρέπει να κρεί η σωλή; Η μήπως δεν πρέπει να ρωτάμε καθόλου.

Υ.Γ. ΑΦΕΡΙΝ YUNANLI-NARA ό έστι μεμεριμενευόμενον ΜΠΡΑΒΟ ΣΤΟΥΣ ΕΛΛΗΝΕΣ. Μ' αυτό τον τίτλο είχε δημοσιεύσει τουρκική εφημερίδα (όπως εικονίζεται στη φωτογραφία) την παράδοση Τούρκων πολιτικών προσφύγων από την κυβέρνηση Ράλλη.

Γ.Β.

Επίθεση Κούρδων ανταρτών

ΣΙΡΝΑΚ (ΤΟΥΡΚΙΑ), 6. Μια μέρα μετά τους τουρκικούς βομβαρδισμούς στο ιρακινό Κουρδιστάν, Κούρδοι αυτονομιστές αντάρτες επέτεθηκαν εναντίον τουρκικού κρατικού αγροκτήματος και έκαψαν 40 τρακτέρ. ● ΕΚΚΛΗΣΗ για συμπαράσταση

κάνει στην ελληνική Κοινή Γνώμη, με ανακοίνωσή της, η Επιτροπή για το Κουρδιστάν, μετά τη βολεφονική αεροπορική επίθεση που εξαπέλυσε χρεστές η χούντα του Εβρέν σε εννέα κουρδικά χωριά.

● Την τρομοκρατική επίθεση καταγγέλλουν με ανακοινώσεις τους το Κομμουνιστικό Κόμμα Τουρκίας ΤΚΡ (Β) και το Κομμουνιστικό Κόμμα Τουρκίας (μαρξιστικό - Λενινιστικό).

Κούρδοι ΣΥΜΠΛΟΚΗ ΔΙΑΔΗΛΩΤΩΝ ΚΑΙ ΑΣΤΥΝΟΜΙΚΩΝ ΕΞΩ ΑΠΟ ΤΗΝ ΤΟΥΡΚΙΚΗ ΠΡΕΣΒΕΙΑ

Στην πυρά έριξαν τη σημαία των ΗΠΑ

Μικροπερισόδια μεταξύ των διαδηλωτών και των αστυνομικών.

ΜΕ συνθήματα όπως «Κάτω η Χούντα του Εβρέν», «Κάτω τα χέρια από το Κουρδιστάν», «Φασίστα Εβρέν» και με το κάπνισο των ομοιωμάτων του Γούρκου κρούδρου Εβρέν, του προέδρου του Ιράκ Σαντάμ Λουαφίν καθώς και της αμερικανικής σημαίας, τελείωσε η πορεία διαμαρτυρίας των Κούρδων και Τούρκων προσφύγων, χτες έξω από την τουρκική πρεσβεία.

Η διαμαρτυρία των πολιτικών προσφύγων ξεκίνησε το περασμένο Σάββατο με τετραήμερη απεργία κείνας στα Προκτύλαια και κορυφώθηκε χτες το απόγευμα στις 5 με συγκέντρωση και πορεία.

• Λόγος της κινητοποίησης των προσφύγων που ζουν στο Λαυρίο ήταν οι πρόσφατοι βομβαρδισμοί των Τούρκων στα εδάφη του Ιρακινού Κουρδιστάν, που είχαν αποτέλεσμα να σκοτώθουν πάνω από 800 Κούρδοι πολίτες.

Εκπρόσωπος της Επιτροπής μας είπε ότι: «Δεν μπορέσαμε, λόγω παραγωγίας, να ολοκληρώσουμε τη διαμαρτυρία μας και να γνωστοποιήσουμε στον ελληνικό λαό, τις θηριωδίες των Τούρκων και τον αφανισμό του λαού του Κουρδιστάν. Είναι ανάγκη να μάθει ο λαός ο κόσμος πως εξοντώνεται ο άμαχος πληθυσμός από τη χούντα του Εβρέν».

Παραλίγο να δημιουργηθεί συμ-

ΤΩΝ ΔΕΣΠΟΙΝΑΣ ΤΣΑΝΤΕ - ΓΙΩΡΓΟΥ ΓΕΩΡΓΙΑΔΗ

πλοκή μεταξύ των διαδηλωτών και της αστυνομικής δύναμης που ακολούθησε όλη την περίοδο κατά την οποία κληρόταν οι ομοιωματα κάπνισο τα κρούση, παρά από τον αστυνομικό κλοιό έξω από την τουρκική πρεσβεία. Επίσης, οι υπαχαιμότεροι και από τη μεριά των διαδηλωτών και από τη μεριά των αστυνομικών έσωσαν την κατάσταση.

Οι Κούρδοι και οι Τούρκοι διαδηλωτές διαλίθησαν αφού πρώτα τετραμελής επιτροπή παράδωσε υπογραφές διαμαρτυρίας στην πρεσβεία.

• Την άναδρη επίθεση των τουρκικών ενόπλων δυνάμεων στις κουρδικές περιοχές του βορείου Ιράκ καταδικάζει η Ελληνική Επιτροπή Διαθνούς Δημοκρατικής Αλληλεγγύης.

Η ΕΕΔΔΑ «στέλνει μήνυμα συμπαράστασης στον Κουρδικό λαό» και δηλώνει ότι «σπεκείται στο πλευρό των Τούρκων και Κουρδών πολιτικών προσφύγων για ελευθερία και δημοκρατία στην Τουρκία».

Κατάληψη

Νωρίτερα 23 Κούρδοι κατέλαβαν, χωρίς βία, το κτίριο του ΟΗΕ για μια ώρα και χωρίς να δημιουργήσουν κα-

νένα πρόβλημα, διαδήλωσαν έτσι κατά της τουρκικής βαρβαρότητας.

Με καλυμμένα τα πρόσωπα οι Κούρδοι του «Εθνικού Απελευθερωτικού Μετώπου» και του «Εργατικού Κόμματος Κουρδιστάν», μπήκαν στην αίθουσα του κτιρίου της Λεωφόρου Αμαλίας και έβεσαν δυο όρους.

Ο πρώτος ήταν να παραλάβει ο υπεύθυνος ένα κείμενο διαμαρτυρίας και ο δεύτερος να κληθούν οι δημοσιογράφοι.

Αμέσως ειδοποιήθηκε ο διευθυντής του κέντρου πληροφοριών του ΟΗΕ στην Αθήνα κ Τέο Λουάρ και ο διευθυντής του Αθηναϊκού Πρακτορείου Ειδήσεων κ Χριστοδουλίδης.

Ο κ Λουάρ παρέλαβε το κείμενο διαμαρτυρίας των Κούρδων και δεσμεύτηκε να το προωθήσει στην έδρα του οργανισμού στη Ν Υόρκη. Στο κτίριο του ΟΗΕ έφτασαν αμέσως ο αρχηγός της ΕΑ ΑΣ Νίκων Αρκουδίας, ο διοικητής της Ασφάλειας, Μαρτίνος Λαμπροπούλος και ο Αττικάρχης Ανδρέας Καλογεράς.

Η αποχώρηση από το κτίριο του ΟΗΕ έγινε περίπου μια ώρα αργότερα, το ίδιο ήρεμα με την κατάληψη. Φεύγοντας οι Κούρδοι φώναζαν συνθήματα κατά της χούντας του Εβρέν.

Η αμερικανική σημαία στις φλόγες.

Doğu'da yangına körükle gitme politikası

Köy korucuları çıkmazı

"Devlet ve eşkiya arasındaki kavga, şimdiki vatandaşın bir bölümünün jenosidi haline getirilmiştir. Bu bir soykırımdır... Devletin yanlışlığı suçsuz insanı öldürüyor." 34 günde 35 vatandaşın ölümlüye sonuçlanan Doğu olaylarından sonra Doğu Yol Partisi Genel Başkanı Hüsamettin Cindoruk'un sağdan yükselen bu eleştirisi çoğu kişiye şaşırtıcı gelebilir. Öyle ya, şimdiki kadar çıkan her olayda koro halinde söylenen "gelenek" haline gelen "devlet güçlüdür, ezer geçer" ya da "devlete güvenimiz sonsuzdur" gibi ideolojik klişelerin yerini ilk kez devletin Doğu politikasının, hiç değilse gazete manşetlerine çıkan yamının yanlış olduğu görüşü alıyordu. Üstelik muhalefet yalnızca iktidara karşı partilerden gelmiyordu. ANAP İçel milletvekili Mehmet Kocabaş da *YeniGündem*'e köy koruculuğu uygulamasına başından beri karşı olduğunu söylerken "devletin güvenlik gücü dışında bir gücün istihdam edilmesinin" yanlışlığını vurgulamayı ihmal etmiyordu.

Doğu'nun toplumsal yapısını iyi bilen Siirtli Abdurrezzak Ceylan gibi milletvekilleri köy koruculuğunun aşiret davası, kan davası ve siyasi hasmılık konularının sömürülmesine yol açabileceği tehlikesine dikkat çekiyorlardı. Tabii bu arada olaydan esas zaranı gören halk da İçişleri Bakanı Yıldırım Akbulut'a doğrudan doğruya "köyümüzdeki olaylar altı köy korucusuna verilen silah yüzünden oldu. Biz eşkiyaya da, köy korucularına da güvenmiyoruz. Bizi devlet korusun" diye şikâyet ediyorlardı. Üstelik bu durum olayların yoğun olduğu Hakkâri yöresi halkıyla da sınırlı değildi. Aynı gün Mar'din'in Doğanlı köyünde yetkili makamlara başvurularak köy korucularının işkence yaptıkları öne sürülüyordu.

Yıldırım Akbulut'un korucularla ilgili duyduğu ilk yakınmalar değildi bunlar. Doğu ve Güneydoğu Anadolu'da Eruh ve Şemdinli'ye yapılan saldırı ile başlayan olayların turmanma eğilimi göstermesi üzerine 4 Nisan 1985 günü köy kanununa eklenen iki madde ile köy koruculuğu gündeme geldiğinden beri, koruculuk müessesesine ilişkin yakınmalar sürekli dile getirilir olmuştur.

Aslında köy koruculuğu uygulamasını Özal hükümetinin bir buluşu değil, Türkiye Cumhuriyeti'nin ilk Meclis'i, savaş sonrası ortamdan yararlanmak isteyen "şakiler" karşı bir tedbir olarak 1923 yılında "İzale-i Şekavet" kanunu çıkararak koruculuk uygulamasını başlatmıştı. İzale-i Şekavet Yasası'na göre adli ve idari makamların belirledikleri suç ve suçlular İçişleri Bakanlığı tarafından açıklanıyor ve şakilere teslim olmaları için belirli bir süre tanınıyordu. Bu süre sonunda teslim olmayan şakileri vuranlara adli takibat yapılıyordu. Devletin şakilere karşı vatandaşın işbirliğine başvurmasının

gerekçesi ise, savaş sonrası ortamda ülkenin asayişini koruyacak yeterli güvenlik kuvvetinin olmayıştı.

İzale-i Şekavet'in kaldırılışı

1961 ihtilali sonrasında İsmet İnönü'nün başbakanlığında kurulan hükümet, 1962 yılında İzale-i Şekavet Yasası'nı dönemin İçişleri Bakanı Hıfzı Oğuz Bekata'nın deyişiyle "anayasaya aykırı olduğu" gerekçesiyle kaldırıyor. Yasayı kaldırma gerekçelerinden birisi de, artık koruculara ihtiyaç kalmamasıydı. Bir diğer neden yasa gerekçesinde şöyle özetlenmişti:

"Suçluların takip ve yakalanması konusunda gerek Ceza Mahkemeleri Usulü Kanunu'nda, gerekse Polis Vazife ve Selahiyet Kanunu ile Jandarma Tüzüğü'nde yeterli kadar hüküm mevcuttur. Yürürlükte kalmamasında bir faide umulmayan ve anayasanın 14 ve 18. maddelerine aykırı hükümler taşıyan bu kanunun tamamen yürürlükten kaldırılması için..."

İsmet İnönü hükümetinin, yürürlükte kalmasında "polisim ve jandarmam yeterli kadar güçlüdür" diyerek fayda ummadığı koruculuk uygulamasına, aradan geçen 23 yılda polisim ve jandarmamın güçlenmesine, polis yetkilerinin artırılmasına ve sıkıyönetim güçlerinin yörede istihdam edilmesine karşın, Özal hükümeti yeniden başvuruyordu.

Özal hükümeti 1985 Nisan'ında köy kanununa eklediği iki madde ile koruculuğu yeniden yürürlüğe koyarken şu hükmü getiriyordu:

"Olağanüstü hal ilanını gerektiren şiddet hareketlerine ait, ciddi belirtilerin ortaya çıkması veya her ne sebeple olursa olsun köylünün malına ve canına tecavüz hareketlerinin artması hallerinde geçici köy korucusu görevlendirilecektir."

Üstelik Özal hükümeti, valilerin önerisi ve İçişleri Bakanlığı'nın onayı ile görevlendirilen koruculara 42 bin lira aylık maaş bağlıyordu.

İlk tepkiler

Koruculuk uygulaması ilk anda yöredeki kimi insanları arasında rahatsız ediyordu. Ekonomik sıkıntı içerisinde bulunan köylüler, yörede çok sayıda bulunan işsizler ve hükümetle arası sıcak tutmak isteyen kimi aşiret liderleri ve ağalar köy koruculuğuna talip oluyorlardı. İlk planda talipler arasında seçilen korucular silahlandırılıyor ve gazete sayfalarında ellerindeki G-3 marka silahlarla boy göstermeye başlıyorlardı: "Yöreiyi iyi bildiği" gerekçesiyle korucular göreve başladıkları sonra, yöredeki askerî operasyonlara katılıyorlar, askere yol gösteriyorlar, kimi çatışmalara da katılıyorlardı.

Ancak, kısa bir süre sonra yöre halkından duyulmaya başlanan şikâyetler, korucuların yalnızca kendilerine verilen görevleri yerine getirmekle yetinmediklerini gösteriyordu.

İlk olarak *YeniGündem*'in ikinci sayısında yer alan tepkiler, iki noktada odaklanıyordu. Korucular göreve başladıkları sonra, yörede daha önceden de bulunan ihbarcılık furyası kat kat artmıştı. Korucular adeta birer muhbir gibi çalışmaya başlamışlardı. Bu muhbir gibi çalışmanın en önemli nedenlerinden biri korucuların "aldıkları parayı hak ettiklerini" kanıtlamak istemeleriydi. Hattâ kimi zaman bu çaba işgüzarlık boyutlarına varıyor ve kimi korucular çalışabilmek için olay yaratıyorlardı. Bu konuda en çarpıcı örneklerden biri Siirt'in Şirvan ilçesine bağlı Boylu köyünde yaşanmıştı. Köyde bir evin duvarında tahta bir çerçeve içinde asılmış slogan bulunduğunda, köy korucuları Şikrî ve Huseyin Ulu, bu işten öteden beri araları açık olan marangoz Mehmet Emin Kocabaş ve oğullarını somurlu tutuyor ve yakalayıp jandarmaya götürüyorlardı. Ne var ki Mehmet Emin Kocabaş ve oğulları jandarmada uzun süre tutulmuyor ve serbest bırakılıyorlardı. Ancak tüm köylüler, slogan yazılı çerçevenin korucular tarafından yapıldığına ve asıldığına inanıyorlardı. Sloganın tahta çerçeve içinde asılması ise, marangozu suçlayabilmek için idi.

Bu gibi asılsız ihbarlar hem pek çok vatandaşın zor durumda kalmasına neden oluyor, hem de güvenlik kuvvetlerini yanıltıyordu.

Şikâyetlerin odaklandığı ikinci nokta ise, korucuların yetkilerini ve silahlarını, özel işlerinde ve çatışmalarında kullanmalarıydı. Bu konuda yaşanan bir çarpıcı örneği de Siirt milletvekili Abdurrezzak Ceylan şöyle anlatıyordu:

Ecevit — "Kendilerini koruyamıyorlar."

"Şirvan'ın Ormanbaşı köyünde görev yapan bir köy korucusu ile köyün diğer aşiret arasında meydana gelen bir olayda, köy korucusu, devletin kendisine verdiği asker kasatürası ile karşı aşiretten birini yaraladı. Bu yaralanan eşkiya faian değil, köyün sakinlerinden birisidir."

Korucu seçiminde yanlışlar

Koruculuk konusundaki itiraz noktalarından bir başkası ise, korucuların seçimiydi. Yasaya göre, korucuların müracaatları arasında ilin valisi seçecek ve İçişleri Bakanlığı onaylayacaktı. Ancak, uygulamada, bölgenin sosyolojik yapısı nedeniyle müracaatlar pek de o kadar sanıldıkları gibi "iradi" olmuyordu. Hangi köylerden korucu seçileceği ve kimlerin korucu olacağı, daha çok aşiret reislerinin, muhtarların ve dolaylı olarak jandarma kuvvetlerinin elindeydi. Korucu seçimlerinden sonra ortaya çıkan bir gerçek, hemen hemen tüm korucuların sağ eğilimli olduğu bilinen aşiretlerden seçildiğiydi. Bu aşiretlerin reisleri, yasa çıkar çıkmaz, gerekli mercilere başvurarak kendi aşiretlerinden korucu adaylarının olduğunu bildirmişlerdi. Ve bu reisler, kendilerine bağlı hangi köyden korucu çıkacağını muhtarlarla bildirerek sorunu çözmüşlerdi. Pek çok korucu, aşiret reisinin talimatıyla bu görevi kabul etmişlerdi. Bir diğer korucu grubu ise, koruculuk yasası çıkmadan önce de devlete paralı muhbir olarak çalışıyorlardı. Örneğin Eruh ve çevresindeki köylerde kimlerin korucu olacağını, Bahattin Aktuğ ve Mehmet Olgaç adlı ağalar etkilemişti. Bu ağaların önerdiği kişileri vali kabul etmiş, Bakanlık da onaylamıştı.

Bu durum, Siirt DYP milletvekili Ceylan'a göre, amir davası, kan davası, siyasi hasmılık gibi konuların sömürülmesine yol açabiliyordu:

"Korucuların seçiminde muhtarlar büyük rol oynar. Bu, muhtarın köydeki iki aşiretten birine mensup olduğu düşünülürse bütünü sakıncalar yaratır. Nitekim bu görüşüm, daha sonra bölgede meydana gelen bazı olaylarla doğrulandı. İkincisi, silah verilen korucuların teröristlere boy hedefi olmak durumunda kalmalarıdır. Eşkiya, köy korucusunu mutlak surette temizlemesi gereken biri olarak telakkî eder. Hattâ vatandaş köy koruculuğundan vazgeçse bile, eşkiya peşini bırakmayacaktır. Nitekim son olaylar, bu konunun çok vahim bir noktaya ulaştığını göstermektedir. O zaman, köy korucularına verilen silahları, eşkiya zorla alır demiyim, bu da gerçekleşti. Ayrıca yöremiz kan davası ve arazi anlaşmazlıkları vardır, demiyim. Köy korucusu tarafından öldürülen bir terörist, o teröristin ailesiyle, korucunun ailesi arasında kan davası doğurur. Halbuki eşkiyanın güvenlik kuvvetleri tarafından öldürülmesi, böyle bir sonuç yaratmaz."

Silahsız kalan tarafın duyduğu güvenisizlik, karşı tarafın her yerde omuzda asılı silahla dolaşması ve bu silahları kullanma tehditleriyle artıyordu. Bu durum PKK'nın arayıp da bulamadığı bir fırsattı. Eski MDP genel başkan yardımcısı, yeni ANAP'lı İçel milletvekili Mehmet Kocabaş, biri korucu olan iki aşiret arasındaki çatışmanın, "devlet-bölücü çatışması" gibi görülebileceğine dikkati çekiyor ve şöyle diyor: "Bölgedeki mağdur insan kitlesini bu uygulamaya ile arırmışlardır. Mağdur insan kitlesi artınca, sempatan sayısız, aşiret bağlarına da bağlı olarak artmıştır."

Nitekim Kocabaş'ın bu sözleri, geçtiğimiz ay meydana gelen Gündikkörtü baskınında doğrulanıyordu. Saldırıya uğrayan Gündikkörtüliler, baskını düzenleyen Apoculara kanlılarını yardım ettiğine inandıklarını ve bu yönde soruşturma yürüttüklerini söylüyorlardı. Gerekçe olarak da sunları belirtiyorlardı: "Devlet bize silah vermiştir, biz devlete yardım etmişiz. Ama onlara devlet silah vermemiş, onlar almamış, istememiştir." Gündikkörtüliler, kanlıları olan aşiret ve köylerin PKK'nun kaçına itildiğine inanıyorlardı.

PKK kolay hedefe yöneliyor

Korucular faaliyete geçtikten sonra, PKK örgütü yörede "devlet silahını kabul etmeyin" kampanyası başlatıyordu. Apocalar becerebildikleri her yolla, ölümlere "korucu olmayın" mesajı yolluyorlar ve tehdit ediyorlardı. Bulunulan, genellikle köy vetelerine karşı saldırılarını sürdürüyor. Or, askerî konvoylara, karakollara baskınlar düzenlemeye devam ediyorlardı.

1987 yılına gelindiğinde ise PKK'nın ke-dine yeni bir strateji saptayıp, hedef değişikliği görülmüyordu. PKK daha kolay hedeflere yönelmiş; 17 Ocak 1987 günü Mardin'in Gercüş ilçesine bağlı Seki köyüne baskın düzenleyip, üçü köy korucusu 5 kişiyi yaraladılar. Bu PKK'nun uzun bir süreden sonra silvil bir hedefe yönelttiği ilk saldırıydı.

Bu eylemlen 4 gün sonra bu kez, İskaklı Uludere ilçesine bağlı Ortabağ köyüne düzenlenen baskında 8 kişi ölüyor, 6 kişi de yaralanıyordu. Bunu Midyat'ın Gündükköprü mezrasına yapılan saldırı izliyor ve bu saldırıda da korucuların ailesinden 7'si çocuk 10 kişi hayatını kaybediyordu. 18 Şubat günü Siirt'in Erüh ilçesine bağlı Başgöze bucağının Çimencik köyü muhtarının evine düzenlenen saldırıda ise 2 kişi ölüyor, 4 kişi yaralanıyordu. Ve 22 Şubat'ta, Uludere Taşdelen köyüne yapılan saldırıda da 14 kişi öldürülüyordu.

Son 34 günde PKK, düzenlediği beş ayrı saldırıda 35 kişiyi öldürmüş, 29 kişiyi de yaralamıştı. Baskın yapılan köylerin koruculu köyler, basılan evlerin de korucu evleri olduğu gözönüne alındığında, PKK'nın artık köy korucularını hedef aldığı ortaya çıkıyordu. PKK bu eylemlerle hedeflediği sansasyon yaratma amacına da fazlasıyla ulaşmıştı.

Bile bile lades

Taşdelen katliamından sonra, artık koruculuk olayına bir yorum getirme gereği pek çok kişi ve çevre tarafından hissediliyordu.

1987 yılı içinde gerçekleşen saldırılardan sonra, ortaya çıkan ve yadsınması mümkün olmayan bir sonuç, korucuların ne kendilerini, ne ailelerini, ne de köylerini koruyabildikleriydi. DSP Ge-

nel Başkanı Raşan Ecevit, yaptığı açıklamada bu noktaya dikkati çekerken "bırakın köyleri korumayı, kendilerini ve ailelerini bile koruyamıyorlar. Bu sistemin sürdürülmesi akli almaz bir şeydir" diyordu. SHP Genel Başkanı Erdal İnönü ise, hükümetin köy korucularını korumak zorunda kaldığına dikkati çekiyordu.

SHP MKYK üyesi ve eski vali Mustafa Gündeşlioğlu ise, "yapılması gereken yöreyi, yöre insanını bilen, çağdaş demokrat devlet anlayışını sindirmiş teröre karşı eğitilmiş, etkin özel timleri bölgede görevlendirmek" diyordu. Gündeşlioğlu ayrıca, doğru istihbarat çalışması yapmanın da gerekliliğine dikkati çekiyordu: "Fişleme ile uğraşacaklarına doğru bilgi toplama için çalışmalılar. Eskiya ile yöre halkı tamamen birbirinden ayrılmalı, yöre halkına eskiya gibi davranılmamalı."

Son olaylardan çıkan bir diğer sonuç da, artık saldırıların kurbanları arasında çok sayıda kadın ve çocuğun olduğuydu. PKK'nın hedef değiştirip, doğrudan köylere saldırı düzenlemeye başlaması bu sonucu yaratmıştı. Husamet'in Cindoruk "sorumsuz ve masum insanların eskiyanın baskısına hedef olmasının" nedenini "devletin koruculuk muessesinin uygulanması sırasında yaptığı yanlışlıklara" bağlıyordu. Çünkü koruculuk uygulaması ile vatandaşları doğrudan "eskiya ile yuzuze" bırakılmıştı.

İçişleri Bakanı Akbulut ise, son saldırıdan sonra yaptığı açıklamalarda, saldırıların koruculuk muessesinin başarısının kanıtı olduğunu söylüyordu. Akbulut'a göre, korucular caydırıcılık görevlerini yerine getirdikleri için, bundan telaşlanan eskiya, koruculara saldırmaya başlamıştı. Bir üst düzey Genelkurmay yetkilisi de bu görüşü paylaşıyor ve "köy koruculuk sistemi terorislerin yaşama vasatlarını ortadan kaldırmıştır. Bu bakımdan sistem daha da güçlendirilmelidir" diyordu.

Oysa, 1987 yılının ilk 34 gününde yapılan 5 ayrı eylemde 35 kişinin öldürüldüğü, failerden bir tekinin bile ele geçirilemediği gözönüne alındığında, korucuların caydırıcılık unsurlarının gerçekleştirilmesine inanamak güçleşiyordu. □

UMİT SEZGİN-MEHMET ŞENOL

Silahsız...

Galatasaray-Fenerbahçe maçı oynanacak. Hava ferin. Kavga çıkmaması için tedbir almak gerekiyor. Ve bir tedbir alınıyor: Güvenliği koruma yetkisi Fenerbahçe taraftarlarına veriliyor.

Güneydoğu illerinde bir süredir uygulanan "korucu" sistemi de biraz böyle. Çünkü doğunun etnik yapısının getirdiği sorunların yanısıra, bu etnik yapının aşiretler halinde ayrılmış olmasının da sorunları var. Koruculuk da, doğrudan doğruya aşiret düzeni içinde tarih olarak biçimlenmiş dengeleri değiştiren bir uygulama.

Galatasaray-Fenerbahçe benzetmesini uygun bulmayanlar olacaktır. Bu durumun farklı olduğu, bir yanda Türkiye Cumhuriyeti'ne bağlı yurttaşlar bulunduğu ve silahlandırılanların bunlar olduğu; öbür yanda ise "bölücü" bir amaçla silahlı eyleme girişmelerin yer aldığı söylenecektir. "Koruculuk", Türkiye Cumhuriyeti düzenine bağlı olanların kendilerini korumaya yönelik örgütlenmesidir, denilecektir.

Ancak, söz konusu bölgenin yapısı, söz konusu insanların ideolojik donanımı düşünüldüğünde, bu gibi tespitler pek yerinde görünmüyor. Herhangi bir biçimde örgütlenmiş haliyle, bir toplumun güvenlik kuruluşlarında yer alan bireylerin bilinçlilik düzeyiyle, toplumun genel bilinçlilik düzeyi arasındaki ilişki, her zaman kritik bir ilişkidir. Aşiretten korucu olmak bir yana, resmî güvenlik güçlerinin bile çağdaş düzeyde eğitilmesi hiç kolay bir iş değildir. Bu, bireylerin ve kurumların iradî çabalarından çok, toplumun genel düzeyinin bir sorunu olduğu için ("birleşik kaplar" örneğindeki gibi), birilerinin ihmali ya da kötü niyetiyle açıklanacak bir sorun da sayılamaz.

Toplumda para, nüfus en yüce değerler olarak kabul görüyorsa, "iyi yaşamak" kavramı, bütün kanallardan beynimize pompalanan "gazino" vb. kültürü çerçevesinde tanımlanıyorsa, "vur-kır" değerleri, "erkeklik" vb. resmî olmasa da egemen değerler olarak yaşıyorsa, çeşitli kurumların perso-

nelini oluşturan bireylerin bu değerler dışında tutulması son derece güçtür. Falanca üniformayı giymekle, birey bu geneleşen değerlerin etki alanı dışına çıkarılamaz. Hele, toplumun kendine verdiği yetkiler dolayısıyla bunlara daha kolay erişme veya bunlardan yararlanma imkânları da açılıyorsa, çok sağlam bir özel eğitim gerçekleştirilmeden bu gibi eğilimleri frenlemek son derece zordur.

Yalnız Türkiye'nin değil, çeşitli bakımlardan çok daha ileri toplumların da sorunlarıdır bunlar.

Bu düzeyde bile bu gibi sorunlar varken, güneydoğudaki ideolojik yapılanma içinde, halkın bir kesimine, özgül bir hedef doğrultusunda tanınan yetkiyi, yetkinin kullanımını o hedefin sınırları içinde tutmak aşığı yu-karı imkânsızdır. Burada kan davası vardır, örneğin. Yani, bireyler birbirlerini birey olarak görmemekte, topluluk olarak başka topluluklar karşısında yer almaktadır. Cumhuriyet yasalarının bu bölgelerde varoluş tarzı, algılanışı, başka yerlerdeki benzer. Çünkü fiilî hayatın mantığı, değişik kural ve uygulamaları gündemde tutmaktadır. Nitekim şimdiden, irili ufaklı birçok örnekle, koruculuğun, korucunun özel çıkarlarına göre uygulanmaya başlandığı görülmüyor. Kimi kişisel düşmanını ihbar ediyor, kimi düşman aşirete baskı uyguluyor vb.

Devlet bu arada, PKK gibi belirli yöntemler kullanan bir örgüte karşı, koruculuğa tayin ettiği aşiret üyelerinin, kaçınılmaz çatışmalar sonucunda kendisine yaklaşacağını ve sadakatının artacağını da tasarlabilir. Aslında bu da hayli şüpheli bir düşüncedir. Gene aynı ideolojik yapılanma içinde, bu gibi tavır alışların nasıl bir mantığa uyacağını önceden kestirmek kolay değildir.

Silahlı bir tehdit karşısında, silahlı insan sayısını artırarak mücadele yolunu seçmek, tehlikeli bir tırmanışın başlangıcı olabilir. Çözüm, silahın belirleyici olmadığı çözüm alternatiflerini serinkanlıkla düşünmekten geçiyor bizce. □

Murat Belge

Mehdi Zana davası için geldiler, Demirel ve İnönü'yle de görüştüler

Avrupalıların hayal kırıklığı

Dupuy — Nogaro Belediye Başkanı

12 Eylül 1980'den bu yana Avrupalı ziyaretçilerimiz doğrusu hiç eksik olmuyordu. "Gözlemci" ve "raportör" sıfatıyla gelenler basın tarafından da kınanmış olacak ki bu kez Fransızlardan oluşan heyet, basından umduğu ilgiyi bulamıyordu. Halen tutuklu bulunan 12 Eylül 1980 öncesi Diyarbakır Belediye Başkanı Mehdi Zana'nın Askerî Yargıtay'daki duruşmasını izlemek ve görüşmeler yapmak için gelen heyetin en önemli mensubu şüphesiz Avrupa Parlamentosu Sosyalist Grup Başkanvekili Fransız parlamenter Henry Saby idi. Kırk ülkedeki insan hakları kuruluşunu biraraya getiren "Uluslararası İnsan Hakları Federasyonu" başkanı Michel Blum'dan başka heyetteki

diğer önemli kişi de Başkan Mitterand'ın kurucusu olduğu "Fransa ve Özgürlük Vakfı" yöneticisi Bayan Dupuy idi. Varlığı, "Mehdi Zana'nın da seçilmiş bir belediye başkanı olması" ile açıklanan Fransa'nın Nogaro kenti belediye başkanı Jean Dupuy da heyetin dördüncü mensubuydu.

Yaptıkları basın toplantısında, Türkiye'deki gelişmeleri kendilerini yakından ilgilendirdiğini söyleyen heyet üyeleri, Sovyetler'deki Sakharov olayına değinerek "Sakharov'un sürgünlüğünü sona erdirmesinden sonra, SSCB-Avrupa ilişkilerinin bir yumuşama dönemine girdiğine" işaret ettiler. Mehdi Zana'ya da böyle bir anlam verdiklerini belirten Henry Saby, Türk hükümetinin demokratikleşme sürecinde somut adımlar attığını göstermesinin Avrupa ile ilişkilerinde olumlu bir hava estireceğine dikkati çekiyordu. Türk-Fransız ilişkilerinde son zamanlarda görülen iyileşmeye de değinen Saby, bu gelişmelerin ışığında kendi durumundan da söz ediyor "Ben Avrupa Parlamentosu üyesiyim. Bu yüzden bazı kararlarda dev-

Blum — Uluslararası İnsan Hakları Federasyonu Başkanı

letimle ters düşebilirim. Ben sadece Fransa'nın değil, 12 Avrupa ülkesinin temsilcisiyim" diyerek adeta bir demokrasi dersi veriyordu.

Basın toplantısından sonra İnsan Hakları Derneği Başkanı Nevzat Helvacı'yla yaptıkları görüşmeden karam-

İzleyecekler — (Soldan sağa) Saby, Mr. Dupuy, Mme Dupuy, Blum Türkiye'den karmaşık izlenimlerle ayrıldılar.

Avrupa Parlamentosu Sosyalist Grup Başkan Yardımcısı Saby

“Böyle giderse Türkiye dikkate alınmaz”

Diyarbakır eski Belediye Başkanı Mehdi Zana'nın Askerî Yargıtay'daki duruşması için Türkiye'ye gelen heyet içinde bulunan Avrupa Parlamentosu Sosyalist Grup Başkan Vekili Henry Saby YeniGündem'in sorularını cevapladı.

● Demokratikleşme sürecinde Türkiye'nin bulunduğu noktayı nasıl değerlendiriyorsunuz?

Saby— Türkiye bu yolda bulunması gereken noktadan uzakta. Örgütlenme, basın, düşünce, toplantı ve gösteri yapma özgürlükleri, sendikal özgürlükler gerçek demokrasinin karakteristikleridir ve bu özgürlükler henüz Türkiye'de gerçekleşmemişlerdir.

● Bu doğrultuda Avrupa Parlamentosu Sosyalist Grubu'nun somut önerileri nelerdir?

Saby— Birincisi bütün özgürlükler sahiplerine iade edilmelidir. İkincisi, Türkiye imzaladığı bütün uluslararası antlaşmalardaki yükümlülüklerini yerine getirmelidir. Örnek olarak, Türkiye İnsan Hakları Sözleşmesini imzalamıştır ama sendikal özgürlükleri yok sayarsanız bu antlaşmanın 23. maddesine ters düşersiniz. Düşünce özgürlüğüne kısıtlama getirirseniz Avrupa topluluğunun kistaslarına ters düşmüş olursunuz. Bu kistaslar Sosyalist Grup tarafından da konulmamıştır, Roma antlaşmasında belirtilen hususlardır. Bunlar birer temenni değildir, topluluğa katılmak isteyen her ülkenin uymak zorunda olduğu ahlaki ve hukuksal koşullardır. İspanya ve Portekiz bu koşulları yerine getirene kadar topluluğa alınmamışlardır.

● Mehdi Zana ile ilgili geri çektiğiniz acı kararı tekrar Avrupa Parlamentosu gündemine getirecek misiniz?

Saby— Öncelikle bu konuda büyük bir hayal kırıklığına uğradığımızı belirtmek istiyorum. Adalet Bakanı ve Askerî Yargıtay Başkanı ile yaptığımız görüşmelerden edindiğimiz izlenim kendilerinin açık, anlayışlı ve yumuşak bir yaklaşım içinde oldukları yolunda idi. Ama kullandıkları dil ile gerçekçi kıyasladığımızda ortaya böyle bir çelişki çıkıyor. Sözde göster-

Saby — “Mahkemenin verdiği hüküm yeterince ağır.”

dikleri iyiniyete uygulamada rastlamak mümkün olmadı. Mahkemenin verdiği hüküm yeterince ağırdır. Mehdi Zana hakkında önerilerimizde ısrar etmeye devam edeceğiz, ama bunu bir acil karar önerisiyle mi yaparız onu bilemem. Böyle vakalar olduğu surece uluslararası forumlarda Türkiye'nin dikkate alınmayacağını Türk yetkililere söylemeye devam edeceğiz.

● Bu söyleşi yayınlandığında Vandemelebroecke raporu da onaylanmış olacak. Ermeni sorununa Türk hükümeti sizce nasıl yaklaşmalıdır?

Saby— Bu sorunu diğer sorunlardan ayırmak gerekir. Ayrıca ben bu konuda konuşmak istemiyorum, çünkü burada Uluslararası İnsan Hakları delegasyonunun bir üyesi olarak bulunuyorum. Ama kişisel fikrimi söyleyebilirim: Hepimiz insanlığın kolektif belirleğinden sorumluyuz. Bu bellek ne bir

kişinin, ne bir hükümetin, ne de bir devletin tasarrufunda değildir. Tarih bütün insanlığın malıdır. Hoşumuza gitmese de kendi gerçekliği içinde yazılır.

● Türkiye'den dönerken izlenimleriniz neler?

Saby— Ordunun Türk toplumunda çok önemli bir yerde bulunduğu... Ordunuz bir geleceğin takipçisi ve hiçbir zaman istikrarsızlıklarını topyekün bir diktatörlüğe tesis etmek için kullanmamış. Kendini hep bir çeşit etkin garantörü olarak görmüş. Hiçbir zaman Salazar, Pinochet ve Franco örneğinde görülen, kişilere dayalı diktatörlükler tesis etmemiş. Diğer bir izlenimim de muhalefetteki politik partilerde gördüğüm ideolojik belirsizlik. Gördüğüm muhalefet liderlerinde 1980'den beri uygulanan vahşi liberalizme karşı, iktidara geldiklerinde nasıl bir yol izleyeceklerine dair bir netlik göremedim. □

sar duygularla ayrılan heyet mensupları, İnsan Hakları Derneği'nin yasal statüye kavuşması için, uluslararası planda çalışacaklarını belirtiyorlardı.

Ankara'daki ikinci günlerine Adalet Bakanı Mahmut Öltan Sungurlu ile görüşerek başlayan Fransızlar daha sonra da Askerî Yargıtay Başkanı Tuğgeneral Naci Turanay ile Mehdi Zana'nın durumu hakkında bir görüşme yapıyorlardı. Kendilerine bildirilen saatte Askerî Yargıtay binasındaki görüşme salonuna gittiklerinde ise, Mehdi Zana hakkında “ilegal örgüt üyeliği suçundan” verilen 15 yıllık mahkumiyet kararının onaylandığını öğreniyorlardı. Bu durum başta Henry Saby olmak üzere, heyet mensuplarının, Askerî Yargıtay Başkanı ile görüşmelerinden edindikleri olumlu izlenimleri bir anda dağıtmaya yetiyordu.

Güntz Sokak'ta

Demirel heyetle görüşmesinde söze 82 anayasasını eleştirerek giriyor ve şunları söylüyordu: “1960'dan sonra yapılan anayasayı kargaşalığın nedeni sayıp lağv ettiler. Referandum yaptılar. Evet demek mecburi, hayır demek yaksaktı, cezaya tabiydi. Aldıkları evet oyları % 92,5'tir. Bu oran Markos ve Yunan Cuntalarının aldıkları evet oylarının oranlarına benzemektedir.”

Demirel özellikle ABD'ye çağırıyordu: “Türkiye'de askerî idare olmuş olmanın ABD için önemli değil. Yeter ki onların paralelinde olsun ve ses seda çıkmasın.”

Heyet, Erdal İnönü ve TBMM Adalet Komisyonu Başkanı Ali Dizdaroğlu ile de görüşerek temaslarını tamamliyordu. Görüşmeden sonra YeniGündem'e yaptığı açıklamada Erdal İnönü, kendilerine, Türkiye gündeminde bulunan demokrasi ve insan hakları sorunlarının ancak seçimle düzelebileceğini, dolayısıyla bu iktidardan fazla birşey beklenilmemesi gerektiğini söylediğini açıklıyordu.

İlk kez geldikleri Türkiye'de 48 saat içinde yaptıkları temaslardan edindikleri karmaşık izlenimlerle ayrıldıklarını belirten Henry Saby, daha önce çok yakından ilgilendiği Şili ve Yunanistan'a kıyasla Türkiye'nin çok özel bir ülke olduğunu ve Türkiye'deki gelişmelerle bundan sonra çok daha yakından ilgileneceğini söylüyordu. □

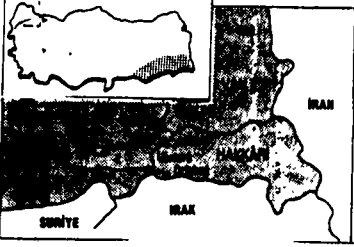
KADRI GÜRSEL

Gümrüriyet Harekât beklientisi

1.3.1987

1. Bölücülerin Irak sınırının içinde yuvalandıkları 7 yeni yer saptandı. Başbakan vekili Kaya Erdem, "Yarın operasyon yapacağız diye açıklama yapılmaz" dedi.

2. Merkez üssü Şırnak olması beklenen ve Silopi, Bağlıca, Uludere, Ortabağ'da yoğunlaşacak olan "i:crekât"ır, bugün yarın sınır ötesine taşabileceği bildiriliyor.

Önümüzdeki günlerde yapılması beklenen sınır ötesi harekât için saptanan hareket merkezleri.

ANKARA, (Cumhuriyet Büro-
rosu) — Irak sınırındaki olası bir askeri harekâtla ilgili olarak henüz bir açıklama yok. Üst düzeydeki resmi kaynaklardan edinilen bilgilere göre, Güneydoğu'da katliama girişen ayrılıkçı çetelere karşı Türkiye topraklarında başlatılan askeri harekât gerektiğinde sınır ötesine de taşabilecektir.

Aynı kaynaklar sınır ötesi bir harekâta askeri birliklerin her an hazır olduklarını bildirirken, Irak topraklarında ayrılıkçı çetecilerin yuvalandığı "yeni altı noktanın saptandığını" eklediler.

Güneydoğu sınırına sürekli askeri birliklerin kaydırılmasından, bölgede olağanüstü önlemlerin sürekli alındığını gösteren haberlerden sonra, gayri resmi bir kaynak "Sınır ötesi bir harekât her an başlayabilir, yapılacak hazırlıklar bu harekâta

yönelikti" diye konuştu.

Alınan bu tür bilgilere göre, eğer gerçekleşirse, böyle bir harekât, "duyarlı" kabul edilen geniş bir bölgeyi içerecek. Harekâtın Şırnak üssünden başlayarak Silopi, Bağlıca, Uludere, Ortabağ'da yoğunlaşarak sınır ötesine doğru aşama aşama gerçekleştirilebileceği ifade ediliyor.

Bir yetkili, "Daha önceki harekâtlarda Irak sınırı ötesinde kalan üç yer saptanıp buraları temizlenmişti. Şimdi altı yer daha saptandı, yapılması planlanan harekâta bu altı noktaya gereken harekât yapılacak" diye konuştu.

14 kişinin öldürülmesinden sonra özellikle "İç ve dış istihbarat önem verildiğini" öne süren bu kaynaklar, sonuçta havadan çekilen fotoğraflar ve bölgede edinilen bilgilerle, çetecilerin Irak sınır ötesinde nerelerde yuvalandıklarını saptandığını söyledi. Ayrıca, bir harekâta geçil-

mesi için "İstihbarat saptamalarının beklenildiğini" de sözlerine ekleyen bu kaynak, yapılması olası harekâtın hem havadan hem de karadan sürdürüleceğini belirtti.

Irak sınırı ötesine her an yapılması beklenen askeri harekâtı "orta çapta bir harekât" diye nitelleyen bu kaynaklar, saptanan altı noktanın da önceki harekâtlarda olduğu gibi temizleneceğini bildirdiler.

Bir başka kaynak böyle bir harekâtın "iki üç gün içinde" gerçekleştirilebileceğini söylediikten sonra, "artık çetecilerin nerede ve ne ölçüte bulunduğu" bildirildiğini vurguladı.

Buna karşın, resmi çevreler "Irak sınır ötesinde bir harekâta bugün ya da yarın başlanacağı konusunda bilgi" vermediler. Fakat yapılan hazırlıkların sadece Türkiye sınırları içindeki operasyonlarla ilgili olmadığını resmi çevrelere yakınlığıyla tanınan kaynaklarca öne sürüldü.

Güneydoğu bölgesinde çetecilerle bağlantısı olan kişiler ve odakların da bu arada tarandığı öğrenildi. Bütün bu çalışmaların özenle ve bir kaynağın ifadesine göre "Herhangi bir yanlışlık yapılarak çetele olmayanların canının yanmaması için istihbarat önem taşıdığı" belirtildi.

Bu arada Başbakan Vekili Kaya Erdem, dün İzmir'de gazetecilerin ısrarlı sorularına karşısında

Türk Silahlı Kuvvetleri'nin Irak topraklarına "bir santim bile" girmeyeceğini yineledi ve bir harekât yapılacaksa bunun önceden açıklanmayacağını söyledi. Kaya Erdem şöyle dedi:

"Irak'a girdiği doğru değil. Bunu Ahmet, Mehmet kim dersen söyleyin, doğru değil. Silahlı Kuvvetler hududu bir santim bile geçmez. Bundan sonra da gayet tabii düşünülmez. Yanlış bunlar devlet adamlarına sorulmaz. Ne sorulur ne de cevap verilir. Hükümet iki gün sonra değerlendirilmesini sorulduğunda 'yapılmayacak' demir. Önceden söylersem, herkes oradan istifade eder. Devlet zarar girer. Emniyet teşkilatımız bir yere baskın yaparsak, ben söyler miyim baskın yapacağımı diye. O zaman baskının kıymetli kalır mı? Türk Silahlı Kuvvetleri'nin Irak hudutlarına girmesi söz konusu değildir."

OPERASYON SÜRÜYOR

Devlet Bakanı ve Hükümet Sözcüsü Hasan Celal Güzel, Güneydoğu Anadolu'da başlatılan operasyonu, "Türkiye marifetli dahilinde devam ettiril" dedi. Güzel, "Türk Silahlı Kuvvetlerine bağlı güçler, bölgede bölücü çetkeye kesin darbe vurmak ve meseleye nihai ve katı çözüm getirmek için çalışmaktadırlar" dedi.

Cumhuriyet

1.3.1987

Hakkâri Valisi Akbulut:

Korucu sayısı artacak

ANKARA (Cumhuriyet Büro-
rosu) — Hakkâri Valisi Arif Akbulut, ayrılıkçı teröristlerin 14 kişiyi öldürdüğü Taşdelen köyünde, köy korucularının evlerini elleri ile koymuş gibi bulduklarına dikkati çekerek, yörede sürdürülen operasyonlarda teröristlere yardım etmiş ya da bilgi vermiş olabilecek kişilerin de araştırıldığını bildirdi.

Hakkâri Valisi, köy korucula-

rı kadrosunun artırılması için İçişleri Bakanlığı'ndan kadro beklediğini belirterek, Hakkâri'nin 242 köyünde bin kadar korucunun görev yaptığını söyledi. Vali Akbulut, korucu olabilecekler için köy muhtarı, jandarma karakolu ve komşularından gerekli soruşturmanın yapıldığını bildirerek korucularda aranan nitelikleri şöyle sıraladı:

"İyi Türkçe konuşmak. Askerliğini komando olarak yapmış olmak. Vatana ve millete bağlı olmak. Teröristlerin kucağına düşmeyecek ölçüde sağlam karakterde olmak."

Özellikle sınır köylerinde oturanların sınır ötesinde akrabaları ve ilişkileri olduğuna dikkati çeken Hakkâri Valisi Arif Akbulut, "Korucu olacaklarda karşı tarafın tekliflerine kolayca kanmama, onların kucağına düşme şartı aranıyor" dedi.

Cumhuriyet 2.3.1987

Aranan 14 kişi yakalandı

Ağrı (aa.) — Ağrı ve Van yöresinde, 1982-87 yılları arasında adam öldürmek, gasp, silahlı tarama ve silah kaçaklığı yapmak suçlarından aranan 14 kişi Patnos'ta bir Kalesnikof, bir G-3, iki Semirof marka otomatik tüfek, 5 değişik marka ve çapta tabanca, 22 sarıör, 15 mermi bağı ve 367 değişik çapta fişekle yakalandı. Yakalananların Haydar Avcı, İkrâm İlek, Zeki Dıymac, Sadrettin Kaya, Yaşar Yılmaz, Ahmet Turkmen, Kasım Yılmaz, Burhan Uğur ve Turhan Oral olduğu, firarı 3 kişinin daha arandığı bildirildi.

Cumhuriyet

2.3.1987

G.Doğu'da operasyon sürüyor

Kötü hava koşulları nedeniyle ulaşılmakta güçlük çekilen köylere helikopterlerle birlikler indirilerek yürütülen harekâtta, çok sayıda şüpheli kişinin gözaltına alındığı bildiriliyor.

CENGİZ MUMAY

ŞIRNAK — Güneydoğu Anadolu bölgesinde faaliyet gösteren ayrılıkçı unsurların takibi ve yakalanması amacıyla Türk Silahlı Kuvvetleri ve emniyet kuvvetlerinin başlattıkları operasyonlar sürdürülüyor. Özellikle dağlık bölgelerde

arazi ve kötü hava koşulları nedeniyle ulaşılmakta güçlük çekilen köylere helikopterlerle birlikler indirilerek yürütülen harekât sırasında çok sayıda şüpheli kişinin gözaltına alındığı bildiriliyor.

Askeri birliklerin yoğun bir şekilde çalıştığı bölgede, son günlerde "sınır ötesi" harekâtı destekleyenlerin yoğunlaşarak, yetkililer, böyle bir harekâtın varlığını kesin bir dille yalanlıyorlar.

Geçen pazartesi, bölücü teröristlerin 14 kişiyi öldürdüğü saldırının meydana geldiği Hakkâri'nin Uludere ilçesi, Taşdelen köyü, Çukurca, Şırnak ve bağlı köylerde arama ve operasyonlar sürüyor. Yöre halkının tedirgin bekleyişinde oldukları belirtilirken, birçok kesime de çetin koşulları nedeniyle ulaşılmıyor. Bu arada Uludere ilçesi ile Taşdelen köyü arasındaki bölgede yoğun kar yağışı nedeniyle ulaşımın tamamen durduğu öğrenildi. Şırnak - Uludere yolunda askeri birlikler aramalarını sürdürürken, helikopter birlikleri de havadan denetimlerini sürdürüyorlar.

Bölgedeki birlikleri desteklemek amacıyla Ordu'nun Fatsa ilçesinden gelen jandarma komando taburu da buradaki görevine başladı.

Harekât izlemek ve olası bir "sınır ötesi harekâtı" hakkında bilgi alabilmek için yöreye gelen

çok sayıda gazeteci ve TRT televizyon ekibi de 119. Jandarma Alay Komutanlığı'nda bekliyorlar. Güvenlik nedeniyle basın mensuplarının bölgede fotoğraf ve film çekmeleri de yasaklandı.

ÇOK SAYIDA GOZALTI — Yoğun koşullarına karşın aramalar ve operasyon sürüyor. Ulaşılmakta güçlük çekilen köylere helikopterle birlikler indirilerek yürütülen harekât sırasında çok sayıda şüpheli kişi gözaltına alındı. (Fotoğraf: CENGİZ MUMAY)

Tercüman 2.3.1987

Köln'de korsan gösteri yapan bir gurup bölücü polis tarafından kısa süre gözaltına alındı

● Göstericiler Köln'deki Dom Katedrali'nin güney kulesini işgal edip onunde sloganlar attılar

KÖLN (Tercüman)—Bir avuç bölücü Köln'de unlu Dom Katedrali'nin güney kulesini işgal edip Türkiye aleyhine gösteriler yaptıkları sonra olaya el koyan polis elebalarından bazılarına bir süre gözaltına alındı

Turist görünümü ile katedrale para ödeyerek giren bölücüler güney kulesine çıkıp burayı işgal ederek sloganlar attılar. Ancak korsan gösteri sebebiyle işgal tarafından davet edilen polis göstericilerin ele başlarını

yakalayıp kilise dışına attıktan sonra kimlik tespiti yaparak serbest bıraktı. Bir grup gösterici de katedralin önünde toplanarak Türkiye aleyhine sloganlar attılar. Alınanlar in tepkisine vollağan göstericiler polisin müdahalesi üzerine kaçarak dağıldılar

Hürriyet

2.3.1987

İnönü: "Çağdışı işlemler bitsin"

BURSA, (Hürriyet hab) — Bursa İl Ormanı'nun doğusunda bulunan bir köyde yapılan SHP Genel Başkanı Erdal İnönü, "AET ve tam üyelik istenince, demokrasinin savunulması için Türkiye'de çağdışı işlemler bitmelidir ve hükümet aklını başına almamalıdır" dedi. SHP Genel Sekreteri Fikri Sağlar da Türkiye'nin genel bölgesel ve yerel sorunlarının çözümü için, toplantıda Türkiye ve Bulgaristan'a bir notta "Bulgaristan'da olduğu gibi, Güneydoğu ve Doğu bölgelerimizde vatandaşlarımızın isimleri, nüfus kâğıtları değiştiriliyor" şeklindeki konuştu.

Tercüman

Yoğun yağış yüzünden operasyon yavaşladı

2.3.1987

Hainler kar ve sis perdesi altında

PKK'nın 21 Mart eylem raporu hazır

400 kişilik takviye komando birliği Şenoba'da bekletiliyor

Kar kalınlığı 60 santim
Operasyon bölgesinde kar kalınlığı günlük kesimlerde 60 santimi buldu. Bu bölgelerde operasyonlar yavaşlayan bölgenin elverişli alanlarında ise normal şekilde sürüyor.

Karakol kurulu
14 kişinin katıldığı Taşdelen köyünde karakol kuruldu. Köyün çevresinde dağ taş aranyor

Metin AKKOÇ

ÜLİ DERE, (Tercüman) - Yasa dışı bölücü PKK örgütünü Güneydoğu Anadolu Bölgesi'ndeki eylemlerine karşı Türk güvenlik kuvvetlerinin bölge sınırları içerisinde başlatmış olduğu arama ve operasyonlar, iki günden beri kar yağışı ve yoğun sis yüzünden yavaşladı. Operasyonların bölgenin elverişli alanlarında ise normal şekilde sürüyor. Bu arada, bölücü eşkiyanın Uludere'nin Taşdelen köyünde yapmış olduğu son eylemden sonra bölgedeki güvenlik tedbirlerinin ve operasyon birliklerinin artırıldığı, 400 kişilik takviye komando birliğinin de Uludere'nin Şenoba mıntıkasında hazır bekletildiği belirtildi.

Alınan bilgilere göre, son iki gün içerisinde sınır ötesi herhangi bir hareket konuşulmadı. Ancak bölücü eşkiyanın gerçekleştirilebileceği herhangi bir eyleme karşı, özellikle sınır köylerinde ve sınır boyunca çok sıkı tedbirler alınarak bu bölgeye takviye askerler birlikler gönderildi. 14 kişinin katıldığı Taşdelen köyünde de karakol kuruldu. Köyün çevresinde dağ taş didik didik aranmaya devam ediyor.

Öte yandan, Taşdelen'de gerçekleştirildiği eylemden sonra kaçan terörist grubunun, Türkiye'ye giriş yaptığı Yekmal mıntıkasındaki infazında yuvalandıkları iddiaları sürüyor.

Tercüman 2.3.1987

PKK'nın 21 Mart eylem raporu hazır

Türkiye'nin Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nde "bahar eylemi" için hazırlıklarını yapan bölücü PKK örgütü, 21 Mart "Sevrek-Uluslararası İrkülük Mücadele Günü" için yeni eylem raporu hazırlıyor. Diğer bölücü ve ayrılıkçı örgüt gruplarına dağıtılan hazırlık emirlerini istedi.

1980 öncesi ve sonrası Türkiye'ye karşı Doğu ve Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nde yürüten bölücü faaliyetlerinde bulunan PKK, 1987 bahar mevsiminde bölgenin el-

verişli alanlarında gerçekleştirilecek eylem planlarını tamamladı ve 21 Mart günü için yeni bir eylem raporu hazırladı. PKK, eylemin başarıyla gerçekleştirilmesi için bu konuda hazırlamış olduğu rapor, bölücü ve ayrılıkçı örgüt gruplarına dağıtarak, eylem birliği yapmalarını ve hazırlık emirlerini istedi.

PKK'nın 21 Mart kutlamaları için planladığı eylemlerini, Güneydoğu'nun "Orta Kürdistan" olarak nitelendir-

leri Hakkâri, Van ve Sırt alanlarından oluşan kırık kesimlerde, bu arada şehir merkezlerinde gerçekleştirileceği, bunun için 21 Mart'ı simgeleyen afişler, broşürler ve bildiriler ile eylem gruplarında yer alacak militanların yeni çalışmalar ve görevlerini belirleyen talimatlar hazırladığı belirtildi.

PKK'nın 21 Mart eyleminden, mayısta "devrim şehitleri anısını yaşatma hareketi", temmuz-eylül aylarında "kıztı direniş hareketi", ağustosta "15 Ağustos devrimci atılım hareketi" olarak ayrı eylemler planladığı, 1987 Kasım ayı ile kiş dönemini oluşturulan 3 aylık dönem ise, "partiyi güçlendirme çalışmaları" için belirlediği ileri sürüldü.

21 Mart kutlamaları için planlanan eylemleri, PKK'nın askeri kanadı olan HRK militanlarıyla birlikte gerçekleştirileceği ve yurt dışından da çeşitli gösterilerle kutlamalarını yapacağı, alınan bilgiler arasında

Hürriyet 3.3.1987

İran'dan, yeni iddia: "Türkler Kerkük ve Musul'a girecek"

İran İslam Cumhuriyeti'nin Ses Radyosu, şimdiki Türkler Kerkük ve Musul'a yerleşecek ve bir daha da çıkamayacaklar' iddiasında bulundu

ERZURUM, (hha) - Güneydoğu'da bölücü faaliyetlerinden sonra başlatılan operasyonu resmî haber ajansı IRNA aracılığı ile tüm dünyaya "Türk birlikleri Irak sınırından girecek ve kilometre ilerledi" şeklinde duyurulan İran'ın, "Türklerin giren Türk askerleri, Kerkük ve Musul'a yerleşecek. Bir daha da çıkamayacak" iddiasını ortaya attı.

İraki kuzeydeki petrol bölgeleri olan Kerkük ve Musul'un "Türk Misakı Milli sınırları" içinde gösterildiğini iddia eden İran İslam Cumhuriyeti'nin ses radyosu önceki gün "Türkler, Kerkük'ten aldıktan sonra, petrol petrol diye bağırıp, ağzılarını gapirdiyorlar" ifadelerini kullandı ve "Türkiye'de, eli kalem tutan aydınlar başta olmak üzere, niceileri, hatta bazı Müslümanların bile Kerkük ve Musul üzerine ruvalar gördüğünü" iddialarını ortaya attı.

"Neymiş efendim, bunlar Misakı Milli hudutları içindeymiş... Hani İslam kardeşliği vardı? O zaman Türkler, Misakı Milli terkindeki 'millî söğün' kavmi manada ele alıyordular ki, bu bel gibi irkçilik demektir. İslamiyet de irkçiliği reddeder. Yok eğer, millî sövü İslam millîtinin ifade etmek için kullanılıyorsa, o zaman İslam ülkesinin sınırları, coğrafi terimlerle ifade edilemez. Türkiye'deki saf Müslümanlar bile, Kerkük'ün petrol mıntıkasından söz ederken, diğerleri gibi 'petrol, petrol' şeklinde bağırıp, ağzılarını gapirdiyorlar. Bu da Türklerin amaçlarını ortaya koymaya yetiyor. Oysa İmam Humeyni, 'Biz askerler için, seninlikler için, petrol için değil, İslam seneca için yere düşmemek için savaşırız' diyor. Millî emeller peşinden koşanlar, bu çağrıyla kulak verseler ya..."

Hürriyet 3.3.1987

Askeri hareket, ekonomik ve sosyal önlemlerle destekleniyor

Bölücüye "GAP" duvarı

- Güneydoğu bölgelerinde bir yandan askeri önlemler yoğunlaşırken, diğer yandan da sosyal ve ekonomik önlemlerle ağır bir rahatlama başlandı.
- Bölücülere en büyük darbeyle "GAP" vuracak. Bu proje hazırladığı Güneydoğu Anadolu ya "GAP" ile refah gelmesinden endişelenen eşkiyanın, saldırılarını bu projeye kosteklemek için yoğunlaştığı belirtildi.

ANKARA, (Hürriyet) - Bölücü örgütlerin Güneydoğu'da gerçekleştirdiği terör eylemleri, bu bölgede askeri operasyon gerçekleştirilmesini gerektirdi. "GAP" Projesi'nin askeri birliği olan "GAP" Askeri birlikleri de bölgede askeri operasyon gerçekleştirilmesini ekonomik ve sosyal sorunları çözmek amacıyla hazırlanmış olduğunu belirten bilgiler "Bu amaçla, GAP Projesi son hızla devreye sokulacak. Hazırlıklar çabuklaştırıldı" denildi. Dağınık verişim biçimi ve Irak'tan sınırlama komisyonu endişesinden dolayı bölgeye askeri ve sosyal birliklerin gönderilmesini istenen teröristlerin vurulmaları için sınırlama komisyonu planladıkları belirtildi.

1984 yılında Erzurum'da başlatılan terör eylemlerinin son aylarda kov korucularına yönelik bir katliam hadim almaya, gerek sosyal, gerek askeri çevreleri orta vadeli kalıcı çözümler aramaya yöneltili. Bu çözümler için çeşitli Bakanlıklar belli bir koordinasyon çerçevesinde çalışmaya başladı. Millî Savunma ve İçişleri Bakanlıklarının da, Millî Eğitim Gençlik ve Spor, Tarım, Orman ve Köylere ve Malive Bakanlıklarının da Devlet Planlama Teşkilatı başta olmak üzere, birçok kuruluş, bu proje

kin ayrıntılı çalışmalar yapıyor.

Öte yandan, terör olayları ile ilgili olarak yürütülen bazı çalışmalarda bölgenin sosyal ve ekonomik yapısı bütün özel haklarıyla inceleniyor. GAP toplumsal bir harita çıkarıyor. Yapılan değerlendirmelere katılan bir vekil, Hürriyet'te olan sınırlama komisyonu

"Bölücü çetelerin çektiği iki konu var: Birincisi, İran Irak savaşının bitmesi ile sınır bölgelerinin her iki ülkenin devlet güçleri tarafından daha iyi kontrol edilmesi. İkincisi ise, Güneydoğu Anadolu'nun sosyal ve ekonomik yapısının değiştirilecek büyük projelerin tamamlanması. Çünkü bu projeler tamamladığı takdirde, bölge halkına ekonomik bir rahatlama gelecek ve teröristlerin yaşamaya ortamları kaybolacak. Çünkü, propaganda silahları ellerinden alınmış olacak. İşte hainler, bu iki olay sonuçlanıncaya kadar, bölgede var olduklarını gösterecek büyük eylemler yapmaya istiyorlar. Şimdiden ne yaparsak kârdır" diye düşünüyorlar. Son günlerdeki terör tırmanışının bundan kaynaklandığı inanılmıyor."

liginden kaygı duyduğu öğrenildi. Bunlardan biri, verilen teşvikler sonucunda bölgeye özel ve kamu sektör yatırımlarında artış olması. Diğer ise, özellikle Yağdı Fırat'a büyük önelliğe getirilecek olan GAP.

Türk Silahlı Kuvvetleri'nin önemli kararlarının de son zamanlarda çeşitli konularla ve toplantılarda bölgenin sosyal ve ekonomik yapısını güden birçok çalışmalara önem verilmesi, askeri tedbirler yanında bölge sınırlama komisyonu tarafından sağlanması, sınırlama komisyonu ile teröristlerin üzerine vurulması "GAP" dendi.

GAP NE DURUMDA?

Sivil ve askeri çevrelerden aldığı tepki doğrultusunda bu kumet, GAP'la ilgili çalışmalar hız verdi. Türkiye'nin öteki bölgelerinde kamu müteahhitlere açılan tenderler, ta mamladıkları için ancak yüzde 40'ini karşılarken, GAP çerçevesinde yapılan işlerde bu oran yüzde 80'e kadar yükseldi. Dev projenin çeşitli bölümleri, 1992 yılına kadar tamamlanacak. Bunlardan Şanlıurfa ve Harran ovaları sulama birinci kısımları 1990 yılının sonuna, ikinci kısımları ise 1991 sonunda bitirilmesi planlanıyor.

EKONOMİK HEDEFLER

Bölücü çetelerin vakalanan uvelerinden alınan bilgiler ışığında hareketi yöneten kadronun özellikle iki ekonomik ee-

3.3.1987

Cumhuriyet

4.3.1987

Milliyeti meçhul savaş uçakları kimin?

Uçakların esrarı

Kuzey Irak'ta, Türk sınırına üç kilometre uzaklıktaki Zaho bucağı üzerinde önceki gece alaktan uçup yapan iki savaş uçağının milliyeti hâlâ meçhul. Genelkurmay, uçakların Türk uçağı olmadığını söyledi.

ANKARA (Cumhuriyet Bureosu) — Irak'ın kuzeyinde Türk sınırına beş kilometre uzaklıktaki Zaho bucağı üzerinde önceki gece "milliyeti meçhul" iki savaş uçağının alaktan uçup yapanı...

Cumhurbaşkanı Kenan Evren'in sağlamasını istedi. İçişleri Bakanı Yıldırım Akbulut, Güneydoğuda meydana gelen son olaylardan sonra bölgede yerleşik köylülerden istenilen silah verilebileceğini söyledi.

Akbulut, güneydoğuda operasyonlara devam edildiğini de kaydederek, "sıcak takip için şu anda Irak'a girmek diye bir durum söz konusu olmadığını" da belirtti.

Akbulut, bölgede sürekli bir arama ve takip yapıldığını da bildirerek, şöyle konuştu: "Çalışmalarımız şu anda sürüyor. Sonuç alındı mı diye soracak olursanız, çalışmalar halen süren bir iş konusundadır. Bizim için açıklama yapılabilir mi? Gayet tabii gaziantina alınmaları olur. Ancak, operasyonlar henüz bitirilmemiş değildir. Bir ara verme diye de bir durum söz konusu değildir. O bölgede bu işleri gerçekleştiren ekipya devamlı takiptedir, devamlı arama içerisinde ve devamlı yakalanmaları için çalışmalar sürdürülüyor, peşini bırakılmıyor" dedi.

Dişleri Bakanlığının Basın Bürosu'nun tutumuna da merak uyandıran Genelkurmay Basın Bürosu'ndan bir yetkilinin şöyle açıklaması, "Bizimle ilgili konuşulanlar, günün ilerleyen saatlerinde bir açıklama yapılabilir, bu şekilde yorumlandı. Ancak, Irak'taki yabancı ajan muhabirleri haberi doğrulamak için bu tür kapıları açtıkları, yabancı muhabirlerin de sınırların yakından izlediği, Batılı bir diplomat Cumhuriyet'te "Operasyon henüz başında sürüyor. Operasyon olacağı yönünde genel bir beklenti var" şeklinde konuştu. Ancak bilgilere göre, Batılı muhabirlerin gelişmelerine basında yerleştikleri, bilgi toplama işini daha çok askeri atöleler yürütüyordu.

Batılı diplomatlar çevrelerinde beklenirken, Arap diplomatlar operasyon konusunda daha şüpheli görüşler taşıyan açıklamalarını istemeyen üst düzey bir Arap diplomatı "Türkiye'nin böyle bir harekâta girişimiyle zannetmiyoruz. Arap diplomatik çevrelerinde hava bu yönde" şeklinde konuştu.

Bu tür iddia, ögüle saatlerinde bir tek milletvekillerinin Mecliste toplanmalarıyla birlikte söylentilerin merkezi TBMM'ye kaydı. Milletvekilleri kulüsterde "operasyonun dün sabah başlamış" yolundaki haberleri tartışırken, Başbakan Vekili Kaya Erdem, gazetecilerin sorularını yanıtladı. Erdem, genel kurul açıldıktan sonra Bakanlar Kurulu'na ayrılan bölümde oturarak bir süre oturumu izledi. Erdem'in, yarın saat kadar sonra kendisine ilişkin bir mesaj üzerine hemen dışarı çıkması heyecan yarattı. Erdem'in yanına gelen gazetecilere, "Operasyon yapılmıyor, yapılmıyor" şeklinde konuştu. Aynı sırada Hükümet Sözcüsü Hasan Celal Güzel de "Operasyon yapılmıyor" diyerek kesin bir dile konuştu.

TBMM kulüsterinde birleşen konuşan bir diğer bakan da Yıldırım Akbulut oldu. Akbulut, gazetecilerin kendisine yönelttikleri soruları önce, "Ben bakanlık ayrıldığım için ayrıntı söyleyemiyordum. Operasyonun durumu hakkında yeni bilgiler almadım" biçiminde ayırdı. Güzel, Cumhuriyet muhabirine, "Askeri birliklerimiz bu sabah Irak'a girmediği doğru mu?" sorusuna, "Bu sabah Irak'a girilmedi" yanıtı vermekle yetindi.

Sat 12.30: Başbakan Vekili Kaya Erdem, gazetecilerin sorularını yanıtlamak için ortalıkta kaçarak TBMM'den ayrıldı.

Sat 13.00: Cumhurbaşkanı Kenan Evren ile oğlan görüşmesini yapan TBMM Başkanı Necmettin Erbakan, Çankaya Köşkü'nden ayrıldıktan sonra, "Benle ilgili konuşulanlar gerçek değil" yolundaki sözleri TBMM kulüsterinde duyuldu. Bu haberler askeri birliklerin Irak'a girmediği yönünde yorumlandı.

Sat 14.30: Başbakan Vekili Kaya Erdem, Cumhuriyet muhabirinin sorusuna üzerine, "Açıklama yapmaya elimiz var" yanıtını verdi. Bu sırada Devlet Bakanı Hasan Celal Güzel, Erdem'in yanına geldi. Erdem, ortalıkta kaçarak Güzel'in yanına vermesi istedi. Hasan Celal Güzel ise, "Bir hareket yok ki açıklama olsun. Bir büyük gazetemiz hergün hareket başlatıyor" dedi.

Sat 15.00: Irak'a operasyon iddialarına ilgili Genelkurmay Başkanlığı'nın açıklama yapacağı duyuruldu.

Sat 16.00: Genelkurmay Harekat Dairesi'nin toplantısı sona erdi. Başbakan Vekili Kaya Erdem ile, Devlet Bakanı Hasan Celal Güzel, Harekat Dairesi'nin toplantısını ve getirmeleri Başbakan Turgut Özal'ın Meclisteki konuşmasında izlediler.

ANKARA (Cumhuriyet Bureosu) Ankara, dün operasyon söylentilerinin etkisiyle kalkıştı, konu mecliste de tartışılmaya neden oldu. Türkiye'nin Irak'ta sınır ötesi bir operasyona girişeceği yönünde gündemler başbakanın kulüsterinde yapılan konuşmalarla, dün sabah saatlerinde süzlenen yemden sonraki saatlerde gündeme geldi. "Operasyon söylentileri dün ilk olarak Dişleri Bakanlığında duralan ve oğulan başkanı birliğinde gündeme geldi. "Harekat var mı?" şeklindeki sorulara Dişleri Bakanlığının Sözcüsü Yılmaz Kılıp'ın verdiği yanıt, gazetecilerin kuykalandırarak mizahla oldu. "Erdem, 'bu anda' diye söz başladı. "Bunu teyid edecek bir bilgi yok." "Erdem'in açıklamasını 'bu anda' ifadesiyle sınırlaması gazetecilerin merakını artırırken, sözcü, gazetecilerin bir diğer sorusuna üzerine, böyle bir harekâta başlamış olmaları, hukuken zeminin 1 Eylül 1986 tarihinde TBMM'den geçen yasa ile bulunduğunu belirtti. "Irak hükümetinin durumu var mı?" şeklindeki bir diğer soru üzerine de, "Bu konuda aramızda bir prensip mutabakatı var. Ancak harekâttan önce sınırları Türk ve Irak komutanları arasında konu görüşülmüyor" şeklinde konuştu.

Gazeteciler, Dişleri Bakanlığının dün soru sorduktan sonra ayrıntı olarak, Genelkurmay Başkanlığı Basın Bürosu'nun tutumuna da merak uyandıran Genelkurmay Basın Bürosu'ndan bir yetkilinin şöyle açıklaması, "Bizimle ilgili konuşulanlar, günün ilerleyen saatlerinde bir açıklama yapılabilir, bu şekilde yorumlandı. Ancak, Irak'taki yabancı ajan muhabirleri haberi doğrulamak için bu tür kapıları açtıkları, yabancı muhabirlerin de sınırların yakından izlediği, Batılı bir diplomat Cumhuriyet'te "Operasyon henüz başında sürüyor. Operasyon olacağı yönünde genel bir beklenti var" şeklinde konuştu. Ancak bilgilere göre, Batılı muhabirlerin gelişmelerine basında yerleştikleri, bilgi toplama işini daha çok askeri atöleler yürütüyordu.

Batılı diplomatlar çevrelerinde beklenirken, Arap diplomatlar operasyon konusunda daha şüpheli görüşler taşıyan açıklamalarını istemeyen üst düzey bir Arap diplomatı "Türkiye'nin böyle bir harekâta girişimiyle zannetmiyoruz. Arap diplomatik çevrelerinde hava bu yönde" şeklinde konuştu.

Bu tür iddia, ögüle saatlerinde bir tek milletvekillerinin Mecliste toplanmalarıyla birlikte söylentilerin merkezi TBMM'ye kaydı. Milletvekilleri kulüsterde "operasyonun dün sabah başlamış" yolundaki haberleri tartışırken, Başbakan Vekili Kaya Erdem, gazetecilerin sorularını yanıtladı. Erdem, genel kurul açıldıktan sonra Bakanlar Kurulu'na ayrılan bölümde oturarak bir süre oturumu izledi. Erdem'in, yarın saat kadar sonra kendisine ilişkin bir mesaj üzerine hemen dışarı çıkması heyecan yarattı. Erdem'in yanına gelen gazetecilere, "Operasyon yapılmıyor, yapılmıyor" şeklinde konuştu. Aynı sırada Hükümet Sözcüsü Hasan Celal Güzel de "Operasyon yapılmıyor" diyerek kesin bir dile konuştu.

TBMM kulüsterinde birleşen konuşan bir diğer bakan da Yıldırım Akbulut oldu. Akbulut, gazetecilerin kendisine yönelttikleri soruları önce, "Ben bakanlık ayrıldığım için ayrıntı söyleyemiyordum. Operasyonun durumu hakkında yeni bilgiler almadım" biçiminde ayırdı. Güzel, Cumhuriyet muhabirine, "Askeri birliklerimiz bu sabah Irak'a girmediği doğru mu?" sorusuna, "Bu sabah Irak'a girilmedi" yanıtı vermekle yetindi.

Sat 12.30: Başbakan Vekili Kaya Erdem, gazetecilerin sorularını yanıtlamak için ortalıkta kaçarak TBMM'den ayrıldı.

Sat 13.00: Cumhurbaşkanı Kenan Evren ile oğlan görüşmesini yapan TBMM Başkanı Necmettin Erbakan, Çankaya Köşkü'nden ayrıldıktan sonra, "Benle ilgili konuşulanlar gerçek değil" yolundaki sözleri TBMM kulüsterinde duyuldu. Bu haberler askeri birliklerin Irak'a girmediği yönünde yorumlandı.

Sat 14.30: Başbakan Vekili Kaya Erdem, Cumhuriyet muhabirinin sorusuna üzerine, "Açıklama yapmaya elimiz var" yanıtını verdi. Bu sırada Devlet Bakanı Hasan Celal Güzel, Erdem'in yanına geldi. Erdem, ortalıkta kaçarak Güzel'in yanına vermesi istedi. Hasan Celal Güzel ise, "Bir hareket yok ki açıklama olsun. Bir büyük gazetemiz hergün hareket başlatıyor" dedi.

Sat 15.00: Irak'a operasyon iddialarına ilgili Genelkurmay Başkanlığı'nın açıklama yapacağı duyuruldu.

Sat 16.00: Genelkurmay Harekat Dairesi'nin toplantısı sona erdi. Başbakan Vekili Kaya Erdem ile, Devlet Bakanı Hasan Celal Güzel, Harekat Dairesi'nin toplantısını ve getirmeleri Başbakan Turgut Özal'ın Meclisteki konuşmasında izlediler.

te milletvekillerinin Mecliste toplanmalarıyla birlikte söylentilerin merkezi TBMM'ye kaydı. Milletvekilleri kulüsterde "operasyonun dün sabah başlamış" yolundaki haberleri tartışırken, Başbakan Vekili Kaya Erdem, gazetecilerin sorularını yanıtladı. Erdem, genel kurul açıldıktan sonra Bakanlar Kurulu'na ayrılan bölümde oturarak bir süre oturumu izledi. Erdem'in, yarın saat kadar sonra kendisine ilişkin bir mesaj üzerine hemen dışarı çıkması heyecan yarattı. Erdem'in yanına gelen gazetecilere, "Operasyon yapılmıyor, yapılmıyor" şeklinde konuştu. Aynı sırada Hükümet Sözcüsü Hasan Celal Güzel de "Operasyon yapılmıyor" diyerek kesin bir dile konuştu.

TBMM kulüsterinde birleşen konuşan bir diğer bakan da Yıldırım Akbulut oldu. Akbulut, gazetecilerin kendisine yönelttikleri soruları önce, "Ben bakanlık ayrıldığım için ayrıntı söyleyemiyordum. Operasyonun durumu hakkında yeni bilgiler almadım" biçiminde ayırdı. Güzel, Cumhuriyet muhabirine, "Askeri birliklerimiz bu sabah Irak'a girmediği doğru mu?" sorusuna, "Bu sabah Irak'a girilmedi" yanıtı vermekle yetindi.

Sat 12.30: Başbakan Vekili Kaya Erdem, gazetecilerin sorularını yanıtlamak için ortalıkta kaçarak TBMM'den ayrıldı.

Sat 13.00: Cumhurbaşkanı Kenan Evren ile oğlan görüşmesini yapan TBMM Başkanı Necmettin Erbakan, Çankaya Köşkü'nden ayrıldıktan sonra, "Benle ilgili konuşulanlar gerçek değil" yolundaki sözleri TBMM kulüsterinde duyuldu. Bu haberler askeri birliklerin Irak'a girmediği yönünde yorumlandı.

Sat 14.30: Başbakan Vekili Kaya Erdem, Cumhuriyet muhabirinin sorusuna üzerine, "Açıklama yapmaya elimiz var" yanıtını verdi. Bu sırada Devlet Bakanı Hasan Celal Güzel, Erdem'in yanına geldi. Erdem, ortalıkta kaçarak Güzel'in yanına vermesi istedi. Hasan Celal Güzel ise, "Bir hareket yok ki açıklama olsun. Bir büyük gazetemiz hergün hareket başlatıyor" dedi.

Sat 15.00: Irak'a operasyon iddialarına ilgili Genelkurmay Başkanlığı'nın açıklama yapacağı duyuruldu.

Sat 16.00: Genelkurmay Harekat Dairesi'nin toplantısı sona erdi. Başbakan Vekili Kaya Erdem ile, Devlet Bakanı Hasan Celal Güzel, Harekat Dairesi'nin toplantısını ve getirmeleri Başbakan Turgut Özal'ın Meclisteki konuşmasında izlediler.

3.3.1987

Cumhuriyet

4.3.1987

GAP'a göç hazırlığı

Tarım planlama: Yeni sulama olanaklarıyla üretim 10 kat artacak, 13 yeni baraj iklimi de etkileyecek ve gündeme tarım ürünlerinin planlanması gelecek. DPT, özellikle pamuk üretimi ve tarım ürünlerinin ulaştırılması üzerinde duruyor.

ENİS BERBEROĞLU

ANKARA — GAP'ta yeni bir "atık" arayışı baş gösterdi. Güney Doğu Anadolu Projesi'nin bir bütünlük içinde yürütülmesi için planlama çalışmalarına başlanan DPT, bölgede yeni kentlerin kurulması, tarım potansiyelinin yönlendirilmesi, sanayileşmenin teşviği gibi konularda proje ihalesine çıkacak.

GAP'ın bugüne kadarki uygulamalarında sulama ve enerji sorunlarına ağırlık verildiğini anlatan üst düzey bir DPT yetkilisi, "Oysa 1985 sayısına göre bölgeden göçler durdu. Yine aynı sayım Türkiye'de en yüksek artışın gerçekleştiği bölge olduğunu gösteriyor. Tahminimiz, önümüzdeki dönemde çevre Merten GAP bölgesine yönelik bir göçün başlayacağıdır. Bu da GAP çevresinde insan hareketleri yavaşlarken bir planlama çalışması yapılması gerektireceğini gösterdi" dedi.

jonktürünün de dikkate alınması gerektiği görüşünü taşıyor. DPT'den bir yetkili, konuya ilişkin olarak şunları söyledi: "Bölgede sulama tarımına geçilmesi ile birlikte pamuk üretiminin patlayacağı sanılıyor. Oysa bölgenin hemen yanıbaşında Çukurova'da da yoğun bir pamuk üretimi var. Uzun vadeli projeler yapılarak ve dünya fiyatları göz önüne alınarak pamuk üretimindeki artışın hem üretici, hem de milli ekonomiye yararlı bir fayda getireceği sanılmıyor. Bu nedenle GAP bölgesinde pamuk üretiminin kısıtlanması gerektirecektir."

2. Kent planlama: GAP projesinin tamamlanması ile birlikte bölgede yeni yerleşim birimlerinin kurulması bekleniyor. Bu birimlerde temel hizmetlerin ve ribelimsiz için gerekli hazırlıklar da bir diğer projesinin konusu olacak. Sağlık ve eğitim hizmetleri ile diğer altyapı yatırımlarının planlanması gerektirecek.

3. Sanayileşme: Bölgenin sanayileşmesi öncelikli tarım dışı sektörlerde olacak. Bu konudaki çalışmaların daha ilk aşamalarda bulunduğu öğrenildi.

DPT'nin çalışmalarını yakından takip eden yabancı sermaye çevrelerinde, en yoğun ilgiyi Japon sermayesinin gösterdiği görüldü. Japonların GAP'a planlama aşamasında girme talebini ilettilerini belirten üst düzey bir DPT kaynağı, "Planlama safhasında fizibilite gördükleri projelere kredi açabileceklerini de söylediler" dedi. Japon sermaye çevrelerinin bölgedeki tarım sanayi tesislerine ortak olmayı hedefledikleri, projeye ilişkin en yüksek yatırım payına sahip tarafları sulama profesyonelleri de talep oldukları bildirildi.

renildi. Japonların GAP'a planlama aşamasında girme talebini ilettilerini belirten üst düzey bir DPT kaynağı, "Planlama safhasında fizibilite gördükleri projelere kredi açabileceklerini de söylediler" dedi. Japon sermaye çevrelerinin bölgedeki tarım sanayi tesislerine ortak olmayı hedefledikleri, projeye ilişkin en yüksek yatırım payına sahip tarafları sulama profesyonelleri de talep oldukları bildirildi.

GAP'a ilişkin planlama çalışmalarının ilk yıllık bir süreçte tamamlanması bekleniyor.

Milliyet

3.3.1987

Yakalananlara 1 milyon

İşte, 68 bölücü

ŞIRNAK, ERUŞ (ÖZEL) EDİNCİ Kolorodu ve Sıkıyönetim Komutanlığı, Şirnak-Eruh bölgesinde faaliyet gösteren ve bölgedeki operasyonlarda aranan 68 bölücü teröristin kimliklerini açıkladı. Teröristlerin gerçek isimleriyle kod isimlerini kapsayan duvar ilanları her yerde asıldı. Bölücü teröristlerin ele geçirilmesini sağlayacakları 1 milyon liraya ödüllendirileceği de duyuruldu.

"Yalnadaz" diye başlayan ve Sıkıyönetim Komutanlığı'nın imzalı ve tapan duvar ilanlarında aranan bölücü yet mensuplarının isimleri ve kod isimleri de şöyle sıralandı: "Mustafa Yönder (Erdal), Mehmet Kıran (Kıraman), Ömer Bayraktar (Ferhan), Nurrettin Kara (Orhan), İsmail Parhan, Mehmet Sevgi (Bedrihan), Salih Babat (İsmail), Yakup Babat, Hüsnü Babat, İdris Babat, Kutan Babat, Mehmet Babat, Abdurrahman Babat (Resul), Reso Tak (Bedran), Şeyhmas Kuter (Zeydin), İdris Kartal (Kahraman), İsmail Çelik (Zubevir), Ahmet Kartal (Şar), Cami İke, Ağa Dike Abdulkemir Kara (Büyük Menet), Ahmet Katar (Aslan), Ne

İbrahim Kapık, Murat Aydın, Hasan Erkan, Ali Akay, Cengiz Falo, Şeyhmas Tak (İsmail), İsmail Kıray (Ömer), Neviz Daayan (Zeytin), Ömer Kapayoz (Salman), Üzeyir İhan (Mahmut), Halil Ataç (Eubekir), Nurrettin İke (Keleş), M. Halil İke (Orhan), Abdullah Ayvı (Salih-Sakal-Mehmet), Süleyman Kayı (Muzrak), Kızm Demirtaş (Kâzım), Sabri Gilyemez (İbrahim), Süleyman Küter (İhtiyar Yel), Veyal Güzel (Kerem), Altıntaş Kaant (Zinar), Mehmet Baytaş (Hacı Ömer), Mehmet Düşkun (Görge), Fâik Tosun (Feride), Emine Çengiz (Atina-Aysel), Feriade Özdemirli (Bubar), Çiğdem (Doktor), Selahattin İnanç (Serbest), Şaban Temel (Kuşuk Tekir), M. Emin Aksoy (Sabri), Mehmet Ayık (Zeytin), Semayir Yıldız (Ayşe), Mehmet Düşkun (Büyük Sorer), Hasan Bulut (Şen), Abdullah Mayoz (Pirinç), Bozaz Oktay (Hacı) Abdullerim Babat (Hacı), Mustafa Örsün."

Ayrıca, "Behran Hoca, Azat, Fikri, Mahmut, Hacı, Murat, Zeki, Deli ve Kerim" kod adlarıyla saptanan ancak, gerçek kimlikleri henüz saptanmayan kişiler de bu duvarlarda yer alıyor.

KÖSE M. Ali BİRAND

KÜRT SORUNUNU ASKERİ HAREKATLA ÇÖZEMİYİZ

KAMUOYU göneldir çalkalanıyor. Ayırımı Kürt gelişmelerine karşı askeri harekât yapıldı, yapıyor... Yani hedefler septanıyor... Hayır, hava koşulları yerinde değil, açık hava bekleniyor... vb.

Kamuyunun bu konuları merak etmesi ve basın da sürekli haber vermeye çalışması son derece doğal. Ancak tartışmanın şekli, geldiği boyutlar çok sakıncalı olmaya başladı. Bütün demokratiklerde bu işler uzun süre "gizlilik perdesi arkasında" saklanamaz. Saklandıkça söylentiler artar. Söylenti artıkça da, yapılabilecek dahi hareketin değeri yok olur. Bu nedenle de dalma, mümkün olduğunca bir açıklık politikası izlenir. Bir yer vurulacaksa vurulur, yoksa uzun uzun düşünülüp, üzerinde tartışmalar yapılmaz. Vurulması yakasızca da, bu açıklanır.

BİZİM asıl üzerinde durmak istediğimiz nokta başka. Bugün karşımızda bir "Kürt sorunu" vardır. Biz resmen, ne kadar "ideg Türkleri" dersek de diyelim, sorunumuz açıkça "Kürt sorunudur". Önce adını doğru düğün koyalım.

Bu sorunu hallatma yöntemimize gelince. Herhalde en sakıncalı ve sakat yöntem, işerde "taahhüt gözüm" ve birçok çevrenin hoşuna giden, "kaynığını temizleyeceğiz" gerekçesi ile başka ülkelerin topraklarında sıklıkla başlayan askeri harekâtlar düzenlemektir.

Zira bizim hedef aldığımız kaynak, dış topraklarda askeri harekâtlarla temizlenemez. Eğer öyle olsaydı, yıllarca hem kendi toprakları üzerinde, hem de Irak'ta mevimsik bombardımanlar yaptıran İran Şahi başarır. Oysa yapamadığı gibi, tam aksine birbirleriyle derin görüş ayrılıkları olan Kürt gruplarının birleşmelerine, kasıtlı olarak ve bir "millî mücadele" havasına girmelerine yol açtı. Bugün, Şah'ın eski yanlış politikaları sonunda, İran'daki Kürtler bölgelerine tam anlamıyla hâkim duruma geçebildiler. Onların izni olmadan kuş uçmuyor. En tipik örneği de, eski Cumhurbaşkanı Benî Sadr'ın Kürtler tarafından, hem de Türkiye üzerinden kaçırılması olayıdır.

Diğ askeri harekâtların sıklıkla yapılmasının diğer bir sakıncası, ileride Türk ordusunun performansı konusunda bazı kuşku ve kaygıların artması olacaktır. Her defasında "hazırlık yuvalarında yurduk" diye arıza çıkan toplum, aradan kısa bir süre geçtikten sonra yeniden bir askeri müdahale gereğini duyuyor. "Peki, hani vurulmuşlardı, ne oldu?" diye sormaya başlar. Askeri harekâtların neyi, neyi vurduğunu ve ne sonuç aldığı bilinemediğinden dolayı "Galiba bizimkiler pek bir şey yapamıyorlar" fikri yaygınlaşmaya başlar... Askeri harekâtların da sonu gelmez.

Zira, kısaca, o bölgede Türk Silahlı Kuvvetleri'nin hangi koşullarda çalıştığını, istihbaratının ne oranda iyi veya yetersiz olduğunu bilemez. Kısaca, düzenli bir ordunun gereği ile mücadele için hazırlanmadığını, askerin formasyonunu, cephesi belli bir savaşta yönelik şekilde oluştuğunu, gerillanın — hele söz geçiren bölgelerde — esnekliğini, hareket yeteneğini sahip olamayacağını hesaplamaz.

KÜRT sorunu, bölgesel ve sosyal, ekonomik, politik bir sorundur. Basit bir eşkiyalık olayı değildir. Eğer Kürt sorununun bugünkü boyutlarının dışına taşmasını istemiyorsak... Eğer, Türk Silahlı Kuvvetleri'ni gerekmez şekilde yararlanmaktan kaçınmayı arzuluyorsak. Eğer bölgedeki dengeyi ve İran-İrak ile ilişkilerimizde de tehlikeli yeni gelişmeler istemiyorsak, bu "askeri çözüm ve askeri dış harekâtlar" politikamızı yeniden bir gözden geçirmemiz gerekmez mi?

— Kürt ayrılıkçı güçlere karşı Türk Silahlı Kuvvetleri'ni bir polis gibi kullanma politikamızı değiştirmemiz gerekmez mi?

— Ayrılıkçı güçlere karşı, Türk toprakları içinde daha etkin önlem almak ve bu tip mücadelelere göre hazırlanmış kuruluşlara bu görevi bırakmak daha iyi olmaz mı?

— Nihayet, Kürt sorununun bölgesel önümüdeki yıldırıcı önemi konusunda olacağın düşünerek, silahlı mücadelede çok, uzun vadeli hareket edilse ekonomik, sosyal ve kültürel önemler hazırlanmaz ve fazla vakit geçirmen de uygulamaya girmemiz acaba daha akılcı bir yaklaşım sayılmaz mı?

Unutmayalım ki, her şeyden önce bölge halkına kendi kültürleri yanı sıra Türkçe öğretilmesi, eğitimlerini artırmamız, GAP projesi başta olmak üzere diğerleri zenginliklerinden yararlandırmamız gerekir. Sadece köy koruyucularına silah dağıtmak, asilretleri kollamakta bir yere varmaz.

Bugüne kadar uygulanan (Irak topraklarındaki askeri harekâtlar dahil) yaklaşımların beklenen sonucu vermediği ortada. Bu sorunun geçici değil, aksine kalıcı olacağı da ortada... O zaman yeniden bir değerlendirme yapma zamanı gelmedi mi?

Hatalı politikalarından ne kadar çabuk dönlöse o kadar iyi olmaz mı?

Tercüman

4.3.1987

Diyarbakır'da bir er şehit

DİYARBAKIR, (Tercüman)- Diyarbakır'ın merkeze bağlı Eğin jandarma karakoluna baskın yapan teröristler bir jandarmaya erini şehit etti, 3 eri de yaraladı. Dün gece saat 20.30 sularında nöbet bitimi sonrasında kişulasına dönen jandarmalar erleri pusuya düşürüldü. Teröristlerin açtığı ateş sonucu Adana doğumlu, kimliği belirlenemeyen bir er şehit oldu, yaralanan üç er ise Diyarbakır Tıp Fakültesi Hastanesi'nde tedavi altına alındı.

GÜNEYDOĞU'DA İçişleri Bakanı Operasyon sürüyor

"Eşkiya sorguda"

İçişleri Bakanı Yıldırım Akbulut, Güneydoğu'daki operasyonun sınırlarımız içinde sürdürüldüğünü belirterek, "Bazı kişiler yakalandı, aramalara gelen bilgilerden yararlanılarak başka zaman ve şekillerde de devam edilecek" dedi

İçişleri Bakanı, bazı kişilerin yakalandığını açıkladı Operasyon sürüyor

• Soner GÜREL • ANKARA

İÇİŞLERİ Bakanı Yıldırım Akbulut, Güneydoğu'daki operasyonun Türk sınırları içinde devam ettiğini belirtti. "Şu ana kadar olan bölüme bazı kişiler yakalandı ve sorgulamaları devam ediyor. Ama operasyonlar bitirilmeye değil" dedi.

Akbulut, köy korucularından sonra bazı köylülere de silah verileceğini ifade etti. Güneydoğu'daki sınırda yeni mayın sahalarının düşünülmediğini, Yüzki engellerin yeterli olduğunu bildirdi.

Akbulut, operasyonlara ilişkin olarak şunları söyledi:

"Operasyonlara ara verilmiş de değildir. Bu devam etmektedir. Şimdi o bölgede bu işi gerçekleştirmiş olan eşkiya devamı takipte. Güvenlik kuvvetlerimiz devam aramalarını sürdürüyor. Yakalanmış kişi çabucak devam ediyor. Sonuçta da yakalanmalar herhalde olacak. Bu operasyonlarda bir sonuç olmazsa, başka zamanlar, başka şekillerde, başka bilgilerden de yararlanarak yine bu aramalara sürecektir. Bu operasyonlara Türk de Türk sınırları içinde devam ediyor. Irak topraklarında operasyon şimdilik söz konusu değildir."

KÖYLÜLERE SİLAH

Bakan Akbulut, "Köy korucularından sonra köy halkı da silaha silah istemiştir, bu yönde

Yıldırım Akbulut, Güneydoğu'daki operasyonlara ara verilmediğini, bir sonuca ulaşılmadığı takdirde başka bilgilerden yararlanılarak aramalara devam edileceğini söyledi

İçişleri Bakanı, "Mahzur görülmezse, köylülere silah verebiliriz" dedi

Bir çabucak var mı?" sorusuna yanıtlarken ise, "Tabii ki de düşünülecek bir konudur. Değerlendirmeye yaparken istenilen her şekilde silah verilebilir. Böyle bir istek hükümetimizde var. Mahzur görülmezse köylülere silah verilmesi yönünde de karar alınması bir de verecektir" dedi.

Akbulut, Güneydoğu'daki bazı yerleşim birimlerinin birleştirilerek teröristlere karşı daha etkili olunacağı yolundaki haberleri ise yalanladı. Akbulut, fiziki engel sisteminde mayın bölge dışı bir çabucak olmadıkça, tel örgüler, kuleler, sınır boyu aydınlatılması sahaları bulunduğunu, bunların da yeterli olduğunu belirtti.

SİLAH KAÇAKÇILIĞI ARTTI

Emniyet Genel Müdürlüğü'nün üst düzeydeki bir yetkilisi, Doğu bölgelerimizde silah kaçaklığının son bir hafta içinde gözle görülür bir biçimde arttığını söyledi. Söz konusu yetkilisi, kaçaklara yakalanması için bir haftadır operasyon yaptıklarını ve ele geçirilen silah sayısının 1500 olduğunu söyledi.

Milliyet

4.3.1987

● Güneye kaçan PKK militanları, Talabani kamplarına sığındılar

Apo yandaş arıyor

• Atilla KORKMAZ

• ULUDERE (MİL-HA)

TÜRK Silahlı Kuvvetleri'nin Kuzey Irak'ta sınır ötesi harekât düzenleyeceğine dair iddiaların artması üzerine güneye kaçan PKK militanları, Talabani kamplarına sığındılar. Bu arada İKDP ile Hizb-ül-Islam Örgütü'nün önde gelen isimlerinin yaklaşımlarına başladığı bildirildi.

Türk ve dünya kamuoyunu bir süreden bu yana meşgul eden "Türk Silahlı Kuvvetleri Kuzey Irak'ta operasyon düzenleyecek" iddialarını bolbolcu PKK militanlarının güneye kaçmalarına neden oldu. Mehmetçik'ten şamar yemekten korkan bolbolcu eşkiya, Kürdistan Yurtseverler Birliği lideri Celal Talabani'den

● Türk Ordusu'nun Kuzey Irak'ta sınır ötesi bir harekât düzenlemesinden çekinen PKK lideri, Kürt liderlerden Talabani, Arif Yasin ile Hizb-ül-Islam Örgütü'nün önde gelen isimlerinden Mehmet Halit'e dayanışma için geldi

kısmi destek buldu. Militanlar, Talabani'nin kamplarında "sığınatı" olarak yaşamaya başladılar, PKK lideri Abdullah Öcalan İran ve Suriye'de yeni arayışları gördü. Batu İran'da faaliyet gösteren İran Kürdistan Demokrat Partisi (IKDP) liderlerinden Arif Yasin, Hizb-ül-Islam Örgütü'nün önde gelen ismi Mehmet Halit'e başkanı kurdu. Birbirlerine destek olmak için diyaloga geçen Yasin ile Halit arasındaki görüşmelerin olumlu sonuçlandığı kaydedildi. Halit'in İran'da oldukça etkin olan Das, Rika, Rıbar, Ramar aşiretleri tarafından desteklendiği biliniyor.

Bu yaklaşımları izleyen Irak Kürdistan Demokrat Partisi lideri Mesut Barzani'nin tutumu merak konusu oldu. PKK lideri Abdullah Öcalan'ın son aylarda moral ve güvence sağlayabilmek amacıyla tüm yaklaşımlarda arabulucu rolünü üstlenmek istediği ifade edildi. İran'daki kamplarda militanların eğitim isteyen görevce sağlayabileceği ifade edildi. Türkiye'nin Irak'ta neak takip konusunda anlaşmaları bulunmayan Apo'yı endişelendirirken, aynı anlaşmanın İran'la bulunmamasından cesaret aldığı da öne sürüldü.

Hürriyet

4.3.1987

3 hedefli hain plan

● "Apopular", yakında devreye girecek Şırnak TV vericileri-ne sabotaj yaparık, bölge halkının Türk televizyonunu izlemesini önlemek istiyor.

● İkinci hedef Habur'u, Türkiye'nin ticari bağlantılarını baltalamak için vuracaklardı

● 119 Seyyar Jandarma Alay Karargâhı da hedefler arasındaydı.

ŞİRNAK, (Sirt), (hha) Mehmetçik'in "sınır operasyonu" sürerken, kamuoyunda "Apopular" olarak bilinen vasıfları bolbolcu PKK örgütünü, kendilerini ilan ettikleri "Seyyar Uludağlısı İrâkçilik Mücadele" birliğine mensup Mart ayında Habur Türkiye Irak sınır kapısı, Şırnak'taki milyarlık dev televizyon verici istasyonunu ile Şırnak 119'uncu Seyyar Jandarma Alay Karargâhı'nı hedef seçip buralara saldırıya planladığı ortaya çıktı.

PKK'nın bu "Ser planı", sınırdaki askeri harekât nedeniyle Şırnak'ta, Genelkurmay İstihbarat Dairesi - MIT, Kordolu İstihbarat Şubesi ve Terörle Mücadele Dairesi Başkanlığı görevli birimlere ulaştırılan "doğru istihbarat" biriminden dolayı bir kez daha önemle değerlendirilmesi gerekeceği görüşüldü ve alınan önlemlerle bozuldu.

NEDEN TV VERİCİ İSTASYONU?

Şırnak Cizre arasındaki Kızılsu Bureççi vakıfında yapılan sınır dev televizyon verici, ucuz aya kadar devreye girecek. Yıldırım Türk televiz-

yon yayınılarını izlemeyen bu nedenle sınıra yakınları izleyen Sirt, Hakkâri ve Mardin yöresinin sınır boyunca 500 bin insan, bu dev verici sayesinde Türk televizyonunu artık net biçimde izleyebilecek ve bolbolcu Iraklıları yayınlamak istemektен kurtulacak. Bunun da bolbolcu çetelerin işine gelmediği belirtildi. Montaj çabucakları hemen hemen tamamlanmış olan istasyonun, binası bitti. Bazı küçük aygıtların montaj ise sürüyor. Birkaçak milvaya mal olan verici istasyonun özel bir ekip korunması planlanıyor.

Basra Körfezi'nin İran Irak sınıra mensup olmasına kapalı olmaya uzandı. Habur Türkiye sınır kapısı başta Irak olmak üzere, Arap Yarımadası'nın tüm ülkeleri için havatı önem taşıyor. Günümüzde Türkiye üzeri karayolu transit işletme olduğundan, Irak'ın yanı sıra Kuveyt ve Suudi Arabistan'dan başka daha az

tesviye olarak Arap Yarımadası ve Birleşik Arap Emirlikleri de yararlanıyor. Bu ülkelerin Türkiye ve Suudi Arabistan ülkelerinden çok etkin teşkilatların yanı sıra sınıra mensup emekli sınıyı araç ve gereçleri "tek geçit" olan Habur'dan

geçiyor. Habur Türkiye Irak sınır kapısı karayolu transit işletme bölgesinde bulunmuş bu vakit önem taşıyor ve kapının devlete ortasında 5 bin araç giriş çıkış yapıyor. Türkiye ve Irak'ın ortaklaşa yaptırıldığı Habur koprusu 1969 yılının mart ayında ulaşıma açıldı. Habur sınır koprusu Türkiye ile Avrupa'yı Arap Yarımadası'nı buluyor.

Türkiye ile Irak'ın ortaklaşa yaptırdığı Habur koprusunun güvenliği de her iki ülke tarafından sağlanıyor.

PKK'nın teröristlerin saldırı planına aldığı 119 Jandarma Alayı ise bölge güvenliğinin birincil deresele sorunlu durumunda

Barzani'nin Peşmergeleri'ne emir verildi:
"PKK'cılar gördüğünüz yerde vurun"

Hainler çembere alındı

Askerî birlikler terör bölgesini tam anlamıyla kuşatarak eşkiyayı inleriyle birlikte çembere aldı

Güvenlik uzmanlarına göre
sınırsız operasyonun faydası
"sınırlı" kalabilir
**Eşkiyaya
karşı etkili
çözüm:
Vur-kaç**

Düzenli ordu işi değil
Mardin eski valisi Gökdeniz, özel komando hareket timleri ile gerçekleştirilecek bir operasyondan daha yararlı olacağını ileri sürdü

Hülmî BENLİ
ANKARA, (Tercüman)- Güneydoğu'da terörist eylemler gerçekleştirilip Irak topraklarına sığınan bölücü eşkiyanın takibi konusunda, sınırlarımızın ötesinde gerçekleştirilecek bir operasyonun yararının "sınırlı" kalacağı belirtildi.

Prof. Hasan Köral, Güneydoğu'daki olayların arkasında "büyük devletler" in olduğunu belirterek, "Türkiye ne zaman güçleşse, dış güçler bu tür hareketlerden yarar umarlar" dedi.

Mardin eski valisi Ergun Gökdeniz, TERCÜMAN'a yaptığı açıklamada, Güneydoğu'da terör eylemleri yapan bölücü eşkiyanın tıpkı Vietnam'da ve Kamboçya'da olduğu gibi "vur-kaç" taktiği uyguladığını belirterek şöyle dedi:

"Gerilla hareketine karşı düzenli ordu ile gerçekleştirilecek bir operasyon, ancak bir güdücü verme niteliğinde yarar sağlar. Biz düzenli orduyla belli bir yere kadar gidebiliriz. Nitekim daha önceki iki operasyon da öyle olmuştur. Ancak gerilla öbür mahallelere kaçarsa biz oraya müdahale edemiyoruz. Dolayısıyla bu tür olaylara düzenli orduyla müdahale, bizi kesin sonuçla götürmez."

ÇÖZÜM "VUR-KAÇ" TAKTİĞİNDE

Gökdeniz, "vur-kaç" taktiği uygulayan bölücü teröristlere karşı en etkili mücadelenin aynı taktiği uygulamak olduğunu söyledi. Gökdeniz, özel komando hareket timleri oluşturularak yapılacak bir takibin, düzenli ordu ile gerçekleştirilecek bir operasyondan daha yararlı olacağını ifade etti.

KÖY KORUCULARI TEÇHİZ BÖLÜMLÜ

Gökdeniz, köy korucularının silâhlandırılmasını doğru bulduğunu, devamlı o yörede kaldıkları ve kalacakları için teröristlere karşı daha iyi karşı koyabileceklerini belirterek köy korucularının daha fazla teçhiz edilmesi gerektiğini söyledi. Gökdeniz "Devletin gücünü her zaman başına jandarma dikerek gösteremezsiniz" şeklinde konuştu.

SAVAŞIN YARATTIĞI BOŞLUK

Ankara Üniversitesi öğretim üyelerinden Prof. Dr. Hasan Köral de bölücü teröristlere karşı Irak topraklarında girişilecek bir operasyonun "sınırlı" yarar sağlayacağını belirterek, şunları söyledi:

"Eğer teröristler çok içlere kaçmışsa, müdahale yapılamaz. Sınırsız operasyon faydalı olabilir ama, savaş sebebiyle bölgede meydana gelen otorite boşluğundan yararlanan teröristleri daha içlere kaçabilecekleri konusunda gözetiminde tutulmalıdır."

DIŞ DESTEK

Köral, ayrılıkçı teröristlerin dışarıdan yardım aldıklarının bilindiğini kaydederek, "Bu tür hareketlerin arkasında büyük devletlerin olduğu açık" şeklinde konuştu.

"Türkiye ne zaman güçleşirse, dış güçler bu tür hareketlerden yarar umar" diyen Prof. Köral "1915'de, 1925'de, 1937'de de böyle olmuştur. Türkiye'nin güçlenmesini istemeyen dış güçler, bölgedeki unsurları kullanarak ayrılıkçı hareketler çıkarmaktadırlar" dedi.

Metin AKKOÇ
Şehnaz KAPLAN
Emin BATMAZ

ULUDERE / DİYARBAKIR, (Tercüman)- Bölücü eşkiyanın eylemlerine karşı Türk güvenlik kuvvetleri, yapılan askeri sevkıyla birlikte terör bölgesi ve sınır boyunca tam anlamıyla kuşatarak, bölücü eşkiyayı inleriyle birlikte çembere aldı. Apocular'ın Türkiye'ye karşı yaptığı eylemler üzerine üç günden beri İzgey radyosundan konuşma yapan Mesut Barzani'nin genel sekreteri Muhammed Velit, "Biziz üzen nokta Apocular'ın yapmış olduğu insanlık dışı eylemlerden sonra Türk helikopterleri ve savaş uçaklarının köylerimizi üzerinde yapmış olduğu keşif uçuşlarıdır. Halkımız sınıra yakın köylerimizi terketmek zorunda kalıyor" dedi.

Bu arada önceki gün Irak'ı saldırı girişiminde bulunan iki uçağın İran'a ait olduğu belirtildi.

Doğu ve Güneydoğu Anadolu bölgesinde bir haftadan beri operasyonlarını sürdüren Türk güvenlik kuvvetleri ve askeri birlikler yapılan askeri sevkıyla birlikte terör bölgesini ve sınır boyunca tam anlamıyla kuşattı. Bölücü eşkiyayı inleriyle birlikte üçlü çembere aldı.

Özellikle bölücü eşkiyanın yuvalandığı Herkol, Gabbar, Hesperan, Merete dağlarını çok geniş bir çembere alan Türk güvenlik kuvvetleri eşkiyanın fırsat kollamasına ve köylere inmesine izin vermiyor.

Operasyonlar sınır boyunca devam ederken, Ercan, Sarı, Ziyaret, Meydan, Begune, Aluş, Hepriş, Ortasu ve Hudut boyundaki en yüksek keleşpi tepesinde de yeni operasyonlar başlatıldı.

Bu arada Türk güvenlik kuvvetlerinin sınır boyunca yaptığı kuşatma karşısında yeni bir eylem için Kuzey Irak'ta bulunan diğer bölücü eşkiya gruplarının ise Türkiye-Irak sınırından giriş yapmadığı, 27 kişilik olduğu belirtilen bir terörist grubunun modern otomatik ve yarı otomatik silâhlarla birlikte roketatarlarla donatılmış gruplar olduğu ileri sürüldü.

Öte yandan, İzgey radyosundan üç günden beri de-

vamlı konuşma yapan Mesut Barzani'nin genel sekreteri Muhammed Velit, Apocular'ın Marksist, Leninist ve insiz düzene dayalı bir Kürt devleti kurmaya çalıştıklarını belirterek, "Biz Müslüman Kürdler'in arasında bunlara yer yoktur. Daha önce de belirttiğimiz gibi Apocular gördükleri yerde Peşmergelerimiz tarafından tarafsızca vurulacaktır" dedi.

Muhammed Velit, "Bu anda Saddam rejimine savaş verdiğimiz gibi, Apocular'ın da savaş halindeyiz, Türklerle her zaman olduğu gibi kardeşiz. Biziz üzen nokta, Apocular'ın yapmış olduğu insanlık dışı eylemlerden sonra Türk helikopterleri ve savaş uçaklarının köylerimizi üzerinde yapmış oldukları keşif uçuşları çocuklarımızı ve kadınlarımızı korkutuyor. Halkımız sınıra yakın köylerimizi terketmek zorunda kalmaktadır" şeklinde konuştu.

Genel sekreter Muhammed konuşmasından sonra Lesna-1 Lesna-2, Lak-1 e Lak-2 kampları denetleyerek, sınır boyunca bulunan Türk Şişir reislerinden Abdullah Bığar ve Selman Hursu'yu ziyaret ederek bu aşiretlerin kuvvetleri hakkında bilgi aldı. Bu arada Kürçe basılan ve PKK'cılar yeren bildiriler de dağıtıldı.

Ayrıca, Süleymaniye, Kerkük, Erbil, Boran ve Şeyhan bölgelerinde oldukça güçlü olduğu ileri sürülen KYB (Kürdistan Yurtseverler Birliği) lideri Celâl Talabani'nin kuvvetleriyle birlikte Irak kuvvetlerinin sıkı bir çatışmaya girdiği belirtilirken, Talabani ile KDP (Kürdistan Demokrat Partisi) lideri Mesut Barzani'nin İran İslam cumhuriyeti tarafından anlaşılmaması tek kurala bağlandı. Kurala göre Irak'tan koparılacak ve üzerinde kurulacak bir Kürt devletinin liderliğine ya Talabani ya da Barzani seçilme getirilecek.

Bu arada, Irak'tan gelen Türk köylüleri, Türk ordusunun Irak'ta operasyon yapmadığını, sadece jetlerimizin uçtuğunu bildirdiler. Ayrıca bölgede arama ve operasyonların yanı sıra güvenlik kuvvetlerince vatandaşlara bölücü eşkiya ile il-

gili bildiriler de dağıtıldı.

İKİ UÇAK İRAN'A ATILDI

Irak'ın Türkiye sınırına 12 kilometre uzaklıkta bulunan Zaho kasabası yakınlarında ki mazot ölçüm istasyonuna önceki akşam saatlerinde saldırı girişiminde bulunan iki savaş uçağının, İran hava kuvvetlerine ait olduğu belirtildi.

Uçakların saldırı sırasında ses hızını aşmaları ve Zaho kasabasının iki yanında bulunan Irak uçaksavar bataryalarının ateş açması sonucu çıkan patlamaları, Habur sınır kapısı ve çevresinde heyecan yaratmıştı. 10 dakika kadar süren patlamalardan sonra, jetler Zaho semalarında uzaklaşarak izlerini kaybettirmişlerdi.

Bu arada, jetlerin saldırısının Habur sınır kapısından giriş-çıkış işlemlerinde herhangi bir aksama ya da emadığı öğrenildi.

Türkiye'nin Ortadoğu ülkeleriyle bağlantısını sağlayan Mardin'in Silopi ilçesi yakınlarındaki Habur sınır kapısından günde yaklaşık 4 bin araç giriş-çıkış yapıyor. Araçların büyük bölümü-

Barzani'nin genel sekreteri Muhammed Velit, "Apocular Marksist-Leninist, dinsiz düzene dayalı bir Kürt devleti kurmaya çalışıyor. Biz Müslüman Kürdler'in arasında yerleri yok" dedi

İran uçakları da bölgede

Zaho yakınlarında alçaktan uçan ve saldırı girişiminde bulunan uçakların İran Hava Kuvvetleri'ne ait olduğu belirtildi

nü Kerkük-İskenderun arasında ham petrol ve akaryakıt taşıyan Türk tankerleri oluşturuyor.

SINIRI GEÇMEK İSTİYANLAR KİŞİ ÖLDÜRÜLDÜ

Öte yandan Şanhurfa'nın Ceylanpınar ilçesi yakınında, önceki gece sınır geçmek isteyen güvenlik kuvvetlerinin "Dar" ihbarına uymayan bir kişi öldürüldü.

İlçenin üç kilometre batısında bulunan Habur çayı mevkiinde devriye gezen güvenlik kuvvetleri, bir kişiyi Suriye'den Türkiye'ye geçmek istediğini gördü.

"Dar" ihbarı yapılmasına rağmen, sınır geçmek isteyen kimliği belirsiz kişi, jandarmanın açtığı ateş sonucu öldü.

Yetkililer, ölen kişinin üzerinde bir tüfek, bir dürbün, bir el bombası, bir de tel kesme makası ele geçirildiğini söylediler.

Ceylanpınar Kaymakamı Aziz İnci ile Suriye'nin Haseki iline bağlı Rasulayn ilçesi kaymakamı Abdülaziz Şeyh Tahsin dün sınırda bir görüşme yaparak, öldürülen kişinin kimlik tebsitine çalışacakları öğrenildi.

Tepkiler İçerde önlem alınmalı'

R. Ecevit: Asil Önem, sınırların içinde alınmalı. Keçicilerin Eskiyanın başı içinde ezildi. İnanışın Umanım güneydoğudaki yangını söndürür. Fırdoruk: Ordumuzun başarılı hareketinden zevince duyduym. Demirel: Umanım ki gayretler bosa çıkmasın

ANKARA (Cumhuriyet Bülteni) — Türk Silahlı Kuvvetleri'nin Irak sınırında gerçekleşen operasyonla ilgili olarak gruplara karşı gerçekleştirildiği hava harekâtı, çeşitli siyasi parti temsilcileri tarafından farklı tepkilerle karşılandı. ANAP Genel Başkanı Yarımcı Mehmet Keçiciler, "Eskiyanın başı içinde ezilmiştir" derken, harekât haberini Cumhurbaşkanı Kenan Evren'e Çankaya'da yaptıkları görüşmeden öğrenen SHP ve DYP genel başkanları da köşk çıkışında görüşlerini açıkladılar.

DSP Genel Başkanı Raşan Ecevit, Irak sınırında gerçekleştirilen operasyonla ilgili olarak yaptığı yazılı açıklamada, "Asil güvenlik önlemleri, kendi sınırlarımız içinde yoğunlaştırılarak daha etkili duruma getirilmelidir" dedi. Ecevit, hükümet tarafından partisine, harekâta ilgili telefonla bilgi verildiğini belirterek bu tür harekâtların yasal çerçevede içinde kalmasına ve Iraklı resmi makamlarla varılan mutabakat dışına taşınmasına özen gösterilmesi gerektiğini söyledi. Ecevit, dış kaynaklı saldırılara hedef olan yörelerimizde güvenliği daha etkili duruma getirmek üzere, halkın ekonomi ve sosyal kalkınmasına katkıda bulunacak yeni bir yerleş-

me düzenine geçilmesi gerektiğini savundu. Raşan Ecevit, bu tür saldırıların "Türkiye'deki bazı önemli projelerin baltalanmasına yol açabileceğini" de belirtti.

ANAP Genel Başkan Yardımcısı Mehmet Keçiciler, Irak topraklarında gerçekleştirilen operasyonla ilgili görüşlerini açıklarken, 7 yıldır devam eden Irak-Iran savaşı nedeniyle bölgede bir otorite boşluğu meydana geldiğini, bu nedenle boşalan sınırların, "bölücü terörist eylemleriyle yuvalaması" hale geldiğini söyledi.

Keçiciler, sınır boylarındaki köylerde terdihlik yaratan eylemlere karşı her türlü önlemin alınacağını defalarca ifade ettiğini de hatırlatarak "Bu cümleden olarak Silahlı Kuvvetlerimiz, komşu ülkeye de anlaşmak suretiyle bir operasyon yapmış ve fevkalade başarılı olmuştur" dedi. Keçiciler, ANAP olarak hükümetin ve yetkili organların aldığı her türlü önlemleri desteklediklerini ifade ederek, "Türkiye Cumhuriyeti güçlüdür ve gücünü gösterecektir. Eskiyanın başı içinde ezilmez. Eskiyanın başı içinde ezilmez" şeklinde konuştu.

DYP Genel Başkanı Hüsamettin Cindoruk da dün Çankaya Köşkü'nde Cumhurbaşkanı Kenan Evren ile yaptığı görüşmeden çıkarken yaptığı açıklamada, Türk Silahlı Kuvvetleri'nin harekâtını desteklediklerini söyledi. Cindoruk, "Sayın Cumhurbaşkanımızın da belirttiği gibi harekât yapılmış, başarıyla sonuçlanmıştır. Ordumuz bu başarıları harekâtların dolaylı zevince duyduym. Bölücü eylemlerine kısa bir süre içinde güneydoğudan temizlenmesi milletçe ortak dileğimizdir" şeklinde konuştu.

SHP Genel Başkanı Erdal İnönü de şunları söyledi: "Daha önceden Meclisten yetki almıştık. Bu yetki çerçevesinde bir hareket oldu. Umanım,

güneydoğudaki yangını söndürecek bir lezime sağlanmıştır. Sonuçların görecektir. Meclis bilgilerini bekliyoruz. O zaman tabii, durumu birlikte gözden geçirme fırsatı bulacağız." DEMİREL

Kapalılar AP'nin Genel Başkanı eski başbakanlardan Süleyman Demirel de Irak toprakları üzerinde yapılan askeri harekâtı değerlendirirken "Irak'ın nizamı olduktan sonra mesele yok" dedi. Demirel, bu sorunun, bir başka zamanda yeni bir müdahale gerek kalmayacak şekilde neticelenmesini beklediğini kaydederek, "Umanım ki bu gayretler bosa çıkmasın ve istenilen netice alınır. Türkiye, bir daha çocuklarını, analarını, kızlarını katlediği vahşetleri yaşamaz. Umanım bu milletçe uzulduğumuz faaliyetlerin kökü kurutulur" şeklinde konuştu.

Eski dışişleri bakanlarından İhsan Sabri Çağlayangil de harekâtı "maceracı bir davranış" olarak nitelendirirken, "Hudutların ötesinde yapılan bir operasyon, Üstide Türkiye'nin başına büyük dertler açabilir" dedi. Çağlayangil, "Bu operasyonların yapıyoruz, ama Üstide bir gün kendimizi Ortadoğuya bataklıkta bulursak şaşırmasın" şeklinde konuştu. Çağlayangil, bir ölkenin, eğer kendi sınırlarını koruyamıyorsa, sınırların ötesinde operasyon yapmaya hakkı olmadığını savundu.

Ajanslar Harekât 'flas' oldu

Yabancı haber ajansları, BBC radyosu, baluculer karşı girişilen hava harekâtını 'flas' haber olarak dünyaya duyurdu

Haber Merkezi — Turki-

ye'nin Irak topraklarında dün sabah gerçekleştirdiği hava harekâtını yabancı ajanslar ve radyolar "flas" haber olarak dünyaya duyurdu

Amerikan AP ajansı haberinin girişinde "Türk Hava Kuvvetleri jetleri Irak'taki Kurt gerilla kampı ve cephaneliklerini bombaladı. Harekât, son olarak İsyancıların Türkiye'de sivilleri öldürmelerine misilleme olarak yapıldı" ifadesini kullandı. Devlet Bakanı ve Hükümet Sözcüsü Hasan Celal Güzel'in açıklaması çerçevesinde verilen haberde, İran'ın, Türkiye'nin Irak içinde bu tür bir harekât düzenlemesinden her zaman hoşnutsuzluk duyduğunu, bu şekilde Irak'ın kuzey bölgelerini denilemez zorunluluktan kurtulurken Körfez sahasında da böyle bir harekâtın Irak'ın yararına olduğunu mandığı kaydedildi. AP ajansı Türk Hava Kuvvetleri'nin, Ankara'da Bağdat'ta bulunan anlaşma uyanması bu harekâtı gerçekleştirdiğine yer verdi.

İngiliz Reuter ajansı da Güzel'in açıklamasına dayandırdığı haberinde, Türkiye'nin harekâtı "Irak'ta arandaki sevak takip anlaşması" uyanması düzenlediğini belirtti. Haberde, bölücü grupların 1984'ten bu yana Türkiye'de düzenledikleri eylemlere 600 kişiyi öldürdüklerine dikkat çekildiğinden sonra bunun Türkiye'nin mayıs 1984'ten beri Irak toprakları içinde gerçekleştirdiği ünlü operasyon olduğu belirtildi. Reuter ajansı, harekâtın en az 100 kişinin öldüğünü, 100 kişinin de yaralandığını haberinde kaydetti. Reuter, haberinin girişinde "Türk Hava Kuvvetleri uçakları Irak topraklarındaki Kürt İsyancılarını yuvalarını bombaladı" cümlesini kullandı.

Alman DPA ve Fransız AFP ajansı ile Sovyet resmi haber ajansı TASS, operasyon haberini yorumsu olarak duyurdu. İngiliz yayın kurumu BBC ise dünya haberleri servisinde verdi-

ği haberinde, Türkiye'nin Irak topraklarında 14 Türk vatandaşının katledilmesi üzerine bir harekât başlattığını bildirdi. BBC'nin haberinde bölücü gruplardan "Kürt gerillaları" olarak söz edildi. Haberde, Türk jetlerinin Irak topraklarında "Kürt gerillaların gizlendiği bölgeleri bombaladıkları" belirtildi.

Mecliste İnönü: Önlemleri tartışalım

ANKARA (Cumhuriyet Bülteni) — Millî Savunma Bakanı Zeki Yavuzturk TBMM'de hukümet adına gündem dışı söz alarak, Türk Silahlı Kuvvetleri'nin bu sabah Kuzey Irak'ta giriştiği harekât hakkında üyelerle bilgi verdi. Yavuzturk, en son Hakkâri Uludere Taşdelen'deki olaydan sonra yapılan operasyonlar-

da bölücü eskiyanın Kuzey Irak'taki kamplarına kaçıklarının saptandığını, barındıkları sığınakların belirlendiğini anlattı.

SHP Genel Başkanı Erdal İnönü söz alarak, "Masum vatandaşlara karşı girişilen saldırılara karşılıksız bırakılmayacağı gösteren Silahlı Kuvvetlere şükranlarımız" dile etti. İnönü'yu ANAP'lılar dahil tüm partilere mensup üyelerle bağışlar alkışladılar.

Irak'taki operasyonda umulan sonucun alınması dileyen İnönü şöyle devam etti:

"Şimdi buadan sonra yapacağımız şey, alınması gereken uzun vadeli önlemleri gözden geçirmektir. Masum vatandaşlar bu tehlikeli ortamdan bir an evvel kurtarılmalıdır. Hükümet bugüne kadar Güneydoğu olaylarını hep kuşumamıştır. Gerçek önlemleri bir türlü almamıştır. Bu harekâtın askeri tarafı bittikten sonra buraya getirilip olayın boyutlarıyla gözden geçirilmelidir. Önlemleri birlikte tartışalım."

DYP Genel Başkanı Hüsamettin Cindoruk ise konuşmasında Silahlı Kuvvetler'e teşekkür ederek başlatılan ANAP'lıların bazıları oturdıkları yerden laf attılar. Cindoruk, Türkiye'nin

Irak-Iran savaşına itilmemesi gerektiğini belirterek, köy korucuları uygulamasını eleştirdi ve "Ege köylüsünü nasıl güvenlik güçleri koruyorsa, Güneydoğu'daki köylüleri de korumalıdır" dedi.

DSP Grup Başkan Vekili Cahit Karakaş da operasyon konusunun bir gün önce Meclis çalışmalarında konuşulduğundan, bunun ANAP Grup Başkan Vekilinin demecinden de anlaşılabilirler, böyle bir konuda hükümetin partilere bilgi vermesi gerektiğini söyledi. Bunun üzerine Millî Savunma Bakanı Yavuzturk oturdugu yerden, "Saat 10.00'da Raşan Hanım'ın söylediği" diye bağırdı. Karakaş, müdahalenin zorunlu olduğunu, bölgedeki olayların böyle bir harekâtı gerekli kıldığını anlatarak, sivil halka zarar verilmemesi olmasının umudunu dile getirdi ve Türkiye'nin bölgede neak tavaya çekilme istendiğini söyledi. Sıcak savaşa çekilme isteginin hem savaşımların gücünden hem de arkalarındaki gücünden kaynaklandığını kaydeden Karakaş, Türkiye'nin demokrasiye geçişini bekleyen ve GAP'ı engellemek isteyen bazı ülkelerin bu olayları desteklediklerini bildirdi.

lucu grupların 1984'ten bu yana Türkiye'de düzenledikleri eylemlere 600 kişiyi öldürdüklerine dikkat çekildiğinden sonra bunun Türkiye'nin mayıs 1984'ten beri Irak toprakları içinde gerçekleştirdiği ünlü operasyon olduğu belirtildi. Reuter ajansı, harekâtın en az 100 kişinin öldüğünü, 100 kişinin de yaralandığını haberinde kaydetti. Reuter, haberinin girişinde "Türk Hava Kuvvetleri uçakları Irak topraklarındaki Kürt İsyancılarını yuvalarını bombaladı" cümlesini kullandı.

Alman DPA ve Fransız AFP ajansı ile Sovyet resmi haber ajansı TASS, operasyon haberini yorumsu olarak duyurdu.

İngiliz yayın kurumu BBC ise dünya haberleri servisinde verdiği haberinde, Türkiye'nin Irak topraklarında 14 Türk vatandaşının katledilmesi üzerine bir harekât başlattığını bildirdi. BBC'nin haberinde bölücü gruplardan "Kürt gerillaları" olarak söz edildi. Haberde, Türk jetlerinin Irak topraklarında "Kürt gerillaların gizlendiği bölgeleri bombaladıkları" belirtildi.

ANKARA'dan YALÇIN DOĞAN

Harekât, Öncesi ve Ötesi

ANKARA — Çankaya'da Cumhurbaşkanı'nın telefonu dün sabah erken saatlerde çalıyor.

"Irak'ı operasyonu başarılı bir şekilde gerçekleştirmiş Sayın Cumhurbaşkanım".

Genelkurmay Başkanı Orgeneral Nispet Üzümler günlerdir beklenen "sınır ötesi askeri harekât"ın dün Cumhurbaşkanı Kenan Evren'e böyle bildiriyor. Ve asker kesiminde üç-beş gündür beklenen kaynaklanan gerilimin dün sabah saatlerinde "operasyonun başlaması ve başarıyla sonuçlanması" nedeniyle sona eriyor.

Gerçekle, Irak topraklarında operasyon kararı geçen hafta sonunda alınıyor. Karardan sonra Genelkurmay Başkanı Houston'da Başkanlık Otuzlu'ya aralarak kendisinin "siyasi mutabakatını" alıyor Genelkurmay ile Houston arasında birkaç kez telefon görüşmesi gerçekleştiriliyor.

Ankara'da ise, Cumhurbaşkanı Kenan Evren neredeyse saat saat "durumdan haberdar" ediliyor. Genelkurmay, alınan siyasal karar üzerine teknik hazırlıkların hızlandırılıyor. Ve "operasyonun zamanlamasına" yönelik ayrıntılı değerlendirme başlıyor. Salı günü, yani önceki gün

Genelkurmay'da bir ara "operasyonun hemen yapılması" eğilimi ağır basıyor. Ancak, son bir değerlendirme güdüldüğünde, bölgedeki "hava koşullarının elverişli olmadığı, hızla rüzgârın istenilen uçuş alanını engellediği" saptanıyor. Ve sonunda vazgeçiliyor. Buna rağmen, Meteoroloji'den hava koşulları saat saat izleniyor. Önceki gün sabaha karşı "hava koşullarının elverişli hale geldiği" bildirilince, Genelkurmay'da düğmeye basılıyor. Asil uçuşları Hava Kuvvetleri çekmekte olduğu, yani Irak topraklarına "havadan harekât planlandığı" için de Hava Kuvvetleri Komutanı Orgeneral Cemil Çuha önceki gün öğleden sonra Diyarbakır'a gidiyor.

Çeşitli kaynaklardan sağlanan bilgiler, ayrıntılı güçlerin Irak topraklarında "dokuz ayrı yerde yuvalandığını" ortaya koyuyor. Bu dokuz ayrı yerin "altısının daha önceki operasyonlarda yok edildiği" saptanıyor. Geriye, üç ana yuvalanma yeri kalıyor. İşte, dün sabah gerçekleşen hava operasyonu bu üç yerde yoğunlaşıyor.

Hava harekâtı başlamadan önce "Doğu uçuş sahası" yarım saat süreyle sivil uçuş trafiğine kapatılıyor. Malatya ve Diyarbakır'dan kalkacak askeri uçakların önünde "sivil trafik açısından" herhangi bir engel kalmıyor. Yaklaşık yarım saat süreyle otuz uçak "uçana yuvalanma yerinde toplam dokuz hedefi" bombalıyor.

Uçakların üstlerine dönmelerinden sonra Orgeneral Üzümler Çankaya'da Cumhurbaşkanı Kenan Evren'i telefonla arayarak sonucunu bildiriyor. Askerlerde beklenenin yarattığı gerilimin sona eriyor.

Bundan sonra "hava fotoğraflarının çekilmesine" kalyor. Bombalanmış yerlerde çekilecek hava fotoğrafları ile durumun değerlendirilmesi bekleniyor.

Başkent gün buya "operasyon heyecanını" yaşıyor. Konu, TBMM'de, Çankaya'da, Hükümette, Genelkurmay'da ve nihayet sokaktaki vatandaşın merakında yeniden ve yeniden tartışılıyor. Devlet'in ust kademesinde yoğun bir telefon trafiği yaşanıyor. Bu oluğu.

Ancak, oluğu olmayan, sokaktaki vatandaşın merakından kaynaklanan bir soru. Gazetelerin telefonları sürekli olarak yavaş ve sık sıkli vatandaşın dğün sorusu yanılıyor: "Aerkek'e mi girildi?"

Başkentteki vatandaş, siyasete daha yakın hissediyor kendisini. Başkentteki vatandaş başkentteki siyasal trafikten etkileniyor. Buna rağmen, "Ker-kük'e mi girildi?" diye soruyorsa, bundan tek bir sonuç çıkıyor.

Halkın yeri kadar bilgilendirilmediği. Başkentli bile böyle bir soru yöneltebiliyor, o zaman "Irak'a yapılan operasyonun boyutları ve niteliği" konusunda, halka gerekli bilgilerin aktarılıp aktarılmadığı sorusu gündeme geliyor.

Halkı net bir biçimde aydınlatmak da herhalde Hükümete düşüyor...

Hürriyet

BÖLÜM MÜDÜRÜ: İYVAYI BAŞKANI

Harekât, Meclis'i karıştırdı

5.3.1987

● SHP'li Cüneyt Canver, hükümetin "sınır operasyonu... konusunda Meclis'e bilgi vermesini istedi ve "Ordumuz hareket yapıyor, haberimiz olmuştur. Yana, gazetelerden mi okuyacağız?", dedi... Sert tartışmalar çıktı.

ANKARA (Hürriyet) TBMM Genel Kurulunda dün ilaç konusunda Meclis arastırması önergesi ele alınırken "Sınır operasyonu... konusuna da dile getirildi ve tartışmalar çıktı. Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanı Mustafa Kalemli ilaç konusunda konuşurken SHP Adana Milletvekili Cüneyt Canver, birleşimi yöneten Başkan Vekili İskender Cemal Ege'ye bir pusula gönderdi. Canver... pusulada sınır operasyonunun başladığını kaydetti ve "Hükümetin bu konuda Meclis'e bilgi vermesini istedi" dedi. Canver, Ege'den bu konuda hükümeti söz vermesini talep etti.

Ege ise, pusulanın arkasına "Sayın Canver, bu konuyu TBMM başkanına iletiniz lütfen, cevabını yazdı. Kalemli'nin konuşmasını bitirmesinden sonra bu kez Canver, yerinden

kalkarak Ege'ye hitaben "Siz bir not göndermişsiniz. Hükümet sınır operasyonu konusunda Yüce Meclis'e bilgi vermemiştir, diye bağırdı. ANAP sıralarından "Söz almadan konuşma oturur yemeyi, bitirmeyi laf atmaları oldu. Canver bu kez, "Açıklama hükümet. Meclis, bu olayı da yarın gazetelerden mi okuyacak? Ordumuza başarı dilemiyoruz, dedi. ANAP Kayseri Milletvekili Mehmet Nuh Kaşıkçı, "Ölür Meclis'in düzeni sağlansın, diye bağırdı. Canver de Kaşıkçı'ya "Siz vatan haini misiniz?", diye cevap verdi. Daha sonra Canver arkadaşlarıyla TBMM Genel Kurul salonuna dışına çıkardılar. SHP milletvekili Canver, duz zencideği basın toplantısında "Bu Meclis, Özal'ın emeliatı yov ile mi meşgul olacak, patates fiyatlarını mı tartışacak? Ordumuz hareket yapıyor, bizim bilimiz yok", dedi.

Cumhuriyet

Harekâtın sonra Ceylanpınar'da traktör yaktılar

PKK yine saldırdı

6.3.1987

Ceylanpınar Devlet Üretim Çiftliği'ndeki 35 traktör tamamen yakıldı, 7'si kısmen tahrip edildi. PKK tarafından olay yerine bırakılan bildiride eylemin harekâta misilleme olarak yapıldığı bildirildi.

Haber Merkezi — Irak'ın kuzeyinde dağlarda barınan ayrılıkçı teröristlerin kamplarının önceki sabah Türk jetleri tarafından bombalanmasına misilleme olarak, önceki gece Ceylanpınar Devlet Üretim Çiftliği'ne sabotaj yapıldı. Şanlıurfa'nın Suriye sınırı yakınındaki Ceylanpınar ilçesinde, sınır boyunca uzanan Devlet Üretim Çiftliği'nde resmi plakalı 35 traktör tamamen, 7 traktör de kısmen yakıldı. Önceki gece saat 22.00 sıralarında çiftliğe gelen 10 kadar ayrılıkçı teröristin, iki bekiyi ele-

lerini ve gözlerini bağlayarak 'esir' suale mevkirdikten sonra Beyazkule mevkinde park edilmiş traktörlerin üzerine benzin döke-rek ateşe verdikleri öğrenildi. Depoları dolu olan traktörlerden 35'i tamamen yanarken 7 traktör de kısmen yanarak tahrip oldu. Olay günün ilk kuvvetlerine saat 05.00'te bildirildiği için i-faiye yangına müdahale edemedi.

Yasadışı bölücü örgüt PKK adına bırakılan bildiride, "Eylemin Türk Hava Kuvvetleri'nin Irak topraklarında gerçekleştirildiği harekâta misilleme" olduğu kaydeden ayrılıkçı teröristler, havanın yağışlı olmasından dolayı yapılan olay yerinden iz bırakmadan kaçtılar. Şanlıurfa Vali Vekili İsa Parlak, bölgede güvenlik kuvvetlerine geniş kapsamlı operasyonlara başlan-dığını bildirdi.

Ayrılıkçı teröristlere karşı Irak'ta gerçekleştirilen hava harekâtından sonra sınırda yoğun-laştırılan kara harekâtı devam

ediyor. Operasyon bölgesindeki Cumhuriyet muhabirleri Mehmet Aksoy, Turan Yılmaz ve Cen-giz Mumay'ın bildirdiklerine göre, Uludere ile Çukurca arasında-ki dağlık kesimlerde bulunan komando birlikleri teröristlerin sınır geçişleri için kullandıkları tüm noktaları kontrol altına almış durumda. Askeri birlikler, helikopterlerin de desteği ile sınır bölgesindeki aramalarını sür-dürüyorlar.

Irak'taki kamplara yapılan hava harekâtından sonra Genel-kurmay Başkanlığı'nın hava fotoğrafları üzerinden değerlendir-mesi devam ettiği için "dar-be sonrası kesin hasar" ile ilişkin bir açıklama yapılmadı. Bu arada, Irak'ın kuzeyinden korsan yayın yapan Kürdistan Yurtse-verler Birliği Partisi Radyosu, kamplarda bulunan 120 kişinin olduğunu 200 kişinin de yaralan-dığını duyurdu. Radyo, harekât sırasında kendî kamplarının da isabet aldığını bildirdi.

Bölgedeki operasyonların sır-a-sında çok sayıda kişi gözaltına alınırken, 14 kişinin öldürüldü-ğü Taşdelen köyünde de 10 kişi gözaltına alındı. Yetkililer, göz-altındakilerin sayısı konusunda bir açıklama yapmıyor. Taşdelen köyünde ise Mehmet Çelik, Ra-mazan Tarhan, Kemal Tarhan, Mehmet Öter, Mahmut Yılmaz, İsmail Ulaş, Hacı Ulaş, Hadi Çetin, Kemal Çetin ve Ramazan Çetin adındaki yurttaşların göz-altında olduğu öğrenildi.

Cumhurbaşkanı Kenan Evren ile dün haftalık olağan görüme-sini yapan Başbakan Vekili Ka-ya Erdem, Çankaya Köşkü'nden çıkarken yaptığı açıklamada, bundan sonrasında sınır ötesi-de yeni bir operasyon olmayacağı kanaatini taşıdığını söyledi.

Harekât ve sonrası

İran'la ilişkiler zorlanacak mı?

CENGİZ ÇANDAR

ANKARA — Türkiye'nin önceki gün Kuzey Irak'ta sürürlü bir bölgede gerçekleştirildiği hava harekâtından, başkentteki Irak ve Arap diplomatik çevrelerinde uyandırıcı kayıplar devam ediyor. Operasyonun Türk-Irak ilişkilerinde olumsuz bazı yansımaları neden olacağı görünüyor. Nitekim, İran Dışişleri Bakanlığı'nun ilk çıkışı, operasyonu Tahran'da pek olumlu karşılanmadığını ortaya koyuyor. İsrarla bu operasyonun İran-Irak Savaşı ile hiçbir ilgisi bulunmadığını Türk yetkilileri belirttikleri halde, neden Tahran'ın kaygısı giderilemiyor? Tahran, Türkiye'nin ayrılıkçı gruplara karşı u-

nr ötesinde gerçekleştirildiği operasyonlara ilişkin değerlendirilmesinde, iki unsuru göz önünde tutarak hareket ediyor. 1. Söz konusu operasyonlar arabe Türk kamuoyunda tartışılmaya baş-lanan bazı çevrelerin ifade ettiği, Türkiye'nin Kerkük ve Musul'a yönelik uzun vadeli niyetlerinin bir on hatırlığı mıdır? Bu sorunun İran yö-neticilerinin zihninde aydınlanması gerekiyor.

2. Türkiye'nin Kuzey Irak'taki operasyonları, Saddam Huseyin'in kar-gı mücadele eden İran yandaşlarını güvensizliğe sevkedecek, Saddam rejimi rahatsız olacak nitelikte midir? Bu sorunun cevabı da Tahran'ın tutumu-na belirleyecek.

Bu kaygılar bir yana, Tahran, böl-gede başlamış ve hatta derinleş-tiren Irak antitezinin ortaya çıkma-sına karşı olmakla İran ile tam bir mutabakat halinde İran'ın An-kara ile Tahran arasındaki bu görüş birliğini açığa ifade ediyorlar. Bununla birlikte, Kürdistan sorununun askeri yönleriyle çözülemeyeceği, kendi teröristlerinin bunu gösterdi-ğini belirtiyorlar. Dahası, gerek Bar-sani'nin gerekse Talebani'nin Türk-ye ile bir sığınmaya girmek isteme-diklerine ve PKK üsüne Türkiye'ye karşı savaşmayacaklarına inan-ıyorlar.

Bu durumda, İran'ın yaklaşımı operasyonun sadece PKK'ya mi dar-be indirilip yoksa Barzani ve Tale-bani'nin güçlerini de mi etkilediğine ilişkin tartışılabilir raporlarına bakarak değerlendirilecek gibi görünmektedir. Dışişleri Bakanı Vahit Halefoğlu'nun ağustos 1986'da Kuzey Irak'ta gerçekleştirilen Türk hava harekâtı-nın ardından yaptığı, Tahran ziyare-tinde İran Cumhurbaşkanı Seyyid Ali Hanemey kendisine, "İran'ın be-lirli bir birlik topluluğu yönetme-mesi ve sadece teröristleri hedef alması halinde Türk operasyonlarına karşı çıkamayacağı" söylemişti. Ne var ki, İran'ın, ağustos 1986'daki hava ha-rekâtının sadece PKK ile sınırlı kul-madığı kanısındadır.

Özellikle sınır parçalanmasından sonra, Türk-Irak ilişkilerinin açından anlaşıldığı üzere, sınır ötesi önce kaçırılan Türk mühendis Atilla Çe-likk'in serbest bırakılması için İran'ın Talebani üzerinde etkili olmasına kul-lanmak istediği düşünülmektedir. Bir başka kısa vadeli sorunu ise Bas-bakan Turgut Özal'ın Ankara'ya dö-nüşünden bir süre sonra, Türkiye'ye resmi bir ziyareti yapması beklenen İran Başbakanı Mr Huseyin Musav-vinin bu ziyaretinin tarihi daha da belirsizliğe imiş. Bu ay içinde İran Ağır Sanayi Bakanı Behzad Nabavi'nin Ankara'ya yapacağı ziyareti ele alınacak Türk İran ilişkileri ilgili-kileri, Kuzey Irak operasyonunun yapı-lması olmasının "siyasi gölgesi" düşecek.

Operasyona ilişkin kaygılar, sade-ce Tahran ile sınırlı kalmıyor. Arap diplomatik çevrelerinde de belirgin bir rahatsızlık dikkati çekiyor. Arap-ların Kerkük-Musul tartışmalarından fazlasıyla etkilendikleri ve Kuzey Irak'taki operasyona bağlantılı gör-me eğilimleri gözle karşıyor. Bu ra-hatsızlığı diplomatik kulüsterde fısı-lı-dayanlar arasında, Türkiye ile geyel olumlu ilişkileri bulunan Mısır gibi ülkeler bile bulunuyor. Irak'ın da ge-lişmelerden pek hoşnut olmadığı, hatırlarsanız Kerkük-Musul tartışmalarının olumsuz etkilerini hissederek, Kuzey Irak'ta sınırlı bir Türk varlığına yol açabilirdi endişesiyle, bir kara operas-yonu için Türkiye'ye izin vermediği de Arap diplomatik çevrelerinde söy-leniyor. Türk diplomasisinin, önümüzde-ki dönemde Kuzey Irak operasyonu-nun yarattığı kaygıları dağıtmak için hayli zorlanacak anlaşılıyor.

Harekât soğukluğu

Tahran suçladı, Ankara yanıtladı

ANKARA (Cumhuriyet Bürosu) — İran, Türkiye'nin önceki gün Irak sınırlarını içinde gerçekleştirildiği hava harekâtına tepki göster-di. İran Dışişleri Bakanlığı'nın bu konuda Türkiye'yi dışlayan bir açıklama yapması Tah-ran'ın Ankara'dan Tahran'a, "Bu'du kapalı bir dille "bu olayı değilmiş gibi" olmak suçladı. İran Dışişleri Bakanlığı önceki akşam bir açıklama yaparak, "Türkiye'nin bu sorunu-na bir konuşma ülkesi toprak bütünlüğü-nü ihlal etmesi meşru gösteremeyeceği" bildirdi. Türkiye'nin harekâtı nedeniyle "kayıp" belirtilen açıklamada "saldırının

kuruluşun için mücadele eden kurstire hedef aldığı" Öncü-virüldü. Dışişleri Bakanlığı Sözcüsü Yahim Erlep, "dünkü olağan basın brifing-de "çiftliğin çevrelerden gelen tepkileri yanıt olarak" yaptığı açıklamada, "Masum insanları öldürülürken sus-kun ve kayıplar katanlarına şimdiki ha-rekâta ilişkin tepkilerimiz anlamlık mümkün değildir" şeklinde konuştu. Erlep, "Hükümet açıklamasında sarahatle belirtilen operasyonun amaçları konusunda bu gibi tepkiler ayrıntılı değil, subjektif olmaktadır o-rie bir anlam taşımaz" diye ekledi.

Gazetecilerin bu açıklamanın "kimileri hedef aldığı" sorularına üzerine de Erlep, "Harekâtı eleştiren çevreler" diyerek çoğul bir ifa-de kullandı. "İran Dışişleri Bakan-

lığı'nın açıklamasını da kasdediyor musunuz?" sorusu üzerine Dışişleri Sözcüsü "Açıklama o da dahil bu-tun tepkileri yanıt niteliğindedir" sek-linde konuştu. Doğrulan bilgile-re göre, harekâta bu aşamada yal-nız İran Dışişleri Bakanlığı ve Bar-zani yanlısı Kurul'un radyo istasyonun-dan tepki gelmiş bulunuyor. Bu Durum Dışişleri'nin açıklamasının daha çok İran'a dönük olduğu sek-linde değerlendiriliyor.

Körfez savaşında Irak sınırların-dan içeri giren ve Irak'ın çok geniş toprak parçalarını elinde tutan İran'ın Türkiye'yi Irak'ın toprak bütün-lüğüne saygı göstermeye davet etmesi Ankara'da "garp" karşılıklı. Bu söz-lere, Saddam'ı değil, Irak halk-ını korumak için söylüyorum" dedi.

Tahran ve Kum şehirlerinin bombalanmasına nasıl karşı çıkıyor, bir Arap olarak, Bağdat ve Basra'nın da bom-balanmasına aynı şekilde tepki gösterdiklerini kaydeden Kaddafi, kentler savaşının sona erdirilmesi çağrısında bulundu.

Gözlemciler, resmî haber ajanı-sı JANA tarafından yayın-lanan bu konuşması ile Kaddafi'nin Körfez Savaşın'da İran'a en sert eleştirilerini den-birini yönelttiğine dikkat çekiyorlar.

Tercüman 5.3.1987

Kaddafi Irak şehirlerinin bombalanmasına karşı çıktı

TRABLUS, (A.A.) — Libya lideri Muammer Kaddafi, Irak'ın Irak şehirlerinin bombalanmasına şiddetle elestire-rek, "Bir Arap olarak, Bağdat ve Basra'ın da bom-balanmasına aynı şekilde tepki gösterdiklerini kaydeden Kaddafi, kentler savaşının sona erdirilmesi çağrısında bulundu. Gözlemciler, resmî haber ajanı-sı JANA tarafından yayın-lanan bu konuşması ile Kaddafi'nin Körfez Savaşın'da İran'a en sert eleştirilerini den-birini yönelttiğine dikkat çekiyorlar.

Kaddafi, ülkenin güneyin-deki Sebha şehrinde toplanan Libya Genel Halk Kong-resi'nde yaptığı konuşmada, görüşlerinde bir değişiklik ol-madığını ve hâllâ Irak devri-ni desteklediklerini, an-ak, Irak şehirlerine füze at-tarak Saddam'ın devrilmesinin hiçbir zaman sağlanamay-a-

Cumhuriyet 5.3.1987

İşkence için soru

Ankara (anka) — SHP Diyarbakır Milletvekili Kadir Narin, bir süre önce Diyarbakır'ın Piriñçik köyüne bağlı Çayırhan mezarında Zulfi-kar Bayram adlı yurttışı işkenceyle öldürüldüğü ileri sürülen, Piriñçik Jandarma Karakolu'nda görevli astsubay Mustafa Hastürk hakkında herhangi bir işlem yapıp yapılmadığını sordu. Kadir Narin, İçişleri Bakanı Yıldırım Akbulut'un yanıtlanması isteğiyle TBMM Başkanlığı'na verdiği soru önergesinde, "23 Şubat 1987 tarihinde Türkiye Televizyonu'nda Diyarbakır'ın Piriñçik köyüne bağlı Çayırhan mezarında meydana gelen olayla ilgili bir açıklama yaptınız mı? Zulfi-kar Bayram'ı işkenceyle öldürdüğü bildirilen Piriñçik Jandarma Karakolu'nda görevli astsubay Mustafa Hastürk hakkında herhangi bir işlem yapılmış mıdır?" dedi.

Kürtçe öğrendiler

Emniyet Genel Müdürlüğü Asayiş Daire Başkanlığı'na bağlı özel harekât timinin eğitim sonu tatbikatı Göbbaşı Polis Eğitim Merkezi'nde yapıldı. Özel harekât timi elemanlarının Güneydoğu Anadolu'ya gönderilecekleri bildirildi. Tatbikatı Başbakan Vekili Kaya Erdem, Emniyet Genel Müdürü Şajfet Arıkan Bedük ile 67 Hın emniyet müdürleri izledi. Tatbikatta özel tim elemanları, rehline kurtarma ve baskın operasyonlarını "rehine"lere tarar vermeden gerçekleştirildi. Altı aylık eğitimlerinde her türlü silah kullanmayı öğ-renen özel harekât timi elemanlarının Kürtçe bildikleri ve her tür arazi ve doğa koşullarında operasyon yapabilecek şekilde eğitildikleri bildirildi.

Milliyet 5.3.1987

Kral Kızı Barajı'nda olay

PKK bir erimizi şehit etti

●Bölücü eşiği, barajı koruyan jandarma komanto TIM'ine nöbet değişimi sırasında saldırdı. Yoğun ateş altında on-başı Dursun Ali Katran can verdi. Bölgeye 80 özel TIM gö-revlisi gönderildi

YURT HABERLER SERVİSİ
"Kanlı Tak-vim"ne yaklaşı-larak uyan bir eyleme dönüşen Kral Kızı Barajı Koruyan Jandarma Ko-mando Tim'ine nöbet değişimi sırasında saldıran bölücü v-y-kıya onbaşı Dursun Ali Katran'ın şehit etti. Övledir ki her dört v-ara landı. Teröristlerin yakalanması için sorude geniş önlemler alındı. Onbaşı Katran PKK teröristle-rinin şehit ettiği 14 silahlı kuv-vetler mensubu oldu. Katran'ın cenazesi dört toprağa verilmek üzere doğduğu yer olan Adana'nın Karaisalı ilçesine gönderildi.

KORUMA ARTI RİTİ Dİ
Barajı sabotaj girişiminden sonra bölgedeki stratejik nokta-

larda koruma artırıldı. Askeri birlikler takvime çıktı. Karaisalı, Kaban, Ataturk, Batman, Kral Kızı barajlarındaki petrol boru hatları, Bitay, Batman rafinerisi, hastahaneleri, Habur gum-rükü kapısı çevresinde kuv-yet-tulduyor. Diyarbakır - Şanlı-urfa karavolu üzerindeki Piriñç-ik NATO üsünde de Türk ko-ruma görevlisi sayısı iki katına çıkarıldı. Ök-vandan itibaren PKK mil-litanelerinin Kral Kızı barajına sabo-j girişimlerinden önlenme-sinden sonra bölgeye 80 görevli gönderildi. Yetkililerin verdiği bil-giye göre baraj çevresinde ko-ruma görevinde de bulunacak olan özel TIM görevlisi, bu arada sabotaj eylemlerine katılan bölücü yeti. mensuplarını böl-gede arama çalışmalarında ta-tuluyor.

Milliyet 5.3.1987

Eylem takvimi

●Güvenlik güçlerince ele geçirilen terör örgü-tünün takviminde eylem yapılacak "107 önemli gün" yer alıyor

YURT HABERLER SERVİSİ
GÜVENLİK birimleri, ya-sadığı PKK örgütü'nün "Kanlı Takvim"ini sap-tadı PKK'nın en etkili eylemlerine, önemli saydığı bu günlerde gerçekleştirilecek 99 öne-mli aralıkla gerekli önlemlere başvur-ulması kararlaştırıldı. Tüm emniyet örgütüne de "PKK tak-vimi" gönderilerek bu günlerde daha dikkatli olunması uyarı-sında bulundu. PKK'nın kanlı takviminde, 1925'de Seyh Sait isyanından başlanıp 107 önemli gün yer alıyor. Bu önemli günler şöyle sıralanıyor:

- 1. Seyh Sait İsyanının başlangıcı tarihi: 13 Şubat 1925, Birinci Devrim isyanı: 18-21 Mart 1937, Nevruz-Ulularasası ayaklığı mücadele günü: 21 Mart, İçiş-tişleri Bakanlığı'nın birlikt, dayas-ama ve mücadele günü: 1 Ma-yıs, Mehmet Karameşer ve İbra-him Bilgiç'in ölüm günü: 2 Mayıs 1983, Mahi Karner'in ölüm günü: 18 Mayıs 1977, Seyh Sait ve arkadaşlarının Diyarbakır'da asılış tarihi: 28 Haziran 1925, Hezen risgarivis kurulan (Kürdistan

Kurtuluş Birliği HRK)'in kuruluş günü: 15 Ağustos 1984, Diyarbakır Cezası'nda açık grevlerin başlangıcı: 1-2 Eylül 1983, Kuzey Irak'ta Kürd isyanı: 11 Eylül 1981, Türkiye Cumhuriyeti'ni koruma ve kollama harekâtı: 12 Eylül 1980, Hayri Durmuş, Kemal Pir, Akif Yılmaz'ın açık grevi sonucu ölümü: 13 Eylül 1983, PKK kuruluşu: 27 Kasım, 88 v-erğre hakları bağışması ve-rilmesi bildirilmesinin Birleşmiş Mil-letler'de de kabul edilmesi: 14 Aralık 1980.

KANLI OLAĞ
Milliyet Diyarbakır Muhabiri İbrahim Dörtkay'ın belirleme-lerine göre PKK örgütü kanlı eylemlerini Suriç'in Erüh ve Sem-dinin ilçelerinde 1984'de yapıpı başlatmıştı. İlk PKK'cı teröristler, o tarih-ten bu yana 433 kanlı olay yarat-tılar. Bu olaylara 133 asker şeh-it olurken, büyük bölümü ka-dın ve çocuklardan meydana ge-len 211 yurttaş hayatını kaybetti.

Söz konusu eylemlerin bir bölü-münün PKK takvimindeki günlerde yapıldığı saptandı.

iran'a göre Türkiye katliam yapıyor

Kuzey Irak'a giren İran, bizi karşısına almak pahasına bölücülere kanat gerdi

Molla, kendini kolla

Türkiye'ye karşı düşmanca faaliyetlerini sürdüren dostumuz (!) İran, "Savunma" hareketimizi katliam olarak niteleyerek, PKK güçlerine kanat gerdi.

Öztürk AKKÖK Saliha ŞAHİN

ERZURUM (hha) - Doğu sınırımızda İran, Kuzey Irak'ta giren silahlı grupların hareketinde de, "gerçek yüzünü" ortaya koydu. Türk uçaklarının hareketi başladığı saatlerde "Kerbelâ-7" hareketini başlatan ve Kuzeydoğu Irak'a giren İran birlikleri, Barzani, Talabani ve PKK güçlerine kanat gerdi. Hecumran köyünde 50 kilometre uzayı açan İran birliklerinin amacını, Irak'ın toprak bütünlüğünü korumak olduğunu söyleyen İran Dışişleri Sözcüsü, "Türkiye'nin düzenlediği hava saldırısında Irak'ta çok sayıda sivil ölümlü, Kürt kardeşlerimizin katli-

mini görmekten kelemeyiz" dedi. İran Dışişleri Sözcüsü, hava hareketini, "Irak'a yönelik Türk saldırısı" olarak nitelerek, İran İslam Cumhuriyeti'nin Seai Radyosu, bu operasyona geniş yer ayırdı. Dışişleri Sözcüsü'nün, "Türk saldırısında çok sayıda sivil öldü, Kürt kardeşlerimizin katliamı, biz gerçekleştirdik. Bu katliamı görmemizden kelemeyiz" şeklinde konuşmasını da duyulmayan İran İslam Cumhuriyeti'nin Seai Radyosu, sayısını şöyle devam ettirdi: "Irak'a giren Türk askerinin bir daha buradan çıkacağına sanmıyoruz. Harekatin amacı açıktır. Bölücü eksenin bahsedildiği. Oysa bölücü eksenin

grupları, Türkiye'den Irak'a, Saddam rejimine karşı savaşmak için geçen Müslüman Kürt kardeşlerimizdir. Biz de çıkarlarımız için savaşan, İslam devrimini için kanını döken, canını veren bu kardeşlerimiz her türlü yardımı yapmayı devam ettirecektir. Son olaylar da göstermiştir ki, Irak rejimi artık kendi toprak bütünlüğünü bile koruyamaz, kuşay kesimlerdeki Müslüman halkının emniyetini temin edemesi hale gelmiştir. Türk saldırılarına da bu nedenle sesini çıkartmamaktadırlar. Yöre halkı, Irak rejimi sesini çıkartmaya da yalnız olandığını bilmelidir. Sivil halkın yaydığı köylerin bombalanması vahşettir. Bu saldırı, İran'ın Müslüman halkını yurtden yur-

yalanmıştır. 1986 yılında gerçekleştirilen ilk harekattan sonra bu konudaki husus grubumuzun Türk nüfuslarına letmişlik, Hükümetin, yekeslik, hüncce saldırısı bir komşu bir ülkenin Müslüman halkına yakıştırmaz. Hakkârî'nin Uludere İlçesinde buchi Teydelen Köyünde 14 masum insanın amması katliamı ve eylesen sonra Irak topraklarındaki mlenne çökken bölücü eksenlere verilmiş amaçlarla yapılan hareketin başladığı saatlerde, İran birlikleri de "sivil yerleşim merkezlerini yönelik taarruz yapılmıyacaktır" şeklinde anlamayı bozarak "Kerbelâ-7" hareketini başlatı ve Kuzeydoğu Irak'a girdi.

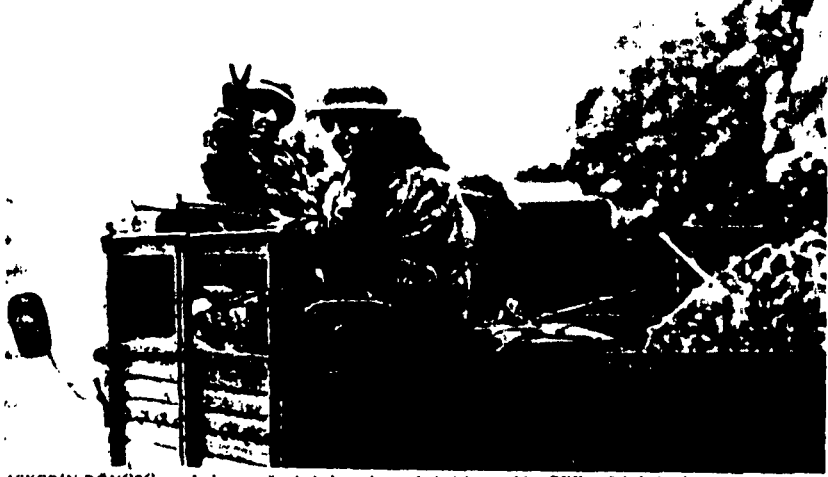
Dışişleri'nden sert tepki: "İran, art niyetli"

ANKARA (Hürriyet) - Dışişleri Bakanlığı Sözcüsü Yalın Eralp, İran Dışişleri Bakanlığının, Türkiye'nin Irak topraklarında yaptığı sınırlı hava hareketini kinama üzerine dün yaptığı açıklamada, İran'ın "Art niyetli ve subjektif olmakla" suçladı. Dışişleri Bakanlığının Sözcüsü Eralp, dün Bakanlık'ta düzenlenen basın toplantısında gazetecilerin "İran'a ne cevap vereceksiniz" şeklindeki soruları üzerine şu açıklamayı yaptı: "Masum insanların öldürülürken, suikun ve kayıpların kalkanların girdi hare-

kâta ilgili tepkilerini anlamak mümkün değildir. Hükümet açıklamasında açıkça belirtilen operasyonun amaçları içinde, bu gibi tepkiler art niyetli değil, subjektif olmakla öyle bir değer taşıyamaz." BARZANI RADYOSU Yalın Eralp, daha sonra bir başka soru üzerine, bu açıklamanın yalnızca İran'ı değil, fakat İran gibi düşünen bütün grupları ve ülkeleri kapsadığını da belirtti. Eralp, bu açıklamada Barzani yanlı Kürt radyolarının, bölgedeki

yanlılarına da cevap verdiğini bildirdi. Eralp bu arada, önceki gün Devlet Bakanı ve Hükümet Sözcüsü Hasan Celal Güzel tarafından yapılan açıklamaya da atıfta bulunarak, "Türkiye'nin bütün bölge ülkelerinin toprak bütünlüğüne ve bağımsızlığına saygılı olduğunu, bunun da herkes tarafından bilindiğini" sözlerine ekledi. HÜKÜMET TEMKİNLİ Türk Silahlı Kuvvetleri'nin Irak topraklarında giriştiği operasyona gelen tepkileri de-

ferlendiren bir hükümet üyesi, bu defaki operasyonun farkli bir "uluslararası konjonktürde" gerçekleştirildiğine dikkat çekti. Son operasyon boyutlarının bundan öncekilere göre daha geniş olduğunu, lastta daha sınırlı bir operasyon olduğunu vurgulayan aynı yetkili sınırlı sözledi "Buna rağmen dikkat edilecek olursanız dış tepkiler bu defa daha fazla olmuştur. Sanıyorum bunun nedeni, Ortadoğu'da duran son farkli oluşu ve özellikle İran-İrak savaşının kritik bir döneme girmesidir."

ASKERİN DÖNÜŞÜ - Irak sınırı ötesinde hava kuvvetlerimizin ayrıldığı PKK teröristlerine karşı yaptığı operasyondan sonra, sınır bölgesinde temtilik harekâtına katılan kara birliklerimiz de karargâhlarına döndükten itibaren dönmeğe başladılar. Başarılı geçen operasyon sonrasında bölgeye yoğun kıy şartları egemen olurken, askeri birliklerin moralinin yüksek olduğu gözlemlendi. (Fotoğraf: RIZA EZER)

İran ve Libya'ya yanıt: Harekâtın 3. ülkeyi ilgilendiren yönü yok Ankara'nın tepkisi

Libya, Türkiye Büyükelçisine "operasyondan duyulan hoşnutsuzluğu" iletti. İran basınında ve radyosunda Türkiye'nin hava harekâtı nedeniyle eleştirel bir hava esti.

Avrupa'da çeşitli Kürt gruplar, operasyonu protesto eden gösteriler yaptılar. AET Parlamentosu'nun Ermeni rapörtörü, Türkiye'nin baskı uyguladığı ve Kerkük'ü işgale hazırladığı yolunda bir önerge oluşturdu.

ANKARA (Cumhuriyet Bureau) - Türkiye'nin kuzey Irak'ta gerçekleştirdiği hava harekâtına İran'dan sonra dün de Libya tepki gösterdi. Ankara, dün İran ve Libya'nın eylemlerini vanılarak, harekâtın, bölgedeki sınırlı sivil halka yönelik olmayıp, sınırlı bir ölkeyi ilgilendiren hükümetin bütünlüğünü du-

yanlı'nın haberini kaynak gösteren İran Radyosu, "Türkiye savaş bakanı (HC Güzel) kastediyor" bir açıklama yaparak Türk Ordusu'na bağlı asker birliklerinden önemli sayıda guncun Türkiye-İrak sınır boyunca kalmaya devam edeceğini duyurdu. "İfadesini kullandı. Radyosunun yayınına geri kalan bölümü şöyle söyledi: "İrak'ın kuzeyinde Irak rejimine karşı mücadele etmekte olan Müslüman halkı Türkiye'nin iç sorunları arasında nasıl bir bağlantı kurulabilir?" Sınır bölgesinden dinlenenler Tahran Radyosu'nun Farsça yayını da hava harekâtını saldı olarak nitelendi ve Irak'ın kuzeyindeki köylerde çok sayıda kadın ve çocuğun öldürüldüğünü iddia etti. Yasadışı TKP'nin Seai Radyosu ise hava harekâtının iç ve dış çevrelerde büyük tepkiyle karşılandığını ileri sürdü. DİŞİŞLERİNDEN AÇIKLAMA Dışişleri Bakanlığının dün bir açıklama yaparak operasyonun "Masum vatandaşların acımasızca katliamı" hedeflediği" belirtildi. "Bazı çevrelerin sınır ötesinden kaynaklanan bu menfur katliamı, ulkemeze ait bir olaymış gibi takdim ederek Türkiye'nin Irak'a girmek için bahane aradığı iddiasında bulunmalarını her türlü temelden yoksun olduğunu" vurgulanan açıklamada, operasyonun sınırlı amaçlı bir hava harekâtı olduğu bildirildi. Operasyon vesilesiyle "Irak'a yönelik olarak Türkiye'ye atfedilen bazı yanlış niyetlerin de gerçekte hiçbir ilgisiz olmadığını" kaydedilen açıklamada, bu iddiaların "Türkiye'yi Ortadoğu'da karışık işlere sürüklemek isteyen çevrelerin kasıtlı beyanları olarak değerlendirilmeye gerektirir" belirtildi. Açıklamada daha sonra şu görüşlere yer verildi: "İçine bir çevremizde, operasyonun hedefli olan askeri masum halkı mı gibi takdimli bu hususlar olumsuzdan dolayı tereddüt uyandırdılar, daha önce yaptıkları acımasız eylemlerinde

olen asil masumlar hakkında suskun kalmalarına hiçbir izahı yoktur. Türkiye, dış politikasında, uçucu ülkelerin toprak bütünlüklerine ve egemenlik haklarına saygılı olmak ve içlerine müdahale etmemek bakımından ne derece duyarlı olduğunu her zaman göstermiştir." ÖNERGE HAZIRLANIYOR Bu arada Avrupa Parlamentosu Siyasal Komisyonu'nda geçen hafta onaylanan Ermeni raporunun hazırlayıcısı Beklialik milletvekili İsaak Vandemuelebroucke, Avrupa Parlamentosu'na ilettiği bir önergeye Türkiye'nin Kürt halkına baskılarının kinamasını, Türkiye'nin Irak ve Musul ve Kerkük bölgelerini sığınak olarak kullanması ve ABD'nin hiçbir şekilde bu tür bir sığınak oluşturmemesi gerektiği, Önergenin pazarı günü başlayacak parlamentonun mart ayı oturumlarına gelmesi beklenmektedir. GÜNİŞLERİLER Ayrıntılı usullar dün Avrupa'nın yetkili ülkelerinde operasyonu protesto eden eylemler yapıldı. Hollanda'nın başkenti Işah'de 15 kişilik bir grup Dışişleri Bakanlığında oturumuna gitti. Federal Almanya'nın Hamburg kentindeki THY bürosunu bir süre işgal eden 60 kadar PKK'li gayrimüslim alimdi. Döşburg'da sayıları 20 kadar olan bir grupla THY'nin bilet satışı acentasının başına ve yerdeki sayıları tahrip etti. Polonya'da gelen husarın 30 bin münab dolayında olduğu bildirildi. İtali Berlin'deki THY bürosuna işgal eden ve tahribat yapan grup da polisin müdahalesiyle emniyete götürüldü.

DÜNYADA BUGÜN ALİ SİRMEN

Sınırların Ötesinde

Türk Silahlı Kuvvetlerinin geçen çarşamba sabahı sınırların ötesinde...

Çarşamba günü Hava kuvvetleri'nin Irak toprakları içinde gerçekleştirildiği operasyon...

Bu soruyu olumlu yanıt verilemez. Gerekliliği hatta zorunluluğu konusunda...

Doğrusu Genelkurmay Başkanı'nun yaklaşımı sağduyuludur. Gerçekten artık Türkiye bu ayrıltıcı cepheler sorunu ile birlikte yaşamayı...

namde gerek güneydoğu bölgesinde, gerekse Türkiye genelinde bir kez daha kanatlanmış bulunuyor...

Bu noktada bölgenin çok özel koşullarının daha da sakıncalı kıldığı korucular sorunu geliyor...

Tüm aksayan ve baskı sonucu doğuracak uygulamalara son verildi. Ekonomik ve sosyal boyutlarını göz önünde bulundurarak...

Türkiye'nin Irak topraklarında böyle bir operasyona girme zorunluluğu ile karşı karşı kalmaması...

Ancak, burada da bir noktayı iyice belirtmek, girişimin sınırlarını niyi çizmek zorunludur...

İstediği kadar istediği asker, gırdımlık yetkililer bu tehlikenin bilincinde...

Yabancı firmaların ya da güçlerin açığı ya da gizli temsilcileri Tutaran koku duşmanı...

Harekât tamamlandı

Uludere yakınlarında sınırdan çekmek isteyen dört bölücü çete mensubu bölgede uçuş yapan helikopterlerden indirilen tımlerle yakalandı...

Haber Merkezi - Irak sınırında ayrıltıcı teröristler karşı başlatılan ve havadan sınır ötesindeki kampların bombalanması...

Uludere'den ana muhabirinin endişeli bilgisi göre, Uludere ilçesine bağlı Ortabağ Köyü'nün Kayadibi mevkinde keşif uçuları bağlı 7 Kolordu Komutanlığı'na bağlı helikopterler...

Ekiyanın üzerinde, 3 adet Kalashnikov otomatik tüfek, 3 tabanca, 16 sarıyer, 1 dürbün, 2 kama, 1 fotoğraf makinesi, 2 el feneri ile çok miktarda örgütsel doküman ele geçirildi...

Yüktiler, bölgede 5 bölücü ekip aynı daha olabileceğini ve operasyonların bu yönde devam ettiğini bildirdiler.

Ceylanpınar Üstemir Çiftliği'nde ki traktörlerin kundağlanması ile ilgili olarak operasyon ve soruşturma da sürdürüldü.

Güneydoğu'da operasyon bölge içinde bulunan Cumhuriyet muhabirleri Mehmet Akın ve Cengiz Mamasan bildirirlerken göre, askeri birliklerin sınır boyunca çekimlerini...

Milliyet

BAZAN'DEN AÇIK TEHDİT:

"İntikamımızı alacağız"

BAZAN radyosu, önceki gece 11 yarın 12 Hava kuvvetleri'nin Hava Kuvvetleri'nin...

İhsan DÖRTKARDEŞ • Eyüp KAÇAR • (MİL-HA)

İnsan Cumhuriyetin müddet olduğu gibi Irak toprakları bulaşmış bir bölge...

İRAK SÖZLEŞİMİNİN AÇIKLAMASI Irak'ın sınırlarını belirleyen...

namında meydana gelebilecek, komşu bir ülkedeki topraklarına göre...

Suriye'nin Şam radyosu da ilgili bir haberde operasyonun ilgili güçlerden sonra...

Biz Türkiye ve Suriye'nin sınırlarını koruyarak, Türk milletinin de güvenliğini sağlamak için...

seyir Hırvatlı Mükellefler'i kuzey Irak'ta görevlendirip...

ANKARA İNAN CEVABI Ankara İnan Kuvvetleri'nin Irak'taki hava operasyonunu...

Erzincan Bakanlıkçı sözcüsü Yehem Erziç, Başbakan'ın önceki gün yapılan askeri operasyona katıp...

Tercüman

Kerbela-7 harekâtına Irak Kürtleri' de katıldı

EFKOŞE, (AP) - İran-İrak sınırı cephesinin orta ve kuzey kesimlerinde bütün siddetle sürüyor...

İran Haber Ajansı IRNA, İran birliklerinin cephesinin kuzeyinde geçen pazaritesi günü...

Tahran: İran'a göre, Kerbelâ-7 harekâtında yüzlerce Iraklı ölü

Bağdat: Irak ise, İranlı askerler için "Sokak seriserileri perişan edildi" diyor

İRNA, cephenin kuzeyindeki harekâtı, bölgedeki Kürtler'in de katıldığını bildirdi. Kürt Peşmegerleri'nin önceki gün cephenin iç bölge...

İnsan Cumhuriyetin müddet olduğu gibi Irak toprakları bulaşmış bir bölge...

İRAK SÖZLEŞİMİNİN AÇIKLAMASI Irak'ın sınırlarını belirleyen...

İnsan Cumhuriyetin müddet olduğu gibi Irak toprakları bulaşmış bir bölge...

Cumhuriyet

Kerbela-7, Iraklı gerillalara yaradı

EFKOŞE (AP) - İran'ın 3 gün önce Irak topraklarında başlattığı Kerbelâ-7 adı verilen yeni bir saldırı planı...

durduklarını de duyurdu. Ancak Irak makamları, henüz bu konuda bir açıklama yapmadılar...

**Die Welt:
Ankara'nın tokatı**

FRANKFURT/HOUSTON, (A.A.)- Türk Silahlı Kuvvetleri'nin bölücü eşiğiyse karşı giriştiği harekât, Alman basınında çok olumlu karşılandı ve Die Welt, "Ankara'nın Tokadı" başlığını kullandı.

Uzun bir başyazı yayınlayan Die Welt, Türk uçaklarının bombardımanının kimseyi şaşırtmadığını belirtti.

Gazete, bölücü eşiğiyenin masum insanları katletmesinin bardağı taşırdığını belirterek şöyle devam etti; "Irak'ın askeri gücü, Körfez'de yoğunlaşığı için Türk masum yakın bölgelerdeki ayaklanmaları bastırması yorucu. Türk askarının bölgede gerçekleştirdiği harekât, Irak'ın da işine yaradı."

Die Welt, Irak-İrâk savaşı sürdüğü ve Sovyetler'in Türkiye üzerinde baskınlı arttığı için, bölücü eşiğiyse karşı "kâhâcî bir başarı sağlanmasına mümkün olamayacağına" da yazdı.

BARZAN'DAN KAPLAMA MEKTUP

Frankfurter Allgemeine gazetesi, Türk uçaklarının bombardımanına değinen yazısında Iraklı Kürtler'in lideri Barzan'ın, Federal Almanya'da yaşayan Adana eski müftüsü Cemalettin Kaplan'a bir mektup yazarak destek istediğini öne sürdü.

Gazete, Türk askerinin harekâtı için, "tokat" deyimini kullandı ve bölgedeki bölücülerin ve radikal dincilerin Türkiye'ye karşı cephe aldıklarını belirtti.

AMERİKAN BASINI

Amerikan basını, bombardımanı yorumsız olarak duyurdu. Washington Post, Washington Times, Chicago Tribune gibi nüfuzlu gazeteler, ajans haberlerini kullanmakla yetindiler. Radyo-TV ise harekâta hiç yer vermedi.

**Operasyon sınırın
bu tarafında sürüyor**

HABER MERKEZİ

Bir süreden beri yayınlarına ara veren KDP'nin BŞesi korsan radyosu, dün sabah normal yayınına başladı. Radyo, Kuzey Irak'taki Kürt hareketinin lideri Mevlâ Mustafa Barzan'ın 8. ölüm yıldönümü dolayısıyla anma programı düzenledi.

Diyarbakır büromuzdan Mevlâ Akkoç ve Şehnaz Kaplan'ın haberine göre, Türk Silahlı Kuvvetleri'nin Irak topraklarında giriştiği hava operasyonu ve bölgedeki gelişmelere yer vermeyen korsan radyo, Mevlâ Mustafa Barzan'ın oğlu İdris Barzan'ı de ölümünün 40. gününde andığını duyurdu. Radyo ayrıca, Barzan'ın ölüm yıldönümü sebebiyle ellerinde bulunan Kürt ve Arap 22 esiri serbest bıraktıklarını da açıkladı.

**OPERASYONLAR SINIRLARINIZ İÇİNDE
DEVAM EDİYOR**

Öte yandan Kuzey Irak topraklarında kara harekâtı olmadığını bildiren yetkililer, operasyonun hava akını bölümünün tamamlandığını ve amacına ulaştığını belirterek, normal operasyonun "sınrlarınız içerisinde" devam ettiğini ifade ettiler.

Yetkililer, Kuzey Irak'la sınır teşkil eden Hakkâri, Siirt ve Mardin bölgelerinin sınıra yakın bölgelerinin kontrol altında tutulduğunu, bölücülerin herhangi bir eylemi karşısında karadan ve havadan ayrı bir operasyon yapılabileceğini bildirdiler.

Bu arada, devam eden operasyonlarda bölgede şüpheli görülen bazı kişilerden gözetim alındığı ve sorularının yapıldığı öğrenildi.

SINIR KÖYLERİ GİRİŞİ ÇEKİLSİN Mİ?

Tampon bölgenin uçaklarımız tarafından bombalanmasından sonra sınıra yakın yerleşim birimlerinin biraraya toplanması konusu, köylüler tarafından tartışıldı. Bazı köylüler, "Köylere biraraya toplanması, hem imkânlarımız, hem de güvenliğimiz artar" dediler.

"SAKİNCALARI OLABİLİR"

Olayda eşi ve yakınlarını kaybeden Ömer Apaydın da, sözkonusu uygulamanın bazı sakıncalar doğurabileceğini belirterek şöyle dedi:

"Eğer güvenliğimiz için gerekirse, tabii ki yapılmalıdır. Yalnız burada önemli olan, bizlerin mağdur edilmemesidir. Evimiz, toprağımız alındığında, buna karşılık yeni imkânlar sağlanmalıdır. Irak tampon bölge itia ederek, bölgeden göçmen ev ve arazinin yanı sıra, 700 dolar da maaş bağlamıştı. Bizde de vatandaşlara malî imkânlar sağlanması gerekir. Ayrıca köylülere daha fazla silah, araç ve gereç verilmelidir. Bunlar olmadan eşiğiyse mücadelede başarımlı kalırlar. Onlardan silah ve araç-gereç yönünden üstün olmalıyız."

**Asker ve diplomat
gözü ile harekât**

Harekâtın amacı, "Seni kaçtığı her delikte bulurum. Yaptığını yazma kâr kahr sanma" mesajını vermek

**Hainler dikkati
çekmek istiyor**

Anlaşıyla karşıılıyor

"Türk topraklarına ve insanlarına yöneltilen saldırılar karşısında Türk hükümetinin neye diye bir cevap vermek zorunda kaldığını bir yeri ve anlayışla karşıyoruz

"Dosta güven, düşmana dehşet"

Genelkurmay yetkilileri, harekâtın "dosta güven düşmana dehşet" mantığı çerçevesinde değerlendirilmesini gerektirdiğini söylediler

ANKARA, (Tercüman)- Bölücü eşiğiyse karşı gerçekleştirilen hava harekâtı çeşitli çevrelerde değişik şekillerde yorumlanıp değerlendirilirken, Genelkurmay Başkanlığı yetkilileri operasyonun "Dosta güven, düşmana dehşet" mantığı içinde değerlendirilmesi gerektiğini belirttiler.

Ankara'daki yabancı diplomatlar ise, terörizmi şiddetle kınadıklarını, öldürülen masum insanlara üzülmelerini imkânsız olduğunu kaydederek, köklü çözümün, tek başına askeri operasyonlarla bulunmasının güç olduğuna işaret ettiler.

Genelkurmay Başkanlığı'ndan yüksek rütbeli bir komutan, harekâtı "asker gözüyle" değerlendirirken, sözkonusu terör örgütlerinin, dünyanın her yerinde olduğu gibi Türkiye'de de birçok eylemi ayrı varlıklarını hissettirebilmek için düzenlediklerine işaret ederek, "benzer askeri operasyonlarla tekrarlanması mecburiyetinde kalılabileceğini" belirtti. Bölücülerin, silâhî propaganda literatüründe "Armed Propaganda" denilen silâhî

propaganda sistemini kullandıklarını, kanlı eylemlerle rütbeli komutanın yaralı söyledi:

"Bu eski bir yöntemdir. Çocuk öldürerek amaçlanmasın ulaşamayacaklarını onlar biliyorlar mı? Mutlaka biliyorlar. Öyleyse niye yapıyorlar? Kendilerinden sık sık söz ettirmek için. Dünyanın her yerinde terör örgütleri aynı yöntemi izliyor. Fransa'da, Amerika'da hep aynı şey. Dikkat çekmek, varlığını hissettirebilmek."

Meselenin köklü çözümü için askeri operasyonları yanı sıra, ekonomik ve sosyal ü tehlikeli tedbirlerin de gerekli olduğu yolundaki görüşleri için de, aynı yetkili şöyle dedi:

"Tıpkı askeri operasyon, düzenlenmesinde olduğu gibi, diğer önlemlerin alınması da siyasal otoritenin yetki ve inisiyatifindedir. Askeri operasyon düzenlenmesinde nasıl karar veriyse, diğerlerine de karar verir, uygular. Biz asker olarak öğlendiren, için sadece askeri yanındır, bizden o istenmiştir."

DİPLOMATLARA GÖRE

Öte yandan, Ankara'daki yabancı diplomatlar da harekâtı değerlendirirken, ilginç görüşler dile getirdiler. İsrail

maslahatgüzarı Yehuda Milo "yürekten desteklediğini" belirtirken, Türkiye'ye yakınlığı ile tanınan bazı dost Ortadoğu ülkelerinin Ankara'daki temsilcileri Türkiye'nin kendisine yönetilen saldırıya karşılık vermekten başka seçeneği olmadığını belirttiler. Suriye Büyükelçisi yetkilileri, Şam'dan talimat almaları gerektiğini, Sovyet ve Federal Alman temsilcileri ise böyle bir konuda görüş belirtmek istemediklerini bildirdiler.

Bir Batılı diplomatın değerlendirmesi ise şöyle:

"Çok doğalar ki, terörizme sempati duymayoruz. Türk vatandaşlarımız, Türk topraklarında yönetilen saldırılar karşısında Türk hükümetinin niye böyle bir cevap vermek zorunda kaldığını bilmiyor ve anlayışla karşılayıyor. İşin hukukî yanı da kimseyi ilgilendiren bir mesele değildir. Türkiye ile Irak arasında bir mesele değil. Ancak durum ömü gösteriyor ki, askerî çözüm tek başına yeterli değil. Mutlaka yararı var, ama yeterli değil. Uzun vadeli köklü çözümlerin bölgenin ekonomik kalkınmasına yönelik planları da içermesi gerektiği anlaşıyor. Bu çerçevede Güneydoğu Anadolu Projesi gibi projelere hız verilmesi yararlı olacaktır."

Sosyalist ülkelerden bir başka diplomat ise, harekâtın Türkiye ile Irak arasında anlaşma çerçevesinde milletlerarası hukuk açısından tamamen meşru olduğunu belirterek, "Ancak kesin çözüm dikkate alındığında, bunun ikinci harekât olduğu dikkati çekiyor."

Hürriyet

VURUCU TIM 6 aylık kurstan sonra yetiştirilen altıncı sınıf özel donanım timleri. Güneydoğu da görev görebilmek için 512 kişilik vuruç timleri bir türlü zor koşulların rahatlıkla üstesinden gelebilmek için bir buçuk ay yetiştirildi. Özel bir üsde, böyle olduk. (Fotoğraf: Mustafa İKÖZDEMİR ANKARA)

Özal'dan "Özel time 1000 kişi daha"

1317 kişilik özel harekât timlerinin yetiştirilmesi için 1000 kişi daha yetiştirilmesi talimatını verdi

ANKARA (Hürriyet) Başbakan Turgut Özal, Kuzey Irak'tan Yildırım Akbulut'un bir kişilik daimî özel harekât timleri yetiştirilmesini istediğini söyledi. Özel harekât timlerinde bulunan 1317 kişilik birliğinde görev yapan yeteri oldukça geniş çaplı kursların düzenlenmesi üzerine Özal, İçişleri Bakanı Akbulut'u Houston'dan ayrılarak bu timlerin sayılarının artırılmasını istedi.

Gözübağı Polis Eğitim Merkezi'nde 6 aylık kursların tamamlandığını timlerin talimatını almış ve aralarında İçişleri Bakanı Yildırım Akbulut, Başbakan Vekili ve Devlet Bakanı Kaya Erdem de "Sayın Başbakanımın Güneydoğu olayları ile ilgili olarak telefonla bilgi verdim. Güneydoğu sınırlarının tamamlayan 512 kişilik personelini daha gönderileceğini söyledim. Sayın Başbakanımın 1000 kişilik yeni özel harekât timleri oluşturulması için öğütlerine devam edileceğini talimatını verdi" dedi.

Polis, silah araç gereç alımı için istenen parayı bu zaman vermesi için bir önlemler alınmasını Başbakan Vekili Kaya Erdem, polisin meşru araç gereçleri donatılması için birim faaliyetlerini hızlandırmasını istedi.

Avrupa Parlamentosu'nda Türkiye aleyhinde yeni karar tasarısı

DIPLOMATİK SALDIRI

YORUM Sami KOHEN

Diplomatik savaşta hazır olmalıyız

HER askeri hareketin -sınırı da olsa- uluslararası ilişkilerde bir yansımaları olur. Bu bakımdan Türk Hava Kuvvetleri'nin Kuzey Irak'taki teröristlerin Irak'ın kuzeyindeki barınaklarını bombalamasının da bazı tepkilerle yol açması doğaldır.

Bu operasyona olumsuz tepkilerin en sertisi İran'dan gelmiştir. Bunun böyle olacağı belli idi. Humeyni rejimi bu meselede öteden beri Türkiye'yi karşısına almış bulunuyor. Bunun başlıca nedeni, Tahran yöneticilerinin Türk kövvelerini baskı sıvı halkı öldüren Kuzey Irak'ta büyük semptomat duvarlarından çok, bu eylemleri kendi çıkarları için kullanmak istemeleridir. İran'ın amacı, Irak rejimini dışarıya karşı kazanmaktır. Bunun için Saddam Hüseyin'e karşı olan bütün güçleri iştirakli yapmaya hazır. Nitekim, İran'ın bir süreden beri Irak'ın "yumuşak karnesi" haline gelen kuzey bölgesinde, Türk güçlerini açığa çıkardıkları görüyoruz. Humeyni Yönetimi, bu yoldan Saddam Hüseyin'in işini bitirmenin kolaylaşacağını umuyor.

Hal böyle iken, Türkiye'nin Irak kuvvetlerinin kontrol edemediği bir bölgeye karşı Bağdat'taki yönetimi iştirakli yapıp, Irak operasyon düzenlemesi, Tahran'dan İran'ın çıkarlarını zedeleyen bir davranış olarak görülmüyor. Türk Hükümeti'nin sözcükleri her ne kadar defalarca bu sınırı müdahalenin İran'la ilişkileri bozmasında gerektirildiği söyledilerse de Tahran yöneticileri, bu hareketin kendi işlerini bozacağına kana ve ayrıca Türkiye'nin ilerde Kerkük ve Musul'a kadar gidebilecek daha geniş askeri eylemlere girişebileceği endişesi ile Ankara'ya karşı açığa cephe almış bulunuyor. Dolayısıyla son operasyonun siyasal alanda ilk sonuçlarından biri İran'ın ilişkilerimizde daha da bozulması ve gerilemesidir. Türk diplomasisi bundan sonra İran'la eski dengeli ilişkilerini sürdürmekte herhalde güçlük çekecektir.

SON hareketin, bundan önceki gibi dünya kamuoyunda bazı olumsuz yankılara yol açması sürpriz sayılmaz. Nedeni ve gerekçesi ne kadar haklı olursa olsun, başka ülkelerin topraklarına uzanan bu tür operasyonlara karşı dünyanın ne kadar hassas olduğunu, son yıllarda Ortadoğu'da Afrika'ya kadar birçok yerlerde örnekleri ile gördük. Açıkça Doğu'da veya Batı'da, dış radyoların ve gazetelerin son olaya bakış açısı da bundan farklı olamamıştır. Şüphesiz Türkiye sırf "Dünya iyi karşılamayacak" diye kendi hayati çıkarları için gerekli gördüğü davranışlardan çekincecek değil. Bununla beraber şu iki nokta üzerinde önemle durmak gerekiyor.

Kurt terörizmi, artık Türk diplomasisinin önemli bir sorunu haline geliyor. Çünkü olayın dalgalanması sadece dış politikaya yansımakla yetmiyorsa, aynı zamanda içi de Avrupa Parlamentosu gibi uluslararası forumlarda yeni puntular ve zorluklar yaratmaktadır.

Bundan sonra bu mücadelede diplomatik ve psikolojik alanlarda da sürdürmek gerekecektir. Bundan önce Kıbrıs sorunu ve Ermeni terörizmi konusunda edinilmiş tecrübelerden mutlaka yararlanılmalıdır. Yani, bu meseleyi çok sıkı bir şekilde yönetmek, bu konuda hiç bilmeden dünya kamuoyuna tutunmuş olmakla yetinmek, karşı tarafın, özellikle de Avrupa ülkelerindeki örgütleri ve yanlıları geniş bir propaganda kampanyası yürütüyorlar, basına ve uluslararası kuruluşlara kollarını dursuyorlar.

Bu, uzun bir mücadele olacağına göre, işle alınması zorunlu olan güvenlik, ekonomik ve sosyal önemlerini yanı sıra, dışta da diplomatik ve psikolojik savaş için şimdiden seferber olmak gerekir.

Avrupa Parlamentosu'na daha önce Ermeni yanlısı karar tasarısı hazırlayan Belçikalı Jaak Vandemeulbroucke ile Kuypers, Türkiye'yi emperyalist emeller peşinde koşan saldırgan bir ülke gibi göstermeye çalışan bir karar tasarısı hazırlayarak Siyasi Komisyon'a verdiler

DIŞ HABERLER SERVİSİ

TÜRK savaş uçaklarının Irak topraklarında PKK militanlarına karşı giriştiği sınır ötesi hava hareketinde sukutluk şimdiki diplomatik alana kaymaya başladı. Belçikalı iki parlamenter, Türkiye'yi emperyalist emeller peşinde koşan saldırgan bir ülke gibi göstermeye ve adı bir terör olayını, "Kürt bağımsızlık hareketi" halinde sunmaya çalışıyor. İran aynı olayı, "Irak'ın kuzeyindeki Müslüman halka Türkiye'nin saldırması" şeklinde ortaya koymaya gayret ediyor.

Bu arada Avrupa Parlamentosu'na Türkiye aleyhinde iki ayrı karar tasarısı daha sunuldu. Parlamento'nun komünist grubu Türkiye'nin Kuzey Irak'taki hareketini kinayan bir tasarı hazırlayarak sundular. Yunanlı parlamenter Tzoumis ise hazırladığı başka bir tasarıda Tarabya'daki Rum kilisesi ve mezarlığının tahrip edildiğini ileri sürerek kinadı.

ÖNCE ERMENİ ŞİMDİ KURT TASARISI

Milviter Belçika muhabiri Ahmet Sever'in bildirdiğine göre, daha önce Ermeni iddiaları doğrultusunda bir rapor hazırlayan Belçikalı parlamenter Jaak Vandemeulbroucke, aynı partiden Kuypers ile birlikte bu kez de, Türkiye'nin "Musul ve Kerkük bölgesini ele geçirme rüyasında" olduğunu, Irak ile İran arasındaki savaşın Türkiye'ye böyle bir "fırsat verdiğini" ve "Kürtlere büyük baskılar" yapıldığını iddia eden yeni bir karar tasarısı hazırlayarak Avrupa Parlamentosu Siyasi Komisyonu'na yolladı.

İki Belçikalı parlamenter tarafından kaleme alınan karar tasarısında, İran ile Irak arasındaki savaşın İran lehine gelişmeye başladığı, bu durumun Türkiye'ye, Kerkük ve Musul üzerindeki bazı projelerini gerçekleştirme fırsatı verdiği ileri sürüldü. Türkiye'nin, Irak'ı bir İran saldırısından koruma bahanesiyle bu petrol bölgesini ele geçirme rüyasında olduğu ileri sürülen tasarıda, Türkiye'de bazı çevrelerin Musul ve Kerkük'ün Türkiye'ye ait olduğunu ve bu bölgelerin bir "tarıhî baskınlık" nedeniyle kaybedildiğini açıkladıkları, aynı çevrelerin şimdiki de bu tarıhî baskınlığı düzeltmenin zamanının geldiği görüşünde oldukları kaydedildi.

Tasarıda, bazı gözlemcilerin, Amerika'nın İran'ı durdurmak için Türkiye'yi kullanmak istediğini belirttikleri ileri sürülüyor, bu çerçevede, Irak'a müdahale etmenin Türkiye'ye "Kürt bağımsızlık savaşlarına" karşı da müdahale etme olanağı verdiği iddia ediliyor.

Vandemeulbroucke ve Kuypers'in karar tasarısında, "Kürt toprakları" üzerinde Türkiye'nin terör potansiyelini uyguladığı, Mardin'de Kürt ahalinin hor görüldüğü, tahli eklenmediği, açığa

aldığı ve işkence yapıldığı iddia ediyor. "Kurdistan'ın kuzey-batısındaki bağımsızlık hareketi"nin düzenli olarak Türkiye Cumhuriyeti'ne ciddi darbeler vurduğu onay soruluyor.

İKİ TASARI DAHA

Avrupa Parlamentosu'nun önümüzdeki hafta Strasbourg'da yapacağı genel kurul toplantılarında "açıl" olarak görüşülecek üzere Türkiye'ye ilişkin iki karar tasarısı daha verildi. Komünist grubun hazırladığı karar tasarısında, Türkiye'nin Irak'taki Kürtleri bombalaması xınarıırken, Yunanlı Hristiyan Demokrat parlamenter Tzoumis'in tasarıda, Tarabya'daki Rum kilise ve mezarlığının yapılan tahribat kinayoru Tasarıda, 25 Şubat 1984 ve 19 Mayıs 1986 tarihlerinde İstanbul Tarabya'daki Rum kilise ve mezarlığının tahribatlarına maruz kaldığı ileri sürülüyor.

Talabani: "Amaç baskı"

Faruk BALIKÇI

KURT lideri Celal Talabani de Türk operasyonunu Barzani gibi değerlendiyor.

Korsan yayın yapan Kürdistan Yurtsever Birliği (KYB)'ne bağlı Celal Talabani'nin radyosu da "Türkiye'de yaşayan 10 milyon Kürt masvaci baskı altında tutuluyor. Bunun için Kuzey Irak'ta olasıca bağımsız Kürt hareketini, Irak'la anlaşarak bastırılmaya çalışıyor. Bunun bedeli örneği be, son operasyondur." dedi.

Kürt savunucusu? Belçikalı parlamenter Jaak Vandemeulbroucke (sağda), daha önce Ermeni yanlısı karar tasarısı hazırlamış. Şimdi ayrılıkların savunucusu olarak ortada.

Barzani: "ABD istedi"

Fatih KESKİN • ULUDERE

KURT liderlerinden Mesut Barzani, Türkiye'nin PKK militanlarına bahane ederek, aslında Amerika'nın istediği doğrultuda Irak'a yardım ettiğini iddia ediyor.

Barzani'nin sesinden yayınlanan değerlendirmede, Türkiye'nin hava operasyonunu, Amerika ve Irak'ın isteği doğrultusunda yaptığı iddia edildi. Mesut Barzani, şöyle dedi:

"Türkiye, Amerika ve Irak'ın isteğine uysak. Kürtleri katletti. Bunun için de Apocallipsi bahane etti. Daha önce de yaptığımız açıklamalarda, aramızda PKK militanları bulamadığımızı belirtmiştik. Türkiye, sadece Amerika istedi diye, Irak'a büyük kayıplar verdiren Peşmergeklere bedel aldı. Bombardıman ve yapılan saldırılar, bizi yıldıramaz. Türkiye ile bizim abveremediğimiz yok. Bizim mücadelemiz, Irak'la..."

Kürdistan Kurtuluş Cephesi tehdit etti:

Savaşta devam edeceğiz

Hamburg'daki THY bürosunu işgal eden 60 aylıklık, polis tarafından gözaltına alındı. Lahey'de Hollanda Dışişleri Bakanlığı'nın binası yine ayrılıklar tarafından basıldı.

DIŞ HABERLER SERVİSİ

ISA adı ERNK olan "Kurdistan Kurtuluş Cephesi" dün Bonn'da düzenlediği bir basın toplantısında, Türk Ordusu'nun operasyonlarının PKK kamplarına ulaşmadığını ileri sürerek, bölgede aklı, çekilmesine karşın savaşta devam edeceğini açıkladı.

Bonn muhabirimiz Bülent Zarf'in bildirdiğine göre, PKK'nın yuvalarının Türk Ordusu'nun operasyon alanı içinde olmadığını, başka yerlerde PKK örgütünün konumlandığını ileri süren ayrılıklar, operasyonlarda valmiş kövvelerini bombalanarak, kadın ve çocukların öldürüldüğünü savunuyor.

Yakında Türk Ordusu'na karşı şiddetli bir saldırı düzenleyeceklerini açıklayan ERNK vanlıları, yu anda bir karşı saldırı için hazırlık yaptıklarını, bugüne kadarki saldırılarında yaklaşık 200 kadar Kürt vatandaşını öldürüldüğünü ileri sürdüler.

ALMANYA VE HOLLANDA'DA BASKIN DÜZENLEDİLER

Ayrıntılı gruplar, dün Hollanda'da Dışişleri Bakanlığı'nı, Federal Almanya'da da THY binalarını ve Sosyal Demokrat Parti binasını basarak, Kuzey Irak'ta düzenlenen harekati protesto etmeye çalıştılar. Arkadaşımız Kâmuran Sümercan'ın Lahey'den bildirdiğine göre, oğullarında 1 saat'e Hollanda Dışişleri Bakanlığı'nı "çok iyi koruması"

DIŞ HABERLER SERVİSİ

Disiplinli Bakan, Hans Van Den Broek'in, Türkiye'nin düzenlediği harekati iştirakli olarak Ankara ve Bağdat'ta protesto edilmiş konuşmasında, "Ermeni nüfusunun ayrılıklar, ksa bir süre sonra olurma eylemlerine son verdi."

THY'YE İŞGAL

Hollanda'daki bu eylemle vakıtlık olarak aynı saadette Federal Almanya'nın Hamburg ve Batı Berlin kentlerinde THY bürosarı, Düsseldorf'taki THY Bilet Satış Acentesi ve Bremen'deki Sosyal Demokrat Parti binası da yine Irak'taki harekati protesto eden pankartlar taşıyan ayrılıklar tarafından işgal edildi.

İNGİLTERE'DE GÖSTERİ YAPTILAR

Türk uçaklarının Kezey Irak'taki ayrılıklar çetelerini kamplarını bombalamasını protesto eden İngiltere'deki bulucu dernek ve kuruluşları Londra'daki Türkiye Büyükelçiliği önünde gösteri yaptılar.

Dün yapılan protesto gösterisinde, 22 kişilik gösterici grubu Türk Silahlı Kuvvetleri'ni ve hükümeti yeren sloganlar attılar.

Ankara'nın açıklaması:

"Operasyon, kasıtlı olarak yanlış değerlendiriliyor" Dışişleri Bakanlığı'nın açıklamasında bu çevreler masum insanlar öldürülürken neden suskun kaldılar? deniyor.

ANKARA, ÖZEL

ANKARA, Kuzey Irak operasyonunda sonra başta İran olmak üzere Türkiye'ye sunulan eleştirilerin düz yazılı bir açıklama da va nitildi. Dışişleri Bakanlığı dün yaptığı açıklamada, Türkiye'nin Irak'a girmek için bahane aradığı volundaki iddiaların her türlü temelden yoksun olduğunu bildirdi.

Açıklamada, İran doğrudan muhatap alınmaması sadece "Bazı ülkelerin operasyonla ilgili yanlış değerlendirmeler yaptıkları" belirtilerek şöyle denildi.

4 Mart 1987 günü Türk Hava Kuvvetleri'nin Irak sınırını geçerek ortak sınır hattını

bölgelerde susatılmış teröristlere karşı giriştiği operasyonun bazı ülkelerde yanlış değerlendirilme tabii tulduğuna güvenlidir.

Yapılan operasyonun geç miştir kanıkanı eylemlerine ilaveten bu defa da 22 Şubat günü sınır ötesindeki kamplardan ülkemere uzarak kadın, çocuk demeden masum sığınmacıların da hayatını kaybetmelerine ve yaralanmalarına sebep olmuştur. Bu itibarla, bazı çevrelerin, sınır ötesinden kaynaklanan bu menfur katliamı ul kemaze ait bir olaymış gibi takdim ederek, Türkiye'nin Irak'a girmek için bahane aradığı iddiasında bulunmalarını her türlü temelden yoksundur. İleride kadın bulgede sığınan sivillere de mahdud amaçlı bu hava operasyonunu vesilesiyle Irak'a yönelik olarak Türkiye ve atfedilen bazı yerler meyletmiş de keza gerçekle hiçbir ilgili olmayıp bu iddiaları, Türkiye'yi Ortadoğu'da karanlık işlere sürüklemek isteyen çevrelerin ka şisti beşenleri olarak değerlendirmek gerekir.

Kürdistan Press Ajansı kehanette bulundu ASIL TAARRUZ 21 MART'TA

İSVEÇ'in başkanı Stockholm'deki Kürdistan Press haber ajansı ile temas eden Milliyet Dışhaberler muhabiri Seyfettin Özgören'in bildirdiğine göre, Türk Hava Kuvvetleri'nin, asil saldırısı 21 Mart Nevruz Bayramı'nda yapacağı inancı Kürt çevrelerinde yaygın görünüyor. Bombardımanın bilhale olarak terk edilmiş kampları hedef aldığını onayladı. Saldırı Irak'ın istifa planlarının bir provasydır. Çünkü,

on binlerce asker, kuşçuğun bir bölgede boşuna bekletilmemiş olamaz. Beklenen haber taarruzdur. Türkiye 21 Mart'taki Nevruz gününde asil taarruza geçecek demisler.

KÜRTLERİN İRAK'A VUR-KAÇ OPERASYONU

Milviter'in (Güneş'deki) muhabirlerinden İhsan Dörtkardeş'in bildirdiğine göre, Irak'ın Türkiye'ye hava operasyonuna izin vermemesi ni sillemeye amacıyla Celal Talabani'ye bağlı Peşmergeklere Irak askerlerine karşı vur kaç operasyonlarını düzenlemeye başladı.

PKK'nın müslümle vafpa olatılığında karşılık sınırdaki bekletilen güvenlik kuvvetlerini özer hareket tımleri evkaya avını sürdürüyor. İki ayrı hama saldırı ile operasyonlarda sınır vortesinde ve iç kesimlerde aramalar yoğunlaştırıldı. Stratejik tesisler etkin ünitemlerle korunurken, bazı yerler önümüzde, giriş çıkışları kontrol altında tutuluyor.

Cumhuriyet

9.3.1987

Ankete katılan 91 bin kişiden 78 bini, göç yönünde eğilim belirtti

Tunceli'de göçe 'evet'

Tunceli Orman İşletme Müdürlüğü'nce yapılan anket sonuçlandırılarak, bakanlığa rapor halinde sunuldu. Raporda 210 köyden 15 bin 767 hanenin göç istediği belirtildi. Rapor, "göç isteginin tamamıyla vatandaşın kendi istemiyle olduğuna" işaret ediyor.

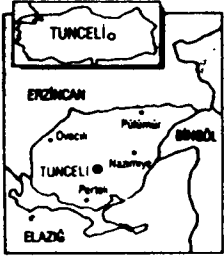
Göç istene tebligat yapılan 234 köyden 210'u göç anketine katıldı. 210 köyde yaşayan 91 bin kişiden ankete katılan 78 bin 382 kişi "Göç istiyorum" derken, 9 bin 212 kişi "Göç istemiyorum" yanıtı verdi. Tunceli'nin nüfusu, son iki sayım arasında 158 binden 152 bine düşmüştü.

HASAN UYSAL

ANKARA — Orman içi, orman kenarı ve orman dışı toplam 234 köyde "göç tebligatı" yapılan Tunceli'de, 78 bin 382 kişi göç istedi. Göç için tebligat yapılan Tunceli'nin 234 köyünden göç anketine 210 köyden katıldığı, 210 köyde yaşayan 91 bin kişiden 78 bin 382'si "Göç istiyorum" derken, 9 bin 212'sinin "Göç istemiyorum" yanıtı verdiği belirtildi. Tunceli Orman İşletme Müdürlüğü'nce gerçekleştirilen anket sonuçlandırılarak Tarım Orman ve Köylüleri Bakanlığı'na sunulan konuya ilişkin raporda, toplam 15 bin

767 hanenin göç istediği belirtildi. Aynı raporda, vatandaşın "tamamıyla kendi isteğiyle" göç yönünde eğilim belirttiğine de işaret edildi. 22 Aralık 1986 tarihinde Orman Genel Müdürlüğü Mehmet Ali Karademir imzasıyla yayımlanan, nakli gereken köylerin ve nakli isteyen yurttaşların belirlenmesine ilişkin KDM-3, 5878-639-2418 nolu genelgeçerli karar çalışmaları tamamlandı. Tunceli Orman İşletme Müdürlüğü'nce köylere yapılan tebligatların ardından düzenlenen anket sonuçları ve elde edilen sonuçlar Tarım Orman ve Köylüleri Bakanlığı'na sunuldu.

1980 sayımında 158 bin olan nüfusu, 1985 sayımında 152 bin olarak belirlenen ve Türkiye'de nüfusu azaltan tek il olan Tunceli'de yapılan anket çalışmaları sonucunda, 78 bin 382 yurttaşın "kendi isteğiyle" göç istediği bulunduğu ortaya çıktı. 15 BİN 767 HANE GÖÇ İSTEDİ Tunceli Orman İşletme Müdürlüğü'nce yapılan ve Tarım Orman ve Köylüleri Bakanlığı'na gönderilen anket sonuçlarına göre, tebligat yapılan 234 köyden 210'undan bayıru yapıldı. Tunceli Orman İşletme Müdürü Rifat Emin Bal, 3 Mart 1987 tarihli raporunda anket sonuçlarına göre 15 bin 767 hanenin 78 bin 382 kişiden göç istediğini, 9 bin 212 kişiden ise, anket olumsuz yanıtı vererek, "göç istemiyorum" dediğini belirtti.

GELİŞEMEYEN TUNCELİ

Tunceli, Türkiye'nin en az gelişmiş illerinden biridir. İller arasındaki gelişmişlik sıralamasında, yalnızca Hakkâri'nin önündedir ve Tunceli'nin yurtiçi gayri safi hasıladaki payı, yüzde 0.2 düzeyindedir. İlde sanayi üretimi yok denecek kadar düşüktür ve ülke genelindeki payı yüzde 0.01'dir. İlin ana geçim kaynağı olan tarım kesiminin, ülke tarımsal üretimindeki payı bile yüzde 0.3

dolayındadır. İlde sağlık hizmetleri de oldukça düşük düzeydedir. İlde her üç bin kişiye 1 doktor, her bin kişiye 1 hastane yatışı düşmektedir. Bütün bu olumsuz koşullar, 1960'lardan sonra Tunceli'den hızlı bir göç olayının başlamasına yol açmıştır.

Öyle ki, Tunceli doğumlu olup da Tunceli dışında yaşayanların sayısı, Tunceli nüfusunun üçte ikisine yakındır.

Hürriyet

8.3.1987

İran: "Türkiye'nin saldırısı, bölgede karışıklık yaratacak"

Molla'dan şimdi de tehdit

● İran İslam Cumhuriyeti'nin Sesi Radyosu, Türkiye'nin Irak'ta yaptığı savunma amaçlı hareketi "saldırı" olarak nitelendirerek, "İran, her ne şekilde olursa olsun, Irak'ın toprak bütünlüğünü tehlikeye düşürecek bir saldırıya razı olmaz" dedi.

ERZURUM (İHA) — Tahminleri yakın vadede İran İslam Cumhuriyeti'nin Sesi Radyosu, önceki geceki yayınında, İran ulusal butunluğu için koruyucu amaçlı bir saldırıya "İrak'ta düzenlenen kara ve hava harekâtına geniş yer verildi. "Destemci Kurt Müslüman Kardeşlerimiz" diye nitelendirilen bölücü keskin birlikleri Irak'a vuruşları son darbem Türk Ordusu'nun birim üyeleri olduğumuzu bildirdi. İran, her ne şekilde olursa olsun Irak'ın toprak bütünlüğünü tehlikeye düşürecek bir saldırıya razı olmaz" dedi.

İran Dışişleri Bakanlığı'nın bu saldırıya yaptığı karşılık, Türkiye'nin Irak'ın bütünlüğünü korumak ve son tırnak kayıplarını takip ettiklerini belirterek, Türkiye'nin bu konuda Irak'ın çıkarlarına zarar vermediğini belirtti.

İran İslam Cumhuriyeti'nin Sesi Radyosu, operasyonuna "Irak'a karşı saldırı" olarak nitelendirilen saldırıya "İrak'ın cinayetsi, faşist ve genişleme siyaseti güden rejiminin mahiyeti ortada değil, bu kez karşımıza Türkiye çıktı. Türkiye'den kaçarak Saddam rejimine karşı savaşmak için Kuzey Irak'ta mücadele edenleri Müslüman Kurt kardeşlerimizle birlikte

Irak'a vuruşumuz son darbeyi Türk ordusu engelledi. Irak'ın kuzeyinde olup bitenleri yakından izliyoruz. İran, her ne şekilde olursa olsun Irak'ın toprak bütünlüğünü tehlikeye düşürecek bir saldırıya razı olmaz. Bağdat rejimi, çıkartları üzerine kuzey Irak'ın müzlim halkını yönelik saldırılarının meninin olmaktadır. İran olmaksızın, bu hareketleri izlemeye söz vermiyoruz. Bu saldırıları, bölgede karışıklık yaratacağı Çunku, bu yolla Türkiye'nin iç meselelerine çözüm bulunamayacaktır.

"Saldırıda Kurt kardeşlerimiz ölmüştür" diyen İran İslam Cumhuriyeti'nin Sesi Radyosu, iç meseleleri müze burununu sokmaktan da geri kalmadı. "Türkiye'de kadınların örtünmesi meselesi, Türkiye generallerinin en önemli meselesidir."

Hürriyet

9.3.1987

Nevruz eğlencelerinde kan!

MÜNİH (Hürriyet) — Münih'teki Alman Müzesi (Deutsches Museum) salonlarında yapılmakta olan "Nevruz şenlikleri", hazırlıkları sırasında önceki akşam çıkan şenliklerde bir kişi öldü, 2 kişi yaralandı. Münih Alman Müzesi'nin kongre salonlarında önceki akşam saat 19.00'da başlaması öngörülen Nevruz şenlikleriyle ilgili kutlama hazırlıkları yapılan bir grup Kurt saat 17.00 sularında 15 ile 20 kişi arasında olduğu sanılan bir grubun saldırısına uğradı.

Salona giren grup ile Nevruz adı altındaki ilk bahar şenliklerinin hazırlığı yapan Kürter arasında çıkan ağır kavga kısa bir süre sonra tekmele tokatlı kavgaya döndü. Bu arada silah sesleri de duyuldu. Kimliği açıklanmayan, ancak beskin yapılan gruptan olduğu sanılan

37 yaşında bir kişi kurşunlanarak öldürüldü. Kavga sırasında kimlikleri açıklanmayan 2 kişi de yaralandı. Yaralıların durumları ağır olduğu belirtildi.

O laydan sonra saldırıların hep birlikte kaçarak iltelerini kaybettiler. Ancak olaylara rağmen 2 bin civarında kişinin katıldığı Nevruz şenlikleri yapıldı. Polis kordonu altında yapılan şenliklerden sonra tüm zıvelelerin üstleri arandı. Bu arada bıçak ve tornavida gibi aletlerin de geçirildiği belirtildi.

Bazı gevcele basılan yapan kişilerin ağır sağdu olduklarını ileri sürdüler. Ancak Münih polisi kavganın sebep Kurt grupları arasında çıktığı ihtimali üzerinde durulduğuna dikkat çekti. İlk yapılan soruşturmalardan sonra bu ihtimalin ağırlık kazandığı belirtildi.

Cumhuriyet

8.3.1987

Teröre karşı yeni önlemler

ANKARA (Cumhuriyet Bureau) — Üst düzey yetkililerin katıldığı bir toplantıda ayrılıkçı teröristlere karşı sınırın yeniden kumandaları metinle kontrol edilme konusu ele alındı. Sınır karakollarının sayısının artırılması benimsendi. Çeylanpınar'da traktörlerin kundaklanması olayı da aynı toplantıda görüşüldü.

Ayrılıkçı teröristlere karşı alınacak yeni önlemlerin görüşüldüğü toplantıda özellikle Irak sınırının sarp kesimlerinin havadan kontrolü gündeme geldi. Daha önce İsrail'in Suriye'ye karşı kullandığı bilinilen bu sisteme göre, kamyonlarla taşınan market uçak, istemilen yerden havalandırılarak ve yerden kaptırımla edilecek havadan alınan görüntü monitörden izleniyor. Uçaklar roket olarak da kullanılabilir. Toplantıda bu uçakların denemesine ve alınacak sonuçlara göre konunun ayrıntılı bir şekilde yeniden ele alınmasına karar verildi. Sınır karakollarının sayısının artırılması

TRAKTÖR ENKAZI — Çeylanpınar Devlet Üretim Çiftliği'nde PKK'nın sabotaj ederek yakığı 42 traktörün tamamı bir hafta boyunca sökülürken, soruşturma da çok yönlü olarak sürüyor. Sabotajın, traktörlerin mazot depolarının kesilerek, gelen yakıtla siloların tutuşturulmasıyla gerçekleştirildiği anlaşıldı. Viranşehir'den, tam bir çamur ve balık gölü halindeki araziye 2.5 saatte, traktör süründe ulaşılan sabotaj alanına tam

max verildiği bildirildi. Aynı yetkililer, güvenlik kuvvetlerinin teröristlerin ardından gemedikleri, eylemin çerçevesi teröristler tarafından gerçekleştirildiği yolunda bazı ipuçları bulunduğunu söyledi.

Bu arada PTT Genel Müdürlüğü de sınır bölgelerinde TRT televizyonu

bir sessizlik hüküm. Güvenlik güçleri soruşturmayı çavre köyler üzerinde yoğunlaştırdı. PKK militanlarının, köylülere "Sizleri sömüren bu fişikte çalışmayın" şeklinde propaganda yaptıkları öğrenildi. Geçen yıl da yine teröristlerce yakılan 5 bin dönümlük buğday tarlalarının yarınadaki traktör parkunun beklentisi de buranın emektarları olduklarını söylerken, tedirgin bir bekleyiş sürdürüyorlar. (Fotoğraf: RIZA EZER)

Cumhuriyet muhabiri Taras Yılmaz'ın Çeylanpınar'da bildirildiğine göre, Çeylanpınar Tarım İşletmesi'ne ait 42 traktörün yakılması ilgili olarak tüm kuzkullar, eylemin gerçekleştirildiği Kızıltepe-Derik mevkindeki köyler üzerinde yoğunlaştı. Yetkililer, eylemcilerin, halen Diyarbakır Askeri Cezaevi'nde tu-

Cumhuriyet PKK yine kıydı, 6'sı çocuk 8 ölü

9.3.1987

AGİT — PKK saldırısı sonucunda bombalarla iki alleden 6'sı çocuk 8 kişi yaşamını yitirirken, saldırıya uğrayan evler tam bir katliam sonrası görünüyordu. Saldırı sonrasında yakınlardaki kaybeden köydeki kadınlar ölümlerin başında ağtı yakarak acılarını dile getirdiler.(Fotoğraflar aa)

Mardin'in Nusaybin ilçesine bağlı Açıköy köyüne saldırılan PKK militanları, köy muhtarı Cumhur Tunç ile Şerife Tunç, Semire Tunç, Selma Tunç, Ferike Tunç, Süleyman Ayık, Metin Ayık ve Bedirhan Erdoğan'ı öldürerek kaçtılar. Emine Tunç ve Hatice Tunç'un sağlığı kurtulduğu saldırıda yaşamalarını kaybedenlerin 6'sı çocuk. Olay üzerine İçişleri Bakanı Yıldırım Akbulut Mardin'e gitti.

"Bölücü eşiğe layık olduğu ders verilecektir" diyen İçişleri Bakanı Akbulut, güvenlik güçlerinin bölücülere aramaya devam ettiklerini bildirdi. SHP Genel Sekreteri Fikri Sağlar, güneydoğu olaylarına köklü çözüm bulunması için iktidara ve tüm partilere çağrıda bulundu. ANAP Genel Başkan Vekili Keçeciler de "eşkiyanın hakkından gelecektir" dedi.

Haber Merkezi — Mardin'in Nusaybin ilçesine bağlı Açıköy köyüne yeni bir saldırı düzenleyen PKK militanları köy muhtarı ile birlikte toplam 8 kişiyi öldürerek kaçtılar. Olayda iki kişi de yaralandı.

7 Kolordu ve Sakarya Bölge Komutanlığından alınan bir kuvvetin, önceki gece saat 21.00 sıralarında Nusaybin ilçesinin Açıköy köyüne gelen PKK militanları köyün ortasında bulunan evine baskın düzenlediler. Baskın sırasında evde bulunanları yakınlarda bulunan PKK'lıların saldırıları sonucu muhtar Cumhur Tunç (52), Şerife Tunç (42), Semire Tunç (32), Selma Tunç (28), Ferike Tunç (28) ve Süleyman Ayık (17)

Metin Ayık (8), Bedirhan Erdoğan (17) yaşamlarını yitirken, Emine Tunç (8) ve Hatice Tunç (12) yaralandılar.

Köy muhtarının evini basarak 8 kişiyi öldüren, iki kişiyi de yaralayan PKK'lıların geçenin karantınlığından yararlanarak kaçtıkları bildirildi.

Bölgede geniş güvenlik önlemlerinin alındığını, operasyonların devam ettiğini belirten yetkililer, belli merkezlerde asker bulundurmaya sürdüklerini söylediler.

İçişleri Bakanı Yıldırım Akbulut, Mardin'in Nusaybin ilçesine bağlı Açıköy köyünde bolucu eşkiyanın 8 kişiyi katletmesiyle ilgili olarak "Tekrar tekrar üstüne basarak söylüyorum. En şiddetli şekilde cezalandırılacaklardır" dedi.

Akbulut, a. a. yaptığı açıklamada, güvenlik güçlerinin olay verinde bolucu eşkiyası aramaya devam ettiklerini bildirdi. Dün öğlen saatlerinde askeri bir birlik bölgeye giden İçişleri Bakanı Yıldırım Akbulut, olayın izlenimlerini kaydederek, "Bu saldırıya karşı aynı ha-

"Hiç yuhpe yoktur ki, bölücü eşkiyası layık olduğu ders verilecektir. Örnekte, bütün birliklerimiz aramalarına devam ediyorlar. Ben saat 03.00'e kadar olayı takip ettim. Sözleyeceğim odur ki: Bunlar layık olduğu cezaya çarptırılacaklardır. Bu gibi hareketleri herhangi bir sonuç ulaşımları mümkün değildir. Bunun kamuoyunun ve dünya kamuoyunun bunu bu şekilde bilmesinde fayda vardır. Eşkiya en şiddetli şekilde cezalandırılacaktır."

UBA'nın haberine göre, İçişleri Bakanı Akbulut, olay mahalline üç kilometre uzaklıkta komando birlikleri olduğunu belirterek, "Komando birlikleri olayı duyar duymaz hemen olay mahalline intikal etmişler, fakat bolucu eşkiya bölgesi terk etmiş, şu an için bilinmemektedir ki, emniyet kuvvetleri gereken neyse onu yaparlar, eğer yine şiddetli bir hareket yapmazlar, gereksiz olmaz onu da yaparız. Bunun önüne geçmek için söyleyelim ki, çünkü bu olayı henüz derinleştirmemiş genel anlamda söyleyelim, gerekirse eşkiyası karşı aynı ha-

reklerini tekrarlamakta kaçınmayacağız, hatta daha şiddetlisini de yapabiliriz çünkü Türk devleti güçlüdür bu şekilde hareket eden bölücü eşkiyası gerekli ders mutlaka verilecektir" dedi.

IRAK RADYOSUNDA TEHDİT

Üç yıldan önceki 4 martta gerçekleşen saldırıya hava saldırısı ile ilgili olarak ilk kez konuşan Kürdistan Yürütürce, Birliği (KYB) lideri Markis, eğitimli Celal Talabani'nin saldırıda çok sayıda kadın, çocuk ve erkek şehit oldu" dedi. İran sınırlarındaki şeriatçıların lideri Bekar El Hakim ise Türkiye'ye hitaben, "Biz size nasihat ediyoruz, bu işlerden elinizi çekin" şeklinde konuştu.

İran radyosunun önceki gece yayımladığı bildiride, İran KYB lideri Celal Talabani hava operasyonunun Irak toprakları içerisindeki kurulum bölgelere karşı yapıldığını" öne sürerek, "Özelle şunları söyledim: Çok sayıda suçlu kadın, çocuk ve erkek şehit olmasına sözün bu vahşi saldırı Irak rejiminin kendi

"topraklarını korumaktan aciz olduğunu göstermektedir. Dünya dünyadaki bütün ulusların devrimci güçlerin ve halkın hareketi ortak tavır almalarını istiyoruz."

İran sınırları vasa dışı Irak İslam Devrimi Yüksek Meclisi Başkanı Bekar El Hakim ise, "Irak Kurtuluş hareketinin devrimci ve halkın yararına olduğunu defalarca belirtmişiz karşın bu saldırı yapılmıştır" dedi. El Hakim, Türkiye'ye hitaben "Biz size nasihat ediyoruz, bu işlerden elinizi çekerek Irak halkıyla olan dostluk ilişkilerinizi bozmayın" şeklinde konuştu.

TEPİLEN

ANAP Genel Başkan Yardımcısı Mehmet Keçeciler, er veya geç eşkiyanın hakkından geleceğini belirterek bölücülerin eylemlerini köy köyüne yönetmelerinin "bu saldırının başarılı olduğunu gösterdiğini" bildirdi.

Mehmet Keçeciler, Mardin'in Nusaybin ilçesine bağlı Açıköy köyünde gerçekleşen saldırıyla ilgili olarak yaptığı açıklamada "Bu fevkalade üzücü bir olay. Bolucu teröristler kadim çocuk demeden insanlık dışı eylemlerini sürdürüyorlar" dedi.

Devletin bunlara karşı aldığı ve alacağı tedbirlerin bulunduğunu belirten Keçeciler, "Er veya geç eşkiyanın hakkından geleceğini söyleyebilirim" şeklinde konuştu.

SHP Genel Sekreteri Fikri Sağlar da, doğu ve güneydoğu olaylarına köklü çözüm bulunması için iktidara partilere de dahil tüm partilere çağrıda bulundu.

Fikri Sağlar, Mardin'in Nusaybin ilçesine bağlı Açıköy köyünde dün gece meydana gelen ve iki kişi çocuk 8 kişiyi öldürdüğü saldırıya ilişkin olarak yaptığı açıklamada şunları söyledi:

"Güneydoğu ve doğuda ciddi olaylar sürmektedir. Ve SHP bu olayların başından beri ciddi olarak bakmaktadır. Çöçüklerini ve kadınların öldürülmesini hiçbir kabül edemeyiz. TBMM'de bu sorun etrafında konuşulmalıdır. Bir loklu çözüm bulunması için tüm partilere iktidara dahil görüşmeye çağırıyoruz.

Tercüman 9.3.1987

Son darbe dağlarda

Metin AKKOÇ
Aytekin KOMURGOZ
Emin DEMİREL
Şehnaz KAPLAN

ULLUDERE/ DİYARBAKIR, (Tercüman) — Güvenlik kuvvetlerimizin Kuzey Irak'taki terör kuvvetlerine karşı yaptığı hava hareketlerinden sonra Sinaht ve Yekmal bölgelerindeki operasyonlara katılan askeri birliklerimize helikopterlerle Kumanya ulaştırılıyor. Bu arada, Cudi, Namazdağ, Herkol ve Haso dağları çevresinde yuvalandıkları belirlenen teröristlerin "uçgen eylem" planladıkları öne sürüldü.

1987'nin ilk eylemini "Hakkani-Üludere, Mardin-Midyat, Niirt-Eruh uçgeni"nde gerçekleştiren PKK'nın, iki yıldır hiç eylem yapmadığı "Pervani-Tuncelli-Diyarbakır uçgeni" içinde eyleme geçebileceği ifade edildi.

PKK'nın, bölgede desifre olmaya başladıkları, 21 Mart İrkçilik Mücadele ve 28 Mart "Mahsum Korkmaz"ın ölümü yıldönümlerine

de holgeve süreceği öğrenildi.

Operasyon bölgesinin sınırlarını kesimlerinden zaman zaman silah sesleri geldiği, güvenlik kuvvetlerimizce her an silahlı çatışmanın çıkabileceği alınan bilgiler arasında.

Sağanak yağışın operasyonları büyük ölçüde zorlaştırdığı bölgede 14 kişinin katledildiği Taşdelen köyü yolu heyelandan ulaşıma kapandı.

"KİŞİSEL HAREKATI"

Taşdelen olaylarından sonra 30'un üzerinde militanlardan bir bölümlü Irak'a kaçarken, misilleme yapmak üzere geri donup de Ortabağ yakınındaki ele geçirilen teröristlerin birleşme istedikleri diğer grup pesine düştü.

Cudi, Namazdağ, Herkol ve Haso dağları çevresinde yuvalandıkları belirlenen teröristlerin yakalanmaları için, güvenlik kuvvetlerimiz bütün kötü hava şartlarına

rağmen özel timlerle karadan bir kısıpçak hareketi başlattılar.

Teröristlerin silahsızlığı Ortabağ, Taşdelen, İşıkveren, Ortabağ, Bağlıca, İnceler, Gülyazi, Ortasu ve Şirnaktepe muntikalarındaki operasyonlar da yoğunlaştırıldı. Öte yandan, Taşdelen ve Ortabağ çevresinde mahsur kalan eşkiyanın ilerlerinden çıkarak tekrar bir çatışmaya geçebileceği dikkate alınarak, bölgeye yeni birliklerimizin sevk edildiği de ifade edildi.

"DUR" İHTARINA UYMAVINA ÖLDÜ

Şanlıurfa'nın Ceylanpınar ilçesinde sınırı geçmek isteyen güvenlik kuvvetlerinin "dur" ihtarına uymayan bir kişi ölü olarak ele geçirildi. İlçenin 37 kilometre batısındaki Türkiye-Suriye sınırının "Tüyen" mevkiinde, Türkiye'ye geçmek isteyen bir kişi devnye geçen jandarma kuvvetlerine durdurulmak istendi. "Dur" ihtarına uymayan kimliği belirsiz kişi, jandarmamızın açtığı ateş sonucu öldü.

Tercüman 9.3.1987

Atina PKK'nın gösteri alanı

Ahmet ŞENOVA

ATINA, (Tercüman) — Yunanistan'da faaliyet gösteren PKK'lılar ile ayrılıkçı kanun kaçakları, Türkiye'nin Irak hareketini hayali "Kurdistan" aleyhine bir "saldırı" ve katliam teşebbüsü" gibi göstermek maksadıyla önceki gün Atina ve Selanik'teki basın toplantılarını yapıyorlar.

Atina'da "Akadimos" Oteli'nde bir basın toplantısı düzenleyen PKK'lılar, "Türkiye'nin Musul-Kerkuk petrolollerini ele geçirme niyetinde olduğunu" iddia ettikler ve hayali "Kurdistan" a Irak hareketinin, aynı zamanda, Türkiye'nin başademediği PKK'lılara karşı bir yoketme planı olduğunu öne sürdüler. Güneydoğu Anadolu bölgesinde birçok köyün Türk makamları tarafından sanayisi bölgesi işası bahanesiyle gö-

çe zorlandıklarını öne süren PKK'lılar, "Orğutumuz, Güneydoğu bölgesinde değil fakat Kuzeybatı Kürdistan'ın ortasında tam bir seferberlik halinde faaliyet gösteriyor" dediler.

Atina'daki PKK'lılar, Yunan Dışişleri Bakanlığı'nin önünde kısa bir yürüyüş ile Türkiye aleyhinde protesto bulundular.

Selanik'te de, üniversite öğrencisi ayrılıkçı kanun kaçaklarının öncülüğüyle Türk Konsolosluğu'nun önünde bir yürüyüş ve gösteri düzenleyen bir grup, Türkiye'nin Kıbrıs barış hareketini bir işgal ve istilâ hareketi olduğunu iddia ettikler ve bununla son Irak hareketi arasında benzerlik kurdular.

Selanik Üniversitesi'nde okuyan ayrılıkçı kanun kaçığı M. Sebat'ın düzenlediği basın toplantısında da "Türk savaş uçaklarının Irak hare-

kati sırasında napalm bombası ile goz yaparıcı bombalar kullandıkları, Türkiye'de 30 bin Kürt'ün hapishanelerde işkenceye tâbi tutuldukları" iddia edildi.

Atina ve Selanik'teki basın toplantıları ve yürüyüşler, Yunan devlet televizyonlarının ana haber bültenlerinde geniş yer aldı.

Selanik'teki yürüyüşte, bazı Yunanlı komünist öğrenciler ile solcu Kıbrıslı rum öğrencilerinin de bir arada haber veriliyor.

ÖTE YANIN

Ateş, Lavrion mülteci kampında yaşayan 7 aylık kanun kaçığı önceki gün Atina'nın merkezindeki Akademi binası önünde açık grevne başladılar. Aralarında PKK'lıların da bulunduğu grevçilerin, Türkiye'nin Irak hareketini, konuyla ilgili Türk-İrak anlaşmasını ve siyasi iltilca olaylarının baltalanmasını protesto ettiklerini bildiriliyor.

GÖZ YAŞLARI — Mardin'in Nusaybin ilçesine bağlı Açıkyol köyüne baskın düzenleyen ayrılıkçı teröristler, arkalarında 8 ölü bıraktılar. Köyü ziyaret eden İçişleri Bakanı Yıldırım Akbulut, baskında yakını kaybedenlere 2 milyon lira dağıttı. (Fotoğraf: a. a.)

Operasyon

Suriye sınırı da 'hassas bölge'

İçişleri Bakanı Yıldırım Akbulut, PKK'nın son baskını konusunda Suriye'yi uyardı. Bu arada Suriye sınır bölgesindeki birlikler de bölücü baskınlarına karşı alarm durumuna geçirdi. THY'nin Brüksel bürosu, bir grup ayrılıkçı tarafından bir süre işgal edildi.

TURAN YILMAZ

NUSAYBIN — Kanlı Tasdelen baskını nedeniyle Irak topraklarında geçen hafta gerçekleştirilen hava harekâtının ardından Güneydoğu'daki bölücü unsurları, faaliyetlerini Suriye sınır bölgesine kaydırmaları nedeniyle, bu yöredeki birlikler de alarm durumuna geçirdi. Önceki gün meydana gelen ve 8 kişinin ölümlü sonuçlanan Nusaybin'deki kanlı baskını gerçekleştirenlerin tabibine de devam edildiği ve operasyonların sürdürüldüğü bildirildi. İçişleri Bakanı Yıldırım Akbulut, bölgede 300-400 kadar eyleminin bulunduğu bildirerek, Suriye sınırına da Irak sınırındaki gibi, bölücülerin giriş çıkışını önlemek için fiziki engellerin tesis edilmesine hız verileceğini

söyledi. Akbulut, Suriye'nin kendi topraklarında Türkiye aleyhine faaliyet gösteren unsurlara izin vermesi konusundaki uyarısını da tekrarlayarak, "İyi komşuluk ilişkileri ancak böyle olur" dedi. İçişleri Bakanı Yıldırım Akbulut, dün Mardin'in Nusaybin ilçesine bağlı Açıkyol köyüne giderek inceleme-lerde bulundu. Beraberinde Jandarma Genel Komutan Yardımcısı Orgeneral Hüsnü Sayın, 7. Kolordu ve Diyarbakır Sıkıyönetim Komutanı Korgeneral Aşır Özdeğer, Emniyet Genel Müdür Yardımcısı Ümit Erdal ve Mardin Valisi Alaattin Turhan ile birlikte köye gelen Akbulut, 8 kişinin öldürüldüğü ve 2 kişinin de yaralandığı köyde, olayın görüldüğü anılarıyla görüştü ve bilgi aldı.

Yıldırım Akbulut gazetecilerin sorularına da yanıtlarken bölgede sayıları 300-400'ü bulan bölücü eylemcilerin yanı sıra Güney sınırlarımızdan da bazı unsurların giriş yapıyorlarını anlattı. Eylemcilerin daha önceden de Türkiye'ye girmiş olabileceğini kaydeden Akbulut, "Şu ya da bu noktadan geçtiler diyebiliriz mümkün değil. Fırat buidüğüne Irak ya da Suriye sınırından giriyorlar" dedi.

Bakan Akbulut, bu geçişlerin önlenmesi amacıyla çalışmalarını başlatılan fiziki engel sistemini Güney sınır bölgesine yaymak amacıyla çalışmalarını artırılacağına değindi, bunun arazi yapısı oldukça olumsuz olan Irak sınırında da oluşturulmasına hız verildiğini bildirdi. Bakan Akbulut, bölgede yeni sistemlerin oluşturulabileceğini belirterek, kısa zamanda bölgenin ulaşım sorununun çözümlenmesi, araziye uygun kara ve hava taşıtı sağlanması, havadan uçaklarla kontrol yapılması üzerine çalışıldığını söyledi. Bakan Akbulut, kara taşıtları yanı sıra helikopter sayısının da artırılacağını ve dağılık alanların helikopter ve maket uçakları yardımı ile kontrol edilmesinin sürdürüldüğünü bildirdi. Akbulut,

soru üzerine şunları söyledi:

"Dışişleri Bakanımız Suriye Büyükelçisi ile konuyu görüşti. İyi komşuluk manevralarına devam, komşu ülkelerin kendi topraklarında bir bölüme zarar verici unsurları faaliyetlerine meydan vermemekle mümkündür. Biz de komşularımızdan bunu istiyoruz. Kendi topraklarında Türkiye aleyhinde faaliyet gösteren unsurlara izin vermemelidirler. Bu, iyi komşuluk ilişkilerimizdir bir gereğidir. Çünkü bize zarar verirse mutlaka ona en şiddetli bir şekilde cezalandıracağız. Bu Türk milletinin arzusudur. Komşularımız bunu iyi bilmelidirler. İyi komşuluk ilişkileri ancak böyle olur."

OPERASYONLAR

Önceki hafta içerisinde Ceylanpınar'da gerçekleştirilen buradaki eylemler nedeniyle başlatılan operasyonlar sürerken ikinci eylemin ardından Suriye sınırı bölgesinde bulunan askeri birliklerin alarm durumuna geçildiği ifade edildi. Üst düzey asker yetkililer, her iki eylem bölgesinde de başlatılan operasyonların kapsamının genişletildiğini işaret ederek, eylem bölgeleri arasındaki alanın operasyon bölgesine dahil edildiğini belirtti.

Eylemler nedeniyle sınır hattındaki eylemler de artırılarak buradaki denetimlerin takvimi kuvvetlerle desteklendiği öğrenildi. Açıkyol köyündeki kanlı baskının ardından eylemcilerin kaçabileceğini önler, bölgede bulunan askeri birlikler ve özel tim araçları ile aramaya başladı. Bazı askeri sevkâtler, gerçekleştirilen eylemlerle ilgili olarak bölgeye getirilen olayın kan davasından da kaynaklanmış olabileceğini söyledi. Bir yetkili, PKK'nın gerçekleştirildiği her eylem bölgesine bildiri bırakıldığını belirterek, Açıkyol köyünde böyle bir süreç yaşanmadığını, yapılan molotof kokteyllerinin çok amatörel olduğunu, ayrıca köyün de çevre köylerle kan davasından

kaynaklanan husumetleri bulunduğunu belirterek, bu nedenle kuşkuları olduğunu belirtti.

BRÜKSEL

THY'DE EYLEM

Brüksel muhabirleri Hadî Ulaşerle'nin bildiğine göre Belçika'nın başkenti Brüksel'de, dün bir grup ayrılıkçı, aileleriyle birlikte THY bürosu

bir süre işgal ederek sloganlar attılar. Ankaralıların, Güneydoğu Anadolu'daki bölücü gruplara karşı geliştirilen operasyonları kınadığını söyledi, sayıları 25 civarındaki kişiler, bironun camlarına cepteli sloganlar içeren afişler yapıştırdılar. Afişlerde, "Kahrolaşa İslamî Türk devleti!", "Kurdistan, Türk Ordusu'na mezar olacak" gibi sloganlar yer aldı. İşgalci grup ayrıca dağıttığı bir bildiriye Olof Palme cinayetinde MIT-CIA işbirliğine söz konusu olduğunu ileri sürdü. THY bürosunda 2 saat kadar kalan kişiler, daha sonra polislin gelmesi üzerine olay yerini terk ettiler. Eylem sırasında herhangi bir çatışma çıkmadığı ve büroda hasar olmadığı bildirildi.

Tahran, programlanan tüm Ankara ziyaretlerini erteledi

İran'dan soğuk sürpriz

İran, dün Ankara'ya gelmesi beklenen Ticaret Bakan Yardımcısı Vehacı'nın başkanlığındaki 90 kişilik ticaret heyetinin ziyareti ile öngörülen hafta Türkiye'ye gelecek olan Aşır Sanayi Bakanı Nabavi'nin ziyaretlerini belirsiz bir tarihte ertelediğini bildirdi. Bu ziyaretlerin ardından İran Başbakanı Musavi'nin Ankara'ya gelmesi bekleniyor.

Türk ve İranlı yetkililer bu ziyaretlerin ertelenmesini Başbakan Özal'ın Türkiye'ye dönüşünün gecikmesiyle açıklarken, diplomatik çevreler ertelenmeyi Türkiye'nin Irak'ta giriştiği harekâta İran'ın tepkisi olarak değerlendiriyor.

ANKARA (Cumhuriyet Bürovanı) — Türkiye'nin ayrılıkçı unsurlara karşı Irak'ta giriştiği harekâta Türk-İran ilişkilerinde yarattığı soğukluk ilk etkinin iki ülke arasındaki ekonomik ilişkilerde görüldü. İran, dün Ankara'ya gelmesi beklenen 90 kişilik ticaret heyetinin ziyareti ve bu heyetin izleyeceği diğer üst düzey ziyaretleri son anda belirsiz bir tarihte erteledi. İran'ın ertelenmeye geçmesi olarak Başbakan Turgut Özal'ın ABD'de bulunmasını göstermesini karşılık, diplomatik çevrelerde sürpriz ertelenmenin gerisinde aynı nedendenin yattığı ileri sürüldü.

İnce tanfili Ankara'ya gelmesi beklenen Ticaret Bakanı Yardımcısı M. Vehacı'nın ziyareti erteledi. Durum Tahran'daki Türk Büyükelçisi'ne Özal'ın da duyuruldu. Vehacı'nın ziyareti için son anda öngörülen ziyaretçi grubu Ankara'ya gelmesi beklenen Türkiye işlerinden sorumlu İran Ağır Sanayi Bakanı Behzad Nabavi'nin gezisi de bilimsel bir tarihte ertelendi. Bu iki ziyareti izleyecek olan İran Başbakanı Mir Hüseyin Musavi'nin Türkiye'ye gelmesi de belirsiz bir tarihte erteledi.

siz bir tarihte kaldı.

Türkiye ile İran arasında daha önceden hazırlanan senaryoya göre, Ticaret Bakan Yardımcısı Vehacı Türk-İran Karma Ekonomik Komisyon toplantısının hazırlıkları için Türkiye'ye gelecekti. Bu hazırlık toplantısının öngörülen hafta Nabavi ile Devlet Bakanı Mustafa Tınaz Tirdi arasında karma yapılacak görüşmeler izleyecekti. Daha sonraki bir tarihte de İran Başbakanı Musavi Ankara'ya gelecekti.

Gerek Türk, gerek İranli yetkililer dün bu ziyaretlerin ertelenmesini Başbakan Özal'ın Türkiye'ye dönüşünün gecikmesiyle açıkladılar. Dışişleri Bakanlığı Sözcüsü Yalın Erşal, gazetecilerin sorularını yanıtlarken, "İran tarafı, öteden beri Başbakan Sayın Turgut Özal'ın Türkiye ekonomisi ilişkilerinin mihveri olarak görmekteydi. Öngörülen toplantısının alınacak kararlar ve bunların süratle tabiki konusunu önemi de dikkate almak suretiyle, Ağır Sanayi Bakanı Nabavi'nin Sayın Başbakan tarafından da kabul edilmesini sağlayacak şekilde Sayın Başbakan'ın yardımlarına yakın bir tarihte kaydırmak şeklindeki İran önerisi tarafımızdan da uygun bulunmamıştır" şeklinde konuştu.

İran'ın Ankara'daki İran Büyükelçisi yetkilileri de dün aynı doğrultuda konuştular. Bir İranli diplomat "Türkiye ile İran arasındaki ekonomik ilişkiler hep Başbakan Özal Ankara'dayken yapılmıştır. Başbakan'ın ABD'den dönüşü ertelenince biz de heyetlerin gelişini erteledik" dedi.

Buna karşılık Başbakan Özal'ın ABD'den dönüşünün gecikmesinin bir haftadır bildirildiği ve geçen hafta ertelenmeye gereği duyulmadığı dikkate alındığında İran tarafının getirdiği gerekçe üzerinde soru işaretleri belirdi. Bu çerçevede diplomatik çevrelerde Türk-İran ilişkilerinin kaderinin belirleneceği programın tümüyle ertelenmesinin gerisin-gerisi İran'ın Türkiye'nin Irak'taki harekâtına duyduğu rahatsızlığın yattığı öne sürüldü.

Hatırlanacağı gibi, İran Dışişleri Bakanlığı Türkiye'nin Irak'taki hava harekâtının hemen ertesinde bir açıklama yaparak operasyonu eleştirmiş ve Türkiye'yi "Müslüman Kârt halkına saldırıdır" suçlamıştı. Bu arada İran Radyosu ve gazeteleri de harekât konusunda eleştirel bir yayın kampanyası başlatmışlardı. Dışişleri Bakanlığı da bir açıklama yaparak İran'ın tepkisini "artı sayılabilir değilse, sübjektif bir davranış" olarak nitelendirmişti.

Belirsiz bir tarihte ertelenen Türkiye-İran 5. Dönem Karma Ekonomik Komisyon toplantılarında iki ülke arasında beliren bir dizi ekonomik ve ticari sorunun ele alınması bekleniyordu. Beraberinde özel ve resmi kesim temsilcilerinin oluşan 90 kişilik bir heyetle birlikte dün Ankara'ya gelmesi gereken İran Ticaret Bakan Yardımcısı M. Vehacı tarafından başlatılacak görüşmeler, gelecek hafta başında Türkiye'ye gelecek İran Ağır Sanayi Bakanı Behzad Nabavi tarafından sürdürülecek ve iki ülke başbakanları tarafından noktalanacaktı. Türk-İran KEK görüşmelerinde olaş günden başlıkları şöyle olacaktı:

1. Dış ticaret: Başbakan Turgut Özal'ın geçen yıl Tahran gezisi sırasında konulan 2,5 milyar dolarlık karşılıklı ticaret hedefinin çok altında kaldığı. 1986 yılının ilk 10 aylık kesinleşen verileri, iki ülke arasında dış ticaret hacminin 1 milyar doları aşmayacağını gösterdi. Dış ticaret hacmindeki bu ciddi düşüşte petrol fiyatlarındaki gerileme kadar ithalat miktarındaki azalma da etken rol oynadı. 1985 yılında İran'dan ithal ettiği petrolü 1,2 milyar dolar ödeyen Türkiye, 1986'da İran petrolü için sadece 214 milyon dolarlık bir fatura ödedi. 1985'te İran'dan 5,7 milyon ton petrol çeken Türk tara-

fı, 1986 yılında bu ülkeden 1,8 milyon tonluk bir petrol ithalatı yaptı.

Türkiye ile ticareti petrol dışı ürünlere kaydırmayı hedefleyen İran yönetimi geçen yıl Türkiye'nin İran'dan petrol dışı 900 milyon dolarlık ithalata gitmesini önerdi. Türk tarafı bu öneriyi olumlu karşılamakla birlikte, dış ticaret rakamları bu yönde herhangi bir canlanmaya işaret etmedi. İran heyetinin KEK toplantılarında Türkiye'nin petrol dışı ürün ithalatına başlaması yönünde ısrarı bir tavır izlemesi bekleniyordu.

2. Boru hatları: İran tarafı görüşmeleri 1,5 yıldır süren petrol ve doğal gaz boru hatlarına ilişkin olarak Türkiye'den kesin yanıt bekliyor. Türkiye'nin İran yönetimine, söz konusu iki hatın kezağı petrol ve doğal gaz miktarını bildirmesi gerekiyor.

3. Müteahhlik hizmetleri: İran tarafı, ortaklaşa kurulacak taahhüt şirketlerinin gerek iki ülkede, gerekse üçüncü ülkelerde faaliyet göstermesini talep ediyor. İranlılar özellikle baraj ve sulama projeleri üzerinde duruyorlar.

Bu arada, İran'ın görüşmeleri yürütecek Türk heyetine başkanlık edecek olan Devlet Bakanı Mustafa Tınaz Tirdi'nin dün başkenti dışında olduğu da dikkati çekti.

Hürriyet

10.3.1987

"Molla" dan PKK ağzı

Öztürk AKKÖK
ERZURUM, (İhale- Son gelişmelerle "dostluğu ve güvenliliği" habutun tartışma konusu olan "komünizm" İran, hainlerin "bozrazanlığı" yapmaya devam ediyor. "PKK'nin Sesi" hainleri Erzen İslam Cumhuriyeti'nin Sesi Radyosu, son yaptığı yayında da, İslam Kuvvetlerimizin ulusal bütünlüğümüze korumaya yönelik hareketini "Vahşi saldırı" olarak nitelendi.

İrak'ta bulunan İran yanlı grupların hâli Hüccetül İslam Hâkimi'nin, Türk jetlerinin hava hareketlerinden sonra yaptığı açıklama, İran İslami

Cumhuriyeti'nin Sesi Radyosu'na yayınlandı. Hâkimi, bu açıklamasında, "Sindilik nasihat etmekte yetinliyoruz... Vahşi saldırı tekrarlanırsa, karşılık gorecek" dedi. Savunmasız kişiler, hunharca katleden bolucu eklye, Mehmetçüğün yumruğundan sonra, "Vahşi saldırı" yapıyor. Yurtta ve Irak'ta bulunan Türkleri'nin Kuzey Irak'taki boluculerine yönelik hava hareketinin ulusal aramız bir toplantıda ele alınmasını istedi ve bu konuda Danimarka Hükümetinden yardım talebinde bulundu.

İrak yönetiminin "Kürtlere zulüm ve eziyeti revaç gördüğünü" one süren Hâ-

kimi'nin İran İslam Cumhuriyeti'nin Sesi Radyosu'nda yayınlanan açıklamasında şu ifadelerde yer verdi:

"Türk makamlarına sesleniyorum. Bu tür işlerden elinizi çekerek, Irak halkı ile olan dostluğunuzu bozmayın. Çünkü, bu tür hareketler 'mazlum' halkın sindirilmesine yöneliktir. Sindilik nasihat etmekte yetinliyoruz. Vahşi saldırılar tekrarlanırsa, karşılık gorecek. Irak İslam İnkılabı Yüce Meclis'inin bu cinayeti zorunlu failleri ile görüme yapmamızı, suçularının da cezalandırılmasını bekliyoruz."

Hürriyet

10.3.1987

Kürtler THY bürosunu bastı

BRÜKSEL (Hürriyet) - Aralarında kadınların ve çocukların da yer aldığı 25 kişilik bir grup dün 12.30 civarında THY'nin Brüksel Bürosunu bastı. Terör bölümunün bulunmasına rağmen önce kadınları büroya sokan aydınlar daha sonra içeri girecek ellerindeki pankartları ve Apo'nun resimlerini THY Bürosunun camlarına astılar. Bu arada dıgarın birisi bütün gazete ve ajans buroları ile radyo ve TV'ye telefon ederek gösteriyi haber verdi. Kendilerini Ulusal Cephesi (ERNK) sempatanları ve Kürt satanperverleri olarak tanıtan aydınlar aralarında Hürriyet muhabirinin de yer aldığı 4 gazetecinin içeri alınmasını istedikler. İçerde yaptıkları açıklamada Kurdistan devleti kurulmasını ve kendilerine bağımsızlık tanınmasını istediklerini belirten göstericiler Irak'ta yapılan operasyonu protes-

Brüksel'deki büroya giren ve aralarında kadın ile çocuklar da bulunan bir grup aydınlar, THY bürosunu bastı.

to etmek ve Batı kamuoyunu harekete geçirmek için bu yola başvurduklarını söylediler. Gostericiler ayrıca 230 Kürt koyununu boğazılarak Kürdlerin göçer zorlandıklarını ileri sürerek, "Yeni bir katliama hazırlanıyor ve gerekçe olarak da getirilen saldırıları gösteriyor..." dediler. Aralarında Cleris İsmail Mercedes adlı bir Belçikalı kadının da yer aldığı göstericilerin çoğunun Belçika hüviyet kartı ve siyasi mülteci kartı taşıdıkları görüldü. Polis önce

göstericilerin hüviyet kartlarını topladı daha sonra da THY'nin şikayeti olması üzerine söz kullanılarak aydınları sorguya çekmek üzere götürdü.

FRANSA'DA

Strasbourg ve Mülhouse'daki grup Kürt, bölgenin 'LA' sace adlı bir gazetesi ve Radio France-Aisace'i işgal ederek astıkları panolar ve astıkları sloganlarla Türkiye'nin güney doğusundaki olayları protesto ettiler.

Hürriyet

10.3.1987

GÖKTEN VURACAKLAR "Türk Silahlı Kuvvetleri'nde kullanılan UH-1H tipi çok amaçlı helikoptere ağır makineli tüfek ve tank-avar silahlı olan "TOW" füzeleri takılmaya başlandı. İlk olarak Güneydoğuda kullanılmaya planlanan "Silahlı helikopter" denemelerinden olumlu sonuç alındı. (Fotograf: Ümit TURPÇU)

Eskiyaya karşı "UGAN TANK" lar

Nezih TAVLAŞ
ANKARA (Hürriyet) - "Eskiyaya karşı" helikopterlerimize makineli tüfek, havan topu ve tanklara karşı kullanılan "TOW" tipi roketatarlar yerleştiriliyor. Bu helikopterler, Güneydoğuda "hain avı"nda kullanılacaklar.

İnşaatçı Sığirci'nin, 100 ton ağırlığında bir makineyi taşıyan bir helikopterle taşıdığı bildirildi.

Havan topu ve makineli tüfeklerle donatılan UH-1H tipi çok amaçlı helikopterlerin silahlılandırılması çalışmalarının ikinci aşamaya geçmesiyle "havan topları" oluşturan helikopterlerin uç bölümüne yerleştirilen ve silahlı olarak kullanılan havan toplarının helikoptere monte edilmesi çalışmaları devam ediyor. Bu çalışmaları hızlandıran helikopterler hedef üzerine arka arkaya 30 havan topunu atabiliyor. Uzmanlar, havan topunun hedefin isabetini artırması için çalışmalarını sürdürenin ifade ediyorlar.

Bu çalışmaları, sonuna kadar sürdüren "çok amaçlı" Türk tanklarının helikopterlere karşı "Silahlı helikopter" içinde ismlendirilmeye başlandı.

TANKSAVAR ÇALIŞMALARI

Helikopterlerin silahlılandırılması yanında bir diğer çalışmada da "TOW" tipi tank-savarlar üzerinde çalışılıyor. Tank zırhını delip geçen bu silahların güncelleme kadar 5 helikoptere takıldığı belirtiliyor.

Türk Silahlı Kuvvetleri'nin elinde bulunan "Silahlı helikopter" sayısının gündelik 7 olduğunu ifade eden uzmanlar, tank-savarlar bu sayının 20'ye ulaştırılmasını amaçlandığını kaydediyorlar.

Helikoptere silah verilecek birime çalışmaları sonlandırılmadıkça belirlen vekiher, bunları sonuna kadar aşamaların hedef isabetini artırmak" olduğunu belirtiyorlar.

Tercüman

10.3.1987

BBC: "Suriye PKK'ya destek sağlıyor"

ANKARA, (A.A.) - Bölücü Ahâinlerin Mardin'in Akçiyol köyünde 6'sı çocuk 8 kişiyi katletmeleri, BBC'nin bütün dünyaya yayın yapan "World Service" haber bülteninde birinci sırada yer aldı.

Haber bülteninden sonra yayınlanan "24 Saat" adlı haber programında ise, Suriye'nin bölücü PKK örgütünü fiilen desteklediği bildirildi. BBC'nin programında görüşüne başvurulan Durham Üniversitesi Öğretim üyelerinden Profesör William Hale, Suriye'nin yalanlamasına rağmen, topraklarında üslenen PKK örgütüne politik, ekonomik ve lojistik destek sağladığını belirtti.

Prof. Hale, son zamanlarda adı fazla duyulmayan, ancak Türkiye-Suriye ilişkilerinde önemli bir gerginlik unsurunu oluşturan ASALA'nın da "Şam yönetimi tarafından desteklendiğini" gösteren güçlü deliller bulunduğunu söyledi.

İki ülke arasındaki gerginliği artıran en önemli problemlerden birinin de, Türkiye'nin GAP projesi çerçevesinde Fırat üzerinde barajlar kurması olduğunu söyleyen Prof. Hale, Türkiye'nin bu konuda verdiği güvencelere rağmen Suriye'nin tamir olmadığını belirtti. Prof. Hale, Suriye'nin barajları tamamladıktan sonra Fırat nehrinden gelen su miktarının önemli ölçüde azaltılacağını söyledi.

Prof. Hale, Übanca'nın "Çok yakın" ilişkilerden kaynaklanan tehditlere karşı durabilmek çabası içinde olan Suriye'nin kendinden çok daha güçlü ve NATO üyesi olma özelliği taşıyan Türkiye'den çekindiğini sözlerine ekledi.

Milliyet

10.3.1987

● Nusaybin kılıfını nefretle kinandı... Cindoruk partileri uzlaşmaya çağırdı

MİLLİYET HABER MERKEZİ
USAYBIN'de sekiz yurttayımızın bölücü PKK örgütü mihanları tarafından katledilmesi olası, siyasi çevrelerde geniş tepki uyandırdı ve nefretle kinandı.

DYP Genel Başkanı Husumetin Cindoruk, bölücü çevrelere karşı siyasal uzlaşma çağrısı yaptı. SHP Genel Sekreteri Fikri Sağlar da olayların zaman geçirmeden, tüm ayrıntılarıyla TBMM'de görüşmesini istedi.

CİNDORUK UN ÇAĞRISI

Cindoruk, hükümetin, olaylara karşı aldığı politikaları eleştirirken "Hükümet duyarız ve tutarız davranır" iddiasında bulundu. Cindoruk, junta ile söyledi.

Hadiye, uneniler ezer geçirez, olaylar önemizdir teşhis

lenile geçirilemez. Olayları firmamızın sebepleri ve boşlukları hızla gerçekleştirecek kayıtlarını bekliyoruz."

Ferretlerin handıran ve onları soneten kuruluşlara imkin sağlayan kampanı gormez "hain gelen devletler, muvafık kullanılmakla geç kalındığını one süren Cindoruk, " Bu, bir bölücü yetki silahlı olan (şimdi vahi bir kısım donmuş) müstahil. Bu canlar, bir dava-nın sahibi veya savunucusu olamazlar" dedi.

SAGLAR TBMM GÖRÜŞMELİ

SHP Genel Sekreteri Fikri Sağlar ise açıklamasında, Güneydoğu olaylarının vakit geçirmeksizin TBMM'de görüşülmesi gerektiğini belirtti. Sağlar, şöyle konuştu:

"Doğu ve Güneydoğu'da çok ciddi olaylar sürmektedir. İnsanlara, hele hele çocukların öldürülmesi hiç kimsenin kabul edemez. Bu konunun TBMM'de etraflica konuşularak etkili çözüm yolu bulunması için siyasi partilere çağırıda bulunuyorum. Bu konunun, etraflica çözüm getirecek şekilde görüşülmesini, bir kez daha istiyorum."

Milliyet

10.3.1987

● Münih'te kanlı Nevruz... Katil kim?

● Yetkililer Kürt gruplarının düzenlenmiş Nevruz Şenliği sırasında meydana gelen olaylar konusunda soruşturmanın çok yönlü sürdüğünü söylediler.

Kanlı bir belirlenemeyen kişilerin açtığı ateş sonucunda öldürülen Ahmet Aydın'ın cesedi uzanıyor. Sürat ortasında kaldı.

MÜNİH — MEHMET AKTAĞ

ERLEN tarafında Münih'te düzenlenen Nevruz Şenliği sırasında meydana gelen ve bir kişinin öldürüldüğü çalışmanın soruşturması Münih polisi ve savcılık tarafından ciddi bir şekilde süratleniyor.

Münih'te Deutsches Museum binasının konferans salonunda yapılan Nevruz Şenliğine İngiltere'den ve Nürnberg'den gelen dikileri toplam 15-20 kişi zorla girerek istediği çıkarmıştı. Münih polisi olay sonrası beyaz renkli ve İngilizce'de yazılı bir BMW arabası ararken çevrede Japon markalı bir araba da 24 yaşındaki süpheli bir genç tutuldu.

Saldırganların PKK ile ilgili birliği ihmal edilmiş kandan sonra Münih polisi bundan sonra kurşunlu mermi kullanıldığı üzere yeni önlemler almaya çalışıyor.

SHP'nin Tunceli göç raporu:

Çaresizlikten göçe 'evet'

SHP raporunda Tunceli köylüsünün aşırı baskı altında yaşadığı, güvenlik güçlerinin olur olmaz zamanlarda evlerini basarak, yatak odalarına kadar girdiğini ve köyünün hak arayamaktan doğan yığınla göçe 'evet' dediği kaydediliyor ve göç tebliğatlarına verilen yanıtlarda bir baskının bulunmadığı belirtiliyor. SHP Heyeti'nin Başkanı Tunceli Milletvekili Yıldırım, "Tunceli yok edilmek isteniyor" dedi.

ANKARA (Cumhuriyet Bürosu) — Orman bölgesindeki köylerin başka bölgelere taşınması ile ilgili olarak Tunceli'de çalışmalar yapan SHP heyeti, hazırladığı raporu, konuya ilişkin bazı belgelerle birlikte SHP Genel Başkanlığı'na teslim etti. "Ancak Tunceli köylüsü, yığın olduğu için kendiliğinden köyünü terk etmek istiyor. Hükümetten yardım ve yardım görmediklerini, aşırı baskı altında yaşadıklarını, güvenlik güçlerinin olur olmaz zamanlarda evlerini basarak yatak odalarına kadar girdiklerini, hak arayamadıklarını, dayak ve işkenceye uğduklarını anlatıyor. Tunceli'yi terk etmek istediklerini söylüyorlar" denildi.

Heyete başkanlık eden Tunceli Milletvekili Rıdvan Yıldırım açıklan

Tunceli'yi yok etmeye yönelik olduğunu kaydeder. "Basın ve SHP olayı el atınca, orbas etmek için diğer illere de tebliğat yapıldı. Tunceli'de göç için baskı yapmaya gerek yok, çünkü baskı ve işkencelerden yılan halk, kendisi isteyerek köyünü terk etmek istiyor" dedi.

Tunceli'de ormanla dışlıklı köylerin başka bölgelere iskânî konusunda araştırma yapmakla görevlendirilen Tunceli Milletvekili ve Meclis Lider Amirlerden Rıdvan Yıldırım, Gaziantep Milletvekili Yüksek Orman Mühendisi Hayri Osmanlıoğlu ve İstanbul Milletvekili Ömer Necati Cengiz, hazırladıkları 3 sayfalık raporu 30 sayfalık ek belgelerle birlikte SHP Genel Başkanlığı'na teslim ettiler.

Raporda çok sayıda köy muhtarı ve orman köylüsü ile konuşuldu, ayrıca basına Tunceli Valisi olmak üzere Orman İşletme Müdürlüğü'nden bilgi alındığı belirtilerek, şöyle denildi:

"Konuştuğumuz Tuncelilerin çok sorunu ve buzuluş olduklarını müşahade ettik. Halihazırda tüm illerde olduğu açığa görüldü. Yapıtığımız çalışmamız sonucunda 233 ormanlık köyde tebliğatla bulunulduğunu, göç için herhangi zorlama ve baskının söz konusu olmadığını, ayrıca tebliğatların tamamı yakışınca postayla gerçekleştirildiğini bizzat yetkililer ve halktan öğrendik. Daha so-

ru Orman İşletme Müdürlüğü'nce posta ile gönderilen anket formlarının muhtarı ve iki üyenin bu konuda bütün köy halkının imzalarını alınarak tasdik edildikleri ve anketin tamamlandığı belirtilir. Ankette katılan köylüleri gene herhangi bir baskı ve zorlama olmadan, kendisi istediklerine göre cevap verdikleri, cevapların büyük bölümünün, göç etmek istediklerine ilişkin olduğunu saptadık. Daha sonra anketin sonuçlarına postayla da elden Orman İşletme Müdürlüğü'ne teslim edildiğini gördük."

Raporda, Tunceli köylüsünün bu yana çoğunluğunun "göçe evet" dediklerine de işaret edilerek, bunun gerekçesine de yer veriliyor. Tunceli halkının, hükümet ve devlet desteğinden yoksun bırakıldığı, baskı ve zorlamalardan yitirdiği, ayrıca kendilerine 2. sınıf vatandaş muamelesi yapıldığını belirttikleri, bu nedenle bu ortamdan uzaklaşarak kurtulmayı amaçladıkları belirtilerek şöyle deniliyor:

"Halk bugüne kadar hükümet ve devletten hizmet, yakınlık ve yardım görmediklerini, üvey evlat muamelesi yapıldığını söylüyor. Konuştuğumuz yüzlerce Tuncelili yurttaş 'Valisi gelince, jandarma, polis geldi' diyor. Dayak atıldı, baskı uygulandı" diyor. Güvenlik güçlerinin olur olmaz zamanlarda evlerini basarak, sorgusuzca yatak odalarına kadar girdiklerini, polislin provokasyon için olaylar çıkartıp bunları hadiselerle süslemeye çalıştığını, halklarını ara-

ştırmadıklarını, dayak ve işkenceye uğduklarını salıplı dert yanıyorlar. Nüfus cüzdanlarında Tunceli yazılmasına yüzüne tüm kaplarını kapadığını, bu alamadıklarını belirtiyorlar. Göçe evet demekle bu durumdan kurtulacaklarını savunmaktadırlar."

Raporun son bölümünde, göç önerilerinin "nasıl yerleşim bölgeleri" olduğuna da dikkat çekilerek, halkın "yeni yaşamada kurtulmak için" göçe evet dediklerine işaret ediliyor.

SHP heyetinin başkanı, Tunceli Milletvekili Yıldırım, Tunceli'de yaptıkları çalışmaya ilişkin görüşlerini anlatırken, olayın tümüyle Tunceli iline yönelik olduğunu belirterek, şöyle dedi:

"Basın ve SHP olayı el atınca, tebliğat yapıldığı için illere de tebliğat yapıldığını düşünüyorum. Ancak Tunceli'yi yok etmeye yönelik. Nüfus zaten 152 bin iken Tunceli'nin yarısı göç ettiği takdirde Tunceli küçük bir ilçe kalacaktır."

Yıldırım, araştırılmaları sırasında "tüyler ürpertilen" konuların kendilerine aktarıldığını, heyetteki diğer arkadaşlarının "autka tutulduğunu" belirterek, orman köylülerinin göçüne ilişkin olmayan bu olayları TBMM'ye getireceğini söyledi.

Kimseye göç için baskı yapılmadığını da vurgulayan Yıldırım, şöyle devam etti:

"Raporda açık açık yazıldı. Halkta göç için baskıya gerek yok, çünkü herkes kendi rızasıyla kaçmak istiyor."

Tercüman

11.3.1987

31 bölücü için 31 milyon lira ödül

İsimsiz ve 'kod'ları açıldı: 7 Kolordu ve Sıkıyönetim Komutanlığı Mardin il sınırları içinde, helikopterle bulun yerleşim bölgelerine duyarular atarak, bölücü eşiyanının yakanılması için halktan yardım istedi.

MARDİN (UBA) - Diyarbakır-Mardin-Siirt-Hakkâri ve Van illeri Sıkıyönetim Komutanlığı, Mardin il sınırları içerisinde aranmakta olan 31 bölücünün yakalanması için 31 milyon lira ikramiyeye vereceğini belirterek, bölge halkından yardım istedi. Sıkıyönetim Komutanlığı'na hazırlanan ve helikopterle bulun yerleşim birimlerine atılan duyaruda, bölgede arananların adları ve kod adları verildi. Duyarıda, bölücülerin yerlerini bildirenlerin adlarının kesinlikle gizli tutulacağı ve her ihbar sahibine 1 milyon lira para ve ödül ödeneceği kaydedildi.

"Sıkıyönetim Komutanlığı'nın 'Matandı' diye başlayan duyurusu şöyle: "Günahsız çocuklarımızın, masum analarımızın, içinde bulunduğu olan sızdıkları, konuşmalarını koruyularımız, sizin namusunuza, mal ve canınıza koruyan askerlerimiz, size yol yapmamak için çalıyor insanlarımızın öldürün ve onların aradıklarını takip eden, gözünü kan buruşturuyor, vahşiyetle halk ve insanlık dışımları toplumunuzu ve gruplarınızı bölgenin de olanları en yakın güvenlik kuvvetlerine bildirin"

Hürriyet

11.3.1987

PKK, Barzani ve Talabani karşısında kol kola...

"Hain" ittifak

21 Mart'taki azgınlık günü Nevruz arife sine ses vermeye çalışan PKK'nın Barzani ve Talabani ile ortak eylem kararı aldığı Türk istihbarat birimlerinde bildirildi. Muhemel "Nevruz saldırları"na Barzani kuvvetlerinin de katılabileceği göz önünde tutularak yoredeki "stratejik" tescimler çevrelerinde kus ucamayacak şekilde kutumaya alındı.

Talat POLAT, Ekrem SUNAR, Ramazan PAMUK, Cafer BALIK

SIRNAK (SND) - Uludere (Hakkâri) - Bala - Çarşamba - PKK'nın 21 Mart'taki "Nevruz" mekânî eylemi girişiminde ortak eylem kararı alan "hain" stratejik ortak eylem. Bu arada, Türk istihbarat birimlerinin 22 Şubat 1987 günü bir araya gelerek "ortak eylem" kararı aldıkları Barzani kuvvetleri, Türkiye ve karşı planlanan eylemlerinde PKK'nın insan gücü ve muhtıra ile desteği sağlanmaya ka-

bul etmiş öğrenildi. Sınırı geçerken yakalanan 4 kişiyi aynı üyelerinde de getirilen Türkiye ve Kürte kaleme alınmış "PKK" imzalı bildirilerde vore halkı desteklediği avak lanmaya kişikirtitililer ve "Kurdistan, Türk askerine mezar olacak" ifadeleri yer alıyor. Bu arada, sınır geçmek isteyen teröristlerle komandolar arasında çıkan çatışmada bir bölücü eşiyanı sağ olarak ele geçirildi. Kaçan 7 terörist ise Ramazan Çatısma örneği olarak Uludere'nin Ortabağ Bölgesi'ne bağlı ve Irak sınırını 15 kilometre uzaklıktaki Kayadibi Köyü'nün kuzey kesiminde keşif mekânına geldi. Bölgede 4 helikopterle muhtıra özel timler, Türkiye ve sınırak isteven teröristlerden birini sağ ele geçirdi. Kaçan 7 teröristin yakalanması için sınır tasına kadar operasyonlar gerçekleştirilerek vore didik didik arandı.

"BARZANI, SAİDRİTAK..."

Irak Kürdistan Demokrat Partisi (KDP) Lideri Mesut Barzani "Kurdistan Ulusal Birliği" (KYP) Lideri Celal Talabani ve kamusunda "Apuclar" olarak bilinen ünavet sebebsiz PKK'nın üst düzey yöneticilerinin 22 Şubat'ta "ortak eylem" kararı aldıklarını belirterek Türk is-

tiliyor. Yoredeki "Stratejik" tescimler, her türlü ola- sızlık göz önüne alınarak ya- kınlaşılacak kuş ucamayacak şekilde kutumaya alındı.

YILDIRIM AKHULUT, MATEM KÖYÜNDE

Bölücü eşiyanının övü çuk- kadın düşünmeden 8 Ağrıya katıldığı Nusaybin'in Açık- yöl köyünde incelemelerde bulunan İçişleri Bakanı Yıldırım Akbulut, "3-5 çapulcu- ya pabuç birakmayacağız... Fakıya artık ne va- parlıkları şaşırıyor, kanlı es- yemlere basılmıyor. Devlet olayda yakınlıklarını kay- bedenlerin her türlü yarala- rının saracakları" dedi. Bu arada yurttaşlar bölücülerin 12 Eylül öncesinde de köy- lerine katılmaya çıktığını belir- tek "Bur kişi kalına kadar, bölücü eşiyanıyla savagun in- tihaklarımızı alacağız" diye konuşuldu.

İçişleri Bakanı Yıldırım Akbulut, vorede Van Alaat- ın Turhan, Jandarma Genel Komutanı Yarılmışın, Kore- neral Hulusi Sayın, 7 ne kol- ordu ve Sıkıyönetim Komutanı Korutanal Asır Özizer ve Emniyet Genel Müdür Ar- dimosun Emre Erdal ile birlikte 10 saatlik duruş sahadı Akbulut köyüne gitti. Köylüler baş- sağlığı dileğinde bulunan Ak- bulut, olaüstü bilgiler aldık- Salihya uğrayan eylemler ince- kmede bulunan Bakan, bölücü eşiyanı çökürken hak ettikleri desan mutlakla verileceğini be- lirtti. Yıldırım Akbulut, saat 14.00'te askeri bir uçakla An- kara'ya döndü.

Cumhuriyet

11.3.1987

PKK: Hiçbir militanın burnu kanamadı

PKK'nin cephe örgütü ERNK adına Bruksel'de düzenlenen basın toplantısında, PKK'nın guneş Kurdistan'da hiçbir ussunun bulunmadığı, bu nedenle Türk uçaklarının bombardımanında sadece bölgede yaşayan Kürt halkının hedef olduğu öne sürüldü.

HADI ULUENGIN
BRÜKSEL — Kurdistan İçsi Partisi PKK'nın cephe örgütü ERNK adına dün Bruksel'de bir basın toplantısı düzenleyen avukat Huseyin Yıldırım, Türkiye'nin önceki hafta Irak toprakları üzerinde gerçekleştirdiği operasyonunda, "bir militanın bile burnunun kanamadığını" iddia etti ERNK Avrupa Sözcüsü, "PKK'nın guneş Kurdistan'da hiçbir ussu bulunmamaktadır ve

Bilindiği gibi, avukat Huseyin Yıldırım, İsveç Başbakanı Olof Palme'nin öldürülmesinden sonra Stockholm polisi tarafından suçlanmış, ancak soruşturma er- tesinde aklanmıştır.

Belçika'nın en büyük Fransızca gazetesi "Le Soir", dünkü nüshasında, Kürt sorununun üç ayı yazıyla irdelenecek, esas olarak Türk hükümetinin tutumunu eleştirdi. Gazetenin Ortadoğu uzmanı Alet Altar imzasını taşıyan yazıda, Ankara'nın Kürt halkının varlığını hâlâ inkâr ederek bir devleşme politikası izlediği iddia edildi ve bu durumun Kürtler arasında Marksist-Leninist eğilimleri güçlendirdiği vurgulandı.

Cumhuriyet

11.3.1987

500 MİLYARLIK PROJE

Doğuya eğitim için 100 bin bilgisayar

Tanesi 600 dolardan 100 bin adet bilgisayar alınarak Doğu ve Güneydoğu Anadolu'daki 1.5 milyon çocuğun eğitimine sunulacağını söyleyen Devlet Bakanı Tütüz, "Henüz okul götüremediğimiz yerlere, 3 yıl içinde tümüyle bilgisayar dayalı en modern eğitim sistemini getireceğiz" dedi.

Ekonomi Servisi — Devlet Bakanı Mustafa Tüz, Güneydoğu ve doğuda henüz okulları bile bulunmadığı geri bölgelere 3 yıl içinde 500 milyarlık yatırımla tamamen bilgisayarlı modern bir eğitim modeli getirileceğini söyledi.

Ekonomide İyileşme — Önceki gece İstanbul Hilton Oteli'nde düzenlenen yemekli toplantıda konuşan Devlet Bakanı Tüz, Türkiye'nin gelir kaiması boğöstermediği 1.5 milyon çocuğun eğitimi için bugün tanesi 600 dolar olan 100 bin adet bilgisayarın satın alınacağını ve bu bölge lerde tümüyle bilgisayarlı eğitim yapılacağını dile getirdikten sonra, "Bu projeye zorbalanla başlanacaktır. 3 yıl içinde tamamlanması planlanıyor. Bolehlikle bugün henüz okul götüremediğimiz alanlara da modern eğitimi götürmeye çalışacağız" dedi.

Devlet Bakanı Tüz "İnkı- dâncı Celalime Projesi ve İT"ter" konulu konuşmasında, Türkiye'de kalfiyet uyanunun yetersizliğini ısrarla vurguladı ve istihdam, geliştirme projelerinde "vasıflı işçiyi" yaratma ve küçük girişimlerin destekleme ko- nularının ağırlık taşıdığını belirtti. Tüz, Türkiye'de işsizlik sorununun olduğu bir gerçeklik, ama ülkemizdeki işgücü açığı, asgizlikle daha ciddi ve önemli bir sorundur" şeklinde konuştu.

ABD'de ve Japonya'da yatırımlar la istihdam arasında direkt bir ilişki

olduğu, yani bir artarken diğerinin de arttığı grafiklerle gösteren. Tüz, Tütüz, sözlerini şöyle sürdürdü:

"Dolayısıyla biz, jeolojik sorununa, insanlarımızın muht dokunmuş yakışlıklar ve ayrıca küçük girişim- cilere yeni iş alanları yaratabilerek çö- zülebilmesi inanıyoruz. Küçük ve- zelebilen bazı avatları var. Bir- kere küçük tepebilen emekliği var- dir. Fhenomiksel konjonktürel kal- kanmalarına daha kolay uyabilir, da- ha kolay yere dağıtırabilir. Memur va- da açt yene kendi kararını kendi ve- ren küçük girişimcileri çoğaltması demokrasinin aşısında da önemli- dir. Ancak bugüne kadar guvence sığınuluğu ve iş kurmanın mevzuatı açısından zorlukları nedeniyle insan- larımız girişimcilikte karşı çekimler

kelemler ve kendileri iş kurmak ye- rine, başkalarının kopasında çalışma- yı yeğlemişlerdir."

Devlet Bakanı Tütüz, Tüz, kendi bakanlığının küçük girişimciye han- gi alanlarına yönelik beklentileri ko- nusunda bilgi desteği verildiği gibi, eğitim eklemlerinin giderilmesi, yeni teknolojilerin tanıtımı gibi konu- ların yanı sıra, küçük girişimci için en önemli sorun olan finansman des- teği de sağladıklarını dile getirdi. Tüz, bilgisayar programcılığı, yazılım, yönetim teknikleri, enerji tasarrufu gibi sanayicilerin bugüne kadar ilgi- lenmedikleri alanlarda küçük giriş- imciye destek olduklarını, bu konu- da, Fatma, TÜBİTAK, Odalar Bir- liği ve sanayi sitelerinden maddi des- tek sağladıklarını dile getirdi.

PKK'lı hainler dün de boş durmadılar İçte saldırı, dışta işgal

1 Cizre'de bir dükkân tarandı, 3 yaralı 2 Brüksel'deki THY bürosu işgal edildi

Bir grup eşkiya çembere alındı

Kayadibi mezrasında kıştırılan ve "teslim ol" çağrısına uymayan eşkiya ile güvenlik kuvvetleri arasında silahlı çatışma çıktı

Metin AKKOC
Aytekin KÖMÜRÇÜZ
Emin DEMİREL
Şenaz KAPLAN

NUSAYBİN, (Tercüman) -Mardin'in Cizre ilçesinde bir dükkân silahlı 3 kişi tarafından tarandı, olayda 3 kişi yaralandı. Bu arada Mardin'in Nusaybin ilçesine bağlı Açıkyol köyünde bolucu eşkiya tarafından katledilen 6'ş çocuk 8 kişi göz yaşları arasında toprağa verildi, katliamdan kurtulan 15 yaşındaki Emine Tuğ, "İlk aşteylen sonra ota gibi davrandım" diye konuştu. "İlk aşteylen sonra ota gibi davrandım" diye konuştu. "İlk aşteylen sonra ota gibi davrandım" diye konuştu.

sonra silah sesleri duydum. Ben kapıya yakın olduğum için aşteylen sonra ota gibi davrandım. Dışarıdaki (iki) bakın içlerinde sağ kalan olabilir" dedi. Sakat olan babam ve diğerleri tekmeledi. Sonra dışarı çıkıp, kapıya benzin dökerek yakıldık."

BİR TERÖRİST YARALANDI

Öldürülen Açıkyol köyü muhtarı Cumbur Tuğ'un kardeşi Mehmet Emin Tuğ da, olay sırasında köy kucularıyla televizyon seyrettiklerini belirterek şöyle konuştu:

"Köyde 9 kurucu görev yapıyor. Onlarla birlikte TV'de haberleri izliyorduk. Bu arada patlama sesleri duyduk. Dışarı çıkışımızda köyün çevresel 30-40 kişi tarafından sarılmıştı. Aramızda çatışma başladı. Bu arada içlerinden birisi yaralandı. Bir taraftan kaçarken, diğer taraftan da ateş ediyorlardı."

İÇİNDE DÜKKÂN TARANDI

Önceki gece saat 23.00 saatlerinde Cizre ilçesinde Abdurrahim Sapan'ın dükkânına gelen silahlı 3 kişi, otomatik silahlarla dükkânı tarandı. Olayda, dükkân sahibi Abdurrahim Sapan ile müşteriler olarak dükkân bulunan ve kimlikleri tesbit edilemeyen iki kişi yaralandı. İlçe merkezinde geniş güvenlik tedbirleri alınırken belirten yetkililer, sanıkların yakalanmasına çalışıldığını söyledi.

"ÖLÜ GİBİ DAVRANDIM"

Açıkyol köyü katliamından kurtulan Emine Tuğ, öldürülen yakınlarının mezarı başında ağıtı yakarken, şunları söyledi:

"Saat 00.30 uzeriyorduk. Kapıda iki kişi gürültü. Bahama "Sende ki silahları ver, yoksa seni öldürürüz" dediler. Bölücü öte mensupları ile babam arasında tartışma çıktı. Aradan kısa bir süre geçtikten sonra bir eşkiya arkadaşına "Bunları öldürmeye" deyince, kradı aralarında da tartıştılar. Daha

TERÖRİSTLER SURİYE'YE GEÇMEDİ

Bugüne kadar Irak ve Suriye sınırları kullanılan bölücü çete mensuplarını, Açıkyol köyü katliamından sonra alınan sıkı tedbirler sonucu azdıkları ülke olan Suriye'ye dönmektedirler bildirildi. Milislerin, eylemler sonra Mardin bölgesinin iç kısımlarına kaçtığı ve buradaki ilerinde saklandıkları sanılıyor.

KÜÇÜK GRUPLAR NALİNE EYLEM YAPTIYORLAR

Hakkâri ve Siirt bölgelerinin eylem için elverişli olmasına karşılık, Mardin bölgesinin dar olması yüzünden, bu bölgede eylem yapmak zorlanan teröristler, faaliyetlerini küçük gruplar halinde sürdürüyorlar.

Bu arada, Mardin bölgesinin grup sorumlularının "Fikret" kod isimli Karhanlık, "Siar" kod isimli Kâzım Kulu ile kod isimleri belirle-

AÇIKYOL KÖYÜNDE MATEM- Nusaybin'e bağlı Açıkyol köyünde bölücü katillerin öldürdüğü çocukları sonucunda can veren 6'ş çocuk 8 kişi için gözyaşları arasında tören düzenlendi. Vatandaşlarımız ve ölenlerin yakınları mezarların başında ölümlere rahmet okurken, katillerin de bir an önce yakalanmaları için dua ettiler...

nemeyen Nalf Yılmaz, Ramazan Canlan ve Veyal Kılıç oldukları, Açıkyol köyü katliamını ise Kâzım Kulu ile 11 kişilik grubunun gerçekleştirmiş olabileceği ileri sürüldü.

EKONOMİK HEDEFLERE EYLEM

Son zamanlarda kadın, çocuk, yaşlı, genç demeden önüne geleni katleden bölücü eşkiyanın, mart ayında, "ekonomik hedefler"le karşı eylem planı içinde olduğu, bu eylemler sırasında 18 Mart "ERNK" (Ezen Rusgariye Kurdistan) in kuruluşu dolayısıyla Mardin bölgesindeki petrol tesislerine ve boru hattına sabotaj yapacağı iddia ediliyor.

SURİYE SINIRI VE HABUR KAPISI

Doğu ve Güneydoğu'daki operasyonlar devam ederken, Açıkyol köyünde yapılan eylemler sonra Suriye sınırı ve Habur kapısında da geniş tedbirler alındı. Mardin bölgesindeki dağlık bölgeler takvii birlikler tarafından kuşatılırken, özellikle Habur gümrük kapısında giriş çıkışlar sıkı kontrol altına alındı.

ÖZEL TİM GÖREV BAŞINDA

Bu arada, bölgeye sevkedilen "Özel Tim" ve askeri birlikler helikopterlerle operasyonlarını sürdürüyor. Güven-

lik yetkilileri, bölücü eşkiyanın Midyat yönüne doğru kaçtıklarının belirtildiğini, Başyurt köyüne bağlı Efele mezrasına saldırdı düzenleyenlerin de aynı kişiler olduğunu sanıldığını söyledi.

"EŞKIYA ŞAŞIRDI"

İçişleri Bakanı Yıldırım Akbulut, beraberinde Jandarma Genel Komutanı Yardımcısı Korgeneral Halil Şayın, 7. Kolordu Komutanı Korgeneral Asir Özder, Mardin Valisi Alaattin Turhan ve Emniyet Genel Müdürü Yardımcısı Ümit Erdal olduğu halde helikopterle Açıkyol köyüne geldi.

Olay hakkında köylülerden bilgi alan İçişleri Bakanı Yıldırım Akbulut, bölücü eşkiyanın eylemlerini artık çocuk ve kadınlara yönelik biçimde sürdürmeye başladığını belirterek, şöyle devam etti:

"Hepinize geçmiş olsun, eşkiya artık ne yapacağını şaşırmış ve insanlık dışı eylemlere başlamıştır. Türk milleti tarihini hiçbir biçimde dönmeye çaputucuya bağış bırakmadığı gibi, bundan böyle de eşkiyaya sığın veremeyecektir."

Komşu ülkelerde bulunan bölücü eşkiya dönmeye dönemeçlerimizde bulunuyor. Ama hiçbir eylemle cesazs kalmayacaklardır. Bölücü eşkiya tarafından katledilen savınmasız insanların

milli ve toprağı için şehit olanlardan hiç farkı yoktur. Türk milleti olarak cesazı paylaşmaya geldim."

"BUNLAR İNSAN OLMAMAZ"

Akbulut, bölücü eşkiyanın yakalanması için bölgede geniş çaplı arama ve operasyonlarını sürdürdüğünü vurgulayarak, şöyle devam etti:

"Komşu ülkelerden destek görebilir, sınır köplerine sığın bölücü eşkiya hainlerce saldırdıkları bulunarak hamile kadınları bile öldürmeye başladı. Bunlar insan olamaz. Bunu iyi bilmediler ki, yakalandıkları an hak ettikleri cezaya çarptırılacaklardır."

Bakan Akbulut, olayda annesi babası ve 3 kardeşini kaybeden köy korucusu Halim Tuğ'a 1 milyon, öteki koruculara da 1 milyon 100 bin lira dağıttı.

ORTABAĞ'DA 12 BÖLÜCÜ EŞKIYA YAKALANDI

Hakkâri'nin Uludere ilçesinde Ortabağ mıntıkasında pusuya düşürülen 12 bölücü eşkiya yakalandı.

Önceki akşam Ortabağ bölgesinde bulunan ve eylem planladıkları tesbit edilen 12 kişilik bir terörist grubu Ortabağ'da görevli bulunan güvenlik kuvvetleri tarafından pusuya düşürülüp sağ olarak

ele geçirildi. Terörist grubunun Siirt'e getirilerek sorgulamalarına başlandı, bunun üzerine bölgede başka terörist gruplarının bulunduğu iddialar, çok geniş ve sıkı bir operasyon yapıldığı belirtildi.

KIŞIRILDILAR

Alınan istihbarat doğrultusunda operasyonları sürdüren güvenlik kuvvetleri, verilen bilgiye göre, Tazdelen köyünde 14 kişiyi katlettikten sonra kaçan ve Kayadibi mezrasındaki dağlık kesimde bulunan inlerini sığınan bir grup teröristin izini tesbit etti. Güvenlik kuvvetleri, bu teröristleri çembere alarak kıştırdı. Türk güvenlik kuvvetlerinin "Teslim ol" çağrısına rağmen teslim olmamakta direnen teröristlerle Türk güvenlik kuvvetleri arasında çatışma çıktı ve çatışmanın halen devam ettiği de belirtildi.

Bu arada, sayıları henüz belli olmayan teröristlerden yaralananların olduğu ileri sürüldü.

AVRUPA'DA

Bu arada Avrupa'daki bölücüler de boş durmadılar. Bölücüler dün Brüksel ve Amsterdam'daki THY bürolarını işgal ederken, Madrid Büyükelçiliği'nin önünde gösteri yaptılar. Bonn Büyükelçiliği'nin önünde gösteri yapmak isteyen eşkiya artik-

larına ise izin verildi. Brüksel muhabirimiz Suku Uluç'un haberine göre, dün öğle saatlerinde THY bürosunu basan 20-25 kadar bölücü eşkiya, PKK üyesi olduklarını bildiren bürünün vitrinine Türkiye aleyhinde dövizler astılar ve sloganlar attılar. Otomatik kapılar kapattığı için çalışanların bulunduğu bölmelere giremeyen, aralarında 1 kadın ve 2 de çocuğun bulunduğu bas-kıncılar, binayı saran 50 kadar polis ve jandarma tarafından zor kullanılarak dışarı çıkarıldılar. Daha sonra minibüslere doldurularak polis merkezine götürülen göstericiler kimlik tesbitinden sonra serbest bırakıldılar. Bu arada polisle göstericiler arasında kısa süreli tartışmalar olduğu bildirildi.

Amsterdam'da da sayıları 25 dolayında olan bölücüler THY bürosunu işgal ederek Türkiye aleyhinde sloganlar attılar. Bu arada büro personeli kurşun geçirmez bürünün arkasına çekilerek kapıyı kilitledi. Bu sebeple göstericiler büro personeline zarar veremediler. Görgü şahitleri eylemlerden bazılarının silahlı olduklarını bildirdiler. Ancak, işgal sırasında olay çıkmadığı ve bölücülerin 2 saat sonra polisten tarafından dağıtıldıkları bildirildi.

Bu arada, İspanya'nın başkenti Madrid'de de büyükelçiliğimiz, önü bölücü eşkiyaya destekleyenler in gösterilerine sahne oldu. 22 kişilik bir grubun 20 dakika kadar süren gösterisi sırasında Türkiye aleyhinde Arapça sloganlar atıldı ve eçliçlik kapısına üzerine Türkiye'nin Kuzey Irak operasyonunu kinayen pankart astı. Göstericilerin bir temsilci ile büyükelçiliğimize bildiri gönderme istekleri ise reddedildi.

Göstericilerin protesto eylemleri süren eçliçlik binasının fotoğraflarını çektiklerini de görüldü, bu defa Türk yetkililer İspanyol polisten fotoğraf çekilmesini mâni oluncasına, çekilen filmi reddettiler. Ancak polis herhangi bir tedbir almadı.

Eşkiya destekçilerinin dünkü eylemleri Almanya'da da devam etti. Türkiye'nin Münster başkonsolosluğu önüne gelen göstericiler, Türkiye aleyhinde sloganlar atarak Irak operasyonunu kınadılar.

Ote yandan, Bonn Büyükelçiliği'nin önünde gösteri yürütüyü yapmak için Bonn Emniyet Müdürlüğü'ne başvuran bir grup eşkiyanın 1 kişi hiçbir gerekçe gösterilmeden reddedildi.

Bu arada, Yunanistan'da yaşayan PKK'lı bölücüler, bugün Atina'daki Türkiye Büyükelçiliği önünde gösteri yapacaklarını açıkladılar.

Hürriyet

11.3.1987

Kürtler yine THY bürosu işgal etti

AMSTERDAM (Hürriyet) - Bir grup Kürt, Brüksel'den sonra Amsterdam'da da Türk Hava Yolları bürosunu işgal etti.

Amsterdam'da da Türk Hava Yolları bürosunu işgal etti. Bir grup Kürt, Brüksel'den sonra Amsterdam'da da Türk Hava Yolları bürosunu işgal etti. Bir grup Kürt, Brüksel'den sonra Amsterdam'da da Türk Hava Yolları bürosunu işgal etti.

Hürriyet

11.3.1987

Özal: "Canilerin kökü kazınacak"

Hastaneden çıkışı yenden ertelenen Başbakan danışmanı vasıtasıyla yaptığı açıklamada bolucu eşkiyaya karşı şimdilik gizli tutulan tedbirlerin olduğunu bildirdi ve Güneydoğu'daki askeri birliklerin de takviye edileceğini belirtti.

Doğan ULUÇ

HOUSTON (Hürriyet)

Houston'daki Methodist Hastanesi'nde istirahatını sürdüren Başbakan Turgut Özal'ın koruma önlemleri için Türkiye'de 6 kişilik özel bir tim konuşuldu. Başbakan Özal'ın ne zaman hastaneden çık-

ÖZAL'IN AÇIKLAMASI

PKK baskınında çocuk ve kadınların öldürülmesine, bu çok önemli olmaktadır. Başbakan Özal'ın koruma önlemleri için Türkiye'de 6 kişilik özel bir tim konuşuldu. Başbakan Özal'ın ne zaman hastaneden çık-

veye edileceği Başbakan bugün Türkiye'de 20-20 arası. Ankara'dan Başbakan Yardımcısı Kaya Erdem ile de başta buhud baskınları olmak üzere çeşitli yurt sorunları üzerine de görüş alışverişine yapıldı. "Hükümet, firmanın emsalleri için daha sıkı önlemler alacaktır. Özal'ın ne zaman hastaneden çık-

Oteline ne zaman geçeceği belli değildir. Bu konuda eşkiya spekülasyonları sıklıkla uzerine dünen bir dönem veren Dr İsmet Karacan "Başbakanın hastaneden daha iyi dinleneceği ve ziyareti kontrol altına daha iyi kontrol edilebileceği düşünüldüğü için bu çıkış ertelendi" dedi.

Radyo saldırıyor, Büyükelçimiz, "Resmi sorun yok" diyor

İran'ın iki yüzü

TAHİRAN RADYOSU: "Meclis Dış Politika Komisyonu Başkanı Ahmet Azizli, Türkiye Büyükelçisi Volkan Vural'dan, Iraklı Kürtler konusunda Türk Hükümeti'nin görüşlerini gözden geçirmesini istedi. Iraklı Hizbullahçı Kürtler Türkiye'yi protesto etti"

TAHİRAN BÜYÜKELÇİMİZ VURAL: "Hava hareketinden bu yana İran Dışişleri sadece bir kez açıklamaya yaptı. Ne protesto oldu ne de beni çağırıp izahat istedikler. Radyo ile resmi hükümet tutumu arasında havil fark var. Hava burada sandığı kadar kötü değil. İptal edilen ziyaret için de özür dilediler"

Operasyon konusunda Türk hükümetine tavsiye

İran ne yaptığını bilmiyor

Ihsan DORTKARDEŞ

• SIRT MIL-HA

İKAN İslam Cumhuriyeti'nin Sesi Tahran ve Tebriz'de yayınlanan iki radyo yayınında Türkiye ve Iraklı Kürtler hakkında görüşlerini açıkladılar. Tahran'da yayınlanan "Hizbul İslam" radyosu, İran İslam Şeriat Meclisi Dış Politika Komisyonu Başkanı Ahmet Azizli'nin Türkiye Büyükelçisi Volkan Vural'a yazdığı mektup hakkında görüşlerini açıkladı. Tahran'da yayınlanan "Hizbul İslam" radyosu, İran İslam Şeriat Meclisi Dış Politika Komisyonu Başkanı Ahmet Azizli'nin Türkiye Büyükelçisi Volkan Vural'a yazdığı mektup hakkında görüşlerini açıkladı. Tahran'da yayınlanan "Hizbul İslam" radyosu, İran İslam Şeriat Meclisi Dış Politika Komisyonu Başkanı Ahmet Azizli'nin Türkiye Büyükelçisi Volkan Vural'a yazdığı mektup hakkında görüşlerini açıkladı.

HIZBUL İSLAM örgütunun önde gelen ismi Mehmet Halit ile kısa bir süre önce yakınlaşma çabalarına giren PKK lideri Abdullah Öcalan'ın, militanlarının bir bölümünü İran da eğitmek istediği bildiriliyor.

HIZBULLAHCİ KÜRTLERİN AÇIKLAMASI
Yeniçeri kuruplarının sözcüsi haline gelen İran İslam Cumhuriyeti'nin Sesi radyosu, son olarak Iraklı Hizbullahçı Kürtlerin açıkladığı mektupla ilgili olarak, "Iraklı Hizbullahçı Kürtler, Irak'ın kuzeyindeki kurtarılmış bölgelere karşı Türkiye Hava kuvvetleri'nin düzenlediği saldırıları protesto ettikleri" dedikten sonra şu açıklamayı yaptı: "İnkılapçı Kürt Müslümanları başarmak için Türkiye'den yardım almamak, Irak rejiminin güçsüzlüğünü göstermek için, Türkiye'nin bu yardıma da itiraz etmesi gerektiğini düşünüyoruz. Türkiye'nin bu yardıma da itiraz etmesi gerektiğini düşünüyoruz. Türkiye'nin bu yardıma da itiraz etmesi gerektiğini düşünüyoruz."

olan Türkiye Kürtleri Irak'ta bulunduğu, bahanedir. Türkiye'nin Irak'ın kuzey kesimine yönelik olarak düzenlediği hava saldırılarını ve bölge halkını sındırma faaliyetlerini kınıyoruz. Irak rejimini tamamen ortadan kaldırmaya kadar mücadele sürdürecektir. Dünya Müslümanları, özgürlük yanlısı devletler ve uluslararası teşkilatların Irak rejiminin uluslararası kararlarına aykırı olarak başvurduğu faaliyetler ve saldırılar karşısında sessiz kalmamalarını ve bu rejime karşı ortak mücadele edilmelerini istiyoruz."

APD NUN SİNSİ PLANI
Bu arada, Hizbul-İslam örgütünü önde gelen ismi Mehmet Halit ile kısa bir süre önce yakınlaşma çabalarına giren PKK lideri Abdullah Öcalan'ın, militanlarının bir bölümünü İran da eğitmek istediği bildirildi. İran'ın resmi olarak tanıdığı

Büyükelçimizle görüştük: 'Gerginlik yok'

Ankara dan telefonla aradığımız Tahran Büyükelçimiz Volkan Vural, Humeyni'nin Ankara ya düşman bir tutum takindığı, bazı randevuları iptal ettirdiği yolundaki haberleri üzerine, "Burada durum kötü değil, gerginlik ortamı yok Tahran Radyosu yayınıyla ilgili hukmetik tutumu arasında bir havil fark var" dedi

• Nilufer YALÇIN

• ANKARA

TÜRKİYE'nin PKK kamplarıyla ilgili hava hareketlerinden sonra, Humeyni rejiminin Ankara'ya düşman bir tutum aldığı ve Agri Sanayi Bakanı Nabavi'nin Türk İnan Karne Ekonomik Komisyonu toplantısına gönderdiği haberleri üzerine Tahran Büyükelçimiz Volkan Vural ile konuşuldu.

Dün sabah kendisiyle telefonda görüştüm. Büyükelçi Volkan Vural, Tahran'da Iraklı Kürtlerin tutumunun gergin olmadığını, hava hareketlerinden bu yana İran Dışişleri'nin pleni mi sadece bir kez açıkladığını belirtti ve "Bu hareket nedeniyle ne beni Dışişleri Bakanlığı'na çağırıp izahat istedikler, ne de beni gitmek durumunda kaldım. Protesto da söz konusu olmadı" dedi.

İran radyosu yayınında da resmi hükümet tutumunu tanıyan bu yayını Iraklı Kürtlerin söyleyen Vural, "Hava burada sandığı kadar kötü değil. Dışişlerimin açıklaması da bundan önceki hareket sırasında yapılan açıklamadan daha ağır değildi. Tahran radyosunun yayınında da Irak'la savaş halinde olduğunu dikte alınarak değerlendirilmeli" diye konuştu.

Büyükelçi Vural, Türk İnan Karne Ekonomik Komisyonu'nun (KEK) toplantısı tarihinin resmi görüşmelerini sırasında İran'ın Nabavi aracılığıyla Bakan Özal ile bir görüşme yapmak istediğini Özal'ın ABD'den Mart ayı ortalarında döndüğü tahmin edildiği için KEK toplantısı tarihinin 16 Mart olarak saptandığını bildirdi. Vural, ancak bunun mümkün olmadığını anlaşılınca Nabavi'nin gidisine de ertelenmesini için Tahran'ın "Ricada bulunduğu" açıkladı. Büyükelçi, "Bu iş için özür dilediler, bir yanlış yorumlama olmamasını istedikler, Nabavi Bakan'ın petrol dışı ihalat masdeleri konusunda bazı isteklerini dile getirecekleri. Bazı kolaylıklar isteyecekleri anlayışla görüşüyoruz" dedi.

Bugüne kadar ki KEK toplantıları sonunda oluşturulan protokolün daime Bakan Özal'dan hükümetin imzalaması dışında da bildirilen büyükelçi Vural, "Şimdi onlar bizim yeni bir tarih tespit etmemizi bekliyorlar. Bakan'ın durumu gerçekleştirecekleri neye uygun bir tarih belirleceği. Şimdi böyle görüşmeler var. Ondan sonra da Nevruz Bayramı arası girişi Toplantı herhalde Nisan içinde olacaktır" dedi.

Gene Özal'ın ameliyat sonrası ABD'de kalmak zorunluluğundan dolayı İran Bakanları Müsteşir'in Türkiye'ye resmi ziyaret tarihinin de henüz belirlenmediğini ifade eden Vural, "Bu konuda da bir sorun olmadığını" sözlerine ekledi.

12.3.1987

Avrupa'da kudurdular

Atina: Büyükelçimiz onüne yuruvus düzenleyen 200 kadar bolucu Cumhurbaşkanı Evren ile Saddam Hüseyin in maketlerini yaktıktan sonra dağıldı.

Düsseldorf: Batı Almanya'nın Düsseldorf şehrindeki THY bürosunu basan boluculer, 15 milyon İraki hasar yaptiktan sonra qozaltına alındılar

HABER MERKEZİ
Türkiye'nin Irak sınırındaki hareketini protesto ettiklerini öne süren Avrupa'daki eşiya arığı boluculer ve onları desteklediler. Türkiye aleyhine eylem ve faaliyetlerine dün de devam ederken, küstahlık detencesinde kudurdular. Boluculerin eylemleri Atina'da Cumhurbaşkanını yitken Evren'in maketini yitkacak derede çirkinliklere varırken, çeşitli Avrupa şehirlerinde de bayrak yakmak, THY bürolarını işgal etmek ve tahribata sebebiyet vermek şeklinde gerçekleşti.

Bu arada Alman Yeşiller partisinin de bolucu teröristlerin taşkımlı ve azgınlarından payına düşeni aldı ve Bremen'deki Yeşiller il teşkilatı, boluculerin işgaline uğradı.

Parti binasını basan 50 kadar bolucu, bir süre parti yöneticileriyle görüştiler. Boluculerin işgalinden sonra bir açıklama yapan Yeşiller sözcüsü ise eşiyanın eyleminin desteklediklerini, Federal Almanya'nın Türkiye'ye yaptığı eşiyanın ekonomik yardımlarını kesmesini için çabalarını sürdü.

Sözcü, "Konuyu en kısa sürede Federal Meclis'e getireceğiz" diye konuştu.

Bir grup bolucu de Fransa'nın başşehri Paris'te dün

Tercüman

BULGAR KİM KUSTU
Bulgaristan'da dün yayınlanan gazeteler, Türk Hava Kuvvetleri'nin Irak topraklarındaki bolucu ilerine karşı düzenlediği operasyonu kınadılar.

Komünist Partisi Merkez Komitesi yayın organı Rabotnichesko Delo, Türkiye'de polis zorbalığı olduğunu öne sürerken, Ankara'nın amacı "özgürlük ve bağımsızlık mücadelesini" ve "insan haklarını" yok etmek olduğunu iddia etti. Gazete, Türkiye'de "siyasi asimilasyon ve baskı" uygulandığını da öne sürdü.

Nova Svetlina gazetesi ise bolucu eşiyanı karşı girişilen hareketi "kattilim" olarak nitelendirirken, bunları Türklerin tarih boyunca diğer halklara karşı gösterdiği "acımasız zulmun" bir örneği olduğunu iddia etti.

12.3.1987

Terörle kolkola bir Avrupalı

STRASBOURG, (A.A.) - Avrupa Parlamentosu'nda, Ermeni raporunu hazırlamış olan Vandemeulebroucke'un başını çektiği 24 milletvekili, "Acil muzakere yontemijle gorusulmesini" isteyecek Türk Silahlı Kuvvetleri'nin Irak'ta boluculerle karşı yuruttuğu operasyonu kınayan bir karar tasarısı sundular. Tasarıda, Türk hükümetinin, ileride bu çeşit girişimlerde bulunmamasına davet edilmesini isteniyor.

17'si Yunanlı, 3'ü Belçikalı, 3'ü Fransız, 1'i de İtalyan olan parlamenterler, karar tasarısında, operasyon sonucu çok sayıda insanın hayatını kaybettiğini öğrendiklerini bildirdikten sonra, Türk hükümetinin, bunların ailelerine tazminat ödemesi istğine yer verdiler. Tasarıda, hükümetin bolucu eşiyanı ile "iyi niyetle diyaloga girmesi" gerektiği de iddia edildi.

Vandemeulebroucke, karar tasarısının hazırlanmasında başı çekmekle kalmayıp, marifetlerini, boluculerin bildirimleri bizzat dağıtmaya kararlıydı.

A A muhabirinin bildirdiğine göre olay şöyle gelişti: Vandemeulebroucke, Avrupa Parlamentosu'nun Strasbourg'daki binasında Ermeni temsilcileri oturmakta iken, kendisini görmek isteyen iki ayrıktığı kabul etti.

Bu sırada 20 dolayında bolucu parlamento binasına önünde gösteri yapıyordu. Göstericiler daha sonra bayrak ve pankartı açarak bağırmasa başladılar.

Vandemeulebroucke, parlamento binasından çıkarak ayrıktıklarını yanına geldi ve kendileriyle bir süre görüşte. Gösterinin devam etmesi üzerine Avrupa Parlamentosu sivil güvenlik ekibi duruma müdahale ederek göstericilere parlamento bahçesine çıkmaya davet etti. Ayrıktıklar önce karşı koymak istedikler fakat sonra kabul ederken bahçeden ayrıldılar ve gösterilerinde bahçe dışında devam ettiler.

Bu arada Vandemeulebroucke yanına ayrıktıkların temsilcilerini alarak parlamen-

toya döndü ve onları kendi masafiri olarak gösterip bilgilendirdi. Ayrıktıkların binasında dağıtım istedikleri bildirildi bulunuyor. Ancak güvenlik görevlileri bir kere daha müdahale bulunarak, boluculerle, bina içerisinde bölme dağıtımaya cakarlarını söylediler. Bunun üzerine Jaak Vandemeulebroucke duruma müdahale etti ve bildirim dağıtım işini kendisinin üstlendiğini yetkileri söyledi.

Vandemeulebroucke bildiri dağıtım işine A A muhabirinden başlayarak, ilk bildirdiyi ona verdi. Vandemeulebroucke daha sonra bildirimleri parlamento içinde dağıttı.

Eski Başbakan, "Güneydoğu olaylarını önlemek iktidarın görevidir" dedi

Demirel: "Kan yerde kalmıştır"

Esen Ünör

- 12 Eylül'ün tek gerekçesidir anarşi... Teröre karşı yetkilerinin azlığından şikâyet ettiler Geldiler, devlete el koydular. Artık "yetkimiz yok" diyemezler. Aradan geçen uzun zamana rağmen terörün durdurulamayışını esefle karşılamak gerekir.
• "Güneydoğu olaylarının siyasi sorumlusu, iktidardır. Benim muhatabım da odur. "Bu vahşeti durdurun" diyorum. Karşlarında hiçbir engel yok. Kalmayezlerse, çok büyük siyasi sorumluluk altındadırlar."
• "Her hadisede "Dökülen kan, yerde kalmayacaktır" deniyor. Ama işte, kanaysa kan yerde. Ne yapmaları gerektiğini, kendileri bulacak. İktidar, mazet yerı değildir"

Esen Ünör

ANKARA. (Hürriyet) - Eski Adalet Partisi Genel Başkanı ve Eski Başbakan Süleyman Demirel, Hürriyet'in sorularına cevaplandırırken, geçtiği konularda 12 Eylül yönetimini ve bugünkü iktidarı eleştirdi. Demirel, 4 ve 5 kişilikleri kapsayan konuşma sırasında, "Güneydoğu olayları" ile ilgili olarak "Diyolar ki, 'dökülen kan yerde kalmayacak.' Ama işte, kanaysa kan yerde" dedi

çerlerinden biri, o dönemdeki iddirmeye olayları idi. Son zamanlarda Güneydoğu'da toplanan iddirmelere, bunlar henüz öğrenemedi. Size göre, bunların çıkış noktası ve önlenemeyiş nedenleri nelerdir?

Biz geldik, 1979 kamusal Türkiye, zaten yanlışta. Yeniden bu olayları terörizme hale getirmeye giriştik. Bunun gayretlerimiz rağmen, bizim hükümet ettiğimiz süre içinde de bu olaylar durmadı. Bu olaylar durmadı. 12 Eylül'ün tek gerekçesidir anarşi. O günlerde aktiviteyi yürütenler, aktiviteyi başlatan kumanda kademesi, kafı yetkileri olmadıkları için (Türkiye'yi) bu anarşi ve terör çıkmazında çıkaramadıklarını itiraf ettiler. Geldiler, devlete el koydular. Üzerinden tam 7 sene geçti. Sıkıyönemin üzerinden de dokuz tam sene... Bu olaylar, her gece rağmen, halen süren sıkıyönem rağmen, askeri müdahaleyle rağmen, bu müdahalelerin üzerinden de kasa sayılmayacak bir zaman geçmesine rağmen durdurulamamıştır. Bunu esefle karşılamak gerekir. Geçen 3 sene zarfında bu bölgede 5'5 kişi hayatını kaybetmiştir. Bunların içinde 140'a yakını devletin subayı astubayı ve askeridir. Cumhuriyet tarihinin hiçbir devrinde de bu kadar çok şehit verilmemiştir. Bu fiili bir durumdur. "Devlet hükümeti bu olaya "Buven güçtedir.

bunların hakkından gelir" diye bakıyor. Ertesi gün bir olay daha oluyor. Bu olayların önlenemeyecek cinaset olduğunu kabul etmediğimiz gün, bunları önlemek için sarf edilen gayretleri unutuyor demektir. Görev yapanlara bir şey demiyoruz. Havaatlarını tahliye ettik ama raporları tutuldu. Bu karşılığımız. Türkiye'yi idare edenler bir zaman kan dökülmesini yetkizhiklerini atfederek "devlete müdahale" hakkını kendinde bulanları şimdi kan dökülmesini yetkizhiklerine bağlamamızlar, imkânızlığa bağlamamızlar. Bunların önlenemeyeceği gibi bir konuşma da Türk Halkına sokulmuyor. Siyasi sorumluluk ise siyasi iktidara atılır. Yani bir iktidar ülke meselelerini bir kısmından kendilerinin sorumlulu tutacak veya kendisi ne ovanne pavy çıkaracak, bir kumandanın kendisini sorumlulu tutmayacak, bu olmaz.

Bununla birlikte Erzurum'da siyasi iktidardır. Ben bu konuda siyasi iktidarlara diyorum ki, "Bu vahşeti durdurun. Vahşeti durdurmanız için karşınızda hiçbir engel yok. Butün siyasi partiler bu vahşetin durdurulmasını istiyor. Benim, bu vahşetin durdurulması gerektiğini söylüyor. Herkes, bu vahşetin bir an önce durdurulmamasından yana. Bir tek engelleme yok karşınızda. Ölmaz da zaten. Türkiye, birlik ve beraberlik içerisinde, bir bütünlük içerisinde. Her gün öldürülen kadınların ve çocukların acısını çekiyor. Bu açıyadır, bunu durdurun." Ne yapmaları gerektiğini, kendileri bulacak. İktidar, mazet yerı değildir. İktidar, dediklerini yapmaya verdirir. Ama bakıyoruz, her hadisede, "Dökülen kanlar yerde kalmayacaktır" deniyor işte kalmıştır dökülen kan yerde.

Burada çok önemli bir konuyu söylemek istiyorum. 6 bin kişi, 1980 sonrasında hayatını kaybetmiştir. Terörden 1500 kişi, daha sonra kaybetmiştir. Yani toplam 7500 kişi Devlet, millete bu 7500 kişilik terörün bir hesabını vermemelidir. Mebhum Nihat Erzurum'da teröre ne yapılmıştır? Savunma'yı vakarlara ne yapılmıştır? Yuzhas Begir şehit edilenlere ne yapılmıştır? Bu kadar subayımızı, bu kadar kahramanlarımızı, bu kadar kahramanlarımızı öldürenlere ne yapılmıştır? Bunun hesabını vermeli. Böylece, Türk Devletinin caydırıcılığına, sahip olduğu caydırıcılığına, vatandaşın ortaya konmuş. Ben bu hadiseyi "tesadüf hadise" saymıyorum. Bunları "ölenemeyecek hadise" olarak kabul etmek mahabuttur. Kabulkenemeyiz. Türk Devleti için fevkalade acı bir şey olur.

Demirel, bir soruya cevaplandırırken de, "Yetkilerinin azlığından şikâyet ettiler. Türkiye'yi anarşi ve terör çıkmazında çıkaramadıklarını itiraf ettiler. Geldiler, devlete el koydular. Aradan uzun zaman geçmesine rağmen, anarşi ve terörün durdurulamamasına esefle karşılamak gerekir" diye konuştu. Sorularını ve Süleyman Demirel'in cevapları, bir

Cevap: 26 Aralık 1978 tarihinde Kahramanmaraş olayları nedeniyle sıkıyönem ilan edilmiştir. Kahramanmaraş olayları 130 kişinin ölümüyle, çok çok büyük zararlanmasla ve milyarlarca lira mal kaybıyla neticelenmiştir. Dikkat edilmez gereken konu yalnız o ilde değil 13 ilde sıkıyönem ilan edilmiştir. 1978 Aralık Türkiye'nde bir rahatsızlık var. Bu rahatsızlık 13 ilde sıkıyönemle zengin durmamız, atarak devamsı etmiş. Güneydoğuda olaylar o zaman da var, yani yeni değil. 1979 yılında geçtiği oldumla olayları cevapları etti. Biz o zaman bu kumet değişikliktir. Bu olayların iyi takip edilmesi, yanlış teşhisle konuşulması, pratikde ikazlarına bulundukları Hükümetin yanında bulundukları, hem de günün Cumhuriyetçileri, Fahri Kurumlar'la ben mektuplar yazdık. Onun teferuatına girmek istemiyoruz. O günlerde hadise var

Bu vahşetin durdurulması gerektiğini söylüyor. Herkes, bu vahşetin bir an önce durdurulmamasından yana. Bir tek engelleme yok karşınızda. Ölmaz da zaten. Türkiye, birlik ve beraberlik içerisinde, bir bütünlük içerisinde. Her gün öldürülen kadınların ve çocukların acısını çekiyor. Bu açıyadır, bunu durdurun." Ne yapmaları gerektiğini, kendileri bulacak. İktidar, mazet yerı değildir. İktidar, dediklerini yapmaya verdirir. Ama bakıyoruz, her hadisede, "Dökülen kanlar yerde kalmayacaktır" deniyor işte kalmıştır dökülen kan yerde.

Burada çok önemli bir konuyu söylemek istiyorum. 6 bin kişi, 1980 sonrasında hayatını kaybetmiştir. Terörden 1500 kişi, daha sonra kaybetmiştir. Yani toplam 7500 kişi Devlet, millete bu 7500 kişilik terörün bir hesabını vermemelidir. Mebhum Nihat Erzurum'da teröre ne yapılmıştır? Savunma'yı vakarlara ne yapılmıştır? Yuzhas Begir şehit edilenlere ne yapılmıştır? Bu kadar subayımızı, bu kadar kahramanlarımızı, bu kadar kahramanlarımızı öldürenlere ne yapılmıştır? Bunun hesabını vermeli. Böylece, Türk Devletinin caydırıcılığına, sahip olduğu caydırıcılığına, vatandaşın ortaya konmuş. Ben bu hadiseyi "tesadüf hadise" saymıyorum. Bunları "ölenemeyecek hadise" olarak kabul etmek mahabuttur. Kabulkenemeyiz. Türk Devleti için fevkalade acı bir şey olur.

Bu vahşetin durdurulması gerektiğini söylüyor. Herkes, bu vahşetin bir an önce durdurulmamasından yana. Bir tek engelleme yok karşınızda. Ölmaz da zaten. Türkiye, birlik ve beraberlik içerisinde, bir bütünlük içerisinde. Her gün öldürülen kadınların ve çocukların acısını çekiyor. Bu açıyadır, bunu durdurun." Ne yapmaları gerektiğini, kendileri bulacak. İktidar, mazet yerı değildir. İktidar, dediklerini yapmaya verdirir. Ama bakıyoruz, her hadisede, "Dökülen kanlar yerde kalmayacaktır" deniyor işte kalmıştır dökülen kan yerde.

Bu vahşetin durdurulması gerektiğini söylüyor. Herkes, bu vahşetin bir an önce durdurulmamasından yana. Bir tek engelleme yok karşınızda. Ölmaz da zaten. Türkiye, birlik ve beraberlik içerisinde, bir bütünlük içerisinde. Her gün öldürülen kadınların ve çocukların acısını çekiyor. Bu açıyadır, bunu durdurun." Ne yapmaları gerektiğini, kendileri bulacak. İktidar, mazet yerı değildir. İktidar, dediklerini yapmaya verdirir. Ama bakıyoruz, her hadisede, "Dökülen kanlar yerde kalmayacaktır" deniyor işte kalmıştır dökülen kan yerde.

TERÖR VE 12 EYLÜL Soru: Türkiye'de bölcü, anarşi ve terör olayları sızca bitti mi? 12 Eylül'ün gerek

Milliyet

13.3.1987

13.3.1987

Güneydoğu olayları Meclis'te

Terör için gizli oturum

- ANAP ve SHP tarafından verilen önergeller birleştirilerek ön görüşme yapıldı. Gizli oturumun tarihini Önemli Kurulmuş saptayacak.
• SHP idleri inonu hükümetin teröristlerin ayrılacağı güçlerin ekmeğine vağ sürdüğünü savundu

ANKARA, ÖZEL BMM Genel Kurulu, dün Güneydoğu Anadolu'da meydana gelen olaylar hakkında genel görüşme yapmasını kararlaştırdı. SHP ve ANAP tarafından konuyla ilgili verilen genel görüşme önergelleri birleştirilerek önergelerin ön görüşmesi yapıldı. Ön görüşmelerde konuşan SHP Genel Başkanı Erdal İnönü, hükümetin dört yitici kararı ile "Ayrılmış güçlerin ekmeğine ister istemez yağı sürmüş" olduğunu savundu. Önergeleri ilgili olarak hükümet adına söz alan İçişleri Bakanı Yıldırım Akbulut, bugüne kadar meydana gelen olayları sıraladı ve bu olayın karşısında hükümetin aldığı önlemleri anlattı. DYP grubu adına Hatay Milletvekili Murat Bekmeçoğlu söz alarak koy lorcucu söyleme gerek olmadığını, Türkiye'nin bugün arısı

millis güve ihtiyacı bulunmayan seviyeye ulaştığını söyledi. Sıkıyönem, teröristlerin Suriye, Irak ve Lübnan kamplarında çıktığını ve Rus subhaları ile donatıldığını söyledi ve şöyle devam etti. "Türkiye, doğusunda ve güneyinde bulunduğu topraklarına istemeyen bir birliğine eklemeleri ile karşı karşıyadır. İkte ve daha bu hareketin tahrik edici, teşvik edici, desteklenmesiyle beraber, O nedenle meşale diyebiliriz."

İnönü, sınır dışı toprakların aynı yorrede kalması şartıyla bir miktar güç kısımlarına alınarak köylerin toplanmasını önerdi. Olayların, koy korucularının yetiştirilmesi, bölge kullanılmaması gerektiğini kaydetti. İnönü, hükümetin dört yitici kararı ile yanlış yolda olduğunu ifade ederek, "Halka bir türlü güven verememiş ve ayrılmış güçlerin ekmeğine ister istemez yağı sürmüştür" diye konuştu.

DSP adına konuşan Genel Sekreter Nuri Korkmaz, İçişleri Bakanı Yıldırım Akbulut'un konuşmasını jandarma kazaletçi gibi Meclis'e hıngı vermeye beventti. Korkmaz, olayların uç-bey çöküşünü yapamaması için bir nitelik göstereceğini, GAP nedeniyle Suriye'nin bazı hururucular duyduğuna, olayların ardından başka nedenler de aramak gerektiğini ifade etti.

Genel görüşme bir gün yapılacağına duyurusu kurulu sorulacak ve genel görüşme gizli oturumla gerçekleştirilecek.

Avrupa basını: "Güneydoğu olayları, İran-İrak Savaşıyla bağlantılı"

"Türkiye'yi ABD kıskırttı"

DIŞ HABERLER SERVİSİ YKUPA basını, Güneydoğu Anadolu'da yaşanan drama-lik olaylara ve Irak topraklarında gerçekleştirilen operasyonlara geniş yer veriyor. Paris muhabirimiz Mijel Perlmann bildirdeğine göre Fransız basını, Güneydoğu'daki olayları İran-İrak savaşıyla bağlantılı bir şekilde gündeme getiriyor. "Fransızlar" radyosu da Türkiye'nin Suriye ve Irak sınırlarında "yeni bir gelişim" kaydedildiğini ifade etti. "TÜRKİYE'Yİ ABD KİSKIRTTI" Dunkin sabah haberlerinde birinde, "Bu yorrede birinci gündem önemli bir operasyonuna yitir (bildiğini) belirlen radyonun yayınladığı bir yorumda da, "Bölk ABD'nin kışkırtmasıyla, Türkiye'nin tepki gösterdiği" öne sürüldü.

IRAN HEDEFİNE ULAŞMAK ÜZERE Paul-Marie de la Gorce, bu tepkinin nedenlerini şöyle açıkladı: "Önce, Türkiye, Irak'ın otesa bir çıkışıyla İran devrimine yorrede desteklenmesini kaygı. Aynı zaman-

da da, Irak'taki kurt ayaklanmasının kendi topraklarına yayılması istemiyor." Türk Hava Kuvvetleri'nin operasyonunu bu çerçevede düzenlediği hakkında öldüğünü söyleyen İranlılar radyosu yorumcu yazıkını şöyle tanımladı: "Görünüşte göre, İran hedefine ulaşmak üzere, Irak'ı desteklemek etmek amaçlarıyla, bu ülkedeki kuvvetleri ayaklandırmak. Ama, ne yazık ki Türkiye'nin güçleri daha fazla bir şekilde müdahale etmez riski de var." KIRLI KÜÇÜK SAYIŞ Öte yandan sul çözümleri Liberation gazetesi, PKK'nın Ağrı'da kurdu saldırtıya ilgili olarak, Ankara'nın Suriye'ye uyarıları bulunmasına ilişkin olarak, "şah çözümleri" "Le Figaro" gazetesinde Kürdistan konusunda Türkiye'nin komşularını kaygılandırdığı, Kürdistan aktörü ve diplomatik planda Türkiye'ye meydan okuduğu görüşüne yer verdi. Claude Lefevre imzalı yorrede, "Türkiye, Avrupa kurumlarına yeniden girişli bir süreçte bu tür bir ulusal sızış" deklare (y) istemiyor" deniliyor.

Özal: Mahkûm olmuş yığınla PKK'ci var, bir bakarsınız idamlar Meclisten geçmiş

İdamlar gündemde

İdamlar: Bu hadiseler bir müddet daha devam edebilir. Ölmeye mahkûmdur. Adam bulamazlar. Yakalan bir sürü eşkiya var. Yahut mahkemelerde mahkûm olmuş yığınla PKK'ci var. Yarın bakarsınız bunların Meclisten idamları çıkar.

Güneydoğu: Hadise, korucular meselesidir, onları korkutmak için yapılmıştır. Arkasında İran-İrak harbi yatıyor. Savaş olmasa bu kadar destek almaları mümkün değil.

Sağlık: Meclis tatile çıkana kadar düşük tempoyla çalışacağız. Üç-beş ay seyahatlerimi az yapacağım ya da yapmayacağım.

Erken seçim: Bu yıl erken seçim yok. Hazırda bir-iki belediye seçimi var, o kadar.

ŞEBNEM ATIYAS

HOUSTON — Başbakan Turgut Özal, Houston'da gazetelerle bir sohbet toplantısı yaptı. Özal, toplantıda çeşitli konularda gazetelerle sorularını yanıtladı. Meclis tatile gitene kadar Türkiye'de düşük bir tempoyla çalışacağını söyledi. Özal, bu süre içinde seyahat etmeyeceğini bildirdi. Kendisinin Houston'da bulunduğunu söyledi. Türkiye'de bulun-

larını iyi bir şekilde sürdüğünü belirtti. Özal, bu yıl erken seçim olmayacağını söyledi. Güneydoğu olayları konusunda alınacak önlemler konusunda da konuştu. Özal, "Hadiseler bir müddet daha devam edebilir, ama ölmeğe mahkûm Adam bulamazlar. Yakalanmış bir sürü eşkiya var. Ya da mahkemelerde mahkûm olmuş yığınla PKK'ci var. Yarın bakarsınız, Mec-

clisten bunların idamları çıkar" dedi. Bu tasarı, anayasa maddesi 4'te yer alan "Devlet idamları, kanunla yapılır" hükmüne göre, meclis tarafından kabul edilmiş. Özal, "Hadiseler bir müddet daha devam edebilir, ama ölmeğe mahkûm Adam bulamazlar. Yakalanmış bir sürü eşkiya var. Ya da mahkemelerde mahkûm olmuş yığınla PKK'ci var. Yarın bakarsınız, Mec-

clisten bunların idamları çıkar" dedi. Bu tasarı, anayasa maddesi 4'te yer alan "Devlet idamları, kanunla yapılır" hükmüne göre, meclis tarafından kabul edilmiş. Özal, "Hadiseler bir müddet daha devam edebilir, ama ölmeğe mahkûm Adam bulamazlar. Yakalanmış bir sürü eşkiya var. Ya da mahkemelerde mahkûm olmuş yığınla PKK'ci var. Yarın bakarsınız, Mec-

clisten bunların idamları çıkar" dedi. Bu tasarı, anayasa maddesi 4'te yer alan "Devlet idamları, kanunla yapılır" hükmüne göre, meclis tarafından kabul edilmiş. Özal, "Hadiseler bir müddet daha devam edebilir, ama ölmeğe mahkûm Adam bulamazlar. Yakalanmış bir sürü eşkiya var. Ya da mahkemelerde mahkûm olmuş yığınla PKK'ci var. Yarın bakarsınız, Mec-

clisten bunların idamları çıkar" dedi.

Terör var mı?: Şimdi Ankara'da, İstanbul'da, İzmir'de tanınmış işadamları yahut da sendika liderleri öldürülüyor olsa, ne biliyorum böyle şeyler var mı? Her gün 20 kişi şehitleride öldürülüyor mu? Yani 1980 öncesiyle mukayese etmek mümkün değil.

Güneydoğu olayları: Bugün adam geliyor, sadece korucular meselesidir, korucuları korkutmak için yapılmıştır. Arkasında İran-İrak harbi yatıyor. Savaş olmasa bu kadar destek almaları mümkün değil. Operasyon yapılan yerler bir nevi "me man's land" (sahipsiz toprak). Irak durumu hüküm değildir. Onları istilade ediyorlar, gün çıkıyorlar. Napitıkları iş niyazı iki üç tane sınır lo-yu ile ilgili. O açıdan bakarsanız önemli değil.

Fazla önemsemez: Bu hadiseler bir müddet daha devam edebilir, ama ölmeğe mahkûmdur. Adam bulamazlar. Yakalan bir sürü eşkiya var. Yahut da mahkemelerde mahkûm olmuş yığınla PKK'ci var. Yarın bakarsınız Meclisten bunların idamları çıkar.

Önleminin yolu: Olayları önlemek için önemli olan, Türkiye'nin bölgede güçlü olması ve silahlı kuvvetlerin caydırıcılığı. O da yine döner, ekonomiyeye geliyor. Türkiye bu yoldadır. Türkiye güçlü hale geldiği zaman terör meselesi hallolur. Çünkü, elimize öyle güçlü silahlar geçer ki, ben onun boğazını sıkırım.

Paralı propaganda: Seçim kanunu bir sene önce değiştirildi. Genetlen sistem adil bir sistemdir. Muhalefete, TV'de konuşma, film gösterilme ve istediği kadar anlatılabilir olmaları sağlandı. İttiraz, anayasanın eşitlik ilkesinden geliyor. Şimdi eşitlik deyimce, reyler eşit değil ki. Ben yüzde 45 almışım, o biri yüzde 25. Zannediyorum, tamamı ikinci sebepten, bu kanunun tamamı değiştirilmemesiyle ilgili. Aslında, anayasanın bu kadar bağlayıcı hükümlere sahip olmaması gerek. Anayasaların daha ziyade temel haklar üzerindedir.

Yabancılar mülk satışı: Yabancıya mülk satışı, guya an, insanın girişinde diyor musun gibi, aynı dayandı- rılmakta. Türk devleti milletler topluluğunda eşit ve eşit bir üyedir. Buna dayanarak yabancı şirket geliyor, yatırım yapıyorlar, arazi alıyorlar. Biz çok dikkatli bir politika takip ediyoruz. Yabancılar mülk satışı, Türkiye'de silim gücü olanlarla kıyas-

landığında hiçbir adaletsizlik doğur-

maz. **Siyasal yasaklar:** Bizim teklifimiz kabul edilmedikçe görüşme olmaz. Teklif çok basit. Geçen 4 maddenin referandumla değiştirilmesi için 175 maddenin de değişmesi lazım. Ben teklifi ortaya koydum. Teklif budur dedim. Bu teklifi kabul ediyor sanıyor, görüşürüz, kabul etmiyorsanız görüşmeyiz. 175 maddeye değitiririz, referandum getiririz, korkuyorsanız ortaya yazınız. 1990'a kadar bu maddede kullanılmaz, geçici 4 harca deriz.

84. maddede: 84 zor bir maddede. Yenden bir kez teklif yapıyor, razi olmadılar. Sonra razi olmadıklarını bilmeye başladılar. Hakikaten 84'ye geçme bizi kimseyle milletvekillerimizin düşmesi lazım. Mevlela Cahit Karakay var. Ondan sonra gene öyle bir den bursi daha var. Onların da düşmesi lazım. Belki başkaları da vardır.

Enflasyon: Bu yıl yüzde 20 civarında düşer. Geçen seneden az olur. Haziran yüzde 23 zaten.

Erken seçim: Bu yıl seçim yok. Hazırda bir-iki belediye seçimi var, o kadar. Gözle Adam, ara sıra bu gibi iddialarda bulunuyor. Kimisi tutuyor, kimisi tutmuyor.

● Hükümet Sözcüsü Devlet Bakanı Hasan Celal Güzel açıkladı:

Operasyon geç yapılmadı

ANKARA ÖZEL
DEVLET Bakanı Hasan Celal Güzel, bir gazetele Güneydoğu operasyonu konusunda hükümet ile silahlı kuvvetler arasında ayrılık olduğu yolunda yayımlanan haberi doğruladığını belirtti.

Cumhurbaşkanı Kenan Evren'in başkanlık ettiği Bakanlar Kurulu toplantısına ilişkin bilgi veren Güzel, Bakanlar Kurulu'nun olaylarını olduğu gibi izleyen ilk toplantıda Silahlı Kuvvetler'e uygun sürede operasyon yapma için yetki verdiğini ve daha sonra bu konuda da herhangi bir tartışmanın olmadığını

● Cumhurbaşkanı Evren'in başkanlık ettiği Bakanlar Kurulu toplantısıyla ilgili bilgi veren Bakan Güzel, Güneydoğu operasyonu konusunda hükümet ile ordu arasında ayrılık olduğu yolundaki haberleri yalanladı.

● Meclis'te saat günü terör olaylarını görüşmek için gizli oturum yapılacak

ni söyledi.

Güzel, operasyonun geç yapıldığı iddialarını yanıtlarken de bir gerekçe olmadığını, ancak teknik ve hava koşulları açısından en uygun tarihte yapıldığını belirtti. Güzel, Anayasa gereği Genelkurmay Başkanı'nun hükumete bağlı olarak çalıştığı, operasyon sonrası açıklama yapıp sırada 9 yerni bombalandığını, o anda olduğu bilmediği için bir şey söyleyemediğini kaydetti.

Güzel, TRT'deki sunuşmalar-

le ilgili iddialar konusunda devletin yetkili organlarının gerekli işlemleri yapacağını da belirtti. Güzel, yurt dışındaki din görevlilerinin bazı örgütlerden maas aldıkları yolundaki iddiaları da reddetti.

BAKANLAR KURULU'NUN KÖNÜLLERİ

Hasan Celal Güzel'in açıklamasına göre, Bakanlar Kurulu şu konuları görüşti:

● 65 yaşını doldurmuş muhtar,

kimin ve güçsüzler maas bağlanmaması heyet raporu yerine resmi sağlık kuruluşunda görevli doktor raporu yeterli sayılacak.

● 29 Mart gecesi saatler bir saatleri alınacak ve ilen saat uygulanması 27 Eylül'e kadar sürecek.

● İçişleri Bakanlığının 28 Mayıs, 4 Ağustos, 25 Aralık'ta ödenen gizli görüşme mali günü TBMM Danışma Kurulu da dün

yaptığı toplantıda, ANAP ve SHP grupları tarafından verilen "yüksek ve bölücü akımlarla, komünist ve irtica faaliyetleri ve Güneydoğu olayları" konusundaki genel görüşme önerisinin, 17 Mart Salı günü yapılmasını kararlaştırıldı.

Bölücüler, Bonn'da gösteri yaptı...

● Federal Dışişleri Bakanlığı önünde sloganlar atarak, Türkiye'nin Güneydoğu'da Kürt halkına baskı yaptığını öne sürən bölücüler, Alman Hükümeti'nden Türkiye'ye yardımı ve desteği durdurmasını istediler.

● BÜLENT ZARIF ● BONN

YAKLAŞIK 50 kadar bölücü dün başkent Bonn'da Federal Dışişleri Bakanlık önünde gösteri yaptı. Sabah erken saatlerde bakanlık önüne gelen, ancak polisler tarafından korunan ana kapıdan içeri giremeyen bölücüler, burada uzun süre sloganlar atarak, Güneydoğu Anadolu'daki olayları Kürtlere karşı katliam olarak nitelendirdiler.

Dışişleri Bakanlık'ından Türk masası yetkilisiyle görüşmek isteyen ve bu istekleri bakanlık yetkilileri tarafından yerine getirilen bölücüler, verdikleri bir mektupta, Türkiye'deki Kürt halkının Türk Ordusu tarafından baskı altında tutulduğunu, göçe zorlandığını ve katledildiğini ilen sürerek, Türkiye'ye karşı Bonn tarafından sürdürülen desteğin ve yardımların durdurulmasını istediiler.

Başbakanlık'ta özel bir görüşme yapılarak görüşmeye daha sonra Jandarma Genel Komutanlığı Kurum Başkanı Tuğgeneral İsmail Selim de katıldı. Bu üç toplantıda, Güneydoğu'daki olaylar ve alınması gereken önlemler üzerinde durulduğu açıklandı.

Evren, Bakanlar Kurulu'na başkanlık yaptı

4 ilde sıkıyönetime devam

ANKARA, ÖZEL
CUMHURBAŞKANI Kenan Evren'in başkanlığında dün toplantısı Bakanlar Kurulu, baskı sıkıyönetimi bulunan beş ilde bir olan Van'da olağanüstü hal uygulanmasına geçilmesini, dört ilde sıkıyönetime devam edilmesini ve olağanüstü hal uygulanan sekiz ilde derdünk de bu uygulamaya son verilmesini kabul etti.

Cumhurbaşkanı Evren, dün saat

● Bakanlar Kurulu'na Güneydoğu olayları ve alınacak önlemler görüşüldü. Van'da sıkıyönetim kaldırılarak olağanüstü hal uygulamasına geçilmesi kabul edildi.

● Bakanlar Kurulu'na başkanlık yapmasının yanlış değerlendirilmesini isteyen Evren, "Başbakan'ın bulunmadığı zaman vekilli vardır ve yetkililerine sahiptir" dedi.

16.20'de Başbakanlık binasına geçildi. Başbakan Vekili Kaya Erdem ile bir süre görüştü. Evren, Bakanlar Kurulu toplantısına katılmama önce yaptığı açıklamada, "Başbakan'ın bulunmadığı bir dönemde Cumhurbaşkanlığı Bakanlar Kurulu'na başkanlık yapacak" diye yanlış değerlendirilmele: yapıldığını

belirtti. "Anayasa'da Başbakan'ın bulunmadığı zamanda Cumhurbaşkanlığı'nın Bakanlar Kurulu'na başkanlık yapamayacağına dair bir kayıt olmadığını" kaydeden Evren, "Eğer Başbakan yoksa, muhtemelen vekilli vardır. Vekilli, bütün yetkilerine sahiptir. O halde bunu yanlış değerlendirmeye gerek yok"

dedi. Evren, yurt perileri sırasında aldığı notları bakanlara aktarmak için Bakanlar Kurulu'na topladığını bildirdi.

Evren, Bakanlar Kurulu toplantısına yaklaşık bir saat başkanlık yaptığını sonra ayrıldı. Toplantıya Başbakan Vekili Kaya Erdem başkanlığında devam edildi. Evren'in

toplantısına başkanlık ettiği süre içinde Güneydoğu'da son günlerde ortaya çıkan olayları, bazı ilerde sıkıyönetimin kaldırılması ve olağanüstü hal ilen edilmesi konusunu ele alarak görüşüldü. Toplantıyla ilgili geniş açıklamanın bugün yapılması bekleniyor.

Bu arada Bakanlar Kurulu toplantısından sonra Kaya Erdem ile İçişleri Bakanı Yücel Akbulut,

Başbakanlık'ta özel bir görüşme yapılarak görüşmeye daha sonra Jandarma Genel Komutanlığı Kurum Başkanı Tuğgeneral İsmail Selim de katıldı. Bu üç toplantıda, Güneydoğu'daki olaylar ve alınması gereken önlemler üzerinde durulduğu açıklandı.

Gençliği Ekmad ayın yapılan PKK 4. kongresine Suriye Devlet Başkanı Hafız Esad'ın katıldığı, Suriye Genelkurmay Başkanı Cemil Esad'ın da katıldığı öğrenildi.

Mısır Büyükelçisi Ali Şevki El-Hadidi: "Türkiye'nin aldığı önlemleri destekliyoruz"

Pakistan Büyükelçisi Altat Şeyh: "Canlılar üstesinden geleceğizden eminiz"

PKK Temsilcisi Ebu Firaz: "Alınacak önlemler Türk Hükümeti'ne aittir."

Yabancı diplomatlar Güneydoğu olaylarını Milliyet'e değerlendirdi:

PKK tehlike olamaz

• Nilufer YALÇIN

- Güneydoğu'daki terör olayları nedeniyle Türkiye'nin Ortadoğu politikasını değiştirmesi ne gerek olmadığını da belirten yabancı bazı diplomatlar buna rağmen dikkat ve teyakkuzun elden bırakılmamasını öneriyor
- Diplomatlar nakli operasyonlarının sınırlarının ve amaçlarının da dünya kamuoyuna duyurulmasının uygun olacağı görüşünü savundular

TÜRKİYE'nin, özellikle Doğu ve Güneydoğu bölgelerinde giderek artan bir tehdit oluşturan bir terör tehlikesiyle karşılaşmakta olduğunu ve ulusal güvenliği tehdit eden bir tehlike haline geldiği mi? Türkiye'nin bölgedeki konularıyla olan ilişkileri ve tüm Ortadoğu politikası hakkında geleceğe donuk tahminler ve değerlendirmeler nelerdir?

Bu iki soruyu, Ankara'daki bazı yabancı ülkelerin büyükelçilerine ve yetkililerine yönelttik. Kimi açık demeyi olarak, kimi ise ad zikretmemek kaydıyla bu konudaki yorumlarını belirttiler.

Ayrıca gene hemen bence, Türkiye'nin Ortadoğu politikasını değiştirmesi için temel bir neden olmadığını belirttiler. Ankara'daki diplomatlar, görüşlerini şöyle açıkladılar:

MISIR BÜYÜKELÇİSİ ALI ŞEVKİ EL-HADİDİ:
"Bugün Türkiye'ye yönelik terörün çoğunlukla Kürt bölücü terör kuruluşları tarafından yürütüldüğü açıktır. Temennimiz, Türk devletinin kendi güvenliği açısından gerekli görüldüğü operasyonlarda başarı olmalarıdır. Biz Mısır olarak, Türkiye'nin alınması olduğu önlemleri tam olarak destekliyoruz."
"Kasımca, yıllardır Güneydoğu bölgelerinde Türk vatandaşlarını taciz eden bu bölücü faaliyetler, İran-İrak savaşına bir sonucuda ve savaşın sona ermesiyle kendiliğinden çözümlenebilir."
"Biz, Türkiye'nin Ortadoğu'da oynadığı rolü çok önem veriyor. İslam Konferansı'nda Türkiye'nin katıldığı diğer devletlere tavsiye ediyoruz. Türkiye'nin Ortadoğu'da bu önemli politikasını değiştirmemesine sebep yoktur. Dışlog ve nakli bu Türkiye, tüm güçlükleri yenir-ektir."
PAKİSTAN BÜYÜKELÇİSİ ALTAF ŞEYH:
"Bu olaylara tarihten gelen bir niteliği var. Bunlar, Türkiye için yeni gelişmeler değil, daha önce de karşılaşılmış olaylar. Bunlara ne türden geleceğimize eminiz. Bunlar Türkiye'nin ulusal güvenliğini tehlikeye düşürebilecek kadar geniş kapsamda faaliyetler olarak görülmeye. Ancak, Türkiye devletinin bunları yenerek güte olduğu da bir gerçeklik.
"Türkiye'nin bazı konularına tutuma hakkında görüş belirtmek istemiyorum, ancak bu tutumlar yitilmeden bu politikaları yeniden gözden geçirmeye de gerek yoktur."
FKO ANKARA TEMSİLCİSİ EBU FİRAZ:
"Türkiye ile Irak arasında tamamen farklı ilişkileri olduğundan bir mesele herhangi bir taraftan müdahale etmeye taraftar değilim. Meslektaşım Irak Büyükelçisi bu konuda altkudatla görüşmeler açıkladı, bunlara ekleyecek bir sözüm yok."
"Bölücü Kürt teröristleri Türkiye'ye yönelik faaliyetleri sadece Türkiye'nin bir sorunu değildir. Bu sınırları karşı ne gibi önlemler ve hareketlerde bulunulacağı da Türk Hükümeti'ne aittir. Irak, Arap ulusunun Doğu'daki kapasite ve kapasitesi. Bu konuda zarar gören herhangi bir hareket, Arap ulusuna da zarar verir. Bu kapsamda kendi de Arap ulusunu kederli sayıyor. Bu nedenle Irak'ın bu kapasite, bu kapasite savunmak amacıyla aldığı her önlemleri destekliyoruz."
FEDERAL ALMANYA BÜYÜKELÇİLİĞİ'NDEN ÜST DÜZEYDE BİR TEMSİLİ:
"Türkiye'deki terör faaliyetlerini ulusal birliği tehlikeye düşürebilecek bir yoğunluk kazanabileceğini sanmıyoruz. Öte yandan, bu faaliyetler birtakım siyasal transanların beraberinde getiriyor ve Türkiye bunlara güvenlik güçleriyle mukabele etmek zorunda kalıyor. Bunun başka çıkar yolu olmadığını biliyoruz. Ancak Türkiye'ye dışarıdan gelen tepkiler, bu gelişmelerin karşı verildiği taraftan devamına neden olabilir."
"Bugün için Türkiye'nin ulusal güvenliği için ciddi tehdit olduğunu inanmıyoruz ama, dikkatli ve teyakkuz da elden bırakılmamak gerek. Bu gibi hareketleri sadece askerî önlemlerle ortadan kaldırmak olmazdır. Bu olaylar devam ediyorsa, ortada daha büyük gelişmeler doğabilir."
İNGİLTERE BÜYÜKELÇİLİĞİ'NDEN YETKİLİ BİR DİPLOMAT:
"Güneydoğu olaylarının ulusal güvenliğini tehlikeye düşürebilecek gelişmeler olduğunu düşünmüyoruz. Akıllıca bir şekilde, Kürt ayrılıkçıları ve bunların hedefleri konusunda Türkiye'de çok daha açık, maddi ve derinleşmiş araştırmalar yapılmalı, bunlara karşı önlemler alınmalı ve bunları yakalamaya çalışılmalı. Bu yüzden soru kontrol altına alınacaktır, ancak sadece askerî önlemler yeterli. Hükümetimiz de bunun bilinci içinde, bölgenin kalıcılığını için önemli adımler atmaktadır. GAP bunların bopada kalıyor."
"Öte yandan, Türkiye'nin Ortadoğu politikasında değişiklik yapmaması sorunu düşünmüyoruz. Türkler, Doğu ile Batı arasındaki gerilim için yürütmeye özenler. İran radyosu saldırıları ama, diplomatlar başka bir dilde konuşuyor."
"İrakerlerin Türkiye'de bir sisteme gerçekleştirilmesi söz konusu değildir. Ancak, güvenlik makamları dikkatli olmalı, yer yer faaliyetleri araştırmalıdır. İran-İrak savaşından bugüne için kuvvetlerin birleştirilmesi gibi görünen Kürt gruplarının, daha sonra birbirleriyle ayrıştıkları tarihi bir gerçeklik. Ayrıca bu bölücü teröristlerin Türkiye'de büyük şehirlerde ve kasabalarda faaliyet göstermedikleri, sadece en uygun bölgelerde faaliyetlerini sürdürdükleri, bu, olayın ulusal çapta olmadığını kanıtlar."
ABD BÜYÜKELÇİLİĞİ'NDEN BİR YETKİLİ:
"Türkiye, gerçek dosti duruşunda komünistlerin yükselmesi, Yenanistan'ın tutumuna ortada... Suriye ile İran, bugün uluslararası terörün başlıca merkezleri. Öte yandan, Bulgaristan ve nihayet kuşeydeki komünist tutumuna bakarsak, Türkiye pek şanslı sayılabilir."
"Güneydoğu bölgesindeki bölücülerin cinayetlerini nefretle konuşuyor ama, bu faaliyetleri ulusal güvenliğini ortadan kaldırmak ciddi bir tehlike haline dönüşebilir sanmıyoruz. Akıllıca, bu olayların Türk halkının birbirine daha fazla kırılmamasına yol açtığı kanamoduruz."

meler olduğunu düşünmüyoruz. Akıllıca bir şekilde, Kürt ayrılıkçıları ve bunların hedefleri konusunda Türkiye'de çok daha açık, maddi ve derinleşmiş araştırmalar yapılmalı, bunlara karşı önlemler alınmalı ve bunları yakalamaya çalışılmalı. Bu yüzden soru kontrol altına alınacaktır, ancak sadece askerî önlemler yeterli. Hükümetimiz de bunun bilinci içinde, bölgenin kalıcılığını için önemli adımler atmaktadır. GAP bunların bopada kalıyor."

Diyarbakır'dan Yeşilköy'e kadar süren takip

PKK casusu yakalandı

DIYARBAKIR, MIL-HA

DURUMU şüpheli görüldüğü için uzun süreden beri Diyarbakır'da izlenmekte olan bir kişi, çantasının özel bölmesinde bulunan bazı stratejik noktalara ait mikrofilm ve planlar birlikte Avrupa'ya gitmek üzere İstanbul Atatürk Havalimanı'nda uçağa binerken güvenlik güçleri tarafından yakalandı. Yurt dışına çıkmak için tüm hazırlıklarını yapan ve son anda yakalanan, kimliği açıklanmayan kişinin bir militan olduğu öne sürüldü.

Hangî örgüte mensup olduğu henüz açıklanmayan kişinin vakalanması şüpheli oldu.

Diyarbakır'da bulunduğu süre içinde hareketlenmiş şüpheli yaratılan kişi, kentte adım adım izlenmeye başlandı. İzlenildiği fark etmeyen militan, bazı yerlere girip çıkarken buralar da çeşitli kişilerle temaslarda bulunduğu saptandı. Daha sonra pasaport işlemlerini çözümleneyen kişi, Avrupa ülkelerinden birine gitmek üzere son hazırlıklarına başladı. Diyarbakır'daki bir otobüs yazhanesinden İstanbul için билет alan militan, hiçbir şeye olmaması gibi topladığı belgelerle yola çıktı. Yol boyunca da izlendiği, anlamayan kişi, İstanbul'da kısa süre kaldıktan sonra yurt dışına çıkmak üzere Atatürk Havalimanı'na geldi.

Kimliği açıklanmayan kişinin çantasında ele geçirilen mikrofilm ve planlar Diyarbakır'da bazı stratejik noktaların verildiği belirtildi. Bunlar arasında, Diyarbakır 2. Takım Hava Uçuş, Emniyet Sarayı, Velayet binası ve bazı önemli

merkezlerin de bulunduğu ifade edildi.

Ele geçirilen plan ve mikrofilm lenin incelenmesinde bolucu militanların yeni bir evrim hazırlığı içinde oldukları anlaşıldı.

Atatürk Havalimanı'nda ele geçirilen mikrofilm ve planın, Doğu ve Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nde güvenlik kuvvetleri ve yurttaşlarımızla karşı karşıya evrimlerini sürdüren bolucu PKK örgütünün TKP ile ortaklaşa şehir gerilla eylemlerine yöneleceği yolundaki iddialara doğruluk kazandırıldığı belirtildi.

Özel çanta Çantasının gizli bölümlerinde önemli bazı yerlere ait mikrofilm ve planlar bulunan bir kişi, Atatürk Havalimanı'nda yurt dışına çıkmak üzereyken ele geçirildi.

Eylem hazırlığı Adı açıklanmayan ve hakkında soruşturma geliştirilen bu kişinin taşıdığı belgelerin PKK'nın yeni eylemlerini hazırladığını ortaya koyduğu ileri sürülüyor.

İran radyosu yine satışta...

- Türkiye'nin 4 ildeki sıkıyönetim uygulamasının kurtlerin özerklik istemesine karşı uzatıldığı öne sürüldü
- Radyo geçen cuma günü İstanbul'daki İranlılar Camii'nde İranlı Müslümanların kurtlerle birlikte namaz kıldıklarını duyurdu

• İhsan DÖRTKARDEŞ

SİİRT, MIL-HA

TÜRKİYE aleyhindeki yayınlara yoğunlaştıran sürdüren İran İslam Cumhuriyeti'nin Sesi Radyosu, önceki gece yaptığı yayında Güneydoğu'daki sıkıyönetimin bölge halkını "Özerk Kürt Devleti" kurmak istemesi nedeniyle uzatıldığını öne sürdü. Güneydoğu'da yaygın vuruşların devlete karşı mücadele verdiğini ileri süren radyo şöyle dedi:

"Türkiye parlamentosu, alınan bir kararın, Van şehrinde sıkıyönetimi kaldırırken, kurtlerin özerklik elde etmek amacıyla bu-kumete karşı mücadele ettiği Güneydoğu kesiminde, sıkıyönetimi devam ettirdi. İşleri Bakanı Yıldırım Akbulut, bir açıklama yaparak, son zamanlarda Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nde olay ve çatışmaları meydana geldiğini, bu nedenle sıkıyönetimin 4 ilde devam edeceğini söyledi. Uyanık haberlere göre, sıkıyönetimin devam edeceğini ileri sürdü. Sirt, Marbin ve Diyarbakır'dır."

İSTANBUL DAKI NAMAZ
Tahran radyosunda yer alan bir başka haber ise: "İranlı Müslümanları İstanbul'da kurtlerle birlikte namaz kıldıkları" açıklandı. Bu konudaki habere, kat, işleri süğüğe karşı İranlı Müslümanların kurtlerle İstanbul'daki İranlılar camii'nde Hz. Ali'nin anısına namaz kıldıklarını kaydedildi."

Avrullıkların resmi yayın organı haline gelen ve Türkiye aleyhindeki yayınlara durmadan sürdüren İran İslam Cumhuriyeti'nin Sesi

Türkiye'yi protesto ettiler Aynlıkçılar İran'da

- Tahran radyosu, 300 ayrılcığının Kuzey Irak'ta yapılan hava operasyonunu protesto etmek için bir gösteri yürüyüşü yaptıklarını bildirdi

DİYARBAKIR, MIL-HA
İRAN da yaygın ayrılcıklardan bir grup, başkent Tahran'da Türkiye'yi protesto etmek amacıyla yürüyüş düzenledi. Tahran radyosu, Avrupa ülkelerindeki ayrılcıkların da aynı amaçla gösteri ve ılgal eylemlerine giriştiklerini kaydedtikten sonra, Türk yetkililerin ABD Savunma Bakanı ile Ankara'da temasa geçeceğini bildirdi.

Avrullıkların resmi yayın organı haline gelen ve Türkiye aleyhindeki yayınlara durmadan sürdüren İran İslam Cumhuriyeti'nin Sesi

Tahran radyosu, önceki gece yaptığı yayında aynı tutumunu sürdürdü. Radyo, başkent Tahran'da yayılan 300 Iraklı Kürt grubun, Tur savaşçıları'nın Kuzey Irak'ta düzenlediği operasyonu protesto etme amacıyla yürüyüş yaptığını bildirdi. "Göstericiler, uluslararası teyakkütlerini, Türkiye'yi kinayaya geçirdi" dedi.

Tunanistan'daki ayrılcıkların Atina'daki AET Burosu'na bir süre ılgal ettiği, Avrupa ülkelerini Türkiye'ye yaptığı yardımlarını kesmesini istediğini de aktaran Tahran radyosu, İsveç'in başkenti Stockholm'de bulunan THY bürosunu 1 saat süreyle ılgal ederek, İsveç Hükümeti'ni Türkiye'yi protesto etmeye çağırıldığını belirtti.

Tahran radyosu, Türk Dışişleri Bakanlığını'nun onumuzdeki haftanın ABD Savunma Bakanı ile Ankara'da görüşme yapacağını açıkladığını kaydederek, habere göre şunları söyledi:

"Bu gezinin amacı açıklanmadı. Ancak, yetkililerin bazıları Amerika'nın Türkiye'de bulunan askerî tesisleri ve üsleri kullanılmaması karşılığında, ABD'ye İran'ın Türk mallarına uyguladığı kotarlar kaldıracağını bildirdiler."

Güneydoğu'da
deveküşü
politikası
terk ediliyor

KÜRT SORUNU GÜNDEMDE

Gazetenin kocaman harflerle attığı manşet, gözü ona kayan herkesin sabah mahmurluğunu bir anda yok edivercek türdendi; "Merihliler geldi" gibi bir şeydi. Gazete, "Sınırda Kubalılar" diye yazmıştı!

Güneydoğu'daki olaylar Silahlı Kuvvetler'in Irak topraklarında giriştiği üçüncü harekâtle da yatışmayınca ortaya sürülen iddialar, çelişik gözlemler ve spekülasyonlar arasında en aşırı buydu. Küba Suriye'ye çeşitli alanlarda yardım sağladığına göre, "Suriye'nin desteğiyle eylemlerini sürdüren" PKK'lıları da pekâlâ eğitiyor olabirdi. Gerçi Küba'nın Ankara Büyükelçisi İsrail Tapanes Vento, "Saçma ve büyük bir yalan!" diye ayaklara fırlatacağı, ama bu tür iddiaları "neden olmasın?" mantığıyla uluorta savuranlar için bunda beis yoktu. Bu sefer olmasın, bir başka sefer tutturulabilirdi.

"Güneydoğu olayları" konusunda hepsi birarada ortaya sürülen ve birbirleriyle taban tabana zıt iddialar yeri göğü kaplamıştı. PKK militanlarına Suriye'nin desteği kanıtlanmış veri sayılıyor, Şam'dan Karaipiler'e uzanıyor, "Esad kaşınıyor" diye manşetler atılıyor, en üst düzeyde askerî görevde bulunmuş bir yetkili "Kubalılar Afrika'daki halk isyanlarına asker ihraç etmişlerdir, bu bakımdan, Güneydoğu'daki terörist kamplarında da asker bulundurma ihtimali yabana atılmamalı" diyor, PKK'lıların Suriyeli askerî uzmanlarca eğitildiği tekrarlanıyordu. Ama hükümetin Suriye'ye mesajının iddialarla kıyaslandığında yumuşak kalan tonuna dikkat edilmeliydi. Eski Başbakan Bülent Ecevit "Olaylar butunüyle dış kaynaklıdır" diye biliyor, ama eski istihbarat uzmanı Ergun Gökdeniz "Suriye ne zaman bize 'Somut delil gösteren sorumluların yakasına yapışalım' dediyse suspus olmuşuzdur" diyor. Milliyet'te Teoman Erel, Güneş muhbirlerinin Güneydoğu izlenimlerinden şu sözleri aktarıyordu: "Bölgedeki incelemelerimize, görüştüğümüz köylülere ve yetkili makamlara göre, bölücü eşiyanın tamamı Türk topraklarından ayrılmıyordu. Eylem sonrası

tarlasını çapalayan bir köylü, belki de bir taksi soforu oluyordu."

İran'la soğuklaşan ya da gerginleşen ilişkiler konusunda da öğrenilebilenlerle gerçeklik tam uyum içinde miydi? "Molla kendini kolla" manşetlerinin atıldığı bir ortamda, Milliyet'in görüşüğü Tahran Büyükelçisi Volkan Vural, Tahran Radyosu'nun "militan" yayınına hükümetin tutumu arasındaki farka işaret ediyor. "Hava burada sanıldığı kadar kötü değil" diyor.

Son günlerin flaş haberlerinden olan, Barzani (Irak KDP), Talabani (KYB) ve PKK'nın "ortak eylem kararı" kendi çapında bir çalkantı yaratırken, sorumluluk sahibi yetkililerin tümü, Barzani'nin Türkiye'yi doğrudan karşısına alacak bir faaliyete kalkışmayacağına kesin gözüyle bakıyorlardı. Ayrıca, Cumhuriyet yazarı Cengiz Çandar, Zaman gazetesinde yayınlanan görüşmesinde, bizzat Dışişleri Sozcusu Büyükelçi Yalın Eralp'e dayanarak, bu haberin doğru olmadığını bildiriyordu. Pek biraşa gelemeven harita zaman zaman çatışan Kurt toplulukları KDP ile KYB'nin birkaç ay önce anlaşmalarını doğruydu. Ama bu daha çok, aralarında kesin ateşkes ve belki bir vumuşama havası sağlamaya yönelikti. Yeni Gündem'in görüşüğü Doğulu bir eski milletvekili de Mesud Barzani'nin "bıraz babasından (Moilla Mustafa Barzani) gelen bir gelenekle, Türkiye'yle karşı karşıya gelmekten kaçındığına" ve "Barzani ile PKK'nın ilişkilerinin çok iyi olmadığını" işaret ediyor.

Çelişkili haberler ve tahminler Türk Hava Kuvvetleri'ne bağlı 30 jetin Irak topraklarında giriştiği bombardımanla ilgili olarak da izleniyordu. Harekât, halkın doğrudan bilgi edindiği kaynaklara göre "hainleri iminde vurmuş"tu. Ama konunun pek çok uzmanı gibi eski istihbaratçı Gökdeniz de hava harekâtlarıyla "sonuç alınmayacağından" emindi. Gökdeniz, "Irak jetleri oraları bombalarken Peşmergelerin mağaraların ağzında çay içtiğini bir vakitler bizzat durbunle seyretmiş olduğumu" anlatıyordu. PKK'nın harekâttan sonrası açıklamasına ("Zarar görmedik")

bu nedenlerle sırf moral dopingi diye bakılmıyordu. Bölgeyi tanıyan uzmanlara göre, meselâ Barzani'nin bölgesinde "PKK kampı" diye bir şey olamayacağı gibi, PKK'lıların oralarda istedikleri gibi hareket etmeleri de mümkün değildi. İki yıl kadar önce PKK'lıların KDP'ye zarar veren eylemleri yüzünden oralarından nasıl atıldığını PKK'dan ayrılanlar çeşitli Avrupa ülkelerinde ayrıntılarıyla açıklamışlardı.

Konunun basın ve kamuoyunda pek rağbet bulmayan bir yönüyle, Doğu ve Güneydoğu'da "terörün önleme" amacıyla uygulanan sert sıkıyönetim politikasının bir yandan PKK'nın işine yaradığı; Doğulu eski milletvekiline göre, sadece silahların konduğu ortam, "butun ilimli Kurt unsurların görüşlerini anlamsız ve karşılıksız hale getirmiş"ti. Herhangi bir sorunun çözümünde silahtan başka hiçbir yonteme başvurmayan PKK, bu durumdan hareketle, gerçekte seslendiği kesimlere de pek onaylanmayan eylemlerine meşruiyet yaratma çabasına girişebiliyordu.

Genelkurmay Başkanı Orgeneral Necdet Urug'un Güneydoğu'daki olayları Fransa'nın Korsika, İspanya'nın Bask ve İngiltere'nin İrlanda sorunlarına benzetmesi, bu sorunun pek kısa sürede halledilecek cinsten olmadığını beirtmesi ve başka üst düzey yetkililerin de "sorunun gizli kapalıktan kurtarılmasının yararları"na dikkat çekmesinden sonra, Kurt sorunu kamuoyunda ele alınmaya başlandı. Haber ve bilgi akışındaki yetersizliklere, çarpıklıklara, konuyu serbestçe tartışabilmenin önüne konmuş engellerin çokluğuna rağmen...

YeniGündem bu sayısında, kendisi çok eski ama "kamuoyunun tartışma teması" niteliği çok yeni olan bu konuda uzman, yetkili ve ilgililerin görüşlerini aktarıyor. Genelkurmay Koordinasyon Başkanlığı'ndan emekli Korgeneral Nevzat Bölügiray'ın sözleriyle "sorunu gizlemek herhangisi bir yarar getirmede" gibi, ortadan kaldırılan her tabunun boşalttığı yere biraz daha demokrasî dolacağına inanıyoruz. □

Emekli Korgeneral Nevzat Bölügiray

'Uzun süre terörle içiçe yaşanacak'

Güneydoğu olaylarıyla ilgili olarak, "sorunu gizlemenin yarar sağlamayacağı" savunan emekli Korgeneral Nevzat Bölügiray, Mehmet Şenol'un sorularını cevapladı. Harp Akademisi'ni bitirdikten sonra kurmay hizmetlerinde bulunan Bölügiray, 31 Ağustos 1979-20 Ekim 1980 tarihleri arasında Adana-Kahramanmaraş-Adıyaman-Gaziantep-Hatay-Mersin Sıkıyönetim Komutanlığı yaptı. Bölügiray, Ağustos 1983'te emekli olmadan önce, Genelkurmay Sıkıyönetim Koordinasyon Başkanlığı görevinde bulunuyordu.

● Güneydoğu olaylarına şimdiye kadar konulan teşhis doğru mu? Sizce sorunun nasıl tanımlanmalı?

Bölügiray— Sorun, üçyüz beşyüz eşiği ya sorunu değildir. Çok daha geniş kapsamlı ve bölge çapındadır. Sorunu sadece bölücü teröristlerin varolmalarında değil, onları vareden etkenlerde aramanın daha akılcı bir yaklaşım olacağına inanıyorum. Bu etkenler, yüzyılların tavsaması sonucu yığılmış olan ekonomik, sosyal, kültürel ve yönetim sorunları içermektedir. Bu sorunlar, Doğu ve Güneydoğu'da daha yoğun olduğundan ve bazı devletlere ustaca kullanıldığından, bölge için daha yaygın ve etkili olabilmektedir. Kuşkusuz bu düşünce akışı, bölücü teröristlerin Türkiye Cumhuriyeti Devleti'ni yıkıcı girişimlerini haklı kılamaz. Benim asıl değinmek istediğim konu, sorunları yaratan etkenleri doğru olarak bilmenin ve tartışmanın, bu soruna daha akılcı ve bilinçli yaklaşma olanağını vereceğidir. Kuşkusuz devletin güvenliğinin tehlikeye düşürmemek kaydıyla. Aslında bunlar, yıllardır çok detaylı olarak devletin sivil ve askerî en üst kademelelerinde konuşulup tartışılmış, ancak kapalı kapılar arkasında ve arşiv dosyalarında kalmıştır. Sorunlar gözlemlikten gelmekte, gizlemek yok olmuyor ki. Bugüne kadar olaya, soyut olarak eşiği ya etkeni önde tutularak bakılmıştır. Temel sorun ise bahsettiğim etkenlerde yatmaktadır. Eğer işi sadece bir eşiği ya avı olarak ele alırsak, bir yerlere varmamız olanaksızlaşır. Böyle bir tanım bizi sadece askersel çözümlere iter; bu ise sorunun yalnızca bir parçasıdır.

● PKK'ya karşı halkı silahlandırmak, sorunu çözecek mi sizce? Bölügiray— Bölücü teröristlere, sadece sınırlarımızda kamp kurmuş birer eşiği ya gözüyle bakılmamalı. Gözümüzde büyütüp aşırı kaygıya da kapılmaya gerek yok. Bu örgütler, hiyerarşik yapıları, istihbaratları, kampları, özel eğitim sistemleri, silahlı birimleri, lojistik destekleri, yurtdışındaki yaygın kolları ve politik destekleri ile planlı, programlı ve bilinçli bir çalışma içindedirler. Bunların yurtdışındaki uzantılarının yaygın varlığı da yadsınmaz. Bunun en açık kanıtı, hapisanelerde yatan binlerce bölücü teröristin varlığıdır. Böylelikle yaygın bir örgütlenmeye karşı, köylülere, o da bazı köylerde, silah verecek kendi kendilerini savunmalarını istemek tek başına yeterli olamaz. Halkı korumak, bir devlet sorumluluğu olmalıdır. Bu nedenle sınır köylerinde rütbeli bir güvenlik görevlisi emrinde sınırlı personel artı seçkin korucu karışımı köy savunma grupları oluşturulabilir. Bunlara çağdaş araç ve gereçler verile-

etkinlikleri artırılabilir. Böylece köy ucularının bir devlet güvenlik sistemi içerisinde yer almaları sağlanabilir. Korucular seçilirken, yansız, aşırı, partizis, kan davası ve fiziki yapılarının uygun olmasına özen gösterilmelidir. Bunların görevleri, yetki ve sorumlulukları da daha çağdaş, yasal bir düzeye oturtulmalıdır.

● Olayları durdurmak için hangi tür önlemler alınmalı?

Bölüğüray— Bunları iki grupta topluyorum. Birinci gruptakiler şöyle: Başta da belirttiğim gibi sosyal, ekonomik, kültürel, vb. çağdaş yönetim vb. gibi önlemlerdir. Bu önlemlerin ancak devlet eliyle yapılacak geniş kapsamlı bir planlama ve kısa, orta, uzun vadede düzenlenecek programlarla gerçekleştirilebileceğini inanıyorum. Bu konuda bir kitap oluşturacak birikim var. Söylenecek pek çok söz bulunmaktadır. Özellikle son 30 yıldır sorumlu kademelere verilmiş ve bugün arşivleri dolduran sayısız etüd ve yazıların olduğu da bilinmektedir. GAP bu önlemlerin önemli bir bölümü, ancak hiçbir zaman tek başına yeterli olacağı kanısında değilim. Sadece Doğu ve Güneydoğu sorunlarını kesiksiz ve hızlı bir biçimde çözebilecek ayrı bir bakanlık kurulabilir. Bölücü örgütlere destek veren komşulara bazı yaptırımlar uygulanmalıdır. Sınır yakın yerleşim bölgeleri birleştirilmelidir. Bölücü örgütlerin propagandalarına karşı, devlet yoğun bir karşı propaganda yapmalıdır. Bölgede her kademede yansız, çağdaş, adil ve etkili bir devlet gücü yaratılmalıdır. Bölge halkı Atatürk ilkeleri doğrultusunda bir kültür düzeyine ulaştırılmalıdır. Diğer sorun ülkelerle de sınırlı değil, diğer sorun anlaşma olanağı aranmalıdır. Devletin bölgedeki her türlü uygulamasında, büyük bölümü devletin yanında olduğunu inandığımız vatandaşların, bölücü örgütlerin safına geçmesini neden olmayacak şekilde özen gösterilmelidir. Geçmişte bu bölgedeki bazı insanların, ağaların, kimi kamu görevlilerinin zulmu, ağır vergi, adaletsizlik, haksızlık gibi nedenlerle daha eskiden çıkarılarken, şimdi de, bazı nedenlerle bazı kişilerin terör örgütlerine katılmakla oldukları gözönünde bulundurulmalıdır. İkinci grup önlemler ise, güvenlik önlemleridir. Bu konuda canla başla çalışan güvenlik kuvvetlerimiz,

bu arada değerli derginiz aracılığıyla zor görevlerinde başarılar diliyorum. Başımızda askerî görevlilere gereksinime duyulan başka belaların da bulunduğu bilinmektedir. Bölgede güvenlik güçlerini yoğunlaştırmak için Türkiye'nin kaynakları yetersiz değildir. Sonuç olarak, olaylar bütün önlemlere karşın durmayacak, aralıkla da olsa sürecektir. Türkiye, özellikle bu bölgenin halkı, daha uzun bir süre terörle içiçe yaşamak ve terörün günlük yaşamının bir parçası olmasına alışmak zorunda kalacaktır.

● Son zamanlarda olayların yoğunlaşmasıyla birlikte, Doğu ve Güneydoğu Anadolu bölgesinde yaşanan sorunun adını koymaya yönelik birtakım açıklamalar, yorumlar, gerek üst düzey yetkililerinden, gerek değişik kesimlerde yer alan yazarlardan duyulmaya başlandı. Siz bu tanıma yönelik tartışmaları nasıl değerlendiriyorsunuz?

Bölüğüray— Ben de zaten ilk sorunuza verdiğim cevapta bu konuya katıldığımı ifade ettim. Sorunları görmemek veya şeklini değiştirmek bir işe yaramıyor. Böyle bir sorumuz var. Birbirlerine yönleri ve içerik açısından benzemiyor, ama biz yirmi sene Ermeni sorunumuz yok diye oturduk. Ermeniler dışarda çalışmalar yaparken oturduk ve yirmi sene, otuz sene kaybettik tabii. Biz o bölgenin sorunlarına da tam olarak eğilmemişiz. İş yalnız eşkiya olarak almışız. Vaktiyle eşkiyayı, şimdi teröre döndü, yine dağda. Dolayısıyla zaman kaybedimizdir.

● Harekât sonrası bölgedeki öbür Kürt örgütlerinin de Türkiye'ye karşı aktif tavır alacakları haberleri geliyor. Bu, durumu daha da vahimleştirir mi?

Bölüğüray— Birleşirlerse işimiz daha da güç olacaktır. Nitekim gidiz öyle. Bölücü örgütler, ister milliyetçi, ister Marksist, ister teokratik düzen yanlı olsunlar, neticede amaçları dört devletin topraklarında bağımsız bir Kürt devleti kurmaktır. Bölgenin en güçlü olduğu için bugün Irak'ta yoğunlaşmışlardır. İleride Irak'ın işi biterse sıra Türkiye'ye gelecektir. Bu gayet açıktır ve bu kuzu İran ve Suriye de kullanacaklardır. Gerçi akılları olsa, sorun onların da sorunu. Ama bu yanlış düşünce ısrar ediyorlar. Bu, ilerisi için tehlikeli tabii... □

● Son operasyondan sonra Barzani'nin Türkiye'ye çatması nasıl yorumlanmalı?

Gökdeniz— Tabii bombalanan yerlerde peşmergeler bulunduğu için, sınırlı bir çıkış yapma gereği duydum. Bu arada şunu da belirtmek isterim: Ben hava hareketleriyle sonuç alınabileceğini inanıyorum. 1973-75 yıllarında Irak'ın MIG uçaklarıyla Barzani'ye karşı yaptığı benzeri operasyonları izlemiştim. Bombalar atılırken, peşmergelerin mağaranın ağzında çay içtiğini ben dübütle görüyordum! Velhasıl, Barzani'nin Türkiye'yle uğraşma yolunda bir kararı yoktur. Yıllar önce Baba Barzani, kendisiyle yapılan bir mulakatta şöyle demişti: "Elbette ki Türkiye'deki Kürtlerin durumu da içimizi sıztır maktadır. Ama her şey sırasıyla!" Önce Irak içinde sorun çözüldükten sonra, elbette Suriye, Irak, İran ve Türkiye'yi kapsayan bir proje gündeme gelecektir. Ama şimdiden ve daha bir çekirdek oluşmadan dört devleti birden karşılamak istemezler. Mesele öncelik meselesidir.

● Olaylara ilgili olarak yapılan, "komünist parmağı", "yabancı istihbarat örgütlerinin rolü" gibi değerlendirmeler hakkındaki görüşleriniz nedir?

Gökdeniz— Brifinglerde hep milliyetçi Kürt-komünist Kürt ayrımı yapılır. Bu ayrım aslında bize pek yarar sağlamaz. Çünkü Türk Marksist-Leninistleri Kürt sorununu ulusal sorun içinde düşünüp sahiplenirken, Kürt Marksist-Leninistleri kendilerini ayrı düşünürler. Bu bakımdan, bu işlerin arkasında TKP var demek çok cahilce bir lafurdur. Devlet sözcülerimiz topu hep sınır dışına atıyorlar. Mesele öyle değil. Sonra Suriye istihbarat teşkilatı El Muhaberat'ın orada PKK'ya falan destek sağladığı iddialarına ilişkin de hiçbir kanıt öne sunmuyoruz. Suriye bize "Kanıt gösterin, sorumlu kişilerin hakkından gelelim" dediği zaman da susup oturuyor.

● Peki, PKK'nın ve Türkiye'ye yönelik faaliyet içinde olan diğer Kürt örgütlerinin bu panorama içindeki yeri nedir?

Gökdeniz— Bir kere, Türkiye'den giden örgütlere Irak, İran ve Suriye'de güvenle bakılmıyor. Bunun sebebi, Türkiye'den gidenlerin Türkiye'nin uyarı şartlarında yetişmiş kişiler olmaları... Irak, İran ve Suriye'deki Kürtler bunlardan 200 sene geridir. İran, Irak ve Suriye, bu grupların Türkiye'ye karşı eylemlerine ses çıkarmamakla birlikte devamlı gözetim altında tutulur. Bu nedenle bu balayı bitecek, mutlaka çatışacaklardır. Bizimkiler, oradaki ilkel insan ilişkilerini ve düzeni eleştireceklerdir. Bu da doğrudur gerçekten. Oraya giden, ister sapsız veya saptırılmış olsun, sonuçta bizim insanımızdır. Bunlar bizimkileri bertaraf edeceklerdir. Nitekim 1970'den sonra Diyarbakırlı Sait Elçi'yi öldürdükten sonra Barzani'ye sığınan Kürt hareketinin liderlerinden Dr. Şuvaran'ı (kod ismidir) vurular, Türk istihbarat ümi falan değil, Barzani'dir. Dikkat ederseniz, Türkiye'de öldürülen Kürtçü yok gibidir. Hep Irak'taki veya Suriye'deki Kürt lejyonunda öldürülürler. BAAS rejimi zaten çok baskıcı ve herkesin denetlendiği bir rejimdir.

● Bu durumda, Türkiye'ye yönelik faaliyette bulunan Kürt örgütlerinin beklentisi ne olabilir?

Gökdeniz— PKK'nın bütün amacı, sorunu diri tutarak uluslararası platformlarda tartışılmasının bir şekilde devamını sağlamaktır. Yoksa kısa vadede varmayı düşündükleri bir sonuç yoktur. Hatta ben size şunu da söyleyeyim: Şayet Güneydoğu'daki o topraklar boş kalıp da bir taksime tabi tutulsa, Batı ve Sovyetler öncelikle Ermenistan'ı düşündürür. Bunu tez olarak ilk ileri sürülen de, yasaklanan kitabında, Kâzım Karabekir Paşa olmuştur. □

Emekli Jandarma Albay Erkekoğlu

'Almak kolay da nasıl barınacağız?'

Güneydoğu yöresini, bu yöredeki olayların gelişimini yakından bilen emekli Jandarma Albay Yılmaz Erkekoğlu, YeniGündem'in sorularını cevapladı:

● Güneydoğu Anadolu'da meydana gelen olaylara konulan teşhis doğru mu sizce? Sorunun tanımı nasıl yapılmalı?

Erkekoğlu— Kabul edin ya da etmeyin, ayrı bir etkin yapıda olduğunu iddia eden ve bir ulus kavramı düşüncesi içerisinde olan insanlar, Anadolu'da belirli bir toprak içerisinde, belirli bir bayrağa sahip bir devlet kurma çabası içindedir. Biz buna genelde bağımsızlık savaşı diyoruz. PKK'nın da yürütmek istediği savaş, herhalde bu savaştır. Değerlendirmeyi yaparken, bu bakımdan hem kendi yönümüzden, hem de PKK açısından yapılması lazım gelen birtakım şeyler var. PKK'nın bu savaşı yürütebilmesi için yörede kendisine destek bulması ve komşu bir ülkeden kendisine destek görmesi lazım. Bize gelen bilgilere göre bu iki koşul da var. Bu açıdan bakıldığında askerlerin "Güneş Harekât Bölgesi" olarak adlandırdığı bölgedeki savaşımın adı Gayri Nizamî Harp doktrindir. Asiye, yani gerillaya karşı savaştan güç klasik kuvvetler kuruluşunun dışında olmalıdır.

● Irak'a yapılan harekâtlar, acaba sizce konuyu uluslararası boyutlara sıçratmaz mı?

Erkekoğlu— Hayır. Harekâtı iki komşu ülkenin ortak düşmana karşı yaptığı bir hareket olarak düşünmemiz lazım. Nitekim bir tek İran karşı çıktı, o da Irak'ın düşmanı. Uluslararası terör ve anarşi açısından bakıldığında hare-

kâta karşı çıkacak bir başka ulus olacağını zannetmiyorum.

● Harekât, Irak'ın o yöresinde hâkim olan öbür Kürt örgütlerini Türkiye aleyhine çevirmez mi?

Erkekoğlu— Barzani ve Talabani örgütleri, PKK'yla birlikte, bundan yaklaşık iki ay önce bir birleşik cephe harekât kararı aldılar. Bu Kürt örgütleri, önce kadar PKK'yı dışlamışlardı. Türkiye'yi karşılarına almak istemiyorlardı. Ama şimdi bu aşamayı geçtiler. Türkiye'yi güçsüz gördüklerinden mi? Hayır. Akdeniz'e açılacak bir pencere arayanlar var. Bunu da Suriye'de yerleşmiş PKK kontrol etmektedir. Bu yüzden PKK ile ortak hareket etme konsepti çıkmıştır. Ancak ben Barzani ve Talabani güçlerinin Türkiye'ye karşı bir hareket yapacakları kanısında değilim.

● Türkiye'nin PKK dışındaki Kürt örgütleriyle ilişkileri oldu mu?

Erkekoğlu— Şimdi PKK çıkmadan evvel Barzani'nin Irak'ta bağımsız bir Kürdistan kurmak için verdiği mücadele var. Eğer bu mücadeleyi başarır da ayrı bir Kürdistan devleti kurarsa, Türkiye ve İran'daki Kürtlerle birleşerek ulusal sınırlarını genişletebilir diye düşünülmüştü. Bu bakımdan Irak, İran ve Türkiye zaten CENTO anlaşması dolayısıyla dost ülke oldukları için, bağımsız bir Kürdistanın kurulması aşamasında müşterek bir harekâtla ortadan kaldırılması için planlar yapılmıştı. Dolayısıyla bu örgütlerle ilişki kurmak Türkiye'nin devlet haysiyetine yakışmaz.

● Irak'a yapılan harekâtı, Kerkük ve Musul sorunu ve Türkiye'nin Ortado-

Eski vali ve istihbarat uzmanı Gökdeniz

'Batılı petrolcüler ve İsrail'in işine gelir'

Mardin eski valisi ve istihbarat uzmanı Ergun Gökdeniz Mardin'de görevi-yken, 1972 yılında "Doğu ve Güneydoğu'nun genel durumu" başlığı altında hazırlanan raporun çalışmalarına katıldı. 1959-61 yıllarında Emniyet örgütünde istihbarat hizmetlerinin yeniden düzenlenmesinde görev yapan Gökdeniz, Tanül Bora'nın sorularını cevapladı.

● Türkiye'nin başına bela almamak için, oteden beri İran ve Irak Kürtlerine, Barzani'ye fazla musamahakâr davrandığı gibi bir iddia sizce doğru mu? Gökdeniz — Doğru değildir. Aksine, Baba Molla Mustafa Barzani'nin evlatları İdris, Mesut ve Lokman'a vasiyeti, "Türkiye ile kesinlikle çatışmayın" doğrultusunda olmuştur. Bunun açıklaması, zayıfla uğraşmanın daha kolaylarına gelmesi. O zamanki ortam biraz değişti. Şah, CIA'dan aldığı yardımın bir bölümünü Barzani'ye iletirdi. Şah desteğini çektiikten sonra Molla Mustafa Barzani çabuk pes etmiştir. Bunun üzerine Irak Kürtleri, Batılıların desteğiyle amaçlarına ulaşamayacaklarını anlayarak yeni bir strateji geliştirdiler. Sovyetler'in desteğine yöneldiler. Aşama aşama bunu geliştiriyorlar o zamandan, yani 70'lerin ikinci yarısından beri. Bir yanlış açıklama

tarzı da şu: Efendim, İran-İrak savaşı dolayısıyla bölgede otorite boşluğu var da, bu olaylar ondan alevlendi. Halbuki, orada savaş hali hükümleri geçerli olduğu için Kürtlerin hareket kabiliyeti daha azalmıştır. Aslında İran Kürtleri de, Humeyni'yi Şah'tan farklı görmüyorlar. Sünni Kürtlerin lideri Şeyh İzzettin, Humeyni'nin bir Şii İmparatorluğu tasarladığını düşünür. Hal böyleyken, nasıl oluyor da, İran Kürtleriyle Irak'taki Kürdistan Demokratik Partisi (yani Mesut Barzani ve arkadaşları) İran'la işbirliği yapıyor? Çünkü İran'ın da Kürtlere karşı değişen bir tutumu yok. İran, Kürtlere, yapılacak referandum sonucunda, savaştan sonra isterlerse bir Kürt devleti kurmalarına izin vereceğini vaat ediyor. Ama, bu Kürt devleti Irak topraklarında olacak! Zaten şu aralar savaş, Molla Barzani'den beri Irak Kürtlerinin başkanı mahiyetindeki Hacı Ümrane bölgesine kayıyor. Bu vaad, Kürtlere göre ehvenişer bir çözümdür. Batı ise, İran'ın galibiyetini istemiyor. Fakat, petrol bölgesinde zayıf, güdümlü bir Kürt devleti Batılı petrol şirketlerinin işine gelir. Bu, İsrail'in bölgede izlediği atomizasyon (küçük küçük devletlere parçalamaya) stratejisine de uygun düşer.

ğu'ya girme çabaları ile bağlantılandırılanlar da oldu? Siz ne düşünüyorsunuz?

Erkekoğlu— Biz bugün bir bölücü zehnin üç beş tane çocuğu ile uğraşamazzken, Talabani'nin ve Barzani'nin yıllardır cirrit attığı bir bölgede nasıl barınacağız? Oraları gidip almak sorun değil, nasıl barınacağız orada? Her iki örgüt de hayatiyetini buraya bağlamış. Başımıza yeni meselelerin açılması bir kere mantıksal olarak yanlış. İkincisi, süper güçlerin bir öz paylaşım planı varsa Musul ve Kerkük'ü hiçbir zaman Türkiye'ye vereceklerine emin değiliz ben. Ayrıca, böyle bir macerayı ne hükümetin ne de orduunun samimi olarak istemediklerini sanıyorum.

● Irak'a yapılan 3. harekâtı. Sizce bunların bir faydası oluyor mu askerî açıdan?

Erkekoğlu— Şimdi, her harekât sonrası, çeşitli kaynaklar değişik rakamlar veriyor. Bazı çevreler sivil halk öldü diyerek bir jenosit gibi göstermeye çalışıyor.

ANAP Bitlis Milletvekili Tarımcıoğlu

'Dil farklılığı, renklilik sayılmalı'

"İç ve dış güvenliğimizi çok yakından ilgilendiren olayların yoğunlaşma ve yayılma istidadı göstermeden önlenmesi için hükümeti göreve davet ederek uyarmak, muhalefet olarak MDP'nin en önemli görevleri meyanındadır..."

MDP'nin feshiyle ANAP'a geçen Bitlis Milletvekili Faik Tarımcıoğlu ve üç arkadaş tarafından hazırlanarak 31 Ekim 1985'te Cumhurbaşkanlığı, Başbakanlık ve ilgili Bakanlıklara sunulan "Güneydoğu Raporu" bu cümlelerle başlıyordu.

Tarımcıoğlu, özellikle Başbakan Özal'ın itirazı üzerine herhangi bir işlem görmeyen raporu "zamanın ne yazık ki haklı çıkardığına" inanarak bu belgeyi 4 Eylül 1986'da Meclis kürsüsünden de okuduğunu ifade ediyordu. Tarımcıoğlu *YeniGündem*'in sorularını yanıtlarken, "Bölgeye müşfik ve adil çözümlerin acilen götürülmesi" gerekliliğini vurguladı:

● Bölgeden çıkan bir milletvekili olarak Güneydoğu sorununa nasıl yaklaşıyorsunuz?

Tarımcıoğlu— Mesele çok yönlü ve karmaşıktır. Yapılan temel yanlışlıklardan biri de, bu tür bir meselenin tabii halinde olmasıdır. Meselenin üzerine gidilmemesi ve gündeme getirilmemesi, onu biraz daha anlaşılabilir ve kronik hale getirmiştir. Bu, meselenin özüdür. Asıl söylemek istediğim, bu bölge bariz şekilde geri kalmıştır. Sosyo-politik sorunları fevkalade ağırdır. Aynı anda üç değişik çağda yaşayan insanlar bir aradadır. Devlet şimdiye kadar bazı sathî yatırımlarla yetinmiştir. Diştan kaynaklanan terör bu dengesizliği suistimal etmektedir. Özellikle ve öncelikle bölgeler arasındaki dengesizliğin giderilmesi, bu meselenin tabii olmaksızın çıkarılması, hiçbir komplekse kapılmadan çok cesurca üzerine gidilmesi, birliği sağlayıcı önemli adımlar olacaktır. Vatandaş terörün yanında değildir. Ayrıca bilineni gereken en önemli şey, bence terörün önlenmesinin mümkün olmadığıdır. Önemli olan, terörü anarşiye dönüştürmemektir.

● Çözüm önerileri dediniz. Sizce bölgedeki operasyonlar ya da yitilan güvenlik güçleri soruna çözüm olabilir mi?

Tarımcıoğlu— Biz 42 arkadaş, 5. Beş Yıllık Kalkınma Planı görüşmeleri sürerken, kalkınmada öncelikli bölgelere 1 trilyonluk ödenek ayrılmıştı önerdik. Böylece hükümet programında yer alan "Doğu'ya Özel Kalkınma" projesi de canlılık kazanacaktı. Maalesef bu önerge o zaman Sayın Başbakan'ın konuşmasıyla reddedildi. O zaman amacımız, tahsis edilen bu 1 trilyon lira ile özellikle altyapı sorununda önemli bir yol katetileseydi. Aslında sorun

şiyor. Bazıları, az göstererek harekât başarısız oldu imajını vermeye çalışıyor. Aslında zayıfın ne olduğu, uçaklardan bomba atıldığı zaman devreye giren sine-mitralyöz'ün çektiği filmlerden anlaşılır. Ama ben bunun sonuçlarını hükümetimiz açıklamalı mı konusunda biraz şüpheli düşünüyorum. Çünkü şu kadar insan, şu kadar hayvan, bu kadar araç gereç tahrir ettik, yakıtı yaktık, denmesini ne olduğu bulmuyorum. Hava kuvvetlerindeki araçlar ve pilotlar çok yeteneklidir. Ama harekât bölgesi çok zordur. Yabancı bir bölge, kara destekli değil, ben bu harekâtın zararının büyük boyutta olacağını kabul edemiyorum. Kara desteğinden yoksun olmasının dışında, PKK'nın mobil bir örgüt olduğu da düşünülürse, zayıfın büyük miktarlarda olamayacağı ortaya çıkar. Ama psikolojik olarak tam başarılıdır. Anadolu insanının, güçlü bir Türkiye'nin bir şeyler yapması beklentisi yerine getirilmiştir. □

tabii sadece altyapı sorunu da değil. Sanayileşmeyle birlikte sosyolojik yapının dokusunun da değiştirilmesi gerekir. Bu da yetmez. Yani toplum orada tam bir sanayi toplumu haline dönüştüğü zaman da, problemler devam eder, fakat büyük çapta azalır. Nihayet oradaki asıl mesele, kültür entegrasyonudur. Yatılı bölge okulları bir çözümdür, fakat کافی değildir. Bir başka problem de, kalitesiz personel istihdamının doğurduğu otorite boşluğudur. Az gelişmişlik veya gelişmemişlik öyle bazı şeylere yol açmıştır ki, devletin Hakkari'ye tayin ettiği 250 öğretmenin 200'ü gitmemek için istifa etmiştir. Sorunlar çok komplikedir, işsizlik had safhadadır. İşte bütün bunların üzerine diğer tükür işleyen bir bürokrasi ile, askerle, polisle gidersek, sorunu kronik hale getirmekten öteye gidemeyiz. Mesele, devleti butunuyla oraya götürülebilir. Adil ve müşfik çözümler götürmek gereklidir.

● Sorunun, dünyanın başka ülkelerinde yaşanan "ayrılıkçı güçler" sorunuyla paralelligi var mı sizce?

Tarımcıoğlu— Böyle bir paralellik kurmak doğru değildir. Terör dünyada sürekli olarak yaşanmaktadır. 6 milyar nüfus, şizofren, manyak, paranoyak üretmektedir. Din, dil, ırk ayırımı dayandırılarak bu terör devam edecektir. Şimdi mesele, beynelmül terörün bir uzantısıdır. Terörün dışındakilerin, halkın ne dediğine kulak vermek gerekir. Bu soruyu gidip Hakkari'de, Bitlis'te yaşayan halka sormak gerekir. İşte, onların yanıtı "Bize silah verin" dir.

● Koruculuk kurumu soruna çözüm getirir mi?

Tarımcıoğlu— Bu, haktan gelen bir taleptir, ben de silah taleplerine maruz kaldım. "Aman bize silah, üç-beş eşkiyaya teslim olmayız, devletin yanındayız," diyorlar. Ancak dağıtılan bu silahlar dolayısıyla birtakım yanlışlıklar yapılmıştır. Polis veya jandarma komutanı yorenin sosyolojik özelliklerini kesinlikle bilmediği için, aşiret mücahedelelerinin en yoğun olduğu kesimlerde lalletayın birisine silah vererek kullenmiş aşiret kavgalarını kanatmıştır. Ya hepsine silah vereceksiniz, ya seçerken çok dikkatli olacaksınız, ya da üniformalı, maaşlı kadroya alacaksınız, yani köy koruculuğu şeklinde değil.

● Sanırım siz bölgede terörist-halk ayrımının yapılması gerektiğini vurguluyorsunuz.

Tarımcıoğlu— Kesinlikle. Aksi halde büyük bir yanlışlığa düşülür.

● Olayların kaynağı sadece sosyo-ekonomik sorunlar mı?

Tarımcıoğlu— Kültür sorunu da fevkalade önemlidir. Çadırlarda doğup yaşıyıp ölen bir göçer topluluğu vardır.

Bunlar kültür birliğini sağlamaktan fevkalade uzak unsurlardır. Dil farklılığı olabilir, bu dünyanın her yerinde vardır ve ürkememek gerekir. Bunu sosyolojik bir renklilik olarak kabul etmek gerekir. Bunun üzerine polisiye tedbirlerle gitmek yanlış bir adım olur.

● Yani bölge halkının ayrı bir dil kullanması folklorik bir özellik olarak kabul edilmelidir diyorsunuz.

Tarımcıoğlu— Kullandıkları dil farklıdır, aslında kültür Anadolu kültürünün bir parçasıdır. Sağlam tarihi bağlarla bağlanmıştır. Her devlette dil farklılıkları vardır, bunu tabii bir özellik olarak kabul etmelidir. Bütün bir tarih boyunca katıyken bir ayırım yapılmamıştır. Çözüm, bu farklılık gözetmemeyi

devam ettirmek. İstanbul'daki terörlere, Hakkari'deki terör arasında hiçbir fark yoktur. Bölgenin şu andaki psikolojik durumu da gözönüne alarak fevkalade müşfik çözümler getirilmelidir. Mesela bir jandarma yuzbaşısı bir göçer grubunun başını çağırıp da döversen bu büyük bir infialk anlamına gelir. Aynı jandarma yuzbaşısı Beyoğlu'nda bir pavyon sahibiyle aynı şeyi yapsa, bu iki kişi arasındaki bir çayışma olur sadece. Bu bakımdan devletin buna çok dikkat etmesi, özelliğine binaen hassas olması gerekir. Bir jandarma yuzbaşısı bölgenin özelliği dolayısıyla orada devletin kendisi olarak görülmektedir. □

DYP Genel Sekreteri Ergenekon

'Yegâne asgarî müşterek, TC'dir'

Doğru Yol Partisi Genel Sekreteri, eski diplomat Gökberk Ergenekon, Doğu ve Güneydoğu'daki durum üzerine YeniGündem'in sorularını cevapladı:

● Doğu ve Güneydoğu Anadolu'daki olaylara sizce nasıl bir tanım getirilmelidir?

Ergenekon— Bu olayların yegâne tanımı var, o da vahşet... Vahşete gerekçesizce aramak mantıksızlıktır. Vahşet vahşettir. Buna hiç kimse bir sebep, kaynak aramasın. Eğer ekonomik farklılık diyenler varsa, ekonomik farklılık sadece orada yok ki? Türkiye'nin batısı içerisinde de ekonomik farklılık var. Sadece bizde de değil, İtalya'nın Güneyi ile Kuzeyi arasında da büyük farklılıklar var. Ekonomik gerekçeleri sürmek, vahşete bahane aramak anlamına gelebilir. Etnik farklılıkları ileri sürmenin de bir anlamı yok. Türkiye Cumhuriyeti ona sadık vatandaşlarının yegâne asgarî müşterektir. Kürtçe konuşan, kendini Kürt sayan vatandaşlarımız yoktur anlamına gelecek bir şey söylemiyoruz. Bunlar olabilir de facto'dur. Tarihini getirdiği bir şeydir. Ama konuşması gereken asgarî müşterek Türkiye Cumhuriyeti'dir.

Sosyal demokrat lider Bülent Ecevit

'Azınlık statüsü, haklarını azaltır'

Eski Başbakan, kapatılan CHP Başkanı, DSP'nin "doğal lideri" Bülent Ecevit, Dişleri Bakanı Knut Frydenlund'un cenaze törenine katılmak üzere gittiği Norveç'te YeniGündem'den Firuz Kutal'ın Güneydoğu olaylarıyla ilgili sorularını cevapladı:

● Milliyet yazarlarından Mehmet Ali Birand, Türkiye'de bir "Kürt sorunu" bulunduğunu, bu sorunu "dağ Türkleri" gibi ifadeler kullanarak açıklamaya çalışmanın güllük kaçuğunu ileri sürdü. Bu konudaki görüşleriniz nelerdir? Ecevit— Ben Türkiye'de herhangi bir etnik grup için "dağ Türkleri" deyimini kullanmadığımı duymadım. Bunu zaman zaman Batı basınında görürüm. Türkler Kürtlere "dağ Türkleri" derler diye. Aslında Türkiye'de halk Türk-Kürt ayrımı yapmaz. Zaten yapılması da kolay değildir. Çünkü altıyüz yıllık Osmanlı döneminde Türkiye'nin halkı çok büyük ölçüde karışmıştır.

Bu bakımdan Türk ulusu Amerikan ulusuna benzetilebilir. Ve Cumhuriyet döneminde "Türk" deyimini bir ırkın adı, bir etnik grubun adı olarak değil, bir ulusun adı olarak kullanılır hale gelmiştir. Öte yandan, Kürt denen veya kendilerini Kürt sayan yurttaşlarımızın hakları bakımından hiçbir eksiklikleri yoktur. Örneğin her dönemin parla-

● O halde olayları siz nasıl değerlendiriyorsunuz?

Ergenekon— Biz diyoruz ki; hadise ortada, bunun karşısında kimin ne yapması gerektiği belli. Hükümet var, sekiş buçuk senedir o bölgede ilan edilmiş sükuyönetim var. Hadiseyle nasıl boğuşulacağı kaideye bağlanmış; ne kaidede, ne adam eksikliği var. Herhalde bir istihbarat sıkıntısı var, belki de kimse'nin telaffuz etmediği başka sıkıntıları var ki, bu işin üzerine gidilemiyor. Bütün bu işlerle başa çıkacak olan hükümettir. Hükümetin beceriksizliği yüzünden önleniyor. Önlemek için gerekli her şey var halbuki. Eğer kanun şikayeti olsaydı Meclis'te çoğunlukları var, hemen getirirlerdi. Hiç kimse kalıp devlet bu işlerin üstesinden ancak bu kadar geliyor demesin. Devlet önler bu işi.

● Irak'a yapılan hava harekâtının sonucu ne olur, bu harekât sakinçalar yaratabilir mi?

Ergenekon— Bu konuda üç noktaya dikkati çekiyoruz. Bir, ümit ederiz ki Irak'ın onayı alınmış olsun; ikincisi, ümit ederiz ki bir netice verebilsin. Ve üçüncüsü, eğer bu nevi operasyonlar bir çare idiye neden bugüne kadar yapılmadı?

mentolarında, hükümetlerinde, bütün partilerin üstüdüğü yönetimlerinde, ordunun yüksek mevkilerinde etnik bakımdan Kürt denen veya denilebilecek olan yurttaşlarımız, hiç ayırım gözetilmeksizin görevler alabilmektedirler. Eğer bazı yabancı ülkelerin Türkiye'deki gerçekleri bilmeden telkin ettikleri gibi Kürtlere bir azınlık statüsü verilecek olsa, bu ölçüde eşitlikten yararlanamazlardı. Parlamentoda, yönetimde, partilerde bu ölçüde temsil edilmezlerdi.

● O halde ortadaki sorun nereden kaynaklanıyor?

Ecevit— Bence sorunun temelde iki nedeni vardır: Birincisi, kendilerine Kürt denen veya kendilerini Kürt sayan yurttaşlarımızın yoğun olarak yaşadıkları Güneydoğu Anadolu'ya baktığımız vakit, ister Kürt, ister Kürt, ister Arap, ister Süryani densin, halkın büyük çoğunluğunun feodal yapı dolayısıyla, o bölgeye özgü ahalik müessesesi dolayısıyla ezildiğini ve sömürüldüğünü görüyoruz. Demek ki bir ırk ayrımı yapıldığı için değil, bölgenin sosyal yapısı dolayısıyla sorun vardır.

İkinci neden dış kökenlidir. Aslında dünyanın pek çok ülkesinde bizdekinden çok daha ciddi ölçüde etnik sorunlar vardır. Fakat bu ülkelerin etnik sorunlarını dünya, o ülkelerin kendi iç so-

runu görmek görür ve bu ülkeler kendi başlarına sorunları çözmeye çalışırlar. Ama Ortadoğu'ya gelince iş değişiyor. Neden? Çünkü Ortadoğu hem stratejik açıdan, hem petrol kaynakları açısından çok önemlidir. Ve bazı bölge dışı devletler bu bölgede egemen olabilmek için mücadele etmektedirler. Egemen olabilmemizin de kolay ve ucuz yolu, söyle ifade edilir: "Böl ve yönet."

Bu, "böl ve sömür", yani kolonyalizmin, sömürçülüğün ezeli kuralı. Ortadoğu'da uygulanılmak istendiği için etnik sorunlar ya körükleniyor, ya da yoktan varedilmek isteniyor. Tabii bunun sıkıntısını Türkiye de çekiyor. Dikkat edilirse Güneydoğu'daki terörist eylemlerin tümü dışardan kaynaklanıyor, sınır ötesinden gelen teröristlerin eylemleri biçiminde ortaya çıkıyor.

● Bu eylemlerin amaçları neler olabilir?

Ecevit— Aynıncılığın sadece bir görünüşü olabileceğini bile düşünüyorum. Üç amaç olabilir: (Bunları sadece varsayım olarak söylüyorum.) Birincisi, bazı bölge devletleriyle bazı bölge dışı devletler, Türkiye'yi Ortadoğu sorunlarının içine çekmek istiyor olabilirler.

İkinci bir neden de şu olabilir: Bildiğiniz gibi, Ortadoğu'daki İslam devletlerinin hiçbirinde demokrasi yoktur ve demokrasiye geçiş eğilimi de yoktur. Ve bunların en büyük korkularından biri, öyle sanıyorum ki, Türkiye'de demokrasinin kökleşmesidir. Çünkü o takdirde kendi ülkelerinin halkında da demokrasi özeleminin uyanabileceğini düşünüyordular. O nedenle bazı bölge güçleri Türkiye'de demokrasiye geçiş engel olmak istiyor olabilirler.

Üçüncü bir olasılık da bence şu: Bildiğiniz gibi bir GAP var, Güneydoğu Anadolu Projesi. Bu projenin kendilerini su bakımından sıkıntıya düşürebileceğini sanan, bence haksız olarak bu sanyaya kapılan bazı bölge devletleri, bu projeyi engellemek istiyor olabilirler. Nitekim bu projeye yönelik, dış kaynaklı sabotajlar ortaya çıkarılmıştır.

ANAP Genel Sekreteri Taşar

'Her Türk, hükümete destek olmalı'

İktidar partisi ANAP'ın Genel Sekreteri Mustafa Taşar YeniGündem'in Güneydoğu olayları ile ilişkin sorularını cevaplarırken, "bu konuda iktidar-muhalefet derheden her Türkün hükümete destek olmasını" istedi:

● Güneydoğu Anadolu'da meydana gelen olaylara konulan teşhis sizce doğru mu? Sizce nasıl bir tanımlama yapılmalı?

Taşar— Ülkemiz stratejik olarak çok önemli bir yerdedir. Ülkemizin Asya ve Avrupa'yı bağlayan köprü oluşu, Ortadoğu'ya inme istikametlerinin üstünde bulunması, Türkiye'ye ayrı bir değer vermektedir. Günümüzde ülkeler, sıcak bir savaşa maruz kalmadan iç olaylarla sarsılmakta ve bağımsızlıklarını kaybetmektedirler. Demokrasi ile idare edilen hurriyetçi rejimler, bizzat o ülkenin insanları kullanılarak içerden çöktürülmüş ve istiklallerini kaybetmişlerdir. Ülkemiz, Ortadoğu'daki güçler çatışmasının içine itilmek, bunu sağlamak için de iç bütünlüğümüzü bozulmak istenmektedir. Dış güçlerin yardımıyla silahlandırılan militanlar vasıtasıyla terörün yeniden başladığı kanaati uyanılmak istenmektedir. Şu husus açıkça bilinmelidir ki, bu terör olayları ülke ve millet bütünlüğümüze yönelerek Doğu ve Güneydoğu bölgelerimizde ayrı bir devlet kurma amacını taşımaktadır.

● Hükümet neler öngörüyor, ne yapılmalı, size göre?

Taşar— Bölgenin coğrafi özellikleri dolayısıyla, yapılan operasyonların bir

kısımında, bazen müspet netice almak mümkün olabilmektedir.

Bildiğiniz gibi, TBMM'de bu konu ile ilgili bir genel görüşme açılması istedik. Çünkü mesele milli bir meseledir. Milli meselelerde iktidar muhalefet demeden bütün milletin, bütün kurumlarıyla meseleye sahip çıkması gerekir. Bilebildiğim kadarıyla, bütçe görüşmeleri sırasında İçişleri Bakanımız "alınması gereken başka tedbirler varsa arkadaşlar tarafından bakanlığımıza iletilmesi halinde gerekeni yaparız" demesine rağmen, muhalefetten böyle bir talep geldiğini zannetmiyorum. Buradaki olaylarla ilgili alınması gerekli kısa ve uzun vadeli tedbirler elbette sözkonusudur. Örneğin kısa vadeli tedbirler olarak, geçici köy korucuları sistemi getirilmiş, profesyonel özel hareket timleri kurulmuş, sıkıyönetim bu illerimizde devam ettirilmiş, emniyet kuvvetleri ve jandarma her yönüyle takviye edilmiştir.

Bunun dışında, iktidaramız döneminde kalkınmada öncelikli yöreler olarak sınıfladığımız bu illerde kamu yatırımları 1984'te yüzde 26 iken, 1985'te yüzde 29'a, 1986'da yüzde 30'a yükselmiştir. Yine bu bölgelerde, çalışanların ücretlerinin vergilendirilmesinde özel indirim oranını beş kat arttırdık. Böylece fiilen çalışanlara yaklaşık 30 milyar liralık ilave ödeme yapılmaktadır. Diğer taraftan yol, su, elektrik ve PTT başta olmak üzere temel altyapı ile okul ve sağlık gibi sosyal hizmet yatırımlarına büyük önem verilmiştir. □

runması gibi bir gerekçe göstermek hiç kimseyi inandırmaz. Bugünkü dünyada sadece kaba kuvvete dayalı bir işgal kalıcı olmuyor. Ekonomik kaynakları ve savaş teknolojileri çok daha ileri olan ABD, İngiltere ve Fransa gibi ülkeler bile bir süre sonra işgal ettikleri topraklardan çekilmek zorunda kaldılar. Türkiye'de Kerkük petrolünün cazibesine tutulup bölgeyi ilhaka kalkışsıra, savaş ve gerilla deneyimleri güçlü olan 4 milyon Irak Kürtünün direnişiyi karşı karşıya kalacaktır.

● Bilindiği üzere Türkiye kamuoyunda tartışılan bir diğer konu da "köy korucuları" uygulaması ve PKK ya atfedilen köy korucularına yönelik silahlı eylemler. Özellikle de bu köy korucuları uygulamasının bölgenin sosyo-kültürel yapısı gözönüne alındığında ne gibi sonuçlar doğurabileceği konusunda görüşleriniz nelerdir?

Nezan— "Köy korucuları", sınır boylarını boşaltıp sakinlerini "topluköylerde" yerleştirme uygulamaları, bölge halkına yönelik yoğun ideolojik savaş, CIA uzmanlarınınca geliştirilen "counter-insurgency" stratejisinden kaynaklanan yöntemler. Bu yöntemler Latin Amerika'da halk desteğinden yoksun gerilla hareketlerini basurmakta başarılı olduğu, fakat geniş halk desteğine sahip Vietnam ve Cezayir'de etkisiz olduğu bilinmektedir.

"Köy korucuları" uygulaması resmi dilde Doğu ve Güneydoğu Anadolu olarak adlandırılan bölgenin aşiret yapısının hâlâ tamamen çözüldüğü, aileler ve boy lar arasında bazen asırlık düşmanlıkların olduğu sosyo-kültürel yünden çok geri bırakılmış yörelerinde yapılmakta. Hasmılarından birinin "koruyucu" olup devlet desteği alması, bu destek sayesinde rakip ve "düşmanlarını" ezmek için isnatsız olarak ihbar etmesi, ya da "teröristlere işbirliği yapıyor" diye öldürülmüş beklenebilir. "Koruyucularla" geleneksel düşmanlıkları olanlar ister istemez başka destekler arayacaklar ve devlete karşı tavır alabileceklerdir. "Koruyucu" uygulaması, zamanla daha büyük boyutlara ulaşan bir çatışmayı ve bu kutuplaşma çerçevesinde bir iç savaş bile doğurabilir.

● Yine bu son haftalarda Türk Devleti yetkililerinin bazı gazetelerde ilgi uyandıran demeçleri yayınlandı. "Doğu sorunu" nun temelde etnik kültürel bir sorun olduğu yolunda şimdide kadarki Türk Devleti'nin resmi tavrından değişik görüşler dile getirildi. Bunları önemli ve bir politika değişiminin harizlikları gibi yorumlamak mümkün mü?

Nezan— Güneş balcıkla sıvanmaz diye güzel bir Türk atasözü vardır. Türkiye'de bir Kürt gerçekliğinin olduğunu bugün artık belli başlı bütün devletler biliyor. Türk diplomasisi, Avrupa Parlamentosu'nda, Avrupa Konseyi'

Paris'teki Kürt Enstitüsü Başkanı Nezan

"Kültürümüzü savunmak için sınır değişikliği şart değil"

Paris'teki Kürt Enstitüsü Başkanı Kendal Nezan, YeniGündem Paris muhabiri Ahmet Insel'in sorularını cevapladı:

● Kürt Enstitüsü'nün kuruluş amacı ve çalışmaları ile ilgili kısaca bir bilgi verebilir misiniz?

Nezan— Kürt Enstitüsü Kürt halkının dil ve edebiyatını, tarihini, sanatını ve uygarlığını araştırıp tanıtmayı amaçlayan bir bilim ve kültür kurumudur. 1983 Şubat'ında Yılmaz Güney, Çiğdem tarafından kuruldu. Avrupa ve Kuzey Amerika'da yaşayan tanınmış Kürt bilimadamlarından yazar sanatçı ve gazetecilerinin çoğu enstitümüzün üyesi. Ayrıca Irak, İran, Suriye ve Sovyetler Birliği'nden de yaşayan Kürt araştırmacı ve yazarlarıyla da ilişki içindeyiz. Tanınmış Kürdologların önemli bir bölümü de enstitünün üyesi. Bunların çalışmalarını çeşitli dillerde çıkan Studia Kurdica (Kürt araştırmacıları) dergimizde yayımlıyoruz. Hevi (Umut) adıyla tamamen Kürtçe çıkan 208 sayfalık bir dil ve edebiyat dergimiz de var. Ayrıca Kürt aktüalitesini dünya kamuoyuna, özellikle bilim çevrelerine tanıtmak için 7 dilde (Almanca, Fransızca, İspanyolca, İtalyanca, İngilizce, Kürtçe ve Türkçe) bir "haber ve irtibat bülteni" yayımlıyoruz. Bultene 5 kiteda 60'a yakın ülkeden abonelerimiz var: Büyük çoğunluğunu üniversite ve araştırma merkezlerinin kütüphaneleri, gazeteler ve diplomatik çevreler oluşturuyor. Yine yayın alanında, Kürtçe müzik kasetleri basıyoruz, video filmler yapıyoruz. Paris'teki merkezimizde ortaçağdan beri Kürtçe ya da Kürtlerle ilgili çeşitli

dünya dillerinde yazılmış diplomatik arşiv, kitap ve makaleleri, halkımızla ilgili film, resim ve diaporiztifleri içeren ve gittikçe zenginleşen bir kütüphane-miz var.

Çalışmalarımızın ağırlık noktasını dil araştırmaları oluşturuyor. 7. yüzyıldan beri vazî dili olan ve zengin bir vazî edebiyata sahip Kürtçenin 20. yüzyılın ihtiyaçlarına da cevap verebilmesi için sene de iki kez dil uzmanlarımız bir haftalık bir süre için toplanıp çalışıyorlar. Paris'teki dilbilimci kadromuz 55.000 kelimelik bir Kürtçe-Fransızca sözlük hazırlıyor. Dil ve tarih uzmanlarımızın sayısını artırıp kültürel rönesansımızı hızlandırmak için her yıl yarışmayla öğrenci seçip, Avrupa üniversitelerinde okutuyoruz.

● Kurt sorunu son aylarda Türkiye kamuoyunda büyük ölçüde aktüelleşti. Bunun birinci nedeni İran-İrak savaşındaki gelişmeler bağlamında Türkiye'nin Kerkük bölgesini işgal edebileceği tezi-nin ortaya atılmış olması. Enstitü olarak bu konu ile ilgili görüş ve düşüncelerinizi özetler misiniz?

Nezan— Bu konuda tarihi gerçekleri hatırlatmakta yarar olduğunu inanıyorum. 1925'te Milletler Cemiyeti Musul vilayetine eski Macar Başbakanı Kont Felekçi yönetiminde bir heyet gönderip, bölge halkının istemlerini yerinde saptamak istemiş. Heyet uç ay süren incelemeler sonucunda hazırladığı 16 Temmuz tarihli raporda "Etnik etken gözönünde bulundurulmak istenirse, Musul vilayetine 7/8'ini oluşturan Kürtlere bir Kürt devleti kurmak gerekir" hükmüne varmıştı. Buna rağmen

İngiltere, Musul petrollerinden ve tarım zenginliklerinden yoksun bir Irak devletinin ekonomik yünden huç yaşayamayacağı öne sürüp, Milletler Cemiyeti'ni bu toprakların Irak'a ilhakına ikna etmişti. Bu arada Musul Kürtlerinin kendi kendilerini yönetmeleri hakkını tanıyacağına dair sonradan tutmayacağı bir vaatte de bulunmuştu. Körfez

Kürt Enstitüsü — Ağırlıklı "dil araştırmaları" yapıyor

Savaşında Irak'ın yenilgiye uğrayıp Irak Devleti'nin çökmesi halinde Türkiye'nin bu toprakları işgal etmeye girişeceğine sadece Kürt yöneticileri değil, Batılı diplomatik çevreler de ihtimal veriyor. Diplomatik arşivlere göre 2. Dünya Savaşı yıllarında da Türkiye'nin böyle bir eğilimi olmuştu. Ancak bu ne herhangi bir tarihî meşruiyet vermek, ya da çok küçük bir azınlık oluşturulan Türkmen "soydaşlarımızın" ko-

nde, uluslararası platformlarda bu sorunla karşılaşılıyor ve bir yandan Kıbrıs Türklerinin, Bulgaristan Türklerinin haklarını savunmaya çalışırken, Türkiye'de yaşayan ayrı dili, ayrı tarihi, kültürel ve etnik kişiliği olan milyonlarca Kürt'ün varlığını inkâr etmenin kendisini en yakın müttefikleri nezdinde bile güç duruma soktuğunu görüyor. T.C. yetkililerinin bunca acı, gözyaşı ve kandan sonra, ancak son yıllarda geli-

şen şiddet olayları sonucunda ülkelerindeki bu gerçekliği kabul edebilmeleri, yerleşik skolastikten kurtulmanın ne denli güç olduğunu gösteriyor. Gerçekleri görmelikten gelmek, çok yönlü toplumsal sorunları alaturka bir mantıkla baskıyla, idari ve askerî tedbirlerle çözümlenmeye çalışmak, bu sorunların çözümünü geciktirip, onları daha vahimleştirmekten başka bir şeye yaramaz.

Türkiye Ortak Pazar'a girmek istiyor. Avrupa ailesinin uygar ve saygın bir üyesi olma özleminde. Bunun için diğer Avrupa ülkeleri gibi kendisini 1930'ların ideolojilerinden, kafa yapılarından kurtarıp tarihinin yeni ve gerçekten insan hak ve özgürlüklerinin tümüne saygılı demokratik bir sayfasını açma cesaretini göstermelidir. Bu gelişmelere karşı direnen siyasi dinazorları zararsız hale getirerek önlemler almaz. İspanya 40 yıllık Franco döneminden sonra gerçekten özgürlüğe, hiçbir düşüncenin suç sayılmadığı, ayrı dil ve kültürleri olan Bask ve Katalan halklarına geniş bir bölgesel özerklik tanıdığı bir demokrasi kurduktan sonra AET'ye girebildi ve uluslararası saygınlık kazanabildi.

Türkiye'nin aynı evrimi başaramaması için bir neden yok. Çözülmez görünün, taban sayılan Kürt sorununa bile T.C. sınırları içinde uygar bir çözüm bulmak mümkündür. İngiltere, Kanada, İsviçre, İspanya gibi Batı ülkeleri, Yugoslavya, SSCB ve Çekoslovakya gibi sosyalist ülkeler ayrı dillere ve kültürlerle mensup halkların aynı devlet sınırları içinde birbirlerinin haklarına ve kişiliklerine saygı içinde beraber yaşadıkları ülkeler. Örneğin Kanada'nın Quebec özerk eyaletinde yapılan referandumlarda, Fransızca konuşan Quebec halkının çoğunluğu Kanada çerçevesinde özerk yaşamayı bağımsızlığı tercih etmiştir. Hiç beğenmediğimiz Hindistan bile Bengal ve Tamil halklarına özerk devlet oluşturma hakkı tanımıştır. Birer demokrasi örneği olmaksızın uzak Türkiye'nin komşuları İran ve Irak'ta bile Kürtler birtakım kültürel hakları tanımıştır.

Esefle söylemek gerekir ki, Osmanlılar bu konuda TC yetkililerinden daha basiretli ve toleranslı davranmışlardır. Bugünkü tutumun birkaç yıl sonra hiçbir yabancı tahriki falan olmaksızın büyük patlamalar doğurabileceğini söylemek için kahın olmaya gerek yok.

● GAP'ın aynı zamanda "Kürt sorunu" nun çözümünde çok önemli bir adım ve araç olacağı yolunda görüşler var. Ne diyorsunuz?

Nezan— Bu toplumsal olayları sadece ekonomik boyutlara indirgeyen tipik "reduksiyonist" ve ekonomist yaklaşım. Türkiye'nin diğer bölgelerine göre "Doğu ve Güneydoğu" nun ekonomik büyük bir rotarı olduğu gerçek. Ama maddi refah, iktisadi kalkınma, çok daha başka boyutları olan bir sorunu çözmeye yetmez. Ayrıca şimdiki kalkınma uzmanlarının çoğu, kültürel gelişme olmadan bir tek baraj, fabrika kurmakla kalıcı bir iktisadi gelişme olmayacağı görüşündeler. GAP'ın başarılı olabilmesi için bölgenin kültürel gerçeklerinin de gözönünde bulundurulması zorunlu. Bu konuda boşuna hayaller kurulup sorunlara gerçekçi çözümler aranmasını ertelenmemesi için İspanya örneğini hatırlatmakta yarar var. Bu ülkede özerklikçi akımların en güçlü olduğu bölgeler, ekonomik yönden en fazla gelişmiş Katalonya ve Euskadi bölgeleridir. Irak'ta zengin yeraltı ve yerüstü kaynakları olan Kürtlerle meskün bölgede tert başına yıllık gelir Irak'ın Arap bölgelerinden daha yüksektir.

● Kurt Enstitüsü olarak *Yeni Gundem* aracılığıyla Türkiye kamuoyuna iletmek istediğiniz mesaj var mıdır?

Nezan— Evet. Kanunî çerçeveye yayınlamanıza izin verirse, şu mesajı iletmek isterdik: Türkiye'de basın ve düşünce özgürlüğünün çok sınırlı olması nedeniyle, genelde tek yönlü haber alıyoruz. Resmî ideolojinin yoğun ideolojik baskısı altında tutuluyorsunuz. Ama sağduyuya hareket etmek gerekir. Hiçbir halk "Benim dilim fakirdir, kültürüm geridir, bunlardan vazgeçip başka bir kültürü benimseyeyim" demez. Nasıl Türk halkı İngilizleşmek istemezse, Kürt halkı da bütün zorlama ve baskılara rağmen kendi kişiliğini, kültürünü savunacaktır. Bundan daha meşru bir şey olamaz. Ve bu ne "ihanettir", ne de zorunlu olarak devlet sınırlarını değiştirmeyi gerektirir. Barış içinde karışıklık saygı ve hak eşitliğine dayanan bir beraberlik mümkündür. Böylesi uygar ve barışçıl bir çözüm bulunmazsa, o zaman iki halk arasında, her ikisinin de gerçek çıkarlarıyla çelişen yüzyıllık bir savaş çıkacaktır. Ve böylesi bir çatışma her iki tarafta da militanist ve fanatik kesimleri güçlendirecek. Her iki halkın potansiyelinin, olanaklarının heder olmasına neden olacaktır. Böylesi bir gelişmeyi önlemek her aydınının, her düşüncenin, her sorumlu kişi ve kuruluşun görevidir. —

Yine demokrasi

Yıllardan beri varlığını ortadan kaldıramadığımız için adının konmasını yasakladığımız konu şimdi gündemde. Toplumun böyle bir sorun üstüne fikir söylemek değil, bilgi sahibi olmasına engel olanlar herhalde kendilerince bir çözüm yolu da biliyorlardı. Nitekim, bu çözüm yöntemi yıllardır uygulandı ve bugün bu noktaya geldik. Son durumda, birçok yetkilî ağız, "bu sorunun çözümü askeri değildir" demeye başladı. Bir süre önce, konu kendi tabu olduğu için, böyle bir görüşü savunmak da çok güçtü.

Bundan sonrası için, kaba çizgileriyle iki senaryo mümkün. Kaba çizgileriyle, çünkü böyle bir olayın gerçekleşmesi de basit bir şekilde önceden kestirilemez.

Birincisi, şimdiki kadar egemen olan "çözüm yöntemi" nin uygulanmasını sürdürmektir. Yani fiziksel-askeri ve diğer çözüm aramaktır. Bu durumda, kabaca doğudaki olaylar sürecektir. Belki daha uzun bir süre. Havatin genel gidisini değiştirecek ya da beklemecek boyutlara gelemeyecek ama sürekli kayanlar bir yara gibi varolacaktır. Yalnızca, sınır ötesinde çok büyük boyutlu (ve farklı anlam taşıyacak) operasyonlara girişmeden olayın önü alınmayacağı için değil, sınır içinde bu yöntemin uygulanması ile yöntemin kendisinin sorunun varkalmasına katkısı olacağı için.

Bu gelişme doğultusu içinde, olayların ülkedeki belirli bölgelerle sınırlı kalacağını düşünmek de güçtür. Başka ülkelerde benzer hareketler, eylemlerin bütün ülke çapında yaygınlaştırılıyorlar. Burada böyle olmaması için hiçbir neden yok. Söz konusu "çözüm yöntemi" ni uygulayan, böyle koşullarda kendinden başkasının sesinin çıkmasına iyice tahammülsüz olacağı için, bu girişim son birkaç yılın görece yumuşaması da yeniden askeriye alınacaktır. Türkiye dahil hiçbir toplum, herhangi bir sorun nedeniyle böyle bir muameleye uğramayı hak etmiyor.

İkinci senaryo demokratikleşmedir. Sorunların, kim kullanıyor olursa olsun silanla değil, tartışarak çözüldüğü bir ortamın gerçekleşmesidir. Türkiye de buna benzer dönemler de - aralıklarla - yaşamadı değil. Geçmiş uygulamalara bakıldığında, parlamenter bir rejimin varlığı toplumda entegre edici bir şey görevliyordu. Nitekim bugün bile böyle çözümlerin etkisi, ayrılıkçılığın yaygınlaşmasını önleyen bir etmen olarak sür-

yor. Bu, Türkiye'ye özgü bir durum değil elbet. Genel bir sosyolojik doğrudur. Franco zamanında İspanya'da Bask'ın ayrılması ya da ayrılması üstüne bir referandum yapıldığı herhalde olduğu gibi bu alanda da basit bir "restorasyon" olmaz, amaçlanması gereken. Geçmiş de bir sürü şeyin adı konmuyor, doğunun feodal yapısının muhafazası pahasına, güvensiz birlikte sürdürülüyordu. Bu yapının çok çabuk değişmesi, dönüştürmesi elbette düşünülemez; ekonomik ve toplumsal geri kalmışlığın pek çok özelliği, ancak zaman içinde ve ancak tutarlı bir politika sonucunda atedilebilecektir. Ama geçmiş nice hak vardır ki, gerçekten demokratikleşmiş bir ülkede bunların ertelenmesi mümkün değildir.

Bu demokratik ortamda ayrılıkçılığın savunma olmayacak mı? Hiç şüphesiz yok ki olacaktır. Zaten, demokrasinin anlamı da bu değil mi? Bütün halkın, başta ki yönetici gibi düşünüp onun istediklerini istediği toplumlara "demokratik" denmiyor. Yalnız ayrılıkçılık değil, rejime karşı her türlü düşüncenin ifade ve örgütlenme özgürlüğüne sahip olduğu toplumlara da "demokratik" deniyor. Bu yapı, sorunların çözüm aracını "silah" değil, "tartışma" ve "ikna" olarak belirler. Ayrılıkçılığa karşı olanların yüreklerini ferah tutmalarına yardımcı olacak, Bask ya da Quebec referandumları gibi örnekler de var dünyanın yakın tarihinde.

Bir yönetimin, şu ya da bu nedenle, kendi hedeflerinden farklı hedeflere sahip olacak insanları zor yoluyla, baskıyla, susturarak kendi çerçevesinde tutma yolunu seçmişse, insanlara sevdiğine vaad edecek çok şeyi olduğuna kendisi de inanmıyor demektir. Doğrusu da budur; insanlara mutluluk verecek çok bir şeyi yoktur böyle bir rejimin. İnsanların bir rejime katılması -yani onun içinde kalma anlamında katılması da- öbür anlamda katılmasından, toplumun kararlarında sorumluluk payına sahip olmasından geçer. Böyle bir toplumu meydana getirebiliyorsak, elbette ayrılıkçılığın savunma hakkını da hoşgörürüz. □

Murat Belge

Muzikçiler — "Kültür sorunu önemli"

Türkiye'de Kürtler — Doğulu bir eski milletvekiline göre Türklerle birlikte yaşamaya isteklidirler, ama devletten onlara tavır değişmeli. ANAP'lı Tarımcıoğlu ve yetkililerin çoğu "halkın PKK'ya desteklediği" görüşünde.

ZEYDİN TEMEL AİLESİ

(Fotoğrafçı Saim Gözek)

ÖZLEM TEMEL
6 aylıktan sürgün oldu. Şimdi iki yaşında

KAPAK

TUNCELİ'DE TOPTAN BOŞALTILAN KÖYLER

“Ya dağa çıkın ya köyü boşaltın”

1985 yılının Ağustos ayında Hozat'ın Ormanolu köyüne bağlı Turji, Durnikes, Geşteş, Dereköy mezralarından toplam 270 nüfuslu otuz aile, jandarmanın yirmi gün içinde köyü terketme ihtarı ve aynı zamanda işkence ve baskı sonucu köylerini bırakıp kaçtılar. Bugün, Manisa Akhisar ve Salıhlı, Aydın Ortaklar, Mersin, Elazığ ve İzmit Derince'de açlık ve perişanlık indeler.

Orda bir kov vardı uzakta. O köy bizim köyümüzü. Adı Ormanolu köyü idi. Bu köyün Turji, Durnikes, Geşteş, Dereköy adlı mezraları vardı. Bu köyün insanları, kendi küçük tarlalarında çalışır, iyi kötü yaşayıp giderlerdi. 1985 yılının Ağustos ayında Hozat'ın Ormanolu köyündeki, toplam 270 nüfusu bulan otuz aile, aylarca süren baskı, dayak ve işkenceye daha fazla dayanamayarak evlerini, hayvanlarını, tarlalarını, meyve bahçelerini bırakarak kaçtılar. Köy boşaltıldıktan sonra, jandarma evleri yıktı, binlerce kök kavak ve meşve ağacını kestirdi. Tapulu arazilerinden silah zoruyla kovılan köylülere, 8. Kolordü sınırları dışına çıkarmaları, bir daha Tunceli'ye dönmemeleri söylendi. Tapu yoksulun olunca delinebiliyordu. Araziler tapulu olmasına rağmen, bu topraklarda kanunsuz oturdukları iddia edildi. Köylülerin, Bayındırlık ve İskân Bakanlığı, Maliye ve Çaruk Bakanlığı, İçişleri Bakanlığı, Tarım Orman ve Köylüleri Bakanlığı ve Tunceli Valiliği ne yazdıkları dilekcelere verilen yanıtlarda, köylülerin bu topraklarda kanunsuz oturdukları, tapuları varsa, ilgili verileri birer örneğini göndermeleri gerektiği söylendi. Tapu örnekleri gönderilince de köylülerin kendilerini terkettikleri ve bir hak talep edemeyecekleri yanıtı verildi.

Oysa köylülere, köylerini boşaltmaları için hiçbir resmi bildirim ulaştırılmamış, nereye gidecekleri söylenmemiş, tarla, ev ve hayvanlarına karşılık hiçbir ödeme yapılmamış, gittikleri yerlerde, ev, iş ve arazi sağlanmamış, yalnızca köyden kaçırılarak, resmen açlığa terk edilmişlerdi.

Binbaşı Naim Kurt, köylülere şunu söylüyordu: “Ya ihbarcı olacaksınız ya terörist olup dağa çıkacaksınız, ya da köyü terkedeceksiniz!”

Tunceli köylülerinin göçe zorlandığı haberleri karşısında böyle bir zorlamanın söz konusu olmadığı yolunda yetkililer tarafından demec üzerine de mee veriledursun, daha bu haberler basında çıkmadan bir buçuk yıl önce, Hozat'ın Ormanolu köylüleri ve başka köyle, den aileler, zorla göç ettirilmiş ve köylüler, kendi başlarına yaşayacak bir yer arayıp sonunda çoğunlukla Ege bölgesinin çeşitli yerlerinde yasam savaşını sürdürmeye başlamışlardı. On beş aile Manisa'nın Akhisar ilçesine, bes aile Manisa'nın Salıhlı ilçesine, üç aile Aydın'ın Ortaklar bucağına, iki aile Elazığ'a, dört aile Mersin'e ve bir aile İzmit Derince'ye yerleşmişlerdi.

Bir gün içinde köyü terketmezsen

1985 yılının Temmuz ayı içinde bir gece sabaha karşı 05.00 sıralarında Tahtacı Komutanı Binbaşı Naim Kurt, askerlerle Hozat ilçesi Ormanolu köyüne baskı. Herkesi köy meydanına topladılar. Dizüstü cekturdular. Naim Kurt, köylülere “Siz üç şart koşuyorum ve yirmi gün muhlet veriyorum” dedi. Şartları şunlardı: “Ya ihbarcı olacaksınız, ya dağa çıkıp terörist olacaksınız, ya da köyü boşaltacaksınız.”

Binbaşı Naim Kurt, eski kov muhtarını Emir Ali Koç'u, suyun içine sokup askerlere dövdürdü. Emir Ali Koç kan içinde kaldı. Binbaşı, eski muhtara “Bir kilometrelik kov vamacını koşarak çıkaracaksın, eğer koşmazsan, seni öldürürüm” diyerek silahını şakağına dayadı. Emir Ali Koç koştu, kan ter içinde donduğunda üç yüz metre yerde süründü. Binbaşı, “Bir gün içinde köyü terketmezsen seni öldürürüm” dedi. Emir Ali ertesi gün köyü terketti.

Zeydin Temel anlatıyor: Eşkiyalık yapan kim?

Bundan sonrasını köylülerin ağzından dinleyelim. Şu sırada, Akhisar'da insaatlarda çalışarak yaşamını sürdürmeye çalışan, Ormanolu köyünden Zeydin Temel anlatıyor:

“Binbaşı Naim Kurt, Çemişkezek'ten Hozat'a geldi. ‘Biz bu köyleri yok etmek için emir bekliyoruz’ dedi. Naim Kurt'tan önce, Atilla Usteğmen, Mehmet Usteğmen vardı. Bunlar her fırsatta köylüleri dövdülerdi.

“Harmanı patosa vereceğimiz için gece 12'de patosta çalışıyoruz. Usteğmen geldi. ‘Eller yukarı’ dedi. Ahmet Temel, Zeydin Temel diye çağırıldılar bizi. ‘Siz hâlâ köyü terketmediniz mi’ diye dövdüler. O sırada annem Yeter Temel ‘Ahmet, Zeydin’ diye bağırıyor. ‘Sizi öldürüyorlar mı yavrum’ diyor. Jandarma asubayı annemin ağzına yazmasını bağlayıp dipçikle dövüyor. Kanlar içinde koye getirip attılar. 1985'in Ağustos ayıydı. İki gün sonra köyü terketтік, kaçtık.

“Benim dört ton buğdayım çıktı tarladan, onu bırakıp geldik. 100-130 baş koyunu, keçisi olanlar yok pahasına tuccara sattı. Evleri sokmeye zorladılar.

lar. Sökülmeyen evleri yakarız dediler. Evleri kendi rizamızla söktüğümüz yolumda kâğıt imzalatmak istediler. Ben imzalamadım, dayak yedim.

“Bizim 700-800 kök kavak ağacımız, 6 dönümlük yetişkin bahçemiz, 2 dönümlük meyve bahçemiz vardı. Ağaçlar bakımsızlıktan kurudu. Bazı bahçelerde ağaçlar jandarma tarafından kesilmiş, biz köyü terkedince.

“Herkes eşyaları kamyonla yükledi. Kamyonla sığmayanlar orada kaldı. Yatak, bakır, hayvan, ev, bahçe, tarla hepsi kaldı.

“Bize kötü dediler, eşkiya dediler. Kimin malını çaldık? Kime işkence et-

HÜSEYİN KOÇ
'38'de sürgün '85'te sürgün

tik? Kimi öldürdük? Eşkiyalık eden devletin memurudur, jandarmasıdır.

“Bütün köy sıra dayağından geçti. Kadınlarımız sarkıntılık yapıldı. Aşağılandık, horlandık. Kürtsünüz, Alevisiniz diye dövüyorlar, sövüyorlar.”

“Butun köy sıra dayağından geçti. Yaşlı, genç hepsi. Kadınlarımız sarkıntılık yapıldı, aşağılandık, horlandık. Askere alıyorlar, vergi alıyorlar, o zaman T.C. vatandaşsınız. Ama Kurt-sunuz, Alevisiniz diye dövüyorlar, sövüyorlar.”

80'lik Hüseyin Koç anlatıyor: Gurbet elde oleceğim, jandarma korkusu yüreğimde

80 yaşındaki Hüseyin Koç'a kulak verelim şimdi de

“1938 sürgününü de gördüm ben. 1938'de Kayseri'nin Develi ilçesinin Akpazar köyüne sürülmüştük. 1947'de af çıktı, döndük. O zaman bir kızım aklıktan acı badem yiye yiye zehirlenerek öldü. 1985'te sürülmüştük, kovulduk. Bir gece içinde köyü boşaltın dediler. Akhisar'a geldik. Garajlarda yattım, 80 yaşında. Gurbet elde oleceğim, memleket özlemi ve jandarma korkusu taşıyarak yüreğimde.

“38 sürgünü iyiydi. O zaman devlet ev, tarla, iş vermişti bize. Şimdi her şeyimiz orada kaldı. Jandarma Binbaşı Naim Kurt '38'de de sizi sürmedik mi, akullanmadınız mı, siz çaban başı-sınız, kökünüzü kazıyacagım’ diyor. Naim Kurt, korkarım albay ya da yarbay olur. Devlet bakar, Naim Kurt Alevisiler elezlet etmiş, dövmüş, sövmüş, Tunceli'yi yok etmek istemiş, onu general da yapar ödül olsun diye.”

Yusuf Koç anlatıyor: Hükümet acıdan başka bir şey vermedi bize

50 yaşındaki Yusuf Koç da şunları söylüyor:

“13 nüfusum var. Kalabalığz diye burada ev bulamıyoruz. Hayvanlarımızı yan fiyatına sattım. İki atım vardı, dağa saldim. Evimi sökmüdim. Şimdi duyuyorum jandarma yıkması. Tunceli-

li'den ayrılırken, eşyalarımızı taşıyan kamyonunda trafik kazası geçirdi. Çocuklarımız yaralandı. Yarı parasına sattığım hayvanların parası orada gitti. Oğullarımdan birini jandarma işkence etmesin diye dört yıl önce İstanbul'a göndermişim. Tren kazasında öldü. Hükümet acıdan başka bir şey vermedi bize."

On çocuk anası Yeter Erkoç: Üç şeye ağlıyorum

On çocuk anası, 60 yaşındaki Yeter Erkoç'un anlattıkları bir ağıt sanki: "Gece yatıyoruz, saat 3. Kapı çalındı. Aç diye bağıyorlar. Tekmeyle açtılar, 15 yaşındaki kızım beni iç çamaşırlarımızla dışarı çıkardılar. Yere oturduk, üşüyorduk. Binbaşı Naim Kurt geldi erkeklerle doğru 'Ulan itoğullu itler, sizin güntünüz dolmadı mı, hâlâ neden oturuyorsunuz?' dedi. Hayvanları satmak için mühlet istedik vermediler. Evden gönüllü çıktığımız dair kâğıt imzalatıldı. Evi terörist barınmayacak şekilde yıkacakmış dediler. Zorla parmak bastım, okumam yazmam yoktur.

"Oğlum Aziz Erkoç aranıyordu. Teslim oldu, kurşuna dizildi. 'Sen terörist yetiştirmişsin' diye bu yaşında beni dövdüler. Aziz işkence görmemek için dağa kaçtı. Üç yıl yüzünü görmedim. Sonra vurmuşlar. Bir insan kaç kurşunla ölür? Aziz'in kafasını parçalamışlar, vücudunun yarısı yoktu. Teşhiste ayağındaki yara izinden tanıdım. 'Üzerine kurt köpeği saldı, köpek bile koklamadı ölüsünü' dediler. Ben 'O köpek duyguluymuş, insan var diye koklamamıştır' dedim, oğlumun cenazesi başında beni dövdüler.

Akhisar'a yerleşenler:

Yusuf Koç ailesi	: 13 nüfuslu
Hasan Kaç "	: 10 nüfuslu
Emir Koç "	: 7 nüfuslu
Mahmut Koç "	: 6 nüfuslu
İbrahim Erkoç "	: 7 nüfuslu
Yeter Erkoç "	: 4 nüfuslu
Hüseyin Erkoç "	: 4 nüfuslu
İsmail Erkoç "	: 5 nüfuslu
Muzaffer İnce "	: 6 nüfuslu
Ali İnce "	: 11 nüfuslu
Ali Ekici "	: 5 nüfuslu
Hasan Temel "	: 7 nüfuslu
Zeydin Temel "	: 6 nüfuslu
Tosun Erkoç "	: 6 nüfuslu
Ali Aygördü "	: 9 nüfuslu

Aydın Ortaklar'a yerleşenler:

Kahraman Karadağ ailesi	: 12 nüfuslu
Hasan Karadağ ailesi	: 7 nüfuslu
İsmail Karadağ ailesi	: 7 nüfuslu

Mersin'e yerleşenler:

Durmikes mezarından 1 aile:	4 nüfuslu
Amutka merkezden 3 aile:	26 nüfuslu

Elazığ'a yerleşenler:

Turji mezarından 2 aile: 11 nüfuslu

Sallihli'ye yerleşenler:

Geşteek mezarından 3 aile: 30 nüfuslu
Dereköy mezarından 2 aile: 20 nüfuslu.

İzmit Derince'ye yerleşenler:

Celal Öz ailesi: 12 nüfuslu.

(Tunceli'nin çeşitli ilçelerine yerleşenler: 3 aile, 24 nüfus)

nereye gideceğimizi söylemiyorlar, zorla köyden çıkarıyorlar dedik. Çemişkezek Kaymakamı üstemene telefon etti, o böyle bir şey yoktur, dedi. Kaymakama dilekçe verdik diye iki gün sonra yine gözaltına alındım. Yirmi gün daha işkence gördüm. Sonunda hayvanlarımızı satmadan buraya kaçtım. Evim kiradadır. Beş nüfusum var. Belim sakat olduğundan inşaatlarda çalışmıyorum. Aç, susuz yaşıyoruz.

"1984 yılında gözaltına alındığımda Çemişkezek Karakolu'nda, Özkan Astsubay, İbrahim Başçavuş, Hüseyin Teğmen soba demiri ve copla işkence yaptılar. Üç gün sonra, Tunceli'ye götürüldüm önce, Çemişkezek Hastanesi'ne götürdüler. Hastaneye götürülenler Lütfü Başçavuş'la, Özkan Assubay'dır. Sağlam raporu alıp Tunceli'ye götürdüler. 23 gün 1. Şube'de kaldım. Ziraat Teknik Lisesi'ne kapatıldılar. Bütün işkenceleri burada yapıyorlar.

"Bize üç şart koşuyorlardı: Ya sila-

annene' dediler. Üç gün sonra annemle babamı göndermişler. Vali Kenan Guven'e dilekçe yazdım, yine dayak yedim."

Geyik Ana: Analara kıymayın efendiler

Muzaffer İnce'nin annesi 60 yaşındaki Geyik Ana, derltli derltli başını sallıyor. "Resim çektirmem" diyor. "Vali Kenan Guven görürse bizi Tunceli'ye götürüp öldürürler". Sonra usul usul başlıyor anlatmaya:

"300 askere baktım ben. Evimde konaklardı. Uşumesinler diye onlara yağ, pestil, nohut yapardım, çayı eksik etmezdim. Soğuk yemek yedirmezdim. Şu yaşında, subayların ayaklarını yıkattılar bana. Hanımlarına haber verirdiler, biz Geyik Ana'nın yanındayız diye. O zaman hanımları sevinirlerdi, Geyik Ana size bakar, üşümete derlerdi.

"Bir gün bana 'Sen anarşist besliyorsun' dediler. İçişleri Bakanlığı'ndan ceza gelmiş, beyniyle beraber sürgüne gideceksin. Ben de büyük yerden bu ceza münasip görülmesse giderim. dedim. Ama neden, diye sordum. Anarşiste yataklık ediyormuşsun, dediler.

"Anarşistleri barındırıyor diye bütün ormanı kestiler, odun olarak kullandılar."

Evet sizi besliyordum, benim ekmeğimi yemeyen polis, asker, subay, savcı, kaymakam yoktur. Anarşist benim evimi basıp asker besliyormuşsun diyerek dövdüler. Bunun için mi ceza verildi, dedim. Dinlemediler. Beyimle beraber Edirne'de 1. Şube'ye teslim ettiler. Üç gün sonra Çavuşbey Mahallesi'ne götürüp bir ev tuttular. 20 bin İramız vardı. Onu alıp ev sahibine verdiler. Bize bir sunger yatak, iki battaniye getirdi polisler. Hiç eşyamız yoktu. Üç ay boyunca iş aradım. Sokaklarda düşüp bayılıyordum. Açtık. Savcılığa çıkıp açım dedim. Beni kovaldı. Bizi köye verin, dedim. Hiçbir yere veremeyiz, beş yıl gözetimdesiniz, dedi.

"Koyunlarımızı, keçilerimizi yediler. Peynirimizi, yağımızı, unumuzu bitirdiler. Ya insanca yaşayalım ya da temelli kırsınlar bizi."

"Vali Muavini Yılmaz Bey'e iş için çıktık, size güvenmiyoruz, siz Tuncelisiniz. diyerek kovaldı bizi. Sonra af çıktı. Ben Edirne'deyken çocuklarımı da kovalamışlar. Akhisar'a onları yanına yerleştim. Burada çocuk bakıcılığı yapıyorum. On nüfusa bakıyorum. Kirayı ben veriyorum. Oğlum işkenceden çürümüş, çalışmıyor.

"Oğluma kucacımda işkence yaptılar. Hem soba demiriyle vuruyorlar, hem kufur ediyorlardı, ana avrat. 'Utanmıyor musunuz, onun anası benim' dedim. Bana da vuruldular. Devlet askerini kumanyasız gönderiyordu operasyonlara, onları biz besliyorduk. Koyunlarımızı, keçilerimizi kesip yediler. Peynirimizi, yağımızı, unumuzu bitirdiler. Ya insanca yaşayalım ya da temelli kırsınlar bizi."

YETER ERKOÇ

Tunceli'de muhtarlık belalı iş

Tunceli'de muhtarlar vali tarafından atanıyor. Çevrede bir olay olunca da kabak önce muhtarın başına patlıyor. Bu yüzden Tunceli köylerinde kimse muhtar olmak istemiyor. Hatta, köylülerin aralarında para toplayarak, köyden birine "Sen muhtar ol bizi kurtar" dedikleri anlatılıyor. Vali Kenan Guven zamanında, iki ayda bir muhtarların değiştiği söyleniyor.

Hozat'ın Orman yolu köyünde, 1980 yılında seçimle gelen muhtar Emir Ali Koç'un muhuru 1982'de alınmış ve Hasan Temel'e verilmiş. Hasan Temel daha sonra gözaltına alınca, muhtar Ali Rıza Yeşil'e geçmiştir. Sonradan yeniden Hasan Temel'e verilmiş. Seçimden sonra muhtarlığı Muslum Karadağ kazanmış. O da gözaltına alınca Celal Öz muhtar olarak atanmış. Bir süre sonra muhur ondan alınıp önce Mehmet Koç'a, sonra Ali Rıza Yeşil'e verilmiş. Bugün Orman yolu köyünde yalnızca Rıza Yeşil ailesi var. Yeşil, kendi kendine muhtarlık yapıyor.

hını al dağa çık, ya ihbarcı ol devlete yardım et, ya da köyü terket. Devletin jandarması anarşiyi temizlemiyor, köruküyor. Üç kaçak aranıyor diye bütün köyü boşaltıyorlar. Hiçbir gerekçe göstermeden, resmi duyuru, bildirim yapmadan, dipçik zoruyla. Bakanlar doğru söylemiyor, işkence yoktur derken.

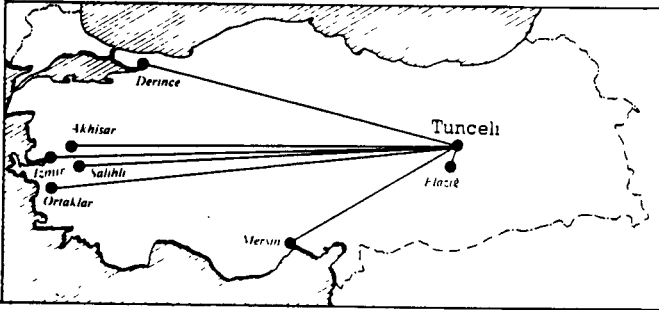
"Burhan Teğmen 'Siz hepimiz Kızılbaşınız, kökünüzü kazıyacacağım. Bir Alevi öldüren cennete gider' diyordu.

"Neden Alevisin, neden camiye gitmiyorsun, neden Hz. Ali'yi seviyorsun deyip falakaya yatırıyorlar. Hükümet doğru söylemiyor. Yağın işkence var."

Neden Alevisin, neden camiye gitmiyorsun, neden Hz. Ali'yi seviyorsun deyip falakaya yatırıyorlar. Kurt'tur, Alevi'dir diye Tunceli'ye zülm ediyorlar. Bu irkçilik, mezhep kişirtiliği, bölücülük değil midir?

"Kavaklarımızı Amutka Karakolu, Çemişkezek Karakolu kesti. Anarşistler barınıyor diye bütün ormanı kestiler, odun olarak kullandılar.

"1985'in Şubat ayında askerler beni, annemi, babamı karakola çağırdı. Tağar Çayı karda taşmış, geçtik, gittik. Ali Teğmen, Lütfü Başçavuş, Ahmet Astsubay var. Sorpiyan mezarında İsmail Karadağ'ın evine karakol kurmuşlar. Oradan Çemişkezek Karakolu'na, Binbaşı Naim Kurt'un yanına götürdüler. Annem Geyik İnce, babam Ali İnce, İsmail Karadağ, Akdik koyundan Rıza ve Yusuf kardeşlerin sürgün kararı çıktı. Karakolda Çemişkezek Kaymakamı ve Savcı Sinan oturuyor. Annemle babamı bakanlık emriyle sürgüne gönderiyoruz dediler. Resmî yazı istedim. 'Defol git para bul

"Ölüme az kaldı. Bu son çiledir. Yirmi beş torunum var. Bir gün torunlarımdan birini davar otların yakalayıp gözünu bağladılar, dokuz yaşındaki çocuğu ağacın önüne dikip dövdüler. Gelinimi üç oğluyla birlikte Tunceli'ye götürüp kırk gün işkence yaptılar. Sonra da buralara sürüldük işte.

"38'de sürgün daha rahattı. O zaman sürgünde bize ev, tarla, iş verdiler. Şimdi o da yok. Nereye giderseniz gidin dediler.

"Paramız kiraya yetmiyor. Geçim zor. Köyde aç kalmazdık. Hayvanımız, tarlamız, bahçemiz vardı. İki goz odamız vardı. Bir odada asker yatarı. Ben çocuklarımla diğer odada yatarım. Yiyeceğimizi üç ay yeteceksen, asker üç günde bitirirdi.

"Bir gün Binbaşı Naim Kurt, Emir Ali Koç'u çağırdı. 'Kızkardeşini bana getiriyor musun?' dedi. O, 'kızkardeşim evlidir' deyince yakın şunu dediler."

"1985 Ağustos'uydu. Binbaşı Naim Kurt, Emir Ali Koç'u çağırdı. 'Ulan' dedi 'kızkardeşini bana getiriyor musun?' Emir Ali 'Kardeşim evlidir, getiremem' deyince, yakın şunu dediler. Suyun içine yıkıp sopalarla dövdüler. Bağırması bütün köyü sardı. Naim Kurt onu köyün yamacına koydu. Ona sonra süründü. Bu gece köyden göçeceksin dedi.

"Binbaşı Naim Kurt, Mahmut Koç'u çağırdı. Boğazını sıkı, sıkı, gözünü dışarı uğrattı. 'Ulan kız kardeşini bana teslim ediyor musun' dedi.

'Edemem' dedi Mahmut. Ölesiye dövdüler. Eibiseleri parça parça oldu. İki saat öyle keleştili tuttular. Bizim köyümüzde ölünce biter ancak.

"Üç şeye ağlıyorum. Öldürülen oğlumun yuzunu göremedim. Mezarım Aziz'in yanında olsun istedim, olamazdı. Memleketimi görmeden ölme-yim diyordum, olmayacak."

Yeter Erkoç'un gözleri dolu dolu oluyor ve sonra eskilerden hatırladığı bir ağıdı söylemeye başlıyor:

Seyit Kasım miri kelim
Kimsem yoktur yazam selam
Munzur Dağını kar tutmuş
Uçan kuştan haber soram

Muzaffer İnce anlatıyor: "Hükümet doğru söylemiyor Yağın işkence var"

Akhisar'a canını zor atan üç aile de Tunceli'nin Çemişkezek ilçesinin Cisre mezarından. Onların başlarından geçenler de Orman yolu köylülerinin yaşadıklarından farklı. Cisre mezarından Muzaffer İnce anlatıyor:

"1985 yılıydı. Binbaşı Naim Kurt'un emriyle üstemgen Burhan askerlerle birlikte köye geldi. Kısa zamanda köyü terkedin, 8. Kolordu sınırları dışına çıkın, nereye giderseniz gidin dedi. Bize yer gösterin, malımızı satalım gidelim dedik...

"Ben üç-dört defa gözaltına alındım. Kadınlarla, altı aylık çocuğumla birlikte. Kırk gün işkencede kaldık. Anam (Geyik Ana) Edirne'de sürgündeydi, onun yanına gitmişim. On gün sonra döndüğümde nereye kaçtım diye kadınlarla birlikte içeri aldılar. Şubat ayında gözlerim bağlı, çirliçiplak yirmi gün soğuk suda banyo yaptırıldılar... Elektrik verdiler. Belimden sakatlandı.

"Kaymakama dilekçe verdik. Bizim

Soruşturma açılmalı!

1. Binbaşı Naim Kurt: (Antalyalıdır) Hozat Tabur Komutanı. 1986'da Ankara-Merkez Garnizonu'na tayin edildi.
2. Üsteğmen Atilla: Hozat Karakolu
3. Üsteğmen Mehmet: Hozat Karakolu.
4. Başçavuş Yaşar: Amutka Karakolu.
5. Üsteğmen Burhan: Çemişkezek Karakolu.
6. Astsubay Özkan: Çemişkezek Karakolu.
7. Başçavuş İbrahim: Çemişkezek Karakolu.
8. Teğmen Hüseyin: Çemişkezek Karakolu.
9. Başçavuş Lütfü: Çemişkezek Karakolu.
10. Teğmen Ali: Çemişkezek Karakolu.
11. Astsubay Ahmet: Çemişkezek Karakolu.
12. Üsteğmen Osman: Ovacık Karakolu.
13. Çavuş Halil: Karaoğlan Karakolu Komutanı.
14. Üsteğmen Orhan: Çemişkezek Karakolu.
15. Başçavuş Seyfi: Çemişkezek Karakolu.

şayalım ya da temelli kırsınlar bizi." Bitmeyen çile

Tunceli'den kaçan ailelerden bir kısmı da Salihli'ye yerleşmiş. Amutka, Geçtekin mezarından Hüseyin Şahin'in anlatıtları da diğer anlatılanları doğruluyor. 56 yaşındaki Hüseyin Şahin, köye gelen jandarmalar tarafından Amutka Karakolu'na götürülüyor. Yaşar Başçavuş tarafından burada dövülüyor. Helikopterle Hozat'a, oradan Tunceli'ye götürülüyor. Burada, ona ve diğer köylülere, "Köyü terkedin. gidin evlerinizi yıkın" diyorlar. Tapulu arazisini ve mallarını bırakıp kaçıyor Salihli'de inşaatlarda çalışıyor.

Aynı mezradan Ali Samur, jandarmaların tehditleri sonucu can güvenliği olmadığını görerek, mallarını bırakıp Salihli'ye kaçtığını söylüyor.

Ormanyolu köyünden, 70 yaşındaki Mahmut Gursel, Salihli'ye daha önceden başka nedenlerle yerleşmiş köydeki arazisini kiraya vererek geçiniyor. Ama şimdi köyde kimse kalmadığından arazinin geliri de kesilmiş. "Açlık çekiyoruz" diyor Mahmut Gursel.

Ovacık'ın Buzlutepe köyünden, 60 yaşındaki Munzur Güler, operasyona gelen jandarmaların başında bulunan Üsteğmen Atilla tarafından dövüldüğünü anlatıyor. Askerlerin onune katıp, koy koy dolatıyorlar. Köyden kaçan köylüleri yakalayıp Karaoğlan köyüne götürüyorlar. Butun köylüleri sabaha kadar karda bekletiyorlar. Gece yarısı 3'te valiilikten gelen emir üzerine kadınları köye gönderiyorlar. Erkekler kalıyor. 17 gün işkence suruyor.

Munzur Güler bu olaydan sonra malını mülkünü bırakarak Salihli'ye kaçıyor. Munzur Güler, Atilla Üsteğmen'in, ev başına dört keçi vergi saldığını, operasyon sırasında evlerin boşaltılıp yataklarda askerlerin yattığını da sözlerine ekliyor.

Göçmek kolay, ama ya yaşamak

Akhisar'a, Salihli'ye kaçan Tunceli köylüleri, burada da açlığın, yabancılığın baskısıyla mücadele etmek zorundalar. İşte Zeydin Temel'in anlattıkları:

"Akhisar'ı kendimiz bulduk. Hava sı, suyu, toprağı uygundur diye buraya yerleştik. Kimse bize ev vermek istemiyordu. Kurtusunuz diye iş de vermiyorlardı. Akhisar Belediyesi'nin park bekliliği için açtığı sınava katıldık.

"Üç şeye ağlıyoruz. Öldürülen ölümümüz yüzünü göremedim. Mezarım Aziz'in yanında olsun

YAYGIN DEVLET TERÖRÜ

Sorgusuz, yargısız vur, kır, öldür

1981'de Tunceli'ye gelen Kayseri Hava İndirme Tugayı'ndaki, köylülerin "Kulaksız Yüzbaşı" dedikleri bir subayın Ovacık'ın Çıpraz köyü Karaderesi (eski adı Hulukuşağı) mezarında Behzat Firik adlı bir vatanında işkenceyle öldürdüğü köylüler tarafından anlatılıyor. Köylüler tek tek ağaçlara bağlanıyor. Behzat Firik ormana götürülüyor, ağabeyinin gözünün önünde "Kulaksız Yüzbaşı" tarafından vücudu kızgın demirle dağlanıyor. Ölüm halindeyken, sırandan kurşunlanıyor. Sonradan "kaçarken vurduk" diye rapor düzenleniyor. Behzat Firik'in anne ve babası akıllarını yitiriyorlar.

***

Ormanyolu köyünden İsmail Erkoç anlatıyor: "1985 Nisan ayında

Hüseyin Teğmen köye baskına geldi. Butun köy erkeklerini Hozat Karakolu'na topladılar. 15 - 20 kişiyiz. Bir ranzanın sığıdığı odaya hepimizi doldurdular. Üç gün üç gece kaldık. Ayakta, dimdik duruyoruz. Sırayla üç - dört kişi ranzaya oturup dinleniyoruz. Günde bir kez ekme veriyorlar. Üç gün tek kelime konuşamadık. Yasaktı. Soğuktan hepimiz tutulduk, donduk. Üç gün sonra çıkarıldıklarında uykusuzluktan, açlıktan, soğuktan yuruyemiyorduk. Bu kalabalık içinde yengem de vardı. Bir kısmımızı Tunceli'ye götürdüler. 45 gün işkence gördük. Sakat kalkanlarımız oldu. Bir muhtarın bacağı hâlâ kırık."*

***

Aynı olaydan bir öykü daha: Yuz-

başı karakolun karşısında çalınan dibinde bir kekkik görüyor. Ateş ediyor, vuramıyor. Bir köylüye, "Kalk kekkiklin durduğu yere git, bakalım seni vurabilecek miyim" diyor. Köylü, "Beni niye yoruyorsun yüzbaşım, vuracaksın burada vur" deyince askerler tarafından tartaklanıyor.

***

Köylülerin hisse sahibi oldukları Ormanyolu köyünün mezarı, köylüler surulduktan sonra Binbaşı Naim Kurt ve Hozat Kaymakamı tarafından 1986 yılında ihaleyle çıkartılıp Şavak aşiretine 2 milyon liraya satılıyor. Satış bedeli köy bütçesinde 300 bin lira olarak gösteriliyor. Vali Kenan Güven, "Teröristlere aktarılır" gerekçesiyle köye vermiyor.

***

1985 yılının Ocak ayında gece Amutka Karakolu'nun etrafına domuzlar iniyor. "Teröristler karakolu bastı" diye domuz sürüsüne kurşun yağdırıyorlar. Hozat Karakolu'ndan vardım istiyorlar. Ertesi gün butun köyü sorguya çekiyorlar. Daha sonra kardaki izler kontrol ediliyor ve gelenlerin domuz olduğu anlaşılıyor. □

istedim, olmayacak. Memleketimi gördüm ölmeyeyim dirdedim, olmayacak."

Yazılı sınavda birinci olan arkadaşımiza, sözlü sınavda nereli olduğumu sordular Tuncelili olduğumu öğrenince geri çevirdiler İnşaat işçiliği yapıyoruz. Toprağımız, hayvanımız yok. Yokluk ve açlık içinde yaşıyoruz. Oturduğumuz evler yaşanacak halde değil. Halk bize yeni yeni ısınmaya başladı. Aç kalmamıza rağmen, kimsenin malına zarar vermedik. Hırsızlık yapmadık. Çalışkan ve namuslu davranmışımız için şimdi onlar da bize güvenmeye başladılar. Herkesle dost olmaya çalışıyoruz. Kimseyle çatışmamız yok.

"Burada da sürekli gözaltındayız. İlk zamanlar polisler gelip evlerimizde bile denetliyorlardı. Komşulara soruyorlar. Komşular "Onlardan memnunuz, zararları yoktur" deyince gidiyorlar. Ama baskı yok, yalnızca izleniyoruz."

Zeydin'in annesi Yeter Temel araya giriyor "Bir hafta olmuştu geleli" diyor "Konuşacak insan arıyordum

rukken yüreğimiz sıkışıyor. Aklımıza geldiğince dertleniyoruz. Gözümüz, yüreğimiz orda kaldı. Bizi parçaladılar.

"Tunceli'de hepimizin akrabaları var. Kimimizin kızı, kimimizin oğlu. Onları özlüyoruz. Durup dururken yüreğimiz sıkışıyor. Gözümüz, yüreğimiz orda kaldı. Bizi parçaladılar. Vücudumuz burda, duygularımız, özlemlerimiz orda."

Vucudumuz burda, duygularımız, özlemlerimiz orda."

Emir Koç, 55 yaşında: "Bir çift doğeikle buralara geldik"

Emir Koç İstanbul'a gelenlerden "1985'te ramazan ayı bitiminde göç ettim. Bize bir ay süre verdiler. Bir an önce kaçıp geldik. Herkes gonullu (zo-

duler. Tehdit ettiler. Eğer doğruyu söylemezsen senin de aileni buraya getirir böyle asarız dediler. Bu yüzden Hozat Cezaevi'nde yirmi gün kaldım. Hangi dayak olayını anlatayım ki!

"Bir gün bir binbaşı geldi, hepsi sivil giyimliydi. Binbaşı olduğunu sonradan öğrendik. Sen dağdakilere ekmeke veriyorsun dediler. Yemin ettim. Bakın siz şimdi gelseniz yiyecek isteseyiz vermez miyim sivil giyimmişsiniz. Ama kimse gelip benden ekmeke istemedi dedim. Dertdimi anlatamadım, dövdüler. "Bir tabur geliyorlar, iki ay kalıp, yiyecek deseler, üç katlı ev verseler kesinlikle gitmem. Bu işin sonu yok, bizi yok ediyorlar." □

SALIM GÖZEK/İZMİR

HASTIR LAN!

Ben gider oldum
kardaşlar.
Ve de
kız kardaşlar,

Ben gider oldum,
Gayri
Haram bana
Bu toprak damlar
Bu ağaçlar,
Bu taşlar bana.

Apal dedigin
Şişirilmiş oto lastiği
Ve birkaç
Tahtadan ibaret
Bir saldır.
Suda yüzer.
Oğul, usak, bir de karım
Kurt bana
Hastir çeker
Kuş bana
Hastir çeker
Yılan bana
Hastir çeker
Çıyan bana
Lan kardaş
Bu nasıl yarı
Kanar her yarımdan.

Doğulmuşum
Sogulmuşum
Kogulmuşum
Siktir çekilmişim yanı
Kendi öz yurdumda.
Bir meri kekkik gibi
Çeker giderim

Enver GOKÇE, 1980

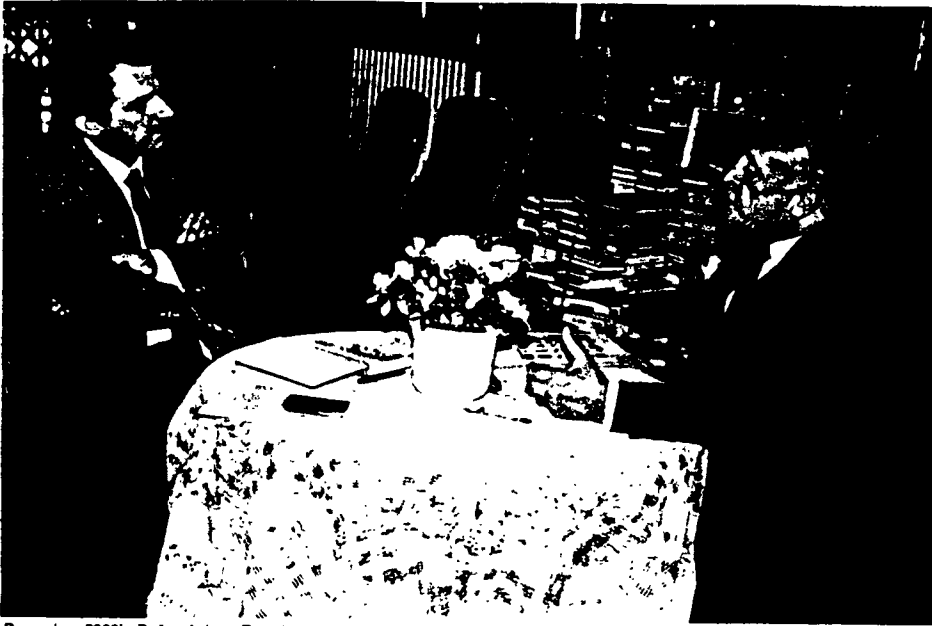
GEYİK ANA'NIN AİLESİ
Geyik Ana fotoğrafa giriyor. "Vali Kenan Güven görürse, emir verir Tunceli'ye götürüp ezdir. Devletin eli uzundur" diyor

Komşuya gittim, komşuluk yapalım dedim, kadın kapıyı yuzume kapadı: Eve döndüm, saatlerce ağladım. Kızımı zevtin işine götürsünler diye aylarca valıydım, sonunda aldılar. Ama kimse arkadaş olmuyor kızım. Tunceli'ye gitmek istiyoruz, ama can güvenliğimiz yoktur."

Zeydin Temel, başıyla annesini onaylıyor ve şunları ekliyor: "Tunceli'de hepimizin akrabaları var. Kimimizin kızı, kimimizin oğlu. Onları özlevyoruz. Bazen ağlıyoruz, durup du-

raki) olarak terk ediyoruz diye imza attı. Bize çok fazla eziyet ettiler. Bıktık usandık artık. Beni çok dövüyorlar. Defalarca götürüldüm. Sende silah var. Nereye koydun? Kimlere veriyorsun diye işkenceye alınımdı. Karakolda Yaşar Başçavuş ana avrat küfrederek beni Binikuyuzevler denilen işkence yapıtları yere götürdüler. Orada tek ayağından tavana asılı anadan doğma çıplak bir kızı göstererek, silahı buna sen mi verdin diye dövüyorlar. Verdim dedim dövüyorlar, vermedim dedim, döv-

Demirel ve 2000'e Doğru Ankara Temsilcisi Halil Berktaş

(İstanbul Bilgi Gazetesi)

TÜRKİYE

DEMİREL VE DOĞU SORUNU

Farklılıkların müşterereği: Hürriyet, eşitlik, kardeşlik, demokrat Türkiye

Demirel, çok dilli, çok dinli, çokuluslu bir tarihten gelen insanların, Türkiye'yi vatan yaptıklarını belirtti. Bunlar arasında ayırım yapmak, Türkiye'yi paramparça ederdi. Geçmişten gelen farklılıklar üzereinde başka bir müştererekle millete varmak gerekirdi. Bu müşterere, Fransız İhtilali'nin ünlü "liberte, egalite, fraternite" idealleriydi.

— Güneydoğu olaylarını, bunların kaynağını nasıl değerlendiriyorsunuz?

— Şimdi, Güneydoğu olayları bugünlerin olayları değildir. Yüz seneden beri süregelen olaylardır. Bizatıhi son günlerdeki olaylara baktığımız vakit bunları vahşet olarak tarif ediyorum ben; çocukları, kadınları, masum insanları öldürerek, bir yere varmaları mümkün değildir. Eğer haklı oldukları bir şey varsa veya bir şey anlatmak istiyorlarsa, bunun yolu bu değildir. Bunu yapan insanlar hem canı hususinde olacaklar, hem hak arayacaklar; böyle bir şey vaki değildir. Çok kere, kişinin haklı olması yetmez; davasına ulaşmak için tuttuğu yolda haklı kalması lazım.

Güneydoğu Anadolu'daki olayların arkasında tahrikler vardır ve Türkiye'nin birliğine yönelik birtakım tehditler vardır. Aslında halk bu olayların dışındadır. Halkın bu olayların acısıyla sıkıntılara düştüğünü herkes biliyor. Halk, bu ülkenin çocuklarıdır, bu ülkenin insanlarıdır, bu ülkenin vatandaşlarıdır. Ve devlete, millî birliğine, butunluğuna sadıktır. Çeşitli vesilelerle bunu ortaya koymuşlardır. Esasen TC devleti, bu sınırlar içerisinde yaşayan bütün Türk vatandaşlarının müşterere varlığıdır. Ve devlet, bu ülkenin insanlarının tümüyle refah ve saadetini, hak ve hukukunu sağlamaya, ülkedeki garıplığı, kimsesizliği, fukaralığı, cehaleti ortadan kaldırmaya yönelmişse, medeniyeti yaymaya ve bölgelerarası dengsizliği tümüyle ortadan kaldırmaya yönelmişse; herhalde böyle bir ülkenin, birliğini muhafaza etme, bu ülkenin butunluğunu yıkılmaya yönelmiş birtakım kötü cereyanları ortadan kaldırmaya hakkı vardır.

Çocukları, kadınları, masum insanları öldürerek bir yere varmaları mümkün değil. Eğer haklı oldukları bir şey varsa veya bir şey anlatmak istiyorlarsa, bunun yolu, bu değildir.

İşte hur ve demokrat Türkiye bunu sağlar. Ama zaman zaman halkın zihnini bozabilecek çeşitli ayrıcalıklara, gerekçelere el vermemek lazımdır. En önemli gerekçe, eşitsizliktir. Hadise hur rejimdir, hur rejim olmadıkça takdirde, haklarını teminat altına alamazsın.

Çok dilli, çok dinli, çokuluslu tarih mirası

— Türkiye'nin gerek mezhepler, gerek etnik unsurlar bakımından, tarihî miras olarak bir çeşitliliği var...

— Bu, vaktiyye ve bunu tasfiye etmek mümkün değildir. Bana göre la zımdır. Türkiye'de Sünniler vardır, Aleviler vardır, gayrimüslimler vardır. Ya vuz Sultan Selim, 1514... O tarihten bu yana aşağı yukarı 573 sene geçmiştir; o tarihten bu yana, Türkiye'de Alevileri Sünnileştirme veya Sünnileri başka bir yana kaydırma hareketi vardır. Osmanlı devleti çok dilli, çok dinli, çokuluslu bir devlettir. Ama Osmanlı devletinin başındaki zat halifeydi, yani Müslümanlığı reisiydi. Böyle olduğu halde, Müslüman olmayan unsurlar için devlet büyük bir hoşgörü ile davranmıştır. Ve esasen Müslümanlıkta zorlama yoktur. Alevi ve Sünni ayrımları

bu ülkedeki vatandaşların tümünün bir müşterereği yoksa, bu topluluk bir millet topluluğu olmaktan çok, bir kalabalıktır.

Zorla göç ve işleme fevkalâde sakıncalı

— Güneydoğu sorununun çözümünü açısından bugün tutturulmuş olan politikayı yeterli buluyor musunuz?

— Bulmuyorum. Şöyle ki bir defa mecburi göç diye bir şey olmaz. Vatandaş nerede oturmak istiyorsa o ülkede, orada oturacaktır. Kişileri istedikleri yerin dışında, başka bir yerde yaşamaya zorlamak, söz konusu olmaz. Şimdi mecburi göç ile zorlamayı ayırmıyorum birbirinden. Bir tanesi 'Geleceksiniz, haydi siz buradan gideceksiniz'diyeceksiniz ahalie.Veya: Orada barınamayacakları şekilde tedbirler alacaksınız. İkisi aynı kapağa varır. Vatandaş kendisi istiyorsa orda yaşar. Tunceli'de yaşamak istemiyorsa, gider İzmir'de yaşar. Orada yaşamak istemiyorsa, gider Adana'da yaşar. Millet bu demek zaten. İstediklerin yerde yaşayacaksınız, istediklerin işi tutacaksınız, istediklerin şeyi söyleyeceksiniz. Korkusuz olmak bu zaten.

Geleceksiniz, 'Haydi siz buradan gideceksiniz' diyeceksiniz ahalie. Veya: Orada barınamayacakları şekilde tedbirler alacaksınız. İkisi de aynı kapağa varır.

ABD cumhurbaşkanlarından Roosevelt'in 1941'de harbe girenken söylediğini tekrarlamakta yarar görüyorum. Çok önem veriyorum: Dört hürriyeti savunuyoruz, diyor. Bunlardan birincisi, söz ve açıklama hürriyeti. İkincisi, vicdan hürriyeti. Üçüncüsü, yoksulluktan kurtulma hürriyeti. Dördüncüsü de korkudan kurtulma hürriyeti, korkusuz yaşama hürriyeti. Yalnız 8 milyona yakın orman içi ve orman kenarı köylüsü var. Türkiye'de, 8 milyon insanı iskân etmek kolay bir şey değildir. Yani: Gelin sizi burdan çıkaralım başka yere götürelim... Hay hay, diyecektir vatandaş, götürün, ama nereye götüreceksiniz?

İşleme, sadece ülkenin bir bölgesindeki insanlar için değil, tümü için sakıncalı.

Halkı istediği yerde yaşamaktan kimsede mahrum etmemelidir. Hayatın gayesi mutlu olmaksa, bu sadece maddi imkânlarla olmaz. Ama medeniyetin aşgari ihtiyaçları oraya götürülmüş olmalı. Fiş meselesine gelince, bunun fevkalâde sakıncalı buluyorum. Sadece ülkenin bir bölgesindeki insanlar için değil, tümü için sakıncalı olduğu kanaatindeyim. Yanlışlar bunlar. Bir memleketi yaralamanın; zedelemenin yollarıdır bunlar.

Kapalı dönemde hesaplaşma

— Hükümetin yaklaşımının, bir de sınırlarımız ötesinde operasyonlara girişime boyutu var. Bizim sınırlarımızın ötesi, güneye doğru güdide, Ortadoğu'nun sıcak bölgeleri oluyor. Yurtiçinde sulhu demokrasiye dayandırarak gerçekleştirilemişlik ile yurtdışında, ci-handa sulhın uzlaşma tehlikesi arasında bir paralellik doğuyor mu?

O bölgede 8 senedir sıkıyönetim var. Hâlâ kan dökülmeye devam ediyor. Aslında devletin kan dökülmesini bir müdahale sebebi saydığı devirler yaşadığını biliyoruz. Ve müdahale ile kan dökülmesini ortadan kaldırmak yolunu güdüldüğü, herkeşce malum. Sekiz senedir sormazlar mı, hangi tedbirleri aldınız bu bölgede, hâlâ niye kan dökülüyor. Bir taraftan, kan dökenleri kınıyoruz; kınanmaları da lazımdır. Bu bir alçaklıktır, vahşettir. Bir insanın diğer insana yapmayaacağı şeydir. Kardeşine nasıl yaparsın? Bunu yamyamların dahî birbirlerine yapmaması lazımdır. Kaldı ki burada kendi kardeşine yapıyor, öz kardeşine yapıyor. Bu ülkenin çocuklarına yapıyor. Ama bu yetmez. Çünkü caninin merhametine sığınacak hali yoktur devletin.

Vicdanlar isyan ediyorsa...

— Güneydoğu'daki olaylara baktığımızda, adeta vatandaş içinde iki ayrı safın varlığını kabullenilen uygulamalar görüyoruz, işleme gibi, Sünnileştirme, göçe zorlama gibi...

— Şimdi, şayet Tunceli'de Alevi vatandaşları Sünnileştirme gibi bir tatbikat yapılmışsa, evvela bu İslama aykırıdır. Çünkü İslam dininde zorlama yoktur; ikna vardır. Gerek Hz. Peygamber, gerek Hz. Ebubekir, gerek Hz. Ömer, İslamı yaymaya çıkanlara on talimat vermişlerdir. Bunlardan birincisi, çocuklara vurmamak, ikincisi kadınlarla vurmamak, üçüncüsü din adamlarına vurmamak. Dini yaymaya çıkıyor; başka bir dinin saliklerine dokunmuyor. Ve bu sebeplerdir ki Osmanlı devletinin idaresi altındaki ülkelerde, her çeşit din serbest olmuştur. Engizisyonlardan kaçanlara, bu memleket bir Müslüman ülke olarak sinisini açmıştır. İslam, zulmün değil, adaletin dinidir. İslam zaten Bizans'ın zulmü ile İran'ın zulmü arasındaki bir zamanda ve Arabistan'daki Cahiliye devrinin karanlıklarından doğmuştur. Binaenaleyh İslam'da eziyet yoktur, eziyet gunahıdır.

Asırlardan beri Alevi olan bu ülkenin vatandaşlarını Alevi olarak bağırımıza basmak varken, bunları Sünnileştirmeye kalkmak, hangi akla hizmettir? Savcıların, meclislerin üzerinde durması gereken hadise budur.

Hal böyleyken, asırlardan beri Alevi olan bu ülkenin vatandaşlarını Alevi olarak bağırımıza basmak varken, bunları Sünnileştirmeye kalkmak, hangi akla hizmettir, bilemem. TC Anayasası'nı ihlaldir. Böyle bir hadise varsa, büyük siyasi sorumluluğu vardır. Bana göre cezaî sorumluluğu da vardır. Ve tabii ki böyle bir hadise ortaya atıldığına göre, bence bir suç konusudur. Esas savcıların üzerinde durması lazım gelen hadise budur. Meclislerin de üzerinde durması gereken hadise budur. Biz din ve vicdan hürriyetini herkes için savunuyoruz. Yani ülkenin her ferdi için savunuyoruz. Onun içindir ki tarihin derinliklerinde kalmış birtakım sürütümleri yeniden yeşertmek kadar, Türkiye'ye yapılacak bir kötülük tasavvur edemiyorum.

Etnik farklılıklardan doğan keyfi muameleler varsa, vicdanlar ona isyan ediyorsa, bir gün gelir onlar da kanun haline gelir. Çünkü kanunlar vicdanlardan doğacak.

Etnik meselelere gelince: Etnik farklılıklardan doğan keyfi muameleler varsa, burada da siyasi sorumluluk vardır. Çünkü TC Anayasası da TC kanunları da buna tümüyle karşı çıkıyor. Ve sunu açıklıkla belirteyim ki vicdanların kabul etmediği şeyi kanunlar suç saymıyorsa, ama vicdanlar ona isyan ediyorsa, bir gün gelir onlar da kanun haline gelir. Çünkü kanunlar, vicdanlardan doğacak. Bu durumlar varsa, bunların tashihi mümkündür. Bunları tashih etmek için vahşete müraacaatı ise hiç kimsede savunamaz. Yanlış anlaşılmasın diye söylüyorum: Vahşete haklılık, kimsede veremez, yaptırımlar da veremez. Ve aslında bunları düzeltmeçiz diye vahşete gidenler, düzeltmeye değil, daha çok sıkıntılara sebep olurlar.

doğan bir mücadele, Türkiye'de 1978-79 yıllarında görülen kıskırtmaların dışında hiç olmamıştır. Bu memleketin insanları, birbirlerine Alevi'dir - Sünni'dir diye bakmazlar; kardeş diye bakarlar. Çünkü ehli kibledeyiz; Sünni olanlar, Alevileri ehli kiblede sayarlar. Sünni olmayanların Alevilerin Sünnileştirilmesi gibi bir hareket, mümkün değildir, lazımdır da değildir.

Etnik meselelere baktığımız vakit: Türkiye, büyük bir imparatorluğun bakiyesi olduğu için, gerek Anadolu içerisinde, gerekse Balkanlardan, Kafkaslardan vaki muhaceretler sonucu bu ülkeye vatan yapmış insanlarla doludur. Bunların etnik menselerine bakarak bir ayırma girişildiği zaman, Türkiye paramparça olur.

Oyleyse etnik farklılıkları veya mezhep farklılıklarını, inanç farklılıklarını temel alan bir siyaset üzerinde geçerli olamaz. Siyaset bunların üstüne çıkmalıdır. Çünkü abesle iştigaldir. Yapılacak iş, de facto fiili durumu olduğu gibi kabul etmektir. Ve bu geçmişten gelen farklılıkların üzerinde, başka bir müştererekle millete varmak lazımdır. Bana göre o müşterere de, hürriyet içerisinde, adalet içerisinde, eşitlik içerisinde bir demokrat Türkiye'yi meydana getirmek hevesi olmalıdır. Ve bugünkü sıkıntılarının içerisinde Türkiye'yi çıkarmak, yarınki nesiller için daha iyi bir hayat imkânına ülkeyi kavuşturmak olmalıdır.

Geçmişten gelen farklılıklar üzerinde, başka bir müştererekle millete varmak lazımdır. O müşterere de hürriyet eşitlik ve kardeşlik içerisinde bir demokrat Türkiye'yi meydana getirmektir.

Bunun nasıl yapılacağı hususunda, ben tek fikir taraftarı değilim. Değişik fikirler olabilir. Şöyle de yapılabilir, böyle de yapılabilir. Şöyle yapmazsak daha iyi yaparız, böyle yapmazsak daha iyi yaparız, falan. Netice itibarıyla,

Gayri açık söylüyorum: Bunları niçin tesisiz hale getirmediniz diye devlete kimse bir şey sormuyor. İşte bu da kapalı dönemlerin gereğidir. Devlet, vatandaşına hesap veremlidir. Böyle bir hesap yok ortada. Hem hurriyetçi demokrasisi, hür ve demokrat Türkiye'yi isterken, hesaplaşmanın mutlaka yapıldığı bir Türkiye olsun istiyoruz. Bu hesaplaşma mutlaka mahkemelerde yapılmaz. Mevdanlarda da yapılır. Kurullarda da yapılır. Gel arkadaş, idare ettiği devrin hesabını ver. Kim öldürmüş bunları? Öldürme hadisesinden dolayı idare sorumlu tutulmaz, birisi birisini öldürmüşse, canı odur. Ama bir yerden sonra, siyasi sorumluluk doğar. Şöyle doğar: 7500 ölü var Türkiye'de. Bunun 6000 kişisinin dolaylı müdahale var. Ya diğer 1500 için? Ölenler belli; öldürenlerin ne yapıldığı meçhul. Bunu Türkiye'nin bilmesi lazım. Böylece devlet, ceza veremeyen bir devlet haline geliyor. Ceza, milletin müessesesi olmaktan çıkıyor. Ceza veremeyen bir devletin bir hukuk devleti, hukukun üstünlüğünü sağlayan bir devlet olması mümkün değil.

1980 öncesinde altı bin kişi öldü diye müdahale oldu. Ya 1980'den sonra ölen bin beş yüz kişi? Devlete kimse bir şey sormuyor. Hesaplaşma mutlaka yapılmalı. Hesaplaşma mutlaka mahkemelerde yapılmaz, meydanlarda da yapılır.

Şunu söyledi, bunu yazdı, bunu çizdi diye adamları mahkemelere götürüyorsunuz. Ama öbür tarafta cinayet var; kan dökülmüş. Bunu kim yaptı? Öte yandan şöyle beyanlar veriliyor: "Bizim güvenlik güçlerimiz ve silahlı kuvvetlerimiz bunları tesisiz hale getirmeye muktedirdir." Ne bekliyorsunuz? Getirin! Aradan üç gün geçmeden, yeniden cinayetler işleniyor; yeniden aynı beyan. Yeniden, "Kani dokülen insanların kanı yerde kalmayacaktır" deniyor. Arkasından "İnsanları ödünleri ders verdik" deniyor. Ne dersi verdiniz? Ben bu çeşit lafların bitmesini söylüyorum. Bunları bitiren de hakikaten devleti devlet yapan, caydırıcılık sağlayan, müessir, efektif, etkili tedbirler alalım. Ve bu tedbirlerin neticelerini görelim.

Peki, gittiniz, kamp dediğiniz yerleri bombaladınız. Acaba bombaladığınız yerde kimse var mıydı? Bunlara ne oldu?

Şimşir, başka ülkelere taşıma hadisesi, tabii Irak olayıyla ilgilidir. Irak'la anlaşarak yapılmaktadır. Fakat bunun ne ölçüde bir tedbir olduğu konusunda da şöyle şüpheler var: Peki gittiniz kamp dediğiniz yerleri bombaladınız. Ertesi gün başka bir yerden başka bir şeyle karşılaşıyorsunuz. Acaba bombaladığınız yerde kimse var mıydı? Bunlara ne oldu?

— On gün öncesinde, operasyon yapılabileceği belliydi.

— Yani bunlara ne oldu? Binaenaleyh, bu tedbirin, ne için tedbir olduğunu bilemiyorum. Takdir de edemiyorum.

Tabii ki Suriye meselesine gelince, Suriye ile olan munasebetler, Irak'la olan munasebetler gibi değil; daha değişik. Orada aynı tedbirlere başvuru çağı zannetmiyoruz. Yalnız Türkiye'nin her an Ortadoğu'da cereyan eden çatışmalara, bu sebeple veya başka sebeple pek karışacağına ihtimal vermiyorum.

Barzani'den Demirel'e mektup

— Türkiye'de Kürtçe konuşan vatandaşlar olduğu gibi, Irak'ta da kalı balık kur nüfusu yaşıyor. Sizin de çok iyi bildiğiniz gibi, bunların esas sıyası gücü, "Irak KDP" denilen, geçmişte başında Molla Mustafa Barzani'nin bulunduğu, bugün ise oğulları gerçik şimdi bir tanesi hayatta kaldı- ta-

rafından yönetilen örgüt. Bunların Türkiye üzerinde herhangi bir iddiaları olmadığı; Türkiye devletiyle karşı karşıya gelmek istemedikleri, öteden beri söylenir. Sizin Başbakanlığınız döneminde, 1960'ların sonlarında, bunun herhangi somut bir kanıtı görülmüş müydü?

Molla Mustafa Barzani'yi ziyarete giden bir gazeteci, o günkü cumhurbaşkanına ve bana iki mektup getirdi.

— Evet, Molla Mustafa Barzani'yi ziyarete giden bir gazeteci o günkü cumhurbaşkanına ve bana, Molla Mustafa Barzani'den iki mektup getirdi. Bu mektupta, daha çok nezaket cümleleri vardı. Türkiye'nin iç meselelerine yönelmiş en ufak bir şey yoktu. Ve Türkiye'de Kürtçe konuşan vatandaşlarımızı, ki onlar bizim kardeşimizdir, "himayeye" kalkan bir davranış da yoktu. Tabii ki Molla Mustafa Barzani bir makam olmadığı için, bir hukuk şahsiyeti olmadığı için, o zaman mektubuna cevap verilmemiştir. Mektup, devletin arşivlerinde vardır.

Bu arada şunu söyleyeyim: Tabii ki Türkiye hududumuzun öbür tarafında Kürtçe konuşan ve yaşayan insanlar vardır; bu tarafında, Kürtçe konuşan, yaşayan insanlar vardır. Bu tarafta yaşayanlar, bizim vatandaşlarımızdır; Türkiye Cumhuriyeti devleti, onlarındır. Öbür tarafta yaşayan insanlar, aynı muameleyle tabii değillerdir. Azınlık muamelesi görürler. Burada kendi aralarında Türkçeden başka diller konuşan birçok Türk vatandaşı vardır. Yalnız Kürtçe konuşanlar yok; Türkiye'nin çeşitli yerlerinde, ufak gruplar bile olsa, değişik lisanslar konuşanlar vardır. 26'ya yakın lisan vardır, ama resmi dil Türkçedir.

Türkiye hududunun bu tarafında da Kürtçe konuşan, yaşayan insanlar vardır. Bizim vatandaşlarımızdır, Türkiye Cumhuriyeti devleti onlarındır.

Ama 26 lisanı konuşanların hepsi, bir kere iyi vatandaşlardır. Yani kendi aralarında Kürtçe konuşanlar da bu ülkenin iyi vatandaşlarıdır. Devlete, millete sadakatlarını ispatlamış; fedakârlık örnekleri vermiş insanlardır. Nitekim İstiklal Harbine baktarsanız, İstiklal Harbi, Doğu yaylalarının başlamıştır. Yani Türkiye'yi istiladan kurtaran, bu ülkenin çocukları içerisinde, Artvinliler de vardır, Diyarbakırlılar da vardır. Mardin'den de vardır, Hakkâri'den de vardır, Kayseri'den de vardır, Yozgatlılar da vardır. Bu ülkeye sahipliğin hakkını vermişlerdir. O itibarla, hudud kültürleri, lisansları ayırmasa bile bir vakia, olay, de facto durum, iki ülkeyi birbirinden ayırıyor, iki devleti birbirinden ayırıyor.

Barzani'nin isteği

Türkiye'den zarar görmemektir

— Sayın Demirel, lütfen bakar mısınız, bu mektupları mıydı? Aşağı yukarı bu metinler miydi, 1968 yılındaki metinler? Sizin anlattığınız olay tutuyor. Türk gazetecisinden söz ediyor... (Metinleri inceleyerek) Kesinlikle bu, odur diyemiyoruz, fakat hafızam... Bunun üzerinden aşağı yukarı 20 sene geçti. Ben de kendi arşivlere bir bakayım. Olabilir; benzer ifadeler var içerisinde.

— Sayın Demirel, gerek Cumhurbaşkanını Cevdet Sunay'a yazılmış olan mektupta, gerekse size yazılmış olan mektupta Molla Mustafa Barzani, Irak Kürdistan Demokratik Partisi'nin, iktidarı Türkiye Cumhuriyeti olan Osmanlı İmparatorluğu'ndan koparılıp Bağdat'a bağlanmış olmasından, bir hak-sızlık, bir tarihi yanlış olarak söz ediyor. Bunu, herhangi bir şekilde Türkiye'nin müdahalesine bir davet, ya da Türkiye'nin himayesine girme arzusu olarak yorumlamak mümkün mü? Ya

Barzani'den Demirel'e mektup

Barzani, 1968 yılında yolladığı mektupta, Irak hükümetine savaşın durdurulması için baskı yapması ve Kürtlere malzeme ve moral sağlama için Türkiye hükümetinden yardım istiyor. Paylaşılan sınırlarda güvenlik ve barış güvenliği veriliyor. Aynı yönde bir mektup da zamanın Cumhurbaşkanı Cevdet Sunay'a gönderildi.

Irak Kürdistan Demokratik Partisi lideri ve o tarihte Küzey Irak'taki Kürk silahlı hareketinin kumandanı Molla Mustafa Barzani, 1968 yılı yazında gazeteci Hulusi Turgut ile görüştü ve onun eliyle Türkiye Cumhurbaşkanı Cevdet Sunay ile Başbakan Demirel'e birer mektup gönderdi. Aslı Fransızca yazılan mektuplardan Demirel'e gönderilenin Türkçe çevirisini aynen sunuyoruz.

Ekselans Süleyman Demirel (T.C. Başbakanı) Sayın Bay

Kürtler olarak kalmak hür hareket edebilmek ve ırk, din ve milliyet ayrılığına rağmen Irak halkının da sevecek paylaşılabilecek hakları istememizi sebebiyle, Irak hükümetinin açtığı savaşın yedinci yılında yaşadığımız feci hayatı Siz Ekselanslarınıza anlatılabilecek, benim için çok değerli bir fırsattır.

Savaş, halkımızı sağlık, öğrenim ve en ufak isteklerimizden mahrum bıraktığı gibi, aramızın büyük bir kısmını yıkıma uğratmış, urunu ve birçok çiftlikleri, camileri ile birlikte yüzlerce köyü yakmış böylece tam anlamıyla yoksulluk yaratmıştır.

da böyle bir yorum olmuş muydu o zaman?

— Değildir. Çünkü Molla Mustafa Barzani'nin yapmak istediği şey, bağımsız bir Kürt devleti kurmaktır. O hedefe yönelmiş birisi, bizi himayenize alın gibi bir talepte, Türkiye'den, bulunmazdı, bulunamamıştır da. Esasen öyle bir niyeti olmadı, bir mektup yazmakla iktifa etmezdi. Başka vasıtalarla başvururdu: Oğullarını gönderirdi, yakındaki kumandanlarını, yakındaki insanları gönderirdi. Başka temalar kurardı. Bu, sadece Irak ile kendi aramızdaki mücadeleyi yaparken, Türkiye'den binzarar görmemesi icap ettiği hakkından bir imadır.

Yangında kurtarılamayan Kerkük-Musul

— Yakın zamanlarda, İran - Irak savaşından oturu Irak'ın zaafa uğraması, İran'ın Irak'ı yenilgi uğratmasının kesinleşmesi halinde, Türkiye'nin "Misak-ı Milli" içinde bulunan Musul ve Kerkük bölgelerindeki çıkarlarını bir müdahale ile koruyabileceği, koruması gerektiğine dair yorumlar çoğalıyor. Bunları nasıl değerlendiriyorsunuz?

— Bunlar daha çok Batı basınında görülmüştür. Bu çeşit neşriyat hangi maksatla yapılıyor, bilemem. Sonra bizim basınıma da intikal etmiştir. Tabii ki Musul ve Kerkük'ün Türkiye hudutları dışında kalmış olmasından kimse memnun değildir. Ancak bu, kendiliğinden olmuş değil. Ortada bir Lozan muahedesi var. TBMM'nin yakın zamanlarında neşredilmiş gizli celse za-bitlarına bakılırsa, o günkü Meclis bu mesele üzerinde çok durmuş. Ve ne deyse buna karşı çıkmış. Ama o günkü şartlar, o yangının içerisinde bu kadandırı çıkarmaya elverişli. Tabii ki burada en önemli gerekçelerden birisi, Osmanlı İmparatorluğu Mondros Mütarekesi'nin imzalandığı zaman, Kerkük ve Musul'un Osmanlı ordularının elinde olmasındır. Müstarekeden üç gün sonra, oralar işgale uğramıştır. Ve olayın kahramanı Ali İhsan Sabis, daha sonra Malta'ya gönderilen ilk sürgündür.

Bu mesele, geçmişte çok konuşulmuştur. Bugün yalnız, bu olayın böyle uluorta tartışılması, Türkiye'de bir kamuoyu yaratılmasına çalışılması ve öyle bu izlenim verilmesi, bir tek şey yarar: Kerkük ve Musul'daki Türkmenlerin -hem kendilerine Türkmen derler, hem Irak onlara Türkmen der- zarar uğramasına. Başka bir yer yaşamaz. Nitekim de son zamanlarda, basında görüyoruz, Kerkük'te 37 kişiyi daha öldürmüşler. Yani bütün bu tartışmalar yapılırken, TC'nin sonradan akibetele-

Bağdat hükümeti ile 29 Haziran 1966'da yapılan "ateşkes" anlaşmasının üstünden iki yıl geçmiş olmasına rağmen, iyi bir gelecek şansı sebebiyle hükümet tarafından hiçbir pratik sonuç yaratılmamıştır. Sebep, yalnız bu olmakla birlikte, tahrikler ve ufak çatışmalar artmaktadır. Bu anlaşmalar, halkımıza karşı savaşın yürütülmesi tehlikesini ve buna paralel olarak doğacak trajik olayları bunyesinde taşımaktadır.

Sizin büyük milletiniz, sınırları içinde Türk ve Kürtlerin tam beraberlik ve işbirliğiyle bir millet olarak yaşadığı, aynı tarihe ve emellere sahip olduğu, İslam dinini korumak amacıyla yaygın düşmanlara karşı müşterek olarak çarpıştığı büyük İslam Osmanlı İmparatorluğu'nun devamıdır.

Butün bunların yanı sıra, sizin hükümetiniz ve halkınız, nüfusun büyük çoğunluğunun arzularına aykırı olarak, Irak Kürdistan topraklarının nasıl Bağdat hükümetine bağlanacağına en iyi tanıklık.

Bizim halkımız, kendisini feci hayat şartları altında bulmakta ve en ufak varlığı dahi tehdit edilmektedir. Bu durumda, siz ekselanslarınıza ve aracılığınızla hükümet eliyle Türkiye Cumhuriyeti halkına, Müslüman Kürt kardeşlerine yardım etmelerini istemekten başka çare bulamadık. Bu yardımı bizi yok edecek savaşın durdurulması için Irak rejimine her ne şekilde olursa olsun baskı yapmayı denemek ve diğer taraftan hastalık, öğrenim imkansızlığı ve yoksulluk altındaki halkımıza her alanda moral ve malzeme yardımı yoluyla olabilir.

Şu durumda ekselanslarınıza açıkça anlatmak isterim ki bizim kesinlikle Irak sınırları içinde olan ve doğal olarak savunmaya yönelik hareketimiz, eğer hükümetiniz anlaşmaya yapmak için bize izin verirse, memleketinizle paylaşılmış sınırlar ve çevre arazide güvenlik ve barışın korunup kuvvetlenmesi için en büyük yardım olacaktır.

Bu mektubun bizim davamıza olan anlattıklarınızın artmasında etkili olacağına ve kısaca anlattıklarımızı ayrıntılarıyla açıklayacak bir temsilcimizin memleketinize gelmek şerefine nail olacağına büyük ümidimiz vardır.

Ekselans, benim saygılarımı ve taktirlerimi lütfen kabul buyurunuz.

Mustafa BARZANI

rine seyrirci kalacağı bir zulme sebep olunmamalıdır.

Cihanda sulh ve "dış Türkler"

— Özellikle 12 Eylül'ün icazetine mazhar olmuş bazı çevrelerde, şöyle bir fikir ortaya atıldığı görüyoruz: Deniliyor ki Atatürk'un "Yurtta Sulh, Cihanda Sulh" ilkesinin ve Misak-ı Milli sınırlarıyla kendimizi bağlamamız artık modası geçmiştir. Türkiye Cumhuriyeti'nin "dış Türklerle" aktif bir şekilde ilgilenmesi, yeni bir dış politika ilkesi olmalıdır. Bunu nasıl değerlendirmenizdir?

— Barışçılığın modası hiçbir zaman geçmez. Yalnız barışçılık, vurdumduymazlık veya milletin hukukuna saygılı olmamak anlamına gelmez. Hatta suçlulukla ilgili, vurdumduymazlık mânasına alınmamalıdır. Ancak, yapılacak şeyler vardır, yapılmayacak şeyler vardır.

Bugünkü ortamda, eğer dışarıdaki Türklerden kasıt, Kürtçe konuşan kavimler ise hadiseye başka tarzı değişik. Osmanlı İmparatorluğu'nun goturup oralara bıraktığı insanlar ise buna bakış değişik. Balkanlar'da, "evlad-ı fatihan" vardır: Eskiden beri orada mevcut olan bir Türklik değil, Osmanlı İmparatorluğu'nun orayı fethetmesinden sonra, daha çok Anadolu'dan goturulmuş Türklerdir. Ve onların akibetine, Türk devleti hiçbir zaman seyrirci kalmamıştır. Nitekim Batı Trakya için özel şartlar sağlanmıştır; gerçik bu şartlar işlemiyor, başka mesele. Yugoslavya'daki Türk varlığı için büyük muhaceret imkânları tanınmıştır. Bulgaristan'dan, kezâ büyük muhaceret imkânları tanınmıştır. Bu ülkelerle olan munasebetlerimizde, fevkalade bir yer tutmuştur. Ama Türkmenistan'daki veya Özbekistan'daki veya Kirgizistan'daki Türkçe konuşan kavimlere karşı, eh, nihayet, din birliği, dil birliği, kültür birliği içerisinde bulunanları kardeş saymamız tabiidir. Ama bugünkü Türkiye, o ülkeleri içine alan bir devletin artığı değildir.

Binaenaleyh, "ben Türküm" diyen herkes için, Türkiye vatandır. Burada dalgalanan bayrak, sadece bizim bayrağımız değildir. Türklik idealine bağlı ve Türklüğü kendisi için bir ideal sayan herkese açıktır. Buradaki bayrak, buradaki vatan, "ben Türküm" diyen herkesedir. Zaten Türkiye böyle davranmak zorundadır. Bugün için, büyük Türk varlığının tümünü kapsayacak birtakım tedbirlere, Türkiye'nin tevessül edecek gücü yoktur. Nihayet politika, imkânlar sanattır; imkânları aşan birtakım şeylerin, öyle girişkenlikle, gönül istese bile taraftarlığını yapmak, fevkalade zordur.

"Baskı, tehlikeleri artırır"

Güneydoğu'da bir süredir meydana gelen olaylar geçen hafta içinde korucu bir ailenin bölücü güçler tarafından öldürülmesiyle yeni bir tırmanış gösterdi. Bülent Ecevit 'Nokta'ya konuya ilişkin görüşlerini açıkladı.

Nokta: Güneydoğu'daki saldırı eylemleri konusunda ne düşünüyorsunuz; baş hedef sizce hangi kesimlerdir?

Ecevit: Güneydoğu Anadolu'da terör eylemlerinin artarak sürmesi çok kaygı verici. Belli ki, bu eylemler dışarıdan kaynaklanıyor. Onun için, bölge halkına en küçük bir kuşkun ve baskının yönelmesi gerekir. Kaldı ki, saldırıların başlıca hedefi de bölgedeki halktır.

Nokta: Saldırıların ardında bölücülük dışında etkenler söz konusu olabilir mi?

Ecevit: Ayrılmış güçlerin bu tür eylemlerle kendilerine bölge halkı arasında yandaş toplayabilmek, destek sağlayabilmek umutları ve hayalleri de bulunmasa gerekir. Onun için, belki de, bu saldırıların ardında ayrılıkçılığın, bölücülüğün dışında bazı etkenler aramak veya en azından, böyle bir olasılığı da göz önünde tutmak bence uygun olur.

Nokta: Ne gibi etkenler sayılabilir?

Ecevit: Benim aklıma üç olası etken geliyor. 1) Bazı dış güçler, bu kıskırtmalarla Türkiye'yi sınır ötesi birtakım operasyonlara zorlamak ve o yoldan Ortadoğu'nun karmaşık konularını içine çekerek kendi amaçları doğrultusunda kullanmak istiyor olabilirler. 2) Bazı dış güçler Türkiye'de demokrasinin yeniden işlerlik kazanmasını ve bunun başka Ortadoğu ülkeleri halklarına örnek olmasını istemedikleri için, Türkiye'nin demokrasiye dönüşünü engellemek istiyor olabilirler. 3)

Yine bazı dış güçler Türkiye'yi GAP'tan caydırmak istiyor olabilirler.

Nokta: Bu güçleri somutlayabilir miyiz?

Ecevit: Tabii, Türkiye'yi Ortadoğu'daki bazı hareketatta kullanmak isteyebilecek olanlar bellidir. Onun dışında, bildiğimiz gibi, bütün Ortadoğu ülkeleri çağdışı diktatör rejimlerin sürmesine bağlılardır. Dolayısıyla, Türkiye'de çağdaş demokrasinin işlerlik kazanması ve

kokleşmesi bu gibi çevrelerin gözünde bir "kotu örnek" sayılabilir.

Türkiye'nin akarsularını değerlendirmek amacıyla yönelik projelerinden tedirgin olan bazı dış güçlerin bulunduğu da bellidir.

Nokta: Alınacak güvenlik önlemlerinin sınırı çizilebilir mi?

Ecevit: Olasılıklardan biri Türkiye'nin Ortadoğu'da birtakım maceralara sürüklenmek istemesi olabilir. Bu nedenle, bildiğimiz gibi, bütün Ortadoğu ülkeleri çağdışı diktatör rejimlerin sürmesine bağlılardır. Dolayısıyla, Türkiye'de çağdaş demokrasinin işlerlik kazanması ve

Yine bazı dış güçler Türkiye'yi GAP'tan caydırmak istiyor olabilirler.

Nokta: Bu güçleri somutlayabilir miyiz?

Ecevit: Tabii, Türkiye'yi Ortadoğu'daki bazı hareketatta kullanmak isteyebilecek olanlar bellidir. Onun dışında, bildiğimiz gibi, bütün Ortadoğu ülkeleri çağdışı diktatör rejimlerin sürmesine bağlılardır. Dolayısıyla, Türkiye'de çağdaş demokrasinin işlerlik kazanması ve

Güvenle gerçekleşen demokrasiye yeniden ara verilirse bu bazı dış güçlerin oyununa girmek olur

Yine bazı dış güçler Türkiye'yi GAP'tan caydırmak istiyor olabilirler.

Nokta: Bu güçleri somutlayabilir miyiz?

Ecevit: Tabii, Türkiye'yi Ortadoğu'daki bazı hareketatta kullanmak isteyebilecek olanlar bellidir. Onun dışında, bildiğimiz gibi, bütün Ortadoğu ülkeleri çağdışı diktatör rejimlerin sürmesine bağlılardır. Dolayısıyla, Türkiye'de çağdaş demokrasinin işlerlik kazanması ve

kokleşmesi bu gibi çevrelerin gözünde bir "kotu örnek" sayılabilir.

Türkiye'nin akarsularını değerlendirmek amacıyla yönelik projelerinden tedirgin olan bazı dış güçlerin bulunduğu da bellidir.

Nokta: Alınacak güvenlik önlemlerinin sınırı çizilebilir mi?

Ecevit: Olasılıklardan biri Türkiye'nin Ortadoğu'da birtakım maceralara sürüklenmek istemesi olabilir. Bu nedenle, bildiğimiz gibi, bütün Ortadoğu ülkeleri çağdışı diktatör rejimlerin sürmesine bağlılardır. Dolayısıyla, Türkiye'de çağdaş demokrasinin işlerlik kazanması ve

Yine bazı dış güçler Türkiye'yi GAP'tan caydırmak istiyor olabilirler.

Nokta: Bu güçleri somutlayabilir miyiz?

Ecevit: Tabii, Türkiye'yi Ortadoğu'daki bazı hareketatta kullanmak isteyebilecek olanlar bellidir. Onun dışında, bildiğimiz gibi, bütün Ortadoğu ülkeleri çağdışı diktatör rejimlerin sürmesine bağlılardır. Dolayısıyla, Türkiye'de çağdaş demokrasinin işlerlik kazanması ve

Yine bazı dış güçler Türkiye'yi GAP'tan caydırmak istiyor olabilirler.

Nokta: Bu güçleri somutlayabilir miyiz?

Ecevit: Tabii, Türkiye'yi Ortadoğu'daki bazı hareketatta kullanmak isteyebilecek olanlar bellidir. Onun dışında, bildiğimiz gibi, bütün Ortadoğu ülkeleri çağdışı diktatör rejimlerin sürmesine bağlılardır. Dolayısıyla, Türkiye'de çağdaş demokrasinin işlerlik kazanması ve

kendi sınırlarımızı korumaya yönelik olmalıdır; onun ötesine geçmemelidir.

Nokta: Köy korucuları sorunu nasıl bakıyorsunuz?

Ecevit: Dış kaynaklı saldırılar Güneydoğu sınır bölgemizin mahdut bazı yörelerinde oluşmaktadır. Türkiye'nin güvenlik güçleri de herhalde bu mahdut yörelerde sınırlarımızı şimdiye kadar olduğundan çok daha etkili biçimde korumaya yetecek düzeydedir. Düzenli güvenlik güçleri yeterli olan Türkiye'nin, bu sınır bölgesinde, güvenliği, köy korucularıyla sağlamaya çalışmakta inat edilmesini ben anlayamıyorum. Kaldı ki, bölgenin sosyal yapısı nedeniyle, korucu sistemi, başka bazı sakinler de doğurmaktadır. Onun için, daha çok gecikmeden, korucu sistemine son verilmeli ve güvenlik güçlerimiz, Güneydoğu sınır bölgemizin duyarlı yörelerinde yeterli düzeyde çıkarılmalıdır.

Nokta: Doğu bölgesinde olayların tırmanışını durdurmak için ne gibi somut önerileriniz var?

Ecevit: DSP adına Raşan Ecevit'in de belirttiği gibi, bölgenin kirsal alan yerleşim düzeni, ekonomik ve sosyal açıdan olduğu gibi, güvenlik açısından da çok yetersizdir ve sakinlerdir. Birbirleriyle yeterli bağlantısı bulunmayan köylerin yanı sıra "mezra" veya "kom" denilen çok küçük yerleşim birimleri de vardır. Böyle bir yerleşim düzenini sakinlerini giderebilmek için, bir an önce, o bölgede köyent du-

zenlemesine girişmek gerekir. Hukümetin de bir süredir bunu düşünmekte olduğunu seziyoruz. Fakat bu konuda çok dikkatli davranmalıdır. Bizim anladığımız ve duyduğumuz anlamda "köyent", dağıtık köylerin tek tek merkezde birleştirilmesi değildir. Bizim duyduğumuz köyent sisteminde, köylüleri yerlerinden etmesizin, köyler arasında işbirliği ve dayanışma olanağını sağlayacak ve kalkınmayı hızlandıracak bağlantılar ve ortaklaşa yararlanılacak altyapılar, sosyal ve ekonomik kuruluşlar

oluşturmak gerekir. Bu da masraf kapısı açan bir yol değil, tam tersine, masrafları azaltarak köy kalkınmasını hızlandıracak bir yoldur. Böyle bir düzenlemeye o yörelerde başlayarak süratle geçilirse köylülerin saldırılar karşısında korunması da çok kolaylaşmış olur.

Nokta: Bölgedeki olaylar Türkiye'nin sorunlar gündeminde sizce hangi sırada yer alıyor?

Ecevit: Bunların ardındaki, benim aklıma gelen olası etkenleri sıraladım. Bu etkenler göz önünde tutulursa o bölgedeki olayların gündemde ağırlık taşıması gerektiği ortaya çıkar. Ancak, yine vurgulamak isterim ki, önlem alıyoruz diye, halkı baskı altına almak, tehlikeleri hafifletmez, artırır.

Nokta: Doğu'ya gitmeyi düşünüyorum musunuz?

Ecevit: Raşan Ecevit yakında gitmek istiyor. Geçenlerde bazı arkadaşlarını gönderdi. Ben henüz bir karar vermedim.

Nokta: Güneydoğu'daki olaylara demokrasi içinde bulunacak çözümlerin tükenmeyeceğini söyleyebilir miyiz?

Ecevit: Saldırıların ardındaki olası etkenlerden birinin Türkiye'de demokrasinin engellenmesi olduğunu söylemişim. Onun için, güvenlik gerekçesiyle, eğer, demokrasiye yeniden ara verilirse, daha doğrusu demokrasiye geçişim sürecinde bırakılmade istenirse, bu bazı dış güçlerin oyununa girmek olur.

Geçenlerde bir yetkilinin de hatırladığı gibi, dünyada bu tür olaylarla yaşamaya alışmış ve bu tür olaylar yüzünden demokrasinin askıya alınmasını düşünmek bile istemeyen toplumlar vardır. Bunların arasında İngiltere ile İrlanda, İtalya ve İspanya gelmektedir.

Kaldı ki, Güneydoğu'da sıkıyönetim büyük ölçüde devam ettiğine göre, bir anlamda askeri yönetim devam ediyor demektir. Ona rağmen de olaylar önlenemekte. Demek ki, yeni bir mudahale veya bir diktatör rejimi asla çözüm değildir.

Düzenli güvenlik güçleri yeterli olan Türkiye'nin bu sınır bölgesinde, güvenliği, köy korucularıyla sağlamaya çalışmakta inat edilmesini ben anlayamıyorum.

latıldığı gibi, dünyada bu tür olaylarla yaşamaya alışmış ve bu tür olaylar yüzünden demokrasinin askıya alınmasını düşünmek bile istemeyen toplumlar vardır. Bunların arasında İngiltere ile İrlanda, İtalya ve İspanya gelmektedir.

Kaldı ki, Güneydoğu'da sıkıyönetim büyük ölçüde devam ettiğine göre, bir anlamda askeri yönetim devam ediyor demektir. Ona rağmen de olaylar önlenemekte. Demek ki, yeni bir mudahale veya bir diktatör rejimi asla çözüm değildir.

POLİTİKA / ECEVİT'İN NORVEÇ GEZİSİ

"Gayri resmi" devlet protokolü

Norveç'te bir başbakan muamelesi gören Bülent Ecevit, başta Başbakan Brundlend olmak üzere pek çok üst düzey yönetici ile görüştü. Ecevit, Norveç'teki bir konuşmasında "Kürt yoktur" denemeyeceğini, ama etnik ayrımların ötesinde bir "Türk milleti olduğunu" söyledi.

"Bizim on yılda başaramadığımızı Ecevit birkaç günde başardı" diyorodu Oslo Büyükelçimiz Üstün Dinçmen. Gerçekten de Bülent Ecevit, Norveç'te bir Türkiye rüzgârı estirmişti. Basını, televizyonu, sokaktaki adamı ile Norveç bu "uzaklardan gelen esmer adamı" görmüş, dinlemiş, tanımıştı. Dinçmen de, elindeki Achten Posten gazetesini gösterirken bunu vurguluyordu.

Ecevit, başbakanlığı yıllar önce-sinde kalmış bir politikacıydı. Ve

90

Norveç'e eski dışişleri bakanı Knut Frydenlund'un cenaze törenine katılmak için gitmişti. Ancak uygulanan protokol bunların çok ötesindeydi. Alanda Oslo Büyükelçisi Dinçmen tarafından karşılanmış, cenaze töreninden sonra da bir dizi "en üst düzey" görüşmeler yapıldı. Bunların başında Norveç Başbakanı Bayan Gro Harlem Brundlend ve yeni Dışişleri Bakanı Torvald Solendberg geliyordu. Ecevit, işçi Sendikaları Konfederasyonu yöneticileri İşçi Partisi Genel

Başkan Yardımcısı ve Genel Sekreteri ile de görüşmüştü.

"Şeker günü." Ecevit'in Norveç'e yaptığı "gayri resmi" ziyareti en ilginç yanlarından biri Türk işçileriyle toplantısıydı. Gerçi programda yoktu bu toplantı. Ama Ecevit'e neredeyse ikiz kardeş kadar benzeyen işçi Bayram Şekerogullu, "Eğer gelirsiniz benim şeker günüm olacak" sözleriyle gonlunu çelmışti. Bunun üzerine Bülent Ecevit Oslo'daki Türk işçileriyle iki saat birlikte oluyor ve sorularını yanıtlıyordu. Oslo neredeyse dünyanın bir ucuydu Türkiye'ye göre. Ne var ki, Türk işçilerinin soruları, seçim gezileri boyunca Ankara'da, İstanbul'da, İzmir'de yöneticilerin sorularını aynısıydı. Kuşkusuz en çok merak edilen "sosyal demokratlar arasındaki bölünme" konusuydu. Ecevit'in bu soruya yanıtı da, Türkiye'de verdiği yanıtların aynısıydı: "Ara seçimlere iki sol, on sağ partisi vardı. Sağ partilerden hiçbirini düşünme sen niye kuruluyorsunuz, benim oylarımı boluyorsunuz demedi. Bunun çok ayıp olduğunu gördüler. Fakat solda bazı sözüm ona sosyal demokratlar, 'nasıl oluyor

da sen bizim oylarımızı boluyorsun" diyorlar. Ne hakla vatandaşın oyununa sahip çıkıyorsunuz? Ben bunca yıl CHP Genel Başkanlığı yaptım, 'o oylar benimdir' demiyorum. Buna hakım yok. Bu ayıp olur. Bırakalım halk kararını versin."

"Kimsen safkan Türküm, Kürdüm diyemez." Toplantıda Ecevit'e yöneltilen bir soru da "Kürt sorununa" ilişkindi. Ecevit bu soruyu şöyle yanıtlıyordu: "Bazı kimselerin Türkiye'de Kürt, Arap yoktur, yalnız Türk vardır ayırımına ben de karşı çıkıyorum. Ama bir de Türk milleti vardır. Kimsen safkan Türküm, Arabım, Kürdüm diyemez. Selçuklulardan beri kız alıp vermişler. En başta padişahlar. Hangisinin hanımı Türk kökenlidir? Amerikan milleti var. Kaç ulustan meydana gelmiş... Ben İsveç kökenliyim, Alman kökenliyim, ama Amerikalıyım diyorum. Yani aynı etnik kökenden olmakla, bir Türk milleti kavramı etrafında birleşmek gelişiyor. Bugün parlamentoda, hükümette, partilerin yönetiminde, uydeleri arasında, ordunun yüksek kademelerinde, subayların arasında, devlet dairelerinde

da sen bizim oylarımızı boluyorsun" diyorlar. Ne hakla vatandaşın oyununa sahip çıkıyorsunuz? Ben bunca yıl CHP Genel Başkanlığı yaptım, 'o oylar benimdir' demiyorum. Buna hakım yok. Bu ayıp olur. Bırakalım halk kararını versin."

"Kimsen safkan Türküm, Kürdüm diyemez." Toplantıda Ecevit'e yöneltilen bir soru da "Kürt sorununa" ilişkindi. Ecevit bu soruyu şöyle yanıtlıyordu: "Bazı kimselerin Türkiye'de Kürt, Arap yoktur, yalnız Türk vardır ayırımına ben de karşı çıkıyorum. Ama bir de Türk milleti vardır. Kimsen safkan Türküm, Arabım, Kürdüm diyemez. Selçuklulardan beri kız alıp vermişler. En başta padişahlar. Hangisinin hanımı Türk kökenlidir? Amerikan milleti var. Kaç ulustan meydana gelmiş... Ben İsveç kökenliyim, Alman kökenliyim, ama Amerikalıyım diyorum. Yani aynı etnik kökenden olmakla, bir Türk milleti kavramı etrafında birleşmek gelişiyor. Bugün parlamentoda, hükümette, partilerin yönetiminde, uydeleri arasında, ordunun yüksek kademelerinde, subayların arasında, devlet dairelerinde

Haftanın sohbeti

Emin Çolasan

İçişleri Bakanı, bölücü eskiyanın birçoğunun öldürüldüğünü açıkladı:

"Kan yerde kalmıyor"

Sayın Akbulut, Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nde bir şeyler oluyor...

Bu Suriye falan bizi uyutuyor mu efendim?

Hayır, bu şekilde bir davranış içerisinde olduklarını sanmıyorum...

Sayın Bakan, bizim yetkililer her yerde baskınlar yapıyor...

Bakın hem böyle bir soru sormak hem de buna cevap vermek...

Sayın Çolasan "Kürt" diye bir unsur var mı?

Yok mudur efendim? Biraz gerçeği ölmek gerekmez mi?

Tamam, gerçeği ölelim. Fakat "Militanlar" diye bir kavram...

Sayın Akbulut, sizle bu konuyu ayarlar önce de konuşmuştuk...

Efendim, bakan devletin sorumlu kişileri şeyi acılayamaz...

Peki efendim, bunu geçelim Güneydoğu da...

Koylarmız tamamen Türkiye veya Kürçe konuşulan köy diye...

Sz buna nanyor musunuz yan?

Efendim, elçite ülkeler arasında birtakım ilişkiler...

Niçin bilinen bazı şeyleri resmen söylemiyorsunuz?

Urkulme meselesi: değildir. Türkiye ve Türk devletiyle milliyetle zarar verebilecek...

Yeni bir anda mı 300-400 kişi ölüyor?

Hayır, bir anda demek doğru değil. Zaman zaman görülenler...

Yok mudur efendim? Biraz gerçeği ölmek gerekmez mi?

Tamam, gerçeği ölelim. Fakat "Militanlar" diye bir kavram...

Sayın Akbulut, sizle bu konuyu ayarlar önce de konuşmuştuk...

Efendim, bakan devletin sorumlu kişileri şeyi acılayamaz...

Peki efendim, bunu geçelim Güneydoğu da...

Koylarmız tamamen Türkiye veya Kürçe konuşulan köy diye...

Sz buna nanyor musunuz yan?

Efendim, elçite ülkeler arasında birtakım ilişkiler...

Yoktur. Önceden kayıtlardır. Bu kişiler yurt dışındaki her türlü propaganda...

Peki bu öldürülen ettiklerimiz kışper tahminen kaç kişidir Sayın Akbulut?

Zaman zaman sayıları değişmekte birlikte bunlar o bölgede 300 - 400 kişi civarında...

Yeni bir anda mı 300-400 kişi ölüyor?

Hayır, bir anda demek doğru değil. Zaman zaman görülenler...

Yok mudur efendim? Biraz gerçeği ölmek gerekmez mi?

Tamam, gerçeği ölelim. Fakat "Militanlar" diye bir kavram...

Sayın Akbulut, sizle bu konuyu ayarlar önce de konuşmuştuk...

Efendim, bakan devletin sorumlu kişileri şeyi acılayamaz...

Peki efendim, bunu geçelim Güneydoğu da...

Koylarmız tamamen Türkiye veya Kürçe konuşulan köy diye...

Sz buna nanyor musunuz yan?

Efendim, elçite ülkeler arasında birtakım ilişkiler...

Bu rapordan bölümden yasadışı olarak çıkıp kesinlikle olmaz mıdır?

Bakın, denmiş olduğum Kesin olarak diye bir şey yoktur...

Peki Irak anında ne yapıyor sunuz?

Haftanın Konuğu: Yıldırım Akbulut

Yıldırım Akbulut, 1935 yılında Erzincan'da doğdu, 1963 yılında İstanbul Hukuk Fakültesi'ni bitirdi...

Köy korucuları, yararlıdır. Bunlar olmasa, eşkiya tehditle köye yerleşip, yer, içer... Köyü, korksa da haklıdır...

18.3.1987

New York Times'in iddiası

Türkiye'nin İran'a Kerkük uyarısı

Ünlü Amerikan gazetesi, Ankara'nın Tahran'dan Irak'ın Kerkük'teki tesislerinden Türkiye'ye petrol akışının engellenmemesini istediğini bildirdi.

WASHINGTON, AA - NEW YORK Times gazetesinde yayımlanan bir haberde, Türkiye'nin, Irak'ın Kerkük'te bulunan ve Türkiye ile bağlantılı olan ham petrol boru hattına saldırı düzenlemeleri halinde, iki ülke arasındaki diplomatik ilişkilerin bozulacağı konusunda İran yetkililerini uyardığı öne sürüldü.

bu mesaj yollandığı ve Irak'ın Kerkük'teki tesislerinden Türkiye'ye petrol akışının engellenmemesini istediği kaydedildi.

Türkiye'nin İran ile çok ilen boynu ticari alışveriş içinde olduğu ve bu ülkeden büyük miktarda petrol aldığı hatırlatılan haberde, iki ülke arasındaki diplomatik ilişkilerin bozulmasından, savaş halinde İran'ın önemli ölçüde zarar görebileceği görüldü.

Haberde, Türkiye'nin İran ve Irak arasında ana bağlantı noktası durumunda bulunduğu ve savaş esirlerinden deşer çıkışı gibi sorunların çözülmesine yardımcı olduğu da kaydedildi.

16.3.1987

Alman milletvekilinden ilginç öneri:

Türkiye, Kerkük'e müdahale etmeli

STRASBOURG, AA - AVRUPA Parlamentosu üyesi İtalyan-Alman Milletvekili Von Habsburg, Irak'ın savaşını, Türkiye'ye Kerkük ile Musul'un arasındaki petrol akışını engellemesi durumunda, Türkiye için çok vahim sonuçlar doğuracağını belirtti.

Kerkük bölgesini kapsayan geniş bir bölgeyi, önce tamlayan Alman milletvekilidir. Strasbourg'da AA'ya verdiği görüşürken, savaşın, Türkiye'nin Musul'un Kerkük'e ulaşmasını engellediği takdirde, Habsburg'a göre, böyle bir durum söz konusu değil. İran arasında daha uzun bir süre geçiş verilecek, ayrıca Irak'ın petrol akışını engellemesi, Türkiye'ye de zararlı olacaktır.

Aynı zamanda Avrupa Parlamentosu üyesi de olan Von Habsburg, Musul ve Kerkük'ün İran'ın eline geçmesini Türkiye için çok vahim sonuçlar doğuracağını söyledi.

Von Habsburg'a göre müdahale enerjik bir biçimde yapılırsa Sovyetler Birliği'ni oluption' kabul edebilir.

Türkiye'nin müdahale ederse, da Sovyetler Birliği'ni, gerçek bir güç olarak "oldu-bittiler" kabul edeceğim" görüşünün kendisiyle hüküm olduğunu kaydeden Habsburg, ancak müdahalenin "enerjik bir biçimde yapılması" gerektiğini söyledi.

İraklı birçok devlet adamı Ankara'dan aldıklarını gördüğünü bildiren Habsburg, söz konusu bölgede istikrarın kaybolması sonucunda Osmanlı İmparatorluğu'nun yıkılmasını uzeru ile hatırladıklarını vurguladı.

18.3.1987

Otohan işgal etmişlerdi 7 aylıkçiya sınır dışı

Alman Hükümeti'nin Türkiye'ye yaptığı askeri yardımların kesilmesini isteyen gostericilerin durumu yetkili makamlarda görüşüldü.

DÜSSELDORF - ÖZEL ALMANYA'NIN Oberhausen kentindeki otobanda, Türkiye aleyhinde gosteri düzenleyen 7 aylıkçı Kur'un sınır dışı edilceği öğrenildi. Kuzey Ren Vestfalya Eyaleti İçişleri Bakanı Herbert Schnoor, saptanan evlerin haksız olduğunu söyledi ve terfisi saatlerce kapayan şablonların cezalandırılacağı belirtti.

Almanya'daki otobanlarda trafığın kendine özgü sorunları olduğunu dikkati çeken Schnoor, evcillerinin sınır dışı edilmesi konusunda yetkili kurullarda görüşüldüğünü kaydetti.

İçtimlen bilgiler göre gostericilerin Persembe günü öğleden sonra bir grup ayrıldı. Kurt, otoban bir iki sonda trafığı kapattı ve köprüyü askı altına parkatılarak Alman Hükümeti'nin Türkiye'ye yaptığı askeri yardımları kesmesini talep ettiler.

Evlemler uzun kuyrukların oluşmasına yol açarak polislerin uvarlarını önüne dikkate almamaları. Ancak olay yeniden oluşan güvenlik kuvvetleri, solum veniden trafığı açılmasını sağladı ve evcillerden 7'u tutuklandı.

Milliyet 16.3.1987

PKK terörü

THY bürosuna BOMBA

- THY'nin Stuttgart'taki acentesine atılan 2 molotof kokteyli 15 bin marklık zarara yol açtı
Munih Rlem Havaalanı'ndaki THY bürosu önünde gösteri yapmak isteyen 150 kadar bölücüyu de polis engelledi
Federal Almanya'nın Stuttgart kentindeki THY bürosunun camları taşla kırıldı, sonra da içeriyi iki tane büyük molotof kokteyli atıldı

STUTTGART, AA

FEDERAL Almanya'nın Stuttgart kentindeki THY acentesi dün sabah erken saatlerde saldırı uğradı. THY acenteliğini karşılarındaki hamburgerlerin için Türk olan gece bekçisi, polise verdiği ifadede, patlamadan hemen sonra kapıya çıktığını ve acentedeki alelerini gördüğünü söyledi.

Bekçi, su getirip yangını söndürmek istediğini ancak başarılı olamayınca, zehne haber verdiğini ve polis çağırıldığını belirtti.

Polis yetkilileri THY acentesinin camlarını işgal kırıldığını ve daha sonra içeriyi iki büyük molotof kokteyli atıldığını ve hasarın 15 bin mark dolayında olduğunu sandığını belirttiler.

Munih'teki Riem Havaalanı THY bürosuna gönderen vaporemak isteyen 150 kadar bölücüyu polis engelledi. Dış Hatlar Bölümü'nün bürosu omur ile toplanan bölücüler işbirlikçi koridora aldı sonra da zor kullanılarak dışarı çıkarıldı. Keşiflerin ardından serbest bıraktı.

Hamburg kentinde de bölücüler tarafından İran elçiyasına ile belediye binası arasında düzenlenen yürüyüşü polis engelledi.

Ote varılan yürüyüşü 200 kadar gösterici Irak işçilerinin rasyonunu protesto etmek için Stuttgart Kötüleşişine nun omur ile gösteri yaptılar.

Tercüman 17.3.1987

Deventer şehrinde öncelikle gün yapılar Nevruz bayramını kullamalarında olaylar çıktı ve meydana gelen çatışmalarla toplam 6 kişi silahla yaralandı

Hollanda'da polisi olayla ilgili soruşturmayı çok yönlü sürdürüyor

Nevruz kutlamalarında çatışma Bölücüler şimdi de Hollanda'da kapiştı

Deventer'da Nevruz kutlamaları sırasında meydana gelen çatışma sonucunda 6 kişi silahla yaralandı. Hollanda polisi olayla ilgili soruşturmayı çok yönlü sürdürüyor. Deventer'da Nevruz kutlamaları sırasında meydana gelen çatışma sonucunda 6 kişi silahla yaralandı. Hollanda polisi olayla ilgili soruşturmayı çok yönlü sürdürüyor.

18.3.1987

Hürriyet Hainler, Madrid'de BİLDİRİ dağıttı

Bu kez de Madrid'de ortaya çıkan bölücü hainler Türkiye aleyhine dağıttıkları bildirilerde Irak'a yapılan sınırsız harekati eleştirerek kendilerinin desteklenmesini istedikler

Lutfu TOKATLIOĞLU Madrid'de Hürriyet gazetesini dağıtıyor. Arka planında 'KURDISTAN el genocidio de la OTAN' yazan birer poster var.

de bulunan bildirileri gösterileri zorla veren bölücüler, bu arada İspanyol gazetecilerden netikleri Hürriyet muhabirini durdurarak, "Türkiye'de demokratik olmadığın ve ülkeye gerçek demokratik gelişince kadar mücadelenine devam edeceklerini" söylediler.

Güneydoğu Anadolu'daki sınır köylerini basarak masum insanları katleden katliamları, vartı dışındaki arazileri olan bölgenin dağıtıldığı bildirilerde, Kuzey Irak'a tahayr uyarılmasına karşı düzenlenen sınır dışı operasyon sert bir dille eleştiriliyor. Türkiye'deki azınlıkların yokolma tehlikesine karşı karşıya bulunduğuna iddia edilen bildirilerde tüm demokratik güçlerin Türkiye'ye karşı birleşmesi ve kendilerini desteklemeleri isteniyor.

Ote yandan Federal Almanya'nın Batı Berlin kentindeki THY merkez bürosuna da molotof atılması sonucu çıkan olaylar, bölücülerin bir kez daha terfisi saldırıya geçtiğini gösterdi. Bölücü bildiriler dağıttılar. Türkiye'deki azınlıkların yokolma tehlikesine karşı birleşmesi ve kendilerini desteklemeleri isteniyor.

Tercüman Suriye sınırında tedbir

Cudi Dağları'nda mayın döşeyip engeller koymak çok zor olduğu için, Mehmetçik sürekli devriye geziyor, sınır boyu helikopterlerle kontrol ediyor. Emin DEMİREL PKK militanlarının bir süre önce Tapdelen'in Açıkyol köyüne düzenledikleri baskın sonucu 8 masum vatandaşı katletmesinden sonra yapılan araştırmada, eşkiyanın Suriye sınırından geçtikleri belirlenmişti. İçişleri Bakanlığınca yapılan açıklamadan sonra, Suriye Büyükelçisi'nin bu haberi yalanlamasına rağmen, Senyur'tan Cizre'ye kadar uzanan sınır boyunca geniş güvenlik tedbirleri alınarak "sızmalara" izin verilmiyor.

17.3.1987

Sinir üzerinde bulunan Nusaybin'in güneyindeki Suriye şehri Kamışlı'da barındıkları ön sürülen eşkiyanın, ASALA militanlarıyla birlikte askeri eğitim gördükten sonra Türkiye'ye geçerek eylem yaptıkları bildirildi. Güneydoğu'da meydana gelen sınırdan sonra 150 ku lometrelik sınır boyunca alınan güvenlik tedbirleri artırıldı. Nöbetçi mevzilerinin yanı sıra, çift tel örgü ve nöbetçi kulübelerinin bulunması, ayrıca mayın ve iz tarlası da bulunuyor. Askeri birliklerimiz de sınır boyunca devamlı devriye geziyorlar.

IRAK SINIRINDA ALINAMAYAN TEDBİR Suriye sınırının ovaklı bölge de bulunan bildirileri gösterileri zorla veren bölücüler, bu arada İspanyol gazetecilerden netikleri Hürriyet muhabirini durdurarak, "Türkiye'de demokratik olmadığın ve ülkeye gerçek demokratik gelişince kadar mücadelenine devam edeceklerini" söylediler.

İki gündür Doğu Anadolu Bölgesi'nde aralıksız yağan kar ve fırtına pek çok yolun kapanmasına, Bitlis'te ise yakaacak ve hayvan yemi sıkıntısına yol açtı. Hızı zaman zaman saatte 80 kilometreye ulaşan fırtına ise pek çok yerleşim biriminde elektrik direklerini devirdi.

Haber Merkezi — Yoğun kar yağışı ve tıptı Doğu Anadolu Bölgesi'nde yaşamı felce uğrattı. İki gün aralıksız yağarak kardan Bitlis'in çevre iller ve ilçeleri ile olan karayolu bağlantısını kesildi. Kent merkezinde kar kalınlığının kimi yerlerde 2,5 metreye bulunduğu Bitlis'te yakaacak ve hayvan yemi sıkıntısı baş gösterdi.

Erzurum, Tunceli, Erzurum, Kars, Muş, Ağrı, Bingöl, Van ve Bitlis'te hızı saatte 80 kilometreye ulaşan fırtınada evlerin çatıları uçtu, elektrik ve telefon direkleri devrildi. Başta Kars il merkezi olmak üzere 350 dolayında yerleşim biriminde elektrikler kesildi. Birçok ilçe merkezinin yanı sıra 2 binden fazla köyün yolu da kardan kapandı.

İşçence ve zorunlu göç TBMM'ye getirildi
Şardağ'dan ANAP'lulara:
Alkış çavuşu olmayın...

ANKARA (Cumhuriyet Büro) — TBMM Genel Kurulunda işçence ve zorunlu göç gündem dışı konuşmalarla anlatılarak, başımız İzmir Milletvekili Rıdvan Şardağ, ANAP'lılara "Sizi alkış çavuşu olarak görmek istemiyorum" diye uyardı.

TBMM Genel Kurulunda ilk gündem dışı konuşması İzmir Başımız Milletvekili Rıdvan Şardağ yaptı. Şardağ, Başbakan Özalp'ın dış politikada büyük yanlış yaptığını anlatarak, "Türkiye'nin bugün, her şeyi ancak silahla çözemekten başka çaresi kalmamış duruma getirilmiştir" dedi. Şardağ, Başbakan Özalp'ın bu tutumu nedeniyle çıkacak bir çatışmada felih düşecek her askerin ve belalının Özalp'ın boyununda olduğunu ilde ederek, ANAP'lılara şöyle seslendi:

"Özmenlikler gövde düzenlerinde görevli alkış çavuşları kulanelardı. Yani bugünkü amgilerdi bunlar. Sizi alkış çavuşu olmaktan uzak görmek isterim. Başbakanımızın büyüklükme hastalığını tedavî edemeyecektiniz."

Daha sonra gündem dışı bir konuşma yapan SHP Sinay Milletvekili Barış Can, Duragan il-

ce Sekreteri Ali Türkmen'e halkın gözü önünde 22 saat süreyle işçence yapıldığını söyledi. Can, Başbakan Kemal Önen'in ilçe Sekreteri Türkmen'i karakolda falakaya yattırıldığını, üzerindeki siğara söndürdüğünü ve "Ben buranın Allah'ım" diyerek dayak attığını söyledi. Can, bu komiserin görevden alınacak yerde Sinop merkezine atıldığını belirterek, "Herhalde il başkanımız dövsüydü, Emniyet Genel Müdürü olurdu" dedi.

İçişleri Bakanı Yıldırım Akbulut ise, vatandaşın işçence yapılmadığını, Tunceli halkının zorunlu göç ile karşı karşıya bırakıldığını söyledi.

Yıldırım, Tunceli'de şimdiye kadar hiçbir yatırım yapılmadığını, Tunceli halkının bir başka ülkemin halkı gibi düşünülmediğini belirterek, valinin halkın top raklarını terk etmesi için elden geleni yaptığını anlattı. Tunceli tarım arazisinin "millî park" ilan edildiğini belirten Yıldırım, "Bakka geçim kaynağı olmayan halk açlıkla karşı karşıya getirilmiş, kitleleşmiş göçe zorlanmıştır" dedi.

Bitlis-Van karayolları trafiğe kapandı, çok sayıda taşıt yolda kaldı. Sürücü ve yolcular karayolları bakımveileri ile yöredeki köylere sığındı.

Erzurum - Kars demiryolu da ulaşına kapanırken Karsan hareket eden Mehmetçik Ekspresi dün Sarıkamış'ın Sırbaşan istasyonu yakınlarında kasa saptandı. Yetkililer tipi nedeniyle kur-tarma çalışması yapılamadığını ve Ekspres ile bağlantı kurulamadığını bildirdiler.

Samsun'un Ladik ilçesinde donan Ladik Gölü'nde avlanan 19 yaşındaki Fahrettin Düzenli buzağın kırılması sonucu göle düştü ve çevredakilere yardım edememesi üzerine boğularak öldü.

Meryem'i kaçırmışlardı
3 korucuya birer yıl ceza

ŞİRT (Cumhuriyet) — Kamuoyunu gülerce meşgul eden "Meryem davası" sonuçlandı. Olayın şüpheli olan Ahmet Biliç ile Suleyman Aksu, yargılandıkları Şirt Asliye Ceza Mahkemesi'nde birer yıl hapis cezasına çarptırıldılar.

29 Kasım 1986 günü 16 yaşındaki Meryem Kaşalp adlı genç kız hasta yatagından "devletle ait silahlarıyla" kaçırıldıkları iddianınla kov korucuları ve avukatları son duruşmaya katılmadılar.

Asliye Ceza Mahkemesi'nde yapılan duruşmada, kamu hukukuna adına konuşan Savcı Yardımcısı Haymetil Erkan, sanıkların "şüpheli reşit mağdureyi cebranca kaçırmak ve tecavüz vukuu bulmadan lade etmek, gece meşken masumiyetini ihlal etmek" suçlarından TCY'nin 430, 432, 64

193/2, 71 ve 40. maddeleri uyarınca cezalandırılmalarını istedi.

Duruşmada Meryem Kaşalp, babası İhsan Kaşalp ile sanık ve tanık ifadeleri okundu. Mahkeme, savınına tanıkları Bahattin Aktug ve Ramazan Erdoğan'ın tanıklığına itibar etmediğini açıkladı.

Mahkeme, köy korucusu sanıklar Ahmet Biliç ve Suleyman Aksu'nun iddianamede belirtilen suçlarını sabit görerek, eylemlerine uyan TCY'nin 430, 432 ve 193/2. maddeleri uyarınca birer yıl hapis cezasına çarptırılmalarına karar verdi. Karar, sanık vekili Av. Bakı Cartı'ya tebliğ edilecek.

KARANLIK NOKTALAR
Davanın sona ermesine karşın boşluğa kalmış birçok nokta

bulunuyor. Mahkeme tutanaklarında geçen "karanlık noktalar" şunlar:

- Meryem'i kaçıranak 10 gün rehin tutan sanıkların sayısının ifadelerden 4 olduğu anlaşılıyor. Ahmet Biliç ve Suleyman Aksu ile birlikte Kaşalp'ın evine gelen maskeli iki kişi kimdi?
- Meryem'in kaçırdıktan sonra götürülerek 10 gün rehin tutulduğu ve içinde kimliği belirtmeyen ev kadını oturduğu ev kime aitti?
- Olay yerinde bulunan ve savcılık tarafından emenete alınan 6-3 mermi, kim aitti? Bilindiği gibi, G-3 piyade tüfeği, resmi kişilerin yanı sıra, köy korucularında bulunuyor.
- Meryem'i kaçırdıktan 10 gün sonra gece karanlığında evine yakın bir yere getirip serbest bırakan kişi kimdi?

Anayasa yapmaya ve pasaport vermeye hazırlanıyor

Ust düzeyde gündeme gelen istihbarat

Bölücülerin hedefi 18 ili koparmak

İstihbarat birimlerinin PKK'nın faaliyet ve desteklerine ilişkin son "bellirlemeleri" şöyle:

- Avrupa'da 830 dörnek, 100 basın organ ve 2 radyo ile faaliyetleri.
- İran, Libya ve Suriye ile sıkı ilişkilerinde.
- Yunanistan, Bulgaristan mihan destek veriyor.
- Doğu Bloku ülkeleri eğitiyor.
- ABD de çıkarıları çerçevesinde dolaylı destek vermiş olabilir.

ANKARA, ÖZEL
TÜRK güvenlik ve istihbarat örgütlerinin, yitici ve bölücü faaliyetlerde bulunan örgütleri daha sıkı izlemeye başladığı, özellikle PKK'yı yakın takip ettiğii belirtiyor.

Türk güvenlik ve istihbarat birimlerinin uluslararası çıkar çevrelerinin silah ve uyuşturucu madde kaçakçılığının emrinde olan yitici faaliyetleri mıcadele için göçü bölüştürme gündemde bulunduğii kaydediliyor. Türkiye aleyhinde Avrupa'da 830 dörnek, 100 basın organ ve iki radyonun varını yaptığını belirleyen istihbarat birimlerimiz, akrab verdikleri bölücük faaliyetlerine ilişkin raporlarında da şu sonuçları çıkarıyorlar:

HEDEFLERİ 18 İLİMİZ
Doğu ve Güneydoğu'daki 18 ili kapsayan ayrı bir devlet kurma çalışması, bölücülerin ana hedefini oluşturuyor. 12 Eylül'de paatife edilen bölücük örgütleri 11'incil olan PKK, aktifliğini sürdürüyor.

PKK'nun kaçış 309 olayda 253 kişi ölü olarak ele geçirilken, 930 kişinin de arandığı bildirildi. 4 bin ağız yasal toğuturma ise devam ediyor.

YARDIM EDEN ÖLKELER

1985 yılında öçüncü kongresial yapan PKK'nun İran, Libya ve Suriye ile ilişkileri araştırılması karar aldığı, bir anayasa tasarılarına giriştiği ve pasaport vermesi, istihbarat birimlerimize öğrendi. Almanyada 100, Hollanda'da 40' i aşkın büro kuma yitici ve bölücülerin Avrupa'da 30'yi aşkın şubeli yapıları bulunuyor. Yunanistan'ın PKK'cılara sığınma hakkı desteği sağladı. Bulgaristan'ın PKK'ya silah temininde rol üstlendiği, Suriye'nin PKK'cılara Lübnan pasaportu temin ettiğii, bazı Doğu Bloku ölkelerinde de sübey göndererek, eğitimlerine katkıda bulunduğii belirtiliyor. PKK lideri Abdullah Öcalan'ın şam'da oturduğii, İran'daki Humeyni rejiminin, bölücülerini genel olarak desteklediğii, Irak'ın 1975 yılında özerklik tanıyanak boğatmış Kuveyt bölücük bölcülerini yerleşti. Libya lideri Kadafi'nin bir Kürdistan devleti kurmasını ve bunun için de PKK'yı desteklediğinden kuşulanları ve PKK'ya Libya'nın silah sağlamış olabileceğii istihbarat birimlerimize kaydediliyor.

ABD'DEN DESTEK

Latin Amerika'da bile 3 örgütle ilgili kurma PKK ve genel olarak bölücük aktörlerle mütefakimiz ABD'nin de Ortadoğu'daki çıkarları gereği organik bağ kurarak, dolaylı yoldan desteklemiş olabileceğii ileri sürülüyor. ABD'nin ayrıca, Ermeni ve Yahudi lobisinin etkil ile, Türkiye aleyhinde gelişimlere göz yumduğii ifade ediliyor.

800 KİŞİLİK YURUCU GÖÇ

12 Eylül sonrası bölücük kesimden 3 bin 500 kişilinin ele geçirildiğii bildirildi. 800'üne mahkemeye ceza verildiğii, PKK'nın 1986 Erub olayı ile yeniden sızma yapığii, 14 üde faaliyet gösterdiğii belirtiliyor. Yakalanan bölücülerden 1700'ünde PKK üyesi olduğii, bunların Baranai kamplarında barındığı, İran'da 20, Suriye'de 13 PKK kampı bulunduğii ve 800 kişilik yurucu göçe sahip PKK'nın yurt dışında da 2 bine yakın yandaş bulunduğii saptanıyor.

Sınırdaki 'nevrüz' önlemi

21 marttaki nevrüz bayramı sırasında meydana gelmesi olası saldırılara karşı, Doğu ve Güneydoğu Anadolu bölgelerinde yoğun sınır önlemleri alınıyor.

ERHAN AKYILDIZ

DIYARBAKIR — Ayrıntılı unarların 21 mart Nevruz bayramında Doğu ve Güneydoğu Anadolu'da yeni terör eylemlerine girişeceklerine ilişkin bilgiler üzerine bölgede başlatılan operasyonları sürüyor. Dicle ilçesinde yapılan aramalarda bir bolucü yete mensubunun daha sağ olarak yakalandığı bildirildi. Olay bölgesindeki operasyonlarda önceki gün bulunan 25 kilo dinamitten sonra 50 kilo dinamit daha ele geçirildi. Ayrıntılı terör eylemlerinin sabotej girişimlerine karşı da bölgede geniş güvenlik önlemleri alınıyor.

ardından Katan mezarında yasadışı bolucü örgüt PKK üyesi bir kız militanın yakalandığı da öğrenildi.

Edinilen bilgilere göre kod adı "Curo" olan bir teröristin dört gün önce yakalanıp sorgulanmasından sonra, Dicle ilçesinde Köy köyünün Katan mezarına Diyarbakir Tah Bölge Komutanlığına bağlı güvenlik kuvvetlerini ce bir operasyon düzenlendi Mezzadaki bir evde güvenlik kuvvetleri ile silah çatışması girilen teröristlerden dördü ölü olarak ele geçirildi, bir de savaldı. Di Çatıma sırasında üç teröristin kaçtığı ve bölgede kaçan teröristlerin arandığı öğrenildi. Başkan yapılan evde ele geçirilen 25 kilo dinamitten geçen 51 Etil barajı şüpheli olarak ele geçirildi. Teröristlerin Diyarbakir bölgesinde 2 köy korucularına, 2 köy bekçilerine, 1 ustabaşı ve 1 onbaşını öldürdüğü de öğrenildi.

sesinden teklis makinesi ve daktilo kaldırılan anlaşıldı.

Ayrıntılı teröristlerin yeni eylemlere girişmeyi planladıkları 21 mart, güneşin koç burcuna giriş ve ilkbaharın başlangıcı olarak "nevrüz bayramı" ile kutlanıyor. 21 mart aynı zamanda, Celali takvimine göre yılbaşı kabul ediliyor. Eski İran'da kullanılan bu takvim, 1100 yılında Sultan Celalettin Melikşah tarafından düzenlenmiş. İlkbaharın başlangıcı olan nevrüz bayramı, eskiden Türkler arasında da kutlanıyor. "nevrüziye" denen macun yapıp dağıtılıyordu.

Amerikan haber ajansı "Associated Press" dün Kürtlerle ilgili haber yayımladı. Yaza da Kürtlerin bugün tek birlik çıkıp bir mucadele yapıp meşhurlar belirterek Körfez sahasının Kürt grupları arasında bir birlik kurulmasını ve siyasal rekabetsizlik ortamını ve siyasal rekabetsizlik ortamını buvında olduğunu bildirdi. Kürtlerin en çok Bağlı üyeyim için tehlike olduğunu şüpheli değitilen varıda Kürey Irak'la bağlantılı olma ve diğer meşhurlar, Kürtlerin, Kerkük'te de davası var. Irak petrolüne de tette tecrübe aktığı buvı bir

ni ele geçirebilecekleri kaydedildi. Böyle bir durumun da Irak için bir felaket olacağı belirtildi.

Irak Kürt Demokratik Halk Partisi'nin örgündeki lideri Semî Abdurrahman'ın demecine de yer veren AP, Abdurrahman'ın "Savaşmak, tembel tembel oturmaklan iyidir" diyerek savaşmadıkları takdirde Kürtlerin eriyip gideceklerini iddia etti.

İTİRAFÇI SANIK

Ote yandan Diyarbakir Askeri Mahkemesi'nde devam eden yasadışı bolucü örgüt PKK'nın Şirtak grubu davasında dün itirafçı sanık Mehmet Kadir Kaplan, eylemlerini anlattı.

Şirtak'ın haberine göre itirafçı sanık Kaplan, geçen yıl Irak'la Zaho kampında askeri eğitim gördükten sonra Uludere bölgesinde Türkiye'ye geçtiğini söyledi.

Sanık 7 kişilik bir grupla birlikte DSİ depoyundan dinamit kaldırdı. Sarıvaprak köyünde landarma ile silah çatışması yaşadıklarını itiraf etti. "Türktüklü 10 sanığın karıldığı dönku duruşmada itirafçı sanık Mehmet Kadir Kaplan, "Dikkatli konuşma faaliyet gösterirken kutarak güvenlik kuvvetlerine teslim oldum" dedi.

KASAN MEZRASINDA — Önceki gün Diyarbakir'in Dicle ilçesinde yapılan aramalarda, yasadışı bolucü örgüt PKK üyesi bir kız militanın daha yakalandığı öğrenildi.

Ecevit: "İngiltere, Fransa, İspanya, İtalya da bizim durumumuzda" dedi "Türkiye, teröre katlanmak zorunda"

Eski Başbakan Bülent Ecevit, Demokrasiden uzaklaşmanın teröre karşı çözüm olmadığı görüşünü...

Esen UNUR

ANKARA, (Hürriyet) Eski başbakanlardan Bülent Ecevit, Hürriyet'te yayımlanan köşeninde...

de tutarak, demokrasiye geçiş sürecini aksatılmaktan veya geciktirmekten kaçınmak gerekir. Hatta böylece...

Yine bu gibi olayların göz önünde tutularak, Ortadoğu'da bazı maddelerine aykırılmaktan kaçınmak gerekir. GAP'tan vazgeçmek ise söz konusu değildir.

Sınır ötesinden gelen eylemlerin bölümlük amme-dan kaçınmakla olabileceği...

Öte yandan, Türkiye'de etkisizleşen bölümlük eylemlerin önüne geçmek için...

Özellikle son haftalarda bunun bazı belirtileri ortaya çıkmaya başlamıştır. Örneğin, yakın zamanda...

Özellikle son haftalarda bunun bazı belirtileri ortaya çıkmaya başlamıştır. Örneğin, yakın zamanda...

Özellikle son haftalarda bunun bazı belirtileri ortaya çıkmaya başlamıştır. Örneğin, yakın zamanda...

Özellikle son haftalarda bunun bazı belirtileri ortaya çıkmaya başlamıştır. Örneğin, yakın zamanda...

Özellikle son haftalarda bunun bazı belirtileri ortaya çıkmaya başlamıştır. Örneğin, yakın zamanda...

gücünün etkili olmasını da, bölgenin kültürel yapısını da, siyasal ve sosyal gelişmesini de...

Sınır ötesinden gelen eylemlerin bölümlük amme-dan kaçınmakla olabileceği...

Öte yandan, Türkiye'de etkisizleşen bölümlük eylemlerin önüne geçmek için...

Özellikle son haftalarda bunun bazı belirtileri ortaya çıkmaya başlamıştır. Örneğin, yakın zamanda...

Özellikle son haftalarda bunun bazı belirtileri ortaya çıkmaya başlamıştır. Örneğin, yakın zamanda...

Özellikle son haftalarda bunun bazı belirtileri ortaya çıkmaya başlamıştır. Örneğin, yakın zamanda...

Özellikle son haftalarda bunun bazı belirtileri ortaya çıkmaya başlamıştır. Örneğin, yakın zamanda...

Özellikle son haftalarda bunun bazı belirtileri ortaya çıkmaya başlamıştır. Örneğin, yakın zamanda...

Özellikle son haftalarda bunun bazı belirtileri ortaya çıkmaya başlamıştır. Örneğin, yakın zamanda...

14 yurttaşımızın intikamı alındı: 9 hain öldü

PKK'ya çifte darbe

Bölücülerin üzerinde bulunan sifirelerin çözülmesi ile elde edilcek bilgilerinin ışığında güvenlik güçlerinin bölgede yeni operasyonlar düzenleyecekleri bildirildi. Hainlerin ölümü Taşdelen köyünde sevinç yarattı

- Hakkari'nin Taşdelen köyünde 14 yurttaşımızı katleden bölücü 5 terörist, Beytuşşebapın Dereler mıntikasında özel timle öldürüldü.
Kraliçi Barajı şantiyesinde jandarma önbaşısını şehit eden 4 bölücü terörist, Diyarbakır'ın Dicle ilçesinde güvenlik güçleri ile girdikleri çatışma sonucu öldü

Atilla KORKMAZ

DIYARBAKIR, (MIL-HA) SİYEMİZDÜĞÜ Bölgesi'nde güvenlik kuvvetleri, bölgeye...

Köylerde ve Diyarbakır, Marjın Surt, Hakkari ve Van illeri Sıkıyönetim Komutanlığı Basın ve Halk İlişkileri Şubesi'nden yapılan açıklamaya göre...

Kasım'da bölgeye sevk edilen özel jandarma birimleri, va sırası PKK'nın üyelerini kısırlı bir miktarda eleme...

Özellikle son haftalarda bunun bazı belirtileri ortaya çıkmaya başlamıştır. Örneğin, yakın zamanda...

Özellikle son haftalarda bunun bazı belirtileri ortaya çıkmaya başlamıştır. Örneğin, yakın zamanda...

Özellikle son haftalarda bunun bazı belirtileri ortaya çıkmaya başlamıştır. Örneğin, yakın zamanda...

kiyondaki karargahına, buradan da Ankara'da bulunan Genelkurmay Başkanlığı'na sürekli aktarıldı. Toplam 22,5 saat süren...

Özellikle son haftalarda bunun bazı belirtileri ortaya çıkmaya başlamıştır. Örneğin, yakın zamanda...

Özellikle son haftalarda bunun bazı belirtileri ortaya çıkmaya başlamıştır. Örneğin, yakın zamanda...

Özellikle son haftalarda bunun bazı belirtileri ortaya çıkmaya başlamıştır. Örneğin, yakın zamanda...

Özellikle son haftalarda bunun bazı belirtileri ortaya çıkmaya başlamıştır. Örneğin, yakın zamanda...

Özellikle son haftalarda bunun bazı belirtileri ortaya çıkmaya başlamıştır. Örneğin, yakın zamanda...

Çatışma sonunda ölü ve geçen teröristlerin 22 Şubat 1987 tarihinde...

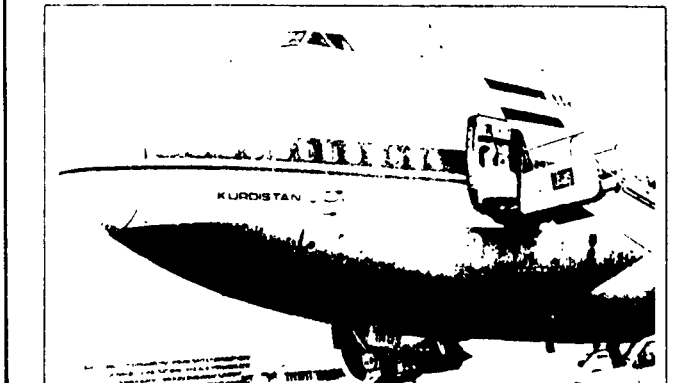
Özellikle son haftalarda bunun bazı belirtileri ortaya çıkmaya başlamıştır. Örneğin, yakın zamanda...

Özellikle son haftalarda bunun bazı belirtileri ortaya çıkmaya başlamıştır. Örneğin, yakın zamanda...

Özellikle son haftalarda bunun bazı belirtileri ortaya çıkmaya başlamıştır. Örneğin, yakın zamanda...

Özellikle son haftalarda bunun bazı belirtileri ortaya çıkmaya başlamıştır. Örneğin, yakın zamanda...

Özellikle son haftalarda bunun bazı belirtileri ortaya çıkmaya başlamıştır. Örneğin, yakın zamanda...

"Kürdistan" yolda kaldı

TÜRKİYE'nin Irak'ta üstlenen bölücü PKK militanlarına verdiği darbeyi protesto eden ülkelerin başında gelen İran'ın, bir yolcu uçağına da "Kürdistan" adını verdiği ortaya çıktı. Tahran'dan dün...

● Bakanlıkça yerleştirilen göçmenler yerli halkla karşı karşıya

TOPLU İSKÂNDA HUZURSUZLUK

- Keban, Karakaya ve Atatürk barajlarının yapımı dolayısıyla Elazığ, Malatya ve Kars'tan söke ve göç ettirilen 119 aileye vaat edilen Mercimek mevkiindeki arazi bu alan turizm amacıyla ayrıldığı için verilmeyi
- 119 göçmen ailesi, kırıkçık mevkisinde yaşayan 89 ailenin ekip biçtiği topraklara yerleşince, bölgede büyük bir huzursuzluk doğdu
- Yerli halk topraklarını geri almak amacıyla mahkemeye başvururken, göçmen aileler de şaşkınlıktan ne yapacağını bilmiyor

• Elvan FEYZİOĞLU • İZMİR (MİL-HA)

TOPRAKLARI Keban, Karakaya ve Atatürk barajlarının altında kalacağı için göç ettirilen ailelere verilecek vaat edilen Söke Ovası'nın Mercimek mevkiindeki topraklar, turizm faaliyetlerine tahsis edildi.

Elazığ, Malatya ve Kars'tan göç ettirilen 119 aileye ise, Söke Kırıkçık mevkisinde yerleşik bulunan 89 aileye ait topraklar verince, huzursuzluk had safhaya çıktı.

Yerli halk, yeni gelenleri topraklarına sokmak istemiyor. Doğu'dan hayvancılık ve tarım yapacakları vadiyle göç ettirilen aileler güç durumunda kalırken, toprakları elinden alınan 89 aileye de toprak verilmemiş ve herhangi bir hak da tanınmadığı öne sürülüyor.

Tarım, Orman ve Köy İşleri Bakanlığı Koy Hizmetleri Genel Müdürlüğü, Aydın İl Müdürlüğü tarafından başvuruda bulunan yerli ailelere gönderilen yazda şu görüşlere yer verildi:

"Söke Kırıkçık mevkiindeki Hazine arazileri, Keban, Karakaya ve Atatürk barajları göl alanında kalacak ailelerin ikâmesi amacıyla genel müdürlüğümüze tahsis edilmiştir. Bu itibarla, söz konusu arazileri daha önceden işlediklerinde dolayı tarafsızca verilmeye hususunda yapılacak herhangi bir işlem ol-

İnşaatlarda çalışıyorlar Bostepe'ler de çeşitli vaatlerle göç ettirilen 119 aileden biri. İdareye göre, 80 milyon lira değerindeki araziye 6 milyon liraya kamulaştırılarak Söke'ye gönderilmişler. Bostepe'ler şimdi inşaatlarda çalışıyor mediy Bakanlıkçısına bildirilmektedir.

ÇIKACAK İSYAN

Toprakları elinden alınan Sökelilerden bin olan Kadir Beşikçi, sözünü yazılılarından olduğu için bir

ber türlü tarım araç ve gereçlerinin verileceği, hayvancılığa ait her türlü krediyi sağlanacağı, domuzluk hayvan ve yem verileceği belirtilmiş, elektrik ve suyu 5 yıl ücretsiz kullanacağını vaat edilmiştir. Bunların hiçbirini bulamadıklarını, tarım yapacaklarını toprakları bile kullanamıyorlar. Ahşap kullanmak da istemiyorlar. Çiftlik hayvanları için toprakların suyu tahsis edilmiş.

Ahırli konutlar Elazığ ve Malatya'dan göç eden aileler için özel olarak yaptırılan iki katlı modern konutların alt katları ahır olarak kullanılıyor

Nevruz için alınan önlemler arttırıldı

PKK-Partizan işbirliği

Son operasyonlar şimdiye kadar tek başına çalışan PKK'nın bir iki aydır Partizan adlı örgütle işbirliği içinde olduğunu ortaya çıkardı.

Kürt örgütlerinin nevruz rastlayın bugün eylem yapacaklarını öğrendilmesi üzerine güvenlik güçlerinin günlerdir güneydoğuda aldıkları önlemler, tam anlamıyla "nevruz alarmı"na dönüştü.

ERHAN AKYILDIZ

DİYARBAKIR/DİCLE — PKK ve Partizan gibi yasadışı Kürt örgütlerinin 21 mart cumartesi nevruz rastlayın gününü "eylem günü" olarak saptadıklarının öğrenilmesi nedeniyle güvenlik güçleri, güneydoğuda günlerdir alarm durumunda. İstihbarat birimlerine, Kurt militanlarının devlet büyüklerine saldırabilecekleri, askeri birlikleri pusuya düşürebilecekleri, baraj, petrol boru hattı, santral ve dinamit deposu gibi kritik yerlere sabotajlar yapacakları yolunda bilgiler ulaşması nedeniyle polis, jandarma, özel askeri birlikler, özel yetiştirilmiş polis timleri ve köy korucularından oluşan güvenlik

güçleri, bölgede tam anlamıyla "nevruz alarmı"na geçti. Nevruz nedeniyle kritik bölgelerdeki güvenlik güçlerinin sayısı artırılıp kontroller başlatılırken, militanların gizlendikleri yerlere ilişkin istihbarat da anında değerlendirilip operasyonlar düzenleniyor. Beytüşebap ve Dicle'nin Kozan mezarlarına yapılan ve 9 PKK militanının öldürülmesiyle sonuçlanan operasyonlar da bunlardan ikisi. Bir yandan Kurt militanlarının "oluşu ya da direniş" olarak ele geçirilmeleri için üst düzey operasyonlar düzenlenirken, ele geçen bilgiler de ayrıntılı şekilde değerlendirildi. Yapılan son çalışmalarında, daha önce bölgede tek başına eylemler yapan PKK'nın, son bir iki

aydır Partizan örgütüyle işbirliği içinde olduğu da ortaya çıktı. Kozan mezarında yapılan baskından bir hafta kadar önce, yakalanan iki Partizan militanının verdiği bilgiler değerlendirilen güvenlik güçleri, Kozan mezarındaki hücrelerine baskın yapıp 4 Apocuyu ölü olarak ele geçirdi. Söz konusu baskın sırasında silah teslimi duyan birlerdeki Terhi mezarındaki bir hücre evinde bulunan 3 Partizan militanı da kaçmayı başardı. **2 PKK'LİNİN KİMLİĞİ** Dicle'nin Kozan mezarında yapılan operasyonda ölü olarak ele geçirilen 4 PKK'lı militandan ikisinin kimliği belirlendi. Militanlardan birinin adının Suat Uğur, diğerinin de Ünlü milli at-

lılardan Mehmet Akgün olduğu öğrenildi. Akgün'ün bir süre önce cezaevinden çıktığı bildirildi. Önceki gün yakalanan kız militanın da Partizan üyesi olması, bölgede PKK ve Partizan arasındaki işbirliğinin giderek arttığı izlenimi yaratıyor. Beytüşebap ve Kozan'da 9 PKK'lı militanın ölü olarak ele geçirilmesi, güneydoğudaki operasyonlarda kısa bir süre direnç gösterenler için özel yetiştirilmiş polis timlerinin bir başarısı olarak değerlendiriliyor. Askeri birliklerin desteğindeki operasyonlara katılan söz konusu polis timlerinin son iki operasyonu kar ve tıpki olumsuz hava koşullarına karşın, başarılı bir şekilde gerçekleştirdikleri belirtiliyor. Özel polis timlerinin ekonomik durumları da normal polislere göre daha iyi. Yeni göreve başlayan bir polis memurunun eline, 120-130 bin lira dolayında bir para geçerken bu timlerde görevli polislere 200 bin lira dolayında aylık veriliyor

Üstelik bu polislerin gıvecek, yiyecek, yatacak gibi tüm gereksinimleri devlet tarafından karşılanıyor. Bölgedeki olaylarla ilgili olarak görüşüştüğümüz yetkililer, "terörün bir teknolojisi olduğunu, buna bir antiterör teknolojisile karşı çıkmak gerektiğini belirterek özel timlerin, bunun ilk adımı olduğunu" söylüyorlar. Öte yandan yetkililer, son günlerde oldukça sık eleştirilere hedef olan "köy koruculuğu"nun da zorunlu olarak ortaya çıkmış yararlı bir sistem olduğunu savunuyorlar. Yalnızca Diyarbakır il sınırları içinde 1800 (köy ve mezra) yerleşim merkezinin olduğunu, bu merkezlere 10'ar kişilik askeri birlik yerleştirilmesi durumunda 18 bin kişilik bir askeri birliğin gerektiğini, bu kadar çok sayıda askeri de bölgede barındırmanın çok güç olduğunu belirtiyorlar. Aldığımız bilgilere göre, PKK militanları çok iyi yetiştirilmişler

Sözgelimi çantalarına koydukları 1 kilo karavulmuş unla, günceler dağlarda kalabiliyorlar. Bölgedeki yolların çok iyi biliyorlar. Yörede binlerce mağara var. Önceden inceleme yapılmadan kimsenin mağara olduğunu anlamayacağı gizlenme yerleri bulunuyor. Apocuların çok iyi istihbaratının olduğu da biliniyor. Çoban gibi, öğretmen gibi bazı kişilerden özellikle operasyon öncelerinde bilgi aldıkları ve kaçtıkları belirtiliyor. Apoculara bilgi verenler arasında köy korucularının bile olmasından şüpheleniliyor. Talabani ve Barzani gibi Kürt liderler, Türkiye'yi tam kısırlanmamak için açıkça desteklemiyorlar, ama PKK ile işbirliği içinde oldukları da biliniyor. Yöredeki ekonomik ve sosyal koşulların da etkilerinin gözardile edilemeyeceği kaydeden yetkililer, bu nedenle bölücü örgütlerin ajitasyon ve propaganda özel önem verdiğini belirtiyorlar.

● İnönü, TBMM'ye başvuracak

"Gizli oturum açıklansın"

● SHP Genel Başkanı Erdal İnönü, önceki gün TBMM'ye Güneydoğu olaylarıyla ilgili olarak yapılan gizli oturumdaki tutanakların açıklanmasını istedi. **ANKARA, ÖZEL** SHP Genel Başkanı Erdal İnönü, önceki gün TBMM'de Güneydoğu bölgesinde meydana gelen olaylarla ilgili gizli oturum tutanaklarının açıklanmasını istedi. İnönü, bu amaçla tartışmaların halka sunulması için TBMM'ye başvuracağını bildirdi. Erdal İnönü, partisinin dünki MKYK toplantısından önce yaptığı açıklamada, ABD ile imzalanan Savunma ve Ekonomik İşbirliği Anlaşması'na değindi. İnönü, anlaşma müzakereleri yapıldığı sırada ulusal çıkarların korunması ve düşümlenmesi gerektiğini zaman belirttiklerini, sağlanan güvenle yeterli olmadığını ifade etmelerine rağmen yapıldığını temastarın da sonuç vermediğini hatırlattı.

Yurt içinde ve dışında böyle bir anlaşmanın TBMM'de görüşülmesinin vakıncalarının tartışıldığını beliren İnönü, şöyle dedi:

"Şimdi goryorum ki, anlaşmayı imzalamaz ve imzelenir, kamuoyunun duyarlılığı, yakından yaşamaya çalışıyorlar. Bu ek mektup çerçevesinde ABD'nin bize vaat etmiş olduğu yerlerin zamanında yapılması için herkesin, en başta hükümet ve muhalefet olmak üzere Türkiye'de bütün organların çok yakın takipte olmaları ifade ediyorlar. Genel İstedi ki bu kadar duyarlılık bir arada gelmişse ek mektup imzalanmadan gerzenler yapılma. Bugüne kadar uygulamalara baktığımız zaman goryorumuz ki, ilk defa TBMM'de görüşülmeden önce bile görüşüldüğü yanlış yoldan kendini çıkarmadan imzaması attı. Ama bunu daha yaparken, eğer ki günde bu ek mektubun hükümleri geçersiz olacaktır. Çünkü bu ek mektup maddesi var" diye söyledi. Herhalde bir anlaşma imzalanırken ilkönce soylenerek şey, "bunu bozma yetkimiz elimizde değildir. Bu sözleşme itikadına ters bir durum işlendiği olduğuna göre yuttur."

YURT DIŞINDAKİ DERNEKLER

İnönü konuşmasında laikliğe de değindi ve son günlerde tartışmaya başlanan Rabita ul İslam adlı örgütün Almanya'da bulunan imamlara maas verme konusuna değindi. İnönü konuşma ilgili olarak çıkan haber ve söylentilerin yetkililer tarafından yalanlanmadığına da dikkat çekerek, "Sadece mevdana çıkmasını şey, buas kimle emir verdiğimiz. Ama böyle bir şey olduğu, Rabita yetkililerinde ve Türk yetkililerinde doğru landı. İnanılmaz bir bata yapılmış. Öyle inanılmaz bir bata ki, bu tavı kime de uzatma almıyor. Bu inanılmaz hatay yapılmış, ilenme için ne getireceği belli olmayan tera yola girmişler" dedi. Bu devlet görevlisinin amacı açıkça teokratik düzeni yerleştirmek olan bir kuruluşun para almış kabul etmesinin ve bunu bir devlet düzeni içinde ortaya koymasının laiklik ilkesine aykırı olduğunu vurguladı. İnönü, sözlerini şöyle sürdürdü:

"Bu konunun savunulacak hiçbir yanı yoktur. Açığı çıkarılması gerekir. İş bu kadar iletir gitmiş ise, arkasındaki bütün mekânımızlar, işi bu kadar yanlış yola götürebilen düzen, ortaya çıkmıştır. Bu gibi bağlantılandırma yapılmazsa, bu kadar yanlış bir şey yapılabilmistir. Önem için Meclis'in bütün denetim imkânlarını kullanılmaması istiyoruz. Araştırma önergesi hazırladık, onu da veriyoruz. Bu önergelemede daha geniş olarak Avrupa'daki işlemlerimiz karşılaştıkları güç şartlar içinde bu şartlardan yararlanmak isterseniz çeşitli derneklerin, örgütlerin faaliyetleri için daha geniş bir ayrıtım istiyoruz. Unamam ki, ANAP grubu, önergenin kabulünde oye verecektir. Bu kadar açık bir bata yapıldığı zaman bu nun araştırmasına karşı çıkmak, bu hataya ortak olmak anlamına gelir."

şam ettiğini, bu konuda etkili olduklarını, bir ayı yakın bir sürede TBMM'den TBMM'den çıkmadığını sözlerine ekledi.

İLK KİMLİK İNÖNÜ'YE Bu arada SHP Genel Merkez tarafından bastırılan kimlik kartları il ve ilçe örgütlerine gönderilmeye başlandı. Genel Merkez'te hazırlanan kimlik belgelerinden ilki, Genel Başkan Erdal İnönü'ye verildi. Genel Merkez yetkilileri kimlik kartlarının dağıtımını bu ay sonuna kadar tamamlanmasını belirttikleri, belgiler sayesinde toplantı ve kurullarda birtakım kolaylıklar sağlanacağı vurguladılar.

Tartışma

Diller ve "Dilcikler"

AHMET ZEKİ OKÇUOĞLU

İrkçiliğin tarihi oldukça eskidir. Almanya'da Nazizmin iktidarı ile tüm insanlık ırkçılığın dehşetini yaşadı. Günümüzde de Güney Afrika'da ırkçılığın utanç verici görüntülerine tanık oluyoruz. Ancak dünyadaki ırkçılık olayı ne Hitler Almanya'sı ile ne de Güney Afrika ile sınırlı bir olgu değil. Bu akım, şu ya da bu boyutta, hemen hemen tüm dünyada etkinliğini koruyor. İnsanlığın aldığı bütün önlemlere rağmen birçok ülkede toplumların varlığını tehdit edecek kadar tehlikeli boyutlar kazanmış durumda.

Kısa TC tarihinde ırkçılığın, etkin bir siyasi akım olarak işlev kazandığını görüyoruz. Türkiye'de ırkçı hareket MHP ile sınırlanarak safca bir tutum olur. MHP'nin, resmi ırkçılığın, siyaset sahnesine sürdüğü bir piyonda başka bir şey olmadığını gelişmelerden açıkça gördük. İrkçiliğin kaynaklarını başka yerlerde aramak gerek.

Türkiye'de, yüzyılın başından itibaren uçurmeye başlayan ırkçı akım, Cumhuriyet'in kuruluşundan sonra gördüğü himaye ile, ülkenin kültür, tarih, dil ve politik faaliyetlerine damgasını vurdu. Bu nedenle de toplumsal yaşam bugüne kadar sağlıklı bir temele oturtulamadı. İlişkiler hâlâ yasal yaptırımlarla ayakta tutulmaya çalışılıyor. Tüm çabalara rağmen yönetimin sivilizasyon bir türlü gerçekleştirilemiyor. İrkçi

esaslara dayalı bir toplumsal düzenleme, kaçınılmaz olarak, yönetimde militarizmi zorunlu kılmaktadır.

İrkçiliğin bilinçleri bulandıran toplum tezine göre, Türkiye'de, siyasi birliğin sürdürülmesi için, toplumun ırk esasına dayandırılması gerekir. Bunun için de, hiçbir tarihi geçerliliği olmayan tezler üretilir. Türk toplumunun üstün hasletlerinden söz edilerek, Hitler'e parmak ısırtacak ırk teorileri geliştirildi. Sıradan tarih bir olay abartılarak, tüm kavimlerin kökeni Türklüğe dayandırılmaya çalışıldı. Tarih kitaplarına çizilen haritalarda, kavimler göçünü gösteren okların uçları, tüm kara parçalarının en uç noktalarına kadar uzatıldı. Bu anlayışın doğal bir sonucu olarak da, Türkiye'deki "Dağlı Türkler"e, titreyp kendine gelmekten başka bir seçenek kalmıyordu.

Doğu'daki gelişmelerin son günlerde yoğunlaşmaya başlamasıyla birlikte, sorun resmi çevrelerde, basında ve tüm kamuoyunda "Kürt sorunu" olarak tartışılmaya başlandı. Bir yandan mevzuatın elverdiği ölçüde sorunun tartışılmasına çalışılırken, diğer yandan ırkçı hezeyanların, her zaman ki gibi Türkiye toplumunun önünde kara tablolar çizmeye çalıştığına da tanık oluyoruz.

Coşkun Kırca, 11 Mart 1987 tarihli *Hürriyet* gazetesinde "Diller ve Dilcikler" başlığı altındaki yazısında, insanları dehşete düşüren görüşlerini bir kez daha ileri sürdü. Sayın Kırca'ya göre "Diller vardır, büyük dildir, tarihte iz bırakmış sapaşagım yaşayan büyük bir milletin dilidir. (...) Ama dilcik vardır. Ancak küçük topluluklar konuşur. (...) Bu dilcikler yaşasa bile konuşan topluluklar için sadece geriletiler bir unsurdur. (...) Çare bu dilcikleri antropoloji müzelerine kapatmaktır."

Yine Sayın Kırca'ya göre Türkiye'de siyasi birliğin sürdürülmesi için toplumun bir tek dil konuşması kaçınılmazdır. Siyasi birliğin şartı bir tek millet olmayı gerektirir.

Millet, tartışma konusu bir kavramdır. İrkçi görüş her tarihi dönemde milleti ırk esasına bağlarken, çağdaş akım artık günümüzde bu tutumu reddederek, yurttaşlık esasına dayalı kültür ve kader birliğini esas almaktadır. Buna örnek olarak önümüzde sadece Sayın Kırca'nın iddia ettiği gibi "İsviçre mucizesi" değil, sayısız örnek vardır.

Çağdaş anlayışla düzenlenen anayasalar, bu nedenle, aynı siyasi birlik içerisinde yaşayan toplumlar açısından, bu birliğin ge-

reği olarak sadece "resmî dil esasını benimsemektedirler. Bu anayasalarda toplumların ortak dilinin resmî dil kavramı ile belirlenmesi, toplumda başka dillerin de varolabileceği, bunların varlığını sürdürdüğüne ilişkin anlayışına dayanmaktadır. Artık, aynı siyasi birlik içinde yer alan toplumların tek bir dili değil, sadece resmî merciler karşısında, ortak bir dili konuşmasından söz edilmektedir.

Türkiye'de "büyük dil", "dilcik" ayrımını yapmak çok iddialı bir tutum olur. Sadece, bir ölçüde dillerin geliştirilmiş ya da geliştirilmemiş olduğundan söz edilebilir ancak. Kısa bir süre önce, Osmanlı'nın Türklüğü utanç verici, aşağılayıcı bir mensubiyet olarak kabul ettiğini unutmamak gerek. Bunun için de, Ziya Gökalp'in "Ne mutlu Türküm diyene" sloganı ile Türk olmanın hiç de utanılacak bir şey olmadığını ifade etmeye çalıştığını hepimiz çok iyi biliyoruz. Abdülhamit döneminde, Osmanlıca yapay bir dil olduğu gerekçesi ile Arapça'nın Türkiye'nin resmî dili olarak kabul edilmesinin düşünüldüğünü tarih kitaplarından okuyoruz. Türk dili, ancak Cumhuriyet'in kuruluşundan sonra işlerlik kazanarak gelişip serpilebildi.

Ortaoğu gibi büyük uygarlıklara beşiklik etmiş bir bölgede, bir dilin ilkel olduğundan söz edilebilir için, maksatlı olmak gerekir. Bu bölgede en geri bırakılmış halklar bile çok zengin bir kültür mirasına sahiptir. Bölgede, artık küçük bir cemaat olarak varlığını sürdürmeye çalışan Nasturi'lerin bile çok zengin bir dil, kültür hazinesi vardır.

Bunun için de biz, tüm dillerin insan yaşamının zenginliği olduğunu savunuyoruz. Dillerden birini yok etmek insanlığın kültür yaşamını zenginlik kaynaklarından birinden yoksun bırakmaktan başka bir şey değildir. İnsanlığın kültür yelpazesinde nevin korun-

ması, neyin silinip atılması gerektiği konusunda söz söyleme hakkını kim kendinde bulabilir?

Hiçbir dil bir başka dile göre 'daha ilkel' değildir. Hepsinin kökleri zamanın derinliklerinde, insanın ilk konuşmaya başladığı dönemlere değin uzanır."

Dağıstanlı ozan Resul Gamzatov, kendine özgü alaycılığı ile, ülkesi Dağıstan'daki dillerin çok çeşitliliğini açıklarken, Tanrının dilleri dünyaya dağıttırken, telaşla, Dağıstan üzerinde bir lehçe torbasını düşürdüğünü söyler. Dillerin çeşitliliği, Dağıstan halkları arasında bölgesine farklılık yaratmıştır ki, dünya görüşleri ve töreleri açısından, birbirlerine son derece yakın olan bu halkların, komşu vadilerde değil de, farklı kitalarda yaşadığını sanır insan. Kuzey Kafkaslar'ın bu batı kesiminde, her dağ köyünün, yöre dillerini yakın uzak çağrıştırmayan, kendine özgü bir dili vardır. Dünyada, Dağıstan dillerini tam olarak yansıtabilecek hiçbir alfabe yoktur. Bu ülkede iki milyon kadar insan otuz aşkın dil konuşmaktadır. Gazeteler ve edebiyat dergileri beş dilde yayınlanmaktadır. Oyunlar yedi dilde oynanmakta, kitaplar ise dokuz farklı dilde çıkmaktadır. Dağıstan'da ozanlar şiirlerini sadece Avar dilinde (bölgenin en yaygın dili) değil, en fazla 15 bin kişinin konuştuğu Tat dilinde de yazmaktadır. Hatta yalnızca ikbin kadar kişinin konuştuğu dilde yazan şiirler bile vardır.

Sayın Kırca'ya bırakılsa bu kadar zahmete ne gerek var. Tüm Dağıstan dillerini antropoloji ahırlarına "kapatıp" çıkar işin içinden... Tıpkı, sadece güçlü olanların yaşama hakkı olduğu, zayıfların ise ölmesi gerektiği gibi.

Hitler insanları katli ediyordu, Kırca ise kültürleri... □

Millet, tartışma konusu bir kavramdır. İrkçi görüş her tarihi dönemde milleti ırk esasına bağlarken, çağdaş akım artık günümüzde bu tutumu reddederek, yurttaşlık esasına dayalı kültür ve kader birliğini esas almaktadır.

22_28.3.1987

Bir garip seminer — Rehberleri geliştirme adına.

Albay Keleş Rehberleri "avdınlatır"

Turizm Rehberlerini Geliştirme Semineri

Kürt sorununa turistik çözüm

14 Mart günü İzmir Atatürk Kültür Semineri'nde evlere şenlik bir seminer verildi. "Turizm Rehberlerini Geliştirme Semineri" adı altındaki bu

98

dudakları uçuklayabiliirdi. Nasıl şaşırmasındı ki, tartışılan beş konudan uçtu, "Ülkemize Yönelik Bölücü Faaliyetler", "Türkiye'nin Jeopolitik ve Stratejik Durumu" ve Bulgaristan Türklerinin "vahim" durumunun ele alındığı "Uluslararası Düzeydeki Güncel Sorunlarımız" başlığını taşıyordu. Son iki konudan biri de, güncel hastalık AIDS ile turizm rehberlerimiz arasında olması gereken ilişkiye ayrılmıştı.

Tartışılan konular "Kürt" meselesinde yoğunlaşıyordu. Konuya ilişkin açıklı-

lığı, bölücü faaliyetler üzerine konuşan Başbakanlık Uzmanı Abdülkadir Dülger yapmış ve "Türkiye'de yaşayan herkes Türk'tür. Kürt diye bir olgu yoktur" demişti. Bu konuşmadan sonra söz alan bazı rehberler "sayın yetkilinin" konuşmasına karşı çıktılar. Başbakanlık Uzmanı'nın konuşması ve ardından gelen bu karşı görüşler, ortamı biraz elektrikleştirmişti.

İkinci bölüm

Verilen aradan sonraki bölüm "Türkiye'nin Jeopolitik ve Stratejik Durumu" üzerine konuşan Genelkurmay Başkanlığı'nda görev yapan Albay Yaşar Keleş ile açılıyordu. Albay Keleş, daha konuşmasının girişinde "Güneydoğu'da Türkçe konuşan insanlara 'Hayır siz Kürtçe konuşuyorsunuz' dersiniz onlara ihanet etmiş olursunuz" diyerek tartışmaların alevlenmesine yol açtı. Karşı çıkan rehberler bunun bir Türkiye gerçeği olduğu üzerinde ısrar ediyorlardı. Albay Keleş, tartışmalardan yenik çıkmış ve sonunda "Bu gerçeği biz bilelim efendim, başkaları değil" diyerek yakasını kurtarmıştı. Albay Keleş, "Kürtlerin varlığını biz bilelim, fakat bunu açıkça söylemeyelim" teorisinin mantığını, verdiği şu örneklerle açıklıyordu: "1984'te PKK ilk eylemlere başladığında bölgede ne kadar vardı diye araştırmaya yaptık. Bilgileri Başbakanlık arşivinden gizli Janivalı senet karşılığı, imzalayarak aldık ve tekrar senet karşılığı geri verdik. Demek

ki gizli kalması gerekiyor."

Ya turistler sorarsa

"Kürt" meselesindeki bu tartışmalar, rehberlerin gezdireceği turistler arasında bu meseleyle ilişkin sorular sorulabileceği varsayımıyla yapıyordu. Başka herhangi bir konuda "kritik" soru gelebileceği umulmadığından olsa gerek, söz alan bir rehberin, "İrtica konusunda soru sorulursa ne diyeceğiz" şeklindeki sorusunu Albay Keleş, "Benim konum değil efendim" şeklinde yanıtlıyordu.

İrtica, Albay Keleş'in konusu değil, fakat Kürt meselesi gibi "yeterli" olduğu başka meseleler de vardı. Turist kafileri içine sızmış ajanlar konusunda soruları söylüyordu: "Turistler Hıristiyanlığı yaymak, siyasi propaganda yapmak için gelebilir. Çirkin amaçla gelen turistler hareket ve davranışlarıyla sizin dikkatinizi çekecektir." Esnekliğe açıklık getirmesi için sorulan "Şüpheli şahsın tanımını yapar mısınız?" sorusuna verdiği cevap, "Bulundukları ortam içinde bilmesi gereken şeylerin dışında şeylerle ilgilenen, yanındaki kişilerin dışında kişileri ilişki kuran kişiler" oluyordu. Albay Keleş'e göre "Siyasi hırs ve mevki sahibi olmak isteyenler, işsizler, seks ve alkol düşkünlüleri, millî ve manevî değeri olmayanlar, aşırı yabancı eğitim görmüş olanlar" ajan olabilir. Bu sınıflandırmasıyla da herhalde Türkiye'nin yarısını "potansiyel ajan" ilan etmiş oluyordu. □

ISMAIL KAYHAN

Atina ve Tahran'a DİKKAT!

Atina şubat ayı içinde başlatıldığı bölücülerini kollama ve teşvik kampanyasını 4 Mart sınır ötesi harekattan sonra hızlandırırken, Tahran da radyo aracılığı ile sürdürdüğü kampanyayı 5 Mart'tan itibaren yice azitti

DİŞ HABERLER SERVİSİ

Şubat ayının ikinci yarısında başlayan ve 4 Mart günü Türk Silahlı Kuvvetleri'nin bölücü eşiyanın Irak içindeki ilerine karşı giriştiği harekattan sonra Türkiye aleyhindeki hareketler iki merkezde yoğunlaştı. Bunlardan birincisi Atina, diğeri de Tahran'dı.

Yunanistan'da resmi makamlardan da büyük çapta yardım gören bölücü eşiyanın uzantıları hainlerin sürdürdüğü küçük çaplı eylemler, 10 Şubat günü yasadışı TSK'nin Moskova ajanı Genel Sekreter Haydar Kutlu'nun (Nabl Yağcı) Atina'ya gelişini de şekillendirdi.

Moskova yanlısı Yunan Komünist Partisi lideri Florakis tarafından çağrılan, Atina'da adeta bir devlet töreni ile karşılanan Sovyet ajanı Kutlu, burada "Ankara-Atina ilişkileri" ile ilgili temaslarda bulundu. Türkiye'deki siyasi sistemi eleştiren ajan Kutlu'ya, Türk kamuoyuna "çok iyi niyetlerle" kurulduğu biçiminde takdim edilen Türkiye ile Dostluk ve Barış Komitesi'nin Başkanı eski komünist milletvekili besteci Mikis Teodorakis ve arkadaşları da iftiharlarla bulundular. Yasadışı bir partinin yöneticisi olduğunu bildikleri halde, Teodorakis ve ortakları, Haydar Kutlu'ya ziyafetler vererek Türkiye aleyhinde konuşmasını sağladılar.

TKP Genel Sekreteri'nin gezisi devam ederken, 15 Şubat günü ortaya TKP-B'nin lideri İbrahim Seven çıktı. İbrahim Seven, Titania Oteli'nde düzenlenen basın toplantısında "Türkiye'de Marksist-Leninist düzeni kurmak için silahlı eyleme geçecekleriniz" söyledi. Seven, TKP-B'nin kongresini Atina'da yaptıklarını da bildirdi.

Kanun kaçağı hain İbrahim Seven'e Yunanlılar dostluk gösterilerinde bulunurken, PKK'yı temsilen Atina'nın en büyük otellerinin birinde basın toplantısı düzenlendi. Adını açıklamayan "PKK sözcüsü" de, hedeflenen Türkiye'deki "gerici" rejimi yıkarak yerine "ilerici" Marksist düzeni getirmek olduğunu açıkladı.

Aynı gün "Türkiye Sosyalist Kürdistan Partisi" (PSKT) temsilcileri, Atina'da boy gösterdiler. PSKT adına düzenlenen basın toplantısında da "Türkiye Cumhuriyeti Devleti"nin nasıl yıkılacağı üzerindeki görüşler açıklandı.

Kanun dışı TKP'nin Genel Sekreteri Kutlu'nun gelişinde, kendisini havaalanında

"Hoşgeldin yoldaş" diye karşılayan Lavron kampındaki "asalak kaçaklar" gelişmeleri fırsat bilerek, büyükelçiliğimizin önüne yürüyerek, Türkiye aleyhine gösteriler yaptılar.

"Selânik İşçi Ocağı" adındaki komünist teşkilâtın davetlisi olarak gelen kapatılan DISK'in kaçak yöneticilerinden Halil Erdem adındaki hain de, Türkiye aleyhinde düzenlenen bütün toplantılara "serif misafiri" olarak katıldı.

25 Şubat günü Atina'da bir konuşma yapan Erdem, "DISK'in Türk-İş'ine sızarak faaliyet göstermek için çaba harcadığını" bildirdi ve "Butun demokratik güçleri" Türkiye'ye karşı birleşmeye çağırıldı.

Türk Silahlı Kuvvetleri'nin bölücü eşiyanı indirildiği darbenin etkisinde Yunanistan'da yeniden büyük bir hareketlilik başladı.

7 Mart günü Atina ve Selânik'te Lavron'un asalakları ve PKK'lılar yürüyüş yaptılar. Bu arada, 7 eylemci de sözde açık grevine başladılar.

10 Mart günü ise kaçaklar, PKK'lılar ve Yunanlı komünistler Atina'da ortak bir yürüyüş yaparak Cumhurbaşkanını Kenan Evren ile Irak lideri Saddam Hüseyin'e benzettiler iki maketi yakıtılar. Aynı gün bir grup bölücü eşiya da BM'nin Atina'daki bürosunu işgal etti.

11 Mart günü ise maskeli saldırganlar Atina'daki AET Bürosu'na girerek Yunanlı müdür yardımcısı Kosticic'e zorla Brüksel'deki merkeze bir telex mesajı çektiler, "Avrupa'nın bölücülerine yardımcı olmasını" istediler.

13 Mart günü, kendilerini Türkiye Sosyalist Kürdistan Partisi temsilcileri olarak tanıtan Mehmet Kadir ve Salim Ahmet adlarındaki iki kaçak eşiya, Atina Yabancı Gazeteciler Lokali'nde düzenledikleri basın toplantısı ile Türkiye'ye ağızlarına geleni söylediler.

BAYRAK YAKTILAR

Aynı günün akşamı, Atina'nın merkezinde, Omama Meydanı'nda PKK'lılar Yunan Mülteci Kampı Lavron'un asalakları ve diğer kanun kaçakları bir yürüyüş düzenlediler. 60 kadar hain büyükelçiliğimizi önünde Türk bayrağını yaktılar.

Görüldüğü gibi, "NATO içerisinde muttefiklerimiz, Avrupa Konseyi ortamız" Yunanistan'ın "Sosyallat-Faşist, biraz ırkçı" İngiltere Başbakanı Thatcher'in ifadesi ile "arsız ve yuzsuz" yönetiminin gözleri önünde eşiya istediğini yapmaktadır. Üstelik

de resmi makamlardan yardım görmekte.

VE NEVRUZ HAZIRLIĞI

Yunanistan'ı merkez üssü haline getiren bölücü PKK, Nevruz sebebiyle bu ülkede gösterilen düzenlemeye hazırlanıyor.

PKK yandaşlarının Nevruz'u geniş bir şekilde kutlayacakları ve 22 Mart'ta Selânik'te, 24 Mart'ta ise Atina'da gösteri yürüyüşleri, basın toplantıları ve davullu zurna çalgıncılar tertip edecekleri haber veriliyor.

TAHİRAN CEPHESİ

İran ise, Tahran Radyosu vasıtasıyla sürdürdüğü Türkiye düşmanlığını, bombardımandan sonra bir den arttırdı. Hemen her gün hür demokratik Türkiye Cumhuriyeti'ni dinsizlik ile suçlayan Tahran Radyosu, 5 Mart tarihinden itibaren tamamen kontrolden çıktı.

"İslâm'ın Seni" adı ile yayın yapan radyo, gerek Farsça, gerekse Türkçe haber ve yorum saatlerinde Türkiye'nin eşiyanı karşı giriştiği hareketli "Mazlum, Müslüman Kurt baskına Amerika'nın emri ile indirilen darbe" olarak nitelendi. Bölücü eşiyanın İran ve Irak sınırlarından sızarak, masum Türk kadın ve çocuklarını insafsızca öldürmesine hiç temas etmeyen İran'ın tutumu ibret vericidir.

LIBYA

Türkiye'nin Irak'ta eşiyan ilerine karşı giriştiği haklı harekate İran'dan başka tek çatlak ses, ne yazık ki Libya'dan çıktı. Büyükelçimiz Engin Uzun Dışişleri Bakanlığı'na çağrılarak kendisine, "Lider Kaddafi'nin Türkiye'nin giriştiği harekât karşısında duyduğu endişeler" pek diplomatik olmayan bir dille iletildi. Ardından, resmi JANA ajansı Türkiye'yi "Amerikan kuklası" suçlayan saldırgan yorumlar yayımlandı.

BAT'DA

Batı'da ise Madrid'ten Amsterdam'a, Brüksel'e kadar birçok yerde bir merkezden idare ediliyormuşcasına ard arda baskınlar ve gösteriler yapılmaya başlandı.

Çoğunluğunu PKK eşiyanının vatandaşlıktan atılan kanun kaçaklarının meydana getirdiği gruplar, Berlin, Hamburg ve Duisburg'da THY bürölerini ve bilet acentalarını bastılar.

Genellikle Almanya'da yoğunlaşan bu olayların ilki çekici bir yönü, birkaç dışındaki polislerin hemen hiç müdahale etmemesi oldu.

OLAYLAR - İZLER

Haydi, adlarımızı değiştirelim!

Nutlus mudurluklerine gönderilen bir genelge ile, Turkiye yazim kurallarına uymayan isimlerin kaydedilmemesi istendi. İşleri Bakanligi Nutlus ve Vatandaşlık İşleri Genel Mudurlugu tarafından gönderilen bu genelgeye göre, isimler kısıtlanmayacak, mahalli şekilde göre değiştirilemeyecek. Turkiye aslından sapırlamayacak. Bunlara uymayan isimleri kabul eden nufus görevlileri hakkında yasal işlem yapılacaktır.

Aslında, bu genelgeden önce de bu tur uygulamaların sürmekte olduğu bilinmiyor. Nitekim, 2000'e Doğru'da bunun bir örneği yer almıştı. Tunceli'de minik Rengül'un ismi nufusta Başak'a çevrilmişti. Ayrıca, Nokta dergisi de Roje Velat, Rojbin ve Zozan isimlerinin ad olarak Turkiye olmadığı, yabancı kökenli sayıldığı ve Turkiye gramere uygun düşmediği gerekçesiyle kabul görmediğini ve nufus görevlileri tarafından

kaydedilmediğini yazmıştı. Nufusta bu isimler yerine Turkiye adlar geçirilmişti. Bunlardan örneğin, Zozan Suzan olmuştu... Acaba Suzan Turkiye miydi? Hayır, Suzan Farsça kökenliydi. Ama Turkiye isim olarak uygun görülebilirdi. 2000'e Doğru'yu arayan okuyucuların duyurusuyla savcılığa sevk edildiği bildiriliyor. Yine haberde bu isimlerden Sümeyye'nin ilk Müslüman kadın şehidinin, Yesir'in ise ilk Müslüman erkek şehidinin isimleri olduğu belirtiliyor.

Cumhuriyet

21 3 1987

"Yeni Gündem" ve "Zemin" toplatıldı

İstanbul Haber Servisi — İstanbul'da yayımlanan aylık "Zemin" dergisinin mart sayısı ile haftalık "Yeni Gündem" dergisinin 15 mart tarihli sayısı İstanbul DGM kararıyla toplatıldı ve DGM Savcılığınca dergi sorumlularının ifadeleri alındı.

İstanbul DGM, 16.3.1987 gün ve 1987/40 sayılı karar ile, Banu Paker tarafından yazılan "Kadın Kurtuluşu ve Sosyalizm Üzerine Notlar" başlıklı yazıda "komünizm propagandası yapıldığı" gerekçesiyle Zemin dergisinin 15 mart tarihli 54. sayısının hakkında toplama kararı verdi. Derginin Yazı İşleri Müdürü Uğur Cankocak ile Banu Paker'in ifadeleri de DGM Savcısı Aytekin Gani Ataman tarafından alındı.

Yeni Gündem dergisinin Kürt sorununu kapak konusu alan 15 Mart 1987 tarihli 54. sayısında DGM savcılığının 20.3.1987 günlü kararını toplatıldı. Toplama kararının Paris'teki Kürt Enstitüsü Başkanıyla yapılan soyleşi nedeniyle alındığı bildirildi. Derginin Yazı İşleri Müdürü Cengiz Turhan'ın da DGM'ye çağırıldığı ve savcı Aytekin Gani Ataman tarafından ifadesi alındı.

Yeni Gündem 22-28.3.1987

Yeni Gündem toplatıldı

Yeni Gündem'in 15 Mart tarihli 54. sayısı, Paris'teki Kürt Enstitüsü Başkanı Kendal Nezan'la yapılan soyleşi nedeniyle toplatıldı. "Kürt Sorunu Gündemde" kapak başlığını taşıyan sayı ile ilgili olarak İstanbul DGM Savcılığı tarafından soruşturma açıldı. Derginin Yazı İşleri Müdürü Cengiz Turhan'ın ifadesi geçtiğimiz Cuma günü DGM Savcısı Bulban Aktaş tarafından alındı. Yeni Gündem'in toplatılmasına gerekçe olarak, "Türk ulusunu etnik gruplara bölmek amacıyla propaganda yapmakta olduğu" gösterildi. DGM Savcılığı'nun dava açacağı öngörülen günlerde belli olacaktır.

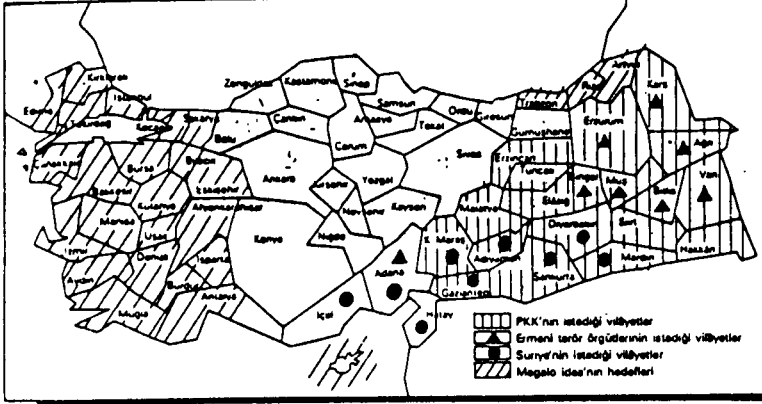
Yeni Gündem

Yeni Gündem'in 54. sayısı toplatıldı

Yeni Gündem dergisi 15 Mart 1987 tarihli 54. sayısı, "Kürt Sorunu Gündemde" adlı kapak haberinde yer alan Paris Kürt Enstitüsü Başkanı'yla soyleşi nedeniyle toplatıldı. Derginin Yazı İşleri Müdürü Cengiz Turhan'ın ifade vermek üzere DGM'ye çağırıldığı.

Şu haritaya bakın!

Savr Özlemi- Kurtuluş Savaşı öncesi Savr Anlaşması ile zamanın galip devletlerine Anadolu'yu paylaşmaya dhişiyet, şimdiki zoraki komşularımız ile bölücü terör örgütlerinin emellerine hortlatılmaya çalışılıyor.

İşte bu harita da masum insanınin vahşice katledildikleri gördet olaylarının dayandığından hem hayallerin acıklı, bir e kadar da saçma bir fidesel...

PKK ile ASALA 19 vilâyetimizi istiyor. Suriye'nin gözü 6 vilâyette... Bulgaristan İstanbul'a, Yunan Ege ve Doğu Karadeniz'e talip... İran ise tüm Anadolu'ya...

Bize toprak kalmıyor!

Günlük teröre asırlık kinler destek çıkıyor

Aç gözlü komşular

Güneydoğu ve Doğu Anadolu'da terör estiren bölücülere her türlü desteği sağlayan komşularımız içinde, toprağımızda gözü olmayan tek ülke, başı İran'da dertle olan Irak. Amaçlarını okul kitaplarını sokanlar ise Suriye ile Yunanistan

Tokay GÖZÜTOK

Doğu ve Güneydoğu Anadolu'da aynı topraklar üzerinde Kürt ve Ermeni adıyla bağımsız iki devlet kurma hayali içinde olan devletlere destek sağlayan komşu devletlerin gerçek amaçları açıklandı.

Kendi topraklarında kamp açıp eğitimlere yete mensuplarını ması olarak kullandıklarını belirten bu devletlerden İran'ın etnik yapısından kaynaklanan özelliği sebebiyle butunlığını garantiye alıp, Şia devrimini komşu Müslüman ülkelerle yaymaya çalıştığı Suriye ve Bulgaristan'ın da Türkiye'ye yönelik yakın faaliyetleri desteklediklerini gösteren yeni istihbarat bilgileri üst düzeyde değerlendirilmeye alındı. Yunanistan'ın Megalo İdea'yı gerçekleştirme çabasında olduğuna dikkat çeken yetkililer, Orta doğudan Türkiye'ye yönelen yığınak faaliyetlerini, başta İktidar partisi PASOK olmak üzere Yunanlılar tarafından desteklendiğini belirttiler.

SURİYE

1946 yılında bağımsızlığına kavuşan Suriye'nin Hatay dahil olmak üzere, Adana, Kahramanmaraş, Urfa, Mardin, Gaziantep, Adıyaman, Mardin ve Diyarbakır illerini içine alan Doğu Toroslar'a kadar uzanan topraklarımız üzerinde tarih emelleri vardır. Suriye bu emellerini ortaokullarında okuttuğu coğrafya dersinde açık olarak sorgulamakta, özellikle Antakya'da etnik ve bölücü faaliyetleri içinde bulunmaktadır.

Sovyetler Birliği ile yakın ilişki içinde bulunan Suriye Marksist Leninist ve bölücü örgütleri ile Ermeni terör örgütlerine destek ve barınak sağlamaktadır. Kendi toprakları üzerinde ondan fazla terör kampında, Türkiye aleyhine çeşitli eylemler yapan yeticileri eğiten ve destekleyen Suriye, özellikle Şam,

Halep ve Kamışlı'daki kampları, PKK ile Ermeni terör örgütü ASALA'yı ayırdı ve bu çete mensuplarına özel imtiyazlar verdi.

Suriye yeticilere sağladığı maddi ve manevi imkânların yanısıra yoğun bir beyin yıkama ameliyesinin içinde bulunuyor. Suriye uyuksuz kişiler üniversitelere imtihanla alınırken, Hatay doğumlu lise mezunu Türk gençleri ile Avrupa'da bulunan Türk gençleri istedikleri takdirde imtihansız Şam'daki üniversiteye kaydediliyor. Şam'da Hatay doğumlu Türk çocukları çeşitli vaatlerle Suriye'de FURSAN tabir edilen medreselere çağırılıp Suriye ideolojisi doğrultusunda eğitiliyor.

İRAN

İran, etnik yapısından kaynaklanan özelliği sebebiyle İran'ın çeşitli şehirlerinde 15 milyondan fazla Azeri ve Türkmen'in yaşadığı bildiriliyor hiçbir dönemde samimi bir politika izlemedi. Bugünkü İran'ın esas hedefi Şia devrimini komşu Müslüman ülkelere yaymaktır. Türkiye bu Müslüman ülkelerin başında gelmektedir. Son aylarda ülkemiz üzerinde yoğunlaşırđı devrim ihracı faaliyetleri ile Irak'ta aleyhimize örgütlenen bazı etnik gruplara sağladığı destek Türkiye'ye yönelik sinsi faaliyetlerin ilk sırasını oluşturmaktadır.

BULGARİSTAN

Bulgaristan'ın millî hedefi; "Karadeniz'den Adriyatik'e, Tuna'dan Ege'ye" şeklinde tanımlanan 9. sırada kurulmuş olan "Bulgar İmparatorluğu"nun topraklarını, İstanbul ve Trakya dahil yeniden ele geçirmek. Bu sebeple güçlü bir Türkiye'nin oluşmasını önleyecek bir politika uygulamakta, Türkiye aleyhindeki her türlü terör hareketleri ile kaçakçılık desteklemektedir. Ayrıca demirderde ülkelerinin Türkiye aleyhine sürdürdüğü her türlü casusluk faaliyetleri bu ülkeden yönetilmektedir. Bulgaristan'ın Türkiye'yi hedef alan terör ve uyuşturucu ticaretinin merkezi olduğu da biliniyor.

YUNANİSTAN VE MEGALO İDEA

Megalo İdea, Kıbrıs, Boğazlar, İstanbul'u, tüm Batı ve Orta Anadolu'yu içine alan büyük Yunanistan'ın kurulumasıdır. Batı Anadolu'nun işgali teşebbüsü, Kıbrıs'ta Enosis teşebbüsü ve son olarak Ege denizinin bir Yunan gölü haline getirilmesi çabaları bu genel politikanın aşamalarıdır. Megalo İdea'nın yanısıra Türkiye aleyhindeki her türlü faaliyetleri destekleyen Yunanistan ayrıca Marksist-Leninist bölücü çete mensupları ile Ermeni terör örgütlerine kucağı açtı. Çete yöneticilerine Yunanistan'ın çeşitli bölgelerinde oturma müsaadesi verdi.

Megalo İdea'nın bir hayal olduğu kabul edilmekle birlikte "psikolojik itici güç" olarak kullanılıyor. Yunanistan, Ege'yi ve Kıbrıs'ı Hellenistirmek amacıyla, Türkiye'nin Güneydoğu'dan rahatsız edilmesini ve şer örgütlerin Türkiye aleyhine faaliyetlerini kendisi açısından yararlı buluyor ve destekliyor.

PKK VE ASALA

Ermeni terör örgütü ASALA, Marksist-Leninist bir Kürt devleti kurulması hayalinde olan PKK ile aynı toprakları istemektedir. ASALA'nın gerçekleştirmek istediği Ermeni devletinde Erzurum, Kars, Ağrı, Van, Bitlis, Muş ve Bingöl vilayetlerimiz bulunmaktadır. Oysa PKK, Marksist bir Kürt devletini bu vilayetlerin de içinde olduğu 19 vilâyetimizde kurmayı planlamaktadır. Birbirlerine düşman olması gereken eymen birliği yapan bu iki çete müntakarı 1979 yılında iki defa biraraya geldiler ve anlaşma yaptılar. Bu anlaşmaya göre ilk önce Kürt devleti kurulacak(!) daha sonra Ermeni devleti oluşturulacak(!)

Öte yandan büyüklük kompleksine kapılan Suriye de kendi bünyesinde eğitim yönlendirdiği PKK'nın kurmak istediği Kürt devletinden 6 vilâyit istemektedir. PKK buna razı olacak mıdır? Bu anlaşma nasıl sağlanacaktır? Belli değil.

Hayalleri çatışan örgütler: "Önce ortaki düşmana (Türkiye'ye) karşı savaşalım" ilkesi ile işbirliği yapıyorlar.

Eşkiya avı kar altında sürüyor

Şehnaz KAPLAN

DIYARBAKIR, (Tercüman)- Diyarbakır'ın Dicle, Hakkâri'nin Beytüşşebap ilçelerinde güvenlik kuvvetlerimiz tarafından önceki gün ölü olarak ele geçirilen teröristlerin kimliklerinin tesbitine çalışılıyor.

Diyarbakır Sıkıyönetim Komutanlığı yetkililerinden alınan bilgiye göre, önceki gün Hakkâri'nin Beytüşşebap ilçesi Dereler mntıkasında sarp ve kayalık kesimde bir mağarada kısırlanarak, yaklaşık 12 saatlik bir çatışmadan sonra güvenlik kuvvetlerimiz tarafından ölü olarak ele geçirilen 5 teröristin kimlikleri henüz tesbit edilemedi. Hava şartlarının kötü ve bölgenin sarp araziye sahip olması yüzünden olay yerine ulaşmakta büyük güçlük çekildiği belirtildi.

Öte yandan, yine önceki gün Diyarbakır'ın Dicle ilçesi hudutları içindeki Kayı köyünde, gözlemlenilen bir evde güvenlik kuvvetlerimiz tarafından girilen silâhlı bir çatışma sonucu ölü olarak ele geçirilen 4 bölücü teröristin kimliklerinin tesbitine de çalışılıyor.

Her iki olayda ölü olarak ele geçirilen teröristlerin, bugüne kadar bölgede birçok eyleme katıldıkları, Dicle'de ele geçirilen teröristlerin, bir süre önce Dicle'de bir eri şehit eden ve Ceylanpınar'da 40 traktör ateşe vererek yakan terörist gruplarından oldukları belirtildi.

OPERASYONLAR SÜRÜDÜRÜYOR

Güvenlik kuvvetlerimiz ve özel hareket timleri tarafından bölgedeki operasyonlar kar ve kötü hava şartlarına rağmen geniş çaplı olarak sürdürülüyor. Bu arada, bölgede yeni eylem için hazırlıklı yasa dışı bölücü örgüt elemanlarının olduğu istihbar edilerek, bu terörist grupların da yakalanmasına çalışıldığı belirtildi.

Ayrıca, terör bölgesinde bir süre önce "saşık yola" diye yapılan yolların da kar yağışı yüzünden ulaşılma kapandığı, bu yolların en kısa zamanda ulaşılma amaçları için köy hizmetlerine ait araç ve ekipmanların sıkı bir şekilde sürdürdüğü açıklandı. Bölgedeki önemli tesisler ile yol yapımı, inşaat hizmetleri gibi hizmetlerde kullanılan makinelerin da güvenlik kuvvetleri tarafından korunduğu, geçici köy karakollarının sayısının ise sürekli artırıldığı öğrenildi.

Tahran Radyosu şimdi de grevlere el attı

"300 işçi Ankara'da yürüyüş yapacak"

ERZURUM, (Tercüman)- Tahran radyosu, Londra'da yayınlanan The Independent gazetesine dayanarak verdiği haberde, "İraki lakûbî Kürtler" diye adlandırılan bir grubun Türk-İrak transit yolunun denetimini ellerinde bulundurduğunu iddia etti. Tahran radyosunun haberinde, "Son aylarda İraki savaşı Kürtler, Irak'ın kuzeyinde bulunsun radar ve elektrik santrallerine, askeri garajlarına ve petrol tesislerine saldırılarını yoğunlaştırdılar" denildi.

Router haber ajansını kaynak göstererek, Amerika'nın Türkiye'ye 40 adet F-14 savaş uçağı vereceğini ileri süren Tahran radyosu, Türkiye'de 4 bin civarında işçinin greve gittiğini, 1980 yılından sonra petrol sanayinin en geniş grevin başlatıldığını iddia etti. Radyoda Ankara'da 300 dolayında işçinin salı günü bir gösteri yürüyüşü yapacakları da öne sürüldü.

AP'nin bölücülerle ilgili analizi

Bölücüler parçalandı

EFKOŞE, (AP)- Ortadoğu'da faaliyet gösteren Lubölücü Kürt örgütlerinin ideolojilerinin, komünizmden muhafazakârlığa kadar geniş bir çerçeve içinde ortaya çıktığı ve bu sebeple bu örgütlerin hiçbir zaman birleşemedikleri belirtiliyor.

Associated Press haber ajansının yazarlarından Nick Ludington'un hazırladığı bir analizde, bu duruma rağmen Batı Avrupa'da yaşayan Kürt aydınlarının bölgede bir devlet kurabilecekleri "hayaliyle" yasadıkları kaydediliyor.

Komünist eğilimli Kürtler'in, Sovyetler Birliği sınırındaki şehirler de dahil olmak üzere Türkiye'nin doğu vilayetlerini bu ülkeden kopartarak Varşova Paktı'nın üyesi bir devlet kurmak istedikleri belirtilen analizde, İran tarafından desteklenen bir Kürt kabilesinin ise Kuzeydoğu Irak'ta Kerkük dahil olmak üzere muhtar bir bölge kurmak istedikleri ifade ediliyor.

İran'da ise birçok Kürt grubunun Ayetullah Humeyni rejimine karşı birleştikleri ve bu ülkenin kuzeybatı illerinde muhtariyet istedikleri vurgulanıyor.

Suriye'nin Irak ve Türk bölücülerine sığınak vazifesi gördüğü bilinen Tahran radyosu, yaklaşık 7 yıldan beri süren İran-İrak savaşının Kürt örgütleri arasında bölünmeyi artırdığını belirtiyor. Yazar, ancak bunun "ölümü gözle alan" Peşmergeleler'le dağlık alanlarda yeni mücadele imkânları açığına dikkat çekiyor.

İrak Cumhurbaşkanı Saddam Hüseyin'in Kürt Demokratik Partisi içindeki İran muhalifi fraksiyonun lideri Kassemî'yi silâh gönderdiğine dikkat çeken Ludington, Saddam'ın Irak yanlısı Kürtler'i ise kuzey bölgelerinin korunmasında kullandığını yazıyor.

İRAN SİLAHLARI VE KÜRTLER

İran'ın verdiği silâhlar ve kuzey Irak'taki karşık durumun bölücülerin Türkiye'deki mücadelesini hazırladığını iddia eden yazar, bunların Irak ve Suriye'den, Türkiye'nin sınır bölgelerindeki sivil ve askeri hedeflere 1984 yılından beri vur-kaç taktiği düzenlediklerini belirtiyor.

PKK militanlarının Suriye'den sızmaları sonucu 8 Türk vatandaşını öldürdüklerini belirten yazar, bu ülkenin "büyük kuşak komşusu" Türkiye ile ciddi bir problem çıkarması için sınıır tedbirlerini artırma kararını aldığını ifade ediyor.

Türk yetkililerinin PKK lideri Abdullah Öcalan'ın Şam'da faaliyet gösterdiğini iddia ettiklerini belirten Ludington, Körfez savaşında İran'ın Arap dünyasındaki tek taraftan olan Suriye'nin, Kürt gerillalarına topraklarında ös sağladığını kaydediyor. Ludington ayrıca, Barzani'nin muhafazakâr KDP'sinin de PKK eylemlerine destek sağladığını belirtiyor.

Cindoruk, Güneydoğu halkına şefkat gösterilmesini istedi "Dehşet hareketine girismeyelim"

Oktay PİRİM

ANKARA

DYP Genel Başkanı Hüsamettin Cindoruk, Güneydoğu Anadolu olaylarını Milliyet'e değerlendiren sorunu "al-yası Kuruluş" olarak nitelendir-di ve "Meslek, Türkiye toprakla-rından bir parçası koparılmış-tır" dedi... "Nasıl siperde birlikte savaşmış isek, Türkiye'nin güçte devlet olması yolunda da işbirliği içinde olmamız gerekir" dedi...

Orduyu bu işin içinden çekmeliyiz diyen DYP lideri Jandarma, anti-terör birimleri ve polis aracılığıyla demokratik biçimde mücadele etmeliyiz. Olayları kısa sürede bitireceğiz iddiasıyla dehşet hareketine girismeyeliyiz şeklinde konuştu

Yasa vardır ve zaman zaman işlemler çekilmiştir. Türkiye'de milli birliği sağlanmasa için iki unsur vardır: Birliklik, diğer demokratikler. Bu iki unsur işlemleri güçlendirir bütünlük sağlar. Meslek, ekonomik değil. Meslek, Türkiye topraklarından bir parçası koparılmış oluyordur.

Bugün ülkemizde dil bakımından, folklor, mutfak, kültür bakımından yöresel farklılıklar vardır. Ancak Türkiye'de önemli bir ayrılık sebebi olduğuna inanmıyoruz. Anadolumuzun bir bütünlüğüdür. Kültür dilini ve konuşan vatandaşlarımız vardır. Ancak böylece Cumhuriyetimizin sadık vatandaşlarıdır. İhtilal Savaşı'nda bizle birlikte çalışmışlardır. İzzetli dirken, yekit düşmüş, Kuva-yı Milli-

ye'de yekit düşmüş vatandaşlarımız çoğu Doğuludur. Nasıl siperde birlikte savaşmış isek, Türkiye'nin bugün güçlü devlet olması yolunda da işbirliği içinde olmamız gerekir. "KÖKÜ DIŞARIDA" DYP lideri, Güneydoğu'daki olayları değerlendirmeyi sürdürürken, şöyle dedi: "Bugünkü görüşümü ile siyasi Kuruluş, Türkiye topraklarından çıkmıyor. Türkiye topraklarında yaşayan vatandaşlarımız böyle bir ayrılık hareketini içinde değil. Kökü dışarıdır. Bunun bir bölümü komplo ülkelerde siyasi ve askeri çabaları yapmaktadır. Demokratik çözümümüz, dostlarımızla Batı'dan gelen ülkelerde yayın yapmaktadır. Bu bir tez haline getirilmelidir. Bu tez, bir süre sonra da aktar-

yon ve askeri hareket haline getirilmelidir. Bu tez aslı tezi ortaya konmalıdır. Yurt dışında bu çabaları yapan casuslar, kurşunlar, insan hakları dernekleri, Avrupa Parlamentosu'na ve tüm siyasi kuruluşlara Türk tezi açıklanmalıdır. İçsivil komplo ülkelerdeki komplo, bombalar, yaralanmalar o ülkelerle oturarak konuşarak salınamaz çözümlerdir. Gerekirse mecrayla uygulamasıyla."

Cindoruk, Türkiye'de bu olaylara karışmayan bölge halkına şefkat davranmasını gerektiğini söyledi. Cindoruk, şöyle dedi: "Bunlara Türkiye Cumhuriyeti'nin adı, şefkat ve güçle ödenecek postermelidir. Bunları sırtakçı ceterleri himayesine terk etmemelidir. Alacağımız her tedbir hukuk devleti tedbirleri içinde alınmalıdır. Orduyu bu işin içinden çekmeliyiz. Jandarma, anti-terör birimleri ve polis aracılığıyla demokratik biçimde mücadele yapmalıdır. Olay kısa zamanda bitireceğiz iddiasıyla dehşet hareketine girismeyeliyiz. İnançlı yaklaşımla çözümlenmelidir."

Cindoruk, sorunun ekonomik görülmesi halinde çözümlenmeyeceğini, çünkü dünyanın pek çok yer-

indeki ayrılmış hareketlerin zengin ülkelerde olduğunu belirterek, sözlerini şöyle tamamladı: "Bugünkü olayın dibinde, Türkiye Cumhuriyeti'ne yaranmaz olan, demokratik rejime zaman zaman ara verir olmayan vardır. 25 senede Türkiye için sayısız yapmıştır. İç ara rejim kırık dönmeleri yaşamıştır. Biz, birbirimizle uğraşırken, sırtakçı gruplar Türkiye'de zaman geçirdi insanlara kapı açmışlardır. Türkiye, Cumhuriyet'i demokratik olarak içlerine parlatmasın ve partilerial kopmaz, birtarafa sırtakçı yapmış koymaz, buhakkalarını zaman ve Ankara'da güçlü, kuvvetli ve birlik ve beraberlik içinde olursa Doğu'da da hiçbir bedel olmaz. Ayrılmış güçler de zaman geçirdi insanlara kapmaz."

Siyasi Kuruluş'un Güneydoğu'daki olayları değerlendiren DYP lideri Hüsamettin Cindoruk, bugünkü görüşünü şöyle açıkladı. Türkiye topraklarından çıkmadığını söyledi. Bu topraklarda yaşayan halkın böyle bir ayrılık hareketi içinde olmadığını, kökünü dışarıda olduğunu belirtti

22.3.1987

İşkence davası

65 yaşındaki Zulfukar Bayram'ı döverek öldürdükleri iddiasıyla 6 jandarma eri ve karakol komutanının yargılanmalarına başlandı Bayram'ın eşi, Kocami başçavuş öldürdü" dedi

DIYARBAKIR, (hha)-Pirinciçlik Karakol Komutanı Asubay Başçavuş Mustafa Hasturk'un yargı lanmalarına başlandı

Diyarbakır 1. Ağır Ceza Mahkemesinde görülen davada tutuklu sanıklar jandarma eri Nuri Eroğlu, Tunçay Öztürk, İbrahim Doğru ile Aziz Danışman ve tutuksuz sanıklar Pirinciçlik Jandarma Karakol Komutanı Asubay Başçavuş Mustafa Hasturk, jandarma eri Yılmaz Çimen, Aydın Kılıncı hazır bulundular

Zulfukar Bayram'ın eşi Emma Bayram ifadesini eşini evine gelen Pirinciçlik Jandarma Karakol Komutanı Mustafa Hasturk'un sopa ve silah dıpyayık dövdüğünü öne sürerek "Eşimi başçavuş öldürdü" dedi

Tutuklu jandarma erleri Nuri Eroğlu, Tunçay Öztürk, İbrahim Doğru ve Aziz Danışman, komutanlarının emriyle kove gittiklerini, evde haklarında gıyabi tutuklama kararı bulunan Hasan Bayram'ı bulamadıklarını, koyuları toplayıp karakola ifade vermek için götürürken teğni, sınıpı saldırıya uğradıklarını öne sürdüler

22.3.1987

ACI KİMLİK TESPİTİ

Ölü terorist, "milli" atıcı

Dicle'de ölü ele geçirilen 4 terositten birinin, Türkiye şampiyonu atıcı Mehmet Akgun olduğu anlaşıldı. 27 yaşındaki Akgun, Beden Terbiyesi'ndeki işinden "sakıncalı" gerekçeyle çıkarılmıştı ve bir ay süreli kayıptı

Talat POLAT

DIYARBAKIR, (hha) - PKK'nın 21 Mart "Nevruz" kutlaması "eylem günü" ilan etmesi nedeniyle çok sıkı güvenlik önlemleri alındı. Felsefe okunması ve adeta ko-

mande aygıtı oranın sınır boyunda sıkı kontrol edildi. Son 11 günde 94 ada 10 tutulmuş ve 10'ünden PKK'ya düşürüldü

Oluşturulan Dicle'de güvenlik güçleri girişimleri 4 terositten birinin "milli" atıcı olduğunu 27 yaşındaki Mehmet Akgun olduğu bildirildi

Birkaç yıl önce sine ka- der Beden Terbiyesi Bölge Müdürlüğünde görevli görevli bekçilik yapan Mehmet Akgun'un isten "sakıncalı" gerekçeyle "çıkardıkları" sonra kayıplara karıştığı bildirildi. Türkiye Eski Milli Atıcılık

Şampiyonları olan Mehmet Dursun; evli ve üç çocuk babası Mehmet Akgun'un öğrenmesi olduğunu belirterek, şöyle dedi

"Onu çoktan beri arıyorduk. Milli Takima yeniden alıp Avrupa'ya gönderecektik. Bir türlü bulamıyorduk. Birkaç sefer evinden de sor-duk. Alması de onu arıyordu. Bir süre sükünetimce gözaltına alıp birakılmıştı."

Atıcılık Milli Takımı sporcularından olan Mehmet Akgun, 50 metre gençler İngilita maçında 193 puanla Türkiye rekorunu elinde bulunduruyor.

Ölü ele geçirilen terosistlerin üzerinden "Nevruz eylem planları" çıktı

Haine 7 koldan OPERASYON

Terosistlerin, 17 koy korucusu 5 muhtar ile operasyonlarda reberlik eden köylüleri öldürmeyi ve önemli tesislere saldırımanın yanı sıra sağlık ekibi kaçırmayı planladıkları ortaya çıktı

1 terosist yakalandı Hainlere yardım eden 5 kişi ile şüpheli 11 kişi gözaltında

DIYARBAKIR (hha) - Beytişşebap ve Dicle'de güvenlik güçleriyle girişimleri çatışmada ölen terosistlerin üzerlerinde "Nevruz eylem planları" çıkartıldı

Terosistlerin hafta içinde bazı koy korucuları ile 5 muhtar ve operasyonlara reberlik eden köylü yurttaşları öldürmeyi ve planladıkları arasında, 5 ölümleri hedef seçen terosistlerin, önemli tesislerin yanı sıra sağlık ekibi kaçırmayı da planladıkları anlaşıldı. Ölü ele geçen terosistlere yardım ve destek edenler de ayrı notaların yardımıyla belirlendi. Terosist eyleme geçmeye fırsat bırakmadan ele geçirmek için bölgede yeniden 7 koldan operasyonlara başlandı. Terosistler yardım ettikleri anlaşılan 5 köy ile şüpheli 11 kişi de gözaltına alındı

Hakkâri'nin Beytişşebap ilçesine bağlı Dereeler Köyü yakınlarında güvenlik güçleri ile girişimleri çatışmada ölü ele geçen terosistlerin, sınır ötesi deki toplama merkezinden aldıkları talimatla, 17 koy korucusu, 5 muhtar ile operasyonlarda reberlik eden köylü

Talat POLAT

yurttaşları öldürmeyi planladıkları anlaşıldı

İshbarat birimleri, Türkiye-Irak sınır boyunda Nevruz nedeniyle 5 askeri noktayı da hedef seçen terosistlerin, Habur Türkiye-Irak sınır kapısı, Sürmek TV verici istasyonu, Türkiye-Irak petrol boru hattına da saldırılmayı planladıklarını belirledi

Terosistlerin ayrıca sınır yakın sağlık birimlerinde Irak takti tampion bölgeye doktor kaçırmayı, ilaç gasp etmeyi planladıkları da ortaya çıktı

Dicle'de ölü ele geçen terosistlerin "Nevruz Haftası nedeniyle" 2 muhtarın evi ile dağlık alanlarda kuşluk karakolları bombalı ve silahlı saldırı planladıkları anlaşıldı

Terosistlerin ayrıca Pirinciçlik Üsünü de saldırı için fırsat kolladıkları, ele geçen or- gützel belgelerde görüldü

Oluşturulan Dicle İlçesi'nin Kayı Köyü yakınlarında bolucu çete mensubu bir terosist sağ olarak ele geçirildi

Önceki gün öldürülen 4 kişi ile birlikte olduğu ve bölgedeki birçok eylemlerin faili olduğu anlaşılan bu terosist üzerinde bir Kalagınok, bir tabanca, 5 el bombası bulun du. Yer gösterme çekiliye de 50 kilo dinamit daha ele geçirildi

22.3.1987

21 PKK'linin idam dosyası komisyonda bekliyor

ANKARA, (Tercüman) - Girişimleri bölücü eylemler sebebiyle haklarında çeşitli mahkemeler tarafından verilen idam kararları kesinleşmiş 21 PKK'linin dosyaları Meclis Adalet Komisyonu'nda görüşülme- k için bekliyor

TBMM Adalet Komisyonu'nda halen çeşitli suçlardan idam cezasına çarptırılan 136 kişinin dosyaları bulunuyor. Bunlardan 76'sı 50, 11'i sağ anarşik suçlardan idam cezasına çarptırıldı. 41 kişi de adı suçlardan idama mahkûm edildi. İdamlikler arasında Mısır büyükelçiliğini basarak 1 emniyet görevlisi

öldüren 4 Filistinli de bulunuyor.

İDAMLIK PKK'LILAR

Meclis Adalet Komisyonu'na, Doğu ve Güneydoğu Anadolu'da kadın-çocuk demeden yaptıkları insanlık dışı katliamlar sebebiyle yakalanan ve bağimsız Türk mahkemeleri tarafından idama mahkûm edilen 21 PKK'linin adları şöyle:

"Mehmet Kayı, Şükri Çökten, Mümin Ağaçkaya, Mustafa Sarıkaya, Mehmet Yalçınkaya, Ali Gün, Sayın Binici, Eaver Özen, Musa Turhan, Bedrettin Çaylak, Sabri Ok, Muhterir Dolayır, Sadrettin Aydınlik, Hamit Çevik, Ahmet Öğretmen, Musa Çelik, Salih Sezgin, Hasan Çelik, Musa Aslan, Davut Ürkün ve Alaattin Akçay."

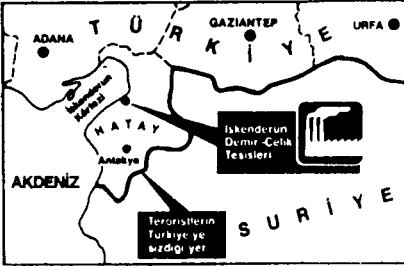
İdam dosyaları TBMM'ye gelişi sırasında göre Adalet Komisyonu'nda ele alınacak, komisyonun her idamlık hakkında hazırlayacağı rapor daha sonra Meclis Genel Kurulu'nda görüşülecek. Genel kurulda alınacak karar gereği idam infazları, belirlenen ceza kurumlarında yerine getirilecek.

Dalan'a "Kürtçülük" sorusu

KOPENHAG, (Hürriyet)-İstanbul Üsküdar Belediye Başkanı Bedrettin Dalan, Kopenhag Belediye Başkanı Egon Weidekamp ve Holla mendi Başbakan Svend Jacob- sen'i ziyaret ettikten sonra du- zümlüğü basın toplantısında, valinin emrelerini soru yapı- nuruna tutuklu Özdemir son günlerde tutarınan "Kürt- çülük" konularına ilişkin so- nularını cevaplandırarak Dalan- "Bizim 10. meselelerimiz başkalarının karışması, konuların çirke girilmesi, nezaket kurallarını aşmaları olur" dedi

Demir - çelik fabrikalarını havaya uçurmak isteyen terör timinden 3 kişi yakalandı...

Hedef, İskenderun Çelik'ti

● Suriye'den sızan 5 kişilik bir terör timinden, 3 terörist, yapılan operasyon sonucu 97 kilo patlayıcı madde ile birlikte ele geçirildi.

● İkinci Suriyeli, bir Türk olan teröristlerin İskenderun Demir-Çelik Fabrikalarını havaya uçurmak ve bazı tesislere sabotaj yapmak için geldikleri ortaya çıktı.

Oktay ÖZESKİCI

ANKARA (Hürriyet) - İskenderun Demir-Çelik Fabrikalarını havaya uçurmak ve bazı tesislere sabotaj yapmak için bir beş kişilik bir terör timi Suriye'den Türkiye'ye sızdı ve yapılan operasyon sonucu üç teröristin yakalanarak tutuldu. Terör timinin başlıklarını savuşturan üst düzey birlik üyesi azizime Hatay'da görev çalı bir operasyon düzenlendi. Operasyon sonunda beş kişilik terör timinden iki Suriyeli ve bir Türk olan üç terörist, daha önce bir arada vuruldu. Sakatları patlayıcı maddeleri mirası suçunu yakaladıkları kişilerin suçu sona erdimi öldürdü. Belirtilen Operasyon sonunda 97 kilo patlayıcı madde ile birlikte üç teröristin suçu ortadan kaldırıldı. Üst düzey emniyet yetkilileri terör timinin güzebe sınırından topraklarımızı girme-

laman o bölgede açılan gerilla kampılarına gitimi gözetim zamanı Türkiye'ye girecek Doğu ve Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nde temasları karlı eylemler yapan PKK'cular, bu kez de Suriyelilerle, Türkiye için hayatı önemli olan tesislere sabotaj yapmak amacıyla anlaşılıyor. Savunma Bakanlığı'ndan alınan bilgiye göre, Suriye'den terör timinin, Hatay ve İskenderun bölgelerinde uydurucu çabalarını yapmaya başladıkları, ancak şüpheli çekimleri üzerine güvnlük kuvvetlerine sıkı takibe alındığı belirtiler

rinin belirlendiğini patlayıcı maddelerin de daha önce bir arada güz bölümlerine yerleştirilerek Türkiye'ye gönderildiğini söyletiler. Emniyet yetkilileri İskenderun Demir-Çelik Fabrikasını hedef olarak seçen terör timinin, Hatay ve İskenderun bölgelerinde uydurucu çabalarını yapmaya başladıkları, ancak şüpheli çekimleri üzerine güvnlük kuvvetlerine sıkı takibe alındığı belirtiler

İŞTE HAIN PLAN Suriye'deki gerilla kamplarında eğitim görüp Güneydoğu'da uydurucu eylemlere girişen PKK'nın nişanesi 5 terörist, vurulmuş Hatay'dan sızdı. Terör timinin hedefinin İskenderun Demir-Çelik Tesisi olduğu ortaya çıktı.

23.3.1987

yandan Alman ikinci kanal televizyonu ZDF tarafından hazırlanan programda, ayrılıkçı Kürtlerin propagandasını yapan bir film yayınlandı.

Almanya'daki Türkler için hazırlanan programın benzeri arından yayınlanan filmde, Türkiye'nin bir bölümünü "Kurdistan" olarak gösteren bir Türkiye haritası da bu arada ekrana geldi.

Bölucelerin faaliyetlerinde bir kültür faaliyeti gerçekleştirildi. Bu arada, "Nevruz Bayramı" konusundaki bu bilgi verildi. Bu arada, ZDF Televizyonu'nun "Türkiye Mektubu" adlı programından bir bölümü, "Kürt Halk Şenliği" adlı bir de film gösterildi. Bu arada, İnanç Hakkı Konuşmaları Türkiye'de Kürtlerin eğitimine dair bir bildiri yayınladığı duyuruldu. Bonn'da faaliyet gösteren Kürt Enstitüsü'nde çocuklara nasıl eğitim verildiği, bilgisayarlarla Kürtçe Almanca öğretimin nasıl gerçekleştirildiği gösterildi. Aynı zamanda, Almanya'da yaşayan Türkler, Hürriyet burdurunu arayarak Alman televizyonunu kinadılar. Bu arada, "Nevruz Bayramı" nedeniyle bölücü grupların tedbir hareketlerinde bulunmasını önlemek için Almanya'da güvenlik kuvvetleri bir araya gelmiş. Almanya'daki Türk temsilcileri ve Türk Halkı Yürütme Kurulunun güvenlik kuvvetleri bir araya gelmiş. Almanya'da yaşayan Türkler, Hürriyet burdurunu arayarak Alman televizyonunu kinadılar. Bu arada, "Nevruz Bayramı" nedeniyle bölücü grupların tedbir hareketlerinde bulunmasını önlemek için Almanya'da güvenlik kuvvetleri bir araya gelmiş. Almanya'daki Türk temsilcileri ve Türk Halkı Yürütme Kurulunun güvenlik kuvvetleri bir araya gelmiş.

Alman küstahlığı

Federal Alman İkinci Kanal Televizyonu ZDF tarafından hazırlanan ve "Nevruz Bayramı" nedeniyle yayınlanan programda, Türkiye haritasında bir bölüm, "ayrılıkçıların bölgesi" gibi gösterildi. Yayın, gurbetçilerimizin protestosu ile karşılandı.

FRANKFURT (Hürriyet) - Federal Almanya'da dün den itibaren kutlanan Şiilerin Nevruz Bayramı nedeniyle hükümet bir yandan ülke çapında önlemler alırken, diğer

22.3.1987

ZDF Türkiye programında Kürt propagandası yaptı

KÜST AHLIK

● Gurbetçilerimiz Türkiye adı altında yayınlanan programda Kürt propagandası yapılmasını şiddetle kinadılar ve "Türkiye mektubu mu yoksa Kürt mektubu mu?" dediler.

FRANKFURT (Tercüman) - Cumartesi günü Alman televizyonu 2 programı ZDF te yayınlanan Türkiye programında Bonn Kurdistani Enstitüsü Başkanı Yektâ Çeylan'ın ekranlara getirilmesi ve "Türkiye'de Kürtlere baskı vardır" gibi objektif olmayan görüşlere yer verilmesi vatandaşlarımız arasında üzüntü yarattı.

Amur'dan kurtuluşunda Kürt diye ayırım yapmaya başladılar. "Türk programında böyle Kürt haritası gösterildi. Kürt haritasına yer verilmesi karşısında şaşkına döndük. Türkiye'de Türk-Kürt diye ayırım yok, nerede görülmüş. Bu tür şeyler çok çirkin, bizim böyle şeylere ihtiyacımız yok. ZDF'nin böyle propagandaya alet olması çok yazık..."

Amur'dan kurtuluşunda Kürt diye ayırım yapmaya başladılar. Ö zaman Türk-Kürt ayrımı yoktu. Sımdı bazı kışkırtıcı sirtları

OLAYIN İÇİNDEN

Dostluğa yakışmadı

ZDF'de 15 günde bir yayınlanan "Türkiye Mektubu" nun zarf, Almanya'daki bazı kişilere zaman zaman açılır. "İhtiyaçla, dostluğa yakışmaz" gördükler ve sezer tepdikür, sonra da "Türkiye" sunukur.

Önceki gün ZDF'deki zarf yine açıldı, içine "dostluğa, komşuluğa, devlette hukukuna aykırı" gördükler, sezer ve haritalar konuktu. Almanya'nın misafiri Türkler'e "işte mektubunuz" diye sunuktu.

21 Mart, "Nevruz Günü" dolayısıyla, Türkiye Mektubu'nun üzerine, dünya haritasında yer olmayan bir "sezer" in adı yazıldı, Türkiye Mektubu, "Kurdistan Mektubu" oldu!

ZDF kima hizmet ediyor. Bir tek Kürtler mi var. Yayın-

5 hainin kimliği belirlendi

Hüsamettin KARANFİL

ŞİRT (Tercüman) - Hakkari'nin Beysüşşebap ilçesi Dereceler muntkasında güvenlik kuvvetleriyle girdikleri müsademe sonucu öldürülen teröristlerin 5 üyü kimlikleri ve kahıllıkları evlemleri tesbit edildi.

Öldürülen bölücü teröristlerin belli olan kimlikleri şu şekilde:

Selahattin Günâk (Kod adı Doğu Seyvan) Kasım 1960 doğumlu. Şırnak'ta 12 köyü yönetmiş. Grup sorumlusu.

Arif İke (Kod adı Sarı Akıl) Yusuf oğlu. 1970 doğumlu. Şırnak Gazipaşa

Abdullah Kaplan (Kod adı Sarı Hasan) oğlu. 20 yaşında. Şırnak'ta 12 köyü yönetmiş. Grup sorumlusu.

Ramazan Kaydi (Kod adı Sarı Hüsnü) oğlu. 1964 doğumlu. Şırnak'ta 12 köyü yönetmiş. Grup sorumlusu.

Habib İsay (Kod adı İsmail) oğlu. 1964 doğumlu. Şırnak'ta 12 köyü yönetmiş. Grup sorumlusu.

Ölü olarak ele geçirilen 5 PKK militanının 1 Kasım 1985 tarihinde Şırnak Behrami köyüne baskın düzenleyerek geçiren koy korucularının silahlarını gasbedip örgüte götürdükleri 25 Mart 1986'da Şırnak Dedelerden de jandarma

de müsademe yapıp bir astsubay ve bir eri şehit ettiler. 1986 yılı Eylül ayında Beysüşşebap ilçesinin Balı köyünde bir askeri konvoyu pusu kurup bir binbaşı ve 9 eri şehit ettiler. Bu son olarak bir süre önce Çaldıran'ın Taşdelen köyüne baskın düzenleyerek koy korucularının eşi ve çocuklarından 14 kişiyi kaçırdıkları kesim olarak tesbit edildi.

Ölü yandan güvenlik kuvvetlerinin bölgede tedbirlerini arttırdıkları belirtildi. Mektuplara müsu kurulu ile geçiren arazi karekolları kurulduğu bölücü örgütlerin eylemlerine karşı Şırnak Dedelerden Dereceler Harışuna Erhan, Bakırgeçe Çizme Nusaybin

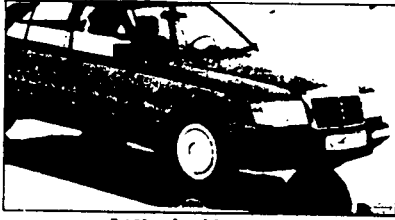
İki kez Suriye sınırı boyunca çok yönlü tedbirlerin alındığı, PKK'nın barınak ve sığınak bölgeleri olarak seçtikleri çok sarp ve kayalık bölgeleri olan İdil Vadisi boyunca yükselen AKAlt, Demirtape, Meşe, Kaydağlarının en sarp noktalarındaki mağara kısımlarına kadar arama ve operasyon yapıldığı, vurucu timlerin görev aldığı operasyonlarda eşkiyanın izini bulmak için Alman ve Sivas Kanğal köpeklerinden de yararlanıldığı belirtildi.

Ayrıca önumuzdaki günlerde karlı muntkalarda araç muhımmat ve asker taşıyacak olan kar ustaları ve makineli silahları getirilerek, kış mevsiminde çok karlı arazilerde kullanılabileceği bildirildi.

İşte bölücü, işte komşularımız

PKK'ya Sofya'dan araba Atina'dan büro

Özellikle son bir aydır Türk düşmanlarına aşırı destek veren Yunan hükümeti son olarak da bölücü PKK'ya Atina'da büro tahsis etti

Apo'ya kıızı Mercedes
Sofya hükümetinin PKK lideri Apo'ya Kintex şirketi vasıtasıyla ulaştırıldığı kıza Mercedes, eşkıyanın döktüğü onca masum kana nazire turmuz renkte... Bulgarlar hediye arabayı güvenli olsun diye zorlamayı da unutmamışlar.

Terör karargâhı

Atina'da Zoodoku Pigis sokağı 36 numarada faaliyet gösteren PKK burasını "Kurdistan Millî Kurtuluş Cephesi" karargâhi olarak kullanacak Papandreu PKK'cılara 36 25 889 numaralı bir de otomatik telefon tahsis etti

Sofya'dan da Mercedes

Kadın-çocuk demeden katliamlar yapan bölücü PKK'ya Sofya'nın hedyesi de lüks bir kırmızı Mercedes araba oldu. Ünlü Kintex şirketi aracılığıyla ulaştırılan lüks arabayı gönül rahatlığı ile kullanan Apo 5 ayrı plaka takıyor

Emni PAZARCI

ANKARA, (Tercüman)- Bir yandan soydaşlarına karşı uyguladığı "Bulgarlaştırma" politikasını hür dünyanın bütün tepkilerine rağmen sürdürülen Bulgaristan'ın, diğer yandan da Türkiye'deki bölücü unsurlara destek verdiği, kesin bir şekilde belirlendi. Kanlı cinayet sebebi PKK'nın lideri Abdullah Öcalan'ın milyonluk

"kıızı Mercedes"ini Bulgarlar'ın hediye ettiği ortaya çıkarıldı.

Bulgarlar'ın "paravan" olarak kullandıkları dış ticaret şirketleri "Kintex"i PKK ile iyi ilişkiler içine girmek amacıyla yönlendirdikleri öğrenildi. 12 Eylül öncesi Arjantin'den ithal ettiği silahları "Marlborocular" vasıtasıyla Türkiye'deki yasa dışı örgütlere satan ve ticaret amacıyla transit geçişi yapma-

şı gereken TIR'larıyla "Apo'cular"ın silah dağıtıtığı yolundaki bilgiler, Askerî Mahkeme dosyalarına geçen "Kintex", jüridi de "PKK cinayetlerini mükafatlandırmak" için görevlendirildi.

Güneydoğu Anadolu'ya sürdüğü militanları düşükleri zor durumdan kurtulmak için çirpimden, Suriye ve İsviçre'deki lüks hayatı, sık sık Türk ve yabancı basınında yer alan Abdullah Öcalan'ın kullandığı 50 milyonluk kıızı "kıızı Mercedes"inin "Kintex" tarafından 1985 yılında hediye edildiği, güvenlik birimlerine belirlendi.

Alınan bilgilere göre; Bulgarlar, hediye Mercedes'i Apo'ya göndermek için, dış ticaret şirketi Kintex'i görevlendirdi. Cinayet sebebi PKK'nın lideri Öcalan'a hediye edilen Mercedes, Yunanistan üzerinden Lübnan'a gönderildi ve burada PKK militanlarına teslim alındı. Apo'nun Suriye'de asıl plaka numarası 55200133 olan 50 milyonluk Mercedes'in plakasını zaman zaman değiştirerek, 5 ayrı plaka kullandığı öğrenildi.

Kanlı cinayet sebebi, PKK'nın elbabaşı Öcalan'ın Bulgar hedyesi Mercedes'inin son olarak Lübnan'da görüldüğü bildirildi.

PKK Atina'da büro açtı

Ahmet ŞENOVA

ATINA, (Tercüman)- Masum ve savunmasız insanları kadın çocuk dileden kurbanına dizen bölücü eşkıya, bu eylemlerini "Millî Kurtuluş Savaşı" diye yutturmak ve FKÖ gibi bir "millîlerarası statü" kazanmak amacıyla Yunanistan'ın başşehri Atina'da Zoodohu Pigis sokağı No: 36'da bir büro açtı.

Vahşi cinayetlerle masum çocukları bile gaddarca öldürmekten çekinmeyen bölücü eşkıya, 36 25 889 no.lu bir telefonu da büroya bağlatarak burayı "Kurdistan Millî Kurtuluş Cephesi" (ERNK) bürosu olarak kullanacağını açıkladı. PKK'nın bir yan örgütü olan "Cephe", adı geçen karargâhtan yabancı gazetecilere, Avrupalı dostlarına yalan haberler üreterek, olayları çarpıtmaya çalışacak.

Bu arada karargâh hemen faaliyete geçerek yalan ve ihanet tohumları saçmaya başladı. ERNK imzalı bir bildiri hazırlayan büro, kendilerini masum göstermeye çalıştı.

İHYANI...

Bildiride, "Kurdistan toprakları" diye iddia ettikleri bölgenin 4 parçaya bölündüğünü ileri süren bölücü eşkıya, PKK'nın birleşme amacıyla ayaklanma ve isyanlar başlattığını itiraf etmekte de geri kalmadı. Bu defaki "isyan"ın öncüklerden tamamen farklı olduğunu iddia eden hainler, "PKK, mukavemetçi geleneklerimiz içinde sömürgeciğe karşı mücadeleimiz sembolü olmuştur" diye de bobülendiler.

Bildiride devamla, "Nerraz'ın yiddönümünde, haklarımızı örgütlenme sembolü olan Kürdistan Millî Kurtuluş Cephesi (ERNK) kurulu. ERNK kurulduğundan bugüne kadar Türk sömürgecisi Türkiye'yi çıkmaz sokaklar, büyük işler beğardı" denilerek işlenen cinayetler haklı gösterilmeye çalışıldı.

Cephe, 24 Mart'ta bir basın toplantısı düzenlenerek, sözde devârlarının geniş olarak anlatılacağına da duyurdu.

Bir yeraltı sığınağı ortaya çıkarıldı

Mardin'de 3 bölücü öldürüldü

Ateşle karşılık verdiler

Mardin'in Derik ilçesine bağlı Atlı köyünde yer altındaki sığınakta sıkıştırılan teröristler güvenlik kuvvetlerinin teslim ol çağrısına ateşle karşılık verince çıkan çatışma sonucu 3 terörist ölü olarak ele geçirildi

Kızı devam ediyor

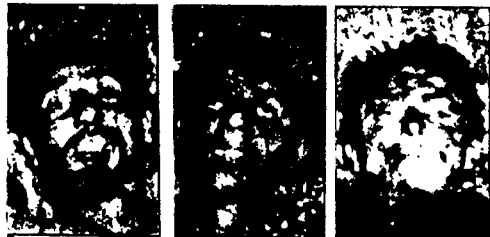
Yetkililer sığınanın büyük olduğunu ve kazının devam ettiğini, diğer teröristlerin sağ veya ölü olarak ele geçirilmesine çalışıldığını belirttiler

Eski CHP'li Türk'ün yeğeni

Mardin'in Derik ilçesinde ölü olarak ele geçirilen teröristlerden biri eski CHP milletvekili Ahmet Türk'ün yeğeni Süleyman Erdem

Traktörleri yakmışlar

Teröristlerin çeşitli soygun ve öldürme olaylarının failileri oldukları ve Ceylanpınar'daki traktörleri yaktaıkları belirlendi

Metin AKKOÇ

DIYARBAKIR (Tercüman)-Mardin'in Derik ilçesine bağlı Atlı köyü Yukarı Menteşe mezarında yer altındaki bir sığınakta kısırlan 3 terörist ölü olarak ele geçirildi. Teröristlerden birinin eski CHP'li parlamenterlerden Ahmet Türk'ün yeğeni olduğu açıklandı

Diyarbakır Sıkıyönetim Komutanlığı yetkililerinden alınan bilgilere göre, bir ihbarı değerlendirilen güvenlik kuvvetleri Derik'in Atlı köyüne bağlı Yukarı Menteşe mezarında bölücü eşkıyaya ait bir sığınak ortaya çıkardı. Sığınakta bulunan bir grup teröristi güvenlik kuvvetlerinin "Teslim ol" çağrısına ateşle karşılık verince silahlî çatışma çıktı. Yaklaşık 2,5 saat süren çatışma sonucu 3 terörist bir adet M-16 oto-

matik silah, 1 adet Smirnof marka otomatik silah, 3 el bombası ve fazla miktarda cephane ile örgütsel doküman, ayrıca bir piknik tüpü ve çeşitli miktarda gıda maddeleriyle birlikte ele geçirildi.

Ele geçirilen teröristlerden birinin eski CHP parlamenter Ahmet Türk'ün yeğeni Süleyman Erdem olduğu tesbi edildi. Diğer iki teröristin kimlikleri ise henüz tesbit edilemedi. Olay yerinde Mardin Tuğay Komutanı Tuğgeneral Oluy yerinde Mardin Tuğay Komutanı Alay Komutanı Binbaşı Erhan Çağatay, Mardin Valisi Alaattin Turhan incelemelerde bulundu.

Ölü olarak ele geçirilen 3 teröristin bugüne kadar UYP'li emcunun üyesi Cezail Temorli'nin öldürülmesi, Cemil Özgül'e ait sahtiyedeki 33 milyon liranın gasp edilmesi, Kozuk köyü muhtarının öldürülmesi ve ayrıca Ceylanpınar

Üretme Çiftliği'ndeki traktörlerin yakılması olayına katıldıkları da kesin olarak tesbit edildi.

Yetkililer bölgede operasyonların devam ettiğini, diğer teröristlerin de ölü veya sağ olarak ele geçirilmesine çalışıldığını söylediler.

Sığınanın yakınlarında bulunduğu Atlı köyü eski CHP'li parlamenter Ahmet Türk'ün köyü ve bu köyde Ahmet Türk'ün "kasrı kaoca" adlı şatosu bulunuyor. Halen Diyarbakır Sıkıyönetim Askerî Mahkemesi'nde tutuklu olarak yargılanmakta olan Ahmet Türk'ün şatosunda, bir süre önce PKK lideri Abdullah Öcalan'ın konuşmasının yer aldığı bir kasovide gerçekleştirildi. Ahmet Türk'ün örgütle ilişkisi olduğu gerekçesiyle tutuklanıp yargılanmasına başlanmıştır.

Cumhuriyet
23.3.1987

Şırnak'ta bir erimiz şehit edildi

DIYARBAKIR (Cumhuriyet) — Siirt'in Şırnak İlçesi'nin Belveren Köyü yakınlarında ayrılıkçı militanlarla güvenlik kuvvetleri arasında önceki gün meydana gelen çatışmada bir erimiz şehit oldu, bir terörist de ölü olarak ele geçirildi.

Güvenlik kuvvetlerinin bölgede operasyonlarını sürdürürken meydana gelen olayda, teröristlere yakınlık ettiği iddia edilen dört yankin çok sayıda örgütsel dokümana ele geçirildikleri bildirildi.

Çatışmada şehit edilen erimizin Samsunlu Selami Hoşgez olduğu anlaşıldı. Hoşgez için dün Siirt'te bir tören düzenlendi. Törende konuşan Sıkıyönetim Kurmay Başkanı Yarbay Atalay Kocatepe, "Biz silahlî kuvvetler olarak insanca davranmadığımız için bölücü eşkıyanın hedefi durumuna geliyoruz" dedi. Cenaze daha sonra toprağa verilmek üzere Samsun'a gönderildi.

Demokratik Hürriyet 25.3.1987

Avrupa'da bölücü kampanya

Haber Merkezi — PKK dün Türkiye aleyhindeki kampanyasını Avrupa başkentlerinde sürdürerek Brüksel, Londra ve Atina'da basın toplantıları düzenledi. Her üç basın toplantısında da aynı iddialara yer veren PKK'nün cephe örgütü ERNK'nin sözcüleri Türkiye'nin Güneydoğu Anadolu ve Irak topraklarında gerçekleştirildiği askeri operasyonların Avrupa kurumları tarafından kınanması için çağrı yaptılar. Brüksel muhabirimiz Hadi Uluşengül'in bildirdiğine göre Brüksel'deki basın toplantısında ERNK'nin sözcüsü PKK'nın silahlı direnişe geçtiği üç yıldan beri

toplam 600 çatışma olduğunu, bu çatışmalarda 2 500 Türk askeri, 150 köy korucusu ve 45 polis öldürüldüğünü iddia etti. Sözcü, Apocu militanların 19 Ekim 1986'da Mardin'deki Amerikan radar tesisinin tahrip edilmesini olayından sorumlu olduklarını da sözlerine ekledi. Brüksel'deki basın toplantısında hazır bulunan ve mesleği pazlık olan Bekiça Sosyalist Partisi'nin Avrupa Parlamentosu'ndaki milletvekili Jeff Ubrugs da Kürt halkının mücadelesinin Avrupa Parlamentosu tarafından desteklenmesi için girişimlerini sürdüreceğini duyurdu.

Ubrugs AET hükümetlerinin Türkiye'nin Kürdistan'daki tutumundan dolayı Ankara'yı kınamalarını istedi. Toplantıda PKK lideri Abdullah Öcalan'ın bir çağrısını okuyan ERNK sözcüsü Irak'ta kaçırılan Türk mühendis Atilla Çelikel olayıyla örgütün hiçbir ilişkisi bulunmadığını belirtti. Londra muhabirimiz Ragıp Deraan da ERNK'nin basın toplantısını haberini verirken şunları yazdı: "Londra'nın kuzeyindeki Camden'de düzenlenen toplantıda ERNK militanları Güneydoğu Anadolu halkına büyük ço-

ğunluğunun kendilerini desteklediğini öne sürdüler." Atina muhabirimiz Stelyo Berberakis basın toplantısıyla ilgili şu haberi verdi: "ERNK sözcüsü üç yıl içinde öldürdüklerini öne sürdüğü 2.500 Türk askerinin 200'ünün subay olduğunu iddia etti. Ayrıca aralarında 2 askeri belkopterin de bulunduğu birçok askeri araç tahrip etmekte Türk ordusuna milyonlarca lira zarar verildiğini söyledi. ERNK militanlarından ise 125'inin öldürüldüğü, 30'uunun yakalandığı, 10'unun da yaralandığı ileri sürdü."

Tercüman 25.3.1987

Fransız Libération gazetesine göre Ankara'nın inadı kırılıyor

"Çevik Kuvvet'e izin an meselesi!"

DIŞ HABERLER SERVİSİ

Türkiye'deki NATO üslerinden Amerikan Çevik Kuvveti'nin yararlanmasına Ankara tarafından izin verilmesinin "an meselesi" olduğu ve "belki de bu izin gizli yollarla çoktan verilmiş bulunduğu" iddia edildi. Fransa'nın sol eğilimli gazetelerinden Liberation, Türkiye ile Amerika arasında yapılan Savunma ve Ekonomik İşbirliği Anlaşması (SEIA) tartışmaları ile ilgili geniş bir haber-yorum yayınladı. Diego Solana imzasıyla yayınlanan söz konusu haber-yorumda, Amerika'nın Türkiye ile Mısır'ın Çevik Kuvvet'e üs sağlama konusunda sıkıştırmakta olduğu ileri sürüldü ve Ankara'nın bu konuda şimdiki kadar tavizsiz davranıldığı belirtildi. Kıbrıs meselesi yüzünden Ankara ile Washington arasında soğuyan havanın İran'daki devrime birlikte yeniden ısınmaya başladığı ve Türkiye'nin Ortadoğu'daki stratejik öneminin fevkalade arttığı vurgulandı. SEIA'nın

Belki de izin verildi Amerikan Çevik Kuvveti'ne topraklarında Üslenme izni verilmekte kararlı davranan Ankara'nın Körfez'deki gelişmeler ve Kuzey Irak'taki bölücülerin gemi aza alması yüzünden bu kararı yeniden gözden geçirebileceğini ileri süren gazete, "Belki de izin verildi bile" diyor

da bu yüzden yapıldığı kaydedildi. Fransız gazetesi SEIA'nın üslerin NATO çerçevesi içinde ve Türk yetkililerinin önceden izni alınmakla kullanılabileceğini öngördüğünü, fakat Amerika'nın "Ortadoğu'daki muhtemel çatışmalarda Çevik Kuvvet'in üslerine dahil edilmesi konusunda Türk mütefakirlere (ve bu arada Mısırlılara) baskı yapmakta" olduğunu yazdı. "Son yıllarda Müslüman ülkelerle olan işbirliğine girerek belirlenen Türkiye, üslerin kullanılmasını ihtimalini gündeye kadar resmi yollarla hep reddetmiştir" denilen haber-yorumda, Kuzey Irak'tan hareket eden bölücülerin gemi aza alması sonucu Ankara'nın sözkonusu tavizsiz tutumunu değiştirebileceği öne sürülerek bu iddialarda bulunuldu: "Bu şartlar altında, Çevik Kuvvet'in kabulü belki de bu meseleden (tabii eğer bu kabul gizli kapaklı yollarla çoktan olup bitmişse...)"

Hürriyet 26.3.1987

İngiliz polisi PKK timini arıyor

Londra'da Özal alarmı

LONDRA (Hürriyet) — Kürdistan için Partisi PKK yanlısı bölücülerin Türkiye aleyhindeki protesto eylemlerini Avrupa çapında yaygınlaştırdıkları bir dönemde Londra'ya gelen Başbakan Özal'ın uğrayacağı muhtemel bir saldırıya karşı olağanüstü güvenlik önlemleri alındı. Hürriyet'in Londra muhabiri Faruk Zabcı'nın haberi şöyle: "Güvenlik kaynaklardan elde edilen bilgilere göre, PKK geçen hafta Federal Almanya'dan İngiltere'ye özel bir tim gönderdi. Ancak PKK'nin

Avrupa'daki beşinci takımı olarak nitelenen timin hangi amaçla yola çıktığı öğrenilemedi. Londra'daki Türkiye Büyükelçiliği, Konsolosluk ve Türk Hava Yolları Bürosu'na Nevruz Haftası sırasında gerçekleştirilecek bir PKK saldırısı karşısında İngiliz polisi tarafından sıkı bir biçimde korunuyor. Büyükelçilik rezidansının önünde otomobiller avrılan tüm park yerlerini de iptal edildiği öğrenildi. Hürriyet muhabiri Doğan Uluç, Houston'dan dönüp bilgileri verdi. Houston'daki son gündüz gazetecilerle yine sağlık turu

söhbeti yapan Başbakan Turgut Özal Türkiye'nin AET'ye tam üye olabilmek denemek koşullarını kabul ettiğini söyledi. "AET'ye girerken başımıza çok şey gelecektir. Gayet tabii bir çok şeyi değiştireceğiz. Bugün kabul edilemez gördüğümüz bir çok konuyu o zaman kabul edeceğiz. Biz Türkiye'de herşeyin daha serbest bir ortamda tartışılmasından yanayız ama, Anayasa ve kanunlara uygun olması şartıyla" dedi.

● Bugün Londra'da olması beklenen Başbakan Özal için, "tam alarm" durumu geçen Londra polisi olağanüstü tedbirler alıyor. Geçen hafta Federal Almanya'dan İngiltere'ye sözcü haber alınan "Özal PKK timi" için polis seferber oldu.

● Özal, Houston'da sağlık turlarını sürdürürken yaptığı sohbeti, "AET'ye girerken başımıza çok şey geleceğini, birçok şeyi değiştireceğimizi" söyledi.

25.3.1987

Şırnak'ta ölü ele geçiren arasında çıktı

Apo'nun muhafızı cezasını buldu

● Geçen hafta Şırnak'a bağlı Dereler mevkiindeki çatışmada öldürülen PKK'lılardan birinin "kanlı ilder" Abdullah Öcalan'ın 2 yıldır özel korumalılığını yapan "Orhan" kod adlı Hüseyin Sarıççek olduğu belirlendi

38 kişi gözaltına alındı

● İhsan DÖRTKARDEŞ • DIYARBAKIR, (MİL-HA)

GÜVENLİK kuvvetleriyle giriştiği silahlı çatışma sonunda ölü ele geçiren teröristlerin birinin PKK lideri Abdullah Öcalan'ın koruması olduğu anlaşıldı. Yine çatışma sonucu ölü ele geçen milli subay Mehmet Akgün Diyarbakır'da toprağa verildi. Surt Tali Bölge Komutanlığı'na bağlı timlerin geçen hafta düzenlediği operasyon sonunda Şırnak'ın güneyindeki Dereler mevkiinde 5 PKK'lı terörist ölü olarak ele geçirildi. 1,5 metrelilik kara karın yapılan operasyonda ölü ele geçen teröristlerin sonucunun da kimliği belirlendi. Yapılan belirlemeye, öldürülen teröristlerin birinin PKK lideri Abdullah Öcalan'ın yakın koruması olduğunu üstlenen, daha sonra da merkez düzeyde yöneticilik yapan saldırı grubunun sorumlusu "Orhan" kod adlı Hüseyin Sarıççek olduğu anlaşıldı. Son olarak Tapdiren katliamına katılan Sarıççek'in daha önce de geçen yılın Ağustos ayında Hakkâri ile Uludere ilçesi Ortabaş köyü yakınlarında 3 askeri araçla pusuya düşürerek, 14 askeri şehit etme eylemini yönlendirdiği öğrenildi. PKK lideri Apo'nun 2 yıl süreyle yakın koruma görevini üstlenen Sarıççek'e ait kişisel belgelerin de yakılarak imha edildiği gözlemlendi. Ele geçirilmesini anladığı sırada belgeleri tuşurarak imha eden Hüseyin Sarıççek'in üzerinde bazı önemli ipuçları bulunduğu ifade edildi.

MARDİN DEKİ TERÖRİSTLER

Mardin'in Denk ilçesi Atlı köyü yakınlarında Yukarı Menteş mekânında ölü ele geçirilen 3 teröristin birini daha kimliği belirlendi.

Süleyman Erdem'le birlikte silahlı çatışmaya giren eşyaydan birinin "Kasım" kod adlı Cemal Mat olduğu belirlenirken, sonucunun Mardin'de faaliyet gösteren "Salma" kod adlı terörist ol-

Milliyet

Kod adı Orhan Şırnak'ta öldürülen Hüseyin Sarıççek, "Orhan" kod adı ile anılıyordu.

duğu anlaşıldı. Diyarbakır'da olduğu bildirilen teröristin kesin teşhisini yapmak üzere, Diyarbakır'dan özel ekip istendi. MİLLİ ATICI GÖMÜLDÜ

Diyarbakır'ın Diele ilçesi Kay köyü Koşan mezarında güvenlik kuvvetleriyle silahlı çatışmaya girildikten sonra ölü olarak ele geçirilen milli subay Mehmet Akgün, Diyarbakır'da toprağa verildi. Başlar semtinde yakınlarında katıldığı sade bir törenle toprağa verilen Akgün'un yanı sıra çatışmada öldürülen diğer iki teröristin birinin Mehmet Bekiroğlu olduğu anlaşıldı. Lice'de toprağa verilen Bekiroğlu'nun vatanındaki diğer teröristlerin teşhis etmek için araştırmalar sürüyor.

OPERASYONLAR SÜRÜYOR

Hava sıkışıklıklarının armaya başlamasıyla birlikte PKK'nin yeniden harekete geçmesini bekleyen güvenlik kuvvetleri, operasyonlarına aralıksız devam ediyor.

Bu arada, eşyayla yardım ve yataklık yapan 38 kişinin son 24 saat içerisinde gözaltına alındığı öğrenildi.

SURİYE SINIRINDA KUŞ UÇMUYOR

Bölücü teröristlerin Türkiye'ye giriş yapacaklarına dair alınan duvarlar üzerine, sınırdaki güvenlik önlemleri artırıldı. Ceylanpınar Mül Ha muhabiri Ekrem Arslan'ın bildirdiğine göre, son 2,5 yıl içinde domed sınıri kaçak geçmek isteyen 8 kişi ele geçirildi.

Alınan fiziki önlemlerin yanı sıra takviye edilen birlikler sayesinde Suriye sınırından geçiş zorlaşırken, 8 kişiden 5'inin ölü ele geçirildiği, 1'inin yaralı, 2'sinin ise sağ yakalandığı belirtildi. Türkiye'den Suriye'ye kaçışın belirlenen toplam 13 teröristin idadesi için bağlantılan girişimleri sürdüğü, ancak şu ana kadar sonuç alınmadığı kaydedildi.

DEVLET ÜRETME'DE SORUŞTURMA

Şanlıurfa'nın Ceylanpınar ilçesindeki Devlet Üretim Çiftliği'nde 15 traktörün, bölücüler tarafından yakılmasından sonra, çiftlik yöneticileri ve personeli hakkında valilikçe soruşturma açıldı. Çiftlik yö-

25.3.1987

İpek Yolu, uç saat sureyle Peşmergelerin denetimine geçti

Barzani, Irak'ta denetimsiz

● Korsan radyoların verdiği haberlere göre, Avrupa ile Ortadoğu'yu bağlayan İpek Yolu'nu ele geçiren Peşmergeler, Irak ordusuna ait çok sayıda araç ile völden geçen petrol tankerlerini havaya uçurdu.

● Liderliğini Mesut Barzani'nin yaptığı Irak Kürdistan Demokrat Partisi Politbüro'sundan yapılan açıklamada, Türkiye'nin düzenlediği son operasyonun, Saddam rejimini ayakta tutmayı amaçladığı iddia edildi.

Faruk BALIKÇI-DIYARBAKIR (MİL-HA)

KUZUYE Irak'ta bağımsızlık mücadlesi veren Mesut Barzani'ye bağlı Peşmergelerin birkaç saat süreyle uluslararası İpek Yolu'nu denetim altına aldıkları anıydı. Barzani, ayrıca Türkiye'nin Başlat Yönetimi'ni ayakta tutmayı amaçladığını da öne sürdü.

Korsan yayın yapan radyoların verdiği haberlere göre, Irak Kürdistan Demokrat Partisi'ne bağlı Peşmergeler, Duhuk'un batısındaki Huney Bölgesi'ne operasyon düzenledi. Bu bölgedeki Irak askeri araçlarına saldırılan Peşmergeler, Irak askerlerini etkisiz hale getirdikten sonra Avrupa ile Ortadoğu'yu bağlayan uluslararası İpek Yolu'nu uç saat süreyle denetim altına aldı. Radyo haber-

leninde "Çok sayıda petrol tankeri ile Irak'ın askeri araçları tahrip edildi. Peşmergeler, kayıplar vermede geri döndü" şeklinde bilgi verirken, imha edilen araçların hangi ülkeye ait olduğunu bildirmedi.

Haber Gümrük Kapısı yetkilileri trafiğin şu anda kesintisiz devam ettiğini, araçlara yönelik saldırıların zaman zaman sürdüğünü, ancak yeni bilgilerin henüz ulaşımadığını söylediler.

POLİTBÜRO'NUN AÇIKLAMASI

Liderliğini Mesut Barzani'nin yaptığı Irak Kürdistan Demokrat Partisi'nin politbüroundan yapılan bir açıklamada ise Türkiye'nin düzenlediği son sınır ötesi hava operasyonunun Saddam Hüseyin Yönetimi'ni ayakta tutmayı amaçladığı kaydedildi, şöyle denildi.

"Türkiye'nin 5 Mart 1987 tarihinde düzenlediği saldırıda Ahmet Emin adı bir köyü hedef düşürdü, üç terörist de yaralandı. Bombardımanında büyük maddi zarar görülmüştür. Birçok yer yerle bir olmuş, bayraktar şehit edilmiştir. Türk devletinin halkımıza ve partimize yönelik yaptıkları mücadlelere gösterilen ateşpüran hiçbir mantıklı değildir. Türkiye devleti bu bilimseldir illi, partimizin önderliğinde olan her türlü saldırıya sonuna kadar direneceğiz. Yapılan saldırılarla Saddam rejimi ayakta tutulmaya çalışılmıyor. Bütün bu amaçlar kurtuluşun halkımızın mücadlelerine yardımcı olman gerektir."

Örsan Öymen, 'terörün gerçek amacını' sordu PKK sözcüsüyle konuştuk

Yürüyüş kolu
"Kürdistan Ulusal Kurtuluş Cephesi" bayrağını altında yürüyüş koluna girmiş PKK tedhişçilerinin kendileri tarafından çekilmiş fotoğrafı (üstte)

Takvim yapıları
Orgütün 1987 yılı için bastırıldığı takvimden bir yaprak "Kürdistan Ulusal Cephesi"ni temsili elitiği, belirtilen bayrağın önünde PKK lideri Abdullah Öcalan'ın başı görünüyor

• Örsan ÖYMEN

MILLİYET yazarı Örsan Öymen, yurt dışında PKK sözcüsü Avukat Hüseyin Yıldırım'la görüşti. Kendine "Kürdistan Ulusal Kurtuluş Cephesi" adını veren PKK'ya bağlı örgütün üyesi ve sözcüsü Hüseyin Yıldırım, İsviçre Başbakanı Olof Palme'nin öldürülmesi olayında parmağı olduğu savını, kısa süre önce İsviçre tutuklanması ve sonuçlarına sonuca takip edilmiş kararını açıkladı.

Mevkiyi avukatlık olan ve Diyarbakır'daki PKK terör sanıklarının savunurken, tutuklanan ve sonra Türkiye dışına kaçan 50 yaşındaki Hüseyin Yıldırım, arkadaşımız Örsan Öymen'le yaptığı görüşmede PKK'nın savaş kararları ve strate-

jileriyle ilgili olarak ilk kez dikkate değer açıklamalar yaptı.

Öymen'in sorularıyla Yıldırım'ın yanıtlarını yorum katmaksızın yayınlıyoruz.

SORU: "Hüseyin Bey, önce bize kendinizi tanıtır mısınız?"

YANIT: "Ben şu anda Kürdistan Ulusal Kurtuluş Cephesi üyesiyim. Mücadeleden de aktif olarak çıktım."

SORU: "Kürdistan deyimiyle kullanıyorsunuz. Oysa tarihte böyle bir yer yok."

YANIT: "Kürdistan'ın nerece olduğu şüpheli. Kürt halkının üzerinde yaşadığı topraklardır. Bu yeni değil. Eskiye dayanır. Sömürgecilik Kürdistan'ın dört parçası bölünmüştür. İran, Irak, Suriye ve Türkiye Kürdistan'ın olarak Haritalar-

● Palme cinayetinden dolayı da bir süre gözaltına alınıp bırakılan ve "Ben Kürdistan Ulusal Kurtuluş Cephesi üyesiyim" diyen 50 yaşındaki Avukat Hüseyin Yıldırım, sorulara şu yanıtları verdi:

- SORU—** Kadın, çocuk, çocuk gözetmeksizlin eylemler yürütülüyor.
- SORU—** Savaş 1984'te başladı. Hazirlikleri 1981'e dayanır. Terörü biz değil, Türkiye uyguladı. Köyler cephaneye deposu, askerî karargâh oldu. Köy korucuları köyü kime karşı koruyor?
- SORU—** Neden İran'a karşı bağımsızlık amacından söz etmiyorsunuz?
- SORU—** Kürdistan'ın diğer parçalarında da mücadele var. Oradaki mücadeleyle, oralarda yaşayanlar bilirler. Ama otonomi, kültürel özerklik, kurtuluş demek değil. Biz onları eleştiriyoruz. Bizim toprak istemimiz yok. İşgal edilmiş yerleri istiyoruz.

Apo ile birlikte Ölü olarak ele geçen Hüseyin Sarıçalık, "koruyur", PKK lideri Abdullah Öcalan'ın arabasına biniyor. Şimdi terörist Hüseyin Ölü. Apo yaşıyor

da böyle bir şey görünüyor, bu halkın iradesi ile çizilmiş bir harita değildir. Sömürgecilerin çizdiği bir haritadır ve bizim için geçerli değildir."

SORU: "Siz ne kadar PKK örgütüne saldırı gücüne sahipsiniz. Sizle temali ettiğiniz hareketle PKK'nın ilişkisi nedir?"

YANIT: "Mücadele Kürdistan Halk Kurtuluş Cephesi'nin önderliği var. PKK yalnız askeri güç değildir, siyasi olarak da bir bütün olarak bir önderlik. Türkiye'nin tutumu, özel savaş yöntemleri gündeme gelmiştir. Amaç, demokrasi, özgür bir Kürdistan yaratmaktır."

SORU: "Ama İran'ın Kürt örgütleri ile Irak örgütleri bağımız devlet istemiyor. Birektili bismuz Sizle bağımız devlet olmak istiyoruz?"

YANIT: "Kürdistan'ın diğer parçalarında da uzun zamandır savaş var. Diğer parçalarda mücadele, oralarda yaşayan halkın kendisi belirler. Ancak otonomi istemi

SORU: "Peki ne zaman olmuştuk bu işgal? Tarihite mi?"

YANIT: "Tabii tarihte Türkler Anadolu'ya gelmeden önce, oralarda Kürtler yaşıyordu. Osmanlı döneminde önce Kürtleri oraya yerleşmeye çok eskidir. Milattan çok öncele dayanır."

SORU: "Ama milattan önce oralarda da Osmanlı devleti var, ne Türkiye Cumhuriyeti, ne Osmanlı, ne Türk Ordusu... Birçok kavim gelişmiş, kimi yerleşmiş, kimi göçmüş. Siz buna ne işgal diyorsunuz?"

YANIT: "Osmanlı döneminde işgal var."

SORU: "PKK üçüncü kongresini 25 Ekim'de yaptı. Bu kongreden sonra terör eylemlerine hız verdiler. 1986 Ağustos'unda Uludere olayı ile başlayan bu eylem hali var. Ama son zamanlarda da sivillere yönelik eylemler söz konusu. Kadın, çocuk, çocuk gözetmeksizlin eylemler var."

YANIT: "Eylem üçüncü kongreden sonra başlamış değil. Savaş 1984'te başladı. Hazirlikleri 1981-1982'lere dayanır. Temelde, kongrede alınan kararlar içinde ve Türk toprağı. Siz, kimin toprağını kime kullanıyorsunuz?"

YANIT: "Zorla işgal edilmiyor. Türkiye bunu kullanmasın. Bunu zaman zaman yapmış oluyoruz?"

YANIT: "Hayır, geçmişte ihanet, Kürt halkına büyük zararlara mal olmuştur. Tahrifatın büyük olmuştur. Günümüzde buna fırsat veremeyiz. Bu yandan varlık denizinde de budur, yani Kürt gerekliliğine, işbirikliğine karşı taviz veremeyiz."

SORU: "PKK içindeki Erkesiyolları beşerî gereklilik mi oluyor?"

YANIT: "Hayır, böyle bir anlayışımız yok. TC ile işbirlik içinde olanlar bellidir. Bu insanlar kastediliyor. Mutlaka savaşın içinde yer alma diye bir koşulumuz yoktur."

SORU: "Şimdiye kadarki eylemlerde çeşitli bölgelerde stratejik hedefler neydi? Bu hareketin ünlüleri, bu hareketin doğuşunu, gelişmesini ve günümüzdeki mücadelesini iyi de-berlendirmek gerekir. Bağımız bir ideolojisi ve politikası vardı. Ulke kopolanına uygun bazı özerklik talepleri vardı. Bugün mücadelede ünlüleri, hiçbir fanatik güc dayanarak güç oluşturmuş değildir. Bu konuda yapılan yorumlar zaman zaman gerçek dışıdır. Hıçbu güçle

biz kullanacağız. Çünkü Türkiye uyguladı. Türkiye halkı silahlandırıyor. Köyler, köy evleri cephaneye ve askerî karargâh haline getirmişlerdir."

SORU: "Köy korucularından mı söz ediyorsunuz?"

YANIT: "Tabii korucular adı altında... Köyü kime karşı koruyorlar? Bir kere sivil denen eylemlerden bahsedersen, kimin sivil-leri silahlandırıldığı önemli. Kim bilediği evleri silah deposu haline getiriyor?"

SORU: "Köyler bizim aldığımız silahlarımızı geri verir, köyümüzü savunmamız gerekir."

YANIT: "1984'te bizim silah mücadelemiz başladığı zaman halkın böyle bir talebi yoktu. Bu talep özellikle feodalardan ve onlara bağlı kişilerden geldi. Bu kişilerle ilgili silahlandırıldı."

SORU: "Evlere cephanelik oldu diyorsunuz. Ama Nusaybin'de öldürülen köy korucularının evinde tek bir silah vardı. Bu cephanelik mi?"

YANIT: "Gerçek hiç de öyle değil. Köy evlerinde ne kadar silah olduğu bellidir."

SORU: "Bundan önce bir sonuç çıkıyor. PKK, bulduğumuz silahları insanlara karşı da eylem sürdürüyor. Yöresiz halkın terör düşmanlığı bir durum çıkıyor mu ortaya?"

YANIT: "Biz halka karşı silahlanıyoruz. Türkiye Cumhuriyeti, kendine bağlı bir avuç sivil silahlandırmış, yani işbirlikçi. Bu onlara 'faşist millî devlet' diyoruz."

SORU: "Siz millî devlet diyorsunuz. Bu savaşın salması gerekir. Oysa onlar evlerinde oturuyor. Sadece köy koruyorlar. Savaşın derinleşti. Siz karşı köyleri mi savunuyorsunuz?"

YANIT: "Bu dışı karşı sergilenen bir görüntüdür. Örgütün köy korucusu adı altında örgütlenildiği, nasıl tabiiyatı yaptırıldığı bilinen bir gerçektir."

● PKK sözcüsü: "Sınır ötesine kaçmıyoruz"

"Bölgede her yerdeyiz"

GÜNEYDOĞU Anadolu'da kanlı tedhiş eylemlerini sürdüren PKK asa adı Kürdistan İşçi Partisi'nin hedef ve stratejiden ve siyasal bağlantılarını ilk aşından açığa çıkarmak amacıyla Milliyet yazarı Örsan Öymen'in yurt dışında yaşayan PKK sözcüsü avukat Hüseyin Yıldırım'la yaptığı görüşmesini ikinci ve son bölümünü bugün yayınlıyoruz. "Kürdistan Ulusal Kurtuluş Cephesi" adı örgütün üyesi ve sözcüsü Hüseyin Yıldırım'a, Öymen'in sorularına yanıtları, yorum katmaksızın yayınlıyoruz.

SORU: "PKK'nın eylemlerine ilişkin olarak şöyle bir izlenim var: Eski kamplar Türkiye sınırları dışındadır; eylem var fakat hedefler dışındadır. Bu da son dönemdeki hareketleri açıklar. Akademi sizin kamplarınız dışında mı, işleride mi?"

YANIT: "Evet, Türkiye Cumhuriyeti'nin anaçları olarak terörün bir görüntüdür. Biz, bölgenin her yerindeyiz. Kendi halkımızın içindeyiz. Sonuç bir örnek verilmiş: Güne'ne son saldırı hazırlıkları yapıldıktan, arkadaş Diyarbakır'da eylem

yapıldı. Bu açıkça göstermektedir ki, biz bölgede her yerdeyiz. Bu bizim kendi savaş yöntemimizdir. Türkiye Cumhuriyeti, bizim kamplarımız dışında değil göstermektedir ve dışından gelip, vurup güdüyorlar demektir."

SORU: "Yani siz, Irak'ta da varmanız, İran'da da, Türkiye'de de, orke midir?"

YANIT: "Hayır, oralarda ussumuz yok. Ama diyorum ki, Kürt halkı neredeyseniz biz oradayız. Bunlar, Irak'ta, İran'da, Suriye'de kamplarımız var anlamına gelmez. Bu Türk devletinin hakimiyeti altında bulunan ve bunu Lozan Anlaşması ile sınırlanmış bir alanın sona böyle bir meselem yoktur. İddiasında bulunan Türk devletine karşı savaş veren bir örgütlenmişdir. parti örgütlenmesidir. Ordu örgütlenmesidir. Bu Parti 1972 den beri vardır. 1984'te ordu çekildikten, PKK adı ile geçirdiğimiz gelişmiştir. Bu eylemler sonucu Kur-

ban Ulusal Kurtuluş Cephesi'ni 25 Mart 1984'te kurduk. Bizim sınırları bünyesinde toplayacak, halkın ulusal birliğini sağlayacaktır. Tabii bu, bugünden yarıya gelince bir olay değildir. Ama bunu gerçekleştirmeyle hedef eden cephe, ordu ve parti örgütünü süreci yapıyor şu anda. Bunların geliştiği diklen eylemler bir halkın bünyesinde olmasa nasıl var olabilir? Tunceli'de, Maraş'ta, Urfa'da, An'tep'te eylem koyan eylemler güçler nasıl olur? Ufak bir mantık meselesi de dahi bu tür savları doğru olmadıkları ortaya koyar. Yani sonuç demek istiyoruz. Bugün bölge halkının içinde kök salmış bir hareket vardır."

SORU: "Yeni içindeki hareketleriniz dışında bir de Avrupa'da örgütünüz var. PKK, kendi eylemlerine karşı da diğer yöntemlerle başvuruyor. Önce PKK'da çıkıp geri dönmeye karşı cinayetler işleniyor. Buna ne diyorsunuz?"

YANIT: "Şöyle belirlemeli: Mücadelemiz yalnız askeri alandaki faaliyetlerden ibaret değil. Ama PKK, kendinden ayrılan vurur, davadan döner vurur şeklinde saptama çok yapıyor. Biz bir ulusal kurtuluş mücadelesine yoruyoruz. Kendimizi korumak zorundayız. Bugün Türkiye'de Milli İstihbarat'ın birinci görevi, bu türden mücadele veren örgütleri ortadan içine kendi ajanlarını sudurarak, o mücadeleyi parçalamak ve amandan saparmaktır. Nitekim bundan önceki uçak bombardımanında resmî ajanslar açığa çıkmıştı. Bizim emelimiz budur. Ancak bombardımanlar bir saat evvel haberdar edildik. Kendilerini, korumak için." Biz her koşulda TC'nin bir ajanı olmadığını hesaba katarız. Çok tedbirli hareket etmek zorundayız ve bundan beri yapılan hesaplar, bu tespitlerimizle de doğrulamıştır."

SORU: "Yeni kendi muhaliflerinize ne kadar önem veriyorsunuz?"

YANIT: "Şunu belirlemeli: Biz bir zaman birimizde böyle bir olay yaşadık. Demek ki savaşta eylemlerimizden dolayı bazı insanlar, bizden de, mücadeleden de ayrılabiliyor. Nitekim, ayrılanlar çok olmuştur. Bunlara hiçbir diyoruz yoktur. Ama TC'nin hesabına çalışmaları fırsat veremeyiz. Buna imkân tanımayacağız. Sizin söylediğiniz bir parçası İsviçre'de görülmüştür."

SORU: "Geçen hafta Münih'te birisi öldürüldü, PKK'da mı öldü?"

YANIT: "Bu şöyle değeriendiriz: Bugün TC, ülkede köy koruculuğu adı altında millî devlet oluşturmuş, onun dışındaki yansıması da sayısız kılıf burunmuş işbirlikçi temelinde örgütlenmiştir. Mücadele yoğunlaşırsa, bu tür provokasyonlar gündeme getirilebilir."

SORU: "Yeni askeri alanda silahlı eylem doruk noktasına çıktıkça zaman zaman kaçmıyor muyuz?"

(devam)

ya aynı doğrultuda anlayışınız yoktur."

SORU: "Bu hafta 'The Wall' le East' deriz ama, İsrail Barzani'nin bu vaziyetinde, İsrail'deki İslamci güçlerle işbirliğinden bahsediyor. Daha sonra Mesut Barzani'nin hareketleri, İsrail'in ve İsrail'deki örgütlerin işbirliğini vurguluyor. Bu konuda ne diyorsunuz?"

YANIT: "Bu sorulara girmekle bir sonuç gelmez. Bizim, az önce de belirttiğim siyasi ideolojimiz, mücadele anlayışımız açıktır."

SORU: "Diğer örgütlerle PKK'nın ilişkisi nasıl? Örneğin Talabani grubuna zaman zaman PKK'ya azarladığı ileri sürülüyor. Bir zıtlığa var mı?"

YANIT: "Bu konuda şu anda bir şey söyleyemeyiz. Neyi kastettiğinizi bilmiyoruz. Neyi kastettiğinizi bilmiyoruz."

SORU: "Yani Barzani'nin veya Talabani'nin PKK hareketini eleştirdi?"

YANIT: "Eylemler bir muvazene. Onlar da eleştirilebilir. Bundan amaç, TC'nin, özellikle bir çarşıya beklemesidir. Ama biz böyle bir şey fırsat vermiyoruz."

SORU: "Türkiye'deki son siyasi eylemlerimiz bu gruplar destekliyor mu?"

YANIT: "Ooo, onlara sorun..."

SORU: "Peki, yöre halkının, PKK'ya eylemlerini desteklediğini nasıl söyleyebilirsiniz?"

YANIT: "Şimdi bunu söyleyemeyiz. Bunu inkâr etmek, açıkça gerçeklere karşı gelmek demektir. 1984'te silahlı eylemler başladığı zaman TC'nin en yetkili ajanları, '72 müttefikler' diyorlardı. Ama sonra gelişmeler, mücadeleyi derinleştirdi. Aktüel gelişti. Şimdi bu müttefikler, iş-beş, yahut da birkaç bin insanı yaratıp mücadeleye değil ki... Kinase kendisini kandırmasın. Bu, halkın da isteğidir. Bu destek çok kısa bir süre sonra çok açık bir şekilde ortaya çıkacaktır."

SORU: "O yörede 3 milyon insan yaşıyor. Yani bu kadar insan PKK'nın eylemlerini destekliyor olsa, ne çoktan bitirir?"

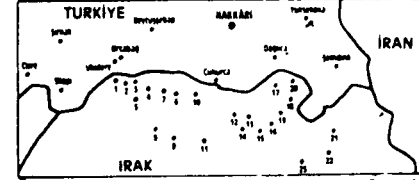
YANIT: "3-5 milyon değil. Kezibanı Kürdistan'da 12-14 milyon arasında bir halk vardır. Bu gerçeğe de belirmek gerekir."

SORU: "Bu kitlesini PKK eylemlerini desteklemiş olan birz ka-

terore donuyor demiyor..."

YANIT: "Eylemlerin terore donuşacağı şeklindeki iddialar doğru değildir. Şunu da belirtiyim TC, savaşta ülke dışına taşınmadığı müddetçe, biz de savaşta ülkeye yerleşeceğiz. Bu, bizim için kuraldır. Her zaman ülke dışı sınırlarını aşmıyacaktır."

SORU: "Avrupa'daki eylemler..."

Hepsi burmumuz dibinde

Kampların isim ve numaraları: 1- Sinad 2- Elenis, 3- Zevite, 4- Haftanın, 5- Kisan, 6- İkmale, 7- Nazbur, 8- Bazat, 9- Amadiye, 10- Ura, 11- Gökak, 12- Yekmale, 13- Zive, 14- Nazdur, 15- Baynazor, 16- Kiru, 17- Şahlyu, 18- Suluni, 19- Birri, 20- Artış, 21- Hayat, 22- Lolan, 23- Barzan.

İşte PKK kampları

• İhsan DÖRTKARDEŞ, • Faruk BALIKCI

GÜNEYDOĞU'da kanlı eylemlere giren bölücü PKK örgütünü İsrail, Suriye, İran ve Lübnan'da faaliyet gösterdikleri merkezler tek tek belirledi. Adana'da yapılan operasyonlarda çehyaya maddetmiş sağlanan ve yurt dışındaki kamplar arasında kurve görevini üstlenen 13 mülhan vakalandı. İran bölgesindeki olayları super emperyalist ülkelerin yönlendirdiğini, Türkiye'nin macera diye nitelenen bir savaşta sürüklenmek istendiğini öne sürdü.

Yapılan belirlenmelere göre PKK militanlarının en fazla faaliyet gösterdiği ülkelerin başında İran geliyor. Türkiye sınırına 200 kilometre uzaktaki kamplardan yuvalandıktan belirlenen mülhanların avında, Suriye, İran ve Lübnan'dan da destek buldukları bildirildi. Edilen bilgilere göre, Irak'taki kamplar ve Türkiye'ye kilometre uzaklıklarında:

"Siad (2), Elenis (2), Zevite (1), Haftanın (4), Kisan (10), İkmale (7), Nazbur (8), Bazat (20), Amadiye (19), Ura (4), Gökak (20), Yekmale (12), Zive (13), Lak (1), Nazdur (13), Baynazor (15), Kiru (14), Hayat (10), Lolan (20), Barzan (20), Şahlyu (14), Suluni (6), Birri (17), Artış (2)";

PKK'nın Haftanın ve Kisan dışı kamplarında birer erkek ve kadın cesedi bulunduğu, vohensilerin itumunu eleştirilen Barzan bölgesinde "fade edilmiş" bir kampların Peşmergece ASALA ve PKK tarafından ortaklaşa kulla nıldığı kaydedildi.

SURİYE'DEKİ MERKEZLER

İran'da sadece Zive kampı bulunan PKK'nın Süveyr Türkiye sınırında kampı bulunmadığı, ancak Komün olarak adlandırılan örgüt eylemlerini olduğu öğrenildi. Bu eylemler Kamışlı, Amude Revulan Felahat ve Rakka'da olduğu bildirildi.

Tercüman 27.3.1987

Güneydoğu'ya hayat geliyor...

Yapımı devam eden Batman Barajı, bölgenin tarımsal verimliliğini artırarak iklimini değiştirecek

Doğu'ya yatırıma teşvik dopingi

ANKARA (AAKJANS). Kalkınmada 2'nci derecede önemli yörelere yapılacak yatırımlar, bölgenin özellikleri ve istihdam katkısı gözönüne alınarak birinci derecede önemli bölgelerdeki teşviklerden yararlandırılabilir.

Bakanlar Kurulu'nun dün Resmî Gazete'de yayınlanan kararına göre, kalkınmada öncelikli iller dışında yapılacak yatırımlarda da, yatırımın sektöre ve istihdam katkısına dikkate alınarak, kalkınmada 2'nci derecede öncelikli bölgelere tanınan teşviklerden yararlanması sağlanabilecektir.

Cumhuriyet 27.3.1987

PKK-Komkar çatışması

Hamburg (a.a.) - Hamburg'un merkezinde, Türk bankası şubelerinin yoğun olarak bulunduğu St. George kesiminde, "Komkar" adlı bir örgüt bürosu, PKK militanları tarafından önceki gece kundaklandı. Polis yetkilileri, kundaklama eylemlerini düzenleyen kişilerin, bürosu benzini dökerak ateşe verdikten sonra kaçtıklarını belirtti.

Tercüman 27.3.1987

Marksist Rumlar da bölücülerini besliyor

Ahmet YABULOĞLU

LEFKOŞE, (Tercüman). "Türk Kürdistan Sosyalist Partisi Siyasal Bürosu" üyesi olduklarını öne süren iki hain, Kıbrıs Rum kesiminde sosyalist EDEK partisinin kurulmasına Avrupa Parlamentosu'na taşınan gazetesine "Ta Nea" gazetesi Türkiye'de aleyhinde çirkin iddia ve iftiralarla dolu uzunca bir mülâkat verdiler.

Orta iki sayfasını ayırdığı mülâkatla birlikte bir hayli Kürdistan haritası ile sirtında çocuğunu taşıyan bir kadının ve sefalet içinde bazı çocukların fotoğraflarını da yayınlayan Rum kesimi gazetesi "Ta Nea", A. Suleyman ile S. Azat adlı bölücülerin bir süre önce Lefkoşe'nin Rum kesiminde yapılan EDEK'in 5. kurultayına "partilerin temsilcileri" katıldıklarını bildirdi.

Helena Hacıgeorgiou adlı bir kadın muhabir tarafından yapılan mülâkatta "sosyalist iki Kürt" olarak nitelenen hainler Türkiye'nin Kıbrıs'ta taksim etmeye çalıştığı ve Irak'ta petrol bölgelerinde gözü olduğunu iddia ettiler.

Gazete, "Türk Kürdistanı'ndaki hayat ve Kurtler'e yapılan baskılar" bundan sonraki sayısında yayınlayacağını bildirdi.

Brüksel A A bürosu da, PKK Silahlı Eylem Birliği (ERNK) adına konuştukları iddiasıyla basın toplantısı yapıyorlar, Atina'dakilere benzer rakamlar verdiklerini bildirdi. Brüksel'deki basın toplantısına Avrupa Parlamentosu'na bağlılar grubundan Belçikalı Jeff U'burgh'un da katıldığı gözlemlendi.

Ayrıllıklarla, her iki basın toplantısında, Türkiye ile ilgili çeşitli iddialar ortaya atıldılar.

SURİYE'Yİ AKLAMA GAYRETİ

PKK'nın siyasi üstünlüğünde çalışmaları yürüttüğü öne sürülen ERNK'nın sözcüklerinden Said Botan'ın açıklamasına geniş yer veren İsrail İslam Cumhuriyeti'nin Sesi ile İran'da yayınlanan bazı gazeteler Irak'ta 100 Müslüman Kürt'ü öldürdüğüne kaydettiler. İran kaynaklarına göre "Suriye'de gerilla kamplarımız çok ama Şam yönetimi anti emperyalist politikasıyla ilerici bir ülkedir" diyen ERNK yöneticisi Said Botan (Irak) da suçladı. Irak in Müslüman 100 Kürt'ü öldürdüğünü belirten Botan "Bu ülke emperyalist güçler, İran ise ilerici güçler tarafından destekleniyor" dedi.

PKK İDDIALARI

Öte yandan, yasadışı bir şekilde kurulmuş olduğunu iddia eden bazı merkezlerde düzenlenen basın toplantılarında, örgütün çok etkin bir kuruluş olduğunu söylemeye çalıştığı gözlemlendi.

A A Atina bürosunun haberine göre, Örgütün Yunan başkentindeki temsilcisi ol-

Hürriyet 26.3.1987

Devlet Bakanı Munajed, Hürriyet'in sorularını cevapladı

"Suriye, PKK örgütünü kesinlikle himaye etmez."

PKK militanlarının Suriye'de saklanıp desteklenmesi konusundaki görüşe karşı Türk milletinin, ülkesinin kesinlikle teröre karşı olduğunu bildiren isteyen Suriye Devlet Bakanı Abdul Hamid Al Munajed, "Hele söz konusu bu bir komşu ülkeyse, bu asla olmaz. Bu iddialar gerçek dışıdır. Başta İsrail olmak üzere, Arap düşmanları tarafından ortaya atılmaktadır" dedi.

Tarik DEVRİM

İSTANBUL'da gelen Suriye Devleti Bakanı Abdul Hamid Al Munajed, bölücü PKK militanlarının Suriye topraklarında saklanıp desteklenmediğini açıkladı. "Türk halkı ve hükümetinin bilmesini isteriz ki, Suriye kesinlikle bir terör örgütünü himaye etmez. Hele söz konusu olan bir komşu ülkeyse, bu asla olmaz. Gerçi sadece komşu değil, hiçbir ülkeye karşı bu olmaz. Bizim özellikle teröre karşı mücadele yapmaktayız. Bizim ülkenizde de terörü yaşamaktadırlar. İsrail, kadın çocuk denizden öldürmektedir. Ama biz teröre itiham ediyoruz. Duşmanlarımızın elinde birçok terör örgütü vardır. Biz bunlara karşı savışıyoruz. İnanlıyız ve burası seven ülkeler bu örgütleri karşı savışı vermektedir."

Terör örgütünü İsrail'in oluşturduğunu da savdı. Suriye Devleti Bakanı "İsrail ülkesi dışındaki terör örgüt-

Suriye Devleti Bakanı Abdul Hamid Al Munajed

